

การพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

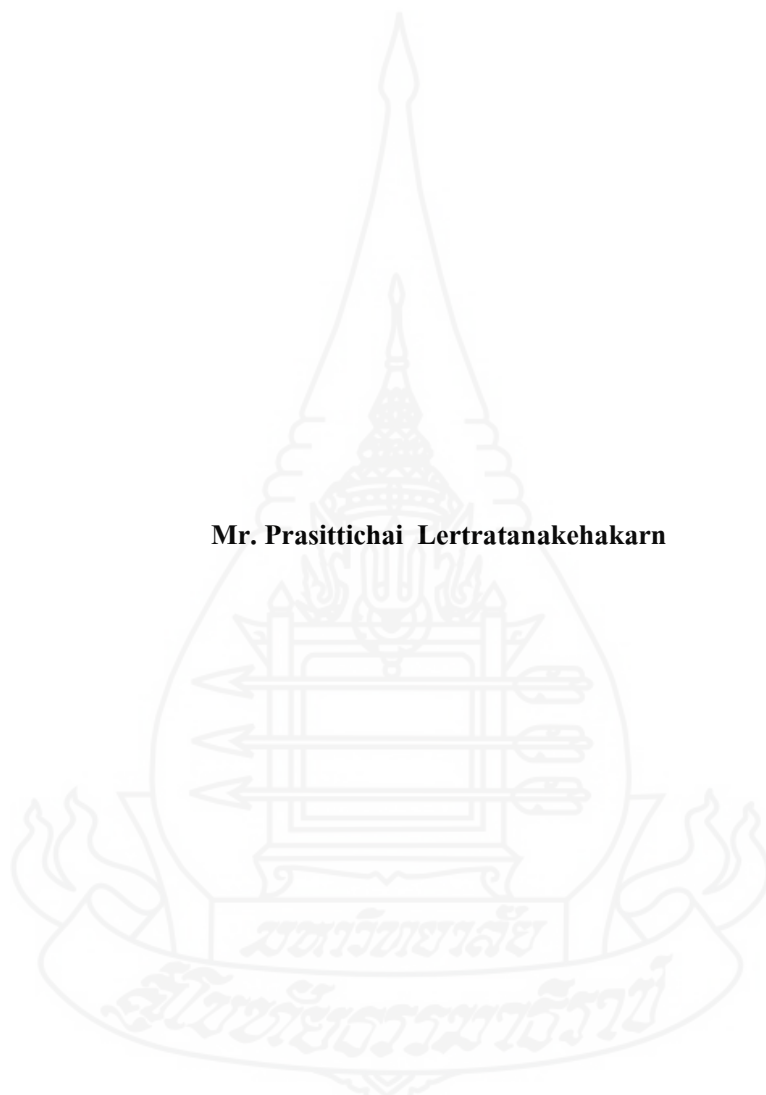
นายประสิทธิ์ชัย เลิศรัตนเคหกาล

คุณูปนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต
แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2559

The Development of Palm-Leaf Manuscripts Management Model in Thailand

Mr. Prasittichai Lertratanakehakarn

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Doctor of Philosophy in Information Science

School of Liberal Arts

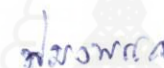
Sukhothai Thammathirat Open University

2016

หัวข้อคุณิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย
ชื่อและนามสกุล นายประสิทธิ์ชัย เลิศรัตนเคหกาล
วิชาเอก สารสนเทศศาสตร์
สาขาวิชา ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. รองศาสตราจารย์ ดร. น้ำทิพย์ วิภาวิน
2. รองศาสตราจารย์ ดร. จุฑารัตน์ สรวาณะวงศ์
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ราชันย์ นิลวรรณภา

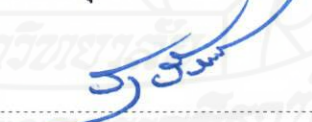
คุณิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาเอก เมื่อวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2560

คณะกรรมการสอบคุณิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. พิมลพรรณ ประเสริฐวงษ์ เรพเพอร์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. น้ำทิพย์ วิภาวิน)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จุฑารัตน์ สรวาณะวงศ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ราชันย์ นิลวรรณภา)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา
(รองศาสตราจารย์ รตลีน ศิริยะพันธุ์)

ชื่อคุณนิพนธ์ การพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

ผู้วิจัย นายประสิทธิ์ชัย เลิศรัตนเกทกาล **รหัสนักศึกษา** 4531000034 **ปริญญา** ปรัชญาคุณวุฒิบัณฑิต

(สาขาสนเทศศาสตร์) **อาจารย์ที่ปรึกษา** (1) รองศาสตราจารย์ ดร. น้ำทิพย์ วิภาวิน (2) รองศาสตราจารย์ ดร.

จุฑารัตน์ สรวณะวงศ์ (3) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ราชนันท์ นิลวรรณภา **ปีการศึกษา** 2559

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาสภาพการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย (2) ศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย (3) ศึกษาปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย และ (4) พัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 28 คน คัดเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนดจากผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานที่มีการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยจำนวน 14 แห่ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งมีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาแบบอุปนัย รับรองารูปแบบด้วยการประชุมผู้เชี่ยวชาญจำนวน 10 คน และตรวจสอบรูปแบบโดยนำคู่มือไปใช้ในหน่วยงานที่มีการจัดการคัมภีร์โบราณ 3 แห่ง

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยเป็นการจัดการกระจายในแต่ละภูมิภาคในลักษณะโครงการ โดยมีนโยบายจัดตั้งเป็นสถาบัน ศูนย์ หรือพิพิธภัณฑ์ที่มีแผนพัฒนาคัมภีร์โบราณให้อยู่ในรูปดิจิทัล และมีกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 2) ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดการคัมภีร์โบราณ ได้แก่ การกำหนดให้การจัดการคัมภีร์โบราณเป็นนโยบายหลักขององค์กร การมีโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนและมีบุคลากรรับผิดชอบ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบุคคล 3) ปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ได้แก่ โครงสร้างองค์กรไม่ชัดเจนและขาดบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรง ความไม่ต่อเนื่องของงบประมาณสนับสนุน และเทคโนโลยีสารสนเทศไม่ทันสมัย 4) รูปแบบที่เหมาะสมของการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยประกอบด้วย ด้านการบริหารองค์กรคัมภีร์โบราณมี 3 ระดับ ได้แก่ ระดับชาติ ระดับหน่วยงานและระดับท้องถิ่น มี 6 ปัจจัยโดยปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือการกำหนดนโยบายการจัดการคัมภีร์โบราณให้เป็นนโยบายหลักขององค์กร ส่วนด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลประกอบด้วย การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ การจัดโครงสร้างสารสนเทศโดยการกำหนดหมวดหมู่จากเนื้อหาในคัมภีร์โบราณ การจัดเก็บและค้นคืน การปริวรรตโบราณ การบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณ การสงวนรักษาและการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ ผลการตรวจสอบความสามารถในการนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ คัมภีร์โบราณ การจัดการคัมภีร์โบราณ

Dissertation title: The Development of Palm-Leaf Manuscripts Management Model in Thailand

Researcher: Mr. Prasittichai Lertratanakehakarn; **ID:** 4531000034;

Degree: Doctor of Philosophy (Information Science)

Dissertation advisors: (1) Dr. Namtip Wipawin, Associate Professor;

(2) Dr. Jutharat Sarawanawong, Associate Professor; (3) Dr. Rachan Nilawannapha Assistant Professor; **Academic year:** 2016

Abstract

This research aims to: (1) study the status of palm-leaf manuscript management in Thailand; (2) study the key success factors affecting palm-leaf manuscript management in Thailand; (3) study the problems of palm-leaf manuscript management in Thailand; and (4) develop a model of palm-leaf manuscript management in Thailand.

This research employed qualitative methods, with in-depth interviews of 28 administrators and staff in 14 organizations that manage palm-leaf manuscript collections. Purposive sampling was used to select the sample. The instrument used was the structured interview. The data analysis is inductive. Focus group discussion by 10 experts was conducted to approve the model. The applicability of the model was then validated by using the handbook to evaluate 3 organizations that manage palm-leaf manuscript collections.

The research findings were as follows. (1) Regarding the status of palm-leaf manuscript management in Thailand, there exist projects for the palm-leaf manuscripts, as well as policies to establish institutes, centers, and museums, along with plans to develop digital palm-leaf manuscript collections through a collaborative strategy. 2) The factors affecting palm-leaf manuscript management in Thailand were setting palm-leaf manuscript management as the main policy of the organization, organizational structure with personnel, leadership skills of the administrators, personal collaboration and networks. 3) Problems of palm-leaf manuscript management in Thailand included lack of personnel in organizational structure, lack of a continuous budget and lack of modern technology for palm-leaf manuscript management. 4) An appropriate model of palm-leaf manuscripts management in Thailand would consist of the Palm-leaf manuscript organization management in 3 levels such as national level, institute level and local level, with 6 factors, the most important factor was by proposing palm-leaf manuscripts as the organizational policy, and the physical and digital process of palm-leaf manuscript management including information acquisition and collection, analysis by classifying contents in palm-leaf manuscripts, storage and retrieval, preservation, Transliterated palm-leaf manuscripts, dissemination and provision of services regarding palm-leaf manuscripts. The validation of the applicability of this model resulted in the high level.

Keywords: Palm-Leaf Manuscripts, Palm-Leaf Manuscript Managemen

กิตติกรรมประกาศ

คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. น้ำทิพย์ วิภาวิน อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์ ดร. จุฑารัตน์ ศรทวนะวงศ์และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ราชันย์ นิลวรรณภา อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษาชี้แนะ ให้ความช่วยเหลือ เป็นกำลังใจ ตลอดจนติดตามการทำคุษฎีนิพนธ์ครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งและขอกราบขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร. พิมลพรรณ ประเสริฐวงษ์ เรพเพอร์ ที่กรุณาให้ ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงเนื้อหาของงานวิจัยให้ดียิ่งขึ้น ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือวิจัย การสนทนากลุ่ม การประเมินความเหมาะสมรูปแบบ ของงานวิจัยนี้

ขอขอบพระคุณผู้บริหารและปฏิบัติงานในหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลทุกท่าน ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย จนทำให้คุษฎีนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราช ที่ให้การสนับสนุนช่วยเหลือมาโดยตลอด

ขอขอบพระคุณสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติที่ให้การสนับสนุนได้รับทุนอุดหนุน การวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ประจำปี 2558 และมหาวิทยาลัย สุโขทัยธรรมาธิราชในการสนับสนุนให้ทุนอุดหนุนในการทำคุษฎีนิพนธ์ครั้งนี้

สุดท้าย ขอขอบพระคุณบิดามารดาและครอบครัวของผู้วิจัยที่ให้กำลังใจสนับสนุน ตลอดช่วยเหลืออย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้วิจัยสามารถศึกษาและทำคุษฎีนิพนธ์สำเร็จ

คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นความกตัญญูกตเวทีตา แด่บุพการี บูรพาจารย์และผู้มีพระคุณทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ข้าพเจ้าเป็นผู้ได้รับการศึกษาและประสบความสำเร็จมาจนตราบเท่าทุกวันนี้

ประสิทธิ์ชัย เลิศรัตนเดหกาล

กุมภาพันธ์ 2560

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	5
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดเกี่ยวกับคัมภีร์ไบเบิล	11
แนวคิดการจัดการคัมภีร์ไบเบิล	21
ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ไบเบิล	50
หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย	61
งานวิจัยเกี่ยวข้องกับคัมภีร์ไบเบิล	84
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	94
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดการ ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จและปัญหาการจัดการ คัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย	99
ระยะที่ 2 ร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย	103
ระยะที่ 3 พัฒนาและนำเสนอรูปแบบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย	105
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	108
ตอนที่ 1 ข้อค้นพบด้านสภาพการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย	108
ตอนที่ 2 ข้อค้นพบด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย	135

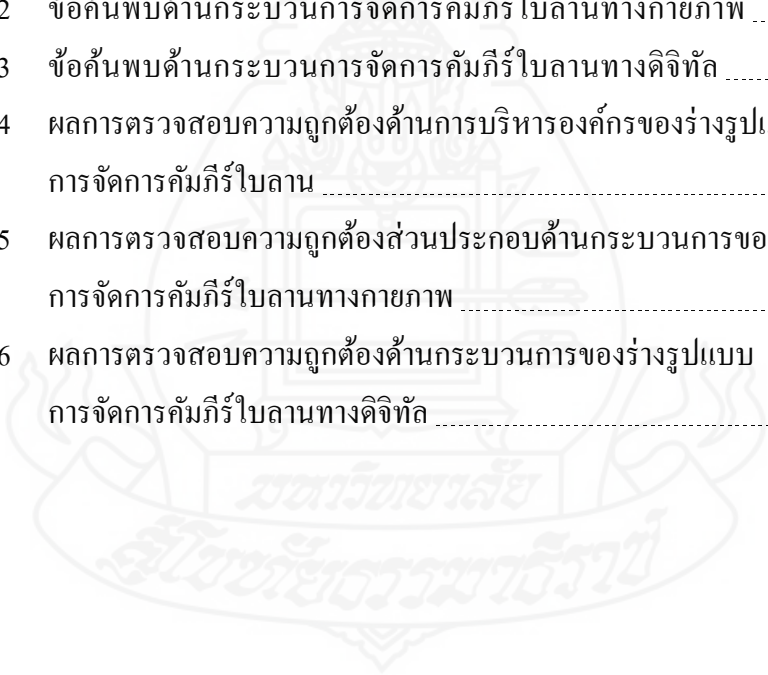
สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จและปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย	167
ตอนที่ 1 ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย	167
ตอนที่ 2 ปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย	185
ตอนที่ 3 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย	196
บทที่ 6 การพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย	234
ด้านการบริหารองค์การจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย	234
ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย	241
ผลการยืนยันรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย	272
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	274
สรุปผลการวิจัย	274
อภิปรายผลการวิจัย	291
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	323
บรรณานุกรม	327
ภาคผนวก	335
ก ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือ	336
ข ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย	338
ค ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง ร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย	340
ง ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมรูปแบบ การจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย	342
จ รายนามผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้ให้ข้อมูล	344
ฉ ตัวอย่างสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง	349
ช แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณ	362
ซ คู่มือและแนวปฏิบัติในกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณ	385
ประวัติผู้วิจัย	396

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1	หน่วยงานที่มีการจัดการคัมภีร์โบราณที่ทำการศึกษาใน 3 ระดับ ได้แก่ ระดับชาติ ระดับสถาบัน และระดับท้องถิ่น 7
ตารางที่ 2.1	ผลการสังเคราะห์ข้อมูลหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ในระดับชาติ ระดับสถาบันและระดับท้องถิ่น จำแนกตามด้านการบริหาร จัดการและด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณ 81
ตารางที่ 2.2	ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำแนกตามประเด็นด้านการบริหารองค์กร และด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัล 92
ตารางที่ 3.1	ระยะและขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 96
ตารางที่ 5.1	ข้อค้นพบด้านการบริหารองค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ... 197
ตารางที่ 5.2	ข้อค้นพบด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณทางกายภาพ 212
ตารางที่ 5.3	ข้อค้นพบด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล 221
ตารางที่ 5.4	ผลการตรวจสอบความถูกต้องด้านการบริหารองค์กรของร่างรูปแบบ การจัดการคัมภีร์โบราณ 227
ตารางที่ 5.5	ผลการตรวจสอบความถูกต้องส่วนประกอบด้านกระบวนการของร่างรูปแบบ การจัดการคัมภีร์โบราณทางกายภาพ 229
ตารางที่ 5.6	ผลการตรวจสอบความถูกต้องด้านกระบวนการของร่างรูปแบบ การจัดการคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล 232

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย	6
ภาพที่ 6.1 ด้านการบริหารองค์กรคัมภีร์โบราณของรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณ ในประเทศไทย	244
ภาพที่ 6.2 ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณของรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณ ในประเทศไทย	245

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คัมภีร์ไบเบิลเป็นเอกสารโบราณประเภทหนึ่งที่บ้านทีกองคค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ และอารยธรรมของชาติตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน คัมภีร์ไบเบิลถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ที่มีคุณค่าและมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากคัมภีร์ไบเบิลเป็นเอกสารชั้นต้นที่บ้านทีกองคค์ความรู้ และสรรพวิชาต่าง ๆ ซึ่งจารตัวอักษรโบราณ โดยใช้เหล็กปลายแหลมคมบนผิวของไบเบิล เรื่องราวในเอกสารไบเบิลบ่งบอกความเคลื่อนไหวของอารยธรรมหรือค่านิยมของผู้คนในแต่ละยุคสมัย และเป็นเอกสารวิชาการที่ให้ข้อมูลอันเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยด้านรูปแบบอักษร อักษรวิธ และถ้อยคำภาษาประจำท้องถิ่น นอกจากนี้ยังเป็นหลักฐานในการศึกษาค้นคว้าทางด้าน ประวัติศาสตร์ จดหมายเหตุ วรรณคดี ศาสนา ศิลปะ อักษร และทางด้านสังคมในแถบภูมิภาคเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ในอดีตใช้บันทึกความรู้หรือเรื่องราวการดำเนินชีวิต อีกทั้งยังเป็น โบราณวัตถุ และศิลปวัตถุที่มีคุณค่าด้านศิลปกรรม ที่บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติได้เป็นอย่างดี จากฝีมือช่างศิลป์ในสมัยอดีตที่ได้บรรจงสร้างสรรค์ศิลปะ การประดับตกแต่งคัมภีร์ไบเบิล ทาสี วาด ลวดลายลงบนขอบไบเบิล ปกใน ปกนอกไบเบิล ห่อคัมภีร์ด้วยผ้าชั้นดี ที่มีความวิจิตร งดงามเป็น อย่างยิ่ง (ก่องแก้ว วีระประจักษ์ 2541; เกษียร มะปะโม 2548; สำนักหอสมุดแห่งชาติ 2552; ณรงค์ ศักดิ์ รวาวรินทร์ 2553; สมชาย ลำควน 2554; สุรสิทธิ์ ไทยรัตน์ 2556; Grabowsky, 2008)

คัมภีร์ไบเบิลเป็นหลักฐานผลงานทางภูมิปัญญาของบรรพชนที่มีคุณค่าต่อการพัฒนา ประเทศชาติ สะท้อนให้เห็นถึงข้อมูลเรื่องราวในอดีต เป็นเอกสารข้อมูลชั้นต้นในการศึกษาด้าน ประวัติศาสตร์ของสังคมสมัยก่อนได้เป็นอย่างดี อันแสดงถึงอัจฉริยภาพของบรรพบุรุษไทย ที่สามารถสร้างสิ่งอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ตั้งแต่อุปกรณ์ที่ใช้บันทึกจดจลยลักษณะอักษร การ ตกแต่งปกหน้า ปกหลัง และผ้าห่อมีลักษณะพิเศษที่เป็นศิลปะชั้นสูง (ก่องแก้ว วีระประจักษ์ 2545) อีกทั้งอักษรภาษาที่ใช้จารก็เป็นสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงลักษณะประจำชาติ แสดงให้รู้ถึงวัฒนธรรม อารยธรรม และเป็นหลักฐานแสดงถึงวิวัฒนาการของรูปอักษร ภาษาที่แตกต่างกันไปตามยุคสมัย คัมภีร์ไบเบิลจึงจัดเป็นศิลปะหัตถกรรมที่บรรพชนไทยได้สร้างไว้เป็นเอกสารทรงคุณค่าที่นักอักษร ศาสตร์ นักประวัติศาสตร์ และนักโบราณคดียอมรับนำไปเป็นหลักฐานอ้างอิงได้ในหลาย ๆ

ด้าน (เกษียร มะปะโม ม.ป.ป.) อีกทั้งเนื้อหาบนคัมภีร์ไบเบิลยังเป็นเอกสารจดหมายเหตุ พงศาวดาร ตำนานที่มีคุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของชาติ ทำให้สามารถรู้เรื่องราวเหตุการณ์ สำคัญในอดีตที่เกิดขึ้นที่เกี่ยวกับประเทศชาติในด้าน ๆ ทั้งทางด้านสังคม บุคคลสำคัญของชาติ และ ยังมีเนื้อหาที่เป็นวรรณกรรมและวรรณคดีที่บ่งบอกถึงวิวัฒนาการด้านวรรณกรรมของชาติได้เป็น อย่างดี และเนื้อหาที่บันทึกบนคัมภีร์ไบเบิลยังเป็นหนังสือวิชาการประเภทตำรา สาขาวิชาต่าง ๆ ทั้ง เวทศาสตร์ โหราศาสตร์ ไซสศาสตร์ กฎหมายขนบธรรมเนียมจารีตต่าง ๆ เป็นต้น ที่ควรค่าแก่ การศึกษา ค้นคว้า วิจัยนำมาพัฒนาต่อยอดใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ของประเทศชาติ รวมทั้ง คัมภีร์ไบเบิลยังมีคุณค่าและความสำคัญทางศาสนา จากการที่เนื้อหาส่วนใหญ่ที่บันทึกบนคัมภีร์ไบ เบลเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาทั้งพระไตรปิฎก หลักคำสอนในพุทธศาสนา และเรื่องวิชาการ ทางศาสนา ที่ช่วยส่งเสริม สืบทอด ให้พุทธศาสนาดำรงมาได้ถึงทุกวันนี้ (สำนักหอสมุดแห่งชาติ 2548; นิสาชล จำนงศรี 2552; สุรสิทธิ์ ไทยรัตน์ 2556)

นอกจากนี้ยังพบว่าคัมภีร์ไบเบิลยังมีความสำคัญยิ่งต่อการวิจัยของชาติ ดังที่มีงานวิจัย หลายเรื่องที่ได้ทำการวิจัยเนื้อหาบนคัมภีร์ไบเบิลทางประวัติศาสตร์ สังคม กลุ่มชาติพันธุ์ภาษา วัฒนธรรม ศิลปะ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รูปอักษรโบราณ คติธรรมและความเชื่อ ตำรายา และศาสนา (วิจัย กุลยาบาล 2543; นฤมล ปิยวิทย์ 2544; วรรณวิทย์ เหลืองประภัสร์ 2547 กฤษณพร สวนแสน 2548; พิษณุ เข้มพิลาและกฤษฎา ศรีธรรมมา 2550; บัวไข เฟิงพระจันทร์ 2551; อภิวัฒน์ พันธุ์สุข 2551; เฉลิมพล คำเชื้อ 2554; วลีรัตน์ มั่นทราษ 2555; อนุสรณ์ กิตติวัฒน์ 2556; วิทตรี ประชาณุกุล 2556; วลีพรรณ มั่นทราษ 2556; อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว 2556) จากคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ไบ เบล จึงถือได้ว่าคัมภีร์ไบเบิลเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชาติ มีความสำคัญยิ่งต่อ การศึกษาของชาติที่ควรค่าแก่การสงวนรักษา และถ่ายทอดให้อนุชนในชาติเพื่อใช้เป็นเครื่องมือ เสริมภูมิปัญญา และเชิดชูเกียรติภูมิของชาติ (ก่องแก้ว วีระประจักษ์ 2548 ; อนาโตน เป็ลติเยร์ และ สุพิน ฤทธิ์เพ็ญ 2555)

ปัจจุบันมีหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลโดยตรง และหลาย หน่วยงานที่ให้ความสนใจในการจัดการคัมภีร์ไบเบิลทั้งในประเทศและต่างประเทศ และองค์กรใน ระดับสากล ซึ่งมีองค์การเพื่อการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ได้ดำเนินการอนุรักษ์ สงวนรักษา และพัฒนาระบบการเข้าถึงเนื้อหาความรู้ในคัมภีร์ไบเบิลให้เป็น มรดกความทรงจำของโลก โดยเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ UNESCO's Memory of the World (UNESCO, 2004) ในต่างประเทศมีโครงการ National Mission for Manuscripts ดำเนินการ โดย กระทรวงการท่องเที่ยวและวัฒนธรรม ประเทศอินเดีย (National Mission for Manuscripts, 2005) และโครงการห้องสมุดดิจิทัลคัมภีร์ไบเบิลของประเทศลาว (Hundius & Wharton, 2007) โดยทั้ง

สองโครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อการอนุรักษ์ สงวนรักษา เผยแพร่มรดกวัฒนธรรมของชาติประเภท เอกสารโบราณทั้งที่เป็นต้นฉบับและในรูปดิจิทัล สำหรับในหน่วยงานอื่น ๆ มีมหาวิทยาลัยคอร์เนล (Cornell University) และมหาวิทยาลัยนอร์ทเทิร์นอิลลินอยส์ (Northern Illinois University) ในประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีคอลเล็กชันคัมภีร์โบราณของประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้ง ไทย ลาว ได้มีการจัดการคัมภีร์โบราณทั้งการอนุรักษ์ สงวนรักษา ทำการดิจิทัล และพัฒนาการ ให้บริการรูปดิจิทัลด้วย (นิสาชล จ่านงศรี 2552; บานเย็น ภัทรเกียรติเจริญ 2556)

สำหรับในประเทศไทยมีหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการคัมภีร์โบราณอยู่ หลายหน่วยงานด้วยกันที่กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาค ทั้งที่เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบการ จัดการคัมภีร์โบราณโดยตรงได้แก่ สำนักหอสมุดแห่งชาติ สถาบันวิจัยสังคม สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ศูนย์โบราณศึกษาสถาบันล้านนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ สถาบัน ทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ และสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์โบราณวัดสูงเม่น และยังมีบาง หน่วยงานจัดตั้งเป็นโครงการขึ้นมา เช่น โครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โครงการสำรวจ รวบรวม และศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นภาคตะวันตก ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) โครงการพระไตรปิฎกฉบับธรรมชัย วัดพระธรรมกาย เป็นต้น ซึ่งมีทั้งที่เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการคัมภีร์โบราณครอบคลุม ทั้งประเทศ และมีบางหน่วยงานมีหน้าที่รับผิดชอบในภูมิภาคหรือเขตพื้นที่ที่หน่วยงานนั้นได้จัด ตั้งอยู่ ในการจัดการคัมภีร์โบราณของแต่ละหน่วยงานมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับ การกิจ บทบาท และหน้าที่ของหน่วยงานนั้น ๆ แต่สำหรับกระบวนการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบ บลานจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ตั้งแต่การสำรวจ การจัดเก็บ การอนุรักษ์ การเผยแพร่ และการ ให้บริการคัมภีร์โบราณ (ไข่มุก อุทยาวิไล 2550; นิสาชล จ่านงศรี 2552; ณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์ 2553)

อย่างไรก็ตาม จากการทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่หน่วยงานการ จัดการคัมภีร์โบราณ โดยภาพรวมยังมีปัญหาด้านการจัดการคัมภีร์โบราณอยู่ด้วยกันหลายด้านดังนี้ ได้แก่ ปัญหาด้านการบริหารจัดการคัมภีร์โบราณ ซึ่งหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณหลายแห่งมี การจัดการคัมภีร์โบราณไม่ชัดเจน เช่น ไม่มีการกำหนดนโยบายด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ ส่งผล กระทบโดยตรงต่อการดำเนินงานคัมภีร์โบราณในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้าน เทคโนโลยีและเครื่องมืออุปกรณ์ และปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากรสายงานหลักเป็นบุคลากรที่ มีความรู้ด้านคัมภีร์โบราณและบุคลากรสายสนับสนุน เช่น ด้านไอที ด้านการเงิน และด้านธุรการ เป็นต้น และปัญหาด้านงบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินงานด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ จาก ปัญหาดังกล่าวอาจไม่ทันการณ์ส่งผลถึงคัมภีร์โบราณจำนวนมหาศาลของประเทศไทย เสี่ยงต่อ

ความเสียหายหรือสูญหายและการเสื่อมสภาพไปตามกาลเวลา (ณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์ 2553; สำนักหอสมุดแห่งชาติ 2552)

ปัจจุบันมีหลายหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลได้นำเทคโนโลยีและเครื่องมืออุปกรณ์สมัยใหม่มาใช้เป็นเครื่องมือช่วยในกระบวนการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลให้มีความสะดวก รวดเร็ว ลดความซ้ำซ้อน เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เช่น เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยในการอนุรักษ์ต้นฉบับคัมภีร์ไบเบิล เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ช่วยในการพัฒนาระบบเครื่องมือช่วยค้นและวิธีการเข้าถึงข้อมูลเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิล เทคโนโลยีเครือข่ายการสื่อสารช่วยการให้บริการเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์ไบเบิลได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงได้อย่างกว้างขวาง แต่หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลเหล่านั้นไม่มีมาตรการหรือมาตรฐานที่ชัดเจนในการนำเอาเทคโนโลยีและอุปกรณ์เครื่องมือมาใช้ ส่งผลต่อการจัดการคัมภีร์ไบเบิลที่ไม่เป็นระบบและไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาที่ยุ่งยากในระยะยาวได้ และด้านการอนุรักษ์และการจัดเก็บคัมภีร์ไบเบิลยังขาดมาตรฐานการดำเนินงานอนุรักษ์และจัดเก็บคัมภีร์ไบเบิลที่ต้องตามหลักวิชาการ รวมทั้งปัญหาด้านการบริการและเผยแพร่คัมภีร์ไบเบิลที่มีข้อจำกัดและอุปสรรคในการเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์ไบเบิล ซึ่งหลายหน่วยงานมีการจัดทำระบบการจัดเก็บ การค้นคืนขึ้นมานำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาระบบการจัดเก็บ การอนุรักษ์ และการให้บริการคัมภีร์ไบเบิลแต่การดำเนินงานดังกล่าวยังอยู่ในช่วงการเริ่มต้นเท่านั้น (ไข่มุก อุทยวาลี 2550; นิสาชล จ่านงศรี 2552; สำนักหอสมุดแห่งชาติ 2552; สินีนาฏ สมบูรณ์อ่อน 2555)

จากประเด็นคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ไบเบิลในฐานะที่ทั้งเป็นโบราณวัตถุและมรดกภูมิปัญญาของชาติ ประเด็นปัญหาด้านการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิลที่ไม่ชัดเจน ตั้งแต่โครงสร้างองค์กร นโยบาย กลยุทธ์ และระบบการทำงานไม่มีความชัดเจน ไม่เอื้อต่อการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ปัญหาด้านผู้บริหาร บุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยี จากปัญหาดังกล่าวได้ส่งผลให้กระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพและทางดิจิทัล ตั้งแต่การจัดหา รวบรวมจัดเก็บ อนุรักษ์และสงวนรักษา การเผยแพร่และการให้บริการไม่สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพตามที่ควรจะเป็น รวมทั้งไม่สามารถตอบสนองต่อนโยบายของรัฐในมิติทางด้านการต่อยอดองค์ความรู้ทางภูมิปัญญาของชาติในคัมภีร์ไบเบิลและการอนุรักษ์ สงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิลให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่และส่งต่อไปยังในอนาคตของชาติได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย เพื่อใช้เป็นแนวทางให้หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลของประเทศไทยสามารถนำไปใช้ในการวางแผน พัฒนา และปรับปรุงแบบการบริหารจัดการและกระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลให้เหมาะสมมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับสภาการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งจะส่งผลโดยตรงในการช่วยอนุรักษ์และป้องกันการสูญหาย

ของภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่สำหรับคนรุ่นหลังต่อไปในอนาคต และเอื้ออำนวยความสะดวกให้กับประชาชนทุกคนในชาติให้สามารถเข้าถึงมรดกภูมิปัญญาของชาติได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน สามารถนำข้อมูลที่ปรากฏในคัมภีร์ไบเบิลไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดเพื่อการพัฒนาชาติอย่างยั่งยืน

2. คำถามการวิจัย

- 2.1 สภาพการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยมีสภาพเป็นอย่างไร
- 2.2 ปัจจัยอะไรบ้างที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย
- 2.3 ปัญหาการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยมีอะไรบ้าง
- 2.4 รูปแบบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยมีลักษณะเป็นอย่างไร

3. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 3.1 เพื่อศึกษาสภาพการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย
- 3.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย
- 3.3 เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย
- 3.4 เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย

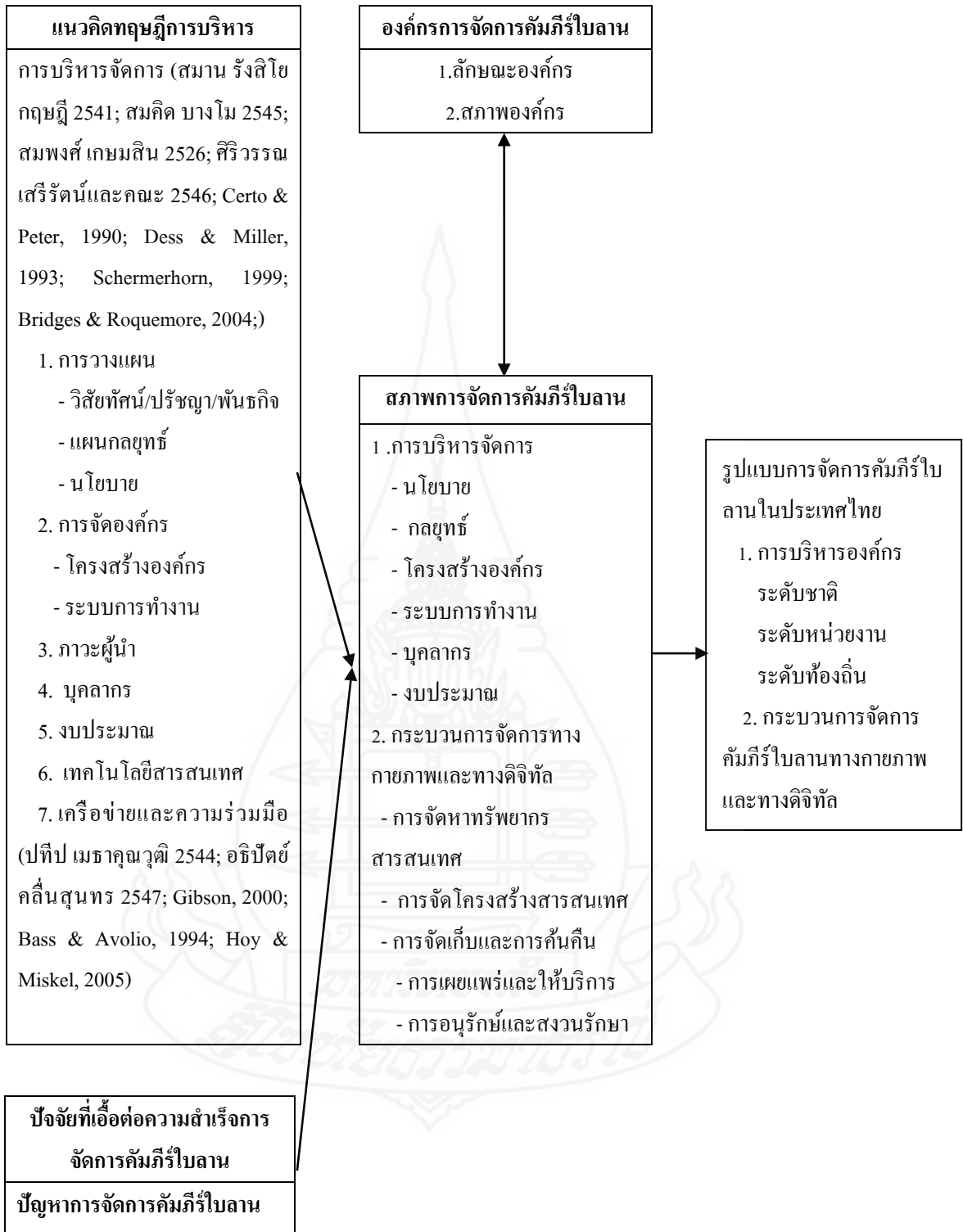
4. กรอบแนวคิดการวิจัย

ในการศึกษาการพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

4.1 ด้านการบริหารองค์กร ตามแนวคิดของ สมพงษ์ เกษมสิน (2526) สมาน รังสิโย กฤษฏี (2541) ปทีป เมธาคุณวุฒิ (2544) สมคิด บางโม (2545, 2553) ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2546) และอริปิตย์ คลื่นสุนทร (2547) Certo & Peter (1990) Dess & Miller (1993) Bass & Avolio (1994) Schermerhorn (1999) Gibson (2000) Bridges & Roquemore (2004) Hoy & Miskel (2005)

4.2 กระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ตามแนวคิดของกรรภิรมย์ จารุสวัสดิ์ (2552) สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ (2550; 2551) สำนักหอสมุดแห่งชาติ (2556) น้ำทิพย์ วิภาวิน (2558) National Library of New Zealand (2009) The Digital Curation Centre (DCC) (2005) และ Corrado & Moulaison (2014)

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

5. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกพื้นที่การวิจัยเป็นหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลใน ระดับชาติ ระดับสถาบัน และระดับท้องถิ่น รวมทั้งหมด 14 หน่วยงาน โดยแบ่งได้ ดังนี้

ตารางที่ 1.1 หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลที่ทำการศึกษาใน 3 ระดับ ได้แก่ ระดับชาติ ระดับสถาบัน และระดับท้องถิ่น

ระดับชาติ	ระดับสถาบัน	ระดับท้องถิ่น
1. สำนักหอสมุดแห่งชาติ	1.สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	1.วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด
	2.สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	2.วัดมหาชัย จังหวัดมหาสารคาม
	3.ศูนย์ไบเบิลศึกษา สถาบันล้านนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	3. สถาบันอนุรักษคัมภีร์ไบเบิล วัดสูงเม่น จังหวัดแพร่
	4.สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ	4. โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดพระธรรมกาย
	5.สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	
	6.โครงการอนุรักษคัมภีร์ไบเบิลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	
	7. สำนักศิลปวัฒนธรรมมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	
	8. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)	
	9. ห้องสมุด สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์	

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 คัมภีร์โบลาน หมายถึง โบลานที่จารลยลักษณ์อักษร บันทึกเรื่องราวเนื้อหาทางศาสนาและบันทึกเรื่องราวสรรพวิชาการสาขาต่าง ๆ เช่น ตำราเวชศาสตร์ ตำราโหราศาสตร์ กฎหมาย และอื่นๆ

6.2 สภาพการจัดการคัมภีร์โบลาน หมายถึง สภาพการดำเนินงานการจัดการคัมภีร์โบลานขององค์กรด้านการจัดการคัมภีร์โบลาน

6.2.1 สภาพการบริหารจัดการคัมภีร์โบลาน หมายถึง สภาพการบริหารจัดการคัมภีร์โบลาน ด้านนโยบาย กลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร ระบบการทำงาน ผู้บริหาร บุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยีสารสนเทศ และเครือข่ายและความร่วมมือ

6.2.2 กระบวนการจัดการคัมภีร์โบลาน หมายถึง กระบวนการจัดการคัมภีร์โบลานทางกายภาพและทางดิจิทัล ประกอบด้วย การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ การจัดโครงสร้างสารสนเทศ การจัดเก็บและการค้นคืน การเผยแพร่และให้บริการ และการอนุรักษ์และสงวนรักษา

6.3 ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์โบลาน หมายถึง องค์ประกอบการขับเคลื่อนการดำเนินการจัดการคัมภีร์โบลานให้ประสบความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการ 2) งบประมาณ 3) เทคโนโลยีสารสนเทศ 4) บุคลากร และ 5) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ

6.4 ปัญหาการจัดการคัมภีร์โบลาน หมายถึง ข้อขัดข้องที่ทำให้การจัดการคัมภีร์โบลานไม่ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วยปัญหา 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านบุคลากร 3) ด้านงบประมาณ 4) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ และ 5) ด้านมาตรฐานการดำเนินงาน

6.5 รูปแบบการจัดการคัมภีร์โบลาน หมายถึง องค์ประกอบที่เหมาะสมของการจัดการคัมภีร์โบลานให้ประสบความสำเร็จ ได้แก่ ด้านการบริหารองค์กรคัมภีร์โบลานจำแนกเป็นระดับชาติ ระดับหน่วยงานและระดับท้องถิ่น ประกอบด้วย ด้านนโยบาย ภาวะผู้นำ บุคลากร งบประมาณ เครือข่ายความร่วมมือ เทคโนโลยีสารสนเทศ และด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบลานของประเทศไทยประกอบด้วยกระบวนการทางกายภาพ และกระบวนการทางดิจิทัล

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ในการจัดการคัมภีร์โบราณทั้งในด้านการบริหารจัดการองค์กรและด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณให้เหมาะสมมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน

7.2 หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณสามารถนำรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณที่พัฒนาขึ้น เป็นแนวทางในการจัดการคัมภีร์โบราณให้เหมาะสมกับแต่ละบริบทของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณทั้งในระดับชาติ ระดับหน่วยงานและระดับท้องถิ่น

7.3 สามารถนำไปพัฒนาเป็นคู่มือการดำเนินการจัดการคัมภีร์โบราณเพื่อให้สะดวกต่อการนำไปปฏิบัติ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย” ผู้วิจัยศึกษา
วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยนำเสนอตามลำดับหัวข้อดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับคัมภีร์ไบเบิล
  - 1.1 ประวัติความเป็นมาของคัมภีร์ไบเบิล
  - 1.2 คุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ไบเบิล
2. แนวคิดการจัดการคัมภีร์ไบเบิล
  - 2.1 แนวคิดการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ
  - 2.2 ความร่วมมือในการจัดการคัมภีร์ไบเบิล
  - 2.3 การจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย
  - 2.4 กระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิล
  - 2.5 ปัญหาการจัดการคัมภีร์ไบเบิล
  - 2.6 รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ
3. ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ไบเบิล
  - 3.1 ปัจจัยด้านการบริหารองค์กร
  - 3.2 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ
  - 3.3 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ
  - 3.4 ปัจจัยด้านเครือข่ายและความร่วมมือ
4. หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย
  - 4.1 ระดับชาติ
  - 4.2 ระดับสถาบัน
  - 4.3 ระดับท้องถิ่น
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคัมภีร์ไบเบิลและการจัดการคัมภีร์ไบเบิล
  - 5.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ
  - 5.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในต่างประเทศ

1. แนวคิดเกี่ยวกับคัมภีร์ใบลาน

คัมภีร์ใบลาน เป็นเอกสาร โบราณประเภทหนึ่ง ซึ่งบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรกรรมวิธี โดยการจารตัวหนังสือลงบนใบลาน โดยทั่วไปเรียกว่า “หนังสือใบลาน” แต่เนื่องจากส่วนใหญ่ หนังสือใบลานมักจารหรือบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา จึงนิยมเรียกหนังสือใบลานว่า “คัมภีร์ใบลาน” นอกจากคัมภีร์ใบลานประเภทของเอกสาร โบราณยังแบ่งออกเป็นประเภทจารึก หนังสือสมุดไทย ซึ่งเอกสาร โบราณเป็นหลักฐานที่เป็นภาษาหรือตัวหนังสือของบรรพบุรุษที่ได้ บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรกรรมวิธีจารลงบนใบลานหรือวัสดุเพื่อการเขียนประเภทอื่น ๆ เช่น สมุดไทย พับสา สมุดข่อย และสมุดฝรั่ง เป็นต้น เอกสาร โบราณถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่บันทึกสรรพวิชาการของบรรพชนไทยทางประวัติศาสตร์ อารยธรรมและทางสังคมในประเทศไทย รวมถึงวรรณกรรม วัฒนธรรมจารีต ขนบธรรมเนียมประเพณี จริยธรรมและคุณธรรมของคนในอดีต ซึ่งเป็นพื้นฐานของสังคมในปัจจุบัน และเป็นหลักฐานที่สะท้อนถึงประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของอารยธรรม ลัทธิความเชื่อศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม การดำรงชีวิตในสังคม และ กฎบัญญัติของชาติในสาขาวิชาต่าง ๆ ของชาติในอดีต แต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี เอกสาร โบราณเป็นคำรวมที่ใช้เรียกหนังสือต้นฉบับตัวเขียนตัวขุดตัวจารและตัวจารึก (ก่องแก้ว วีระประจักษ์และ นิยะดา ทาสุนทร, 2541; สมชัย พิกสุวรรณ 2544; เกษียร มะปะโม 2546; ก่องแก้ว วีระประจักษ์ 2556; กุลพันธาดา จันทรโพธิ์ศรี ม.ป.ป.) เอกสาร โบราณโดยทั่วไปจะแบ่งประเภทตามการแบ่งของ หอสมุดแห่งชาติ โดยแบ่ง 3 ประเภท ดังนี้ 1) จารึก 2) คัมภีร์ใบลาน 3) หนังสือสมุดไทยและอื่น ๆ โดยเอกสาร โบราณทุกประเภทจะให้คุณค่าทั้งในเชิงวิชาการและคุณค่าในฐานะที่เป็นมรดกทาง วัฒนธรรม และทางพัฒนาการของรูปอักษรและภาษา อีกทั้งมีคุณค่าเชิงสังคมวิทยาอย่างกว้างขวาง สะท้อนให้เห็นลักษณะวัฒนธรรมอันเป็นรากเหง้าของความเป็นไทย ถ่ายทอดสืบมาอย่างต่อเนื่อง จนถึงปัจจุบัน (เกษียร มะปะโม, 2546; ดอกกรัก พยัคศรี, 2558) จารึก คือ เอกสาร โบราณที่บันทึกลาย ลักษณ์อักษรเป็นร่องรอยลึกลงไปในเนื้อวัตถุชนิดต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นก้อนหิน แผ่นเงิน แผ่นทอง แผ่นนากอัฐ ไม้แก่นฐานพระพุทธรูป โดยเรียกชื่อตามวัตถุนั้น ๆ เช่น ปราบภูบนศิลาหรือก้อนหิน เรียกว่าศิลาจารึก บนแผ่นเงิน แผ่นทองเรียกว่าจารึกบนแผ่นเงินจารึกบนแผ่นทอง รูปอักษรที่ ปราบภูบนแผ่นไม้เรียกว่าจารึกบนแผ่นไม้ และบางทีก็เรียกชื่อตามรูปสัณฐานของจารึก เช่น จารึก ฐานพระพุทธรูปนาคปรก เป็นต้น ซึ่งคน โบราณจะใช้วัตถุที่แหลมคมซึ่งเรียกว่าเหล็กจารจารึก ข้อความลงในศิลาจารึก อักษรที่จารึกจะเป็นข้อความที่บ่งบอกให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ของผู้ทำ จารึกหรือประกาศเรื่องราวของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในขณะนั้นให้ผู้อื่นทราบ จารึกจึงเป็นหลักฐาน ทางเอกสารสำคัญทางประวัติศาสตร์ลัทธิความเชื่อทางศาสนาศิลปวัฒนธรรมอารยธรรมและธรรม

นิยมประเพณี เป็นต้น หนังสือสมุดไทย คือ เป็นเอกสารโบราณประเภทกระดาษทำจากเปลือกไม้ชนิดต่าง ๆ ซึ่งเขียนการชุบตัวอักษรการเขียนภาพการเขียนลายเส้นต่าง ๆ และเขียนได้ทั้งสองด้าน ส่วนใหญ่เป็นหนังสือจดหมายเหตุ หมายรับสั่ง คำานาน ตำราวรรณกรรมเรื่องต่าง ๆ หนังสือสมุดไทยมี 2 สี คือ สีดำเพราะย้อมกระดาษเป็นสีดำจึงเรียกว่าหนังสือสมุดไทยดำ ส่วนที่เป็นสีขาวเพราะกระดาษไม่ได้ย้อมสีคงสีตามธรรมชาติเรียกว่าหนังสือสมุดไทยขาว ในเขตจังหวัดภาคใต้นิยมเรียกว่า บุคดำ บุคขาวสำหรับภาคกลางนิยมทำจากเปลือกต้นข่อย ทำให้มีชื่อเรียกตามวัสดุที่ใช้ว่า สมุดข่อย ส่วนในจังหวัดภาคเหนือนิยมใช้เปลือกต้นสาทำกระดาษ จึงเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าสมุดกระดาษสา และเรียกกระดาษเพลา วัสดุที่ใช้เขียนมีหลายอย่าง เช่น ดินสอขาว น้ำหมึกสีดำ และน้ำหมึกสีเหลือง เป็นต้น

คัมภีร์ไบลาน หมายถึง เอกสารตำราที่จารลายลักษณ์อักษร หรือการเขียนด้วยเหล็กแหลมคมบนไบลาน บันทึกเรื่องราวเนื้อหาทางศาสนา และบันทึกเรื่องราวสรรพวิชาการศึกษาต่าง ๆ เช่น ตำราเวชศาสตร์ ตำราโหราศาสตร์ กฎหมาย เป็นต้น คำว่า “คัมภีร์ไบลาน” เป็นการผสมคำระหว่างคำว่า “คัมภีร์” ซึ่งเป็นภาษาบาลีและสันสกฤต หมายถึงหนังสือตำราที่สำคัญทางศาสนา ส่วนคำว่า “ไบลาน” หมายถึง ใบของต้นลาน เป็นต้น ไม่ปานชนิดหนึ่งลักษณะคล้ายต้นตาลไบลานมีความแข็งแรง เหนียวคงทน มีสภาพคงอยู่เป็นพันปี ไบลานจึงถูกใช้ในการจารอักษรและภาษา (สุรสิทธิ์ ไทยรัตน์, 2556) โดยทั่วไปชาวบ้านนิยมเรียกว่าหนังสือไบลาน แต่เนื่องจากคนไทยในสมัยโบราณนิยมจารหรือบันทึกเรื่องราวส่วนใหญ่เกี่ยวกับพระพุทธศาสนาลงในไบลาน จึงเรียกหนังสือไบลานว่า “คัมภีร์ไบลาน” เช่นเดียวกัน (มุณี พันทวี 2541; นิสาชล จำนงศรี 2552) คัมภีร์ไบลานยังเป็นเอกสารวิชาการที่ใช้เป็นพื้นฐานข้อมูลในการศึกษาวิจัยในเรื่องต่าง ๆ เช่น การศึกษาถึงรูปแบบอักษร ภาษาประจำที่ใช้อยู่ตามท้องถิ่นทั่วประเทศ รวมทั้งการใช้เป็นหลักฐานทางด้านประวัติศาสตร์ วรรณคดี ศาสนา ศิลปะ และอักษรศาสตร์ อีกทั้งเป็นเอกสารที่บันทึกสรรพวิชาการของบรรพชนในอดีต ซึ่งเป็นเสมือนกระจกเงาที่ส่องสะท้อนให้เห็นอารยธรรม วัฒนธรรม จริยธรรม และคุณธรรม ที่สามารถใช้แบบอย่างของอดีต เป็นการปูพื้นฐานสู่สังคมปัจจุบันและอนาคต (สำนักหอสมุดแห่งชาติ 2552)

1.1 ประวัติความเป็นมาของคัมภีร์ไบลาน

คัมภีร์ไบลานไม่ปรากฏหลักฐานแน่ชัดว่าเกิดขึ้นในยุคสมัยใดและเกิดขึ้นสถานที่ใด จากเอกสารวิชาการที่เป็นภาษาไทยได้กล่าวถึงประเทศอินเดียเป็นประเทศแรกที่น่าไบลานมาใช้จารตัวหนังสือ โดยได้จารเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนาฮินดูและพราหมณ์ (สุรสิทธิ์ ไทยรัตน์ 2556) สำหรับคัมภีร์ไบลานในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และประเทศไทย พบว่าได้เข้ามาจากการเผยแพร่พระพุทธศาสนาสายลังกา นับตั้งแต่การสังคายนาครั้งที่ 5 ที่ลังกาทวีปเป็นต้นมา ตาม

ตำนานของพระพุทธศาสนา เมื่อประมาณพุทธศักราช 433 ระบุว่าการทำสังคายนาครั้งที่ 5 (ปัญจมสังคายนา) ได้ปรากฏว่าคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนาได้เริ่มบันทึกโดยลัทธิลึงบนใบลาน เรียกว่าหนังสือใบลาน หรือ คัมภีร์ใบลานที่ประเทศศรีลังกา นับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมาเมื่อพุทธศาสนาเผยแพร่ออกไปสู่อินเดียตะวันออกเฉียงใต้ คัมภีร์ใบลานก็ได้ถูกเผยแพร่ออกไปด้วย เช่นเดียวกับคัมภีร์ใบลานที่เข้ามาในประเทศไทย ปรากฏหลักฐานคัมภีร์ทางลังกาในสมัยสุโขทัยที่ได้ที่กล่าวถึง “ไตรปิฎก” เป็นข้อความปรากฏในศิลาจารึกอยู่หลายครั้ง ดังนั้นอาจจะกล่าวได้ว่าคัมภีร์ใบลานเข้ามาในประเทศไทยจากการได้รับอิทธิพลจากการเผยแพร่งของพระพุทธศาสนาสายลังกา และมาปรากฏหลักฐานชัดเจนในสมัยสุโขทัยที่มีการนิยมนิรมลสร้างและมีการใช้แพร่หลายเรื่อยมาจนถึงสมัยรัชกาลที่ 5 การจารอักษรบนใบลานได้เปลี่ยนไปเป็นการพิมพ์บนใบลานและบนกระดาษแทน เนื่องจากการมีเทคโนโลยีการพิมพ์สมัยใหม่เข้ามาแทนที่ดังกล่าว (สำนักหอสมุดแห่งชาติ 2552; บุญเลิศ เสนานนท์ 2559) สำหรับในประเทศไทยพบคัมภีร์ใบลานเก่าแก่ที่สุดอยู่ที่วัดไหล่หิน อำเภอกะลา จังหวัดลำปาง เป็นคัมภีร์ใบลานที่จารขึ้นเมื่อ พ.ศ.2014 ในรัชสมัยพระเจ้าติโลกราชอาณาจักรล้านนา ใช้รูปอักษรธรรมล้านนา ภาษาบาลี และยังพบคัมภีร์ใบลานที่จารอักษรขอมภาษาบาลีที่เก่าแก่ที่สุดพบในสมัยอยุธยาในรัชกาลสมเด็จพระเอกาทศรถ เมื่อ พ.ศ.2158 ปัจจุบันอยู่ในหอสมุดแห่งชาติ (สำนักหอสมุดแห่งชาติ 2552; ก่องแก้ว วีระประจักษ์ 2556)

1.2 คุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ใบลาน

คัมภีร์ใบลานถือเป็นมรดกทางภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมของชาติที่มีคุณค่าและความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากคัมภีร์ใบลานเป็นเอกสารชั้นต้นที่มีการบันทึกเรื่องราวสรรพวิชาการของบรรพชนต่าง ๆ บ่งบอกถึงความเคลื่อนไหวของอารยธรรม หรือค่านิยมแห่งสังคมในกลุ่มชน โบราณแต่ละยุคสมัย และเป็นเอกสารวิชาการที่ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยรูปแบบอักษรของภาษาประจำท้องถิ่น ใช้เป็นหลักฐานศึกษาค้นคว้าทางด้านประวัติศาสตร์ จดหมายเหตุ อักษรศาสตร์ ภาษาศาสตร์ วรรณคดี ศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และเรื่องอื่น ๆ ทางด้านสังคมในแถบภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในอดีตใช้บันทึกความรู้หรือเรื่องราวการดำเนินชีวิต อีกทั้งคัมภีร์ใบลานยังเป็นโบราณวัตถุและศิลปวัตถุที่มีคุณค่าด้านศิลปกรรม ที่บ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติได้เป็นอย่างดี จากฝีมือช่างศิลป์ในสมัยอดีตที่ได้บรรจงสร้างสรรค์ศิลปะ การประดับตกแต่งคัมภีร์ใบลาน ทาสี วาดลวดลายลงบนขอบใบลาน ปกใน ปกนอกใบลาน ห่อคัมภีร์ด้วยผ้าชั้นดี ที่มีความวิจิตร งดงาม (ก่องแก้ว วีระประจักษ์ 2541; เกษียร มะปะโม 2548; สำนักหอสมุดแห่งชาติ 2552; ณรงค์ศักดิ์ ราวรินทร์ 2553; สมชาย ลำควน 2554; ดิเรก อินจันทร์ 2555; สุรสิทธิ์ ไทยรัตน์ 2556; Grabowsky, 2008)

คัมภีร์ไบเบิลยังเป็นหลักฐานผลงานทางภูมิปัญญาของบรรพชนที่มีคุณค่าต่อการพัฒนาประเทศชาติ สะท้อนให้เห็นถึงข้อมูลเรื่องราวในอดีต เป็นหนังสือหรือเอกสารสำคัญในการศึกษาด้านประวัติศาสตร์ของสังคมสมัยก่อนได้เป็นอย่างดี อันแสดงถึงอัจฉริยภาพของบรรพบุรุษไทย ที่สามารถสร้างสิ่งอันเป็นมรดกทางวัฒนธรรม ตั้งแต่อุปกรณ์ที่ใช้บันทึกจดจาลายลักษณ์อักษร การตกแต่งปกหน้า ปกหลัง และผ้าห่อมีลักษณะพิเศษที่เป็นศิลปะชั้นสูง (ก่องแก้ว วีระประจักษ์ 2545) อีกทั้งอักษรและภาษาที่ใช้จารึกก็เป็นสัญลักษณ์ที่บ่งบอกถึงลักษณะประจำชาติ แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรม อารยธรรม และเป็นหลักฐานแสดงถึงวิวัฒนาการของรูปอักษร รวมทั้งภาษาที่แตกต่างกันไปตามยุคสมัย คัมภีร์ไบเบิลจึงจัดเป็นศิลปหัตถกรรมที่บรรพชนไทยได้สร้างไว้เป็นเอกสารทรงคุณค่ามากยิ่งขึ้นที่นักอักษรศาสตร์ นักประวัติศาสตร์ และนักโบราณคดียอมรับนำไปเป็นหลักฐานอ้างอิงได้ในหลาย ๆ ด้าน (เกษียร มะปะโม ม.ป.ป.)

คัมภีร์ไบเบิลเป็นเอกสารจดหมายเหตุ พงศาวดาร ตำนานที่มีคุณค่าและความสำคัญทางประวัติศาสตร์ของชาติ ทำให้รู้เรื่องราวเหตุการณ์สำคัญในอดีตที่เกิดขึ้นที่เกี่ยวกับประเทศชาติในด้าน ๆ ทั้งทางด้านสังคม บุคคลสำคัญของชาติ มีเนื้อหาที่เป็นวรรณกรรมและวรรณคดีที่บ่งบอกถึงวิวัฒนาการด้านวรรณกรรมของชาติได้เป็นอย่างดี เนื้อหาที่บันทึกบนคัมภีร์ไบเบิลยังเป็นหนังสือวิชาการประเภทตำรา สาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งเวชศาสตร์ โหราศาสตร์ ไซยศาสตร์ กฎหมายขนบธรรมเนียมจารีตต่าง ๆ เป็นต้น ที่ควรค่าแก่การศึกษา ค้นคว้า วิจัยนำมาพัฒนาต่อยอดใช้ประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ของประเทศชาติ รวมทั้งคัมภีร์ไบเบิลมีคุณค่าและความสำคัญทางศาสนา จากการที่เนื้อหาส่วนใหญ่ที่บันทึกบนคัมภีร์ไบเบิลเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับพุทธศาสนาทั้งพระไตรปิฎก หลักคำสอนในพุทธศาสนา และเรื่องวิชาการทางศาสนา ที่ช่วยส่งเสริม สืบทอด ให้พุทธศาสนาดำรงมาได้ถึงทุกวันนี้ (สำนักหอสมุดแห่งชาติ 2552; นิสาชล จ้านงศรี 2552; สุรสิทธิ์ ไทยรัตน์ 2556)

นอกจากนี้พบว่าเนื้อหาบนคัมภีร์ไบเบิลมีความสำคัญต่อการวิจัยของชาติ ที่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้าทางประวัติศาสตร์ อารยธรรม ทางสังคม กลุ่มชาติพันธุ์ภาษาวัฒนธรรม ศิลปะ ภูมิปัญญาท้องถิ่น รูปอักษร โบราณ คติธรรม ความเชื่อ และการวิจัยต่อยอดเป็นองค์ความรู้หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ เช่น ตำราเวชศาสตร์ เป็นต้น ดังที่พบว่ามีงานวิจัยหลายเรื่องที่ได้ทำการวิจัยเนื้อหาบนคัมภีร์ไบเบิล (วิชัย กุลยาบาล 2543; นฤมล ปิยวิทย์ 2544; วรรณวิทย์ เหลืองประภัสร์, 2547; กฤษณพร สวนแสน, 2548; พิษณุ เข้มพิลาและกฤษฎา ศรีธรรมมา 2550; บัวไข เฟื่องพระจันทร์ 2551; อภิวัฒน์ พันธุ์สุข 2551; เฉลิมพล คำเชื้อ 2554; วลีรัตน์ มั่นทูลราช 2556; อนุสรณ์ กิตติวัฒน์ 2556; วิทตรี ประชาณุกุล 2556; อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว 2556) จากคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ไบเบิล จึงถือได้ว่าคัมภีร์ไบเบิลเป็นมรดกทางวัฒนธรรมอันล้ำค่าของชาติ มี

ความสำคัญยิ่งต่อการศึกษารวบรวมของชาติที่ควรค่าแก่การสงวนรักษา และถ่ายทอดให้อนุชนในชาติเพื่อใช้เป็นเครื่องมือเสริมภูมิปัญญา และเชิดชูเกียรติภูมิของชาติ (อนาโศล เป็ลติเยร์ และสุพิน ฤทธิ์เพ็ญ 2555; ก่องแก้ว วีระประจักษ์ 2548)

1.2.1 ลักษณะของคัมภีร์ไบเบิล

คัมภีร์ไบเบิลเป็นเอกสารโบราณมีลักษณะเฉพาะ สามารถพบได้ในทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย ส่วนใหญ่ใช้บันทึกเรื่องราวทางพุทธศาสนา อาทิ หลักธรรมคำสอน พระไตรปิฎก หรือเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวกับพุทธศาสนา เป็นต้น และใช้ในการบันทึกเนื้อหาทางโลกในการดำเนินชีวิตของคนในท้องถิ่น อาทิ ความเชื่อ จารีตประเพณี วัฒนธรรม คติธรรม วรรณกรรม และบางส่วนใช้บันทึกเนื้อหาสรรพวิชากรต่าง ๆ ของบรรพชนในอดีตแต่ละยุคสมัย เช่น ประวัติศาสตร์ พงศาวดาร ตำรายา โหราศาสตร์ คาถาอาคม กฎหมาย เศรษฐกิจ เป็นต้น (สมชาย นิลอาธิ 2544) ในการสร้างจัดทำหรือการสร้างคัมภีร์ไบเบิลของคนในอดีตมีลักษณะที่มีความเหมือนกันและความแตกต่างกันบ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของคนในท้องถิ่นหรือตามภูมิภาคต่าง ๆ ที่มีการดำเนินวิถีชีวิตทางสังคม ความเชื่อ จารีตประเพณี วัฒนธรรม ภาษาและอักษรที่แตกต่างกัน รวมทั้งวัตถุประสงค์ในการสร้างและฐานะทางสังคมของผู้สร้าง เป็นต้น คัมภีร์ไบเบิลที่จัดทำหรือสร้างต้องอาศัยผู้ที่ได้รับการฝึกฝนให้มีทักษะเฉพาะ ผ่านกรรมวิธีทำให้เกิดรูปลักษณ์ที่ปรากฏในไบเบิลและบนไบเบิล ที่มีลักษณะทางกายภาพ ขนาด รูปทรง รูปลักษณ์เฉพาะของตัวอักษร ภาษา เส้นอักษร และลักษณะลวดลายสีสันต่างๆ และมีการแบ่งแยกเป็นฉบับ ประเภทตามท้องถิ่นและภูมิภาคนั้นๆ แต่โดยภาพรวมลักษณะของคัมภีร์ไบเบิลมีความใกล้เคียงกัน (สุรสิทธิ์ ไทยรัตน์ 2556) ซึ่งสามารถสรุปคุณลักษณะของคัมภีร์ไบเบิลได้ ดังนี้

1) ลักษณะทางกายภาพของคัมภีร์ไบเบิล

(1) ด้านรูปทรง คัมภีร์ไบเบิลโดยทั่วไปมีรูปทรงเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีความยาวมากกว่าความกว้าง ส่วนความหนาและความยาวของคัมภีร์ไบเบิลขึ้นอยู่กับเนื้อหาของแต่ละเรื่อง เรื่องที่มีเนื้อหาสั้น ๆ อาจมีจำนวนผูกไม่มากอาจจะจบภายใน 5 ผูก แต่เรื่องไหนที่มีเนื้อหายาว จำนวนผูกอาจมากกว่านั้น (ก่องแก้ว วีระประจักษ์ 2556) คัมภีร์ไบเบิล 1 ผูก มี 24 ลาน 48 หน้า ใช้การจารตัวอักษรทั้ง 2 ด้าน ก่อนการจารต้องตีเส้นบรรทัดบนไบเบิลทุกใบ โดยทั่วไปไบเบิลหนึ่งจะมีจำนวนบรรทัดระหว่าง 4 - 9 หน้า แต่ที่นิยมมากที่สุดคือ 5 บรรทัด (สำนักหอสมุดแห่งชาติ 2552) โดยทั่วไปคัมภีร์ไบเบิลจะมีอยู่ 2 ขนาด 1) คัมภีร์ไบเบิลขนาดยาว มีความยาวโดยประมาณ 40-60 เซนติเมตร ความกว้างโดยประมาณ 4-7 เซนติเมตร เรียกว่า หนังสือผูก ลานผูก หรือลานยาว ส่วนมากบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนา พงศาวดาร ประวัติศาสตร์ เป็นต้น 2) คัมภีร์ไบเบิลขนาดสั้น หรือลานสั้น ภาคอีสานเรียกว่าหนังสือก้อม ลานก้อม มีความยาวโดยประมาณ 20 - 30 เซนติเมตร

ความกว้างโดยประมาณ 4 - 7 เซนติเมตร ส่วนมากจะบันทึกเรื่องราวเนื้อหาทางโลก เช่น ประเพณี พิธีกรรม โหราศาสตร์ ตำรายา คทาอาคม เป็นต้น (สมชาย นิลอาชี 2544; ณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์ 2553)

(2) *ด้านรูปเล่ม* คัมภีร์ใบลานแต่ละเล่มจะมีองค์ประกอบหรือส่วนประกอบที่สำคัญ อาจแบ่งส่วนประกอบได้เป็น 2 ส่วน ดังนี้ส่วนประกอบหลักตัวเล่มได้แก่ ปก อักษรบอก อังกา สายสนอง และองค์ประกอบอื่น ๆ ใช้ในการจัดเก็บหรือรักษาคัมภีร์ใบลานได้แก่ ไม้ประกับ ผ้าห่อและกล่อง หีบคัมภีร์ใบลาน ตู้เก็บคัมภีร์ใบลาน หอพระไตรปิฎก (สุรสิทธิ์ ไทยรัตน์ 2556; โครงการอนุรักษ์ใบลานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ม.ป.ป.)

ก. *ปก* ปกคัมภีร์ใบลานประกอบด้วย ปกหน้า ใบรองปกหน้า ปกหลัง ใบรองปกหลัง มีไม้ประกับคัมภีร์ใบลาน 2 อัน ขนาบอยู่หน้าหลังใบลาน ปกหน้าและปกหลังบอกชื่อเรื่อง บอกผูกคัมภีร์ใบลาน ใบรองปกหน้าปกหลังเป็นใบที่เสริมความแข็งแรงให้กับคัมภีร์ใบลาน และช่วยป้องกันไม่ให้ใบลานเนื้อเรื่องด้านในชำรุดเสียหายโดยทั่วไปผู้สร้างคัมภีร์ใบลานนิยมตกแต่งศิลปะด้วยสีและลวดลายต่าง ๆ ใบลานบริเวณปกหน้า ปกหลัง ขอบคัมภีร์ด้านข้างหรือขอบลาน และไม้ประกับ การตกแต่งปกคัมภีร์ใบลานนำมาประกอบการเรียกชื่อฉบับของคัมภีร์ใบลานด้วย เช่น คัมภีร์ใบลานฉบับทองหีบ ฉบับลานดิบ ฉบับทองชุบ เป็นต้น (ณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์ 2553; ก่องแก้ว วีระประจักษ์ 2556)

ข. *อักษรบอกอังกา* คือ ตัวอักษรที่บอกลำดับหน้าใบลานหรือตัวอักษรที่เป็นเครื่องหมายบอกลำดับหน้าลานแทนการใช้เลขหน้าเหมือนหนังสือทั่วไป ตัวอักษรจะจารไว้ที่ อยู่บริเวณกึ่งกลางริมซ้ายด้านหลังของใบลานแต่ละใบ โดยทั่วไปอักษรบอกอังกาที่ใช้บอกหน้าของ คัมภีร์ใบลาน จะใช้พยัญชนะในภาษาบาลี มีอยู่ 33 ตัว คือ ก ข ค ฅ ง จ ฉ ช ฌ ญ ฎ ฐ ท ฒ ณ ต ถ ฒ น ป ผ พ ภ ม ย ร ล ว ส ห พ อ โดยคัมภีร์ใบลาน 1 ผูก มี 24 ลาน ใช้พยัญชนะที่ใช้บอก อังกาโดยทั่วไปจะใช้พยัญชนะละ 12 ใบลาน โดยผสมกับสระ 12 ตัว โดยเริ่มที่ ก กา กิ กิ ภู ภู ไก โก ภา กั ภา เมื่อครบ 12 ตัวแล้วก็จะขึ้นพยัญชนะตัวถัดไป ข ผสมสระ อีก 12 ตัว จนครบ 24 ลาน เป็น 1 ผูก สำหรับคัมภีร์ใบลานที่มีเนื้อหายาวไม่จบในผูกเดียว จำเป็นต้องจารหลายผูกหรือมากกว่า 30 ผูก อักษรบอกอังกาจะใช้พยัญชนะเรียงตามลำดับไปจนถึงพยัญชนะตัวสุดท้าย คือ อ แต่ถ้าเนื้อ เรื่องยังไม่จบ ให้ย้อนกลับไปใช้อักษร ก โดยมีตัวอักษร ย ควบกล้ำด้วย กุย ขุย ฅุย ฌุย ง ฌง หุย พุย อย แบ่งออกเป็นอักษรละ 12 ลานเช่นเดียวกัน สำหรับผูกสุดท้ายอาจมีมากกว่า 24 ลาน ส่วนที่เกิน 24 ให้นับ 1, 2, 3, 4 เป็นลำดับไปจนหมด เช่น มี 28 ลาน เรียกว่า 1 ผูก 4 ลาน เป็นต้น

ค. *สายสนอง* คือ เชือกที่ทำจากด้าย ปอหรือป่านมีสีสันทากหลายสวยงาม หรืออาจทำจากเส้นผมที่นำมาถักเปียเป็นสายสนองเนื่องมาจากความศรัทธา มีความยาวไม่เกิน 1 ฟุต โดยใช้ร้อยคัมภีร์โบราณเข้าด้วยกันเป็นผูกการร้อยเชือกนิยมกันร้อยรูด้านซ้ายของคัมภีร์โบราณ เพื่อความสะดวกในการเปิดอ่านคัมภีร์โบราณ

ง. *ไม้ประดับ* คือ ไม้ที่นำเอาวัสดุชนิดต่าง ๆ มีจำนวนสองอันมาประกบ ด้านบนและด้านล่างของคัมภีร์โบราณที่จารเสร็จเรียบร้อยแล้ว หลาย ๆ ผูก โดยประมาณอยู่ระหว่าง 10 - 30 ผูก โดยขนาดไม้ประดับทั้งสองอันจะมีขนาดเท่ากับขนาดของคัมภีร์โบราณ การนำเอาไม้ประดับมาประกบคัมภีร์โบราณเพื่อให้โบราณอยู่ในสภาพที่ปลอดภัย ไม่บิดงอ ตรงอยู่ตลอดเวลา ปกปิดป้องกันอันตรายที่เกิดจากลมฝน แสงแดด แสงสว่าง ป้องกันการกัดกินของสัตว์และแมลง สำหรับวัสดุที่นำมาใช้ทำเป็นไม้ประดับ มีอยู่หลายประเภทหลายชนิด คือ ไม้สัก งาม้าง กระจก แผ่นทองเหลือง และกระ ไม้ประดับได้ประดับตกแต่งศิลปะลงในไม้ประดับ มีการทาสีหรือ ประดิษฐ์ตกแต่งลวดลาย แกะสลักลวดลาย บางไม้ประดับมีการลงทอง นาก เงิน เปลือกหอยมุก กระจก งาม้าง และมีการลงรักปิดทอง เขียนภาพศิลปะ เช่น ภาพชุมชนเทวดา ภาพดอกไม้ และฝูง สัตว์ เป็นต้น ไม้ประดับจึงมีความสำคัญและคุณค่าที่เป็นศิลปวัตถุของชาติที่แสดงให้เห็นถึงภูมิ ปัญญาของบรรพชนในการบรรจงสร้างสรรค์ขึ้นมาอย่างพิถีพิถัน ปราณีตและสวยงาม บ่งบอกถึง ความเป็นเลิศและความเป็นเอกลักษณ์ของชาติด้านศิลปะที่มีลักษณะเฉพาะที่ไม่เหมือนชาติใดใน โลก (สำนักหอสมุดแห่งชาติ, 2552; สุรสิทธิ์ ไทยรัตน์ 2556; บุญเลิศ เสนานนท์ 2559)

จ. *ผ้าห่อคัมภีร์* คือ ผ้าที่ใช้ห่อหุ้มคัมภีร์โบราณหลังจากปิดไม้ประดับและมัด เรียบร้อยแล้ว เพื่อป้องกันไม่ให้คัมภีร์โบราณเกิดความเสียหายหรือชำรุด เช่น ป้องกันฝุ่นละออง การฉีกขาด ป้องกันสัตว์แมลงมาทำลายคัมภีร์โบราณ ผ้าที่ใช้ห่อคัมภีร์มีด้วยกันหลายชนิดหลายสี ทั้งผ้าพื้น ผ้าทอขกดอก ผ้าทอขกคลื่น ผ้ายกทอง ผ้าไหม ผ้าแพร ผ้าพิมพ์ลายสีต่าง ๆ ซึ่งผ้าห่อคัมภีร์ แต่ละชนิดคือศิลปวัตถุของชาติที่ทรงคุณค่าควรแก่การอนุรักษ์ไว้ให้เป็นมรดกวัฒนธรรมของชาติ

ฉ. *ฉลากหรือป้ายชื่อคัมภีร์โบราณ* คือ คัมภีร์โบราณที่ห่อผ้าเรียบร้อยแล้ว จะมีฉลากหรือป้ายบอกชื่อเรื่อง บอกจำนวนผูกและลานของคัมภีร์โบราณแต่ละมัดที่วางแนบไว้กับ มัดคัมภีร์โบราณ มีเรียกหลายชื่อ เช่น ปี่ หรือฎีกา ทางภาคเหนือเรียกว่าไม้ปั่นซัก ฉลากคัมภีร์โบราณทำจากวัสดุหลายชนิดด้วยกัน เช่น ทองเหลือง งาม้างเขาสัตว์ หนัง ผ้าและแผ่นไม้ ไม้สัก เป็นต้น แต่ละชนิดตกแต่งด้วยลวดลายอย่างวิจิตรงดงาม

ช. กากะเย็บ คือ อุปกรณ์ที่ทำขึ้นสำหรับวางคัมภีร์ใบลาน เพื่อนำคัมภีร์ใบลานออกมาอ่านและศึกษา มีความยาวประมาณ 50 เซนติเมตร ทำจาก งาช้าง กระจุกสัตว์ และไม้สัก เป็นต้นมีจำนวน 8 อัน เจาะรูที่ปลายไม้และตรงกลาง ใช้เชือกหรือด้ายร้อยไขว้กัน เป็นที่วางคัมภีร์ใบลาน

(3) *อักษรที่ใช้จารในคัมภีร์ใบลาน* คัมภีร์ใบลานมีอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย ซึ่งพบว่าอักษรที่ใช้จารลงในใบลานมีจำนวนมาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกลุ่มชนที่อาศัยอยู่ในแต่ละท้องถิ่นทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ภาคกลางและภาคใต้ส่วนใหญ่จารด้วยอักษรขอม นิยมบันทึกพระธรรมชั้นสูงและตำราวิชาการ ภาคเหนือจารด้วยอักษรธรรมล้านนา ภาคอีสานจารด้วยอักษรธรรมอีสาน พบตามคัมภีร์ใบลานที่อยู่ตามวัดสำคัญ ๆ ในภาคอีสาน อักษรไทยน้อย ถูกค้นพบในอาณาจักรล้านช้างและชาวอีสาน กลุ่มวัฒนธรรมไทย-ลาวใช้บันทึกวรรณกรรม นิทาน และใช้เป็นภาษาราชการ และพบว่ามีอักษรอื่น ๆ ที่จารลงใบลาน เช่น อักษรลาวเป็นอักษรที่ใช้ในประเทศลาวและภาคอีสานของไทย อักษรพม่ามีอยู่แถวภาคกลางและภาคเหนือที่มีพระภิกษุและชาวพม่าอาศัยอยู่ และอักษรมอญเป็นอักษรของชาวมอญจากพม่าที่อพยพมาอาศัยอยู่ในไทย พบคัมภีร์อักษรมอญกระจายตามวัดและถิ่นที่มีชาวมอญอาศัยอยู่

(4) *ภาษาที่ใช้ในคัมภีร์ใบลาน* ภาษาที่ใช้จารคัมภีร์ใบลาน ส่วนมากเป็นภาษาบาลี และมีการจารเป็นภาษาอื่น ๆ ที่ใช้คู่กับอักษร เช่น ภาษาไทยล้านนาใช้คู่กับอักษรธรรมล้านนา ภาษาไทยอีสานใช้คู่กับอักษรธรรมล้าน ภาษาไทยน้อยใช้คู่กับอักษรไทยน้อย และยังมีการจารภาษาลาว ภาษาพม่า ภาษามอญ เป็นต้น

(5) *เส้นอักษรของคัมภีร์ใบลาน* เส้นอักษรที่ปรากฏบนคัมภีร์ใบลานสามารถแบ่งออกได้ดังนี้ เส้นจาร (พบมากที่สุด) เส้นทอง เส้นชุบหมึก เส้นหมึก (เส้นเขียนด้วยปากกาน้ำหมึก) เส้นทอ เส้นพิมพ์ เส้นรง เป็นต้น

(6) *ฉบับคัมภีร์ใบลาน* คัมภีร์ใบลาน มีการกำหนดชื่อฉบับตามลักษณะการตกแต่ง เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์ที่ปรากฏในคัมภีร์ใบลานไว้ชัดเจน ทำให้สามารถเรียกฉบับของคัมภีร์ใบลานได้ถูกต้องตามสิ่งที่ปรากฏ ดังนี้

ก. *ฉบับตามวัสดุ* เป็นการเรียกฉบับตามวัสดุที่นำมาใช้ เช่น ฉบับใบลาน เรียกตามการนำใบของต้นลานมาใช้จารตัวอักษร ฉบับลานทอง นำเอาทองมาทำเป็นแผ่นแบบใบลาน ฉบับลานเงิน นำเอาเงินมาทำเป็นแผ่นแบบใบลาน เป็นต้น (สุรสิทธิ์ ไทยรัตน์ 2556)

ข. *ฉบับตามเส้น* เป็นการเรียกชื่อฉบับตามเส้นอักษรที่ปรากฏบนคัมภีร์ใบลาน ซึ่งพบว่าส่วนใหญ่เป็นฉบับเส้นจาร ส่วนเส้นอักษรที่ปรากฏบนคัมภีร์ใบลาน เช่น ฉบับเส้นเขียนด้วยหมึก ฉบับทองชุบ พบว่ามีจำนวนน้อย

ค. **ฉบับตามตัวอักษร** เป็นการเรียกชื่อตามอักษรที่ปรากฏบนใบลาน เช่น ฉบับอักษรขอม ฉบับอักษรรามัญ ฉบับอักษรธรรมอีสาน ฉบับอักษรธรรมล้านนา และอักษรพม่า เป็นต้น

ง. **ฉบับตามลวดลายที่ปกใบลาน** เป็นการเรียกฉบับตามวัสดุที่นิยมตกแต่ง ลวดลายและสีที่เป็นใบปกหน้า ใบปกหลังและขอบคัมภีร์ใบลาน (สุรสิทธิ์ ไทยรัตน์, 2556) สำหรับ หอสมุดแห่งชาติได้แบ่งฉบับที่พบในหอสมุดแห่งชาติจำนวน 16 ฉบับ ดังนี้ (สำนักหอสมุดแห่งชาติ 2552; บุญเลิศ เสนานนท์ 2559) 1) ฉบับลานคียบ 2) ฉบับรักทีก 3) ฉบับชาดทียบ 4) ฉบับข้างลาย 6. ฉบับข้างลายรดน้ำ 7) ฉบับข้างลายรดน้ำแดง 8) ฉบับทองใหญ่ 9) ฉบับทองชุบ 10) ฉบับชุบย่อ 11) ฉบับรองทรง 12) ฉบับรดน้ำแดง 13) ฉบับทองน้อย 14) ฉบับรดน้ำคำ โท รดน้ำคำ เอก รดน้ำคำลายเทพชุมนุม 15) ฉบับล่องชาด 16) ฉบับล่องรัก

จ. **ฉบับตามสีขอบใบลาน** เป็นการเรียกชื่อฉบับตามวัสดุที่นำมาทาสีและเขียนลวดลายที่ริมขอบทั้งหมดของคัมภีร์ใบลาน เช่น ฉบับล่องชาด คือการนำเอาชาดมาทา ฉบับรักทีก คือการนำมายางต้นรักมาทา และฉบับลานคียบ คือลานตามธรรมชาติที่ไม่ได้ทาสี เป็นต้น

1.2.2 ประเภทของคัมภีร์ใบลาน

การแบ่งประเภทคัมภีร์ใบลาน มีการแบ่งตามขนาดและเนื้อหาที่บันทึกใน คัมภีร์ใบลานโดยสามารถแบ่งได้ 2 ประเภท ดังนี้ 1) ลานยาว หรือเรียกหนังสือผูกลานผูก คือคัมภีร์ใบลานขนาดยาว มีความยาวโดยประมาณ 40 - 60 เซนติเมตร ความกว้างโดยประมาณ 4 - 7 เซนติเมตร ใช้บันทึกเนื้อหาเรื่องราวเกี่ยวกับศาสนา พงศาวดาร ประวัติศาสตร์ และ 2) ลานสั้น ภาคอีสานเรียกว่าหนังสือก้อม ลานก้อม มีความยาวโดยประมาณ 20 - 30 เซนติเมตร ความกว้างโดยประมาณ 4 - 7 เซนติเมตร ส่วนมากจะบันทึกเรื่องราวเนื้อหาทางโลก เช่น ประเพณี พิธีกรรม โหราศาสตร์ ตำรายา คาถาอาคม เป็นต้น (สมชาย นิลอาชี 2544; ณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์ 2553)

หอสมุดแห่งชาติได้แบ่งตามประเภทคัมภีร์ใบลาน โดยแบ่งประเภทตาม ผู้สร้างคัมภีร์ใบลานเป็น 2 ประเภท ดังนี้ (สำนักหอสมุดแห่งชาติ 2552, 2556; สุรสิทธิ์ ไทยรัตน์ 2556; บุญเลิศ เสนานนท์ 2559)

1) **คัมภีร์ใบลานฉบับหลวง** คือ คัมภีร์ใบลานที่เกี่ยวข้องกับองค์พระมหากษัตริย์ไทยในลักษณะต่าง ๆ เช่น พระมหากษัตริย์ทรงรับสั่งให้สำรวจและนำมาเก็บรักษา รวบรวมไว้ที่หอหลวงภายในพระบรมราชวัง พระมหากษัตริย์ทรงรับสั่งให้ปริวรรตถ่ายถอด คัดลอก แปลจากคัมภีร์ใบลานต้นฉบับต่าง ๆ ที่ได้จากการสำรวจ แสวงหาเก็บรวบรวม พระมหากษัตริย์ได้สร้างขึ้น และพระราชทานให้ตามพระอารามและสถานที่สำคัญ เนื่องจากคัมภีร์ใบลานฉบับหลวงเป็น คัมภีร์ใบลาน ของพระมหากษัตริย์คัมภีร์ใบลานจึงถูกสร้างด้วยความประณีตเป็นพิเศษ มีการ

ตกแต่งลวดลายต่าง ๆ อย่างสวยงาม เช่น ตกแต่งคัมภีร์ลงรักปิดทองทึบ ใบปกเขียนลายรดน้ำบนพื้นแดง หรือ ใบปกเขียนลายรดน้ำรูปเทพชุมนุม เป็นต้น ลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งของคัมภีร์ใบลานฉบับหลวง คือ ในแต่ละฉบับจะมีรูปสัญลักษณ์ประจำรัชกาลที่สร้างปรากฏอยู่ที่ใบรองปก รูปสัญลักษณ์ดังกล่าวจะเขียนอยู่ภายในรูปวงรีด้วยเส้นทองบนพื้นรักดำ ประจำอยู่ที่ริมซ้ายและขวาของลาน ตรงกลางมีตัวอักษรเส้นจารบอกชื่อคัมภีร์ใบลาน

2) *คัมภีร์ใบลานฉบับราษฎร์หรือฉบับเชลยศักดิ์* เป็นคัมภีร์ใบลานที่พระสงฆ์สามเณรหรือราษฎรทั่วไปสร้างขึ้น มีฉบับลานดับ ฉบับรักทึก ฉบับล่องรัก ฉบับล่องชาด และฉบับทองทึบ

1.2.3 ยุคสมัยของคัมภีร์ใบลาน

ในการแบ่งยุคสมัยคัมภีร์ใบลาน เนื่องจากคัมภีร์ใบลานมีหลักฐานที่ปรากฏนามผู้สร้าง นามผู้จาร ปิณฑุสักราชและปิณฑุสักราชของการสร้างคัมภีร์ใบลานที่ปกใบลาน รวมทั้งสามารถระบุได้ว่าคัมภีร์ใบลานถูกสร้างขึ้นมาในสมัยใด จากการสังเกตความแตกต่างของอักษรในคัมภีร์ใบลาน และจากหลักฐานที่พบคัมภีร์ใบลานในประเทศไทย ทำให้สามารถแบ่งยุคสมัยของคัมภีร์ใบลานได้ ดังนี้ คือ 1) สมัยอยุธยา 2) สมัยกรุงธนบุรี 3) สมัยกรุงรัตนโกสินทร์ และแบ่งตามรัชสมัยได้ดังนี้ 1) รัชกาลที่ 1 2) รัชกาลที่ 2 3) รัชกาลที่ 3 4) รัชกาลที่ 4 และ 5) รัชกาลที่ 5 สำหรับคัมภีร์ใบลานฉบับหลวงในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์แต่ละฉบับจะมีรูปสัญลักษณ์ประจำรัชกาลที่สร้างปรากฏอยู่ที่ใบรองปก รูปสัญลักษณ์ดังกล่าวจะเขียนอยู่ภายในรูปวงรีด้วยเส้นทองบนพื้นรักดำ ประจำอยู่ที่ริมซ้ายและขวาของลาน ส่วนคัมภีร์ใบลานหลังรัชกาลที่ 5 เป็นคัมภีร์ใบลานเส้นพิมพ์ซึ่งไม่ได้จัดเป็นเอกสารโบราณ(สุรสิทธิ์ ไทยรัตน์ 2556)

1.2.4 ความรู้ในคัมภีร์ใบลาน

เนื้อหาที่บันทึกในคัมภีร์ใบลาน ส่วนใหญ่มีเนื้อหาทางธรรมที่เป็นเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธศาสนา ส่วนเนื้อหาที่เหลือจะเป็นเนื้อหาทางโลกที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินวิถีชีวิตของคนในอดีตทั้งที่เป็นองค์ความรู้ที่เกิดจากการสะสมจากปราชญ์หรือผู้รู้ในท้องถิ่น และที่เป็นเนื้อหาสรรพวิชาความรู้สาขาต่าง ๆ ซึ่งสามารถสรุปการแบ่งประเภทเนื้อหาความรู้ในคัมภีร์ใบลานได้ ดังนี้(สำนักหอสมุดแห่งชาติ 2552; นิสาชล จำนวนศรี 2552; ดิเรก อินจันทร์ 2555; สุรสิทธิ์ ไทยรัตน์ 2556)

1) **ความรู้ทางพุทธศาสนา** เป็นเนื้อหาที่บันทึกในคัมภีร์ไบเบิลมากที่สุด ส่วนใหญ่ใช้บันทึกพระไตรปิฎก และหลักธรรมคำสอนในพุทธศาสนา เป็นต้น

2) **ความรู้ของคนในท้องถิ่น** เนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลจะเป็นความรู้ในด้านการดำเนินชีวิตของคนท้องถิ่น ทั้งด้านวิถีชีวิต ด้านปัจจัยการดำรงชีวิต ด้านอาชีพ และด้านวัฒนธรรม และประเพณีของคนในท้องถิ่นเช่น ตำนาน นิทาน กวีนิพนธ์ พิธีกรรมท้องถิ่น เป็นต้น

3) **ความรู้ด้านในสาขาวิชาต่าง ๆ** เนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลเป็นแหล่งความรู้ในสาขาวิชาการต่าง ๆ เช่น ประวัติศาสตร์ โบราณคดี อักษรศาสตร์ ภาษาศาสตร์ ศิลปะ โหราศาสตร์ ไซยศาสตร์ เวชศาสตร์ แพทยศาสตร์ ดาราศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ เป็นต้น

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นเกี่ยวกับคัมภีร์ไบเบิลตั้งแต่ความหมาย ประวัติความเป็นมาคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ไบเบิล ลักษณะของคัมภีร์ไบเบิล ประเภทของคัมภีร์ไบเบิล ยุคสมัยของคัมภีร์ไบเบิล และความรู้ในคัมภีร์ไบเบิล ทำให้สามารถสรุปได้ว่าคัมภีร์ไบเบิลเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่เป็นมรดกภูมิปัญญาของชาติและเป็นมรดกโบราณวัตถุของชาติที่มีคุณค่าและความสำคัญของชาติ ที่ควรค่าแก่การจัดการ รวบรวม ดูแลอนุรักษ์สงวนรักษา ไว้เป็นหลักฐานสำคัญต่อการศึกษาค้นคว้าและการต่อยอดองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ของคนในชาติต่อไปได้ในอนาคต

2. แนวคิดการจัดการคัมภีร์ไบเบิล

2.1 แนวคิดการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ

คัมภีร์ไบเบิลเป็นทรัพยากรสารสนเทศชนิดหนึ่ง จึงสามารถนำหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและกระบวนการจัดการทรัพยากรสารสนเทศมาเป็นแนวคิดในการจัดการคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพและทางดิจิทัล สำหรับแนวคิดการจัดการทรัพยากรสารสนเทศสามารถสรุป ได้ดังนี้

2.1.1 ทรัพยากรสารสนเทศ (Information resources) ทรัพยากรสารสนเทศในระยะแรกเป็นทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นสิ่งตีพิมพ์และไม่ตีพิมพ์ ในระยะต่อมาจนถึงปัจจุบันและจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่รวดเร็ว ทรัพยากรสารสนเทศจึงได้พัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปตามเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกิดขึ้น เกิดเป็นทรัพยากรสารสนเทศประเภทสื่อโสตทัศนวัสดุ ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์และประเภทสื่อดิจิทัล องค์กรด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ จึงจำเป็นต้องมีการปรับวิธีหรือรูปแบบการจัดการจัดการทรัพยากรสารสนเทศดังกล่าวให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน โดยการจัดเก็บรวบรวม พัฒนาระบบการ

จัดเก็บการคืนค้ำ ให้บริการและเผยแพร่ รวมทั้งการอนุรักษ์สงวนรักษาทรัพยากรสารสนเทศขององค์กร

2.1.2 การจัดการทรัพยากรสารสนเทศ หมายถึง การดำเนินงานในองค์กรด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศหรือองค์กรด้านสารสนเทศตามกระบวนการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ การจัดโครงสร้างสารสนเทศ การบริการและเผยแพร่สารสนเทศ การสงวนรักษาและการอนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศ และการประเมินทรัพยากรสารสนเทศเพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บและการใช้ทรัพยากรสารสนเทศในระยะยาว และเพื่อให้ผู้ใช้เข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว การจัดการทรัพยากรสารสนเทศจึงเป็นภารกิจหน้าที่ขององค์กรในการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศ ทั้งตัวสารสนเทศหรือวัสดุทรัพยากรสารสนเทศ เนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศ และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ จากปริมาณทรัพยากรสารสนเทศที่เพิ่มจำนวนมากหรือจากการเกิดขึ้นทรัพยากรสารสนเทศใหม่ ๆ จึงความจำเป็นที่ต้องมีการจัดการทรัพยากรสารสนเทศที่เกิดขึ้น จึงจำเป็นต้องมีการจำแนกออกเป็นประเภท กลุ่มเนื้อหาหรือแบ่งเป็นคอลเล็กชัน หรือตามสภาพการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทางเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยีให้สอดคล้องกับการจัดเก็บรวบรวม การบริการทรัพยากรสารสนเทศแก่ผู้ใช้ตามกลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชาชน นักเรียน นักศึกษา นักวิจัย นักวิชาการ หรือผู้ใช้อื่นๆ

2.1.3 กระบวนการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ มีขั้นตอนการดำเนินงาน (น้ำทิพย์ วิภาวิน 2558) สรุปได้ดังนี้

1) **การพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ** เป็นกระบวนการในการกำหนดนโยบายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ ได้แก่ การจัดหาหนังสือ การคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศ การจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ และการประเมินทรัพยากรสารสนเทศ

การจัดทำนโยบายพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ เริ่มตั้งแต่นโยบายการคัดเลือกทรัพยากรสารสนเทศโดยมีกระบวนการคัดเลือกตั้งแต่ขั้นตอนของการรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศ ความต้องการของผู้ใช้ การประเมินคุณค่าของทรัพยากรสารสนเทศก่อนการจัดหาหรือการตัดสินใจเลือกซื้อ ซึ่งมีวิธีการหาดังนี้ วิธีการซื้อ การขอรับบริจาค การแลกเปลี่ยน การเช่า การทำสำเนา การผลิตขึ้นใหม่ และการสร้างทรัพยากรสารสนเทศขึ้นเอง เช่น การจัดทำหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ การจัดทำทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบดิจิทัล เป็นต้น

2) **การจัดโครงสร้างสารสนเทศ** มีกระบวนการสร้างตัวแทนสารสนเทศ โดยมี 2 วิธี คือ 1. การกำหนดตัวแทนเนื้อหา โดยทำวิเคราะห์เนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศ มีการจัดหมวดหมู่และลงรายการ เพื่ออธิบายเนื้อหาของทรัพยากรสารสนเทศ โดยลงรายการตามรูปแบบ

การจัดหมวดหมู่ และการทำครรชนีเพื่อแทนเนื้อหาหรือการกำหนดศัพท์ที่เป็นตัวแทนเนื้อหา และ

2. การพิจารณาลักษณะทางกายภาพของทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อให้ทราบว่าทรัพยากรสารสนเทศนั้นมีรายละเอียดทางกายภาพอะไรบ้าง เช่น ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง เป็นต้น

3) *การบริการและเผยแพร่สารสนเทศ* เป็นกระบวนการจัดการทรัพยากรสารสนเทศขององค์กรด้านสารสนเทศที่ทำหน้าที่ให้ผู้ใช้ได้เข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศได้อย่างสะดวก ตรงกับความต้องการ โดยมีรูปแบบการบริการประเภทต่างๆ มีองค์ประกอบ คือ ผู้ใช้ องค์กรด้านสารสนเทศ และทรัพยากรสารสนเทศ

4) *การสงวนรักษาและการอนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศ* การสงวนรักษาเป็นการกระทำที่มุ่งเน้นการหยุดหยั่งหรือชะลอการชำรุดเสื่อมสภาพทรัพยากรสารสนเทศที่จะเกิดขึ้นเพื่อหาทางป้องกันหรือหลีกเลี่ยงจากปัจจัยต่างๆ ที่จะทำให้ทรัพยากรสารสนเทศเกิดการชำรุดเสื่อมสภาพและคงไว้ให้อยู่ในสภาพเดิมให้นานมากที่สุด ส่วนการอนุรักษ์เป็นวิธีการแก้ไขจัดปัญหาที่เกิดขึ้นให้หมดไป แล้วทำการซ่อมแซมเสริมสร้างความมั่นคงแข็งแรงให้กลับคืนสู่สภาพเดิม และการอนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศโดยการสำเนาถ่ายบันทึกเป็นไมโครฟิล์มและแปลงให้อยู่ในรูปดิจิทัล (สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ 2550; สำนักหอสมุดแห่งชาติ 2556)

2.1.4 การจัดการทรัพยากรสารสนเทศพิเศษ ส่วนใหญ่ทรัพยากรสารสนเทศพิเศษเป็นทรัพยากรสารสนเทศหายากหรือเป็นเอกสารต้นฉบับที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญาและเป็นมรดกทางโบราณวัตถุของชาติที่มีคุณค่าและความสำคัญต่อประเทศชาติ อาทิ เช่น เอกสารจดหมายเหตุ หนังสือหายาก เอกสารโบราณ เป็นต้น ในการจัดการทรัพยากรสารสนเทศลักษณะพิเศษ จึงมีการดำเนินงานตามแนวความคิดการบริหารจัดการเช่นเดียวกับทรัพยากรสารสนเทศทางกายภาพและทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล ตั้งแต่การวางแผนนโยบายทรัพยากรสารสนเทศ การวางแผนด้านเทคโนโลยี และกระบวนการจัดการทรัพยากรสารสนเทศตามวงจร ได้แก่ การจัดหารวบรวม การจัดเก็บ คั่นคืน การปรับเปลี่ยน การเผยแพร่และการใช้สารสนเทศ โดยมีกระบวนการจัดการทรัพยากรสารสนเทศที่เพิ่มขึ้นมา คือ การอนุรักษ์สงวนรักษา เนื่องจากทรัพยากรสารสนเทศพิเศษมีอายุที่เก่าแก่ มีความเป็นมรดกภูมิปัญญาของชาติที่คุณค่าและความสำคัญต่อชาติหรือมีเพียงฉบับเดียวในโลก หากเกิดความเสียหายหรือสูญหาย ก็ย่อมหมายถึงการสูญเสียมรดกของชาติที่ไม่สามารถหามาทดแทนใหม่ได้ กระบวนการอนุรักษ์สงวนรักษาจึงมีความสำคัญที่ช่วยการจัดเก็บอนุรักษ์และการสงวนรักษาทรัพยากรสารสนเทศ พิเศษให้มีอายุที่ยืนยาว สามารถใช้งานในระยะยาวต่อไปในอนาคตได้ ในการจัดการทรัพยากรสารสนเทศพิเศษประเภทต่าง ๆ เช่น เอกสารจดหมายเหตุ หนังสือหายากและเอกสารโบราณ เป็นต้น

สำหรับองค์ประกอบกระบวนการจัดการทรัพยากรสารสนเทศพิเศษ โดยหลักการทั่วไป ดังนี้ (กรรภิรมย์ จารุสวัสดิ์ 2552; สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ 2551; สำนักหอสมุดแห่งชาติ 2556)

1) การจัดหาและรวบรวม ได้แก่ นโยบายการจัดหา วิธีการจัดหา การมอบรับ การรับบริจาค และการทำสำเนา เป็นต้น

2) การจัดเก็บและการพัฒนาเครื่องมือสืบค้น ได้แก่ การประเมินคุณค่า หลักเกณฑ์การประเมินคุณค่า การลงทะเบียน การลงรายการ การจัดหมวดหมู่ การสร้างระบบฐานข้อมูล เป็นต้น

3) การอนุรักษ์และสงวนรักษา ได้แก่ การอนุรักษ์และจัดเก็บสารสนเทศต้นฉบับทางกายให้มีความเหมาะสม และได้มาตรฐาน สามารถคุ้มครองป้องกันให้สารสนเทศหรือเอกสารต้นฉบับมีอายุที่ยืนยาว โดยการอนุรักษ์และจัดเก็บเอกสารต้นฉบับมีดังนี้ คือ (1) การดูแลและจัดเก็บต้นฉบับ ได้แก่ สถานที่จัดเก็บ ครุภัณฑ์และวัสดุที่ใช้จัดเก็บ การควบคุมสิ่งแวดล้อม การวางแผนป้องกันอุบัติเหตุและภัยพิบัติ การรักษาเอกสารด้วยการทำสำเนาและการจัดพิมพ์ (2) การอนุรักษ์ต้นฉบับ ได้แก่ การป้องกัน เป็นวิธีการชะลอการชำรุดหรือเสื่อมสภาพของต้นฉบับ และการปฏิบัติการณ์อนุรักษ์ เป็นวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเอกสารต้นฉบับ เช่นการซ่อมแซมหรือการเสริมและแก้ไขให้เอกสารต้นฉบับกลับสู่สภาพเดิมหรือใกล้เคียงมากที่สุด

4) การเผยแพร่และให้บริการ เป็นการจัดให้บริการทรัพยากรสารสนเทศพิเศษในรูปแบบต่าง ๆ เช่นการให้บริการต้นฉบับ การให้บริการสำเนา การให้บริการเนื้อหาดิจิทัล เป็นต้น

5) การดิจิทัลเพื่อการอนุรักษ์และให้บริการ เป็นการแปลงทรัพยากรสารสนเทศพิเศษไว้ในรูปดิจิทัลสำหรับการอนุรักษ์ต้นฉบับโดยการให้บริการเนื้อหาดิจิทัลแทนการใช้งานต้นฉบับจริง

สำหรับการจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลในปัจจุบันมีความสำคัญ เป็นปัจจัยหนึ่งที่เอื้อต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรสารสนเทศทางกายภาพหรือเอกสารต้นฉบับ จากการใช้ทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลแทนต้นฉบับจริง และเอื้อประโยชน์ต่อการเข้าถึง การค้นคืนและการนำไปใช้ได้สะดวก รวดเร็ว ได้ทุกที่ ทุกเวลา สามารถนำข้อมูลเนื้อหาไปทำประโยชน์ได้อย่างง่าย (Corrado & Moulaison, 2014) แต่เนื่องจากการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ที่รวดเร็ว ทำให้เกิดปัญหาสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ ข้อมูลดิจิทัลจึงมีความเสี่ยงต่อการสูญเสียชีวิตหรือสูญหาย ดังนั้นแนวคิดการบริหารจัดการข้อมูลดิจิทัลจึงมีความจำเป็นเพื่อให้ข้อมูลดิจิทัลสามารถใช้งานต่อไปได้ในอนาคต ถึงแม้ว่าเทคโนโลยีจะมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วก็ตาม

แนวความคิดการจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล ปัจจุบันจึงมีองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการทรัพยากรดิจิทัล กระบวนการจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล และวงจรการจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัล ดังนี้

หอสมุดแห่งชาตินิวซีแลนด์ได้พัฒนารูปแบบวงจรการจัดการทรัพยากรสารสนเทศดิจิทัลที่เป็นมรดกวัฒนธรรมของชาติอาทิ เอกสารหายาก เอกสารต้นฉบับ และรูปภาพหายาก เป็นต้น) โดยมีกระบวนการและองค์ประกอบ ดังนี้ 1) การคัดเลือก รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศสำหรับการแปลงให้อยู่ในรูปดิจิทัล 2) การสร้างเนื้อหาดิจิทัล การแปลงให้อยู่ในรูปดิจิทัลหรือการสำเนาดิจิทัล 3) การให้คำอธิบายข้อมูลเมตาตาทา 4) การจัดการเนื้อหาข้อมูลดิจิทัล เช่น ผู้รับผิดชอบในการจัดการเนื้อหาดิจิทัล ฐานข้อมูล ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ผู้ดูแลด้านโปรแกรม ฐานข้อมูลฯ และผู้จัดการด้านเนื้อหาในฐานข้อมูล 5) การสงวนรักษาเนื้อหาดิจิทัล มีการวางแผนการกำหนดนโยบาย การสำรองข้อมูลการป้องกันความผิดพลาด หรือสูญหาย แผนการปรับเปลี่ยนการถ่ายโอน 6) การจัดระบบจัดเก็บหรือเครื่องมือช่วยค้น 7) การอนุญาตให้ใช้ข้อมูล เงื่อนไขการให้บริการ และการนำข้อมูลไปใช้ใหม่ กฎหมายลิขสิทธิ์ เป็นต้น (National Library of New Zealand, 2009)

การพัฒนารูปแบบการจัดการวงจรชีวิตการอนุรักษ์ข้อมูลดิจิทัลมีกระบวนการและองค์ประกอบดังนี้ วงจรชีวิตการจัดการอนุรักษ์ข้อมูลดิจิทัลเริ่มต้นด้วยการกำหนดนโยบาย การวางแผนกรอบก่อนเริ่มลงมือปฏิบัติงานตามกระบวนการจัดการ โดยมีการออกแบบโครงการ การออกแบบระบบการจัดการข้อมูลให้สอดคล้องกับข้อมูลที่ต้องการสร้างและจัดเก็บ มีการกำหนดขอบเขตข้อมูลที่จะรวบรวม จัดเก็บ การกำหนดเลือกใช้มาตรฐานข้อมูลและการลงรายการเมตาตาทา มาตรฐานการเชื่อมโยงข้อมูล และการกำหนดแนวทางการเผยแพร่และให้บริการ เป็นต้น (The Digital Curation Centre 2005) สำหรับองค์ประกอบของกระบวนการจัดการทรัพยากรสารสนเทศตามวงจรจัดการอนุรักษ์ข้อมูลดิจิทัล มีองค์ประกอบดังนี้

1) การสร้างข้อมูลดิจิทัล เป็นการสร้างหรือกำหนดมาตรฐานในการการสร้างและรับมอบข้อมูลดิจิทัล โดยมีการกำหนดแนวทางและนโยบายเพื่อการสร้างและรับมอบข้อมูล รวมถึงการกำหนดโครงสร้างข้อมูลต่าง ๆ เช่น กำหนดโครงสร้างข้อมูลในการเข้าถึง การนำเอาไปใช้หรือการนำเข้าใหม่ให้สอดคล้องไปกับขั้นตอนการจัดการวงจรชีวิตข้อมูลดิจิทัล

2) การประเมินและคัดเลือก คือ การสร้างหลักเกณฑ์กระบวนการประเมินและคัดเลือกในการตัดสินใจ ข้อมูลดิจิทัลที่สมควรได้รับการจัดเก็บในระยะยาว

3) การนำเข้า คือ การกำหนดขั้นตอนการเตรียมความพร้อมของข้อมูลดิจิทัลให้เหมาะสมก่อนนำเข้าระบบ โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือบุคลากรทราบถึงหน้าที่ความรับผิดชอบและทราบถึงขั้นตอนก่อนนำเข้าระบบ

4) การสงวนและรักษา คือ แกนหลักของวงจรชีวิตการจัดการข้อมูลดิจิทัล เนื่องจากกระบวนการสร้างและรับมอบ การประเมินและคัดเลือก และการนำเข้า มีวัตถุประสงค์เพื่อเตรียมข้อมูลสำหรับการสงวนและรักษาข้อมูลในระยะยาวเพื่อให้ข้อมูลดิจิทัลมีความสมบูรณ์ มีความน่าเชื่อถือ มีอายุในการใช้งานที่ยาวนาน และสามารถเข้าถึงได้อย่างยั่งยืน

5) การจัดเก็บ คือ การจัดเก็บและรักษาข้อมูลดิจิทัลให้ปลอดภัย มีมาตรการที่เหมาะสมและเป็นมาตรฐานในการตรวจสอบข้อมูล มาตรการอพยพข้อมูล และการกู้คืนข้อมูล

6) การเข้าถึง การใช้ และการนำกลับมาใช้ใหม่ ประกอบด้วยเมทาดาตาที่เหมาะสม และเป็นมาตรฐาน มีนโยบายในการเข้าถึง การใช้ และการนำกลับมาใช้ใหม่ ผู้ให้บริการได้ทราบอย่างชัดเจน มีมาตรฐานเครื่องมือรองรับการแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลฐานข้อมูลอื่นๆ และมีมาตรการคอยตรวจสอบและควบคุมการเข้าถึง การใช้ และการนำข้อมูลกลับมาใช้ใหม่

7) การเปลี่ยนสภาพ มีวิธีการสร้างข้อมูลดิจิทัลขึ้นมาใหม่จากไฟล์ต้นฉบับ มีมาตรการรองรับการอพยพข้อมูล ไปสู่รูปแบบอื่นๆ มีมาตรการรองรับความผิดพลาดหรือความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลที่เกิดจากการอพยพข้อมูล

จากแนวคิดการจัดการทรัพยากรสารสนเทศทางกายภาพ ทรัพยากรสารสนเทศทางดิจิทัลและทรัพยากรสารสนเทศพิเศษที่ได้กล่าวมาข้างต้น ทำให้สามารถสรุปองค์ประกอบการจัดการสารสนเทศได้ดังนี้ คือ 1) การบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศ 2) การบริหารด้านเทคโนโลยี 3) กระบวนการจัดการทรัพยากรสารสนเทศตามวงจรการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ โดยองค์ประกอบด้านการบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศประกอบด้วยนโยบาย กลยุทธ์ องค์กร และบุคลากร ผู้รับผิดชอบงบประมาณ 4) การบริหารด้านเทคโนโลยี คือการนำเอาเทคโนโลยีและเครื่องมืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องมาใช้ในการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ และ 5) กระบวนการจัดการทรัพยากรสารสนเทศตามวงจรสารสนเทศประกอบด้วย 1) การจัดหาและรวบรวม 2) การจัดเก็บ และค้นคืน 3) การอนุรักษ์และสงวนรักษา 4) การเผยแพร่และให้บริการ

ดังนั้น ในการจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทย จึงได้นำเอาแนวคิดการจัดการทรัพยากรสารสนเทศทางกายภาพ ทรัพยากรสารสนเทศทางดิจิทัลและทรัพยากรสารสนเทศพิเศษ ในด้านการบริหารจัดการทรัพยากรสารสนเทศ ด้านการบริหารด้านเทคโนโลยี กระบวนการจัดการทรัพยากรสารสนเทศตามวงจรการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ โดยนำมาประยุกต์ใช้การจัดการคัมภีร์ใบลานทางกายภาพและทางดิจิทัล ดังนี้ 1) การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์ใบลาน 2) การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์ใบลาน 3) การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ใบลาน และ 4) การเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์ใบลาน และนำแนวคิดการบริหารจัดการ การบริหารเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการ ประกอบด้วยการบริหารจัดการได้แก่ การกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร ระบบการทำงาน และด้านงบประมาณ ด้านเทคโนโลยี ด้านบุคลากร และด้านเครือข่ายความร่วมมือมาใช้เพื่อช่วยให้องค์กรหรือหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทยประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย วัตถุประสงค์และมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการในปัจจุบัน

2.2 ความร่วมมือในการจัดการคัมภีร์ใบลาน

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่าคัมภีร์ใบลานเป็นเอกสารโบราณประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญในกลุ่มภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประกอบด้วยประเทศไทย ลาว พม่า และในกลุ่มภูมิภาคเอเชียใต้ อาทิ ประเทศอินเดีย ศรีลังกา เนปาล เนื่องจากคัมภีร์ใบลานเป็นแหล่งที่บันทึกความรู้ในสมัยอดีตที่ผ่านมา บ่งบอกถึงอารยธรรม ประวัติศาสตร์ สรรพวิชาสาขาต่างๆ ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และภูมิภาคเอเชียใต้ได้เป็นอย่างดี และอาจกล่าวได้ว่า คัมภีร์ใบลานยังเป็นมรดกทางอารยธรรมองค์ความรู้ของโลกอีกด้วย ดังจะเห็นได้จากหน่วยงานสำคัญระดับสากล คือ องค์การเพื่อการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) โดยการร่วมมือระหว่างกลุ่มประเทศอเมริกาและประเทศอินเดียได้มีการจัดการคัมภีร์ใบลานโดยการดำเนินการอนุรักษ์ สงวนรักษา และพัฒนาระบบการเข้าถึงเนื้อหาความรู้ในคัมภีร์ใบลานให้เป็นมรดกความทรงจำของโลก โดยเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ UNESCO's Memory of the World (UNESCO, 2004)

จากการศึกษาพบอีกว่ากลุ่มประเทศแถบยุโรปให้ความสำคัญกับคัมภีร์ใบลานในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีประเทศเยอรมันได้ทำความร่วมมือกับประเทศไทย ลาว พม่า ให้การสนับสนุนทุนจัดทำเป็นโครงการในการจัดการคัมภีร์ใบลาน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการทำงานร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานด้านการจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทย ลาว พม่า ในการรวบรวม เก็บรักษาข้อมูลเนื้อหาความรู้ในคัมภีร์ใบลาน เพื่ออนุรักษ์ป้องกันไม่ให้คัมภีร์ใบลานเหล่านั้นสูญหาย อาทิ โครงการ Towards A Collective Memory of Mainland Southeast Asia Field Preservation of Traditional Manuscripts in Thailand, Laos and Myanmar (Abhakorn, 1996) เป็น

โครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการดำเนินการรวบรวม จัดทำบัญชีรายการ อนุรักษ์ สงวน คัมภีร์โบราณที่อยู่ตามวัดหรือตามชุมชนท้องถิ่นในประเทศไทย ลาว พม่า และ โครงการ Preservation of Lao Manuscripts Programme (PLMP) โดยความร่วมมือระหว่างประเทศลาว-เยอรมัน โดยการสนับสนุนทุนจาก The German Ministry of Foreign Affairs (1992–2002) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อทำการสำรวจ รวบรวม จัดเก็บ จัดหมวดหมู่ อนุรักษ์ วิจัย และเผยแพร่ รวมทั้งส่งเสริมและสร้างความตระหนักให้ประชาชนในชาติช่วยกันดูแลรักษา อนุรักษ์ คัมภีร์โบราณต้นฉบับให้เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของชาติ

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่ามีการจัดการคัมภีร์โบราณโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการพัฒนาคัมภีร์โบราณให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลและพัฒนาฐานข้อมูลสำหรับการเผยแพร่และให้บริการเนื้อหาคัมภีร์โบราณเต็มรูปแบบทางออนไลน์ อาทิ โครงการห้องสมุดดิจิทัลคัมภีร์โบราณของประเทศลาว และ โครงการห้องสมุดดิจิทัลคัมภีร์โบราณล้านนา ภาคเหนือของประเทศไทย โดยความร่วมมือขององค์กรในต่างประเทศให้การสนับสนุนงบประมาณจัดทำโครงการห้องสมุดดิจิทัลคัมภีร์โบราณดังกล่าว ได้แก่ มูลนิธิเฮนรี ลูซ กระทรวงการต่างประเทศเยอรมัน มูลนิธิแอนดรูว์ดับเบิลยู เมลลอน ห้องสมุด มหาวิทยาลัยเพนซิลเวเนีย และคณะศิลปะและวิทยาศาสตร์แห่งมหาวิทยาลัยเพนซิลเวเนีย โดยโครงการห้องสมุดดิจิทัลคัมภีร์โบราณดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อการเผยแพร่และให้บริการเนื้อหาคัมภีร์โบราณเต็มรูปแบบที่เกี่ยวข้องกับประเพณีทางพุทธศาสนา วรรณกรรมและงานเขียนทางประวัติศาสตร์ท้องถิ่นของล้านนาภาคเหนือประเทศไทยและของประเทศลาวที่สามารถเข้าถึงและนำไปใช้ประโยชน์ได้ทางออนไลน์ (Hundius & Wharton, 2007) สำหรับในประเทศอินเดียพบว่ามีหน่วยงานระดับชาติ National Mission for Manuscripts ภายใต้กระทรวงการท่องเที่ยวและวัฒนธรรม ประเทศอินเดีย (National Mission for Manuscripts, 2005) โดยมีวัตถุประสงค์ในการสำรวจ รวบรวม และอนุรักษ์คัมภีร์โบราณของประเทศอินเดีย รวมทั้งสร้างเป็นแหล่งการศึกษา ค้นคว้าองค์ความรู้ของชาติ และส่งเสริมสร้างตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของการให้ประชาชนในชาติได้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ โดยมีการจัดการคัมภีร์โบราณโดยการดำเนินงานดังนี้ คือ 1) การรวบรวมเอกสารโบราณจากหน่วยงานต่าง ๆ 2) การดำเนินการลงรายการของต้นฉบับคัมภีร์โบราณ 3) การทำงานแก้ไขของต้นฉบับที่เลือก 4) การให้คำแนะนำในการให้ความช่วยเหลือ และการทำวิจัยให้กับผู้ทำวิจัย และนักวิชาการ 5) การอนุรักษ์และซ่อมแซมคัมภีร์โบราณต้นฉบับ โดยใช้เทคนิควิธีการหลายรูปแบบ 6) การทำการลงรายการบรรณานุกรมคัมภีร์โบราณต้นฉบับ และ 7) การแปลงในรูปแบบฐานข้อมูลที่สามารถค้นคืนทางออนไลน์ ซีดีรอม รวมทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ทั่วไป

สำหรับในประเทศภูมิภาคอื่น ๆ ส่วนใหญ่มีคอลเล็กชันคัมภีร์ไบเบิลจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทั้ง ไทย ลาว เช่น มหาวิทยาลัยคอร์เนล (Cornell University) และ มหาวิทยาลัยนอร์ทเทิร์นอิลลินอยส์ (Northern Illinois University) ได้มีการจัดการคัมภีร์ไบเบิลโดยการดำเนินการอนุรักษ์ สงวนรักษา การดิจิทัล และพัฒนาระบบการให้บริการรูปดิจิทัลด้วย (นิสาชล จำนงศรี 2552; บานเย็น ภัทรเกียรติเจริญ 2556; Martin & Olson, 2005)

2.3 การจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย

การจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า มีหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในระดับชาติ ระดับองค์กรหรือสถาบัน และระดับท้องถิ่น ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการคัมภีร์ไบเบิลอยู่หลายหน่วยงานด้วยกันที่กระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของไทย ทั้งที่เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรง ได้แก่ สำนักหอสมุดแห่งชาติ สถาบันวิจัยสังคม สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ศูนย์ไบเบิลศึกษา สถาบันด้านนามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล วัดสูงเม่น และบางหน่วยงานจัดตั้งเป็นโครงการขึ้นมา เช่น โครงการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โครงการสำรวจ รวบรวม และศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นภาคตะวันตก ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดพระธรรมกาย ซึ่งหน่วยงานดังกล่าวมีทั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดการคัมภีร์ไบเบิลครอบคลุมทั้งประเทศ บางหน่วยงานรับผิดชอบในภูมิภาคหรือเขตพื้นที่หรือในท้องถิ่นชุมชนที่หน่วยงานนั้น ๆ ได้ตั้งอยู่ และบางหน่วยงานมีการจัดการคัมภีร์ไบเบิลเฉพาะภารกิจด้านใดด้านหนึ่งของการจัดการคัมภีร์ไบเบิลตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่ไว้วาง ในการจัดการคัมภีร์ไบเบิลของแต่ละหน่วยงานมีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไปขึ้นอยู่กับภารกิจ บทบาท และหน้าที่ของหน่วยงานนั้น ๆ แต่ส่วนใหญ่กระบวนการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลจะมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน ตั้งแต่การสำรวจ รวบรวม การจัดเก็บ การอนุรักษ์ การสงวนรักษา การเผยแพร่และการให้บริการคัมภีร์ไบเบิล (ไข่มุก อุทยาวิลี 2550; นิสาชล จำนงศรี 2552; ณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์ 2553)

หน่วยงานระดับองค์กรหรือสถาบัน สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีการจัดการความรู้ในคัมภีร์ไบเบิล เพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ในการเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าและวิจัยด้านล้านนาคดี ซึ่งถือเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมล้านนา โดยมีกระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลตั้งแต่การสำรวจ รวบรวม จัดเก็บ การจัดทำหมุด และให้บริการในรูปแบบของไมโครฟิล์ม และให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์คัมภีร์ไบเบิลในรูปแบบดิจิทัลให้กับผู้ใช้ (สมหมาย ปรมจิตร 2544)

หน่วยงานระดับชาติ มีหอสมุดแห่งชาติที่มีหน้ารับผิดชอบโดยตรงในการจัดการ คัมภีร์โบราณของชาติในทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย โดยมีการดำเนินการสำรวจ รวบรวม จัดเก็บ อนุรักษ์ และเผยแพร่คัมภีร์โบราณให้บริการสำหรับคนในชาติ โดยดำเนินการตาม กระบวนการตั้งแต่การสำรวจ รวบรวม จัดเก็บ การลงทะเบียน จัดหมวดหมู่ความรู้ มีการทำ บัตรรายการตามชื่อเรื่อง ทำบรรณานุกรม และบริการแปล ปริวรรตเอกสารโบราณ การอนุรักษ์ สงวนรักษา และปัจจุบันเริ่มดำเนินการดิจิทัลคัมภีร์โบราณ (พิมพ์พรรณ ไพบูลย์หวังเจริญ 2553) หน่วยงานระดับท้องถิ่น มีสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์โบราณวัดสูงเม่น ซึ่งมีการจัดตั้งเป็นสถาบันเพื่อการ อนุรักษ์ สงวนรักษา การฟื้นฟู สืบทอด และการเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นภาคเหนือที่เกี่ยวข้องกับ คัมภีร์โบราณ เป็นต้น และพบว่าหลายหน่วยงาน เช่น สถาบันวิจัยสังคม สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ศูนย์ มานุษยวิทยาสรินทร (องค์การมหาชน) ได้มีการดำเนินการดิจิทัลคัมภีร์โบราณ ด้วยการถ่ายภาพ ดิจิทัล การแปลงสำเนาไมโครฟิล์มให้อยู่รูปดิจิทัลและพัฒนาระบบฐานข้อมูลสำหรับการจัดเก็บ การเผยแพร่และให้บริการทางออนไลน์

อย่างไรก็ตาม พบว่ามีโครงการที่จัดทำขึ้นมาโดยเฉพาะในการจัดการคัมภีร์โบราณ เช่น โครงการการสืบค้นและการอนุรักษ์พระธรรมคัมภีร์นครน่าน สมัยเจ้าอนันตวรฤทธิเดช (พิ ลิติฐ์ โคตรสุโพธิ์ 2559) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจ รวบรวม อนุรักษ์ และสำเนาภาพถ่ายพระ ธรรมคัมภีร์โบราณ พระนครน่าน ที่ปรากฏในรายชื่อเอกสารโบราณจากฐานข้อมูลของ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และพัฒนาระบบฐานข้อมูลและจัดทำมาตรฐานเมตาดาตาสำหรับการลง รายการข้อมูลดิจิทัลคัมภีร์โบราณ สำหรับจัดเก็บและเผยแพร่ให้บริการข้อมูลดิจิทัลคัมภีร์โบราณ และโครงการ Lanna Manuscripts - คัมภีร์ล้านนา ของสำนักฝรั่งเศสแห่งปลายบูรพทิศ (2556) ภายใต้การ สนับสนุนของสำนักฝรั่งเศสแห่งปลายบูรพทิศ มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและจัดเรียงข้อมูล เกี่ยวกับคัมภีร์ท้องถิ่นในภาษาไทย/ไต ที่จัดเก็บอยู่ในหอธรรมของวัดต่าง ๆ ทางภาคเหนือของ ประเทศไทยจากนั้นทำการสำเนาภาพถ่ายดิจิทัล โดยการคัดเลือกหอธรรมจำนวน 41 แห่งจากกลุ่ม วัดที่คัดเลือก ใช้หลักพิจารณาจากความหลากหลายหรือจากความเฉพาะของกลุ่มคัมภีร์ที่มีอยู่ กำหนดรหัสไฟล์ดิจิทัล และลงรายละเอียดข้อมูลในเชิงพรรณนาของทั้งตัวบทและบริบทของคัมภีร์ พัฒนาระบบฐานข้อมูลสำหรับการจัดเก็บและเผยแพร่ให้บริการข้อมูลคัมภีร์โบราณดิจิทัลต่อไป

จากข้อมูลการศึกษาหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในหน่วยงานของประเทศ ไทยดังกล่าว พบว่ามีหลายหน่วยงานได้นำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่เกี่ยวข้องทั้งด้านฮาร์ดแวร์และ ซอฟต์แวร์ มาเป็นเครื่องมือในการดำเนินการจัดการคัมภีร์โบราณ เช่น การแปลงคัมภีร์โบราณให้อยู่ ในรูปดิจิทัล การพัฒนาระบบฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณสำหรับการจัดเก็บและเผยแพร่ให้บริการทาง

ออนไลน์ รวมทั้งหลายหน่วยงานได้จัดทำมาตรฐานต่างๆ ในการจัดการคัมภีร์โบราณ เช่น มาตรฐานการสร้างไฟล์ดิจิทัล มาตรฐานการลงรายการเมทาดาตาคัมภีร์โบราณดิจิทัล มาตรฐานการอนุรักษ์สงวนรักษา เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในหน่วยงานของประเทศไทย ทำให้สรุปได้ว่าการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยโดยภาพรวมแบ่งได้เป็น 2 ส่วน คือ การจัดการคัมภีร์โบราณทางกายภาพ (ต้นฉบับ) และการจัดการคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล โดยมีกระบวนการดำเนินการจัดการคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลที่มีความต่อเนื่องกัน และความเชื่อมโยงกัน และการนำเอาเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องมาใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการดำเนินงาน รวมทั้งการสร้างหรือจัดทำมาตรฐานต่าง ๆ ขึ้นมาใช้เพื่อเป็นแนวทางการทำงานและเพื่อความ เป็นมาตรฐานสากล

2.4 กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณ

2.4.1 การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ

1) *ด้านการสำรวจ* จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า มีหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณที่มีภารกิจหน้าที่หลักด้านการสำรวจคัมภีร์โบราณที่ตกค้างอยู่ตามแหล่งคัมภีร์โบราณทั่วภูมิภาคของประเทศไทย ได้แก่ หอสมุดแห่งชาติ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการวัดพระธรรมกายศูนย์โบราณศึกษา สถาบันด้านนาศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่และโครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม รูปแบบกระบวนการสำรวจคัมภีร์โบราณ จากศึกษาพบว่าส่วนใหญ่มีรูปแบบการสำรวจที่คล้ายๆ กัน โดยมีกระบวนการขั้นตอนในการสำรวจ (สำนักหอสมุดแห่งชาติ 2552; ณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์ 2554; สุรสิทธิ์ ไทยรัตน์ 2556) ดังนี้

(1) *เริ่มต้นตั้งแต่การเขียนแผนงาน/โครงการ* เพื่อของบประมาณในการสำรวจหรือการเขียนโครงการเพื่อของบประมาณการสำรวจจากงบประมาณประจำปี โดยต้องทำการสำรวจแหล่งข้อมูลก่อนว่าคัมภีร์โบราณมีอยู่ในภูมิภาคใดบ้าง และแหล่งคัมภีร์โบราณใดที่ต้องการไปสำรวจ และพบว่าในการสำรวจตามแหล่งคัมภีร์โบราณ ส่วนใหญ่จะสำรวจตามแหล่งที่ไม่เคยสำรวจ แต่สำหรับหอสมุดแห่งชาติ พบว่ามีการสำรวจตามแหล่งคัมภีร์โบราณที่ได้ทำการสำรวจแล้ว กลับมาสำรวจข้อมูลโดยละเอียดอีกครั้งเพื่อให้แน่ใจว่าคัมภีร์โบราณที่ได้ทำการสำรวจไว้แล้ว จัดเก็บรักษาไว้อย่างเหมาะสมและไม่เกิดการสูญหาย สภาพคัมภีร์โบราณมีการชำรุดเสียหายหรือไม่ ถ้ามีการชำรุดเสียหายจะได้ทำการอนุรักษ์อีกครั้ง

จากการศึกษายังพบอีกว่าศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้กำหนดเกณฑ์ในการเลือกแหล่งข้อมูลคัมภีร์โบราณในการสำรวจ โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณาดังนี้ 1) คัมภีร์โบราณจากประสบการณ์ ความเด่น ความเก่า ความสวยงาม ความแปลก หรือเลือกจากคนสร้างที่เป็นเจ้านาย 2) เลือกสำรวจจากวัดที่เห็นว่าสำคัญ 3) เลือกสำรวจจากเครือข่ายที่สามารถเข้าไปทำได้ 4) เลือกจากวัดที่มีเจ้าอาวาสมีอำนาจในการตัดสินใจ 5) การสำรวจต้องอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว อาศัยคนในพื้นที่นำพาเพื่อให้เข้าถึงข้อมูลมากกว่าการใช้จดหมายหรือเอกสารเข้าไปขอข้อมูลคัมภีร์โบราณ (เจษฎา อินคำ 2556)

อย่างไรก็ตาม พบว่าหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้นำชุมชนและชาวบ้านตามแหล่งชุมชนวัดที่มีคัมภีร์โบราณและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานหรือสถาบันที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นมีความสำคัญเนื่องบุคคลหรือหน่วยงานเหล่านั้นจะช่วยเอื้ออำนวยความสะดวกในการสำรวจคัมภีร์โบราณได้อย่างสะดวกราบรื่น

(2) *ขั้นตอนการลงพื้นที่สำรวจจริง* ต้องทำหนังสือขออนุญาตสำรวจไปยังเจ้าคณะอำเภอ ก่อน เพื่อทางเจ้าคณะอำเภอได้แจ้งไปทางวัดที่ต้องการสำรวจ ทำให้การสำรวจมีความสะดวกและราบรื่นในการลงพื้นที่จริงทำการสำรวจ

(3) *ขั้นตอนการลงพื้นที่สำรวจ* จะทำการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณเบื้องต้น และทำการลงทะเบียนพร้อมทำบัญชีรายการคัมภีร์โบราณลงบนแบบฟอร์มการลงทะเบียน โดยแต่ละหน่วยงานด้านการสำรวจจะมีคู่มือและแบบฟอร์มในการลงทะเบียนที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่ที่ว่าหน่วยงานไหนต้องการจัดเก็บข้อมูลการสำรวจละเอียดมากน้อยเพียงใด เช่น การลงทะเบียน ชื่อเรื่อง หมวดหมู่ แหล่งที่สำรวจ อักษร ภาษา ประเภทเอกสาร จำนวนผูก/หน้า ปีที่จารหรือบันทึก ลักษณะเอกสาร เป็นต้น โดยมีการลงทะเบียนออกเป็น 2 ชุดให้ทางวัดหรือเจ้าของคัมภีร์โบราณไว้ 1 ชุด เพื่อจัดเก็บรักษาคัมภีร์โบราณไว้ที่เดิมให้เหมาะสม และมีบางส่วนที่เจ้าของคัมภีร์โบราณไม่สามารถดูแลคัมภีร์โบราณได้ จึงมอบคัมภีร์โบราณให้กับหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณเพื่อให้เป็นสมบัติของชาติ เช่นมอบให้หอสมุดแห่งชาติดูแลเก็บรักษาไว้

หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณด้านการสำรวจคัมภีร์โบราณทุกแห่งได้จัดตั้งเป็นคณะทำงานและทีมงานในการสำรวจ เนื่องจากงานด้านการสำรวจมีหลายขั้นตอน และแต่ละขั้นตอนต้องดำเนินงานไปพร้อม ๆ กันมีการประสานงานร่วมกันทำงานอย่างต่อเนื่อง และพบว่าในขั้นตอนการสำรวจหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณที่มีการดำเนินงานการพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัลสำหรับการรวบรวม จัดเก็บ อนุรักษ์ เผยแพร่และให้บริการ จะทำการขออนุญาตเจ้าของคัมภีร์ในการถ่ายภาพดิจิทัลเป็นสำเนาและทำการขออนุญาตในการนำสำเนาข้อมูลดิจิทัลมาดำเนินการพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัลต่อไป ได้แก่ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการวัดพระธรรมกาย ศูนย์โปลานศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่และโครงการอนุรักษ์คัมภีร์โปลานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

อย่างไรก็ตาม ยังพบว่าหลายหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โปลานด้านการสำรวจมีคู่มือและเอกสารในการสำรวจที่เป็นมาตรฐานตามหลักทางวิชาการ โดยมีวิธีการและขั้นตอนการดำเนินการสำรวจตามลำดับขั้นตอนที่กำหนด อาทิ 1) การเตรียมการก่อนการลงพื้นที่สำรวจ 2) การดำเนินการตามขั้นลงพื้นที่สำรวจจริง 3) การจัดทำทะเบียนคัมภีร์โปลาน 4) การถ่ายภาพดิจิทัลคัมภีร์โปลานเป็นต้นซึ่งส่วนใหญ่พบว่านำคู่มือการสำรวจคัมภีร์โปลานของหอสมุดแห่งชาติไปปรับประยุกต์ใช้กับหน่วยงานของตน

2) *ด้านการสร้างและผลิตคัมภีร์โปลานในรูปดิจิทัล* จากการศึกษาพบว่าหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โปลานหลายหน่วยงานมีการดำเนินการพัฒนาคัมภีร์โปลานดิจิทัล ได้แก่ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการวัดพระธรรมกาย ศูนย์โปลานศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมีนโยบายและการวางแผนการดำเนินงานชัดเจน มีคู่มือที่เป็นมาตรฐานกระบวนการทำงานทางดิจิทัล เช่น มาตรฐานการถ่ายภาพดิจิทัล มาตรฐานการสร้างดิจิทัล โดยมี การกำหนดเกณฑ์คุณภาพความคมชัด การปรับขนาดให้เหมาะสมเป็นต้น การสร้างและผลิตคัมภีร์โปลานในรูปดิจิทัลมีวิธีการ ดังนี้

(1) *การสร้างไฟล์สำเนาดิจิทัลคัมภีร์โปลานจากถ่ายภาพดิจิทัล* ในขั้นตอนการสำรวจ จากการศึกษาพบว่า เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจด้านการสำรวจคัมภีร์โปลานและมีนโยบายการพัฒนาคัมภีร์โปลานดิจิทัล ได้แก่ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการวัดพระธรรมกาย และศูนย์โปลานศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โดยในขั้นตอนการสำรวจ จะทำการขออนุญาตสำเนาคัมภีร์โปลานโดยการถ่ายภาพดิจิทัลจากเจ้าของคัมภีร์โปลานและขออนุญาตนำกลับมายังหน่วยงานเพื่อการอนุรักษ์ จัดเก็บและการเผยแพร่ต่อไป ซึ่งการสำรวจโดยส่วนใหญ่มีกระบวนการขั้นตอนการทำให้สำเนาดิจิทัลคัมภีร์โปลานเหมือน ๆ กัน

อย่างไรก็ตาม พบว่าหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โปลานดังกล่าว ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินคัดเลือกคัมภีร์โปลานสำหรับการทำสำเนาดิจิทัล โดยเกณฑ์การประเมินคัดเลือกจากฉบับ/ผู้ที่มีความสมบูรณ์ คัดเลือกจากความสำคัญของเนื้อหา เช่น ประวัติศาสตร์ บุคคลสำคัญของชาติ วรรณคดีและศาสนา เนื้อหาที่มีความสำคัญกับท้องถิ่น เช่น ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น บุคคลสำคัญท้องถิ่น เป็นต้น คัดเลือกจากคัมภีร์โปลานความเก่าแก่มากกว่า

200 ปี และมีเนื้อหาเกี่ยวกับตำนาน พิธีกรรม กฎหมาย ประเพณี ตำรายา วรรณกรรมต่างๆ และ คัดเลือกตามวัตถุประสงค์ของโครงการ เช่น คัดเลือกคัมภีร์ใบลานที่เป็นพระไตรปิฎกภาษาบาลีทุกสายจารีต ไทย พม่า ศรีลังกา ขอม สำหรับการสำเนาถ่ายภาพดิจิทัลเพื่อพัฒนาฐานข้อมูลพระไตรปิฎกของโครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการวัดพระธรรมกาย (เจษฎา อื่นคำ 2555 ; ดอกรัก พยัคศรี 2556)

(2) การสร้างไฟล์สำเนาดิจิทัลคัมภีร์ใบลานจากการถ่ายภาพดิจิทัลและจากการแปลงไมโครฟิล์ม คัมภีร์ใบลานของหน่วยงาน สำหรับหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ใบลานที่มีคัมภีร์ใบลานตัวต้นฉบับและไมโครฟิล์มคัมภีร์ใบลานอยู่แล้ว ได้แก่ หอสมุดแห่งชาติ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้มีการสร้างไฟล์ดิจิทัล โดยถ่ายภาพดิจิทัลคัมภีร์ใบลานตัวต้นฉบับและการแปลงไมโครฟิล์มคัมภีร์ใบลานเป็นดิจิทัล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดเก็บและอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานในรูปแบบดิจิทัลสมัยใหม่ รวมทั้งการพัฒนาฐานข้อมูลเพื่อการเผยแพร่และการให้บริการเนื้อหาคัมภีร์ใบลานเป็นเอกสารดิจิทัล (สินีนานู สมบูรณ์อ่อน 2555)

2.4.2 การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์ใบลาน

จากการศึกษาพบว่าหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทยมีรูปแบบกระบวนการจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์ใบลานอยู่ 2 รูปแบบด้วยกันดังนี้ คือ 1) การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์ใบลานทางกายภาพหรือต้นฉบับ 2) การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์ใบลานทางดิจิทัล โดยมีกระบวนการจัดเก็บและค้นคืนดังต่อไปนี้

1) จัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์ใบลานทางกายภาพหรือต้นฉบับ

(1) การลงทะเบียนและทำรายการคัมภีร์ใบลาน จากการศึกษพบว่า คัมภีร์ใบลานทุกฉบับจำเป็นต้องมีการลงทะเบียนคัมภีร์ใบลานหรือต้องมีทะเบียนเพื่อป้องกันการสูญหาย เนื่องจากการลงทะเบียนจะบอกลักษณะของคัมภีร์ใบลานแต่ละฉบับ หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ใบลานทุกแห่งจึงมีการลงทะเบียนคัมภีร์ใบลานในขั้นตอนการสำรวจตามแหล่งคัมภีร์ใบลาน คัมภีร์ใบลานที่หน่วยงานจัดเก็บและคัมภีร์ใบลานได้รับบริจาค สำหรับแบบฟอร์มการลงทะเบียนคัมภีร์ใบลาน พบว่าส่วนใหญ่หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ใบลานจะมีแบบฟอร์มการลงทะเบียนคัมภีร์ใบลานที่จัดทำขึ้นมาเอง และมีบางหน่วยงานนำรูปแบบการลงทะเบียนคัมภีร์ใบลานของหน่วยงานอื่นมาปรับใช้ เช่น ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สยามสมาคมนำแบบฟอร์มการลงทะเบียนคัมภีร์ใบลานของหอสมุดแห่งชาติมาปรับใช้โดยการเพิ่มรายละเอียดในการทำรายการคัมภีร์ใบลานเพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการสืบค้นส่วนหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ใบลานในระดับท้องถิ่นมีการลงทะเบียนตามแบบฟอร์มการลงทะเบียนคัมภีร์ใบลานของหน่วยงานการ

จัดการคัมภีร์ไบเบิลที่ได้เข้ามาช่วยเหลือในการลงทะเบียน เช่น สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่ลงทะเบียนตามรูปแบบของมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ วัดมหาชัย จังหวัดมหาสารคาม และวัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ดใช้รูปแบบการลงทะเบียนคัมภีร์ไบเบิลของโครงการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการลงทะเบียนหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิล โดยทั่วไปมีกระบวนการขั้นตอนในการลงทะเบียนคัมภีร์ไบเบิลที่เหมือนกัน ตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมการลงทะเบียน ขั้นตอนการลงทะเบียน โดยมีวิธีการดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการเตรียมการลงทะเบียน

1.1 ทำความสะอาดคัมภีร์ไบเบิลและตรวจสอบสภาพคัมภีร์ไบเบิล

1.2 คัดคัมภีร์ไบเบิลที่มีสภาพผุพังชำรุดเสียหายไม่ครบผูกหรือมีภาษาและเรื่องปนกันอยู่ในผูกเดียวกัน แยกออกไว้ต่างหาก

1.3 อ่านคัดแยกหมวดหมู่ของคัมภีร์ไบเบิลตามประเภทอักษร ภาษา ชื่อเรื่อง เนื้อหา ฉบับ เส้นอักษร ไม้ประดับ ฉลาก ให้อยู่มัดเดียวกัน เพื่อความสะดวกในการลงทะเบียน

2. ขั้นตอนการลงทะเบียน

2.1 เขียนเลขทะเบียนคัมภีร์ไบเบิล

2.2 ประทับตราประจำผูกแสดงสัญลักษณ์สถาบันหรือหน่วยงาน

2.3 ทำรายการคัมภีร์ไบเบิลหรือการลงรายละเอียดเกี่ยวกับคัมภีร์ไบเบิลที่ลงทะเบียนแล้วลงในสมุดทะเบียนเก็บไว้โดยมีรายละเอียด ประกอบด้วย ชื่อแบบฉบับ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง อักษร ภาษา เส้น ฉบับ จำนวนบรรทัด ไม้ประดับ ผ้าห่อ ฉลากบอกชื่อคัมภีร์ ประวัติ จำนวนของคัมภีร์และผูก ตู้ที่ ชั้นที่ (สถานที่เก็บคัมภีร์) จำนวนประเภทอักษร ภาษา ชื่อเรื่อง เนื้อหา ฉบับ เส้นอักษร เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม พบว่าในการลงทะเบียนคัมภีร์ไบเบิลจำเป็นต้องมีบุคลากรมีความรู้ตามหลักวิชาการและประสบการณ์การอ่านวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อหาชื่อเรื่องสำหรับจำแนกหมวดหมู่ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการลงทะเบียนของคัมภีร์ไบเบิล

(2) การจัดหมวดหมู่เนื้อหาคัมภีร์ไบเบิล จากการศึกษาพบว่าส่วนใหญ่การจัดหมวดหมู่คัมภีร์ไบเบิลของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลแต่ละแห่งมีการคิดค้นขึ้นเองตามเนื้อหาสาขาวิชาที่ปรากฏในคัมภีร์ไบเบิลของแต่ละหน่วยงาน ทำให้การจัดระบบหมวดหมู่ของแต่ละหน่วยงานมีความแตกต่างกันออกไป (บานเย็น ภัทรเกียรติเจริญ 2556) ซึ่งพบว่าหน่วยงานที่คิดค้นหมวดหมู่เนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลขึ้นเอง ได้แก่ หอสมุดแห่งชาติ ศูนย์ไบเบิลศึกษา สถาบัน

ด้านนาสิกศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ สำนักหอสมุด สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ เป็นต้น

การจัดหมวดหมู่ของสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีการจัดเนื้อหาความรู้เป็น 11 หมวดใหญ่ และพุทธศาสนาแบ่งย่อยเป็น 17 หมวด ดังนี้

- 11 หมวดใหญ่ ได้แก่ 1) หมวดพุทธศาสนา 2) หมวดนิทานพื้นบ้าน 3) หมวดกฎหมายโบราณ 4) หมวดจริยศาสตร์ 5) หมวดประวัติศาสตร์ 6) หมวดโหราศาสตร์ 7) หมวดโคลงกลอน 8) หมวดยาสมุนไพร 9) หมวดลัทธิพิธีกรรม 10) หมวดไสยศาสตร์ 11) หมวด- ปกิณณะ

อีกทั้งพบว่าสยามสมาคมได้จัดหมวดหมู่เนื้อหาคัมภีร์ไบเบิลตามรูปแบบของหอสมุดแห่งชาติ ส่วนสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลงานวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่ จัดหมวดหมู่เนื้อหาคัมภีร์ไบเบิลตามรูปแบบมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ส่วนศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้นำการจัดหมวดหมู่คัมภีร์ไบเบิลของหอสมุดแห่งชาติมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับลักษณะเนื้อหาคัมภีร์ไบเบิลของศูนย์ฯ

นอกจากการแบ่งหมวดหมู่คัมภีร์ไบเบิลตามเนื้อหาวิชาต่าง ๆ ในคัมภีร์ไบเบิลยังพบว่ามีการแบ่งย่อยหมวดทางพุทธศาสนาจากเหตุผลที่เนื้อหาส่วนใหญ่ของคัมภีร์ไบเบิลเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนา การแบ่งหมวดย่อยทางพุทธศาสนาจึงทำให้ง่ายและสะดวกต่อการค้นหาและการเข้าถึงเนื้อหาหมวดทางศาสนา ตัวอย่างเช่น สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีการแบ่งหมวดหมู่ใหญ่ทางพุทธศาสนา ออกเป็นหมวดหมู่ย่อยอีก 17 หมวดหมู่ ดังนี้ 1) หมู่พุทธตำนาน 2) หมู่มหาชาติชาดก 3) หมู่ทศชาติชาดก 4) หมู่ชาดกทั่วไป 5) หมู่พระสูตรคัมภีร์ 6) หมู่พระอภิธรรม 7) หมู่พระวินัย 8) หมู่ธรรมะทั่วไป 9) หมู่อานิสงส์ต่าง ๆ 10) หมู่พรรณนาเกี่ยวกับจักรวาล 11) หมู่ประวัติศาสตร์พุทธศาสนา 12) หมู่ตำนานปูชนียวัตถุ 13) หมู่พระสาวกที่มีชื่อเสียง 14) หมู่พยากรณ์เหตุการณ์อนาคต 15) หมู่บทสวดมนต์และพิธีกรรม 16) หมู่พิธีกรรมสงฆ์ 17) หมู่เทพนิยาย

อย่างไรก็ตาม พบว่าในต่างประเทศมีการจัดหมวดหมู่คัมภีร์ไบเบิลตามหลักสากลที่มีการจำแนกหมวดหมู่ใหญ่เป็น 26 หมวด ที่ชื่อว่า An Analysis of Pail Canon (Russell Web, 2008) โดยแบ่งได้ 26 หมวดใหญ่ ได้แก่ 1A) วินัย 1B) สุตตันตะ 1C) อภิธรรม 2) อรรถกถา 3) พระไตรปิฎก 4) ฎีกา/อนุฎีกา 5) ปกรณวิเสส 6) ชาดกนอกนิบาต 7) อานิสงส์ 8) กฎหมาย 9) โหราศาสตร์ 10) ตำรายา 11) พงศาวดาร 12) ประวัติศาสตร์ 13) สาวกนิพนธ์ 14) อนาคตพระพุทเจ้า 15) กวีนิพนธ์ 16) คาถาและยันต์ 17) ไวยากรณ์ 18) อภิธานศัพท์ 19) วรรณคดีเกี่ยวกับ

โลกและจักรวาล 19) พยากรณ์ 20) พิธีกรรมสงฆ์ 21) จริยศาสตร์ 22) พิธีกรรมท้องถิ่น 23) ดำนาน 24) นิทานพื้นบ้าน 25) ปกิณณะ 26) ธรรมะทั่วไป

(3) การปริวรรตคัมภีร์ใบลาน ในการปริวรรตคัดลอก ถ่ายถอด และแปลเนื้อหาในคัมภีร์ใบลาน คือการถ่ายถอดจากภาษาเดิมในคัมภีร์ใบลานเป็นอักษรไทย แต่จะคงรูปและเสียงตามเดิม ถ้าต้องการแปลเนื้อหาเป็นภาษาไทยจะทำการแปลเนื้อหาอีกครั้งหนึ่ง (สุรสิทธิ์ ไทยรัตน์ 2556) ปัจจุบันพบว่าหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ใบลานมีวัตถุประสงค์การปริวรรตเพื่อการอนุรักษ์ การศึกษาค้นคว้า การวิจัย การเผยแพร่และให้บริการ และการนำไปใช้ประโยชน์ (ณรงค์ศักดิ์ ราชรินทร์ 2554; อนาโตล เป็ลติเยร์และสุพิน ฤทธิพิชญ์ 2555; พิสิษฐุ์ โคตรสุโพธิ์ 2559) โดยภาพรวมการปริวรรตของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทยสามารถสรุปได้ดังนี้

ก. การปริวรรตแบบถ่ายถอดตรงตามตัวอักษร ส่วนใหญ่คือการปริวรรตเพื่อการอนุรักษ์ โดยการปริวรรตเป็นอักษรไทยแต่คงรูปและเสียงตามแบบเดิม โดยสามารถนำกลับไปปริวรรตเป็นอักษรเดิมได้อย่างถูกต้อง ส่วนใหญ่พบว่าการปริวรรตลักษณะนี้จะเป็นงานด้านการสำรวจคัมภีร์ใบลานตามแหล่งคัมภีร์ใบลานแล้วทำการคัดเลือกเรื่องที่สำคัญหรือน่าสนใจ โดยนักวิจัยหรือนักภาษาโบราณจะทำการคัดลอกหรือถ่ายถอดเนื้อหาทั้งหมดไว้เพื่อการอนุรักษ์ และนำมาแปลเนื้อหาเป็นภาษาปัจจุบันอีกครั้ง เพื่อให้คนทั่วไปอ่านเข้าใจและนำไปใช้ได้ และพบว่าหอสมุดแห่งชาติมีการปริวรรตแบบถ่ายถอดตรงตามตัวอักษรสำหรับการให้บริการแทนต้นฉบับจริง และจะทำการแปลเนื้อหาเป็นภาษาไทยปัจจุบันก็ต่อเมื่อต้องการใช้งานในการเผยแพร่ จัดพิมพ์เนื้อหาองค์ความรู้เป็นรูปเล่ม ปัจจุบันมีการถ่ายภาพดิจิทัลคัมภีร์ใบลาน จึงไม่นิยมปริวรรตแบบถ่ายถอดตรงตามตัวอักษร ณ แหล่งที่ทำการสำรวจ แต่จะปริวรรตที่หน่วยงานของตนจากถ่ายภาพดิจิทัลที่ขออนุญาตเจ้าของคัมภีร์ใบลานและนำมาที่หน่วยงาน

ข. การปริวรรตอนุโลมตามความหมายและเสียง คือการปริวรรตให้เสร็จเป็นภาษาไทยปัจจุบันในขั้นตอนเดียว และผู้ใช้ทั่วไปอ่านเข้าใจและสามารถนำไปใช้ได้ทันที พบว่าหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ใบลานส่วนใหญ่ใช้การปริวรรตวิธีนี้ เพื่อความรวดเร็วในการเผยแพร่ และให้บริการ อาทิ ศูนย์ใบลานศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่มีการปริวรรตลักษณะนี้เพื่อการเผยแพร่เนื้อหาคัมภีร์ใบลาน โดยการรวบรวมจัดพิมพ์เป็นเล่ม การเขียนบทความลงวารสารวิชาการ หรือการนำเสนอในการประชุม สัมมนาในที่ต่าง ๆ และพบว่าศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ให้บริการเนื้อหาที่ได้ปริวรรตเผยแพร่บนเว็บไซต์ด้วย

สำหรับเกณฑ์ในการเลือกพิจารณาคัมภีร์ใบลานสำหรับการปริวรรตพบว่า ส่วนใหญ่หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ใบลาน ไม่มีกฎเกณฑ์ในการคัดเลือกพิจารณา แต่ส่วนใหญ่คัดเลือกตามวัตถุประสงค์การนำไปใช้อาทิ สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานจังหวัดแพร่เลือกพิจารณา

เรื่องที่จะการปริวรรตที่มีเนื้อหาบนคัมภีร์โบราณตามเทศกาลต่างๆ เพื่อถ่ายทอดให้พระท่านเทศน์ ในเทศกาลต่าง ๆ สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คัดเลือกเรื่องที่น่าสนใจกำลังทำวิจัยเป็นหลัก เนื่องจากนโยบายหลักของสถาบันคือการให้บริการนักวิจัย หรือเรื่องที่กำลังเป็นที่สนใจในวงกว้าง เป็นเรื่องเกี่ยวกับคน เกี่ยวกับสังคม คำราชา พิธีกรรม โหราศาสตร์ และสถาบันมีความร่วมมือของคนในชุมชนมาช่วยเหลือการปริวรรตเป็นอักษรไทยกลาง ส่วนหอสมุดแห่งชาติ ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันด้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ การคัดเลือกเนื้อหาคัมภีร์โบราณในการปริวรรต ส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของนักภาษาโบราณที่ ส่วนใหญ่นักภาษาโบราณจะพิจารณาจากเนื้อหาที่น่าสนใจ เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า และเป็นประเด็นที่สังคมสนใจและติดตาม และเนื้อหาไม่กระทบต่อความมั่นคงของชาติ และไม่พาดพิงถึงบุคคลอื่น

สำหรับหน่วยงานจัดการคัมภีร์โบราณได้แก่ สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ วัดสูงเม่น จังหวัดแพร่ วัดมหาชัย จังหวัดมหาสารคาม และวัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในสถาบันการศึกษามหาวิทยาลัยและให้ความรู้การอ่านเขียนอักษรภาษาโบราณในคัมภีร์โบราณ เพื่อให้เยาวชนเหล่านั้นสามารถช่วยในการปริวรรตคัมภีร์โบราณของหน่วยงานในท้องถิ่นได้ และโครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดพระธรรมกายได้นำได้พัฒนาตัวอักษรในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้เหมือนตัวอักษรในคัมภีร์โบราณเพื่อจะได้ปริวรรตโดยการพิมพ์ในเครื่องคอมพิวเตอร์แทนการเขียนลงบนกระดาษให้ออกมาเหมือนตัวอักษรในคัมภีร์โบราณมากที่สุด

(4) การพัฒนาระบบจัดเก็บและเครื่องมือช่วยค้น จากการศึกษา พบว่าระบบจัดเก็บและเครื่องมือช่วยค้นคัมภีร์โบราณในปัจจุบัน มีอยู่ 2 ลักษณะด้วยกัน ดังนี้ คือ 1) ระบบจัดเก็บและเครื่องมือช่วยค้นรูปแบบเดิม 2) จัดเก็บและให้บริการข้อมูลรายการคัมภีร์โบราณในฐานข้อมูลโดยมีลักษณะการพัฒนาระบบจัดเก็บและเครื่องมือช่วยค้นดังต่อไปนี้

ก. ระบบจัดเก็บและเครื่องมือช่วยค้นรูปแบบเดิม

(ก) ระบบจัดเก็บทะเบียนคัมภีร์โบราณ หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณจำเป็นต้องจัดทำรายการทะเบียนคัมภีร์โบราณลงในสมุดทะเบียน เพื่อบอกลักษณะของคัมภีร์โบราณแต่ฉบับ/ผูก ทำให้ทราบจำนวนคัมภีร์โบราณทั้งหมดของหน่วยงานหรือจากการสำรวจตามแหล่งคัมภีร์โบราณ นอกจากนี้พบว่าหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณมีรูปแบบเกณฑ์การลงทะเบียนคัมภีร์โบราณคล้ายๆ กัน โดยในการลงรายละเอียดทะเบียนคัมภีร์โบราณมีการลงรายละเอียดมากขึ้นน้อยเพียงใดก็ขึ้นอยู่กับแต่ละหน่วยงานกำหนด แต่โดยหลักทั่วไปมีรายละเอียดเกี่ยวกับลำดับที่ เลขทะเบียน ชื่อเรื่อง หมวดหมู่ ภาษา อักษร เส้น ลักษณะ ปีที่จารหรือบันทึก จำนวนผูกหรือจำนวนเล่มของเอกสาร ขนาด ฝ่าห่อ ฉลาก ชนิดไม้ประทับ ฐูที่ ชั้นที่ ประวัตติ ผู้บริจาคและหมายเหตุ มีการทำ

บัญชีรายการบริการคัมภีร์โบราณส่วนใหญ่รายการทะเบียนคัมภีร์โบราณจะเป็นเจ้าหน้าที่หรือผู้ปฏิบัติงานใช้งาน เพื่อสะดวกในการหยิบขึ้นมาใช้

(ข) บัญชีรายการบริการคัมภีร์โบราณ เป็นการพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นสำหรับผู้ให้บริการทั่วไป โดยการนำทะเบียนคัมภีร์โบราณมาลงรายละเอียดเพิ่มเติมหรือให้บริการสืบค้นผู้ใช้ อาทิ บัตรรายการคัมภีร์โบราณ บัญชีบริการบรรณานุกรมและเชิงอรรถคัมภีร์โบราณ บัตรรายการไมโครฟิล์มคัมภีร์โบราณ สารระสังเขป วรรณคดีคำค้น และพบว่าสำนักศิลปและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ได้จัดทำบรรณานิทรรศน์คัมภีร์โบราณเพื่อให้รายละเอียดเนื้อหาในคัมภีร์โบราณที่มากขึ้นสำหรับผู้ต้องการใช้บริการ

(ค) จัดเก็บและให้บริการข้อมูลรายการคัมภีร์โบราณในฐานข้อมูล จากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ หลายหน่วยงานได้เล็งเห็นประโยชน์จากเทคโนโลยีดังกล่าว นำมาใช้พัฒนาระบบจัดเก็บและพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นคัมภีร์โบราณ โดยพัฒนาระบบฐานข้อมูลสำหรับนำข้อมูลที่ได้จากการลงทะเบียนในขั้นตอนการสำรวจมาบันทึกจัดเก็บและค้นคืนข้อมูลได้สะดวก รวดเร็ว สำหรับการใช้งานของบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ส่วนการพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นสำหรับให้บริการผู้ใช้ หน่วยงานการจัดคัมภีร์โบราณหลายแห่งได้พัฒนาฐานข้อมูลบรรณานุกรมคัมภีร์โบราณสำหรับให้บริการทางออนไลน์ อาทิ สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ วัฒนศาสตร์ จังหวัดมหาสารคาม สยามสมาคม ส่วนโครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้นำข้อมูลมาบันทึกรายการลงฐานข้อมูลระบบสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ (GIS)

อย่างไรก็ตาม แนวโน้มการพัฒนาฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณจากการศึกษา พบว่า มีการพัฒนาฐานข้อมูลแบบบูรณาการพัฒนาฐานข้อมูลเป็นระบบเดี่ยวแต่สามารถจัดเก็บ เผยแพร่และให้บริการได้ทั้งที่เป็นรายการบรรณานุกรมและเนื้อหาข้อมูลดิจิทัลคัมภีร์โบราณ อาทิ ศูนย์โบราณคดีศึกษา สถาบันด้านการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) โครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2) จัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล

(1) การลงทะเบียนคัมภีร์โบราณดิจิทัล เป็นการจัดทำทะเบียนคัมภีร์โบราณดิจิทัล หลังจากได้ข้อมูลจากการสร้างและผลิตคัมภีร์โบราณจากการถ่ายภาพดิจิทัลในการสำรวจและจากตัวต้นฉบับของหน่วยงาน รวมทั้งจากการแปลงไมโครฟิล์มคัมภีร์โบราณเป็นดิจิทัล มาเพิ่มเติมข้อมูลการลงทะเบียน เพื่อให้การเข้าถึงและการนำออกมาใช้งานที่ง่าย สะดวก และรวดเร็ว ซึ่งปัจจุบันมีหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณที่มีการเคลื่อนไหวในการดำเนินการพัฒนาคัมภีร์โบราณ

ลานดิจิทัล ได้แก่ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดพระธรรมกาย และศูนย์โบราณคดีศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม แต่จากการศึกษาพบว่า หน่วยงานที่มีรูปแบบมาตรฐานและมีคู่มือจัดทำทะเบียนคัมภีร์โบราณดิจิทัลตามหลักวิชาการ ได้แก่ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมีรูปแบบมาตรฐานการลงทะเบียนคัมภีร์โบราณดิจิทัล อาทิ การกำหนดรหัสชื่อไฟล์เอกสาร กำหนดชื่อแฟ้มเอกสาร กำหนดรูปแบบไฟล์เอกสารตามวัตถุประสงค์การใช้งาน เช่น ไฟล์รูปภาพนามสกุล TIFF สำหรับจัดเก็บเพื่อการอนุรักษ์ ไฟล์รูปภาพนามสกุล JPEG ใช้ในฐานะข้อมูล ไฟล์รูปภาพนามสกุล JPEG PNG และไฟล์เอกสาร PDF ใช้งานบนเว็บไซต์และสำหรับการแสดงผล เป็นต้น (สินีนากู สมบูรณ์เอก 2555; คอกรัก พยัคศรี 2556)

(2) การลงรายการเมทาตาทา จากการศึกษาพบว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้นำมาตรฐานสากลเมทาตาทาดับลินคอร์ (Dublin Core) สำหรับการลงรายการสารสนเทศดิจิทัลในการจัดเก็บและการให้บริการสืบค้นในฐานข้อมูลข้อมูลที่แต่ละหน่วยงานพัฒนาขึ้นมา โดยนำชุดมาตรฐานข้อมูลดับลินคอร์มาปรับประยุกต์ใช้เป็นชุดมาตรฐานข้อมูลในการลงรายการเนื้อหาดิจิทัลคัมภีร์โบราณและพบว่าศูนย์โบราณคดีศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และโครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ได้นำเค้าร่างเมทาตาทาสำหรับการจัดการเอกสารโบราณที่อยู่ในรูปดิจิทัลงานวิจัยของนิสาชล จันทศิริ (2552) ใช้เป็นต้นแบบและปรับใช้ในการลงรายการและอธิบายเนื้อหาคัมภีร์โบราณดิจิทัลของหน่วยงาน นอกจากนี้ในต่างประเทศได้จัดทำระบบมาตรฐานสากลสำหรับการลงรายการเอกสารโบราณที่เป็นดิจิทัล มาตรฐานสากล TEI (The Text Encoding Initiative: an international standard for manuscript cataloguing and description) ซึ่งเป็นมาตรฐานสากลที่ระบบอธิบายข้อความโดยใช้ภาษา XML การลงรายการเอกสารโบราณที่เป็นดิจิทัล สำหรับการสืบค้นและเข้าถึงข้อมูลเอกสารโบราณประเภทต่างๆ ได้ง่าย สะดวก ซึ่งมาตรฐานสากล TEI เกิดจากคณาจารย์สาขาภาษาศาสตร์ ภาษาศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ที่ต้องการมีระบบมาตรฐานกลางใช้เก็บข้อมูลและรายละเอียดต่าง ๆ ของเอกสารโบราณ โดยมาตรฐานสากล TEI ใช้สำหรับการอธิบายเนื้อหาที่อยู่บนเหรียญจารึกและโบราณ เป็นต้น (สมาคมอนุรักษ์เอกสารโบราณ 2559)

(3) การพัฒนาระบบจัดเก็บและเครื่องมือช่วยค้น จากการศึกษาพบว่า มีหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณได้ดำเนินการพัฒนาฐานข้อมูลในการจัดเก็บคัมภีร์โบราณในรูปแบบดิจิทัลและพัฒนาเครื่องมือช่วยค้น เช่น ค้นจากชื่อคัมภีร์โบราณ ค้นจากอักษร ภาษา และจากคำสำคัญสำหรับการให้บริการผู้ใช้ได้ง่ายในการเข้าถึงข้อมูลและนำไปใช้งานได้อย่างสะดวกรวดเร็ว ทั้งภายในหน่วยงานและจากภายนอกหน่วยงานทางออนไลน์ สำหรับหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณที่ให้บริการฐานข้อมูลเนื้อหาคัมภีร์โบราณดิจิทัลฉบับเต็มทางออนไลน์ ได้แก่ ฐานข้อมูลงานปริวรรตเอกสารโบราณล้านนา ของสถาบันวิจัยสังคม โดยต้องสมัครก่อนเข้าใช้งานฐานข้อมูล ฐานข้อมูลเอกสารโบราณภูมิภาคตะวันตกในประเทศไทย ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) สามารถเข้าใช้งานได้โดยไม่ต้องสมัครการเข้าใช้งานแต่จะมีนโยบายแนวทางการใช้งาน และระเบียบการใช้งานข้อมูลสำเนาดิจิทัลเอกสารโบราณที่ชัดเจนและฐานข้อมูล CMUL Digital Heritage Collection ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ให้บริการเอกสารฉบับเต็มทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน (กรพร ศรีพรรณ 2557)

ฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณ พับสา และเอกสารอักษรตระกูลไทของศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ที่ให้บริการทั้งรายการบรรณานุกรม และข้อมูลเนื้อหาดิจิทัลคัมภีร์โบราณ ยังพบว่า มีหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณที่ได้ให้บริการข้อมูลเนื้อหาคัมภีร์โบราณดิจิทัลเฉพาะภายในหน่วยงานเท่านั้น ได้แก่ สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ วัดสูงเม่น จังหวัดแพร่ โดยมีเครือข่ายความร่วมมือกับศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติช่วยในการพัฒนาฐานข้อมูลอิมิจเชื่อมคัมภีร์โบราณ

2.4.3 การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ จากการศึกษา พบว่าหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณมีการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายและทางดิจิทัล ดังมีรายละเอียดดังนี้ คือ

1) การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพ จากการศึกษาพบว่า หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณที่มีการที่มีภารกิจหน้าด้านการคัมภีร์โบราณจะมีการอนุรักษ์และสงวนรักษาในขั้นตอนการสำรวจคัมภีร์โบราณตามแหล่งท้องถิ่นชุมชน วัดทั่วทุกภูมิภาคของประเทศไทย แต่จะเป็นในลักษณะการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณทางกายภาพตัวต้นฉบับเบื้องต้นเท่านั้น แล้วจัดเก็บให้มีความเหมาะสมในสถานที่เดิม โดยหลักการทั่วไป การอนุรักษ์คัมภีร์โบราณเบื้องต้นในการสำรวจของหน่วยงานด้านการสำรวจจะคล้าย ๆ กัน โดยมีหลักปฏิบัติการสำรวจ ดังนี้

(1) นำคัมภีร์ไบเบิลมาทำความเข้าใจ ตรวจสอบความสมบูรณ์และใช้สำลิจุบแอลกอฮอล์เช็ดบริเวณที่สกปรก มองเห็นอักษรไม่ชัด หรือมีเชื้อรา

(2) คัดคัมภีร์ที่มีสภาพผุพังชำรุดเสียหาย มีจำนวนไบเบิลไม่ครบผูก หรือมีหลายอักษรภาษา และเรื่องปนกันอยู่ในผูกเดียวกัน แยกออกไว้ต่างหาก

(3) อ่าน คัดแยกออกเป็นหมวดหมู่ของคัมภีร์ตามประเภทของอักษร ภาษา ชื่อเรื่อง เนื้อหา ฉบับ เส้นอักษร ไม่ประทับและฉลาก เป็นต้น ให้อยู่ในมัดกลุ่มหรือชุดเดียวกัน เพื่อความสะดวกในการลงทะเบียน

(4) จัดเรียงลำดับ การบอกหน้าคัมภีร์ไบเบิลแต่ละผูกให้เรียบร้อยถูกต้อง

(5) ใส่ปกหน้าและปกหลัง ตัดแต่งให้มีขนาดความกว้างยาวหนาเท่าขนาดคัมภีร์ไบเบิล

(6) หากสายสนองขาดหรือเปื่อย ต้องเปลี่ยนร้อยสายสนองใหม่

และยังพบว่าหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลหลายแห่งได้จัดทำคู่มือการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลเบื้องต้นที่เป็นมาตรฐาน เพื่อให้เป็นแนวทางการปฏิบัติงานด้านการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้แก่ สำนักหอสมุดแห่งชาติ ศูนย์ไบเบิลศึกษา สถาบันด้านนาสิกศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และโครงการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และหน่วยงานเหล่านั้นมีเครือข่ายความร่วมมือในการให้ความช่วยเหลือในการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลกับหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลอื่น ๆ ที่มีบุคลากรไม่เพียงพอ และบุคลากรขาดความรู้ด้านการอนุรักษ์เข้ามาช่วยในการดำเนินการอนุรักษ์ให้และส่งผู้เชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์มาช่วยเหลือ อนุรักษ์ ให้คำปรึกษา และอบรมให้ความรู้กับบุคลากรของหน่วยงานนั้น ๆ เช่น วัดมหาชัย จังหวัดมหาสารคาม วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ดมีทางโครงการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมาช่วยดำเนินงานอนุรักษ์ให้ และสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่ มีศูนย์ไบเบิลศึกษา สถาบันด้านนาสิกศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เป็นเครือข่ายความร่วมมือช่วยเหลือให้ และสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ ให้ทางพิพิธภัณฑ์ของสถาบัน และกรมศิลปากรมาช่วยเหลือในการอนุรักษ์ เป็นต้น (สำนักหอสมุดแห่งชาติ 2552; เจษฎา อ้นคำ 2555)

สำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพที่จัดเก็บไว้ในหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิล พบว่ามีหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ได้แก่ หอสมุดแห่งชาติ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีกระบวนการอนุรักษ์สงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิลทาง

กายที่เหมาะสมเป็นมาตรฐานตามหลักวิชาการ สามารถคุ้มครองป้องกันให้คัมภีร์โบราณต้นฉบับมีอายุที่ยืนยาว โดยการอนุรักษ์สงวนและดูแลจัดเก็บคัมภีร์โบราณต้นฉบับ มีดังนี้

1. การดูแลและจัดเก็บต้นฉบับ ได้แก่สถานที่จัดเก็บ ครุภัณฑ์และวัสดุ เช่น ตู้จัดเก็บคัมภีร์โบราณ หีบธรรม ตู้พระธรรม หรือ ชั้นวาง ที่ใช้จัดเก็บ จัดการสภาพแวดล้อม การควบคุมอุณหภูมิ ความชื้น แสงสว่าง ขจัดฝุ่นละออง ป้องกันอันตรายจากสัตว์และแมลงต่าง ๆ ที่ทำลายคัมภีร์โบราณและการวางแผนป้องกันอุบัติเหตุและภัยพิบัติ

2. การอนุรักษ์ต้นฉบับ ได้แก่ 1) การป้องกัน เป็นวิธีการชะลอการชำรุดหรือเสื่อมสภาพของต้นฉบับ 2) การปฏิบัติการอนุรักษ์ เป็นวิธีการแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับเอกสารต้นฉบับ เช่นการซ่อมแซมหรือการเสริมและแก้ไขให้เอกสารต้นฉบับกลับสู่สภาพเดิมหรือใกล้เคียงมากที่สุด

อย่างไรก็ตาม พบว่ามีการอนุรักษ์โดยวิธีการด้วยการทำสำเนาและการจัดพิมพ์ การสำเนาถ่ายบันทึกลงเป็นไมโครฟิล์ม และหลายหน่วยงานเริ่มนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ใช้ในการอนุรักษ์โดยการแปลงคัมภีร์โบราณให้อยู่ในรูปดิจิทัล และยังพบอีกว่าสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์โบราณวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่มีการอนุรักษ์โดยการสร้างคัมภีร์โบราณขึ้นมาใหม่ และหอสมุดแห่งชาติได้ทำการอนุรักษ์อักษร ภาษา และเนื้อหาในคัมภีร์โบราณโดยวิธีการปริวรรต คัดลอก และถ่ายถอด

2) การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณหลายหน่วยงานมีการดำเนินการในการพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัล ได้แก่ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดพระธรรมกาย ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันด้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แต่จากการศึกษา พบว่าหลายหน่วยงานไม่ได้ให้ความสำคัญหรือมีการวางแผนด้านการอนุรักษ์ข้อมูลให้คงอยู่ รักษาข้อมูลในระยะยาวและสามารถในการเข้าถึงได้อย่างยั่งยืนส่วนให้การจัดเก็บข้อมูลเท่าที่สามารถทำได้ โดยการทำการสำรองไฟล์ข้อมูลดิจิทัลเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ลูกข่าย เครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่ายและจัดเก็บบันทึกไว้ในแผ่นซีดีรอมจัดเก็บไว้ในฮาร์ดดิสก์ อุปกรณ์สำรองข้อมูล และเครื่องแม่ข่าย เท่านั้น

อย่างไรก็ตามยังพบว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้นำหลักการแนวความคิดการจัดการวงจรชีวิตของข้อมูลดิจิทัลของหอสมุดแห่งชาตินิวซีแลนด์ (National Library of New Zealand, 2009) มาปรับใช้ในการอนุรักษ์และสงวนรักษาข้อมูลดิจิทัล โดยการสำรองข้อมูลทั้งเพื่อป้องกันความผิดพลาด หรือสูญหาย เป็นระยะ ๆ อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง โดยการทำสำเนาข้อมูลดิจิทัลทั้งหมดเก็บไว้ในแหล่งต่าง ๆ (ดอกรัก พยัคศรี 2556)

2.4.4 การเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์ไบเบิล การศึกษา พบว่าหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลมีการเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์ไบเบิลจากต้นฉบับจริง จากสำเนาเป็นตัวเล่ม จากสำเนาไมโครฟิล์ม จากภาพถ่ายดิจิทัลคัมภีร์ไบเบิล จากเนื้อหาคัมภีร์ไบเบิลได้ปริวรรต ถ่ายถอด แปลเนื้อหา และจากข้อมูลดิจิทัลเนื้อหาฉบับเต็มที่เผยแพร่และให้บริการบนฐานข้อมูลคัมภีร์ไบเบิลเฉพาะภายในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงานทางออนไลน์ สำหรับการเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์ไบเบิลดังกล่าว จะอยู่ภายใต้นโยบาย กฎระเบียบและเงื่อนไขการเผยแพร่และให้บริการของแต่ละหน่วยงาน ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1) **ให้บริการคัมภีร์ไบเบิลต้นฉบับ** พบว่าปัจจุบันการให้บริการคัมภีร์ไบเบิลต้นฉบับจริงมีหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลเพียงไม่กี่หน่วยงานที่ให้บริการต้นฉบับจริงอยู่ เนื่องจากเหตุผลในการอนุรักษ์สงวนรักษาต้นฉบับจริงไม่ให้เสียหายหรือสูญหาย แต่ทั้งนี้ในการให้บริการพบว่ามีระเบียบกฎเกณฑ์การให้บริการอย่างเคร่งครัด ได้แก่ ศูนย์ไบเบิลศึกษา สถาบันด้านการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ หอสมุดแห่งชาติ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด และสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ยกตัวอย่างเช่น หอสมุดแห่งชาติมีระเบียบกฎเกณฑ์การขอใช้บริการอย่างเคร่งครัดโดยใช้ระเบียบเดียวกับเอกสารโบราณประเภทอื่น โดยผู้ใช้งานจำเป็นต้องมีหลักฐานประกอบการขออนุญาต รู้วิธีปฏิบัติการขออนุญาต และรู้ถึงหลักการใช้คัมภีร์ไบเบิล และสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่จะให้บริการต้นฉบับจริงเฉพาะกรณีพิเศษเท่านั้น

2) **ให้บริการสำเนาคัมภีร์ไบเบิล** พบว่ามีให้บริการสำเนาเป็นตัวเล่ม จากสำเนาไมโครฟิล์ม และจากภาพถ่ายดิจิทัลคัมภีร์ไบเบิล เพื่อเป็นการอนุรักษ์ต้นฉบับจากการให้บริการแทนต้นฉบับจริง หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลที่ให้บริการสำเนาคัมภีร์ไบเบิล ได้แก่ หอสมุดแห่งชาติที่ให้บริการสำเนาคัมภีร์ไบเบิลที่แปลงเป็นไมโครฟิล์มและไมโครฟิล์มที่แปลงเป็นดิจิทัล วัดมหาชัย จังหวัดมหาสารคาม วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด และสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่ ให้บริการคัมภีร์ไบเบิลที่แปลงเป็นไมโครฟิล์มและจากการภาพถ่ายดิจิทัลคัมภีร์ไบเบิล

3) **ให้บริการเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลที่ได้ปริวรรต ถ่ายถอด แปลเนื้อหา** พบว่าหลายหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลมีการให้บริการเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลที่ได้ปริวรรต ถ่ายถอด แปลเนื้อหา ในรูปแบบการเผยแพร่และการให้บริการที่เหมือนกันและแตกต่างกันดังนี้ ได้แก่ หอสมุดแห่งชาติให้บริการคัมภีร์ไบเบิลที่ได้ทำการถ่ายถอดอักษรและภาษาตรงตัว เพื่อเป็นการใช้แทนต้นฉบับจริง และมีการแปลเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลจัดพิมพ์เผยแพร่เป็นองค์ความรู้ของหอสมุด

แห่งชาติ เช่นเดียวกับสถาบันด้านการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ หอสมุดแห่งชาติ ที่รวบรวมเนื้อหาที่ได้ปริวรรตแล้วจัดพิมพ์เป็นหนังสือ บทความวิชาการ งานวิจัย และนำเสนอในงานสัมมนาหรืองานประชุมวิชาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และพบว่าสถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้เผยแพร่และให้บริการเป็นงานวิจัยเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิล ส่วนสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่ให้บริการปริวรรตเนื้อหาคัมภีร์ไบเบิลตามคำขอของผู้ใช้บริการที่ต้องการให้ทางสถาบันปริวรรตเรื่องที่ต้องการ

4) *เผยแพร่และให้บริการเนื้อหาดิจิทัลคัมภีร์ไบเบิลบนฐานข้อมูล* พบว่ามีหลายหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลที่เผยแพร่และให้บริการเนื้อหาคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัลฉบับเต็มบนฐานข้อมูลเฉพาะในหน่วยงานและให้บริการทางออนไลน์ สำหรับฐานข้อมูลคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัลที่ให้บริการทางออนไลน์ ได้แก่ ฐานข้อมูลงานปริวรรตเอกสารโบราณล้านนา ของสถาบันวิจัยสังคม ฐานข้อมูลเอกสาร โบราณภูมิภาคตะวันตกในประเทศไทย ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ฐานข้อมูล CMUL Digital Heritage Collection ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และฐานข้อมูลคัมภีร์ไบเบิล พับสา และเอกสารอักษรตระกูลไทของศูนย์โบราณคดีศึกษา สถาบันด้านการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ในเผยแพร่และให้บริการทางออนไลน์พบว่าฐานข้อมูลงานปริวรรตเอกสาร โบราณล้านนา ของสถาบันวิจัยสังคม ต้องทำการสมัครการเข้าใช้งานก่อน ฐานข้อมูลเอกสาร โบราณภูมิภาคตะวันตกในประเทศไทย ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ฐานข้อมูล CMUL Digital Heritage Collection ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และฐานข้อมูลคัมภีร์ไบเบิล พับสา และเอกสารอักษรตระกูลไทของศูนย์โบราณคดีศึกษา สถาบันด้านการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ สามารถเข้าใช้งานได้ทันที แต่จะอยู่ภายใต้ นโยบายข้อกำหนด และเงื่อนไขการใช้งาน และสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้มีคณะกรรมการฯ พิจารณาเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลว่าเนื้อหาเรื่องใดบ้างที่มีความเหมาะสมและไม่มีปัญหาด้านลิขสิทธิ์สมควรเผยแพร่และให้บริการ เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับตำรายาจะไม่มีเผยแพร่

2.5 ปัญหาการจัดการคัมภีร์ไบเบิล

จากการศึกษาวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ปัจจุบันพบว่ามีปัญหาในการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในหลายด้านด้วยกัน ทั้งปัญหาการบริหารจัดการ ด้านนโยบายองค์กร โครงสร้างองค์กร ระบบงาน บุคลากรและงบประมาณ รวมทั้งด้านเทคโนโลยี ด้านเครือข่ายความร่วมมือ และปัญหาด้านกระบวนการดำเนินงานการจัดการคัมภีร์คัมภีร์ไบเบิล (การสำรวจ รวบรวม จัดเก็บ การลงทะเบียนลงรายการ การปริวรรต การอนุรักษ์สงวนรักษา และการเผยแพร่ให้บริการ) ซึ่งจะส่งผลเสียโดยตรงต่อคัมภีร์ไบเบิล ซึ่งถือเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของ

ชาติที่มีคุณค่าและความสำคัญอย่างยิ่งของประเทศชาติ โดยสามารถสรุปปัญหาในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

จากการทบทวนวรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนใหญ่หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณโดยภาพรวมยังมีปัญหาด้านการจัดการคัมภีร์โบราณอยู่ด้วยกันหลายด้านดังนี้ ได้แก่ ปัญหาด้านการบริหารจัดการคัมภีร์โบราณ ซึ่งหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณหลายแห่งมีการจัดการคัมภีร์โบราณไม่ชัดเจน เช่น ไม่มีการกำหนดนโยบายด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อการดำเนินงานคัมภีร์โบราณในทุก ๆ ด้าน ทั้งด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยีและเครื่องมืออุปกรณ์ และปัญหาด้านการขาดแคลนบุคลากรสายงานหลักเป็นบุคลากรที่มีความรู้ด้านคัมภีร์โบราณและบุคลากรสายสนับสนุน เช่น ด้านไอที ด้านการเงิน และด้านธุรการ เป็นต้น และปัญหาด้านงบประมาณไม่เพียงพอในการดำเนินงานด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ จากปัญหาดังกล่าวอาจไม่ทันการณ์ส่งผลถึงคัมภีร์โบราณจำนวนมากของประเทศไทย เสี่ยงต่อความเสียหายหรือสูญหายและการเสื่อมสภาพไปตามกาลเวลา (ณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์ 2553; สำนักหอสมุดแห่งชาติ 2552)

ปัจจุบันมีหลายหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณได้นำเทคโนโลยีและเครื่องมืออุปกรณ์สมัยใหม่มาใช้เป็นเครื่องมือช่วยในกระบวนการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณให้มีความสะดวก รวดเร็ว ลดความซ้ำซ้อน เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เช่น เทคโนโลยีดิจิทัลช่วยในการอนุรักษ์ต้นฉบับคัมภีร์โบราณ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ช่วยในการพัฒนาระบบเครื่องมือช่วยค้นและวิธีการเข้าถึงข้อมูลเนื้อหาในคัมภีร์โบราณ เทคโนโลยีเครือข่ายการสื่อสารช่วยการให้บริการเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์โบราณได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงได้อย่างกว้างขวาง แต่หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณเหล่านั้นไม่มีมาตรการหรือมาตรฐานที่ชัดเจนในการนำเอาเทคโนโลยีและอุปกรณ์เครื่องมือมาใช้ ส่งผลต่อการจัดการคัมภีร์โบราณที่ไม่เป็นระบบและไม่มีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาที่ยุ่งยากในระยะยาวได้ และด้านการอนุรักษ์และการจัดเก็บคัมภีร์โบราณยังขาดมาตรฐานการดำเนินงานอนุรักษ์และจัดเก็บคัมภีร์โบราณที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมทั้งปัญหาด้านการบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณที่มีข้อจำกัดและอุปสรรคในการเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์โบราณ ซึ่งหลายหน่วยงานมีการจัดทำระบบการจัดเก็บ การค้นคืนขึ้นมานำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาระบบการจัดเก็บ การอนุรักษ์ และการให้บริการคัมภีร์โบราณแต่การดำเนินงานดังกล่าวยังอยู่ในช่วงการเริ่มต้นเท่านั้น (ไข่มุก อุตยาวลี 2550; นิสาสล จ่านงศรี 2552; สำนักหอสมุดแห่งชาติ 2552; สีนินาฏ สมบูรณ์เอนก 2555)

2.6 รูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบที่จะนำมาใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาในครั้งนี้ ให้มีความชัดเจนและเหมาะสม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.6.1 ความหมายของรูปแบบ

ตามพจนานุกรมคำว่า “รูปแบบ” ตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า “Model” หรือใช้เรียกตามทับศัพท์ว่า โมเดล อย่างไรก็ตามพบว่ามีการใช้คำว่า ตัวแบบ ต้นแบบ แบบจำลอง หุ่นจำลอง ทั้งนี้การใช้คำจะเรียกแตกต่างกันในลักษณะการนำไปใช้ เช่น ในวงการการศึกษาและการสอนจะใช้คำว่า ตัวแบบหรือต้นแบบ วงการทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ส่วนใหญ่ใช้คำว่าหุ่นจำลอง สำหรับด้านการบริหารจะใช้คำว่ารูปแบบ แบบจำลอง จากการศึกษาความหมายของรูปแบบพบว่า มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ (อุทุมพร จามรมาน 2541; มยุรี อนุমানราชชน; 2547 Good, 1973; Stoner & Wankel, 1986) ซึ่งสามารถนำมาสรุปกำหนดให้รูปแบบของการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย หมายถึง สิ่งที่ได้รับการพัฒนาจากชุดของปัจจัย องค์ประกอบ หรือตัวแปรที่สำคัญในเชิงความสัมพันธ์กัน โดยความสัมพันธ์นั้นแสดงอยู่ในรูปภาพ แผนภูมิ เพื่ออธิบายหรือแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบสำคัญและความสัมพันธ์กันที่เข้าใจง่าย ซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระเบียบ ตามหลักทฤษฎี หลักการ และแนวคิดที่ได้รับการพิสูจน์ทดสอบ และได้รับการยอมรับ

2.6.2 ประเภทของรูปแบบ

นักวิชาการได้แบ่งประเภทของรูปแบบไว้หลายประเภท ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยขอลำถึงแนวคิดการแบ่งประเภทของคีฟส์ (Keeves, 1988) ซึ่งมีความใกล้เคียงกับรูปแบบของการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ได้แบ่งประเภทออกเป็น 4 ประเภท คือ

1) *รูปแบบเชิงเทียบเคียง Analogue model* เป็นรูปแบบที่ใช้อุปมาอุปมัยเทียบเคียงปรากฏการณ์ซึ่งเป็นรูปธรรมเพื่อสร้างความเข้าใจในปรากฏการณ์ที่เป็นนามธรรมส่วนใหญ่เป็นรูปแบบเชิงกายภาพ

2) *รูปแบบเชิงอธิบาย (Semantic model)* เป็นรูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์ที่ศึกษาด้วยภาษาแผนภูมิหรือรูปภาพเพื่อให้เห็นโครงสร้างทางความคิด องค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของปรากฏการณ์นั้นๆ ความชัดเจนของรูปแบบประเภทนี้ขึ้นอยู่กับภาษาที่บรรยายและวิธีบรรยาย

3) *รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematized model)* เป็นรูปแบบที่ใช้สมการทางคณิตศาสตร์เป็นสื่อในการแสดงความสัมพันธ์ของตัวแปรต่างๆ รูปแบบประเภทนี้นิยมใช้ในสาขาจิตวิทยาศึกษาและบริหารการศึกษา

4) *รูปแบบเชิงเหตุผล (Causal model)* เป็นรูปแบบที่พัฒนามาจากเทคนิคที่เรียกว่า Path analysis และหลักการสร้างรูปแบบเชิงอธิบาย โดยการนำเอาตัวแปรต่างๆมาสัมพันธ์กันเชิงเหตุและผลที่เกิดขึ้น

จากแนวคิดดังกล่าวของคีฟส์ (Keeves, 1988) ได้อธิบายคุณลักษณะสำคัญของรูปแบบว่า รูปแบบที่ใช้ประโยชน์ได้ ควรมีข้อกำหนด 4 ประการ คือ

1) *รูปแบบควรประกอบด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างของตัวแปร* มากกว่าความสัมพันธ์ที่รวมตัวกันอย่างรวมๆ

2) *รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นซึ่งสามารถถูกตรวจสอบได้* โดยการทดสอบรูปแบบพื้นฐานของข้อมูลเชิงประจักษ์ได้

3) *รูปแบบควรจะต้องแสดงให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่อง* ที่ศึกษาดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้แล้วยังใช้เป็นเครื่องมือในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย

4) *รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่* หรือการสร้างความคิดรวบยอดใหม่และสร้างความสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ได้

5) *รูปแบบในเรื่องใดจะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับกรอบของทฤษฎีในเรื่องนั้น ๆ*

2.6.3 การพัฒนารูปแบบ

จากการศึกษาพบว่า การพัฒนารูปแบบอาจมีขั้นตอนที่แตกต่างกันแต่โดยทั่วไปแล้วมีการดำเนินการแบ่งเป็นขั้นตอน 2 ขั้นตอนใหญ่ คือ การสร้างหรือพัฒนารูปแบบและการทดสอบหาความตรง (Validity) ของรูปแบบ (Willer, 1986) โดยการดำเนินการแต่ละขั้นตอนนั้นพบว่าไม่สามารถกำหนดแน่นอนหรือตายตัวได้แต่จะขึ้นอยู่กับรายละเอียดของปรากฏการณ์หรือลักษณะและกรอบแนวคิดของการพัฒนารูปแบบนั้นๆ สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ โดยเฉพาะด้านการพัฒนารูปแบบการบริหาร พบว่ามีรายละเอียดขั้นตอนในการพัฒนารูปแบบดังงานวิจัยต่อไปนี้ งานวิจัยอรนภา ทศนัยนา (2559) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย ในการพัฒนาได้ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหลักการ ทฤษฎี แนวคิด วิธีการในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย 2) สร้างรูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและกีฬาสำหรับผู้สูงอายุโดยมหาวิทยาลัย 3) ขึ้นตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำรูปแบบไปใช้งาน วิจัยของวิรัชภัทร ภัทรกุล (2549) ได้ศึกษาพัฒนารูปแบบการวางแผนทรัพยากรบุคคลของมหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยได้กำหนดขั้นตอนการพัฒนารูปแบบออกเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้อง 2) การกำหนดหลักการ

และองค์ประกอบของรูปแบบ 3) การร่างรูปแบบ 4) การตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ 5) การปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบให้สมบูรณ์ รวมทั้งงานวิจัยของรุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2548) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีรายละเอียดการพัฒนา รูปแบบโดยดำเนินการ 5 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาและสำรวจข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวคิดและ หลักการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) เป็นการสร้างรูปแบบจำลองเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กร 3) เป็นการพัฒนารูปแบบระบบบริหาร คุณภาพทั้งองค์กร โดยใช้เทคนิคเดลฟายจากผู้ทรงคุณวุฒิ 4) การวิเคราะห์หาความเหมาะสมของ รูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้ปฏิบัติงานใน สถานศึกษาคือผู้บริหารสถานศึกษาครูผู้สอน และกรรมการสถานศึกษา 5) การสรุปและนำเสนอ รูปแบบ

จากการศึกษาเรื่องการพัฒนา รูปแบบข้างต้น ผู้วิจัยได้แนวคิดในการพัฒนา รูปแบบ โดยกำหนด เป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องวิเคราะห์ สังเคราะห์เป็น กรอบแนวคิดการวิจัย 2) การร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์ไบลานในประเทศไทย 3) การตรวจสอบ ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของการนำรูปแบบไปใช้ 4) การปรับปรุงและพัฒนา รูปแบบให้ สมบูรณ์

2.6.4 การทดสอบรูปแบบ

การทดสอบหรือประเมินรูปแบบเป็นการตรวจสอบรูปแบบที่สร้างขึ้นมาว่ามีความถูกต้องเหมาะสมและสอดคล้องกับการนำรูปแบบไปใช้ประโยชน์ต่อไปได้หรือไม่ การ ทดสอบหรือการประเมินรูปแบบมีความสำคัญมาก คีฟส์ (Keeves, 1988) ได้กล่าวว่า การสร้างหรือ พัฒนารูปแบบขึ้นมาเพื่ออธิบายเท่านั้น เป็นปัญหาหรืออันตรายมากถ้าไม่นำรูปแบบที่พัฒนาไป ทดสอบหรือประเมินให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ให้เป็นที่ยอมรับ สำหรับการทดสอบรูปแบบการวิจัย ทางด้านสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์จะทำการทดสอบด้วยวิธีการทางสถิติตัวเลขหรือวิธีเชิง ปริมาณ ซึ่งจะมีข้อมูลเชิงปริมาณเป็นตัวเลขเท่านั้น แต่การทดสอบรูปแบบบางเรื่องไม่สามารถใช้ การทดสอบได้เชิงปริมาณเนื่องจากมีข้อจำกัดหลายอย่าง ไอส์เนอร์ (Eisner, 1976) ได้เสนอแนวคิด การทดสอบหรือประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ที่แตกต่างจากการวิธีการเชิงปริมาณ เนื่องจากการพัฒนา รูปแบบบางเรื่องต้องการความละเอียดอ่อนมากกว่าการวิจัยดำเนินการตามหลักเชิงปริมาณที่เป็น ข้อมูลตัวเลข จึงได้เสนอแนวทางการทดสอบหรือประเมินรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 4 แนวทาง ด้วยกัน ดังนี้

1) การประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิจะเน้นการวิเคราะห์วิจารณ์อย่างลึกซึ้งในประเด็นที่ถูกนำมาพิจารณาขึ้นอยู่กับวิจารณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อให้ได้ข้อสรุปเกี่ยวกับคุณภาพประสิทธิภาพและความเหมาะสมของสิ่งที่จะทำการประเมิน

2) รูปแบบการประเมินที่เน้นความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในเรื่องที่จะประเมินเนื่องจากการวัดคุณค่าที่ไม่อาจวัดด้วยเครื่องมือใดๆจะต้องใช้ความรู้ความสามารถของผู้ประเมินอย่างแท้จริงแนวคิดนี้นิยมนำไปใช้ในเรื่องที่ต้องการความลึกซึ้งและความเชี่ยวชาญเฉพาะทางสูง

3) การใช้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมินจะต้องเชื่อถือว่าผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเที่ยงตรงและมีเหตุผลที่ดีซึ่งมาตรฐานและเกณฑ์การพิจารณาๆ นั้นจะเกิดจากประสบการณ์และความเชี่ยวชาญหรือชำนาญของผู้ทรงคุณวุฒิ

4) การใช้ผู้ทรงคุณวุฒิจะต้องยอมรับในความยืดหยุ่นของกระบวนการทำงานของผู้ทรงคุณวุฒิรวมทั้งการกำหนดประเด็นสำคัญที่จะนำมาพิจารณาการบ่งชี้ข้อมูลที่ต้องการการเก็บรวบรวมข้อมูลการประมวลผลการวินิจฉัยข้อมูลตลอดจนวิธีการนำเสนอ

การทดสอบรูปแบบในงานวิจัยนี้ใช้การตรวจสอบรูปแบบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิของไอส์เนอร์ (Eisner, 1976) โดยใช้ความคิดเห็นในการยืนยันและตรวจสอบรูปแบบจากสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) และจากการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ประสบการณ์ความเชี่ยวชาญในเรื่องที่ทำการวิจัย

3. ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์โบราณ

3.1 ปัจจัยด้านการบริหารองค์กร

องค์กรด้านการจัดการคัมภีร์โบราณจำเป็นต้องมีการจัดการบริหารที่ดี ปัจจัยด้านการบริหารจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้้องค์กรด้านการจัดการคัมภีร์โบราณมีการบริหารที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้วิจัยจึงได้นำแนวคิดด้านการบริหารจัดการเป็นแนวทางในการศึกษาครั้งนี้ ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

3.1.1 แนวคิดและทฤษฎีการบริหารจัดการ

การบริหารจัดการมีความสำคัญสำหรับองค์กรทุกประเภทและทุกขนาดทั้งหน่วยงานภาครัฐและหน่วยเอกชน ถือว่าเป็นกลไกหลักตามแผนงานที่องค์กรได้กำหนดไว้ การบริหารจัดการจำเป็นต้องใช้หลักการและทฤษฎีบริหารจัดการเข้ามาใช้ในกระบวนการจัดการนำ

ทรัพยากรด้านการบริหารมาใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ ด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพการบริหารจัดการจำเป็นต้องมีทรัพยากรด้านการบริหารเป็นองค์ประกอบ ปัจจัยพื้นฐาน โดยปัจจัยพื้นฐานหลักในการบริหารมี 4 องค์ประกอบ หรือเรียกว่า 4 M's ได้แก่

- 1) บุคลากร (man)
- 2) เงินและงบประมาณ (money)
- 3) สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และสิ่งอำนวยความสะดวก (Materials)
- 4) การจัดการ (Management) (สมพงษ์ เกษมสิน 2526; สมาน รังสิโยภุญญิติ 2541; สมคิด บางโม 2545; Schermerhorn, 1999)

ในการบริหารจัดการ ทรัพยากรด้านการบริหาร 4 M's จึงเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการบริหาร เนื่องจากการบริหารจัดการจำเป็นต้องอาศัยคน เงิน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการจัดการ ให้บรรลุเป้าหมายและวัตถุประสงค์ตามขั้นตอนการบริหาร โดยมีรายละเอียดทรัพยากรด้านการบริหาร 4 M's แต่ละองค์ประกอบ ดังนี้

3.1.2 บุคลากร

บุคลากรเป็นทรัพยากรด้านการบริหารองค์ประกอบหนึ่งของการบริหารองค์กร และเป็นปัจจัยที่สำคัญการดำเนินงานขององค์กรให้ประสบความสำเร็จ โดยทั่วไปทั้งภาครัฐและเอกชนมีการบริหารบุคลากร การจัดการบุคลากร หรือเรียกว่าการบริหารทรัพยากรมนุษย์ เป็นงานหลักของการบริหารองค์กรที่มีการเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย ภาวะเศรษฐกิจ สังคม สภาพแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีที่รวดเร็ว การจัดการบุคลากรจึงต้องพัฒนาและปรับปรุงตลอดเวลาให้สอดคล้องและทันการณ์ตามยุคสมัย

การจัดการบุคลากรมีความสำคัญเป็นเครื่องมือของการจัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพ ตั้งแต่การสรรหาบุคลากรให้เพียงพอ เหมาะสมกับปริมาณงาน ได้บุคลากรที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความมุ่งมั่น กระตือรือร้น สอดคล้องตรงกับความต้องการขององค์กร ยังเป็นแนวทางกำหนดคุณลักษณะและขอบข่ายงานให้เหมาะสมกับตำแหน่งและหน้าที่งาน และแนวทางการขยายภารกิจขององค์กรในอนาคตรวมทั้งการจัดการสวัสดิการและผลตอบแทน การฝึกอบรมและพัฒนาบุคลากร เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของบุคลากรในการทำงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพการทำงาน การจัดการบุคลากรมีความสำคัญช่วยเชื่อมโยงบุคลากรขององค์กรให้ทำงานประสานงานความร่วมมือกันช่วยสร้างบรรยากาศสภาพแวดล้อมการทำงานความสัมพันธ์ ความรู้สึกกลมกลืนและทำงานเป็นทีมมีความยืดหยุ่นไปในทิศทางเดียวกัน ส่งผลต่อองค์กรสามารถดำเนินงานบรรลุเป้าหมายที่ต้องการในปัจจุบันและอนาคตและสามารถยืนหยัดอยู่ได้ในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตลอดเวลา

การจัดการบุคลากรที่มีประสิทธิภาพในองค์กรภาครัฐและเอกชน จำเป็นต้องมีกระบวนการงานบุคคลตามขั้นตอนซึ่งมีนักวิชาการได้เสนอแนะกระบวนการจัดการบุคลากรไว้หลายท่าน (ธงชัย สันติวงษ์ 2540; เนตรพัฒนา ยาวีราช 2546; Samual & Trevis, 2006) สามารถสรุปได้ดังนี้

1) *การวางแผนกำลังคน* คือการคาดการณ์อนาคตความต้องการบุคลากรตำแหน่งต่างๆ คุณสมบัติเป็นอย่างไร จำเป็นต้องมีการเก็บข้อมูล การกำหนดวัตถุประสงค์ กำหนดเป้าหมาย และการวางกลยุทธ์ และแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสม การคาดการณ์ความต้องการบุคลากรที่แม่นยำจะทำให้การวางแผนบุคลากรมีความถูกต้องและสามารถใช้เป็นแนวทางปฏิบัติได้อย่างเหมาะสม

2) *การสรรหาบุคลากร* เป็นกระบวนการกลั่นกรอง คัดเลือกให้ได้คนดีคนเก่งเหมาะสมกับงาน โดยการคัดเลือกบุคคลที่มีคุณสมบัติ คุณวุฒิทางการศึกษา มีความรู้ ความสามารถ ประสิทธิภาพเหมาะสมกับงานกับตำแหน่ง รวมทั้งการกำหนดความสามารถให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจ เป้าหมายขององค์กร หรือวัฒนธรรมองค์กร เช่น การทำงานเป็นทีม มีใจรัก มุ่งมั่นในงาน รวมทั้งความสามารถด้านการบริหารจัดการงาน เช่น ความเป็นผู้นำ ความสามารถในการวางแผน ความคิดเชิงกลยุทธ์ การแก้ปัญหาและการตัดสินใจ และความสามารถ ทักษะด้านงานเทคนิคเฉพาะ ที่องค์กรบางแห่งมีความต้องการในงานเฉพาะด้าน

3) *การคัดเลือก* เป็นการกำหนดวิธีการหรือกระบวนการคัดเลือกบุคลากร เพื่อให้ได้คนที่มีคุณสมบัติตามที่ต้องการ ในวิธีการคัดเลือกอาจมีหลายวิธีการ เช่นการสอบประวัติ สอบการปฏิบัติงานจริง ทดสอบทางจิตวิทยาและการสัมภาษณ์ คือ การพิจารณาจากคุณสมบัติเฉพาะ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและตำแหน่งที่องค์กรต้องการ

4) *การฝึกอบรม* งานบางตำแหน่งเป็นงานเฉพาะด้านการฝึกอบรมเป็นวิธีการหนึ่งกับองค์กร ช่วยให้ผู้บุคลากรเพิ่มพูนสมรรถภาพในด้านความคิด ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญ หรือความรู้สึกรู้สึกหรือทัศนคติที่ดีกับองค์กร

5) *การประเมินผลการปฏิบัติงาน* เป็นการวัดการทำงานของบุคลากร ตามหลักเกณฑ์และมาตรฐานของตำแหน่งที่กำหนดไว้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการเลื่อนตำแหน่ง การขึ้นเงินเดือน การให้รางวัล การพัฒนาบุคลากร รวมทั้งการปรับเปลี่ยนงานให้ต้องการความสามารถของบุคลากร การประเมินผลบุคลากรจึงถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จขององค์กรด้วย

3.1.3 เงินและงบประมาณ

เงินเป็นทรัพยากรด้านการบริหารที่สำคัญของทุกองค์กร อาจกล่าวได้ว่า ทรัพยากรด้านการบริหารที่สำคัญต่อการบริหารจัดการองค์กรให้ประสบผลสำเร็จบรรลุตามเป้าหมายวัตถุประสงค์ที่วางไว้ นอกจากบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ การจัดการแล้ว คือ เงินโดยมีการจัดการเงินหรืองบประมาณอย่างมีกลยุทธ์ มีการควบคุม การติดตาม ประเมินผลการใช้จ่ายอย่างเหมาะสมใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพสูงในการจัดการงบประมาณขององค์กร จำเป็นต้องดำเนินการอย่างมีระบบ องค์กรต้องจัดเตรียมงบประมาณรวมทั้งการวางแผนทำงบประมาณเตรียมไว้ล่วงหน้าตามลำดับเวลาสำหรับใช้เงินในโครงการสำคัญแต่ละโครงการที่ต้องกำหนดไว้ล่วงหน้าทั้งระยะสั้นและระยะยาวขององค์กรในขั้นแรกต้องทำงบประมาณล่วงหน้าไว้ 1 ปี

ในการจัดการงบประมาณที่ดี จำเป็นต้องยึดหลักการ (คือ หลักการประหยัด ได้แก่ การใช้จ่ายเงินตามกิจกรรมโครงการหรือการดำเนินงานขององค์กรในด้านต่างๆ ให้ได้ผลอย่างคุ้มค่าและเต็มที่ ไม่ใช้จ่ายเงินเกินจริง หลักการประสิทธิภาพ คือการควบคุมงบประมาณรายจ่ายและรายได้ หลักความเสมอภาค คือ การมีความชอบธรรมทั้งในด้านรายได้และรายจ่าย หลักการคาดการณ์ องค์กรต้องคิดงบประมาณโดยการคาดคะเนไว้ล่วงหน้า

ผู้ที่มีบทบาทสำคัญมากกับการจัดการงบประมาณ คือ ผู้บริหาร ดังนั้นผู้บริหารจึงต้องตระหนัก และเห็นความสำคัญของงบประมาณในการบริหารจัดการองค์กรให้มีประสิทธิภาพสูงผู้บริหารต้องจัดหาและจัดทำงบประมาณให้สอดคล้องกับการวางแผนปฏิบัติงานขององค์กร จัดเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบเกี่ยวข้องงบประมาณ

โดยทั่วไปการจัดการงบประมาณองค์กรมี 4 ขั้นตอน คือ 1) การจัดทำงบประมาณ 2) การใช้งานงบประมาณ 3) การควบคุมการใช้จ่าย และ 4) การรายงานการใช้จ่ายเงินสำหรับการจัดทำงบประมาณ องค์กรจำเป็นต้องทราบแหล่งเงินทุนที่ต้องนำมาจัดสรร จากหลายแหล่ง เช่น งบประมาณแผ่นดิน หรืองบประมาณจากแหล่งทุนอื่น ๆ และการจัดแผนงบประมาณเชิงกลยุทธ์ ในการใช้จ่ายเงินงบประมาณ ต้องใช้จ่ายเงินให้ถูกต้องตามแบบแผนและเบิกจ่ายตามเวลาที่กำหนด (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช 2554)

3.1.4 สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวก

สถานที่ วัสดุอุปกรณ์และเครื่องอำนวยความสะดวกเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของการบริหาร ถ้าองค์กรขาดปัจจัยด้านนี้ ก็ย่อมขาดวัตถุดิบ สิ่งของมาใช้ดำเนินการผลิตหรือนำมาใช้ในกิจกรรมขององค์กรให้ประสบผลสำเร็จ หลักการบริหารทรัพยากรสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องอำนวยความสะดวกจะบริหารอย่างไรให้ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและคุ้มค่าและการ

นำไปใช้เกิดประโยชน์สูงสุด ควรยึดหลัก คือ ใช้ทรัพยากรตามความเหมาะสม ใช้ให้คุ้มค่า ใช้อย่างประหยัด มีการทดลองใช้ทุกครั้ง (อาพัทธ์ เตียวตระกูล 2548)

ในการจัดการจัดซื้อวัสดุ องค์กรควรมีหลักการในการจัดซื้อ คือ ฝ่ายบริหาร ต้องมีการกำหนดนโยบายอย่างชัดเจน ได้แก่ นโยบายการลงทุน นโยบายระดับบริหาร และนโยบายการจัดซื้อ เพื่อให้การดำเนินการจัดซื้อได้อย่างถูกต้อง ตรงกับความต้องการ ได้ในราคาที่เหมาะสมที่สุด

อย่างไรก็ตาม การดำเนินการจัดซื้อวัสดุจำเป็นต้องวางระบบการบริหารเรื่องวัสดุ โดยระบบการบริหารจัดการวัสดุ ในการตรวจรับต้องมีการตรวจสอบคุณภาพ การเก็บรักษา และระบบการจัดซื้อควรมีระบบการวิเคราะห์และกระบวนการแก้ไข เพื่อให้การบริหารทรัพยากรด้านนี้มีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการบริหารจัดการองค์กรให้บรรลุตามเป้าหมาย

3.1.5 การจัดการ

การจัดการมีความสำคัญสำหรับองค์กร เป็นกลไกหลักของการดำเนินการตามแผนที่องค์กรซึ่งได้มีนักวิชาการด้านการบริหารจัดการหลายท่านได้ให้ความหมาย การจัดการ (สมคิด บางโม 2558; Schermerhorn, 1999; Bridges & Roquemore, 2004) ซึ่งสามารถสรุปได้ ความหมายของการจัดการ ได้ดังนี้

การจัดการ หมายถึง กระบวนการผสมผสานทักษะการจัดการกับทรัพยากรองค์กรที่มีอยู่เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การจัดการเป็นเรื่องของกระบวนการหรือเป็นหลักการบริหาร ซึ่งได้มีนักวิชาการหลายท่านได้คิดค้นหลักการบริหารจัดการที่เป็นสากล เช่น ลูเธอร์ กูลิคเฮนรี ฟาโยล เป็นต้น หลักการบริหารจัดการจึงเป็นแนวทางที่นำมาใช้ในการบริหารในองค์กรทุกประเภททั้งภาครัฐและภาคเอกชน วิวัฒนาการหลักการบริหาร ได้ปรับใช้ให้เข้ากับยุคและสถานการณ์ จึงมีนักวิชาการอีกหลายท่านได้เสนอหลักการบริหาร(Bridges & Roquemore, 2004; Kaser & Brooks, 2005) แต่โดยรวมมีหลักการบริหารไว้คล้ายคลึงกัน ซึ่งได้พัฒนามาจากแนวคิดของ เฮนรี ฟาโยล ในปี ค.ศ. 1916 โดยมีกระบวนการจัดการหรือหน้าที่การบริหาร 4 ประการที่นำไปปฏิบัติจริงในการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วย 1) การวางแผน (Planning) 2) การจัดองค์กร (Organizing) 3) การนำไปปฏิบัติ (Implementing) 4) การควบคุม (Controlling)

1) การวางแผน การวางแผนเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหาร ที่มีผลต่อการดำเนินการบริหารส่วนอื่น ๆ ขององค์กร การจัดการที่มีประสิทธิภาพสูงขึ้นอยู่กับการวางแผนที่ดี การตัดสินใจเลือกแนวทางการปฏิบัติที่ดี ซึ่งผู้บริหารมีความสำคัญที่สุดต้องมีการคาดการณ์ในอนาคต มีการตัดสินใจวางแผนกำหนดทิศทางเป้าหมายและวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน ปัจจุบันการบริหารได้

เน้นการวางกลยุทธ์ ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีการวางแผนเชิงกลยุทธ์ ตั้งแต่การกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ แนวทางหรือวิธีปฏิบัติ และการจัดการทรัพยากรขององค์กรที่ยืดหยุ่น และปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ (พยอม วงศ์สารศรี 2542; Dessler, 1998; Schermerhorn, 1999; Certo, 2000;)

การวางแผนจึงมีความสำคัญในการช่วยกำหนดให้ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงาน ในองค์กรรู้ว่าองค์กรมีทิศทาง เป้าหมาย แนวการปฏิบัติอย่างไร ช่วยลดความไม่แน่นอนจากผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลง ช่วยลดความซ้ำซ้อนช่วยประสานงานในองค์กร ช่วยกำหนด มาตรฐานการควบคุม (Bridges & Roquemore, 2004)

2) *การจัดองค์กร* การจัดองค์กรเป็นกระบวนการภายในองค์กรในการจัดโครงสร้าง องค์กรให้มีความคล่องตัว รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมการจ้างงาน การจัดกลุ่มงาน อำนาจหน้าที่ การมอบหมายงาน การจัดทีมงาน การกำหนดความสัมพันธ์สายบังคับบัญชาระหว่าง กลุ่มหรือแผนกและการประสานงานขององค์กรให้เหมาะสมกับทรัพยากรและสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งการจัดคนเข้าทำงานในกลุ่มหรือแผนกที่มีคุณสมบัติเหมาะสมตามภาระงาน การจัดองค์กร มีความสำคัญในการบริหารองค์กร (สมคิด บางโม 2558; Bridges & Roquemore, 2004) ทำให้การทำงานของกลุ่มภายในองค์กรมีประสิทธิภาพ การใช้ทรัพยากรร่วม บุคลากรในองค์กรมีหน้าที่ รับผิดชอบที่ชัดเจน รู้อำนาจหน้าที่และขอบข่ายของการทำงาน มีโครงสร้างที่เหมาะสม กระจัดรัด ทำให้ทำงานไม่ซ้ำซ้อน และสนับสนุนหน้าที่ของการนำไปปฏิบัติและการควบคุม นอกจากนี้ เซอร์เมอร์ฮอร์น (Schermerhorn, 1999) มองว่าองค์กรที่มีโครงสร้างที่เชื่อมโยงกันระหว่างโครงสร้าง ตามหน้าที่และ โครงสร้างตามแผนงาน จะเน้นที่การทำงานเป็นทีมตาม โครงสร้างหรือแผนงาน

3) *การนำไปปฏิบัติ* การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ ผู้บริหารต้องดำเนินการสร้าง การจูงใจ การชักนำ สั่งการ โน้มน้าว หรือกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรปฏิบัติและทำงานร่วมกัน โดยสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรการนำไปปฏิบัติจึงเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหาร ผู้บริหารจึง ต้องเป็นผู้นำแสดงออกถึงภาวะผู้นำ เช่น การสร้างแรงจูงใจ การสร้างช่องทางการติดต่อสื่อสาร การ ตัดสินใจและการแก้ปัญหาความขัดแย้ง การสร้างค่านิยม สร้างวัฒนธรรมองค์กร เพื่อกระตุ้นให้บุคลากร มีศักยภาพสูงทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมายตามที่ผู้บริหารต้องการ (Kaser & Brooks, 2005; Bridges & Roquemore, 2004)

4) *การควบคุม* การควบคุม เป็นกระบวนการติดตามประเมินผลการ ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการตรวจสอบ วัดผลงาน การ แก้ไขปรับปรุงและการเปรียบเทียบกับมาตรฐานหรือเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เพื่อให้เป็นไปตาม มาตรฐานในการปฏิบัติงาน ในกรณีผลงานที่เปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไม่เป็นไปตามที่กำหนด

ไว้ ต้องมีการปรับเปลี่ยน แก้ไขปรับปรุงให้เป็นไปตามแผนและบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนด (Certo, 2000; Schermerhorn, 1999; Kaser & Brooks, 2005)

3.1.6 การวางแผนกลยุทธ์

การวางแผนกลยุทธ์เป็นการวางแผนเพื่อกำหนดทิศทางหรือแนวทางการดำเนินงานในอนาคตเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร การวางแผนกลยุทธ์จึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การบริหารจัดการองค์กรที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ในยุคปัจจุบันที่สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านเศรษฐกิจ สังคมการเมืองที่ส่งผลต่อการบริหารองค์กรของผู้บริหารเป็นอย่างมาก

องค์กรด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลต้องปรับเป็นการบริหารเชิงรุกหรือมีการวางแผนกลยุทธ์ เพื่อให้องค์กรมีความพร้อมและทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการวางแผนที่มีการกำหนดวิสัยทัศน์ มีการกำหนดแผนหรือเป้าหมายที่ชัดเจน มีการคาดการณ์หรือการวิเคราะห์สิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ไปสู่เป้าหมายในอนาคต และสามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคต เพื่อความอยู่รอด ความก้าวหน้า และความมั่นคงขององค์กรในอนาคต สิ่งสำคัญเหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยการวางแผนกลยุทธ์แทบทั้งสิ้น ซึ่งมีส่วนสำคัญในการสร้างความเป็นนำ สร้างภาพลักษณ์ขององค์กร

จากการศึกษา พบว่า มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายและแนวคิดการวางแผนกลยุทธ์ ดังนี้

เซอร์โต้และปีเตอร์ (Certo & Peter, 1990) ให้ความหมายการวางแผนกลยุทธ์เป็นการบวนการที่ทำซ้ำๆ กันและอย่างต่อเนื่อง โดยมีเป้าหมายเพื่อการบริหารจัดการองค์กรให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมหรือตามสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงด้วยการดำเนินงานตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา โดยมีขั้นตอนเป็นตามวัฏจักร ดังนี้ 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม 2) การกำหนดทิศทางขององค์กร 3) การกำหนดกลยุทธ์ขององค์กร 4) การนำกลยุทธ์ไปใช้ 5) การควบคุมกลยุทธ์

ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ (2546) ได้ให้ความหมายของการวางแผนกลยุทธ์ หมายถึง การวางแผนดำเนินการหรือแผนปฏิบัติงานที่ถูกนำมาใช้ทั้งระยะกลางและระยะยาวขององค์กร สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายขององค์กร หรือการกำหนดแผนในอนาคตขององค์กรของผู้บริหารระดับสูงที่มีความต่อเนื่องและดำเนินการต่อไปอย่างไม่หยุดยั้ง และแผนมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมหรือสิ่งแวดล้อมที่จะใช้ให้องค์กรบรรลุเป้าหมายระยะยาวในอนาคต

ประโยชน์และความสำคัญของการวางแผนกลยุทธ์ มีดังนี้ การวางแผนกลยุทธ์จะช่วยปรับปรุงการสื่อสารให้ดีขึ้น ช่วยให้เข้าใจในการทำงานมากขึ้น ทำให้กลยุทธ์มีประสิทธิภาพมากขึ้น ผลผลิตสูงขึ้น ทำให้องค์กรมีอำนาจ มีความคิดริเริ่ม การคาดการณ์ล่วงหน้า และทำให้องค์กรมีวางแผนล่วงหน้าแทนการแก้ปัญหาในภายหลัง สำหรับความสำคัญการวางแผนกลยุทธ์ ได้แก่ 1) การวางแผนกลยุทธ์มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร 2) การวางแผนกลยุทธ์จะเกี่ยวข้องกับผู้ที่ได้ผลประโยชน์จากองค์กร 3) การวางแผนกลยุทธ์นำมาซึ่งขอบเขตหลายช่วงเวลา 4) การวางแผนกลยุทธ์ เป็นการใช้วิธีการอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพผล (ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ 2546)

ในการประเภทของกลยุทธ์ แบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) *กลยุทธ์ระดับองค์กร* เป็นเครื่องมือสำหรับผู้บริหารระดับสูงในองค์กรในการกำหนดทิศทางขององค์กร

2) *กลยุทธ์ระดับฝ่าย* ในองค์กรมีภารกิจหลายด้าน มีฝ่ายที่มีหน้าที่แต่ละภารกิจ จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดกลยุทธ์ในระดับฝ่ายเพื่อให้ตอบสนองตามเป้าหมายภารกิจของฝ่ายนั้นๆ

3) *กลยุทธ์ระดับหน่วยปฏิบัติ* เป็นการกำหนดกลยุทธ์ของหน่วยงานย่อยๆ เช่นด้านการบริหารบุคคล ด้านการเงิน ด้านการปฏิบัติการของหน่วยงานย่อย ๆ

เดสและมิลเลอร์ (Dess & Miller 1993) ได้เสนอแนวคิดการวางแผนกลยุทธ์ 2 ปัจจัยที่นำไปสู่ผลสำเร็จ ได้แก่ ปัจจัยด้านผู้นำการเชิงกลยุทธ์ และปัจจัยการควบคุมกลยุทธ์ โดยมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้อง 3 ประการ ดังนี้

1) *การกำหนดทิศทางขององค์กร* ในด้านวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ต่าง ๆ โดยผู้บริหารต้องมีความเข้าใจสภาพแวดล้อมของภายในและภายนอกองค์กรอย่างลึกซึ้ง เข้าใจความต้องการของผู้ร่วมงานหรือผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดขององค์กร และสามารถนำข้อมูลไปกำหนดทิศทางและเป้าหมายขององค์กรได้อย่างเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม โดยที่ผู้นำต้องมีวิสัยทัศน์ทางกลยุทธ์ รูปแบบการตอบสนองแบบรวดเร็ว และการจตุทศาสตร์ตามสถานการณ์

2) *การออกแบบขององค์กร* เป็นการออกแบบหรือเปลี่ยนแปลงโครงสร้างองค์กร ทีมงานและกระบวนการต่างๆ ขององค์กรที่จำเป็นต่อเป้าหมาย ความสำเร็จที่จะเกิดต่อองค์กร ผู้นำจึงต้องมีความคิดสร้างสรรค์ คิดสิ่งใหม่ๆ และทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ที่เกิดขึ้นตลอดเวลาและรอบด้าน

3) การปลูกฝังวัฒนธรรมแห่งความเป็นเลิศและคุณธรรม เป็นการสร้างวัฒนธรรมองค์กร เพื่อให้บุคลากรในองค์กรมีค่านิยม ความเชื่อ วิสัยทัศน์ ในองค์กรร่วมกัน ซึ่งผู้นำจะต้องสร้างหรือปลูกฝังวัฒนธรรมขององค์กรให้เกิดขึ้นอย่างถูกต้องตามวิธี และมีความเหมาะสมกับองค์กร

3.2 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสถานการณ์แวดล้อมทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีในปัจจุบัน ย่อมส่งผลกระทบต่อองค์กรต่าง ๆ ทำให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรง องค์กรต้องมีการเปลี่ยนแปลงการบริหารองค์กรในบริบทของการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อให้สามารถแข่งขันได้และสามารถดำรงอยู่ได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน หนึ่งในปัจจัยที่สำคัญที่จะนำพาองค์กรอยู่รอดหรือมีการพัฒนาได้อย่างยั่งยืน คือผู้นำการเปลี่ยนแปลงหรือภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง องค์กรด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลจำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญปัจจัยหนึ่งที่สำคัญที่เอื้อต่อความสำเร็จของการจัดการคัมภีร์ไบเบิลขององค์กรด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล มีนักวิชาการเสนอแนวคิดทฤษฎีภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ดังนี้

แบสและอโวลิโอ (Bass & Avolio 1994) ได้เสนอแนวคิดว่าภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ตาม โดยเปลี่ยนแปลงผู้ตามให้เหนือกว่าความสนใจของตนเอง พัฒนาความสามารถของการสร้างแรงบันดาลใจ ผู้นำมีการกระตุ้นทางปัญญาหรือความเป็นปัจเจกบุคคล ชักนำผู้ตามไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและศักยภาพมากขึ้น ชี้นำเข้าไปมีส่วนพัฒนา ทำให้เกิดการตระหนักรู้ถึง พันธกิจ หรือวิสัยทัศน์ของทีมและขององค์กรจูงใจให้ผู้ตามให้เห็นความสนใจของตนสร้างประโยชน์ให้กับกลุ่มและมุ่งอุทิศเพื่อไปสู่ประโยชน์ขององค์กรผู้นำจะมีการทำทนายและความคาดหวังนำไปสู่การบรรลุผลงานที่สูงขึ้นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ตามกระทำโดยผ่านองค์ประกอบพฤติกรรมเฉพาะ 4 ประการ คือ

1) การสร้างอิทธิพลสู่ความเป็นเลิศ คือ การที่ผู้นำประพฤติตัวเป็นแบบอย่างสำหรับผู้ตาม เป็นผู้นำ เป็นที่ยกย่อง เคารพนับถือ ศรัทธา ไว้วางใจ และทำให้ผู้ตามเกิดความภาคภูมิใจเมื่อร่วมงานกัน ผู้ตามจะพยายามประพฤติปฏิบัติเหมือนกับผู้นำอิทธิพล

2) การสร้างแรงบันดาลใจ คือ การที่ผู้นำจะประพฤติในทางที่จูงใจให้เกิดแรงบันดาลใจกับผู้ตาม โดยการสร้างแรงจูงใจภายใน และทำทนายในเรื่องงานของผู้ตาม ผู้นำจะกระตุ้นจิตวิญญาณของทีม ให้มีชีวิตชีวา มีการแสดงออกซึ่งความกระตือรือร้น โดยการสร้างเจตคติที่ดีและการคิดในแง่บวก ผู้นำจะสร้างความหวังที่ผู้นำต้องการอย่างชัดเจน ผู้นำจะแสดงการอุทิศตัวหรือความผูกพันต่อเป้าหมายและวิสัยทัศน์ร่วมกัน ผู้นำแสดงความเชื่อมั่นเห็นความตั้งใจอย่าง

แน่นอนและตั้งใจว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ผู้นำจะช่วยให้ผู้ตามมองข้ามผลประโยชน์ของตน เพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์และภารกิจขององค์กร ผู้นำจะช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ตาม ผ่านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลและการกระตุ้นทางปัญญา ช่วยให้ผู้ตามจัดการกับอุปสรรคของตนเองและเสริมความคิดสร้างสรรค์

3) *การกระตุ้นทางปัญญา* คือการที่ผู้นำมีการกระตุ้นผู้ตามให้ตระหนักถึงปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน ทำให้ผู้ตามมีความต้องการหาแนวทางใหม่ๆ มาแก้ปัญหาในหน่วยงาน เพื่อหาข้อสรุปใหม่ที่ดีกว่าเดิม เพื่อทำให้เกิดสิ่งใหม่ และสร้างสรรค์ โดยผู้นำมีการคิดและการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

4) *การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล* คือ ผู้นำจะมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับบุคคลในฐานะเป็นผู้นำให้การดูแลเอาใจใส่ผู้ตามแต่ละคน ผู้นำจะเป็นโค้ช (coach) และเป็นที่ปรึกษา (advisor) ของผู้ตามแต่ละคน เพื่อพัฒนาผู้ตาม แต่ละคนให้มีศักยภาพสูงขึ้น

ฮอยและมิสเกิล (Hoy & Miskel 2005) ได้เสนอว่า ผู้นำการเปลี่ยนแปลงต้องได้รับการคาดหวัง จะต้องเป็นผู้ที่มีลักษณะสำคัญ คือ 1) สามารถกำหนดชี้แจงในเรื่องความต้องการจำเป็นสำหรับการเปลี่ยนแปลงให้ชัดเจน 2) สร้างวิสัยทัศน์ใหม่ และรวบรวมความผูกพันต่อวิสัยทัศน์นั้น 3) คลองหรือสร้างแรงบันดาลใจผู้ตามให้คำนึงถึงประโยชน์ขององค์กรมากกว่าประโยชน์ของตนเอง 4) เปลี่ยนแปลงองค์การให้สอดคล้องกับภารกิจ วิสัยทัศน์ที่ได้ร่วมวางไว้มากกว่าที่จะทำงานในบริบทหรือรูปแบบเดิม 5) เป็นตัวอย่างที่ศึกษาหรือเป็นที่เล็งแก่ผู้ตาม เพื่อที่จะให้ผู้ตามมีความรับผิดชอบที่มากขึ้นในเรื่องการพัฒนาตนเองและผู้อื่น ซึ่งจำทำให้ผู้ตามกลายเป็นผู้นำและจะกลายเป็นผู้กระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลง และจะทำให้สามารถเปลี่ยนแปลงองค์การได้

3.3 ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

เทคโนโลยีสารสนเทศสมัยใหม่มีบทบาทต่อองค์กรการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพื่อการบริหารจัดการภายในองค์กร จะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้น ให้การดำเนินการขององค์กรบรรลุตามเป้าหมาย องค์กรด้านการจัดการคัมภีร์โบราณได้เริ่มนำเทคโนโลยีดังกล่าวมาดำเนินการพัฒนาคัมภีร์โบราณในรูปแบบดิจิทัลสำหรับการเผยแพร่และการให้บริการ เอื้อประโยชน์ต่อการเข้าถึง การค้นคืนและการนำไปใช้ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และเข้าถึงได้ทุกสถานที่ทุกเวลา สามารถนำข้อมูลเนื้อหาไปทำประโยชน์ได้อย่างง่าย (Corrado & Moulaison, 2014)

เทคโนโลยีสารสนเทศจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการจัดการคัมภีร์โบราณประสบความสำเร็จและตอบสนองกับผู้ใช้ในสังคมปัจจุบัน ซึ่งในการบริหารจัดการองค์กรจำเป็นต้องมีปัจจัยพื้นฐานทางการบริหารจัดการ หรือเรียกว่า 4M's ได้แก่ คน เงินและงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และการจัดการ เป็นปัจจัยพื้นฐานทางการบริหารที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลขององค์กรสู่ความสำเร็จ แต่เนื่องจากกระแสการเปลี่ยนแปลงในยุคโลกาภิวัตน์ และความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ปัจจัยพื้นฐานทางการบริหารจัดการ 4M's อาจไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการองค์กรในปัจจุบัน กิปสัน (Gibson, 2000) ได้เสนอว่าประสิทธิผลในองค์กร เกิดจากปัจจัยที่ทำให้เกิดประสิทธิผลระดับองค์กร ได้แก่ 1) สภาพแวดล้อม 2 เทคโนโลยี 3) กลยุทธ์ 4) โครงสร้าง 5) กระบวนการต่างๆ 6) วัฒนธรรม และปทีป เมธาคุณวุฒิ (2544) ได้เสนอว่าถ้าเพิ่มด้านเทคโนโลยีเป็นปัจจัยพื้นฐานทางการบริหารจัดการ เป็น 5 M's สอดคล้องกับ อธิปัติย์ คลี่สุนทร (2547) ได้เสนอแนะการเพิ่มอีก 2 ปัจจัย คือข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยี เป็น 6M's จะส่งผลต่อความสำเร็จของการทำงานได้ดียิ่งขึ้น ปัจจัยด้านเทคโนโลยีจึงเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จขององค์กร ที่องค์กรสามารถนำมาใช้เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ทำให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร และสามารถยืนหยัดด้วยความมั่นคงในสภาพการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา

3.4 ปัจจัยด้านเครือข่ายและความร่วมมือ

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จอีกปัจจัยหนึ่งสำหรับการจัดการคัมภีร์โบราณ ได้แก่ ปัจจัยด้านเครือข่ายและความร่วมมือ ซึ่งพบว่าในปัจจุบันคัมภีร์โบราณยังคงค้างอยู่ตามแหล่งต่าง ๆ ทั่วภูมิภาคของประเทศไทย องค์กรด้านการจัดการคัมภีร์โบราณจำเป็นต้องสร้างเครือข่ายและความร่วมมือในท้องถิ่นชุมชนตามแหล่งที่มีคัมภีร์โบราณและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือเครือข่ายและความร่วมมือ กบองค์กรด้านการจัดการคัมภีร์โบราณด้วยกันเอง เพื่อร่วมมือกันทำให้การดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณประสบความสำเร็จ จากศึกษาพบว่า นักวิชาการและองค์กรได้เสนอแนวทางในการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ ซึ่งสามารถนำมาใช้ประยุกต์ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ ดังนี้

- 1) **ขั้นการมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา**ในชุมชนตลอดจนกำหนดความต้องการของชุมชนและการมีส่วนร่วมโดยการจัดลำดับความสำคัญของความต้องการ
- 2) **ขั้นมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนา** โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ กำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน ตลอดจนกำหนดทรัพยากรและแหล่งทรัพยากรที่ใช้

3) **ขั้นมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการสร้างประโยชน์** โดยการสนับสนุนทรัพยากร วัสดุอุปกรณ์และแรงงานหรือเข้าร่วม บริหารงาน ประสานงานและดำเนินการขอความช่วยเหลือจากภายนอก

4) **ขั้นตอนการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์**จากการพัฒนาเป็นขั้นตอนที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ที่พึงได้รับจากการพัฒนาหรือยอมรับ ผลประโยชน์อันเกิดจากการพัฒนาด้านวัตถุและจิตใจ

5) **ขั้นการมีส่วนร่วมในการประเมินผลการพัฒนา**เป็นขั้นที่ประชาชนเข้าร่วม ประเมินว่าการพัฒนาที่ได้กระทำไปนั้นสำเร็จตามวัตถุประสงค์เพียงใด

4. หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย

จากการศึกษา เอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่าปัจจุบันมีหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลที่ โดยสามารถแบ่งเป็นหน่วยงานในระดับชาติ ระดับสถาบันและระดับท้องถิ่น โดยแต่ละหน่วยงานมีข้อมูลรายละเอียดดังนี้

4.1 ระดับชาติ

4.1.1 สำนักหอสมุดแห่งชาติ

สำนักหอสมุดแห่งชาติ เป็นหน่วยงานหลักของชาติที่มีภารกิจด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ในการจัดหา รวบรวม จัดเก็บ ดูแลอนุรักษ์เอกสารโบราณที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญาของชาติรวมทั้งเป็นศูนย์กลางการรวบรวมเอกสารความรู้ ศิลปวัฒนธรรม เพื่อประโยชน์แก่สาธารณชนทั่วไป ทุกเพศ ทุกวัย ได้ใช้เป็นแหล่งเสริมสร้างการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ตลอดจนเพื่อยังประโยชน์แก่สถาบันการศึกษาต่าง ๆ หน่วยงานราชการ และเอกชนทั่วไปในการจัดการคัมภีร์ไบเบิลของหอสมุดแห่งชาติสามารถสรุป ได้ดังนี้

1) **ด้านการบริหารจัดการด้านคัมภีร์ไบเบิล** นโยบายด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลของหอสมุดแห่งชาติ เป็นการกำหนดนโยบายภายใต้ภาพรวมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ ทางด้านการสำรวจ จัดหา รวบรวม จัดเก็บ และสงวนรักษามรดกภูมิปัญญาของชาติ ภายใต้สำนักหอสมุดแห่งชาติมีหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลมีการจัดทำภารกิจหน้าที่ได้แก่ การสำรวจ อนุรักษ์ ถ่ายทอดองค์ความรู้ในการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ซึ่งภารกิจดังกล่าวจะเป็นภารกิจที่มุ่งส่งเสริมความรู้ให้กับประชาชนในชุมชนและท้องถิ่นทุกภูมิภาคของประเทศไทย ให้มีความตระหนักเห็นคุณค่าของคัมภีร์ไบเบิล ช่วยการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลให้เป็นมรดกทาง

วัฒนธรรมของท้องถิ่น ชุมชน และของชาติ และเพื่อเป็นการเผยแพร่และบริการคัมภีร์โบราณ เพื่อให้การเข้าถึงและการให้บริการประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และกว้างขวาง

ด้านโครงสร้างองค์กร โครงสร้างด้านการจัดการคัมภีร์โบราณของสำนักหอสมุดแห่งชาติ มีหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการคัมภีร์โบราณ โดยตรง คือ กลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก มีการแบ่งกลุ่มงานที่รับผิดชอบในแต่ละด้าน คือ 1) กลุ่มภาษาโบราณ มีหน้าที่รับผิดชอบทางด้านวิชาการ คือปริวรรต ถ่ายถอด เรียบเรียงบทความเพื่อทำการเผยแพร่ 2) กลุ่มสำรวจเอกสารโบราณ มีหน้าที่รับผิดชอบสำรวจเอกสารโบราณที่มีอยู่ทั่วภูมิภาคของไทย 3) กลุ่มทะเบียนและบริการ มีหน้าที่รับผิดชอบให้บริการเอกสารโบราณทุกประเภทที่มีอยู่ในหอสมุดแห่งชาติ บุคลากร ประกอบด้วยนักภาษาโบราณ 14 คน ตำแหน่งหัวหน้ากลุ่ม 1 คน ตำแหน่งหัวหน้ากลุ่มงาน 3 คน และนักภาษาโบราณเชี่ยวชาญ 3 คน และนักภาษาโบราณ 8 คน และประจำอยู่แต่ละกลุ่มงานย่อย 3 กลุ่มงานตามภารกิจ

สำหรับงบประมาณในการดำเนินการคัมภีร์โบราณ ส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณจาก งบประมาณประจำปี คืองบประมาณทั่วไปตามภารกิจหน้าที่ทำเป็นประจำทุกปี

2) *กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณ* กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณของสำนักหอสมุดแห่งชาติ มีการดำเนินการทุกขั้นตอน ทั้งการจัดหารวบรวม จัดเก็บคัมภีร์ การอนุรักษ์ และการเผยแพร่ให้บริการ โดยมีการกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

(1) *การค้นหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ* พบว่า ดำเนินการสำรวจคัมภีร์โบราณทั่วทุกภูมิภาคของไทยที่มีคัมภีร์โบราณอยู่ โดยมีวิธีการสำรวจ ดังนี้ 1) สำรวจตามโครงการสำรวจคัมภีร์โบราณ เป็นการสำรวจตามแผนงาน/โครงการ ตามงบประมาณประจำปี 2) สำรวจตามที่ได้รับแจ้งจากหน่วยงานอื่น ๆ

(2) *การจัดเก็บและค้ำคืนคัมภีร์โบราณ* มีการจัดทำทะเบียนและบัญชีรายการ และ ลงทะเบียนประวัติคัมภีร์โบราณทุกชิ้น เพื่อป้องกันการสูญหาย ทะเบียนจะบอกลักษณะของคัมภีร์โบราณแต่ละชิ้น นอกจากนี้คัมภีร์โบราณบางส่วนได้แปลงให้อยู่ในรูปแบบของไมโครฟิล์มจัดเก็บเป็นทรัพยากรสารสนเทศวัสดุ และปัจจุบันหอสมุดแห่งชาติได้แปลงคัมภีร์โบราณจากไมโครฟิล์มให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล โดย จัดหมวดหมู่ ตามเกณฑ์การแบ่งหมวดคัมภีร์โบราณตามหมวดของเอกสารโบราณ 13 หมวด

(3) *การอนุรักษ์* เป็นการป้องกันมุงเน้นการหยุดยั้งหรือชะลอการชำรุดเสื่อมสภาพที่จะเกิดขึ้น แล้วทำการซ่อมแซมเสริมสร้างความมั่นคงแข็งแรงให้กลับคืนสู่สภาพเดิม นอกจากนี้หอสมุดแห่งชาติยังอนุรักษ์คัมภีร์โบราณโดยการสำเนาถ่ายบันทึกลงเป็นไมโครฟิล์ม และแปลงไมโครฟิล์มให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลเก็บไว้ในแผ่นซีดี

(4) การเผยแพร่และให้บริการ หอสมุดแห่งชาติมีการให้บริการคัมภีร์ไบเบิล คือ 1) ให้บริการต้นฉบับ 2) ให้การบริการสำเนา ซึ่งได้จาก คัมภีร์ไบเบิลที่แปลงเป็นไมโครฟิล์ม และไมโครฟิล์มที่แปลงเป็นดิจิทัล และให้บริการตัวเล่มที่จัดพิมพ์รวมเป็นเล่ม

4.2 ระดับสถาบัน

4.2.1 สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เปิดดำเนินการพร้อมกับมหาวิทยาลัย ด้วยวิสัยทัศน์สำคัญ คือ การเป็นศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) ระดับแนวหน้า ที่สนับสนุนการเป็นมหาวิทยาลัยแห่งความเป็นเลิศ (University of Excellence) โดยมีหนึ่งในพันธกิจสำคัญ คือ การทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีไทยและท้องถิ่นล้านนา โดยการมีส่วนร่วมของกิจกรรมรวมทั้งอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม จึงได้มีการกำหนดยุทธศาสตร์ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมขึ้น โดยจัดการพัฒนาศูนย์ข้อมูลท้องถิ่นภาคเหนือขึ้น เพื่อทำหน้าที่อนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีไทยและท้องถิ่นล้านนา ในการจัดการคัมภีร์ไบเบิลของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่สามารถสรุปในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิล สำหรับนโยบายด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้มีการกำหนดภารกิจ คืออนุรักษ์ บำรุงรักษาคัมภีร์ไบเบิลที่มีอยู่ในห้องสมุด และแปลงผัน (digitize) ให้คัมภีร์ไบเบิลอยู่ในรูปดิจิทัล และเผยแพร่ในรูปแบบข้อมูลฉบับเต็มออนไลน์ พร้อมให้บริการความรู้ด้านการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลแก่ชุมชน

ด้านโครงสร้างสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีการดำเนินการด้านคัมภีร์ไบเบิลแยกไปตามภารกิจหน้าที่ด้านการจัดการประเภททรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นภาคเหนือที่กระจายงานไปกลุ่มงานที่เกี่ยวข้อง คือ (1) งานจัดเก็บและบริการคัมภีร์ไบเบิล (2) งานแปลงผัน (ดิจิทัล) (3) จัดระบบและนำระเบียบเข้าฐานข้อมูลคัมภีร์ไบเบิล และ(4) พัฒนาโปรแกรมฐานข้อมูลและจัดการฐานข้อมูลคัมภีร์ไบเบิล บุคลากรการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิล ไม่ได้สังกัดอยู่ในกลุ่มงานเดียวเท่านั้น แต่จะกระจายอยู่ในสังกัดกลุ่มงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการจัดการสารสนเทศท้องถิ่นประเภทคัมภีร์ไบเบิล

สำหรับงบประมาณในการดำเนินการคัมภีร์ไบเบิลหลักมาจากงบประมาณของหน่วยงาน โดยได้รับจัดสรรให้ตามการของงบประมาณ

2) กระบวนการดำเนินการคัมภีร์ไบเบิล

(1) การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์ไบเบิล สำนักหอสมุดฯ มีการออกไปสำรวจคัมภีร์ไบเบิลตามวัดต่าง ๆ ในภาคเหนือ นอกจากนี้คัมภีร์ไบเบิลบางส่วนยังได้รับบริจาคจากหน่วยงานหรือบุคคลในท้องถิ่นภาคเหนือ

(2) การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์โบราณ สำนักหอสมุดได้มีการจัดเก็บคัมภีร์โบราณไว้ในตู้ชนิดพิเศษ เรียงตามหมวดหมู่ในลักษณะของชั้นปิด โดยมีการจัดเรียงตามหมวดหมู่หรือเลขทะเบียนที่ได้กำหนดไว้ และมีคู่มือการดำเนินการในการจัดทำบัญชีรายการและการจัดหมวดหมู่ของคัมภีร์โบราณ

(3) การอนุรักษ์ มีการจัดเก็บพร้อมกับการดูแลรักษาคัมภีร์โบราณ โดยใช้การบูรณะซ่อมแซมไว้ในตู้ที่จัดเก็บเพื่อป้องกันไม่ให้แมลงกัด จัดเก็บรักษาไว้ในตู้ตามอุณหภูมิห้องที่เหมาะสม และมีการแปลงคัมภีร์โบราณให้อยู่ในรูปดิจิทัล (Digitized) ด้วยกล้องดิจิทัล และเครื่องสแกนเนอร์ ดำเนินการตามมาตรฐานสากลด้านคุณภาพความคมชัด การปรับขนาดให้เหมาะสม และการกำหนดชื่อเอกสารดิจิทัล โดยใช้มาตรฐานการแปลงข้อมูลให้อยู่ในรูปเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และมาตรฐานการกำหนดชื่อแฟ้มเอกสาร

(4) การเผยแพร่และให้บริการ ให้บริการเนื้อหาดิจิทัลในฐานข้อมูล CMUL Digital Heritage Collection ให้บริการเอกสารโบราณ 3 ประเภท ได้แก่ พับสา สมุดข่อย รวมทั้งคัมภีร์โบราณ

4.2.2 ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เป็นหน่วยงานที่อยู่ภายใต้สำนักศิลปะและวัฒนธรรม ซึ่งปฏิบัติหน้าที่หลักคือการ เป็นศูนย์กลางในการส่งเสริมการอนุรักษ์ และการเผยแพร่องค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมล้านนาในการจัดการคัมภีร์โบราณของศูนย์โบราณศึกษาฯ สามารถสรุปในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการด้านคัมภีร์โบราณ สำหรับนโยบายศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้มีการสนับสนุนโครงการศูนย์โบราณให้เป็นแหล่งข้อมูลโบราณระดับประเทศ โดยมีการส่งเสริมให้มีการบูรณาการความรู้จากโบราณในการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย และมีการจัดทำฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณในระบบดิจิทัล นอกจากนี้ ศูนย์ฯ ได้มีการกำหนดให้มีแผนยุทธศาสตร์พัฒนาศูนย์โบราณ และประชาสัมพันธ์ศูนย์ข้อมูลโบราณให้คณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาได้รู้จักและใช้บริการผ่านช่องทางต่าง ๆ และเผยแพร่ข้อมูลดิจิทัลคัมภีร์โบราณในฐานข้อมูลออนไลน์

ด้านโครงสร้างของศูนย์โบราณศึกษาเป็นหน่วยงานหนึ่งภายใต้การบริหารงานของสำนักศิลปะและวัฒนธรรมล้านนา มีผู้อำนวยการและรองอธิการฝ่ายวิชาการเป็นผู้ดูแลกำกับ มีการกำหนดภาระงานให้เจ้าหน้าที่ของศูนย์โบราณศึกษาฯ

สำหรับงบประมาณศูนย์โบลานศึกษาใช้งบประมาณในการดำเนินงานจากงบประมาณแผ่นดิน และงบประมาณจากมหาวิทยาลัย

2) *กระบวนการจัดการด้านคัมภีร์โบลาน* สำหรับกระบวนการจัดการด้านคัมภีร์โบลานของศูนย์โบลานศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ จะดำเนินงานตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้ คือ (1) การสำรวจ (2) จัดทำทะเบียน (3) การถ่ายภาพดิจิทัล

(1) *การค้นหาและรวบรวมคัมภีร์โบลาน* พบว่า ศูนย์โบลานศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีการสำรวจคัมภีร์โบลานพื้นที่ภาคเหนือและประเทศใกล้เคียง วิธีการสำรวจคัมภีร์โบลานจะดำเนินงานตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้ คือ 1) การสำรวจ 2) จัดทำทะเบียน 3) ถ่ายภาพดิจิทัล

(2) *การจัดเก็บ ค้นคืนคัมภีร์โบลาน* ศูนย์โบลานศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีการจัดทำบัญชีรายการคัมภีร์โบลาน โดยการลงรายการคัมภีร์โบลานและบันทึกข้อมูลลงในฐานข้อมูล

(3) *การอนุรักษ์คัมภีร์โบลาน* ศูนย์โบลานศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ศูนย์จะทำการอนุรักษ์คัมภีร์โบลานแบบเบื้องต้น โดยจะเลือกอนุรักษ์เฉพาะคัมภีร์โบลานฉบับที่มีความสำคัญ การอนุรักษ์ส่วนใหญ่จะเริ่มจากการเข้าไปสำรวจคัมภีร์โบลานในวัด

(4) *การเผยแพร่และให้บริการ* ศูนย์โบลานศึกษาให้บริการคัมภีร์โบลานต้นฉบับจริง (ที่ได้รับการบริจาคมา) และให้บริการเนื้อหาดิจิทัลผ่านทางฐานข้อมูลออนไลน์คัมภีร์โบลาน พับสา และเอกสารอักษรตระกูลไท

4.2.3 สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ก่อตั้งด้วยวิสัยทัศน์ที่ว่า สถาบันฯ เป็นผู้นำการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคม-ด้านนาคติ ในระดับชาติ โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสร้างความเป็นเลิศด้านวิชาการด้านด้านนาคติ (2) เพื่อสร้างผลงานทางวิจัยพหุวิทยาการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนและตอบสนองนโยบายรัฐบาล (3) เพื่อให้บริการวิชาการแก่ นักศึกษา นักวิชาการ ภาคเอกชน ชุมชน และหน่วยงานของรัฐทั้งในระดับท้องถิ่น และระดับประเทศและนานาชาติ (4) เป็นศูนย์สารสนเทศทางสังคมของภาคเหนือ (5) เพื่อทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดังนั้นคัมภีร์โบลานเป็นนโยบายหนึ่งที่สถาบันให้ความสำคัญผนวกกับนโยบายหลักของสถาบัน ในการจัดการคัมภีร์โบลานของสถาบันวิจัยสังคมฯ สามารถสรุปในด้านต่างๆ ได้ดังนี้

1) *ด้านการบริหารจัดการด้านคัมภีร์ไบเบิล* นโยบายด้านการจัดการด้านคัมภีร์ไบเบิล ของสถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีการผนวกเข้ากับนโยบายหลักของสถาบัน ที่เน้นการเป็นผู้นำการวิจัยและบริการวิชาการด้านสังคม-ด้านนาคคี ในระดับชาติ และพัฒนารูปแบบคัมภีร์ไบเบิล ให้เป็นดิจิทัล ช่วยในการอนุรักษ์และดูแลรักษาและเผยแพร่คัมภีร์ไบเบิล

ด้านโครงสร้างองค์กรในการบริหารจัดการด้านคัมภีร์ไบเบิล ของสถาบันวิจัย สังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีการแบ่งโครงสร้างองค์กรในการดำเนินการคัมภีร์ไบเบิล โดยมี กลุ่มงานด้านนาคคีรับผิดชอบดูแลงานด้านการดำเนินการคัมภีร์ไบเบิล มีบุคลากรที่รับผิดชอบการดำเนินการด้านคัมภีร์ไบเบิล

งบประมาณหลักในการดำเนินการคัมภีร์ไบเบิล เป็นงบประมาณแผ่นดินที่ได้รับจากทางมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก

2) *กระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิล* สำหรับกระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิล มีการดำเนินการด้านการสำรวจ จัดหา รวบรวม จัดเก็บ อนุรักษ์ จัดทำทะเบียน เผยแพร่ และการให้บริการคัมภีร์ไบเบิล

(1) *การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์ไบเบิล* พบว่า สถาบันมีการสำรวจตามวัดในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่และพื้นที่จังหวัดใกล้เคียง และเข้าไปดำเนินการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลในเบื้องต้น

(2) *การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์ไบเบิล* มีการลงทะเบียนและจัดหมวดหมู่ ซึ่งการจัดหมวดหมู่สถาบันได้กำหนดหมวดหมู่ขึ้นเอง

(3) *การอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล* สถาบันจะทำการอนุรักษ์เบื้องต้น สำหรับต้นฉบับแล้วจัดเก็บที่เดิม ส่วนสถาบันจะจัดเก็บไฟล์ที่เป็นการดิจิทัลเผยแพร่เป็นรายการบรรณานุกรมผ่านหน้าเว็บไซต์ ในการปริวรรต ถ่ายถอด และแปลเนื้อหา

(4) *การเผยแพร่และให้บริการ* เนื่องจากสถาบันไม่ได้จัดเก็บต้นฉบับคัมภีร์ไบเบิล จึงให้บริการคัมภีร์ไบเบิลที่ได้แปลงเป็นดิจิทัลให้บริการบนฐานข้อมูลออนไลน์ ซึ่งสามารถดูได้อย่างเดียว หากต้องการสำเนาเอกสารสามารถมาขอให้บริการที่สถาบันเท่านั้น รวมถึงมีคัมภีร์ไบเบิลบางส่วนที่เป็นไมโครฟิล์ม

4.2.4 สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ

สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ เป็นวิทยาลัยวิชาการ ที่เปิดเป็นปีแรก ในปี พ.ศ.2511 มีภารกิจหลักเกี่ยวกับวัฒนธรรมภาคใต้ที่สำคัญคือ รวบรวมและประมวลข้อมูลศึกษาวิจัย อนุรักษ์ ส่งเสริม เผยแพร่และพัฒนาวัฒนธรรมในการจัดการคัมภีร์ไบเบิลของสถาบันทักษิณคดีศึกษาฯ สามารถสรุปในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) *ด้านการบริหารจัดการด้านคัมภีร์โบราณ* สำหรับนโยบายด้านการจัดการคัมภีร์โบราณของสถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ เป็นนโยบายที่ให้ความสำคัญในการทำนุบำรุงเอกสารโบราณต่าง ๆ รวมทั้งคัมภีร์โบราณของภาคใต้ เริ่มตั้งแต่การสำรวจเอกสารโบราณประเภทคัมภีร์โบราณ หนังสือบุดพื้นที่ท้องถิ่นภาคใต้ เพื่อการจัดเก็บ รวบรวม และการอนุรักษ์ รวมถึงการแปลงข้อมูลคัมภีร์โบราณและหนังสือบุดเป็นรูปดิจิทัล

ด้านโครงสร้างองค์กรในการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณไม่มีการแบ่งเป็นหน่วยงานหรือกลุ่มงานหลักของสถาบัน เป็นเพียงส่วนหนึ่งของภารกิจด้านหอเอกสารทักษิณ ซึ่งอยู่กลุ่มใหญ่ภารกิจสารสนเทศ ด้านงบประมาณในการดำเนินการจัดการคัมภีร์โบราณ ได้รับงบประมาณในการดำเนินการคัมภีร์โบราณหลักในส่วนของงบประมาณจากโครงการและได้งบประมาณอีกส่วนจากทางมหาวิทยาลัย แต่เป็นงบประมาณประจำได้จากการบริหารจัดการทั้งหมดในกลุ่มภารกิจจัดการสารสนเทศ

2) *กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณ* สำหรับการจัดระบบการทำงานขององค์กรในการดำเนินการด้านการสำรวจ จัดหา รวบรวม จัดเก็บ อนุรักษ์ จัดทำทะเบียน เผยแพร่และการให้บริการคัมภีร์โบราณของสถาบันทักษิณคดีศึกษา

(1) *การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ* สถาบันทำการไปสำรวจในพื้นที่ภายใต้จังหวัดที่หน่วยงานตั้งอยู่และจังหวัดใกล้เคียง

(2) *การจัดเก็บและคั่นคัมภีร์โบราณ* มีการจัดทำบัญชีรายการคัมภีร์โบราณ โดยสถาบันทักษิณได้สร้างรูปแบบการจัดทำบัญชีคิดค้นขึ้นเอง โดยกำหนดจากเนื้อหาคัมภีร์โบราณ ในการจัดหมวดหมู่สถาบันได้คิดค้นหมวดหมู่ขึ้นเอง โดยกำหนดจากเนื้อหา

(3) *การอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ* ในการอนุรักษ์ให้ทางพิพิธภัณฑ์ของสถาบันและกรมศิลปากรช่วยดูแล

(4) *การเผยแพร่และให้บริการ* มีการให้บริการคัมภีร์โบราณที่ได้ทำการสำเนาเป็นตัวเล่มและให้บริการจากการถ่ายภาพคัมภีร์โบราณเป็นดิจิทัล ส่วนฐานข้อมูลออนไลน์เป็นในลักษณะของคัมภีร์โบราณที่ได้มีการทำเป็นดิจิทัลเรียบร้อยแล้ว

4.2.5 *สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา*

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา ก่อตั้งขึ้นด้วยจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ มุ่งส่งเสริม สืบสานและสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นและของชาติโดยมีพันธกิจหลัก คือ การดำเนินกิจกรรมและสร้างเครือข่ายด้านการอนุรักษ์ เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมและบริการทางศิลปวัฒนธรรม พร้อมกับการปลูกฝังค่านิยมจิตสำนึกความภาคภูมิใจในศิลปวัฒนธรรมไทยและท้องถิ่นภาคใต้ให้นักศึกษาและชุมชน ส่งเสริมเผยแพร่

ศิลปวัฒนธรรมในระดับประเทศและนานาชาติและส่งเสริมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมธรรมชาติและศิลปกรรมในการจัดการคัมภีร์โบราณ

ของสำนักศิลปะและวัฒนธรรมฯสามารถสรุปในด้านต่างๆ ได้ดังนี้

1) *ด้านการบริหารจัดการคัมภีร์โบราณ* นโยบายสำคัญด้านการจัดการคัมภีร์โบราณของสำนักศิลปะและวัฒนธรรมจะรวมอยู่ภายใต้นโยบายหลักของสำนัก คือ นโยบายบริการและสนับสนุนด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมระดับท้องถิ่น ระดับชาติและนานาชาติ

ด้านโครงสร้างองค์กรในการดำเนินการคัมภีร์โบราณ เป็นส่วนหนึ่งของภารกิจสายงานหอวัฒนธรรมภายใต้สำนักศิลปะและวัฒนธรรมฯ มีนักวิชาการวัฒนธรรมเป็นดูแลและประสานงานด้านการดำเนินงานคัมภีร์โบราณ มีบุคลากรเป็นนักวิชาการวัฒนธรรมสำหรับบริหารจัดการและประสานงานกับส่วนงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินการคัมภีร์โบราณภายในสำนักศิลปะและวัฒนธรรมฯ

สำหรับงบประมาณในการดำเนินการจัดการคัมภีร์โบราณได้รับงบประมาณในการดำเนินการคัมภีร์โบราณหลักจากงบประมาณประจำของสำนักศิลปะและวัฒนธรรมฯ

2) *กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณ* สำหรับกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณมีการสำรวจ จัดทำ รวบรวม จัดเก็บ อนุรักษ์ จัดทำทะเบียน เผยแพร่ และการให้บริการคัมภีร์โบราณ

(1) *การจัดหาและการรวบรวมคัมภีร์โบราณ* พบว่า การสำรวจในพื้นที่หน่วยงานตั้งอยู่และพื้นที่ใกล้เคียง

(2) *การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์โบราณ* ไม่มีการจัดทำบัญชีรายการเบื้องต้น

(3) *การอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ* เป็นการอนุรักษ์เบื้องต้น

(4) *การเผยแพร่และการให้บริการ* สำนักไม่ได้ให้บริการต้นฉบับ เนื่องจากต้นฉบับได้รับความเสียหายเน้นเก็บรักษาอย่างเดียว

4.2.6 สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เป็นหน่วยงานหลักของมหาวิทยาลัย ที่ทำหน้าที่ในการอนุรักษ์ ส่งเสริม ทำนุบำรุง และเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมของชาติและท้องถิ่น ทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ ภูมิปัญญา และส่งเสริมพลังการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนงานศิลปวัฒนธรรม เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้ด้านภูมิปัญญา และศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดนครราชสีมาและภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการจัดการคัมภีร์โบราณของสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาสามารถสรุปในด้านต่างๆ ได้ดังนี้

1) *ด้านการบริหารจัดการคัมภีร์โบราณ* สำหรับนโยบายด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ ของสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มีนโยบายที่อยู่ภายใต้ นโยบายหลักของสำนัก คือ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ให้เป็นแหล่งข้อมูล แหล่งเผยแพร่ข้อมูล ทางวิชาการ แหล่งเรียนรู้ และเป็นแหล่งศึกษาข้อมูลทางศิลปวัฒนธรรมในสื่อรูปแบบของท้องถิ่น

ด้านโครงสร้างการบริหารจัดการคัมภีร์โบราณ โครงสร้างของสำนักศิลปะและวัฒนธรรมขึ้นตรงกับอธิการบดี และอยู่ภายใต้รองอธิการบดีกิจการนักศึกษา โดยมีการแบ่งงาน ออกเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้ (1) งานบริหาร งานสารบรรณ งบประมาณ (2) งานวิจัย วิชาการ (3) งานเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม (4) งานหอศิลป์ หอวัฒนธรรม คู่มือแหล่งศิลปวัฒนธรรมทั้งภายใน/ภายนอก รวมถึงแหล่งเรียนรู้ชุมชน โดยการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณจะอยู่ส่วนงานของงานวิจัย วิชาการ กลุ่มงานนี้ก็จะแบ่งงาน ออกเป็น 2 ส่วน คือ (1) งานวิจัย วิชาการ และ (2) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยงานมีความสัมพันธ์กัน ด้วยโครงสร้างที่มีการแบ่งอย่างชัดเจน ซึ่งมีผู้ทำงานด้าน คัมภีร์โบราณ 3 ด้าน (1) จัดเก็บ แปล ปริวรรต (2) จัดเก็บให้บริการ (3) ด้านเทคโนโลยี เครื่องมือ อุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ เครื่องสแกน กล้องถ่ายภาพ ฐานข้อมูล ฯลฯ การดิจิทัล มีบุคลากรเฉพาะทางที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับโบราณ โดยตรง มีการแยกตามกระบวนการดำเนินการทำงานชัดเจน

สำหรับงบประมาณในการดำเนินการจัดการคัมภีร์โบราณ ได้รับงบประมาณหลักจากงบประมาณแผ่นดิน งบประมาณรายได้ของมหาวิทยาลัย

2) *กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณ* สำหรับกระบวนการทำงานขององค์กรในการดำเนินการจัดการคัมภีร์โบราณ มีการสำรวจ จัดหา รวบรวม จัดเก็บ อนุรักษ์ จัดทำทะเบียน เผยแพร่ และการให้บริการคัมภีร์โบราณ โดยแบ่งกระบวนการทำงานทั้งหมด ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ (1) ขั้นตอนของการเตรียมความพร้อมทั้งการวางแผนบุคลากร เตรียมเอกสารบางส่วน (2) ขั้นตอนของการเผยแพร่ (3) ขั้นตอนของการสนับสนุน ประชาสัมพันธ์

(1) *การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ* ปัจจุบันไม่มีการสำรวจ ส่วนใหญ่ได้รับบริจาค สำนักได้คัดเลือกคัมภีร์โบราณที่มีความสมบูรณ์ที่สุดมาถ่ายภาพ เนื่องจากมีคนมาใช้จำนวนมาก และถ่ายเก็บเอาไว้ป้องกันการเสียหายของต้นฉบับ การเก็บไฟล์ดิจิทัล

(2) *การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์โบราณ* สำนักศิลปะและวัฒนธรรมฯ ยังไม่มีการลงรายการบัญชีคัมภีร์โบราณ มีการจัดทำบรรณนิทัศน์บอกรายละเอียดโดยสรุปคร่าวๆ มีการจัดหมวดหมู่ แยกออกมาเป็น 12 หมวดหมู่ โดยสำนักได้คิดค้นหมวดหมู่ขึ้นเอง โดยนำคัมภีร์โบราณที่มีอยู่มาเป็นเกณฑ์แล้วทำการจัดแยกหมวดหมู่

(3) การอนุรักษ์ มีการอนุรักษ์ในเบื้องต้น และมีร่วมมือกับมิวเซียมสยามที่ให้คำปรึกษาช่วยเหลือการอนุรักษ์ มีการปริวรรตเป็นอักษรไทยปัจจุบัน

(4) การเผยแพร่และการให้บริการ มีการบริการต้นฉบับ และบริการตัวสำเนาไปถ่ายเอกสาร

4.2.7 โครงการอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม

โครงการอนุรักษ์เอกสารใบลานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรองศาสตราจารย์ ดร.ภาวิศา ทองโรจน์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาสารคามเป็นผู้อนุมัติให้จัดตั้งในปี พ.ศ.2546 โดยมีวัตถุประสงค์เริ่มก่อตั้งคือ เพื่อสำรวจ อนุรักษ์ ปริวรรต และวิจัยเกี่ยวกับคัมภีร์ใบลานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในการจัดการคัมภีร์ใบลานของโครงการอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานภาคตะวันออกเฉียงเหนือสามารถสรุปในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการด้านคัมภีร์ใบลาน สำหรับนโยบายด้านการจัดการคัมภีร์ใบลาน ของโครงการอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นนโยบายที่กำหนดขึ้นเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูคัมภีร์ใบลานที่มีอยู่ในชุมชนให้คงอยู่ได้รับการศึกษา ค้นคว้า และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์เพื่อปริวรรตเนื้อหาในใบลานเป็นภาษาไทยปัจจุบัน เพื่อให้ นักวิชาการ ผู้สนใจนำไปใช้ประโยชน์ได้สะดวก เหมาะสมกับยุคสมัยเพื่อสืบทอดความรู้ด้านตัวอักษร โบราณแก่บุคคลวงกว้าง ๆ เพื่อศึกษาและวิเคราะห์องค์ความรู้สาขาต่างๆ ในคัมภีร์ใบลานและเผยแพร่ และเพื่อบันทึกองค์ความรู้ในคัมภีร์ใบลาน และส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศทางวิชาการ สะดวกต่อการสืบค้นทั้งภายในและต่างประเทศ

ด้านโครงสร้างองค์กรในการบริหารจัดการคัมภีร์ใบลาน มีโครงสร้างที่ชัดเจน เนื่องจากจัดตั้งโครงการ โดยเฉพาะเพื่อดำเนินการด้านคัมภีร์ใบลานอย่างเจาะลึก มีการตั้งคณะกรรมการโครงการขึ้น โดยมีการแบ่งโครงสร้างการบริหารงานที่มีโครงสร้างชัดเจนตามภารกิจงาน โดยโครงสร้างจัดตั้งเป็นลำดับชั้นการบริหารและการดำเนินงาน ด้านบริหาร โครงการขึ้นตรงกับอธิการบดีและรองอธิการบดีที่รับผิดชอบ และมีที่ปรึกษาเป็นเชี่ยวชาญด้านคัมภีร์ใบลาน โดยเฉพาะ การบริหารงานภายในโครงการมีประธานโครงการเป็นผู้ดูแลทั้งหมด และมีการแบ่งกลุ่มงานตามภารกิจหลักและภารกิจสนับสนุน คือ งานธุรการบริหารงานทั่วไป งานนโยบายและแผน และงานภารกิจหลักการดำเนินงานด้านคัมภีร์ใบลาน คือ งาน 5 พันธกิจ (1) สำรวจอนุรักษ์ (2) ปริวรรตคัมภีร์ใบลาน (3) อบรมอักษร โบราณ (4) วิจัยแบบสหวิทยา (5) นำเทคโนโลยี

มาใช้ในการบันทึกข้อมูล บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในการดำเนินการ คัมภีร์ไบเบิล โดยเฉพาะ และฝ่ายสนับสนุนอย่างชัดเจน

สำหรับงบประมาณในการดำเนินการคัมภีร์ไบเบิล พบว่า เป็นงบประจำปี งบ โครงการ และการขอทุนจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1) กระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิล มีกระบวนการดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิล ด้านการสำรวจ จัดทำ รวบรวม จัดเก็บ อนุรักษ์ จัดทำบัญชี/ทะเบียน การเผยแพร่และการให้บริการ คัมภีร์ไบเบิล และการอบรมอักษรภาษาโบราณ

(1) การสำรวจคัมภีร์ไบเบิลของโครงการอนุรักษ์ฯ โดยการลงพื้นที่สำรวจ ในภาคอีสาน ตามแหล่งเอกสาร โบราณต่าง ๆ

(2) การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์ไบเบิล มีการจัดทำบัญชีรายการ จัดหมวดหมู่ โดยมีการบันทึกข้อมูล ได้แก่ ชื่อเรื่อง ตัวอักษร จำนวนผูก สภาพเอกสาร พื้นที่ที่เก็บ จังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน วัน เวลาและผู้บันทึก ข้อมูลจะนำมาลงในฐานข้อมูลให้สามารถสืบค้นได้

(3) การอนุรักษ์ โครงการอนุรักษ์ฯ มีวิธีการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลในเบื้องต้น

(4) การเผยแพร่และการให้บริการโครงการอนุรักษ์ฯ ได้พัฒนาฐานข้อมูล คัมภีร์ไบเบิลสำหรับให้บริการผู้ที่สนใจในระดับต่างๆและยังได้ดำเนินการบันทึกภาพดิจิทัลคัมภีร์ไบเบิลให้อยู่ในระบบ จัดทำเป็นฐานข้อมูลไว้เผยแพร่และให้บริการให้กับผู้ที่สนใจเข้าถึงข้อมูลผ่านเครือข่ายเว็บไซต์

2.4.8 ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ก่อตั้งในปี พ.ศ.2532 โดยมหาวิทยาลัยศิลปากรได้เริ่มโครงการจัดตั้งศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร เพื่อเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เนื่องในวโรกาสที่ทรงเจริญพระชนมพรรษา 3 รอบ ในปี พ.ศ. 2534 ด้วยพิจารณาเห็นว่าสาขาวิชา มานุษยวิทยาและศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง อาทิ ประวัติศาสตร์ ภาษาศาสตร์ โบราณคดี ประวัติศาสตร์ศิลปะ ฯลฯ ล้วนเป็นที่ทรงสนพระทัยและทรงมีความเชี่ยวชาญ จึงจัดตั้งศูนย์ข้อมูลทางด้านนี้ เพื่อให้บริการแก่นักวิชาการและผู้สนใจทั่วไป ดังนั้นวัตถุประสงค์หลักของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) คือ การเป็นแหล่งรวบรวม

ทางสังคม วัฒนธรรมในประเทศไทยและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในการจัดการคัมภีร์ไบเบิลของ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธรฯ สามารถสรุปในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) *ด้านการบริหารจัดการด้านคัมภีร์ไบเบิล* สำหรับนโยบายด้านการจัดการ คัมภีร์ไบเบิลของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) มีกำหนดนโยบายที่สำคัญสำหรับการ จัดการคัมภีร์ไบเบิลคือ มุ่งพัฒนาคัมภีร์ไบเบิลเป็นดิจิทัลและพัฒนาฐานข้อมูลทั้งภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษเพื่อการเผยแพร่และให้บริการออนไลน์

ด้านโครงสร้างองค์กรในการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิล ศูนย์มานุษยวิทยา สิรินธร (องค์การมหาชน) ไม่ได้กำหนดหน่วยงานหรือกลุ่มภายในโครงสร้างองค์กรด้านการจัดการ คัมภีร์ไบเบิลให้เป็นหน่วยงานหรือกลุ่มหลักของศูนย์ เป็นโครงการที่จัดตั้งขึ้นมาภายในกลุ่มงาน คลังข้อมูลของศูนย์ มีบุคลากรดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิล คือ นักวิชาการภาษาโบราณ อยู่ใน สังกัดงานคลังข้อมูล โดยงานด้านคัมภีร์ไบเบิลเป็นภารกิจด้านเอกสาร โบราณประเภทหนึ่ง โดย ทางศูนย์จะรับผิดชอบการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงใต้ของประเทศไทย

ด้านงบประมาณในการดำเนินการจัดการคัมภีร์ไบเบิล พบว่า งบประมาณ ได้รับจากงบประมาณแผ่นดินผ่านกระทรวงวัฒนธรรม โดยการทำเป็นโครงการเพื่อนำเสนอของบประมาณ แต่ละปี

2) *กระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิล* สำหรับการดำเนินการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) จัดทำโครงการสำรวจ รวบรวม และศึกษา วรรณกรรมท้องถิ่นภาคตะวันตก โดยมีงานคลังข้อมูลของศูนย์ฯ รับผิดชอบในภารกิจของกลุ่มงาน คือ (1) การศึกษา วิจัย รวบรวมและพัฒนาข้อมูลวิชาการเพื่อจัดทำคลังข้อมูลดิจิทัล (2) การบริหาร จัดการคลังข้อมูล (3) การพัฒนาระบบจัดการและมาตรฐานข้อมูลดิจิทัล (4) การเผยแพร่คลังข้อมูล และสารสนเทศ และ (5) การเสริมสร้างและพัฒนาเครือข่ายคลังข้อมูล (6) การบริหารจัดการ โครงการและธุรการกลุ่มงาน

(1) *การค้นหาและรวบรวมคัมภีร์ไบเบิล* พบว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) มีการสำรวจโดยเลือกแหล่งข้อมูล ส่วนใหญ่จะเป็นวัด โดยนำเอารายชื่อวัดใน อำเภอมาเลือก เลือกตามทะเบียนวัด ซึ่งจะเลือกวัดที่มีอายุการก่อตั้งเกิน 50 ปี และทำหนังสือขออนุญาตสำรวจไปยังเจ้าคณะอำเภอก่อน แจ้งให้ท่านทราบว่าเราจะมี การสำรวจที่ไหน จากนั้น ดำเนินการแจ้งไปทางวัดอีกครั้ง

(2) การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์ไบเบิล พบว่าศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) มีการจัดทำบัญชีรายการคัมภีร์ไบเบิล และการจัดหมวดหมู่ โดยการอ้างอิงจากหมวดหมู่คัมภีร์ไบเบิลหอสมุดแห่งชาติ เรานำมาปรับให้เข้ากับลักษณะเนื้อหาคัมภีร์ไบเบิลของศูนย์ฯ

(3) การอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล มีการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลโดยการจัดทำเป็นดิจิทัลมีการกำหนดคู่มือมาตรฐานในการอนุรักษ์โดยกระบวนการ เช่น ให้รหัสชื่อเอกสารดิจิทัล รหัสเอกสาร จัดเก็บเอกสารดิจิทัลคัมภีร์ไบเบิลจะเก็บบนเครื่องแม่ข่าย มีการสำรองข้อมูลดิจิทัลไว้ทั้งหมด 3 ชุด ชุดที่ 1 เป็นข้อมูลมาสเตอร์ ชุดที่ 2 เป็นชุดที่มีการใส่รหัส Metadata เพื่อการสืบค้น และชุดที่ 3 คือ ชุดที่มีการใส่ลายน้ำและมีการย่อไฟล์ให้มีขนาดน้อยกว่า 1 เมกะไบต์ เพื่อให้บริการบนเว็บไซต์

(4) การเผยแพร่และให้บริการ มีการเผยแพร่และให้บริการข้อมูลดิจิทัลคัมภีร์ไบเบิลในฐานข้อมูลออนไลน์ โดยมีนโยบายและเงื่อนไขในการให้บริการแจ้งข้อมูลรายละเอียดให้ผู้ให้บริการทราบบนหน้าแรกของฐานข้อมูล

4.2.9 ห้องสมุด สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์

สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์เป็นหน่วยงานหนึ่งที่มีภารกิจด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม สยามสมาคมตั้งขึ้นในปี พ.ศ.2447 โดยนักวิชาการไทยและต่างประเทศ สมาชิกส่วนใหญ่เป็นนักประวัติศาสตร์และนักโบราณคดี โดยวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งสยามสมาคม คือ สมาคมประสงค์จะส่งเสริมการศึกษา ค้นคว้า เผยแพร่เรื่องราวเกี่ยวกับ ศิลป ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และธรรมชาติของประเทศไทยและประเทศใกล้เคียง ในการจัดการคัมภีร์ไบเบิลของสยามสมาคม สามารถสรุปในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการด้านคัมภีร์ไบเบิล สำหรับนโยบายด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลของสยามสมาคมจะอยู่ภายใต้ต้นนโยบายหลักของสมาคม มีนโยบายการเผยแพร่เอกสารคัมภีร์ไบเบิลที่มีคุณค่าให้ผู้ใช้ได้ตระหนักและรู้ถึงคุณค่าคัมภีร์ไบเบิล โดยมีการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาสนับสนุนการจัดเก็บ การสืบค้น โดยการดิจิทัลไบเบิลในรูปแบบดิจิทัล เพื่อการอนุรักษ์ และการสร้างฐานข้อมูลเพื่อการสืบค้นไบเบิลรูปแบบดิจิทัลผ่านหน้าเว็บไซต์ของสยามสมาคม อีกทั้งยังมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการสนับสนุนงบประมาณในการดิจิทัลไบเบิลด้วย

ด้านโครงสร้างองค์กรในการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิล การบริหารงานสยามสมาคมอยู่ในรูปของคณะกรรมการ มีนายกสมาคมที่มาจากการเลือกตั้ง งานด้านคัมภีร์ไบเบิลจะอยู่ในส่วนของห้องสมุด มีบุคลากรปฏิบัติงานเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านคัมภีร์ไบเบิลที่เป็นหลักในการ

ดำเนินการและมีบุคลากรฝ่ายอื่น ๆ ช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงานด้านคัมภีร์โบราณในกลุ่มงานต่าง ๆ ในส่วนงานห้องสมุด

สำหรับงบประมาณในการดำเนินการคัมภีร์โบราณพบว่าส่วนใหญ่เป็นงบประมาณประจำของส่วนงานห้องสมุด และได้รับการสนับสนุนของมูลนิธิต่าง ๆ

2) *กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณของสยามสมาคม* สำหรับกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณของสมาคมมีการดำเนินการรวบรวม จัดเก็บ อนุรักษ์ จัดทำเป็นดิจิทัล จัดทำทะเบียน จัดหมวดหมู่ การปริวรรต ถ่ายถอด เผยแพร่ และการให้บริการคัมภีร์โบราณ โดยสยามสมาคมได้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บและเผยแพร่อคัมภีร์โบราณโดยการดิจิทัลให้เป็นรูปดิจิทัลสามารถสืบค้นผ่านทางออนไลน์ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือสยามสมาคมได้มีความร่วมมือกับสถาบันฝรั่งเศสให้การสนับสนุนงบประมาณในการดิจิทัลคัมภีร์โบราณ

(1) *การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ* พบว่าสยามสมาคมไม่มีการสำรวจคัมภีร์โบราณของสมาคมจำนวนมากได้จากการบริจาคของสมาชิก

(2) *การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์โบราณ* สยามสมาคมใช้วิธีการจัดทำบัญชีรายการที่คิดค้นเอง โดยมีการลงรายการ จัดทำทะเบียนจะจัดทำอย่างละเอียด โดยเน้นที่ความสะดวกต่อการให้บริการและง่ายการสืบค้น สำหรับการจัดหมวดหมู่จะจัดหมวดหมู่ตามรูปแบบการจัดหมวดหมู่ของหอสมุดแห่งชาติ สำหรับการค้นคืนสามารถค้นได้จากบัตรรายการ โดยรายละเอียดทางบรรณานุกรม สารสังเขป รวมถึงมีการทำดัชนี เพื่อเป็นการดึงคำสำคัญออกมาเพื่อให้ผู้ใช้สะดวกให้การค้นหาข้อมูล และยังคงรายการบรรณานุกรมในฐานะข้อมูลเพื่อให้บริการสืบค้นทางออนไลน์ด้วย

(3) *การอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ* มีการสำเนาถ่ายภาพดิจิทัลเพื่อการอนุรักษ์และการเผยแพร่ให้บริการ โดยมีการลงรายการข้อมูลดิจิทัล อาทิ การลงรายละเอียด เช่นวันที่ถ่ายภาพดิจิทัล ถ่ายจากต้นฉบับไหน ลักษณะทางกายภาพ ทำการบันทึกรายละเอียดลงฐานข้อมูลเพื่อให้สะดวกต่อการสืบค้น

(4) *การเผยแพร่และให้บริการมีการจัดพิมพ์* ส่วนใหญ่จะให้บริการเนื้อหาในคัมภีร์โบราณที่ได้ทำการปริวรรตเรียบร้อยแล้ว จัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม และมีการให้บริการต้นฉบับจริง โดยต้องการใช้บริการต้องขออนุญาตในการใช้ก่อน

4.3 ระดับท้องถิ่น

4.3.1 สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่

สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานวัดสูงเม่นได้เล็งเห็นความสำคัญของคัมภีร์ใบลานและมองว่าในอนาคตองค์ความรู้ต่าง ๆ ในคัมภีร์ใบลานจะสูญหายไป เพราะปัจจุบันผู้มีความรู้ความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาด้านนาโโบราณน้อยลง ความรู้ต่าง ๆ ในคัมภีร์ใบลานไม่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ ดังนั้นเพื่อเป็นการอนุรักษ์และเผยแพร่ข้อมูล ความรู้ในคัมภีร์ใบลาน จึงต้องมีการแปลเป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เพื่อทำการบันทึก รวบรวมและเผยแพร่องค์ความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในคัมภีร์ใบลานของวัดสูงเม่นไม่ให้สูญหาย ทางวัดจึงได้เริ่มเก็บรวบรวมคัมภีร์อันเป็นที่มาของประเพณีตากรรม ตานใบลาน ที่เป็นประเพณีแห่งเดียวของประเทศไทย โดยอาศัยความร่วมมือของวัดสูงเม่น เทศบาลตำบลสูงเม่นและสถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยประสานภูมิปัญญาของบรรพชนในอดีตกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อสาธารณประโยชน์ต่อไปในการจัดการคัมภีร์ใบลานของสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่ สามารถสรุปในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) *ด้านการบริหารจัดการคัมภีร์ใบลาน* สำหรับนโยบายด้านการจัดการคัมภีร์ใบลานของสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่ถือเป็นนโยบายหลักของวัด และเป็นนโยบายหลักของการจัดตั้งเป็นสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน โดยมุ่งพัฒนาให้แหล่งเรียนรู้ การอนุรักษ์ การป้องกัน เผยแพร่ความรู้ ศิลปะมรดกภูมิปัญญาด้านคัมภีร์ขัมม์ใบลานที่สมบูรณ์และมากที่สุดในโลก ซึ่งมีการจัดทำระบบฐานข้อมูลอิมีวเชื่อมโยง เพื่อใช้ในการเผยแพร่ สืบค้น ให้ผู้ใช้ได้สะดวกในการเข้าถึงข้อมูลยิ่งขึ้น

ด้านโครงสร้างในการบริหารจัดการคัมภีร์ใบลาน มีโครงสร้างการบริหารงานที่ชัดเจน โดยการจัดตั้งสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน มีคณะกรรมการสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานของวัดที่ได้รับการแต่งตั้ง จากเจ้าคณะจังหวัดแพร่ มีการแบ่งโครงสร้างเป็นลำดับชั้น ตามกลุ่ม ตามภาระงาน และหน้าที่ ตั้งแต่การวางแผน กำกับ ดูแล บริหารจัดการ การดำเนินงานและให้มีการกำหนดระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือ ข้อบังคับ ของสถาบัน ฯ อันเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการให้เกิดความเรียบร้อย บุคลากรตามโครงสร้างของสถาบันชัดเจน มีคณะกรรมการสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานของวัดที่ได้รับการแต่งตั้ง จากเจ้าคณะจังหวัดแพร่ มีการแบ่งโครงสร้างเป็นลำดับชั้น ตามกลุ่ม ตามภาระงาน และหน้าที่ ตั้งแต่การวางแผน กำกับ ดูแล บริหารจัดการ และด้านการดำเนินงานด้านคัมภีร์ใบลาน มีบุคลากรในกลุ่มงานวิชาการ และกลุ่มงานกิจกรรมส่วนใหญ่เป็นคนในชุมชนซึ่งเป็นปราชญ์ของชุมชน และมีอาจารย์ที่เกษียณเข้ามาช่วยเหลือและเป็นที่ปรึกษา

ด้านงบประมาณในการดำเนินการจัดการคัมภีร์ใบลาน งบประมาณได้จากการบริจาคทั้งหมด เช่นการมาท่องเที่ยว มาบูชาผ้าต่าง ๆ

2) *กระบวนการจัดการคัมภีร์ใบลาน* ด้านกระบวนการดำเนินงานเป็นไปตามภารกิจคือ งานบริการ งานวิชาการ และงานกิจกรรม ส่วนภารกิจสนับสนุน คือ งานธุรการและงานเลขานุการ โดยมีรายละเอียดระบบการทำงานตั้งแต่การสำรวจ มีการสำรวจภายในวัดและการสำรวจภายนอกวัดอื่น ๆ ที่มีคัมภีร์ใบลาน โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกัน มีการจัดเก็บและจัดหมวดหมู่ การอนุรักษ์ และให้บริการและการเผยแพร่

(1) *การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์ใบลาน* พบว่าทางสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่ มีการสำรวจที่มีหลักมาตรฐานในการเลือกสำรวจคัมภีร์ใบลาน โดยเลือกตามการแบ่งที่เป็นหมวดหมู่ คือ หมวดธรรม หมวดพระไตรปิฎก หมวดทั่วไปใช้ระบบคิวเหมือนกับห้องสมุด

(2) *การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์ใบลาน* มีการจัดทำบัญชีรายการ ซึ่งทางมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้จัดทำไว้แล้ว ทางสถาบันจึงใช้บัญชีนี้สำรวจซ้ำ เพื่อตรวจสอบว่าคัมภีร์ใบลานของวัดยังมีครบตามบัญชีหรือมีสูญหายหรือไม่ การจัดหมวดหมู่สถาบันใช้การแบ่งหมวดหมู่ตามมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ แยกออกมาตามสี เป็น 21 หมวดหมู่

(3) *การอนุรักษ์* จะมีการถ่ายเก็บเป็นไฟล์ดิจิทัล การสร้างคัมภีร์ใบลานขึ้นมาใหม่ และการเปลี่ยนผ้าห่อ เพื่ออนุรักษ์ให้เก็บไว้ได้นาน ๆ โดยกระบวนการอนุรักษ์จะใช้แอลกอฮอล์ในการเช็ดทำความสะอาด โดยการอนุรักษ์จะดำเนินการกระบวนการต่างๆ ตามคู่มือมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ที่ทางได้ทำไว้

(4) *การเผยแพร่และการให้บริการ* สถาบันจะให้บริการคัมภีร์ใบลานที่แปลงเป็นไมโครฟิล์ม และจากที่ถ่ายเก็บในรูปแบบดิจิทัล (ส่วนใหญ่พระไตรปิฎกจะถ่ายเสร็จแล้ว) การขอใช้บริการ ผู้ใช้จะต้องกรอกแบบฟอร์มขอใช้บริการ กรณีเอกสารใดยังไม่ได้ปริวรรต ถ่ายถอด แต่ผู้ใช้ต้องการใช้จะมีบริการการถ่ายถอดให้ตามคำขอใช้บริการ

4.3.2 วัดมหาชัย จังหวัดมหาสารคาม

วัดมหาชัย เป็นวัดคู่เมืองมหาสารคาม ซึ่งปัจจุบันเป็นพระอารามหลวงชั้นตรี ชนิดสามัญและเป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาด้านคัมภีร์ใบลานและวรรณคดีท้องถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในการจัดการคัมภีร์ใบลานของวัดมหาชัยสามารถสรุปในด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) *ด้านการบริหารจัดการด้านคัมภีร์โบราณ* สำหรับนโยบายด้านการจัดการคัมภีร์โบราณของวัดมหาชัย จังหวัดมหาสารคาม มีนโยบายการทะนุบำรุง อนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบทอดคัมภีร์โบราณให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น พร้อมทั้งพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาด้านคัมภีร์โบราณและวรรณคดีท้องถิ่น และพัฒนาเป็นท่องเที่ยวมรดกทางวัฒนธรรม โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการกระบวนการดำเนินงานจัดทำระบบคัมภีร์โบราณในการเผยแพร่และให้บริการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต และนำมาใช้ในการจัดแสดงรูปแบบพิพิธภัณฑ์คัมภีร์โบราณ

ด้านโครงสร้างองค์กรในการบริหารจัดการคัมภีร์โบราณ วัดมหาชัย ไม่มีการแบ่งโครงสร้างองค์กรในการดำเนินการคัมภีร์โบราณ มีบุคลากรประจำคือ รองเจ้าอาวาสวัดมหาชัยเป็นผู้บริหารจัดการคัมภีร์โบราณและพิพิธภัณฑ์คัมภีร์โบราณ วัดมหาชัย มหาสารคาม และมีบุคลากรจากภายนอกจากหน่วยงานสถาบันการศึกษามาช่วยสนับสนุนบุคลากรช่วยเหลือในการดำเนินการด้านคัมภีร์โบราณ สำหรับงบประมาณในการดำเนินการคัมภีร์โบราณ ทางวัดได้รับงบประมาณในการดำเนินการคัมภีร์โบราณจากการสนับสนุนของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2) *กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณ* เนื่องจากทางวัดไม่มีการจัดระบบการทำงานที่ชัดเจนในการดำเนินการด้านคัมภีร์โบราณของวัด มีรองเจ้าอาวาสเป็นผู้บริหารจัดการคัมภีร์โบราณและพิพิธภัณฑ์คัมภีร์โบราณของวัด และมีบุคลากรจากภายนอกจากหน่วยงานด้านคัมภีร์โบราณของสถาบันการศึกษาคือจากโครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มาช่วยสนับสนุนช่วยเหลือในการดำเนินการด้านคัมภีร์โบราณ

(1) *การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ* พบว่าทางวัดไม่มีการสำรวจ

(2) *การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์โบราณ* ทางวัดมีการจัดทำบัญชีรายการและการจัดหมวดหมู่

(3) *การอนุรักษ์คัมภีร์โบราณของวัด* อาศัยหน่วยงานด้านคัมภีร์โบราณ สถาบันการศึกษาเข้ามาช่วยดำเนินการ การอนุรักษ์ การลงทะเบียน จัดทำหมวดหมู่ มีการทำเป็นไมโครฟิล์ม และจัดทำดิจิทัลคัมภีร์โบราณ

(4) *การเผยแพร่และให้บริการ* มีให้บริการทั้งต้นฉบับคัมภีร์โบราณ คัมภีร์โบราณ ที่แปลงเป็นไมโครฟิล์ม และจากการสแกนคัมภีร์โบราณทำเป็นดิจิทัล จัดแสดงในพิพิธภัณฑ์ จัดเก็บในตู้ การให้บริการจะเป็นในลักษณะตามคำขอของผู้ใช้ที่เข้ามาติดต่อขอรับบริการ

4.2.3 วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด

วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด ได้สังเกตเห็นว่าเยาวชนในชุมชนในหมู่บ้านไม่เห็นความสำคัญ ประโยชน์และคุณค่าของคัมภีร์ไบเบิล ในสมัยก่อนคัมภีร์ไบเบิลจะใช้ในการเรียนการสอนที่วัด พอถึงปัจจุบันที่คนเรียนในโรงเรียนแทนการเรียนที่วัดทำให้คัมภีร์ไบเบิลขาดหายไป ไบเบิลจำนวนมากถูกทิ้ง ทางวัดจึงมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อชักชวนให้เยาวชน ชุมชนมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล ในการจัดการคัมภีร์ไบเบิลของวัดท่าม่วงสามารถสรุปในด้านต่างๆ ได้ดังนี้

1) *ด้านการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิล* สำหรับนโยบายการบริหารนั้นทางวัดจึงได้มีการกำหนดนโยบายด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลคือการทะนุ บำรุง อนุรักษ์ และสืบทอดคัมภีร์ไบเบิลให้สืบทอดไปยังคนรุ่นหลังโดยมีการส่งเสริมปลูกฝังให้ชาวบ้านและเยาวชนคนรุ่นหลังได้เห็นและรู้ถึงคุณค่าของคัมภีร์ไบเบิล และจัดเก็บ อนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลของหมู่บ้านและส่งเสริมการเรียนการสอนการฝึกอบรมให้เยาวชนสามารถอ่านเขียนคัมภีร์ไบเบิลได้ โดยอาศัยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับสถาบันการศึกษาและการขอทุนสภาคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติเข้ามาช่วยสนับสนุน

ด้านโครงสร้างองค์กรในการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิล วัดท่าม่วงไม่มีการแบ่งโครงสร้างองค์กรในการดำเนินการคัมภีร์ไบเบิลมีคณะกรรมการวัดและผู้นำชุมชนคือผู้ใหญ่บ้าน เป็นผู้บริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิลร่วมกับผู้นำชุมชนและชาวบ้านในชุมชน

ด้านงบประมาณ ได้รับงบประมาณทุนจากมูลนิธิภายนอก งบประมาณจากเงินบุญ ผ้าป่า กฐินของทางวัด งบประมาณสนับสนุนจากสถาบันการศึกษา งบจากการทำโครงการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (สกว)

2) *กระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิล* สำหรับกระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลของวัดท่าม่วง ไม่มีระบบการทำงานที่ชัดเจน มีผู้นำชุมชนคือผู้ใหญ่บ้าน เจ้าอาวาสเป็นผู้บริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิลและพิพิธภัณฑสถานบ้านวัดท่าม่วง ร่วมกับปราชญ์ชาวบ้านและชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่น โดยมีหน่วยงานด้านคัมภีร์ไบเบิล สถาบันการศึกษาเข้ามาช่วยและสนับสนุนการดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิลของวัด

(1) *การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์ไบเบิล* พบว่าไม่มีการสำรวจเนื่องจากวัดเคยเป็นสถานที่ศึกษาเล่าเรียนในสมัยอดีต ดังนั้นจึงมีคัมภีร์ไบเบิลในการเรียนการสอนจัดเก็บอยู่ในวัด

(2) *การจัดเก็บคัมภีร์ไบเบิล* ทางวัดได้มีการจัดทำบัญชีรายการ มีการจัดเก็บ การห่อคัมภีร์ไบเบิล มีการจัดหมวดหมู่จะแบ่งหมวดตามประเภทของเอกสารเหมือนตำราทั่วไป

(3) การอนุรักษ์คัมภีร์ ไบลาน จะมีผู้เชี่ยวชาญในการอนุรักษ์หน่วยงานด้านคัมภีร์ ไบลานจากสถาบันการศึกษามาดำเนินงานอนุรักษ์ให้ ในการปริวรรตคัมภีร์ ไบลาน จะมีเยาวชนในชุมชนที่มีความรู้ภาษาโบราณเข้ามาช่วยในการปริวรรต ถ่ายถอด และแปลเนื้อหา โดยเยาวชนเหล่านั้น ได้เรียนการอ่านภาษาโบราณจากปราชญ์ชาวบ้าน และอาจารย์จากสถาบันการศึกษาที่เข้ามาช่วยสอน

(4) การเผยแพร่และให้บริการ ทางวัดมีการให้บริการตามคำร้องขอของผู้ใช้ มีการแปลงเป็นไมโครฟิล์มคัมภีร์ ไบลาน การให้บริการต้นฉบับสามารถเข้ามาใช้ได้ที่พิพิธภัณฑ์ของวัด

4.3.4 โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดพระธรรมกาย

โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดพระธรรมกาย เป็นโครงการที่จัดตั้งโดยมีวัตถุประสงค์ทำพระไตรปิฎกฉบับวิชาการที่สมบูรณ์โดยการรวบรวมพระไตรปิฎกสายจารีตสิงหล พม่า ขอมธรรม และมอญ และเพื่อการอนุรักษ์ รักษา รวบรวมโดยการถ่ายภาพดิจิทัลคัมภีร์ ไบลาน พัฒนาจัดทำฐานข้อมูลพระไตรปิฎกสำหรับการเผยแพร่และให้บริการพระไตรปิฎกวิชาการทุกสายจารีตกับผู้สนใจทั่วไปในการจัดการคัมภีร์ ไบลานของโครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดพระธรรมกายสามารถสรุปในด้านต่างๆ ได้ดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการด้านคัมภีร์ ไบลาน สำหรับนโยบายด้านการจัดการคัมภีร์ ไบลาน โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดพระธรรมกายมีนโยบายการอนุรักษ์ รวบรวมถ่ายภาพคัมภีร์ ไบลาน และสนับสนุนให้นโยบายด้านดังกล่าวเป็นนโยบายระดับชาติในการสำรวจรวบรวมคัมภีร์ ไบลานภาษาบาลีทุกสายจารีต ศรีลังกา พม่า ไทย ขอม และการให้บริการคัมภีร์ ไบลานในรูปแบบดิจิทัล โดยนำเทคโนโลยีสมัยใหม่จัดทำระบบเชื่อมโยงฐานข้อมูลและสร้างตารางเปรียบเทียบคัมภีร์ ไบลานภาษาบาลีทุกสายจารีต พร้อมทั้งแสดงผลวิเคราะห์และรายงานการศึกษา ค้นคว้า และสร้างเครือข่ายความร่วมมือโดยการสร้างศูนย์รวบรวมทางวิชาการระดับโลกเพื่อการได้รับคำแนะนำ และข้อเสนอแนะทางวิชาการอันทรงคุณค่าจากคณะที่ปรึกษาผู้ทรงคุณวุฒิจากนานาประเทศ ไทย เมียนมาร์ ศรีลังกา อังกฤษ เยอรมัน ออสเตรเลีย และญี่ปุ่น ด้านคัมภีร์ ไบลานภาษาบาลี

ด้านโครงสร้างองค์กรในการบริหารจัดการคัมภีร์ ไบลาน มีโครงสร้างที่ชัดเจน คือ มีสถาบันธรรมชัยที่เป็นหน่วยงานหนึ่งของวัด มีผู้อำนวยการที่คอยให้นโยบายให้ทิศทางแนวทางในการดำเนินงาน โดยผู้อำนวยการมอบให้หัวหน้าโครงการเป็นผู้นำดำเนินการตามนโยบายที่กำหนดไว้ และมีบุคลากรประจำ วัดพระธรรมกายได้จัดตั้งสถาบันธรรมชัยเพื่อการดำเนินการด้านคัมภีร์ ไบลานขึ้นมา โดยทางสถาบันจะแบ่งบุคลากรเป็นหน่วยงานหลักๆ ฝ่ายบริหาร

คือผู้อำนวยการสถาบัน และผู้ประสานงานภายในประเทศและต่างประเทศ และบุคลากรปฏิบัติงาน คือ ส่วนที่จะลงทะเบียน สํารวจ ถ่ายภาพ โดยจะมีการฝึกขึ้นมา และแบ่งเป็นทีมย่อย และในแต่ละทีมย่อยจะมี 1 คนที่มีความรู้ภาษาบาลี สามารถลงทะเบียนได้ และบุคลากรอื่น ๆ ในทีม จะเป็นฝ่ายสนับสนุนที่มีความรู้ความสามารถด้าน คอมพิวเตอร์ ถ่ายภาพ งานเทคนิคด้านอื่น ๆ

สำหรับงบประมาณในการดำเนินการจัดการคัมภีร์ใบลาน ได้รับงบประมาณจากวัด

2) *กระบวนการจัดการคัมภีร์ใบลาน* สำหรับกระบวนการทำงานของสถาบันในการจัดการคัมภีร์ใบลาน สถาบันแยกระบบงานออกเป็น 3 ส่วนหลักคือ ด้านการสำรวจ การจัดการคัมภีร์ใบลานดิจิทัลที่ได้ถ่ายภาพ การจัดเก็บภาพดิจิทัล จัดหมวดหมู่ ทำการลงรายการและการจัดฐานข้อมูลคัมภีร์ใบลานดิจิทัลเพื่อเผยแพร่และให้บริการออนไลน์

(1) *การค้นหาและรวบรวมคัมภีร์ใบลาน* พบว่า มีการสำรวจโดยการหาแหล่งข้อมูลก่อนลงพื้นที่จริง โดยจะต้องทำการขออนุญาตเข้าสำรวจก่อนและขออนุญาตในการถ่ายภาพดิจิทัล และขออนุญาตในการนำไปเผยแพร่ต่อไป

(2) *การจัดเก็บและคั่นคัมภีร์ใบลาน* มีการลงทะเบียน และทำบัญชีถ่ายภาพคัมภีร์ใบลานเป็นดิจิทัล และถ่ายเป็นสำเนา มา ลิขสิทธิ์เป็นของทางวัด การจัดหมวดหมู่สถาบันคิดค้นหมวดหมู่ขึ้นมาเอง

(3) *การอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน* มีการอนุรักษ์ เบื้องต้น ก่อนถ่ายภาพคัมภีร์ใบลานเป็นดิจิทัล

(4) *การเผยแพร่และให้บริการ* การให้บริการคัมภีร์ใบลานเป็นไฟล์ดิจิทัล เมื่อมีผู้เข้ามาขอใช้บริการ

ปัจจุบันยังพบว่า มีการจัดตั้งสมาคมอนุรักษ์เอกสารโบราณ โดยการเริ่มต้นจากการรวมตัวของนักวิชาการที่มีแนวคิดเป็นในทิศทางเดียวกันที่ต้องการช่วยงานคัมภีร์ใบลานของประเทศไทยเข้าสู่ระดับสากล ในเริ่มแรกสมาคมอนุรักษ์เอกสารโบราณจัดตั้งโดยนักภาษาโบราณจากหอสมุดแห่งชาติและนักวิชาการจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ รวมทั้งกลุ่มนักวิชาการอิสระด้านเอกสารโบราณ สำหรับภารกิจของสมาคมคือ การศึกษา “คัมภีร์ใบลาน” อย่างเป็นระบบและมีคุณภาพ โดยการพัฒนาลือต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ด้านคัมภีร์ใบลานกระจายสู่วงการวิชาการและประชาชนทั่วโลก และสร้างวิธีการเข้าถึงองค์ความรู้เหล่านี้ได้อย่างสะดวก รวมทั้งเป็นหน่วยงานกลางในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ใบลานทั้งในประเทศและต่างประเทศด้วย

ตารางที่ 2.1 ผลการสังเคราะห์ข้อมูลหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยในระดับชาติ ระดับสถาบันและระดับท้องถิ่น จำแนกตาม
ด้านการบริหารจัดการและด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณ

ประเด็น	1. ด้านการบริหารจัดการ									2. ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณทางกายภาพ				3. ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล			
	1.1 นโยบาย	1.2 กลยุทธ์	1.3 โครงสร้างองค์กร	1.4 ระบบการทำงาน	1.5 ผู้บริหาร	1.6 บุคลากร	1.7 งบประมาณ	1.8 เครือข่ายและความร่วมมือ	1.9 เทคโนโลยีสารสนเทศ	2.1 การจัดหาและรวบรวม	2.2 การจัดเก็บและต้นคัมภีร์โบราณ	2.3 การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ	2.4 การเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์โบราณ	3.1 การสร้างและการผลิต	3.2 การจัดเก็บและต้นคัมภีร์โบราณ	3.3 การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ	3.4 การเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์โบราณ
สำนักงาน																	
สำนักหอสมุดแห่งชาติ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	✓			✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันสันนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓				✓	✓	✓	✓	✓
สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ	✓					✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ประเด็น	หน่วยงาน														
	1.1 นโยบาย	1.2 กลยุทธ์	1.3 โครงสร้างองค์กร	1.4 ระบบการทำงาน	1.5 ผู้บริหาร	1.6 บุคลากร	1.7 งบประมาณ	1.8 เครือข่ายและความร่วมมือ	1.9 เทคโนโลยีสารสนเทศ						
	1. ด้านการบริหารจัดการ									2. ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณทางกายภาพ		3. ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล			
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				
สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
โครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓
ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓	✓	✓	✓

ตารางที่ 2.1 (ต่อ)

ประเด็น	หน่วยงาน									1. ด้านการบริหารจัดการ				2. ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์ ใบลานทางกายภาพ				3. ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์ใบ ลานทางดิจิทัล			
	1.1 นโยบาย	1.2 กลยุทธ์	1.3 โครงสร้างองค์กร	1.4 ระบบการทำงาน	1.5 ผู้บริหาร	1.6 บุคลากร	1.7 งบประมาณ	1.8 เครือข่ายและความร่วมมือ	1.9 เทคโนโลยีสารสนเทศ	2.1 การจัดหาและรวบรวม	2.2 การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์ใบลาน	2.3 การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ใบลาน	2.4 การเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์ใบลาน	3.1 การสร้างและการผลิต	3.2 การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์ใบลาน	3.3 การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ใบลาน	3.4 การเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์ใบลาน				
ห้องสมุด สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓							
สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓				
วัดมหาชัย จังหวัดมหาสารคาม	✓								✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓				
วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด	✓									✓	✓	✓									
โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดพระธรรมกาย	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓	✓	✓	✓	✓				

5. งานวิจัยเกี่ยวกับคัมภีร์ไบเบิล

5.1 งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย พบว่าส่วนใหญ่เป็นการวิจัยด้านเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลทางประวัติศาสตร์ สังคม กลุ่มชาติพันธุ์ภาษาวัฒนธรรม ศิลปะ ภูมิปัญญาท้องถิ่น คติธรรมและความเชื่อ ตำรายา และศาสนา และมีการวิจัยด้านอักษรภาษาโบราณและรูปลักษณ์ของคัมภีร์ไบเบิล โดยงานวิจัยด้านอักษรภาษาโบราณและรูปลักษณ์ของคัมภีร์ไบเบิล มีงานวิจัยของพิชญ เข้มพิลาและกฤษฎา ศรีธรรมมา (2550) ที่ได้ทำการศึกษาลวดลายผ้าห่อคัมภีร์ไบเบิลในภาคอีสานของไทย กฤษณพร สวนแสน (2548) ได้ทำศึกษาลักษณะอักษรขอมในคัมภีร์ไบเบิล อภิวัฒน์ พันธุ์สุข (2551) ทำการศึกษาการเปลี่ยนแปลงฐานะและบทบาทภาษา งานวิจัยทางด้านพุทธศาสนาพบว่า มีงานวิจัยของเฉลิมพล คำเชื้อ (2554) ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์ทางพุทธศาสนาบุพเพตพลีที่ปรากฏในคัมภีร์ไบเบิล กรณีศึกษาคัมภีร์เปิดตพลีนับวัดหลวงราชสถูปสถาน วรณวิทย์ เหลืองประภัสร์ (2547) ได้ทำศึกษาศตวรรษอภิศรรณกำเนิดวิจิตร ประชาณุกุล (2556) ทำการศึกษาเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลสู่การออกแบบสถานลานธรรมสำหรับทางด้านวัฒนธรรมและวิวัฒนาการของคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย พบว่าวสิรัตน์ มั่นทูลราช (2555, 2556) ได้ศึกษาวัฒนธรรมไบเบิลและศึกษาวัฒนธรรมคัมภีร์ไบเบิลของกลุ่มชาติพันธุ์เขมร อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว (2556) ได้ทำการศึกษาคัมภีร์ไบเบิลของล้านนา วิชัย กุลยาบาล (2543) ทำการศึกษาเชิงวิเคราะห์คัมภีร์ไบเบิลในงานวิจัยทางด้านคติธรรมความเชื่อ พบว่า มีงานวิจัยของอนุสรณ์ กิตติวัฒน์ (2556) ได้ศึกษาความเชื่อและคติธรรมที่ปรากฏในคัมภีร์อานิสงส์ปีใหม่ล้านนาสมัย วรรณอุคร (2551) ได้ทำการศึกษามิติทางวัฒนธรรมด้านรูปแบบ องค์ประกอบ ตัวอักษร เนื้อหา ค่านิยม ความเชื่อและเจตจำนงในการสร้างคัมภีร์ไบเบิล ตูลากรณ์ แสนปรน (2555) ได้ทำการศึกษาวรรณกรรมตำนานจากคัมภีร์ไบเบิลล้านนาและปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลล้านนาเป็นภาษาไทยปัจจุบัน เพื่อให้ นักวิชาการผู้สนใจนำไปใช้ประโยชน์ได้สะดวกเหมาะสมกับยุคสมัยตลอดจนการอนุรักษ์และฟื้นฟูคัมภีร์ไบเบิลล้านนาที่มีอยู่ในชุมชนให้คงอยู่ได้รับการศึกษาเรียนรู้และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์บัวไขเพ็งพระจันทร์ (2551) ได้ทำการศึกษาโดยมุ่งทำความเข้าใจความหมายทางสังคมของการฟื้นฟูคัมภีร์ไบเบิลลาวทั้งในช่วงก่อนและหลังยุคจินตนาการใหม่

สำหรับงานวิจัยด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยพบว่า มีงานวิจัยอยู่จำนวนน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยด้านเนื้อหาที่อยู่ในคัมภีร์ไบเบิล ซึ่งพบว่า มีงานวิจัยด้านการจัดการเนื้อหาความรู้ในคัมภีร์ไบเบิลอยู่ 2 เรื่องด้วยกัน ได้แก่ เรื่องการพัฒนามาตรฐานการลงรายการข้อมูลดิจิทัลคัมภีร์ไบเบิลและเรื่องการจัดระบบหมวดหมู่เนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิล สำหรับด้านการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิลมีอยู่ 2 เรื่อง ได้แก่ การศึกษาสภาพการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในหน่วยงาน

การจัดการคัมภีร์ไบเบิลที่เป็นหน่วยงานในระดับองค์กรและสถาบัน และหน่วยงานในระดับท้องถิ่น โดยเป็นการศึกษาสภาพการบริหารจัดการ งบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยี เครือข่าย และกระบวนการดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

นิสาชล จ่านงศรี (2552) ได้ทำการศึกษาการพัฒนาเค้าร่างเมทาตาสำหรับการจัดการเอกสารไบเบิลที่อยู่ในรูปดิจิทัล ที่พัฒนาขึ้นเป็นโครงสร้างมาตรฐานของข้อมูลที่ใช้ในการจัดการเอกสารไบเบิลที่จัดเก็บในรูปดิจิทัล โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยหลัก 3 ข้อ ดังนี้ (1) เพื่อพัฒนาเค้าร่างเมทาตาสำหรับการจัดการเอกสารไบเบิลที่อยู่ในรูปดิจิทัล เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสืบค้น การเข้าถึง การจัดการ และการใช้งานเมทาตาทาร์ร่วมกัน (2) เพื่อประเมินเค้าร่างเมทาตาสำหรับการจัดการเอกสารไบเบิลที่พัฒนาขึ้น (3) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของการจัดการเอกสารไบเบิลและพฤติกรรมเข้าถึงองค์ความรู้ในเอกสารไบเบิลของผู้ใช้ ผลการวิจัยพบว่า เค้าร่างเมทาตาที่พัฒนาขึ้นสามารถใช้บรรยายคุณลักษณะพิเศษทั้ง 12 กรณีของเอกสารไบเบิลได้และผู้ใช้ยอมรับถึงประสิทธิภาพของเค้าร่างเมทาตาที่พัฒนาขึ้นทั้งในส่วนของ การสืบค้น และการจัดการเอกสารไบเบิล นอกจากนี้การศึกษายังพบว่า การให้การยอมรับถึงประสิทธิภาพของเค้าร่างเมทาตาสำหรับเอกสารไบเบิลจะยิ่งเพิ่มสูงขึ้นเมื่อผู้ใช้ที่มีประสบการณ์มากขึ้น เค้าร่างเมทาตาที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 75 คุณลักษณะ แบ่งเป็น 34 องค์ประกอบหลัก และ 42 องค์ประกอบเพิ่มเติม สำหรับใช้บรรยายเอกสารไบเบิลไบเบิลทุกรูปแบบ (versions และ format) สามารถสนับสนุนการสืบค้นและการจัดการคอลเลกชันคัมภีร์ไบเบิล

บานเย็น ภัทรเกียรติเจริญ (2556) ได้ทำการศึกษาการจัดการความรู้เนื้อหาในเอกสารไบเบิล โดยวัตถุประสงค์ 1) วิเคราะห์ระบบการจัดหมวดหมู่ความรู้ในเอกสารไบเบิลที่มีอยู่ในปัจจุบัน 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันของระบบการจัดระบบความรู้ในเอกสารไบเบิลในหน่วยงานที่จัดการเอกสารไบเบิลในประเทศไทย 3) เพื่อรวบรวม วิเคราะห์เนื้อหาความรู้ที่มีอยู่ในเอกสารไบเบิลที่ปริวรรตแล้ว และ 4) เพื่อสังเคราะห์และจัดระบบหมวดหมู่ความรู้ที่ปรากฏในเอกสารไบเบิล การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ 1) ศึกษาวิเคราะห์ความรู้ที่ปรากฏในระบบการจัดระบบหมวดหมู่ความรู้ในเอกสารไบเบิลที่มีอยู่ 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันของระบบการจัดระบบความรู้ในเอกสารไบเบิลของหน่วยงานในประเทศไทย 3) วิเคราะห์ สังเคราะห์เนื้อหาความรู้ในเอกสารไบเบิลที่ปริวรรตแล้ว ผลวิจัยพบว่า การจัดหมวดหมู่ความรู้ในเอกสารไบเบิลในปัจจุบันนั้นยังไม่มีระบบหมวดหมู่ที่สมบูรณ์ ระบบที่ใช้อยู่ในปัจจุบันเป็นเพียงกลุ่มความรู้ที่แต่ละหน่วยงานพยายามพัฒนาขึ้นจากการวิเคราะห์จากชื่อเรื่องของเอกสารไบเบิล ยังไม่มีการวิเคราะห์จากเนื้อหาความรู้ที่เป็นจริง 2) จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์ถึงกลุ่มความรู้ที่บันทึกในเอกสารไบเบิล สามารถจัดกลุ่มได้เป็น 11 หมวด จำแนกเป็น 45 หมวดย่อย 98 หมู่ย่อย ซึ่งหมวดความรู้ 11 หมวดประกอบด้วย 1)

หมวดความรู้ทั่วไป 2) หมวดความเชื่อและประเพณี 3) หมวดศาสนา 4) หมวดการศึกษา การเมือง การปกครอง และการพาณิชย์ 5) หมวดโหราศาสตร์และดาราศาสตร์ 6) หมวดวิทยาศาสตร์ 7) หมวดเกษตรกรรม 8) หมวดการแพทย์และการดูแลสุขภาพ 9) หมวดภาษาและวรรณกรรมพื้นบ้าน 10) หมวดศิลปะ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาพื้นบ้าน 11) หมวดประวัติศาสตร์และพงศาวดาร

ไข่มุก อุทยาวลี (2550) ได้ทำการศึกษาสภาพภาพแหล่งข้อมูลสมุดไทยภาคใต้ ใน จังหวัดพัทลุงและสงขลา จากศึกษางานวิจัยดังกล่าวพบว่าผู้วิจัยไม่ได้ทำการศึกษาเฉพาะเอกสาร โบราณประเภทสมุดไทยเพียงอย่างเดียว เนื่องจากหน่วยงานที่ทำการศึกษาได้แก่ ศูนย์วัฒนธรรม โรงเรียนสตรีพัทลุง พิพิธภัณฑ์วัดเจ็บบางแก้ว สถาบันทักษิณศึกษา สำนักส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา หอสมุดแห่งชาติกาญจนาภิเษก สงขลา ยังมีเอกสาร โบราณประเภท คัมภีร์ใบลานจัดเก็บอยู่ด้วย ผลการวิจัยดังกล่าวจึงสะท้อนถึงผลการวิจัยของคัมภีร์ใบลานได้เป็นอย่างดีด้วย โดยวิจัยได้ทำการสำรวจในด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านเทคโนโลยี ด้านเครือข่ายความร่วมมือ และทางด้านกระบวนการดำเนินงานการอนุรักษ์ รวบรวม และการเก็บรักษาเอกสาร ผลการศึกษาพบว่าโดยภาพรวมพบว่าหน่วยงานที่ศึกษาดังกล่าวมีปัญหา ด้านการบริหารจัดการและการวางแผนดำเนินการอย่างจริงจังของหน่วยงาน ปัญหาการขาดบุคลากรผู้รับผิดชอบด้านการอนุรักษ์โดยตรงและบุคลากรยังขาดความรู้ทางด้านการอนุรักษ์และการเก็บรักษาเอกสารที่ถูกต้อง ปัญหาด้านงบประมาณที่มีอยู่จำกัด ปัญหาด้านการจัดเก็บอย่างเป็นระบบทั้งการจัดทำทะเบียน การลงรายการบัญชีเอกสาร และการจัดหมวดหมู่ ปัญหาด้านนโยบาย ในการพัฒนาระบบฐานข้อมูลไม่ชัดเจนและปัญหาการขาดเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาพัฒนาระบบ ฐานข้อมูล ปัญหาด้านการปริวรรตที่นักวิจัยขาดความชำนาญในการปริวรรต ถ่ายถอด และแปล เนื้อหาอักษรภาษาโบราณ และปัญหาขาดการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

ณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์ (2553) ได้ทำการศึกษาวิจัยด้านการจัดการคัมภีร์ใบลานในระดับ ท้องถิ่น วัดมหาชัย จังหวัดมหาสารคามในด้านการบริหารจัดการ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านเทคโนโลยี ด้านเครือข่ายความร่วมมือ และด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์ใบลานมี วัตถุประสงค์เพื่อเข้าใจแนวคิดวิธีการจัดการคัมภีร์ใบลานในช่วงพระอริยานุวัตรเขมจารียังมีชีวิตอยู่ พ.ศ.2507 –2534 ช่วงหลังการมรณภาพของพระอริยานุวัตร พ.ศ.2535 – 2547 และช่วงการจัด พิพิธภัณฑสถานคัมภีร์ใบลานอริยานุวัตรเขมจารีศูนย์อนุรักษ์การจัดการคัมภีร์ใบลานในแต่ละช่วงเวลาเป็น ตัวกำหนดผลการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูมรดกทางวัฒนธรรมประเภทคัมภีร์ใบลานได้ใช้ แนวคิดการปรับปรุงกระบวนการและเทคนิคในการทำนุบำรุงรักษามรดกทางวัฒนธรรม (Cultural Procedure) แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทและสาระสำคัญของวัฒนธรรมแนวคิดเกี่ยวกับการปฏิรูป การ จัดทำข้อมูลสารสนเทศและแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการคัมภีร์ใบลานเป็นเครื่องมือในการพัฒนา

กรอบแนวคิดการวิจัยรวมทั้งอธิบายและวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนำเสนอผลการวิจัยด้วยวิธีพรรณนา ผลการวิจัยพบว่าการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในช่วงแรก (ช่วงพ.ศ. 2507 – 2534) นั้นเกิดจาก 1) การชื่นชมในมรดกทางวัฒนธรรมความตระหนักในคุณค่าภูมิปัญญาอิสลาม 2) การรวบรวมสืบสานเพื่อให้เกิดการศึกษาค้นคว้าคัมภีร์ไบเบิลให้คนรุ่นหลังในทุกระดับและ 3) การได้รับผลกระทบจากเศรษฐกิจแบบทุนนิยมในการซื้อหา มรดกทางวัฒนธรรมจึงทำให้พระอริยานุวัตรเขมจารีเกิดปณิธานในการรวบรวมและจัดเก็บ

5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

สำหรับงานวิจัยด้านคัมภีร์ไบเบิลในต่างประเทศ จากการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยด้านการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลและการจัดการข้อมูลดิจิทัลคัมภีร์ไบเบิล โดยมีการศึกษาวิจัยทางด้านปัญหา นโยบายการจัดการ กระบวนการอนุรักษ์ต้นฉบับ และการจัดการข้อมูลดิจิทัลคัมภีร์ไบเบิล โดยงานวิจัยดังกล่าวได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาอีกด้วย ซึ่งมีงานวิจัยดังต่อไปนี้

Abhakorn (1996) ได้ทำการศึกษาแนวทางและวิธีการเตรียมการสำหรับการจัดการรวบรวม การให้บริการ รวมทั้งนโยบายการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล ของมหาวิทยาลัย Peradeniya ประเทศศรีลังกา ผลการศึกษาพบว่าไม่มีนโยบายในการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล ทั้งด้านการฝึกอบรมบุคลากร ขาดโปรแกรมการฝึกอบรมในการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล ในการผู้วิจัยได้เสนอแนวทางในการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล จำเป็นต้องมีการจัดหน่วยงานด้านการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลเพื่อรับผิดชอบด้านการอนุรักษ์โดยตรง และให้มีการฝึกอบรมบุคลากรด้านการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลในศรีลังกา

Alahakoon (2003) ได้ทำการศึกษาการจัดการคัมภีร์ไบเบิลด้านปัญหาด้านการดูแลรักษาและการอนุรักษ์ การเก็บรักษาแบบดั้งเดิม แบบสมัยใหม่และวิธีการอนุรักษ์ที่ใช้ในการป้องกันต้นฉบับ โปรแกรมการดูแลรักษาที่มีอยู่และทัศนคติของผู้ใช้ โดยทำการเลือกสำรวจ 3 หน่วยงานของประเทศศรีลังกาที่คอลเลกชันคัมภีร์ไบเบิลที่ใหญ่ที่สุด คือกรมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ มหาวิทยาลัย Peradeniya และกรมหอจดหมายเหตุแห่งชาติ มาศึกษาสภาพทางกายภาพของคอลเลกชัน และสภาพแวดล้อม โดยใช้วิธีการวิจัยแบบการสังเกต โดยการบันทึก นอกจากนี้ใช้แบบสอบถามส่งถึงหัวหน้าทุกแผนกและบรรณารักษ์ในกลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 แห่ง เพื่อให้ทราบปัญหาการจัดการไบเบิล และทดสอบทัศนคติของผู้ใช้เกี่ยวกับการอนุรักษ์และการจัดเก็บรักษาผลการวิจัยพบว่าปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาและการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลของประเทศศรีลังกาคือการขาดคู่มือวิธีการอนุรักษ์ที่เป็นมาตรฐานขาดการจัดเก็บไบเบิลที่ถูกต้อง และการขาดเทคนิคความรู้วิธีการที่ทันสมัย ขาดบุคลากรหรือผู้เชี่ยวชาญในด้านคัมภีร์ไบเบิล ขาดด้านงบประมาณ และขาดนโยบายด้านการจัดการไบเบิลของภาครัฐ

Agrawal (2006) ได้ทำการสำรวจการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลในประเทศอินเดียและได้ทำการเปรียบเทียบสภาพการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย ศรีลังกา เนปาล มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ผลการศึกษาพบว่าประเทศต่างๆ มีปัญหาด้านการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลที่คล้ายๆ กัน คือ การขาดความตระหนักของประชาชนในการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล ขาดการอบรมให้ความรู้ด้านการอนุรักษ์ และเครื่องมืออุปกรณ์รวมทั้งเทคโนโลยีที่เหมาะสมในการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล ขาดความสนใจเนื้อหาที่เป็นมรดกภูมิปัญญาของชาติ ขาดจากสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน และผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางปฏิบัติด้านการอนุรักษ์ คือ 1) สร้างความตระหนักให้ประชาชนในท้องถิ่นชุมชนได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ไบเบิลโดยการอบรมให้ความรู้และจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจรวมทั้งการทำโครงการพิเศษขึ้นมา 2) การจัดโปรแกรมฝึกอบรมการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล 3) สร้างกลยุทธ์ในการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลในแต่ละประเทศ 3) มีการวางแผนเป้าหมายในการศึกษาของวรรณกรรมดั้งเดิมในคัมภีร์ไบเบิลที่เป็นรูปธรรมชัดเจน 4) สร้างคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ไบเบิลให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่ไม่ใช่รัฐบาลสนใจที่จะให้งบประมาณในการดำเนินการจัดการคัมภีร์ไบเบิล

Ranasinghe & tharanga Diruk Ranasinghe (2013) ได้จัดทำโครงการศึกษาการจัดเก็บ รักษาต้นฉบับและการวิจัยด้านคัมภีร์ไบเบิลของคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัย Kelaniya ที่ศรีลังกาโดยใช้วิธีการแปลงและการพัฒนาห้องสมุดดิจิทัลช่วยให้ผู้ที่สนใจสามารถเข้าถึงคัมภีร์ไบเบิลในรูปแบบดิจิทัล วัตถุประสงค์ของโครงการพยายามที่จะคัดลอกคัมภีร์ไบเบิลทุกประเภทโดยไม่คำนึงถึงด้านลิขสิทธิ์ ผลการศึกษาพบว่า ปัญหาที่พบเจ้าของคัมภีร์ไบเบิลไม่เต็มใจที่จะส่งมอบต้นฉบับคัมภีร์ไบเบิลสำหรับการแปลงเป็นดิจิทัลขาดโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ขาดแคลนไฟฟ้า สำหรับใช้ในการแปลงเป็นดิจิทัลในพื้นที่ห่างไกลความเจริญ ขาดแคลนเครื่องมืออุปกรณ์และเทคโนโลยีที่สำหรับแปลงดิจิทัล ปัญหาข้อจำกัดของงบประมาณอย่างรุนแรงขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการปริวรรต ถ่ายทอด และแปลเนื้อหาอักษรภาษาโบราณในคัมภีร์ไบเบิล

Sahoo, et al. (2013) ได้ทำการศึกษาสภาพการดำเนินงานของหน่วยงานศูนย์แหล่งเอกสารโบราณและศูนย์อนุรักษ์เอกสารโบราณที่อยู่ภายใต้โครงการ National Mission for Manuscripts ดำเนินการโดยกระทรวงการท่องเที่ยวและวัฒนธรรม ประเทศอินเดีย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสดงถึงแนวโน้มการเติบโตของศูนย์แหล่งเอกสารโบราณและศูนย์อนุรักษ์เอกสารโบราณ แสดงถึงการจัดตั้งแผนงาน เพื่อตรวจสอบภารกิจและบทบาทของชาติด้านเอกสารโบราณในส่วนของ การสำรวจและการจัดเก็บ รวบรวม การดูแลรักษาและการอนุรักษ์ ด้านวิชาการตามภารกิจและด้านการเผยแพร่ภารกิจของศูนย์ดังกล่าว ผลการศึกษาได้ข้อสรุปดังนี้ พบว่าภารกิจด้านเอกสารโบราณของชาติโครงการ National Mission for Manuscripts ได้ดำเนินการตามภารกิจ

ของชาติครอบคลุมต่อการเก็บรักษาของต้นฉบับผ่านการทำงานศูนย์อนุรักษ์เอกสาร โบราณที่มีการจัดตั้งอยู่ทั่วประเทศ และผ่านการทำงานของศูนย์แหล่งเอกสารโบราณที่จัดตั้ง 5 โชนของประเทศอินเดีย เช่น ภาคเหนือ ภาคใต้ภาคตะวันออกเฉียงเหนือและ โชนภาคกลาง

Butdisuwan & Babu (2014) ได้ทำการศึกษาเพื่อสำรวจคัมภีร์ใบลานในวัดจังหวัดมหาสารคาม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการ ด้านบุคลากร และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกโครงสร้างพื้นฐาน เครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการจัดการคัมภีร์ใบลาน ศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุของการเสื่อมสภาพของคัมภีร์ใบลานต้นฉบับศึกษาสำรวจขอบเขตของแปลงคัมภีร์ใบลานเป็นดิจิทัล และศึกษาด้านปัญหาการจัดการคัมภีร์ใบลาน ผลการศึกษาพบว่าวัดที่จัดเก็บคัมภีร์ใบลานใบลานในจังหวัดมหาสารคาม จำเป็นต้องมีค่านางงานจัดเก็บ ดูแลและอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานที่เหมาะสม และยังพบว่ามีปัญหาและอุปสรรคในการเก็บรักษาและการอนุรักษ์ ที่พระสงฆ์ที่มีหน้าที่ดูแลและการจัดการที่ต้องเผชิญกับปัญหาเป็นอย่างมากในการจัดเก็บรักษาและการให้บริการแก่นักวิจัยหรือผู้ที่ต้องการอ่าน เนื่องจากมีบุคลากรไม่เพียงพอและขาดความรู้ เทคนิคด้านการจัดการคัมภีร์ใบลาน รวมทั้งงบประมาณที่ไม่เพียงพอ ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอแนะทางออกการแก้ปัญหาสำหรับการจัดการคัมภีร์ใบลานต้นฉบับที่ดีและการพัฒนาอย่างยั่งยืนในการรักษามรดกทางวัฒนธรรมของจังหวัดมหาสารคาม จำเป็นต้องมีขั้นตอนการวางแผนเชิงกลยุทธ์ หลังจากนั้นนำมาจัดทำเป็นโครงการ ให้พระสงฆ์หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องมีการฝึกอบรมหรือการพัฒนาเพื่อการจัดการคัมภีร์ใบลานต้นฉบับรวมทั้งการยกระดับจิตสำนึกของบุคลากรและประชาชนด้วยการฝึกอบรมเพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาในทุกระดับ

Mohamed sageer (2014) ได้ทำการศึกษาสภาพการจัดการคัมภีร์ใบลานของเมือง Karala โดยการศึกษาปัจจัยปัญหาการเสื่อมสภาพของต้นฉบับ และด้านการจัดการการแปลงและจัดเก็บข้อมูลดิจิทัลคัมภีร์ใบลาน ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินการจัดเก็บข้อมูลดิจิทัลจะเป็นแนวทางในการรักษาเนื้อหาในคัมภีร์ใบลานให้ยืนยาวต่อไปในอนาคตได้

Jarusawat & Cox (2015) ได้ทำการศึกษาเพื่อรูปแบบความร่วมมือการทำงานร่วมกันของการจัดการคอลเลกชันเอกสารมรดกทางวัฒนธรรมล้านนาในห้องสมุดจากภาคเหนือตอนบนของประเทศไทยมีมรดกทางวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อทำความเข้าใจสถานะของวัฒนธรรมล้านนาในยุคปัจจุบัน 2) เพื่อสำรวจความเชื่อในชุมชนล้านนาเกี่ยวกับวัฒนธรรมล้านนาของพวกเขา 3) ตรวจสอบวิธีการผู้มีส่วนได้เสียคอลเลกชันล้านนาเชื่อว่าควรมีการจัดการในแง่ของผู้เขียนหรือผู้แต่งที่เป็นเจ้าของและการเข้าถึง 4) เพื่อสำรวจหาเหตุผลว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนจะทำให้การจัดการคอลเลกชันเอกสารมรดกทางวัฒนธรรมล้านนามีการจัดการดีขึ้น 5) เพื่อตรวจสอบว่าผู้มีส่วนได้เสีย ได้แก่ ชุมชนผู้นำชุมชนผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับ

วัฒนธรรมล้านนาและบรรณารักษ์เกี่ยวกับความคิดเห็นว่าคอลเลกชันเอกสารมรดกทางวัฒนธรรมล้านนาควรมีการจัดการแบบมีส่วนร่วม 6) การพัฒนาแนวทางสำหรับรูปแบบความร่วมมือในการพัฒนาคอลเลกชันในห้องสมุด ผลการศึกษาพบว่า ห้องสมุดควรมีบทบาทสำคัญในการจัดการคอลเลกชันเอกสารที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมดังกล่าว และห้องสมุดควรส่งเสริมให้คนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการคอลเลกชันมรดกทางวัฒนธรรมล้านนาเพื่อจะตอบสนองความต้องการของคนล้านนา และจัดการความรู้ในท้องถิ่น ผลการพัฒนาในรูปแบบความร่วมมือในการทำงานร่วมกันของการจัดการคอลเลกชันเอกสารที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมล้านนาของชุมชน ควรมีการจัดการในแง่ของผู้เขียนหรือผู้ประพันธ์ที่เป็นเจ้าของและการเข้าถึง เพื่อสำรวจว่าผู้มีส่วนได้เสีย เช่น ชุมชนผู้นำชุมชน เชี่ยวชาญเกี่ยวกับวัฒนธรรมล้านนาและบรรณารักษ์เห็นว่าคอลเลกชันเอกสารมรดกทางวัฒนธรรมล้านนาควรได้รับการจัดการและเพื่อการตรวจสอบสิ่งที่จะเป็นรูปแบบการทำงานร่วมกันในการพัฒนาคอลเลกชัน ผลการวิจัยยังเสนอแนะว่าปัญหาหลักสำหรับห้องสมุดจดหมายเหตุและพิพิธภัณฑ์ที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบในการบริหารจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่นในแง่ความเป็นเจ้าของและการเข้าถึง เงื่อนไขของการประพันธ์และความเป็นเจ้าของจำเป็นต้องเข้าใจและเคารพในท้องถิ่น และต้องทำจากความต้องการของคนในท้องถิ่น และเคารพในวัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อของท้องถิ่น ซึ่งอาจเกี่ยวข้องกับข้อจำกัด เกี่ยวกับสิทธิการเข้าถึงความรู้ของชนพื้นเมือง นอกจากนี้ห้องสมุดและสถาบันอื่น ๆ ต้องให้แน่ใจว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นจะเป็นตัวแทนให้กับประชาชนในรูปแบบและลักษณะของชุมชนและไม่ควรถูกตีความหมายผิดหรือทำให้เกิดการเข้าใจผิดของประชาชน กระบวนการจัดการคอลเลกชันที่ใช้กันต้องมีส่วนร่วมจากประชาชนในท้องถิ่น รูปแบบต้องกำหนดให้เหมาะสมกับทุกชุมชนท้องถิ่น โดยกำหนดขึ้นอยู่กับแต่ละลักษณะวัฒนธรรมของชุมชน โดยการมีส่วนร่วมของคนท้องถิ่นจะนำไปสู่ที่ดีกว่า

Devika & Vijayakumar (2016) ได้ทำการศึกษาการจัดการข้อมูลดิจิทัลคัมภีร์โบราณของห้องสมุดรัฐ Tamil Nadu โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการสำรวจสภาพคัมภีร์โบราณการศึกษาการคัดเลือกพิจารณาคัมภีร์โบราณสำหรับการแปลงให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลและศึกษาวิธีการและกระบวนการของการแปลงข้อมูลดิจิทัลห้องสมุดรัฐ Tamil Nadu ผลการศึกษาพบว่า คัมภีร์โบราณต้นฉบับมีปัจจัยมีการเสื่อมสภาพเนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ อาจจะไม่สามารถจัดเก็บรักษาไว้ได้ตลอดไป จึงมีความจำเป็นในการวิจัยเพื่อการรักษาคัมภีร์โบราณให้คงอยู่ และจากการศึกษาผู้วิจัยพบการเก็บรักษาของต้นฉบับที่ผ่านการแปลงคัมภีร์โบราณให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลเป็นหนึ่งในวิธีการที่มีประสิทธิภาพ แต่ก็พบว่าใช้เวลามากในการดำเนินการและและค่าใช้จ่ายสูง

Warraich & Tahira (2016) ได้ทำการศึกษาสำรวจปัญหาของการอนุรักษ์และการเก็บรักษาของคอลเลกชันเอกสารโบราณและประเภทคัมภีร์โบราณที่ใหญ่ที่สุดของประเทศปากีสถานในห้องสมุดมหาวิทยาลัย Punjab ในการศึกษาได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการจัดเก็บรวบรวม และการจัดหมวดหมู่อุปกรณ์ในการจัดการเอกสารโบราณ รวมทั้งการอนุรักษ์และแปลงของต้นฉบับ โดยใช้วิธีการสนทนากลุ่มเจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า งานด้านการอนุรักษ์ต้นฉบับเอกสารโบราณจะมีกระบวนการวางแผนเชิงกลยุทธ์หลังจากนั้นนำมาเป็นจัดทำเป็นโครงการ และพบว่ามีมาตรการในการสร้างบุคลากรมาเพื่อการอนุรักษ์และการเก็บรักษาเอกสารโบราณดังกล่าวโดยตรงเพื่อประโยชน์ของคนรุ่นอนาคต ผลการศึกษายังระบุมีความจำเป็นต้องมีการวางแผนที่เหมาะสมเพื่อรักษาและรักษาคอลเลกชันเอกสารโบราณละปัญหาต้องเผชิญกับบุคลากรและการพัฒนาเอกสารโบราณในรูปแบบดิจิทัล

ตารางที่ 2.2 ผลการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำแนกตามประเด็นด้านการบริหารองค์กรและด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณ
ทางกายภาพและทางดิจิทัล

ประเด็น	1.1 นโยบาย	1.2 กลยุทธ์	1.3 โครงสร้างองค์กร	1.4 ระบบการทำงาน	1.5 ผู้บริหาร	1.6 บุคลากร	1.7 งบประมาณ	1.8 เครือข่ายและความร่วมมือ	1.9 เทคโนโลยีสารสนเทศ	หน่วยงาน		
										1. ด้านการบริหารจัดการ	2. ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณทางกายภาพ	3. ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล
											นิสาชล จ้านงศรี (2552)	✓
											บานเย็น ภัทรเกียรติเจริญ (2556)	✓
	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	ไข่มุก อุทยาวลี (2550)	
	✓		✓			✓	✓	✓			ณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์ (2553)	
	✓		✓	✓		✓			✓	✓	Abhakorn, Rujaya (1996)	✓
	✓					✓	✓		✓		Alahakoon (2003)	
	✓	✓				✓	✓			✓	Agrawal (2006)	

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

ประเด็น	1. ด้านการบริหารจัดการ									2. ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์				3. ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์		
	1.1 นโยบาย	1.2 กลยุทธ์	1.3 โครงสร้างองค์กร	1.4 ระบบการทำงาน	1.5 ผู้บริหาร	1.6 บุคลากร	1.7 งบประมาณ	1.8 เครือข่ายและความร่วมมือ	1.9 เทคโนโลยีสารสนเทศ	2.1 การจัดหาและรวบรวม	2.2 การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์โบราณ	2.3 การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ	2.4 การเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์โบราณ	3.1 การสร้างและการผลิต	3.2 การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์โบราณ	3.3 การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ
นักวิจัย	1. ด้านการบริหารจัดการ									2. ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์				3. ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์		
										โบราณทางกายภาพ				โบราณทางดิจิทัล		
Ranasinghe & tharanga Diruk						✓	✓	✓					✓		✓	
Sahoo, et al. (2013)	✓		✓	✓									✓			
Butdisuwan & Babu (2014)	✓	✓	✓		✓	✓				✓	✓					
Mohamed sager (2014)													✓	✓	✓	
Jarusawat & Cox (2015)	✓					✓	✓			✓	✓					
Devika & Vijayakumar (2016)													✓	✓	✓	
Warraich&Tahira (2016)	✓	✓				✓				✓	✓		✓			

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย 2) ศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย 3) ศึกษาปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย และ 4) พัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการศึกษาออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดการ ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จและปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและมีความครบถ้วนสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างกับผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง ((Purposive Sampling) การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อจัดระเบียบข้อมูล การแสดงข้อมูล การหาข้อสรุป การตีความข้อมูลและอธิบายข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในประเด็นข้อค้นพบด้านสภาพปัจจุบันการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ข้อค้นพบด้านปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการคัมภีร์โบราณและข้อค้นพบด้านปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

ระยะที่ 2 ร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย สำหรับการศึกษาในระยะที่ 2 แบ่งการศึกษาออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย นำผลจากข้อค้นพบสภาพการจัดการ ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จและปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย จากการวิจัยในระยะที่ 1 มาทำการประมวลผลเพื่อพัฒนาเป็นร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความถูกต้องของร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย โดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการคัมภีร์โบราณจำนวน 10 คน ทำการตรวจสอบความถูกต้องส่วนประกอบและรายละเอียดของร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย แล้วนำผลข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา จากนั้นนำมาตีความหมายและหาคำอธิบายเชิงทฤษฎีจากข้อมูลเพื่อปรับปรุงร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 3 การปรับปรุงร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย โดยนำผลวิเคราะห์ข้อมูลข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในขั้นตอนที่ 2 นำมาใช้ในการปรับปรุงร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

ระยะที่ 3 พัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย สำหรับการศึกษาใน ระยะที่ 2 แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาและนำเสนอรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย โดยการนำผลจากการปรับปรุงร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ของ ระยะที่ 2 มานำเสนอเป็นรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย โดยนำเสนอ ส่วนประกอบแต่ละด้านและคำอธิบายของรูปแบบและนำเสนอภาพของรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ ซึ่งคาดว่าจะนำรูปแบบ การจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยไปใช้ จำนวน 6 คน เพื่อยืนยันความเหมาะสมของรูปแบบ การจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยในแต่ละด้านของรูปแบบ จากนั้นทำการตรวจสอบการยืนยัน รูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยของผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency)

ขั้นตอนที่ 3 นำรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณด้านกระบวนการจัดการ คัมภีร์โบราณไปใช้ ในลักษณะจัดทำเป็นคู่มือแนวปฏิบัติในกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณ โดย นำไปทดลองใช้ในหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณจำแนกเป็น ระดับชาติ คือ สำนักหอสมุดแห่งชาติ ระดับหน่วยงานคือ ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และระดับ ท้องถิ่นคือ สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์โบราณวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่ เป็นระยะเวลา 2 เดือน โดยผ่าน ความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อนำไปทำการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มทดลอง หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติ ระดับหน่วยงาน และระดับท้องถิ่น ที่ได้นำคู่มือแนว ปฏิบัติในกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณไปใช้ การวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินผลความพึงพอใจ การใช้รูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณ วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน โดย ใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ระยะและขั้นตอนการดำเนินการวิจัยนำเสนอ ดังตารางที่ 3.1 ดังนี้

ตารางที่ 3.1 ระยะและขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

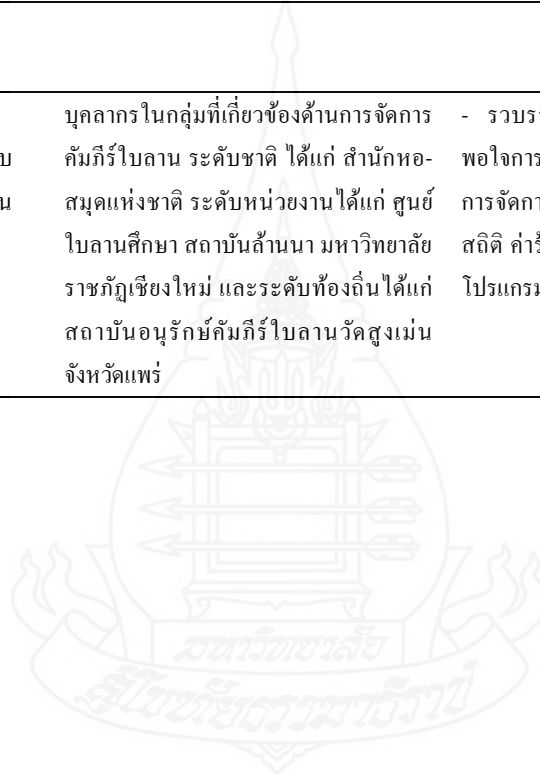
ระยะ	วิธีดำเนินการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	การเก็บข้อมูล/การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดการ ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จและปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย	สัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง	ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณ 14 แห่ง จำนวน 28 คน	- เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง - การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหา โดยการจัดระเบียบข้อมูล การแสดงข้อมูล การหาข้อสรุป การตีความข้อมูลและอธิบายข้อมูล	- สภาพปัจจุบันการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย - ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย - ปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย
ระยะที่ 2 ร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย				
ขั้นตอนที่ 1 การร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย	พัฒนาเป็นร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย		- รวบรวมข้อมูลจากผลข้อค้นพบสภาพการจัดการ ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จและปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย จากการศึกษาในระยะที่ 1 ประมวลผลข้อมูลแบบบูรณาการ โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบหาความสัมพันธ์ ความเชื่อมโยงและความสอดคล้อง	ร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย
ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความถูกต้องของร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย	สนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ	ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการคัมภีร์โบราณจำนวน 10 คน	- เก็บรวบรวมข้อมูลจากผลการสนทนา - การวิเคราะห์เนื้อหาหาตีความ หมายและหาคำอธิบายเชิงทฤษฎีจากข้อมูล	ได้ผลสรุปข้อเสนอแนะในการปรับปรุงร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณ
ขั้นตอนที่ 3 การปรับปรุงร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย	ปรับปรุงร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยตามข้อ เสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ		- ผลจากการสนทนากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ - ปรับปรุงร่างรูปแบบตามข้อ เสนอแนะในแต่ละด้านของรูปแบบ	ได้รูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ระยะ	วิธีดำเนินการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	การเก็บข้อมูล/การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้
ระยะที่ 3 พัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย				
ขั้นตอนที่ 1 การร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย	พัฒนาเป็นร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย		- รวบรวมข้อมูลจากผลข้อค้นพบสภาพการจัดการ ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จและปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย จาก การวิจัยในระยะที่ 1 ประมวลผลข้อมูลแบบบูรณาการ โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบ ความสัมพันธ์ ความเชื่อมโยงและความสอดคล้อง	ร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย
ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาและนำเสนอรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย	นำเสนอส่วนประกอบและคำอธิบายแต่ละด้านของรูปแบบและการนำเสนอภาพของรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย			ได้ผลนำเสนอรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ในบทที่ 6
ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย	ยืนยันความเหมาะสมรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย โดยผู้ทรงคุณวุฒิ	ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ จำนวน 6 คน	- รวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ - วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency)	ได้รูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ระยะ	วิธีดำเนินการวิจัย	ผู้ให้ข้อมูลหลัก	การเก็บข้อมูล/การวิเคราะห์ข้อมูล	ผลที่ได้
ระยะที่ 3 พัฒนารูปแบบการจัดการ คัมภีร์โบราณในประเทศไทย				
ขั้นตอนที่ 3 การนำรูปแบบการ จัดการคัมภีร์โบราณในส่วนประกอบ ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณ ไปใช้	นำรูปแบบกระบวนการจัดการคัมภีร์ โบราณของรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบ ราณในส่วนไปใช้งานจริงในหน่วยงาน การจัดการคัมภีร์โบราณ	บุคลากรในกลุ่มที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการ คัมภีร์โบราณ ระดับชาติ ได้แก่ สำนักหอ- สมุดแห่งชาติ ระดับหน่วยงาน ได้แก่ ศูนย์ โบราณศึกษา สถาบันล้านนา มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงใหม่ และระดับท้องถิ่น ได้แก่ สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์โบราณวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่	- รวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินความพึง พอใจการใช้งานคู่มือแนวปฏิบัติในกระบวนการ จัดการคัมภีร์โบราณ - วิเคราะห์ข้อมูลใช้ สถิติ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงมาตรฐาน โดยใช้ โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ	ได้ผลการประเมินความพึงพอใจในการใช้ งานรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณด้าน กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณตามคู่มือ แนวปฏิบัติ

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพการจัดการปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จและปัญหาการจัดการ คัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย

1.1 หน่วยวิจัยและผู้ให้ข้อมูลหลัก

1.1.1 หน่วยวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ คือ หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติ ระดับสถาบันและระดับท้องถิ่น จำนวน 14 แห่ง ใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยเลือกหน่วยงานที่มีผู้รับผิดชอบในการจัดการคัมภีร์ไบเบิลและมีการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลอย่างเป็นระบบอย่างชัดเจน

- 1) หน่วยงานระดับชาติ ได้แก่ (1) สำนักหอสมุดแห่งชาติ
- 2) หน่วยงานระดับสถาบัน ได้แก่ (2) สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (3) สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (4) ศูนย์ไบเบิลศึกษา สถาบันล้านนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (5) สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ (6) ศูนย์ไบเบิลศึกษา สถาบันล้านนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ (7) สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา (8) โครงการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม (9) สำนักศิลปวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา (10) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) และ (11) ห้องสมุด สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์
- 3) หน่วยงานในระดับท้องถิ่น ได้แก่ (12) วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด วัดมหาชัย จังหวัดมหาสารคาม (13) สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่ และ (14) โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดพระธรรมกาย

1.1.2 ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วยผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิลและด้านปฏิบัติงานเกี่ยวกับคัมภีร์ไบเบิลในหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลทั้ง 14 แห่ง ซึ่งประกอบด้วย ผู้ให้ข้อมูลการบริหารจัดการ แห่งละ 1 คน จำนวน 14 คน ได้แก่ ผู้บริหาร ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ 3 คน รองผู้อำนวยการ 1 คน ผู้จัดการ 1 คน หัวหน้ากลุ่ม 5 คน ประธานโครงการ 1 คน ผู้ประสานงาน 1 คน ผู้นำชุมชน 2 คน และผู้ให้ข้อมูลด้านการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคัมภีร์ไบเบิล แห่งละ 1 คน จำนวน 14 คน ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงาน ประกอบด้วย นักภาษาโบราณ 3 คน นักวิชาการด้านคัมภีร์ไบเบิล 4 คน ที่ปรึกษาและดูแลคัมภีร์ไบเบิล 4 คน ผู้ทำงานด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล 3 คน รวมทั้งสิ้น 28 คน ซึ่งใช้วิธีการเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

โดยการกำหนดคุณสมบัติของกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดังนี้

- 1) ผู้บริหารของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบหรือกำกับดูแลและบริหารจัดการคัมภีร์โบราณ
- 2) ผู้ปฏิบัติงานของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.2.1 การสร้างเครื่องมือแนวการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยดำเนินการสร้างแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง เป็นการสัมภาษณ์รายบุคคล เพื่อสอบถามประเด็นที่ต้องการศึกษาแบบเจาะลึก ซึ่งผู้วิจัยได้พัฒนาโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและจากกรอบแนวคิดของการวิจัยการจัดการคัมภีร์โบราณ โดยการกำหนดประเด็นข้อคำถามแนวทางการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า แบบแนวทางการสัมภาษณ์นี้เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จและปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1-3 โดยมีรายละเอียดประเด็นข้อคำถามเป็นแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึก ดังนี้

1) สภาพการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ประกอบด้วยข้อคำถามการสัมภาษณ์ ดังนี้

(1) สภาพการบริหารจัดการ ประกอบด้วยประเด็นข้อคำถาม 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านนโยบาย 2) ด้านกลยุทธ์ 3) ด้านโครงสร้างองค์กร 4) ด้านระบบการทำงาน 5) ด้านบุคลากร และ 6) ด้านงบประมาณ

(2) กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณ ประกอบด้วยข้อคำถาม 4 ด้าน ได้แก่ 1) การจัดหาและรวบรวม 2) การจัดเก็บและการค้นคืน 3) การอนุรักษ์และสงวนรักษา 4) การเผยแพร่และให้บริการ

2) ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์โบราณ ประกอบด้วย ประเด็นข้อคำถามการสัมภาษณ์ 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการบริหารจัดการ (2) ด้านงบประมาณ (3) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (4) ด้านบุคลากร และ (5) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ

3) ปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณ ประกอบด้วย ประเด็นข้อคำถามการสัมภาษณ์ 5 ด้าน ได้แก่ ได้แก่ (1) ด้านการบริหารจัดการ (2) ด้านงบประมาณ (3) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (4) ด้านบุคลากร และ (5) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ

1.2.2 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) นำแบบสัมภาษณ์ที่ได้พัฒนาขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาคุณุฎิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้านโครงสร้างและภาษา จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์ที่ได้ผ่านการตรวจสอบแล้วเสนอผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน (ดังภาคผนวก จ) เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และตรวจสอบความถูกต้อง ความชัดเจนในการใช้ภาษา โดยผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิดังนี้

- 1) เป็นผู้มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ และเป็นผู้มีประสบการณ์ในการบริหารองค์กร
- 2) เป็นผู้ที่มีความรู้ มีความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ และมีประสบการณ์ด้านคัมภีร์ไบเบิล

นำแบบสัมภาษณ์ที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิมาค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (Index of Item-Objective Congruence IOC) ซึ่งพิจารณาค่า IOC ที่มีค่ามากกว่า 0.5 ขึ้นไป ถือว่าเป็นคำถามใช้ได้ ข้อใดมีค่าน้อยกว่า 0.5 เป็นคำถามที่ไม่ได้ ซึ่งมีค่าที่ได้เท่ากับ 0.78 เมื่อทราบคะแนนแล้วนำเครื่องมือไปปรับปรุงแก้ตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจอีกครั้ง ก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นผู้บริหารและปฏิบัติงานหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิล 14 แห่ง

1.1.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างกับผู้บริหารและปฏิบัติงานหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิล 14 แห่ง มีขั้นตอน ดังนี้

- 1) รวบรวมรายชื่อและพิจารณาคุณสมบัติของผู้บริหารและปฏิบัติงาน
- 2) ติดต่อผู้บริหารและปฏิบัติงาน โดยวิธีการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยของสาขาศิลปศาสตร์ แขนงสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช พร้อมทั้งเค้าโครงวิทยานิพนธ์ฉบับย่อ แนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกให้กับผู้บริหารและปฏิบัติงานที่ขอสัมภาษณ์ทั้งทางไปรษณีย์และติดต่อด้วยตนเอง หลังจากนั้นประมาณ 1 สัปดาห์ผู้วิจัยได้โทรศัพท์ติดต่อเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ โดยขอนัดวัน เวลา รวมถึงสถานที่สัมภาษณ์ตามที่ผู้บริหารและปฏิบัติงานแต่ละคนกำหนด

3) วางแผนการสัมภาษณ์โดยการเตรียมอุปกรณ์ในการสัมภาษณ์ ได้แก่ สมุดจดบันทึก ปากกา อุปกรณ์บันทึกเสียง รวมทั้งแนวทางการสัมภาษณ์เชิงลึกตามประเด็นที่เตรียมไว้ล่วงหน้า และไปถึงสถานที่นัดหมายตามวันเวลาที่ได้นัดหมายไว้

4) เริ่มสัมภาษณ์โดยใช้แนวคำถามตามแบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างที่เตรียมไว้ โดยเริ่มต้นจากการตั้งคำถามตามข้อคำถามที่กำหนดไว้ แล้วเปิดโอกาสให้ผู้ตอบ ขณะทำการสัมภาษณ์ผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานเพื่อขอทำการบันทึกเสียงและจดบันทึกคำสัมภาษณ์ไปพร้อมกัน โดยใช้ระยะเวลาในการสัมภาษณ์แต่ละคน ประมาณ ไม่น้อยกว่า 1 ชั่วโมง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหาร และผู้ปฏิบัติงานดังกล่าว ระหว่างวันที่ 15 มิถุนายน 2558 - 15 ตุลาคม 2558

1.1.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยการจัดระเบียบข้อมูล การแสดงข้อมูล และการหาข้อสรุป การตีความข้อมูล และอธิบายข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในประเด็นข้อค้นพบด้านสภาพปัจจุบันการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ข้อค้นพบด้านปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการคัมภีร์โบราณและข้อค้นพบด้านปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย มีขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นตอนการเตรียมและจัดระเบียบทางกายภาพของข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ทั้งส่วนของการจดบันทึกและการถอดเทปที่ได้จากการสัมภาษณ์มาเรียบเรียงและจัดพิมพ์ไว้ด้วยโปรแกรม Microsoft Excel ให้อ่านเข้าใจง่ายแต่ยังคงรักษาเนื้อความเดิม ข้อมูลจากการจดบันทึกและจากการถอดเทปสัมภาษณ์จะถูกเก็บเป็นความลับไม่นำไปเผยแพร่ต่อในสาธารณะ เมื่อถอดเทปสัมภาษณ์และสรุปประเด็นเสร็จแล้วได้ส่งให้ผู้ให้ข้อมูลพิจารณาตรวจทานอีกครั้งหนึ่ง รวมทั้งขอความยินยอมในการเปิดเผยชื่อสกุลและหน่วยงานของผู้ให้ข้อมูล การจัดเก็บรักษาความปลอดภัยของข้อมูลทำอย่างเป็นระบบด้วยการจัดแยกเป็นแฟ้มข้อมูลของผู้ให้ข้อมูลหลัก จำแนกตามหน่วยงานที่สังกัด ภายในแฟ้มข้อมูลจะเป็นแฟ้มย่อยของรายละเอียดการให้สัมภาษณ์ และไฟล์เสียงของผู้ให้ข้อมูลแต่ละราย ทำการสำรองข้อมูลไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลและฮาร์ดดิสก์ภายนอกอีกจำนวน 1 ชุด และแยกสถานที่จัดเก็บเพื่อความปลอดภัยของข้อมูล ข้อมูลทั้งหมดจะถูกเก็บรักษาไว้เป็นความลับและทำการสำรองข้อมูลทุกครั้งที่มีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อป้องกันการสูญหาย

2) ขั้นตอนการจัดระเบียบเนื้อหาของข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรม Microsoft Excel และ Microsoft Word ในการวิเคราะห์เนื้อหา ทำการอ่านบททวนเพื่อหาข้อความหรือเรื่องที่มีความหมายตรงกับประเด็นที่ต้องการวิเคราะห์หรือตรงกับคำถามในการวิจัย จากนั้นผู้วิจัยได้ทำการกำหนดคำสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์จำแนกเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อวิเคราะห์และจัดกลุ่มให้กับคำและข้อความ สำหรับคำหรือข้อความที่มีลักษณะเดียวกันก็จะนำมาจัดกลุ่มไว้ด้วยกัน และทำเป็นกลุ่มสรุปอีกครั้งพร้อมอ่านบททวนการจัดกลุ่ม

3) *ขั้นตอนการแสดงผลข้อมูล* เมื่อได้ทำการทบทวนข้อมูลจากการจัดกลุ่มแล้ว จะนำข้อมูลที่ได้อาจระเบียบในตารางด้วยโปรแกรม Microsoft Word อีกครั้งเพื่อให้สะดวกในการอ่านทำความเข้าใจ เมื่อได้ข้อมูลครบตามจำนวนข้อคำถามและประเด็นในการวิจัยแล้วก็นำมาสู่การสรุปเป็นใจความสำคัญเพื่อหาความสัมพันธ์ของข้อความต่อไป

4) *ขั้นตอนการสรุปตีความ* นำข้อมูลที่จัดกลุ่มแล้วมาพัฒนาเป็นข้อความสำคัญ ทำการตีความ และให้ความหมายจากข้อมูล นำเสนอในรูปแบบการบรรยายหรือข้อค้นพบ จากนั้นจึงนำข้อค้นพบจากการวิเคราะห์มาอภิปรายเป็นเรื่องราวที่มีความเชื่อมโยงกัน หาข้อสรุปและอธิบายข้อมูลต่อไป

ระยะที่ 2 ร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบลานในประเทศไทย

สำหรับการศึกษาในระยะที่ 2 เป็นการพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์โบลานในประเทศไทย โดยการนำผลการศึกษาที่ได้จากการศึกษาในระยะที่ 1 นำมาประมวลผลพัฒนาเป็นร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบลานในประเทศไทย จากนั้นนำร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบลานในประเทศไทยไปทำการสนทนากลุ่ม (Focus Groups) เพื่อได้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ 10 คน แล้วนำผลมาปรับปรุงรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบลานในประเทศไทย มีวิธีการดำเนินการศึกษา 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบลานในประเทศไทย นำผลจากข้อค้นพบสภาพการจัดการ ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จและปัญหาการจัดการคัมภีร์โบลานในประเทศไทย จากการวิจัยในระยะที่ 1 มาทำการประมวลผลเพื่อพัฒนาเป็นร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบลานในประเทศไทย โดยทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบหาความสัมพันธ์ ความเชื่อมโยงและความสอดคล้องของข้อค้นพบใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) สภาพการจัดการคัมภีร์โบลานในประเทศไทย 2) ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ และ 3) ปัญหาการจัดการคัมภีร์โบลานในประเทศไทย ทำการพัฒนาร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบลานของประเทศ โดยสรุปเป็นประเด็นสำคัญและออกแบบส่วนประกอบและอธิบายรายละเอียดของร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบลานในประเทศไทย ดังนี้

1.1.1 ด้านการบริหารองค์การการจัดการคัมภีร์โบลานในประเทศไทย

ได้แก่ 1) นโยบาย 2) กลยุทธ์ 3) โครงสร้างองค์กร 4) ระบบการทำงาน 5) บุคลากร 6) งบประมาณ 7) เครือข่ายและความร่วมมือ 8) เทคโนโลยีสารสนเทศ

1.1.2 ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ได้แก่ 1)

กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณทางกายภาพและ 2) กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบความถูกต้องของร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย โดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการคัมภีร์โบราณจำนวน 10 คน ทำการตรวจสอบความถูกต้องรายละเอียดส่วนประกอบแต่ละด้านของร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย แล้วนำผลข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่มมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา ตีความหมายและหาคำอธิบายเชิงทฤษฎีจากข้อมูลเพื่อปรับปรุงร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

2.2.1 การกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม

โดยกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่ม มีคุณสมบัติเป็นผู้รู้ มีความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ด้านการบริหารและการทำงานเกี่ยวกับคัมภีร์โบราณ ดังรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ (ภาคผนวก จ)

2.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย 1) ร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยที่พัฒนาขึ้นมา 2) แนวคำถามในการสนทนากลุ่มประกอบด้วยประเด็นคำถามที่เกี่ยวข้องกับส่วนประกอบต่าง ๆ เป็นประเด็นกว้าง ๆ เพื่อนำไปสู่การซักถามในประเด็นที่ลึกกลงไปสำหรับผู้เข้าร่วมสนทนาได้ทำการวิพากษ์วิจารณ์ แสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

2.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือเชิญที่ลงนามโดยอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และติดต่อด้วยตนเอง ให้ผู้เชี่ยวชาญทางไปรษณีย์และทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) พร้อมส่งร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยได้ศึกษาก่อนเข้าประชุม ผู้วิจัยได้ดำเนินการประชุมกลุ่มย่อยผู้เชี่ยวชาญ โดยได้ขออนุญาตผู้เชี่ยวชาญในการบันทึกข้อมูลการประชุมด้วยการบันทึกเสียง

2.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลการสนทนากลุ่มต่อการวิพากษ์ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะในประเด็นส่วนประกอบและรายละเอียดของร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย มาทำการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลที่เป็นเนื้อหาที่ซ้ำกันหรือคล้ายกัน รวมกันเป็นกลุ่มความหมายเดียวกันเข้าใจด้วยกัน และประมวลสรุปสาระสำคัญของแต่ละกลุ่ม แยกข้อมูลจัดหมวดหมู่ตามที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับส่วนประกอบแต่ละด้านของร่างรูปแบบ แล้วนำข้อมูลที่จัดหมวดหมู่เรียบร้อยแล้วมาสรุปเป็นสาระสำคัญของแต่ละด้านของร่างรูปแบบ เพื่อใช้ในการปรับปรุงแก้ไขรูปแบบต่อไป

ขั้นตอนที่ 3 การปรับปรุงร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย โดยนำผลวิเคราะห์ข้อมูลในข้อสรุปแต่ละส่วนประกอบแต่ละด้านและคำอธิบายของร่างรูปแบบจากข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญในขั้นตอนที่ 2 นำมาใช้ในการปรับปรุงตามส่วนประกอบแต่ละด้านและคำอธิบายของร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ได้รูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

ระยะที่ 3 พัฒนาและนำเสนอรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

สำหรับการศึกษาในระยะที่ 2 เป็นการพัฒนาและนำเสนอรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยในแต่ละส่วนประกอบและคำอธิบายของรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย จากนั้นทำการประเมินความเหมาะสมเพื่อยืนยันรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยจากผู้ทรงคุณวุฒิ และในขั้นตอนสุดท้ายนำรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณไปใช้ไปทดลองใช้ในหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณ มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การพัฒนาและนำเสนอรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย โดยการนำผลจากปรับปรุงร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยที่ได้พัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยแล้ว ของการวิจัยในระยะที่ 2 มานำเสนอเป็นรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย โดยนำเสนอส่วนประกอบและคำอธิบายและนำเสนอภาพของรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ออกเป็น 2 ส่วนประกอบของรูปแบบ ดังนี้

1. ด้านการบริหารองค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย
2. ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 2 การประเมินความเหมาะสมรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน เพื่อยืนยันและรับรองความเหมาะสมรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย มีวิธีการดำเนินการ ดังนี้

3.2.1 การกำหนดผู้ทรงคุณวุฒิ ในการประเมินความเหมาะสมรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยผู้วิจัยได้กำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน โดยการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง กำหนดคุณสมบัติเป็นผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยและคาดว่าจะนำเอารูปแบบไปใช้ ดังมีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ (ภาคผนวก จ)

3.2.2 เครื่องมือที่ใช้ประเมินความเหมาะสมรูปแบบ ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย โดยการพัฒนาเครื่องมือแบบประเมินความเหมาะสมให้ผู้ทรงคุณวุฒิยืนยันและรับรองรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ประกอบด้วย ส่วนประกอบและคำอธิบายของรูปแบบ โดยมีช่องว่างให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้เลือกใส่เครื่องหมาย $\surd$ ในช่องที่เห็นว่ามีความเหมาะสมและถ้าเห็นว่าไม่เหมาะสมให้ใส่ในช่องยังไม่เหมาะสม และในส่วนท้ายแต่ละส่วนประกอบของรูปแบบจะมีช่องว่างให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับส่วนประกอบแต่ละด้านของรูปแบบ

3.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำหนังสือเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ลงนามโดยอาจารย์ที่ปรึกษาหลัก และติดต่อด้วยตนเอง ทางไปรษณีย์และทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) พร้อมส่งแบบประเมินความเหมาะสมรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ไปทางไปรษณีย์และทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสมรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ที่ผู้ทรงคุณวุฒิทำการประเมินความเหมาะสมการยืนยันหรือรับรองรูปแบบตามส่วนประกอบของรูปแบบเห็นว่ามีความเหมาะสมและเห็นว่ายังไม่เหมาะสม รวมทั้งให้ข้อแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย โดยการติดต่อไปขอรับด้วยตนเอง และขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิส่งมาทางไปรษณีย์ ทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ของผู้วิจัย

3.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสมรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) โดยผู้วิจัยใช้เกณฑ์ประเมินความเหมาะสมแต่ละส่วนประกอบของรูปแบบจากค่าความถี่ จำนวน 4 ครั้งขึ้นไป ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าเหมาะสม 4 คน จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด 6 คน ให้เป็นผลของการยืนยันและรับรองส่วนประกอบและรายละเอียดแต่ละด้านของรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ผลโดยรวมผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าเหมาะสมในส่วนประกอบและรายละเอียดทุกด้านของรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

ขั้นตอนที่ 3 นำรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในส่วนประกอบกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณไปใช้

ผู้วิจัยได้นำด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณของรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณไปใช้งานจริงกับหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณ นำไปทดลองใช้ในหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณ จำแนกเป็น ระดับชาติ คือ สำนักหอสมุดแห่งชาติ ระดับหน่วยงานคือ ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และระดับท้องถิ่นคือ สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ

ลานวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่ เป็นระยะเวลา 2 เดือน เพื่อนำไปทำการประเมินความพึงพอใจของกลุ่มทดลองหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติ ระดับหน่วยงาน และระดับท้องถิ่น โดยได้จัดทำเป็นคู่มือแนวปฏิบัติในกระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิล (ดังภาคผนวก ฉ) มีกระบวนการดังนี้ ได้แก่ การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์ไบเบิล การจัดโครงสร้างสารสนเทศ การจัดเก็บและค้นคืน การปริวรรตไบเบิล การบริการและเผยแพร่คัมภีร์ไบเบิล และการสงวนรักษาและการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล โดยผ่านความเห็นชอบอาจารย์ที่ปรึกษา นำไปทดลองใช้ในกลุ่มทดลองที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลโดยตรง เป็นระยะเวลา 2 เดือน จากนั้นจึงดำเนินการประเมินความพึงพอใจของการใช้รูปแบบ โดยการสร้างเครื่องมือแบบประเมินความพึงพอใจ จากนั้นทำการประเมินกับบุคลากรผู้ปฏิบัติงานที่ได้ทดลองใช้งานรูปแบบตามคู่มือแนวปฏิบัติในกระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิล การวิเคราะห์ข้อมูลการประเมินผลความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ โดยการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยผู้วิจัยได้พัฒนาเครื่องมือแบบประเมินความพึงพอใจการใช้รูปแบบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย ในด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ดังนี้

กำหนดแบบประเมินแบบมาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิอร์ท (Rating Scale) โดยแบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับความพึงพอใจมาก

3 หมายถึง ระดับความพึงพอใจปานกลาง

2 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อย

1 หมายถึง ระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

การแปลผลของความคิดเห็นพิจารณาจากค่าเฉลี่ยโดยใช้เกณฑ์ของเบสท์ มีรายละเอียดดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 - 5.00 หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 - 4.49 หมายถึง มีความพึงพอใจมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 - 3.49 หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 - 2.49 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.49 หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

ผลพบว่าผู้ปฏิบัติงานที่ได้ทดลองใช้งานตามคู่มือแนวปฏิบัติในกระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลของรูปแบบมีความพึงพอใจในระดับมาก

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อค้นพบจากการวิจัยด้านสภาพการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ด้านสภาพการบริหารจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

ตอนที่ 2 ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

ตอนที่ 1 ข้อค้นพบด้านสภาพการบริหารจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่าด้านสภาพการบริหารจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย เป็นการจัดการกระจายในแต่ละภูมิภาคในลักษณะโครงการ โดยมีนโยบายจัดตั้งเป็นสถาบัน ศูนย์ หรือพิพิธภัณฑ์ที่มีแผนพัฒนาคัมภีร์โบราณให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล และมีกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ หน่วยงานมีการกำหนดกลยุทธ์หลักในการจัดการคัมภีร์โบราณ 3 ระดับ ดังนี้

1) กลยุทธ์ระดับองค์กร เป็นกลยุทธ์ให้เป็นแผนยุทธศาสตร์องค์กร กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือการจัดการคัมภีร์โบราณในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับประเทศและระดับนานาชาติ

2) กลยุทธ์ระดับกิจการ เป็นกลยุทธ์การเผยแพร่และบริการคัมภีร์โบราณในรูปแบบดิจิทัล กลยุทธ์การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดเก็บ อนุรักษ์ และเผยแพร่คัมภีร์โบราณ

3) กลยุทธ์ระดับหน้าที่ เป็นกลยุทธ์ส่งเสริมความรู้ให้กับประชาชนได้มีความตระหนักเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณ กลยุทธ์ให้บุคลากรมีความเป็นอิสระในการทำงานด้านคัมภีร์โบราณ

หากจำแนกออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านนโยบาย 2) ด้านกลยุทธ์ 3) ด้านโครงสร้างองค์กร 4) ด้านระบบการทำงาน 5) ด้านบุคลากร และ 6) ด้านงบประมาณ มีข้อค้นพบสภาพการบริหารจัดการผู้ให้ข้อมูลหลัก ดังนี้

1.1 ด้านนโยบาย ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า นโยบายของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยโดยภาพรวม ส่วนใหญ่หน่วยงานมีนโยบายพัฒนาคัมภีร์โบราณให้เป็นดิจิทัลสำหรับการอนุรักษ์และการให้บริการ แต่หน่วยงานหลายแห่ง ยังอยู่ในช่วงการเริ่มต้น

ดำเนินงานและหน่วยงานบางแห่งกำลังเริ่มการวางแผนดำเนินงานอยู่ มีหน่วยงานหลายแห่งที่ได้
 เล็งเห็นความสำคัญและคุณค่าของคัมภีร์ไบเบิล จึงได้กำหนดนโยบายในการทะนุบำรุง อนุรักษ์
 ฟื้นฟู และสืบทอดคัมภีร์ไบเบิลให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นชุมชนและของชาติ และ
 ส่วนใหญ่ยังได้กำหนดนโยบายด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลให้เป็นนโยบายหลักขององค์กร ซึ่ง
 ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานที่มีโครงสร้างองค์กรชัดเจนเป็นรูปธรรมด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล โดย
 มีนโยบายการจัดตั้งเป็นสถาบัน ศูนย์ โครงการและพิพิธภัณฑสถานด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลขึ้นมา
 โดยเฉพาะ เพื่อให้การดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลได้บรรลุตามวัตถุประสงค์เป้าหมายที่วางไว้ และ
 มีหน่วยงานบางแห่งได้กำหนดนโยบายการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้แหล่งท่องเที่ยวภูมิปัญญาด้าน
 คัมภีร์ไบเบิล ซึ่งเป็นหน่วยงานที่อยู่ในท้องถิ่นชุมชน โดยการจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑสถานคัมภีร์ไบเบิล
 ขึ้นมา

หน่วยงานบางแห่งได้กำหนดนโยบายด้านคัมภีร์ไบเบิลเป็นนโยบายระดับชาติ ซึ่งเป็น
 เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลของชาติ หน่วยงานหลายแห่งยังมี
 โครงการความร่วมมือการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในระดับนานาชาติกับหน่วยงานในต่างประเทศ เช่น
 ลาว เมียนมาร์ ศรีลังกา และเขตสิบสองปันนาของประเทศจีน หน่วยงานบางแห่งมีนโยบายส่งเสริม
 การเรียนการสอนด้านการอ่านเขียนเนื้อหาอักษรโบราณในคัมภีร์ไบเบิลให้กับเยาวชนในท้องถิ่น
 ชุมชนเพื่อให้สามารถปริวรรต ถ่ายถอดและแปลเนื้อหาคัมภีร์ไบเบิลเป็นภาษาไทยปัจจุบันสำหรับ
 การเผยแพร่และให้บริการคนทั่วไปสามารถเข้าใจเนื้อหาได้ และยังพบว่ามีหน่วยงานในท้องถิ่น
 ชุมชนบางแห่งได้กำหนดนโยบายสร้างแรงศรัทธาทางพุทธศาสนาในคัมภีร์ไบเบิลเพื่อส่งเสริม
 สร้างความตระหนักให้คนในชุมชนรู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ไบเบิลและช่วยสนับสนุน
 กิจการของหน่วยงานในด้านต่าง ๆ เช่น งบประมาณ กำลังคน หรือเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร
 จัดการ และช่วยในการดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ สงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิลในท้องถิ่นชุมชนให้
 เป็นมรดกและสมบัติของท้องถิ่นชุมชนและของชาติ

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิล
 ส่วนใหญ่มีการกำหนดนโยบายหลักในการจัดการคัมภีร์ไบเบิล 2 ด้าน ได้แก่

1.1.1 นโยบายการพัฒนาคัมภีร์ไบเบิลให้เป็นดิจิทัลเพื่อการอนุรักษ์และการให้บริการ
 การทะนุบำรุง ฟื้นฟู และสืบทอดคัมภีร์ไบเบิลให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นชุมชนและ
 ของชาติ โดยจัดให้เป็นนโยบายหลักขององค์กร

1.1.2 นโยบายการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาด้านคัมภีร์ไบเบิล โดยการจัดตั้งเป็นสถาบัน ศูนย์ โครงการ และพิพิธภัณฑสถานด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล เพื่อสร้างความตระหนัก การเห็นถึงความสำคัญและรู้ถึงคุณค่าคัมภีร์ไบเบิล ส่งเสริมการเรียนการสอนด้านการอ่านเขียน เนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิล เพื่อสร้างแรงศรัทธาทางพุทธศาสนาในคัมภีร์ไบเบิล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. นโยบายการพัฒนาคัมภีร์ไบเบิลให้เป็นดิจิทัลเพื่อการอนุรักษ์และการให้บริการ การทะนุบำรุง ฟื้นฟู และสืบทอดคัมภีร์ไบเบิลให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น ชุมชนและของชาติ โดยจัดให้เป็นนโยบายหลักขององค์กร

เนื่องจากหน่วยงานส่วนใหญ่มีนโยบายในการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบดิจิทัลไว้ในฐานข้อมูลและให้ผู้ใช้งานเข้าถึงได้ผ่านเว็บไซต์ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“การทำดิจิทัลไบเบิลสำหรับการเผยแพร่ออนไลน์บนเว็บไซต์ โดยการสำรวจรวบรวมทำเป็นดิจิทัลลงในฐานข้อมูล เนื่องจากทางศูนย์ฯ มีนโยบายไม่เก็บต้นฉบับไบเบิลเพราะมองว่าต้นฉบับควรอยู่ตามท้องถิ่นที่ทำการสำรวจ ศูนย์ฯ เก็บเพียงองค์ความรู้ในไบเบิล” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

โดยบางแห่งมีนโยบายในการจัดทำพิพิธภัณฑสถานออนไลน์

“อีกส่วนคือการทำระบบ เรียกว่า ระบบอิมเมอร์ซีฟเพื่อใช้ในการเผยแพร่ สืบค้น ซึ่งอีกไม่นานนี้ เราก็จะมีการถ่ายคัมภีร์และทำฐานข้อมูลลงในอิมเมอร์ซีฟซึ่งตอนนี้เราก็ได้รับความร่วมมือกับสวทช และราชภัฏเชียงใหม่ในการทำระบบอิมเมอร์ซีฟ” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่]

หน่วยงานหลายแห่งมีนโยบายพัฒนาคัมภีร์ไบเบิลให้เป็นดิจิทัลเพื่อให้บริการ และเพื่อช่วยอนุรักษ์ตัวต้นฉบับจริง ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“การให้บริการในรูปแบบดิจิทัล เป็นความตั้งใจของทางวัด แต่ขณะนี้ยังเป็นเรื่องของอนาคต เพราะทางวัดยังมีความกังวลเรื่องของลิขสิทธิ์อยู่ โดยจุดประสงค์ของทางวัดคือการถ่ายคัมภีร์ไบเบิลเพื่อใช้ในการศึกษาเปรียบเทียบทำเป็นพระไตรปิฎก ซึ่งถือเป็นเป้าหมายหลักของทางวัด” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดธรรมกาย]

“มีการวางนโยบายและกลยุทธ์องค์กรในการดำเนินการคัมภีร์ไบเบิลอย่างชัดเจน โดยการนำคัมภีร์ไบเบิลไปถ่ายลงไมโครฟิล์มและนำวิธีการดิจิทัลคัมภีร์ไบเบิลมาช่วยในการอนุรักษ์และดูแลรักษาคัมภีร์ไบเบิล” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“การดิจิทัลคัมภีร์ไบเบิล และพัฒนาระบบฐานข้อมูลคัมภีร์ไบเบิลเพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัลได้ง่าย สะดวก รวดเร็วยิ่งขึ้น และช่วยอนุรักษ์ต้นฉบับได้ด้วย” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

“แปลงผัน (digitize) คัมภีร์โบราณให้อยู่ในรูปดิจิทัล และเผยแพร่ในรูปแบบฐานข้อมูลฉบับเต็ม โดยลงรายการของเอกสารตามมาตรฐานสากล นำเผยแพร่ผ่านเว็บไซต์” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

หน่วยงานส่วนใหญ่มีนโยบายการทะนุบำรุง ฟื้นฟู และสืบพดคัมภีร์โบราณให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นชุมชนและของชาติ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“สำนักหอสมุดแห่งชาติมีนโยบายด้านการสำรวจ จัดหา รวบรวม จัดเก็บ และสงวนรักษามรดกภูมิปัญญาของชาติ” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“นโยบายเพื่ออนุรักษ์และฟื้นฟูคัมภีร์โบราณที่มีอยู่ในชุมชนให้คงอยู่ได้รับการศึกษาสืบค้น และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

“นโยบาย คือ การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมให้เป็นแหล่งข้อมูล แหล่งเผยแพร่ข้อมูลทางวิชาการ แหล่งเรียนรู้ และเป็นแหล่งศึกษาข้อมูลทางศิลปวัฒนธรรมในสื่อรูปแบบของท้องถิ่นซึ่งถือเป็นอัตลักษณ์ของท้องถิ่น” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา]

“นโยบายบริการและสนับสนุนด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมระดับท้องถิ่นระดับชาติและนานาชาติ และมุ่งส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการพัฒนาด้านศิลปะและวัฒนธรรมเพื่อนำผลการพัฒนามาปรับปรุงงานด้านทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา]

“เพื่อทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และคัมภีร์โบราณเป็นนโยบายหนึ่งที่สถาบันให้ความสำคัญผนวกกับนโยบายหลักของสถาบัน โดยสถาบันได้เริ่มมีการจัดเก็บคัมภีร์โบราณ พร้อมกับการก่อตั้งสถาบันวิจัยสังคม” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“มีนโยบายในการฟื้นฟูและอนุรักษ์คัมภีร์โบราณในวัดมหาชัยให้เป็นศูนย์กลางแห่งการเรียนรู้ภูมิปัญญาด้านคัมภีร์โบราณและวรรณคดีท้องถิ่น และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม” [ผู้ให้ข้อมูล - วัดมหาชัย จังหวัดมหาสารคาม]

โดยหน่วยงานอีกหลายแห่งได้กำหนดนโยบายด้านการจัดการคัมภีร์โบราณเป็นนโยบายหลักขององค์กร ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“กำหนดเป็นนโยบายหลัก โดยนโยบายด้านคัมภีร์ไบเบิลจะกำหนดแทรกไว้ในนโยบายหลักของสำนักหอสมุดแห่งชาติ เช่น นโยบายด้านการสำรวจ จัดหา รวบรวม จัดเก็บ และสงวนรักษามรดกภูมิปัญญาของชาติ” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“เริ่มจากวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งองค์กรซึ่งได้ส่งผลมายังนโยบาย กลยุทธ์ คือ การเป็นแหล่งรวบรวมทางสังคม วัฒนธรรม ในประเทศไทยและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทั้งการรวบรวม และเผยแพร่ เราจึงมีความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกด้วย” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

“คัมภีร์ไบเบิลเป็นนโยบายหนึ่งที่สถาบันให้ความสำคัญผนวกกับนโยบายหลักของสถาบัน โดยสถาบันได้เริ่มมีการจัดเก็บคัมภีร์ไบเบิลพร้อมกับการก่อตั้งสถาบันวิจัยสังคม” [ผู้ให้ข้อมูล- สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

2. นโยบายการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาด้านคัมภีร์ไบเบิล โดยการจัดตั้งเป็นสถาบัน ศูนย์ โครงการ และพิพิธภัณฑสถานจัดการคัมภีร์ไบเบิล เพื่อสร้างความตระหนักการเห็นถึงความสำคัญและรู้ถึงคุณค่าคัมภีร์ไบเบิล ส่งเสริมการเรียนการสอนด้านการอ่าน เขียนเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิล เพื่อสร้างแรงศรัทธาทางพุทธศาสนาในคัมภีร์ไบเบิล

เนื่องจากหน่วยงานส่วนใหญ่มีนโยบายการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาด้านคัมภีร์ไบเบิล โดยการจัดตั้งเป็นสถาบัน ศูนย์ โครงการ และพิพิธภัณฑสถานจัดการคัมภีร์ไบเบิล ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“มีนโยบายในการบริหารงานด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลอย่างเป็นรูปธรรม โดยการจัดตั้งเป็นสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล เพื่อพัฒนาให้แหล่งเรียนรู้ การอนุรักษ์มรดกภูมิปัญญาด้านคัมภีร์ธรรมไบเบิลที่สมบูรณ์และมากที่สุดในโลก [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล วัดสูงเม่น]

“นโยบายเพื่อสนับสนุน โครงการศูนย์ไบเบิลล้านนาให้เป็นแหล่งข้อมูลไบเบิลระดับประเทศ นโยบายส่งเสริมให้มีการบูรณาการความรู้จากไบเบิลในการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยทุกคณะที่เกี่ยวข้อง” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

โดยมีหน่วยงานบางแห่งมีนโยบายสร้างเป็นหอธรรม ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“สำนักมีนโยบายการสร้างหอธรรม สำหรับการรวบรวม จัดเก็บ เผยแพร่และให้บริการคัมภีร์ไบเบิล นโยบายการจัดการคัมภีร์ไบเบิลด้วยวิธีการใหม่ ๆ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการดิจิทัลเป็นดิจิทัล และพัฒนาฐานข้อมูลสำหรับการสืบค้น” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา]

หน่วยงานหลายแห่งมีนโยบายจัดทำเป็น โครงการขึ้นมา โดยเฉพาะเพื่อ ดำเนินการตามภารกิจด้านใดด้านหนึ่งให้บรรลุผลตามเป้าหมายของโครงการ ดังความเห็นของผู้ให้ ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“โครงการสำรวจ รวบรวม และศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นภาคตะวันตก” ศูนย์ มานุษยวิทยาสิรินคร (องค์การมหาชน) โดยทำการสำรวจ รวบรวม โบราณภาคตะวันตกทำเป็น ดิจิทัลลงในฐานข้อมูล เนื่องจากทางศูนย์ มีนโยบายไม่เก็บต้นฉบับโบราณ เพราะมองว่าต้นฉบับ ควรอยู่ตามท้องถิ่นที่ทำการสำรวจ ศูนย์ฯ เพียงเก็บองค์ความรู้ในโบราณ” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์ มานุษยวิทยาสิรินคร (องค์การมหาชน)]

“นโยบายหลักจัดทำเป็น โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ ซึ่งวัดจะให้ความสำคัญเน้นเนื้องานมากกว่า จะเน้นการสำรวจทั่วภูมิภาคของประเทศไทย ลาว เมียนมาร์ ศรี ลังกา สิบสองปันนา โดยงานหลักของวัดจะสำรวจคัมภีร์โบราณที่เป็นพระไตรปิฎกภาษาบาลีทุก สาขาวิชา ทั้งศรีลังกา พม่า ไทย ขอม” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดธรรมกาย]

หน่วยงานหลายแห่งมีนโยบายเพื่อสร้างความตระหนักในการเห็นถึง ความสำคัญและรู้ถึงคุณค่าคัมภีร์โบราณ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“นโยบายการปลูกฝังให้ชาวบ้านและเยาวชนคนรุ่นหลังได้เห็นและรู้ถึงคุณค่า ของคัมภีร์โบราณ และจัดเก็บอนุรักษ์คัมภีร์โบราณของหมู่บ้าน” [ผู้ให้ข้อมูล - วัดท่าม่วงจังหวัด ร้อยเอ็ด]

“นโยบายการปลูกฝังให้ชาวบ้านและเยาวชนคนรุ่นหลังได้เห็นและรู้ถึงคุณค่า ของคัมภีร์โบราณ และจัดเก็บ อนุรักษ์คัมภีร์โบราณของหมู่บ้าน” [ผู้ให้ข้อมูล - วัดท่าม่วง จังหวัด ร้อยเอ็ด]

“การส่งเสริมความรู้ในเรื่องของเอกสาร โบราณต่างๆ ที่มีหรือพบได้ตาม ภูมิภาคต่างๆ ส่งเสริมความรู้ให้กับบุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการหรือต่อ ยอดเกี่ยวกับการจัดการเอกสาร โบราณต่าง ๆ เหล่านี้” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“เจ้าอาวาสวัดท่าม่วงได้เล็งเห็นว่าเยาวชนในชุมชน ในหมู่บ้านไม่เห็น ความสำคัญ ประโยชน์ และคุณค่าของคัมภีร์โบราณที่ในสมัยก่อนคัมภีร์โบราณใช้ในการเรียนการ สอนที่วัด พอถึงปัจจุบันที่คนเรียนใน โรงเรียนแทนการเรียนที่วัดทำให้คัมภีร์โบราณขาดหายไป โบ ลานจำนวนมากถูกลืม เจ้าอาวาสจึงชวนชาวบ้านผนวกกับที่มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามและ มหาวิทยาลัยมหาสารคามเข้ามาช่วยสนับสนุนการดำเนินการรวบรวม จัดเก็บ จัดระบบ และการ อนุรักษ์คัมภีร์โบราณ รวมทั้งส่งเสริมการเรียนการสอน การฝึกอบรมให้เยาวชนสามารถอ่านเขียน

คัมภีร์ไบเบิลได้ ทำให้คนรุ่นหลังเห็นความสำคัญ และคุณค่าคัมภีร์ไบเบิล” [ผู้ให้ข้อมูล - วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด]

โดยหน่วยงานบางแห่งมีนโยบายส่งเสริมการเรียนการสอนด้านการอ่านเขียนเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิล ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ส่งเสริมการเรียนการสอนการฝึกอบรมให้เยาวชนสามารถการอ่านเขียนคัมภีร์ไบเบิลได้ ทำให้คนรุ่นหลังเห็นความสำคัญ และคุณค่าคัมภีร์ไบเบิล โดยการนำเด็กมาเรียนในช่วงปิดเทอม หากคนรุ่นเก่าที่มีความรู้อ่านออกเขียนได้มาเป็นผู้ให้ความรู้ เป็นอาจารย์ช่วยสอน” [ผู้ให้ข้อมูล - วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด]

“นโยบายเพื่อสืบทอดความรู้ด้านตัวอักษร โบราณแก่บุคคลวงการศึกษาต่าง ๆ” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

“เราจะมีการจัดเป็นสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล หลังจากที่มีสมเด็จพระเทพฯ เสด็จมา ในปี 2557 พระองค์ทรงอยากให้มีการเรียนการสอนภาษาล้านนา... ไปสู่วัดอื่น ๆ ทางเราจึงจะมีการสร้างเป็นสถาบัน ซึ่งตอนนี้อยู่ในช่วงของการเตรียมบุคลากรอยู่ ซึ่งตอนนี้เรามีตั้งคณะกรรมการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลแล้ว” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล วัดสูงเม่น]

โดยหน่วยงานระดับท้องถิ่นบางแห่งมีนโยบายสร้างแรงศรัทธาทางพุทธศาสนาในคัมภีร์ไบเบิล

“ศรัทธา คือ ทำอย่างไรให้ชาวบ้านมาศรัทธาเรื่องคัมภีร์ รวมถึงจะทำอย่างไรให้กลุ่มคนภายนอกเขามาที่วัดเรา ซึ่งจะต้องทำให้เขาเห็นถึงความสำคัญของเราก่อน นั่นก็คือ แรงศรัทธาในคัมภีร์ไบเบิล” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล วัดสูงเม่น]

1.2 ด้านกลยุทธ์ ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า กลยุทธ์หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยโดยภาพรวม ส่วนใหญ่หน่วยงานได้กำหนดกลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ ซึ่งพบว่าหน่วยงานที่มีการกำหนดกลยุทธ์นี้เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจหน้าที่ด้านการสำรวจคัมภีร์ไบเบิลตามแหล่งต่าง ๆ ที่มีคัมภีร์ไบเบิลอยู่ทั่วภูมิภาคของประเทศไทยและหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลที่มีโครงการความร่วมมือด้านคัมภีร์ไบเบิลกับต่างประเทศ หน่วยงานหลายแห่งได้มีการกำหนดกลยุทธ์เพื่อเผยแพร่และการให้บริการคัมภีร์ไบเบิลในรูปแบบดิจิทัล เพื่อให้การเข้าถึงข้อมูลเนื้อหาคัมภีร์ไบเบิลและการให้บริการประชาชนได้อย่างสะดวก รวดเร็ว รวมทั้งเพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาคัมภีร์ไบเบิลให้เป็นดิจิทัลสำหรับการให้บริการ โดยหน่วยงานเหล่านั้นยังได้กำหนดกลยุทธ์โดยการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดเก็บ รวบรวมและเผยแพร่ให้บริการคัมภีร์ไบเบิลในรูปแบบดิจิทัล สามารถสืบค้นผ่านทางออนไลน์และเพื่อให้ตอบสนองและสอดคล้องกับนโยบายการ

พัฒนาคัมภีร์ไบเบิลให้เป็นดิจิทัลสำหรับการอนุรักษ์และการเผยแพร่ให้บริการ หน่วยงานหลายแห่งได้กำหนดกลยุทธ์ส่งเสริมความรู้ให้กับประชาชนได้มีความตระหนักเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ไบเบิลเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นชุมชนได้ช่วยกันอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นชุมชนและของชาติ สำหรับหน่วยงานบางแห่งได้กำหนดการจัดการคัมภีร์ไบเบิลให้เป็นแผนยุทธศาสตร์องค์กรเพื่อตอบสนองนโยบายขององค์กรที่สังกัดอยู่ และกำหนดยุทธศาสตร์ตามพันธกิจ วัตถุประสงค์ขององค์กร และพบว่าหน่วยงานบางแห่งได้กำหนดกลยุทธ์ให้อิสระในการทำงานการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลกับบุคลากรที่รับผิดชอบด้านนี้โดยตรง เนื่องจากผู้บริหารมองเห็นว่างานด้านคัมภีร์ไบเบิลเป็นงานเฉพาะด้าน จึงจำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ ประสบการณ์ และเชี่ยวชาญด้านคัมภีร์ไบเบิล และจำเป็นต้องมีความอิสระทางด้านความคิดและการทำงาน

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลส่วนใหญ่มีการกำหนดกลยุทธ์หลักในการจัดการคัมภีร์ไบเบิล 3 ระดับ ได้แก่

1.2.1 กลยุทธ์ระดับองค์กร ได้แก่ กำหนดกลยุทธ์ให้เป็นแผนยุทธศาสตร์องค์กร กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับประเทศและระดับนานาชาติ

1.2.2 กลยุทธ์ระดับกิจการ ได้แก่ กลยุทธ์การเผยแพร่และบริการคัมภีร์ไบเบิลในรูปแบบดิจิทัล กลยุทธ์การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดเก็บ อนุรักษ์ และเผยแพร่มคัมภีร์ไบเบิล

1.2.3 กำหนดกลยุทธ์ระดับหน้าที่ ได้แก่ กลยุทธ์ส่งเสริมความรู้ให้กับประชาชนได้มีความตระหนักเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ไบเบิล กลยุทธ์ให้บุคลากรมีความเป็นอิสระในการทำงานด้านคัมภีร์ไบเบิล

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. กลยุทธ์ระดับองค์กร ได้แก่ กำหนดกลยุทธ์ให้เป็นแผนยุทธศาสตร์องค์กร กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ

เนื่องจากหน่วยงานส่วนใหญ่มีการกำหนดกลยุทธ์ให้เป็นกลยุทธ์ระดับองค์กร ดังความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“มอบหมายหน้าที่และภาระงานให้โดยตรงกำหนดแผนยุทธศาสตร์พัฒนาศูนย์โบราณ (แผน 5 ปี 2557-2561)” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่]

“ด้านคัมภีร์โบราณของสำนักฯ ยังเป็น 1 ใน 4 ยุทธศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา]

“เริ่มจากวัตถุประสงค์ในการก่อตั้ง ซึ่งได้ส่งผลมายัง นโยบาย กลยุทธ์ คือ การเป็น แหล่งรวบรวมทางสังคมวัฒนธรรม ในประเทศไทยและเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

โดยหลายแห่งกำหนดกลยุทธ์ระดับองค์กรการสร้างเครือข่ายความร่วมมือการจัดการ คัมภีร์โบราณในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับประเทศและระดับนานาชาติ

“เราก็มีการทำเป็นโครงการต่าง ๆ ออกมาและเครือข่ายของเรา อย่างเช่น วัฒนธรรม จังหวัด สำนักศิลปากรที่อยู่ตามภูมิภาค และยังมีสำนักหอสมุดแห่งชาติที่เป็นสาขา และนี่ก็เป็นกลยุทธ์โดยการสร้างเครือข่ายภูมิภาคต่าง ๆ ให้เครือข่ายเป็นผู้สำรวจในเบื้องต้น” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“โดยการหาปราชญ์ในหมู่บ้านที่อ่านเขียนคัมภีร์โบราณได้เป็นอาจารย์ช่วยสอนเยาวชนคนรุ่นหลัง และการสร้างเครือข่ายโดยร่วมมือกับสถาบันการศึกษาเข้ามาช่วยสนับสนุนงบประมาณ และการขอทุนสภาพัฒนาการวิจัยแห่งชาติการดำเนินการคัมภีร์โบราณ” [ผู้ให้ข้อมูล - วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด]

“ตอนนี้เราได้ขยายเครือข่ายต่าง ๆ วัดต่าง ๆ ที่มีคัมภีร์โบราณ เราก็ไปร่วมไปช่วยในการจัดการ เป็นการสร้างเครือข่ายด้วย เช่น MOU ทางหลวงพระบาง ทางเชียงใหม่ และอีกหลาย ๆ ที่” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์โบราณวัดสูงเม่น]

“เรามีเครือข่ายความร่วมมือในการสนับสนุนงบประมาณในการดิจิทัลโบราณ เราได้รับการสนับสนุนจากสถาบันฝรั่งเศสบูรพาอุทิศ” [ผู้ให้ข้อมูล - หอสมุด สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์]

2. กลยุทธ์ระดับกิจการ ได้แก่ กลยุทธ์การเผยแพร่และบริการคัมภีร์โบราณในรูปแบบดิจิทัล กลยุทธ์การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดเก็บ อนุรักษ์ และเผยแพร่คัมภีร์โบราณ

เนื่องจากหน่วยงานส่วนใหญ่มีนโยบายการพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัล จึงได้มีการกำหนดกลยุทธ์การเผยแพร่และบริการคัมภีร์โบราณในรูปแบบดิจิทัล ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“กลยุทธ์ที่กำลังจะดำเนินการนั้น คือ เราจะนำเอกสารคัมภีร์โบราณที่มีอยู่ลงในรูปแบบดิจิทัล และเผยแพร่ในระบบออนไลน์” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“การทำให้เป็นดิจิทัลเผยแพร่ออนไลน์บนเว็บไซต์ โดยเราจะทำการสำรวจ รวบรวมทำเป็นดิจิทัลลงในฐานข้อมูล เผยแพร่ เพราะทางเราจะไม่เก็บต้นฉบับเอาไว้ เพราะเรามองว่าต้นฉบับควรอยู่ตามท้องถิ่นของเขา เราเพียงเก็บองค์ความรู้” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

“แปลงผันให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล ให้อยู่ในสภาพเหมือนจริง เพื่อให้สามารถเผยแพร่อย่างกว้างขวาง มีการจัดทำเรื่องย่อให้แต่ละเรื่อง เพื่อให้สามารถให้บริการในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์แทนการให้บริการฉบับจริง” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“เผยแพร่ข้อมูลดิจิทัลคัมภีร์โบราณในฐานข้อมูลเผยแพร่บางส่วนแต่ผู้ใช้ขอรับบริการเอกสารฉบับเต็มได้” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

หน่วยงานที่มีกลยุทธ์การเผยแพร่และบริการคัมภีร์โบราณในรูปแบบดิจิทัล ยังได้กำหนดกลยุทธ์การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดเก็บ อนุรักษ์ และเผยแพร่คัมภีร์โบราณ

“กลยุทธ์ คือการศึกษาในเรื่องของอุปกรณ์ในการดำเนินการ ศึกษาเกี่ยวกับความร่วมมือกับหน่วยต่าง ๆ ที่จะสามารถร่วมดำเนินการกับเรา สำหรับการดำเนินการนั้น ก็คือ การที่เราจะต้องทำในเรื่องของ MOU ในหน่วยงานของเอกชนที่เขาต้องการ หรือสามารถให้ความช่วยเหลือในเรื่องของอุปกรณ์ เทคโนโลยี และบุคลากรในกระบวนการดิจิทัล ซึ่งตรงนี้ เราจะต้องมีความพร้อม ซึ่งทางเราก็ได้มีการปรึกษากับทางผู้บริหารเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของกระบวนการต่างๆ เหล่านี้ ว่าจะมีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหน ซึ่งทางเราก็กำลังศึกษาอยู่เช่นกัน” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“ด้านเทคโนโลยีเครื่องมืออุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ เครื่องสแกน กล้องถ่ายภาพ ฐานข้อมูล ฯลฯ การดิจิทัล แต่ละด้านมีการแบ่งงานชัดเจน และนโยบายการดิจิทัลคัมภีร์โบราณ และพัฒนาระบบฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณเพื่อให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงคัมภีร์โบราณรูปแบบดิจิทัลได้ง่าย สะดวก รวดเร็วยิ่งขึ้น” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา]

“สถาบันวิจัยสังคมจึงมีการวางนโยบายและกลยุทธ์องค์กรในการดำเนินการคัมภีร์โบราณอย่างชัดเจน โดยการนำคัมภีร์โบราณไปถ่ายลงไมโครฟิล์ม และนำวิธีการดิจิทัลคัมภีร์โบราณมาช่วยในการอนุรักษ์และดูแลรักษาคัมภีร์โบราณ” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“มีกลยุทธ์โดยนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้จัดระบบคัมภีร์ใบลาน ในศูนย์พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติวัดมหาชัย จังหวัดมหาสารคาม 5 ด้าน คือ 1) การสำรวจ การทำความสะอาดและจัดหมวดหมู่ 2) เก็บรักษาเป็นระเบียบ สะดวกต่อการสืบค้น 3) จัดระบบข้อมูลเพื่อการรอกการปริวรรตและวิเคราะห์ 4) การจัดทำและเผยแพร่ข้อมูลผ่านทางระบบการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต 5) การจัดแสดงรูปแบบพิพิธภัณฑสถานคัมภีร์ใบลาน” [ผู้ให้ข้อมูล – วัดมหาชัยมหาสารคาม]

3. กำหนดกลยุทธ์ระดับหน้าที่ ได้แก่ กลยุทธ์ส่งเสริมความรู้ให้กับประชาชนได้มีความตระหนักเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ใบลาน กลยุทธ์ให้บุคลากรมีความเป็นอิสระในการทำงานด้านคัมภีร์ใบลาน

เนื่องจากหน่วยงานหลายแห่งมีการกำหนดกลยุทธ์ระดับหน้าที่ กลยุทธ์ส่งเสริมความรู้ให้กับประชาชนได้มีความตระหนักเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ใบลาน ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“นโยบายที่เรากำหนดเป็นกลยุทธ์ในการดำเนินการ คือ การส่งเสริมความรู้ในเรื่องของเอกสารโบราณต่าง ๆ ที่มีหรือพบได้ตามภูมิภาคต่าง ๆ ส่งเสริมความรู้ให้กับบุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการหรือต่อยอดเกี่ยวกับการจัดการเอกสารโบราณต่าง ๆ” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“การปลูกฝังให้ชาวบ้านและเยาวชนคนรุ่นหลังได้เห็นและรู้ถึงคุณค่าของคัมภีร์ใบลาน โดยการหาปราชญ์ในหมู่บ้านที่อ่าน เขียนคัมภีร์ใบลานได้เป็นอาจารย์ช่วยสอนเยาวชนคนรุ่นหลังในหมู่บ้าน” [ผู้ให้ข้อมูล - วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด]

“ตอนนี้ได้มีการจัดทำกลยุทธ์ วินัยการรักษาคัมภีร์ โดยเริ่มจาก ศรัทธา ศิล สมาธิ ปัญญา และเมตตา ศรัทธา คือ ทำอย่างไรให้ชาวบ้านมาศรัทธาเรื่องคัมภีร์ รวมถึงจะทำอย่างไรให้กลุ่มคนภายนอกเขามาที่วัดเรา ซึ่งจะต้องทำให้เขาเห็นถึงความสำคัญของเราก่อน นั่นก็คือ แรงศรัทธาในคัมภีร์ใบลาน” [ผู้ให้ข้อมูล – สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่]

โดยบางแห่งมีกลยุทธ์ให้บุคลากรมีความเป็นอิสระในการทำงานด้านคัมภีร์ใบลาน “กลยุทธ์ในการมอบหมายหน้าที่และภาระงานด้านคัมภีร์ใบลานให้โดยตรงบุคลากรสามารถคิดสร้างสรรค์ และเป็นอิสระในการทำงาน” [ผู้ให้ข้อมูล – ศูนย์ใบลานศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

1.3 ด้านโครงสร้างองค์กร ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า โครงสร้างองค์กรของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยโดยภาพรวม ส่วนใหญ่หน่วยงานมีการกำหนดโครงสร้างองค์กรให้เป็นกลุ่มงานสายสนับสนุนภารกิจด้านการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณอยู่ภายนอกกลุ่มงานหลักด้านคัมภีร์โบราณแต่อยู่ภายใต้โครงสร้างของหน่วยงาน มีการกำหนดโครงสร้างองค์กรมีการแบ่งกลุ่มงานย่อยภายในกลุ่มงานหลักเพื่อมีหน้าที่รับผิดชอบตามภารกิจงานด้านการดำเนินงานคัมภีร์โบราณขององค์กร และหน่วยงานหลายแห่งกำหนดโครงสร้างองค์กรโดยการจัดตั้งเป็นสถาบัน โครงการ โดยมีวัตถุประสงค์โดยตรงในการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และหน่วยงานอีกหลายแห่งไม่มีโครงสร้างเป็นรูปธรรมชัดเจนเป็นการจัดทำเป็นโครงการขึ้นมาและเป็นแค่ภารกิจงานหนึ่งของกลุ่มงานภายใต้โครงสร้างองค์กร

หลายหน่วยงานมีโครงสร้างองค์กรเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน โดยจัดตั้งเป็นหน่วยงานหรือกลุ่มงานหลักภายใต้โครงสร้างขององค์กร และยังมีหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณที่อยู่ในท้องถิ่นชุมชน ได้แก่ วัด ไม่มีการแบ่งโครงสร้างองค์กรในการดำเนินงานคัมภีร์โบราณมีผู้นำชุมชนร่วมกับชาวบ้านในท้องถิ่นชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าอาวาส ชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน เยาวชน และมีเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกสถาบันการศึกษาเข้ามาช่วยเหลือดำเนินงานหน่วยงานบางแห่งไม่ได้กำหนดโครงสร้างด้านคัมภีร์โบราณโดยตรงแต่จะแยกไปตามภารกิจหน้าที่ด้านการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณที่กระจายงานไปกลุ่มงานที่เกี่ยวข้อง

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณส่วนใหญ่มีมีโครงสร้างองค์กรหลักในการจัดการคัมภีร์โบราณ 2 ลักษณะ ได้แก่

1.3.1 โครงสร้างองค์กรมีความชัดเจน จัดตั้งเป็นหน่วยงาน สถาบัน ศูนย์ และจัดตั้งเป็นโครงการขึ้นมาโดยเฉพาะสำหรับการจัดการคัมภีร์โบราณโดยตรง จัดตั้งเป็นหน่วยงานหรือกลุ่มหลักภายใต้โครงสร้างขององค์กร มีการแบ่งโครงสร้างองค์กรเป็นกลุ่มงานหลักด้านคัมภีร์โบราณและกลุ่มงานย่อยเพื่อมีหน้าที่รับผิดชอบตามภารกิจงานด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ มีการแบ่งโครงสร้างองค์กรกลุ่มงานสายสนับสนุนภารกิจด้านการจัดการคัมภีร์โบราณที่ชัดเจน

1.3.2 โครงสร้างองค์กรมีผู้นำชุมชน ชาวบ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการและดำเนินงานคัมภีร์โบราณ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. โครงสร้างองค์กรมีความชัดเจน จัดตั้งเป็นหน่วยงาน สถาบัน ศูนย์ และจัดตั้งเป็นโครงการขึ้นมาโดยเฉพาะสำหรับการจัดการคัมภีร์โบราณโดยตรง จัดตั้งเป็นหน่วยงานหรือกลุ่มหลักภายใต้โครงสร้างขององค์กร มีการแบ่งโครงสร้างองค์กรเป็นกลุ่มงานหลักด้านคัมภีร์โบราณและกลุ่มงานย่อยเพื่อมีหน้าที่รับผิดชอบตามภารกิจงานด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ มีการแบ่งโครงสร้างองค์กรกลุ่มงานสายสนับสนุนภารกิจด้านการจัดการคัมภีร์โบราณที่ชัดเจน

เนื่องจากหน่วยงานส่วนใหญ่มีโครงสร้างองค์กรในการจัดการคัมภีร์ไบเบิลที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม โดยการจัดตั้งเป็นสถาบันและจัดตั้งเป็น โครงการขึ้นมาโดยตรงสำหรับดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลโดยเฉพาะ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“จัดตั้งสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล มีคณะกรรมการสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลที่ได้รับการแต่งตั้ง จากเจ้าคณะจังหวัดแพร่ มีการแบ่งโครงสร้างเป็นลำดับชั้น ตามกลุ่มตามภาระงาน และหน้าที่ ตั้งแต่การวางแผน กำกับ ดูแล บริหารจัดการ การดำเนินงานและให้มีการกำหนดระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือ ข้อบังคับ ของสถาบันฯ อันเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการให้เกิดความเรียบร้อย” [ผู้ให้ข้อมูล – สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล วัดสูงเม่น จังหวัดแพร่]

“มีโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน โดยการจัดตั้งเป็น โครงการสำหรับดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลโดยตรง” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการวัดธรรมกาย]

“จัดตั้งเป็น โครงการเฉพาะเพื่อดำเนินการด้านคัมภีร์ไบเบิลอย่างเจาะลึก มีการตั้งคณะกรรมการโครงการขึ้น โดยมีการแบ่งโครงสร้างการบริหารงานที่มีโครงสร้างชัดเจนตามภารกิจงาน โดยโครงสร้างจัดตั้งเป็นลำดับชั้นการบริหารและการดำเนินงาน ด้านบริหารโครงการขึ้นตรงกับอธิการบดีและรองอธิการบดีที่รับผิดชอบ และมีที่ปรึกษาเป็นเชี่ยวชาญ ด้านคัมภีร์ไบเบิล โดยเฉพาะ การบริหารงานภายในโครงการมีประธานโครงการเป็นผู้ดูแลทั้งหมด และมีการแบ่งกลุ่มงานตามภารกิจหลักและภารกิจสนับสนุน” [ผู้ให้ข้อมูล – โครงการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

โดยหน่วยงานหลายแห่งมีโครงสร้างจัดตั้งเป็นหน่วยงานหรือกลุ่มงานหลักภายใต้โครงสร้างขององค์กร

“มีการแบ่งโครงสร้างองค์กรในการดำเนินการคัมภีร์ไบเบิลอย่างชัดเจน โดยจัดตั้งเป็นกลุ่มงานล้านนาคดี เพื่อรับผิดชอบดูแลงานด้านการดำเนินการคัมภีร์ไบเบิล” [ผู้ให้ข้อมูล – สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“มีหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลโดยตรง คือ กลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

หน่วยงานหลายแห่งยังมีโครงสร้างแบ่งเป็นกลุ่มงานหลักด้านคัมภีร์ไบเบิล และกลุ่มงานย่อยเพื่อมีหน้าที่รับผิดชอบตามภารกิจงานด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล

“มีการแบ่งกลุ่มงานที่รับผิดชอบในแต่ละด้านเป็นรูปธรรมอย่างชัดเจน คือ

- 1) กลุ่มภาษาโบราณมีหน้าที่รับผิดชอบทางด้านวิชาการ คือ ปริวรรต ถ่ายถอด เรียบเรียง บทความ เพื่อทำการเผยแพร่
- 2) กลุ่มสำรวจเอกสาร โบราณมีหน้าที่รับผิดชอบสำรวจเอกสาร โบราณที่มีอยู่ทั่ว

ภูมิภาคของไทย 3) กลุ่มทะเบียนและบริการมีหน้าที่รับผิดชอบให้บริการเอกสารโบราณทุกประเภท” [ผู้ให้ข้อมูล – สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“ภายใต้โครงการมีการแบ่งกลุ่มงานตามภารกิจแต่ละด้านในการดำเนินงานด้านคัมภีร์ใบลาน” [ผู้ให้ข้อมูล – โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดธรรมกาย]

“มีการแบ่งโครงสร้างเป็นลำดับชั้น ตามกลุ่ม ตามภาระงาน หน้าที่ตั้งแต่การวางแผน กำกับ ดูแล บริหารจัดการ การดำเนินงานคัมภีร์ใบลาน” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน วัดสูงเม่น จังหวัดแพร่]

โดยหน่วยงานบางแห่งมีโครงสร้างแบ่งเป็นกลุ่มงานสายสนับสนุนภารกิจด้านการจัดการคัมภีร์ใบลานที่ชัดเจน

“มีการแบ่งกลุ่มงานตามภารกิจหลักและภารกิจสนับสนุนคือ งานธุรการบริหารงานทั่วไป งานนโยบายและแผน และงานภารกิจหลักการดำเนินงานด้านคัมภีร์ใบลานคือ งาน "5 พันธกิจ 1) สำรวจอนุรักษ์ 2) ปรึวรรคคัมภีร์ใบลาน 3) อบรมอักษรโบราณ 4) วิจัยแบบสหวิทยา 5) นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบันทึกข้อมูล” [ผู้ให้ข้อมูล – โครงการอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

“มีการแบ่งโครงสร้างเป็นลำดับชั้น ตามกลุ่ม ตามภาระงานหน้าที่ตั้งแต่การวางแผน กำกับ ดูแล บริหารจัดการ การดำเนินงานคัมภีร์ใบลาน ” [ผู้ให้ข้อมูล – สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน วัดสูงเม่น จังหวัดแพร่]

โดยหน่วยงานบางแห่งไม่ได้กำหนดโครงสร้างด้านการจัดการคัมภีร์ใบลานโดยตรง เป็นการจัดทำเป็นโครงการขึ้นมาและเป็นแค่ภารกิจงานหนึ่งของกลุ่มงานภายใต้โครงสร้างองค์กร

“เราเป็นเพียงโครงการสำรวจ รวบรวม และศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นภาคตะวันตก ซึ่งเป็นภารกิจหนึ่งของกลุ่มงานของศูนย์เรา” [ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

“ไม่ได้กำหนดโครงสร้างหน่วยงานหรือกลุ่มขึ้นมาโดยตรงในการดำเนินการด้านคัมภีร์ใบลาน แต่จะแยกไปตามภารกิจหน้าที่ด้านการจัดการประเภททรัพยากรสารสนเทศท้องถิ่นภาคเหนือที่กระจายงานไปกลุ่มงานที่เกี่ยวข้อง” [ผู้ให้ข้อมูล – สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

2. โครงสร้างองค์กรมีผู้นำชุมชน ชาวบ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการและดำเนินงานคัมภีร์ใบลาน

เนื่องจากหน่วยงานที่ตั้งอยู่ตามท้องถิ่นชุมชนมีผู้นำ ชาวบ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการและดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิลเพื่อได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือในด้านต่างๆ การดำเนินงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลให้ราบรื่น สะดวก รวดเร็ว และประสบผลสำเร็จ ความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ไม่มีการแบ่งโครงสร้างองค์กรเป็นรูปธรรมชัดเจนการดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิลเป็นผู้ร่วมกับชาวบ้านในท้องถิ่นชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าอาวาส ชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้านและเยาวชน” [ผู้ให้ข้อมูล - วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด]

“ไม่มีการแบ่งโครงสร้างองค์กรมีรองเจ้าอาวาสเป็นผู้บริหารจัดการ และมีเครือข่ายความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกสถาบันการศึกษา เข้ามาช่วยเหลือดำเนินการ” [ผู้ให้ข้อมูล - วัดมหาชัย จังหวัดมหาสารคาม]

1.4 ด้านระบบการทำงาน ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า ระบบการทำงานของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยโดยภาพรวม ส่วนใหญ่หน่วยงานมีระบบการทำงานด้านคัมภีร์ไบเบิลที่ชัดเจน ระบบการทำงานเป็นภารกิจหนึ่งในกลุ่มงานหลักด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลภายใต้โครงสร้างองค์กร และมีระบบการทำงานเป็นภารกิจหนึ่งในกลุ่มงานหลักมีบุคลากรในกลุ่มมีความรู้ด้านคัมภีร์ไบเบิลรับผิดชอบการดำเนินการทุกกระบวนการดำเนินงานตามโครงการฯ ประสานการทำงานภายในกลุ่มงานและภายนอกกลุ่มที่ช่วยสนับสนุนการทำงาน และพบว่าหลายหน่วยงานมีระบบการทำงานสายสนับสนุนเป็นกลุ่มงานที่ช่วยสนับสนุนภารกิจงานบางส่วนของกลุ่มงานหลัก เช่น งานด้านธุรการ ด้านงบประมาณ ด้านการอนุรักษ์ การดิจิทัล และการให้บริการดิจิทัล โดยมีการร่วมมือประสานงานกันระหว่างกลุ่มงาน บางหน่วยงานมีระบบสายบังคับบัญชาตามลำดับชั้นด้านบริหารมีหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้บริหารจัดการทั้งหมดภายในกลุ่มมีสายงานหัวหน้ากลุ่มงานแต่ละกลุ่มงานมีการดำเนินการตามกระบวนการทำงานคัมภีร์ไบเบิล และยังพบอีกว่าหน่วยงานบางแห่งมีระบบการทำงานบุคลากรเป็นผู้รับผิดชอบและทำหน้าที่ทั้งหมดในกระบวนการทำงานและการประสานงานทั้งภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องด้านการดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิล

บางหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลมองว่าคัมภีร์ไบเบิลเป็นทรัพยากรสารสนเทศประเภทหนึ่งของหน่วยงาน ระบบการทำงานจึงได้กระจายงานด้านคัมภีร์ไบเบิลอยู่กลุ่มงานต่าง ๆ ตามภารกิจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยมีการร่วมมือประสานงานกันทำงานในกระบวนการดำเนินงานจัดเก็บจัดทำทะเบียน การดิจิทัล จัดระบบ พัฒนาฐานข้อมูลคัมภีร์ไบเบิล บริการคัมภีร์ไบเบิล และยังพบอีกว่าหน่วยงานที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นชุมชน วัดไม่มีระบบการทำงานที่ชัดเจน มีผู้นำชุมชน คือ ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าอาวาสเป็นผู้บริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิลและพิพิธภัณฑสถานคัมภีร์ไบเบิล ร่วมกับปราชญ์

ชาวบ้าน และชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่น โดยมีหน่วยงานด้านคัมภีร์ไบเบิลสถานสถาบันการศึกษาเข้ามาช่วยและสนับสนุนการดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิลสถานของวัด ด้านการจัดเก็บ การอนุรักษ์ การห่อคัมภีร์ไบเบิลสถานและจัดหมวดหมู่

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลสถานส่วนใหญ่มีระบบการทำงานหลักในการจัดการคัมภีร์ไบเบิลสถาน 3 ลักษณะ ได้แก่

1.4.1 ระบบการทำงานมีความชัดเจน มีการมอบหมายหน้าที่งานตามภารกิจของหน่วยงาน ภารกิจกลุ่มงานหลัก กลุ่มงานย่อยหรือกลุ่มงานสนับสนุนที่ชัดเจนและเหมาะสม มีสายบังคับบัญชาระหว่างกลุ่มหรือกลุ่มงาน แผนก ฝ่ายที่ชัดเจนเหมาะสม การประสานงานของหน่วยงานได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ระบบการทำงานกระจายอยู่กลุ่มงานต่าง ๆ ตามภารกิจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยมีลักษณะการทำงานที่ส่งเสริมประสานงานร่วมมือกันทำงานอย่างเป็นระบบ

1.4.2 ระบบการทำงานเป็นทีมหรือคณะทำงาน มีการแบ่งการทำงานร่วมกันเป็นทีมงานมีการประสานการทำงานตามลำดับขั้นตอนตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

1.4.3 ระบบการทำงานมีผู้นำชุมชน ชาวบ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลสถาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ระบบการทำงานมีความชัดเจน มีการมอบหมายหน้าที่งานตามภารกิจของหน่วยงาน ภารกิจกลุ่มงานหลัก กลุ่มงานย่อยหรือกลุ่มงานสนับสนุนที่ชัดเจนและเหมาะสม มีสายบังคับบัญชาระหว่างกลุ่มหรือกลุ่มงาน แผนก ฝ่ายที่ชัดเจนเหมาะสม ระบบการทำงานกระจายอยู่กลุ่มงานต่างๆ ตามภารกิจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยมีลักษณะการทำงานที่ส่งเสริมประสานงานร่วมมือกันทำงานอย่างเป็นระบบ

เนื่องจากหน่วยงานส่วนใหญ่มีระบบการทำงานมีความชัดเจน มีการมอบหมายหน้าที่งานตามภารกิจของหน่วยงาน ภารกิจกลุ่มงานหลัก กลุ่มงานย่อยหรือกลุ่มงานสนับสนุนที่ชัดเจนและเหมาะสม ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

"มีระบบการทำงานที่ชัดเจนด้านบริหารงาน คือ ผู้อำนวยการ ผู้ประสานงานภายในประเทศและต่างประเทศ และด้านกระบวนการดำเนินงานสถาบันแยกระบบงานออกเป็น 3 ส่วนหลัก คือ 1) ด้านการสำรวจ จะมีแบ่งเป็นทีมงานลงพื้นที่เพื่อสำรวจ ถ่ายภาพคัมภีร์ไบเบิลสถานในประเทศไทยมีทีมงาน 2 ทีม ประเทศพม่ามี 1 ทีมงาน และศรีลังกามี 1 ทีม 2) การจัดการคัมภีร์ไบเบิลสถานดิจิทัลที่ได้ถ่ายภาพ การจัดเก็บภาพดิจิทัล จัดหมวดหมู่ ทำการลงรายการ 3) การจัดฐานข้อมูลคัมภีร์ไบเบิลสถานดิจิทัลเพื่อเผยแพร่และให้บริการออนไลน์" [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดธรรมกาย]

“ระบบการทำงานที่ชัดเจน โดยการแบ่งระบบงานตามโครงสร้างของสถาบันมี ด้านการบริหารงานและด้านการดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิลตามลำดับชั้นชัดเจน ด้านบริหารมีผู้จัดการ สถาบันฯ คือเจ้าอาวาส มีผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทั่วไป รองผู้อำนวยการฝ่าย วิชาการ มีคณะกรรมการวัดสูงเม่น และคณะศรัทธาวัดสูงเม่น คณะกรรมการที่ปรึกษา และอุปถัมภ์ สถาบันฯตามกลุ่ม ด้านกระบวนการดำเนินงานมีการตามภารกิจหลัก คือ งานบริการ งานวิชาการ และงานกิจกรรม ส่วนภารกิจสนับสนุน คือ งานธุรการ และงานเลขานุการ” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบัน อนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล วัดสูงเม่น จังหวัดแพร่]

“มีการจัดระบบการทำงานเป็นโครงการดำเนินการด้านคัมภีร์ไบเบิล โดยเฉพาะ มีสายการบริหาร สั่งการ อำนาจ และสายปฏิบัติงานตามพันธกิจหลักของกระบวนการ ดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิลด้านการสำรวจ จัดหา รวบรวม จัดเก็บ อนุรักษ์ จัดทำบัญชี/ทะเบียน เผยแพร่ และการให้บริการคัมภีร์ไบเบิล และการอบรมอักษรโบราณ และมีระบบทำงานสาย สนับสนุนด้านบริหารงานทั่วไป งานธุรการ งานสารบรรณ งานการเงิน งานบุคคล งานพัสดุ” [ผู้ให้ ข้อมูล - โครงการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

“การจัดระบบการทำงานขององค์กรในการดำเนินการด้านการสำรวจ จัดหา รวบรวม จัดเก็บ อนุรักษ์ จัดทำทะเบียน เผยแพร่ และการให้บริการคัมภีร์ไบเบิล ของกลุ่มงาน ล้านนาคคี สถาบันวิจัยสังคม” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“ด้านกระบวนการดำเนินงานมีการตามภารกิจหลัก คือ งานบริการ งานวิชาการ และงานกิจกรรม ส่วนภารกิจสนับสนุน คือ งานธุรการ และงานเลขานุการ” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบัน อนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล วัดสูงเม่น จังหวัดแพร่]

“ด้านกระบวนการดำเนินงานสถาบันแยกระบบงานออกเป็น 3 ส่วนหลัก คือ ด้านการสำรวจ จะมีแบ่งเป็นทีมงานลงพื้นที่เพื่อสำรวจ ถ่ายภาพคัมภีร์ไบเบิล ประเทศไทยมีทีมงาน 2 ทีม ประเทศพม่ามี 1 ทีมงาน และศรีลังกามี 1 ทีม” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการพระไตรปิฎกฉบับ วิชาการ วัดธรรมกาย]

โดยมีหน่วยงานหลายแห่งได้กำหนดระบบการทำงานมีสายบังคับบัญชา ระหว่างกลุ่มหรือกลุ่มงาน แขนง ฝ่ายที่ชัดเจนเหมาะสม

“มีระบบสายบังคับบัญชาด้านบริหารตามลำดับชั้น มีหัวหน้ากลุ่มเป็นผู้บริหาร จัดการทั้งหมดภายในกลุ่ม และมีสายหัวหน้ากลุ่มงาน 3 กลุ่ม ในในการดำเนินการตามกระบวนการ ทำงานคัมภีร์ไบเบิลครบทุกกระบวนการทำงานตั้งแต่การสำรวจ จัดหา รวบรวม จัดเก็บ อนุรักษ์ เผยแพร่ และการให้บริการ” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“ด้านบริหารมีผู้จัดการสถาบันฯ คือเจ้าอาวาส มีผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ฝ่ายบริหารทั่วไป รองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ มีคณะกรรมการวัดสูงเม่น และคณะศรัทธาวัดสูงเม่น คณะกรรมการที่ปรึกษา และอุปถัมภ์สถาบันฯ ตามกลุ่ม ด้านกระบวนการดำเนินงานมีการตามภารกิจหลัก คือ งานบริการ งานวิชาการ และงานกิจกรรม ส่วนภารกิจสนับสนุน คือ งานธุรการ และงานเลขานุการ” [ผู้ให้ข้อมูล – สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน วัดสูงเม่น จังหวัดแพร่]

“ด้านการบริหารคือ มีประธานโครงการในการบริหารงาน สั่งการ อำนาจการ มีผู้เชี่ยวชาญช่วยให้คำปรึกษาและแนะนำในการดำเนินการทุกด้าน มีงาน 5 พันธกิจหลักของกระบวนการดำเนินงานคัมภีร์ใบลานด้านการสำรวจ จัดทำ รวบรวม จัดเก็บ อนุรักษ์ จัดทำบัญชี/ทะเบียน เผยแพร่ และการให้บริการคัมภีร์ใบลานและการอบรมอักษรโบราณ และมีงานนโยบาย และแผนติดตามประเมินผลการดำเนินการของโครงการ โดยการจัดทำข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล สรุปข้อมูล เผยแพร่” [ผู้ให้ข้อมูล – โครงการอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

โดยหน่วยงานบางแห่งมีระบบการทำงานกระจายอยู่กลุ่มงานต่างๆ ตามภารกิจหน้าที่ที่ โดยหน่วยงานบางแห่งมีระบบการทำงานกระจายอยู่กลุ่มงานต่าง ๆ ตามภารกิจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยมีลักษณะการทำงานที่ส่งเสริมประสานงานร่วมมือกันทำงานอย่างเป็นระบบ

“มีระบบการทำงานในลักษณะของกระบวนการจัดการประเภททรัพยากรสารสนเทศประเภทหนึ่ง ระบบการทำงานจะกระจายอยู่กลุ่มงานต่างๆ ตามภารกิจ หน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยมีการร่วมมือประสานงานกันทำงานในกระบวนการงานจัดเก็บ จัดทำทะเบียน การดิจิทัลจัดระบบ พัฒนารฐานข้อมูลคัมภีร์ใบลาน บริการคัมภีร์ใบลาน” [ผู้ให้ข้อมูล – สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“มีระบบทำงานสายสนับสนุนด้านบริหารงานทั่วไป งานธุรการ งานสารบรรณ งานการเงิน งานบุคคล งานพัสดุ โดยทำงานร่วมกันประสานงานภายในองค์กร” [ผู้ให้ข้อมูล – โครงการอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

2. ระบบการทำงานเป็นทีมหรือคณะทำงาน มีการแบ่งการทำงานร่วมกันเป็นทีมงาน การประสานการทำงานตามลำดับขั้นตอนตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

เนื่องจากหน่วยงานหลายแห่งมีภารกิจดำเนินการดำเนินงานคัมภีร์ใบลานที่จำเป็นต้องจัดเป็นคณะทำงานหรือทีม เช่น ภารกิจด้านการสำรวจคัมภีร์ใบลาน เพื่อให้ภารกิจสำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“บุคลากรการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลกระจายอยู่ในสังกัดกลุ่มงานต่าง ๆ ของสำนักที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลด้านต่าง ๆ โดยร่วมมือประสานการทำงานทีม เป็นลำดับขั้นตอน” [ผู้ให้ข้อมูล – สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“บุคลากรมีการแบ่งจำแนกความเชี่ยวชาญตามกระบวนการ ทุกคนต้องร่วมกันทำงานเป็นทีม” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา]

3. ระบบการทำงานมีผู้นำ ชาวบ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในระบบการบริหารจัดการและดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิล

เนื่องจากหน่วยงานที่ตั้งอยู่ตามท้องถิ่นชุมชนมีผู้นำ ชาวบ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในระบบการทำงาน เพื่อได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือในด้านต่างๆ การดำเนินงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลให้ราบรื่น สะดวก รวดเร็ว และประสบผลสำเร็จ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ไม่มีบุคลากรประจำ มีเพียงคนในชุมชน ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าอาวาส พระสงฆ์ สามเณร ชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน คณะกรรมการวัด เยาวชน และอาสาสมัครที่มีจิตศรัทธา เล็งเห็นความสำคัญและคุณค่าของคัมภีร์ไบเบิลที่จะช่วยกันดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนให้สืบต่อไปยังลูกหลาน โดยร่วมกันดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิลของวัด” [ผู้ให้ข้อมูล – วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด]

“มีบุคลากรประจำ คือ รองเจ้าอาวาส วัดมหาชัย เป็นผู้บริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิลและพิพิธภัณฑสถานคัมภีร์ไบเบิล” [ผู้ให้ข้อมูล – วัดมหาชัย จังหวัดมหาสารคาม]

“ยังได้รับจากสนับสนุนบุคลากรจากภายนอกที่เข้ามาช่วยดำเนินการจากสถาบันการศึกษา” [ผู้ให้ข้อมูล – วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด]

“บุคลากรภายนอกจากหน่วยงานสถาบันการศึกษา คือจากโครงการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มาช่วยสนับสนุนบุคลากรช่วยเหลือในการดำเนินการด้านคัมภีร์ไบเบิลในด้านต่างๆ เช่น การสำรวจ จัดเก็บ อนุรักษ์ และเผยแพร่” [ผู้ให้ข้อมูล – วัดมหาชัย จังหวัดมหาสารคาม]

1.5 ด้านบุคลากร ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า บุคลากรของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยโดยภาพรวม ส่วนใหญ่มีบุคลากรประจำสายงานหลักด้านการบริหารจัดการและด้านการปฏิบัติงานเป็นนักภาษาโบราณเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านคัมภีร์ไบเบิล โดยเฉพาะ มีความเป็นอิสระในการทำงาน หน่วยงานหลายแห่งมีบุคลากรผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาโบราณช่วยให้คำแนะนำปรึกษาในด้านต่าง ๆ คัมภีร์ไบเบิล และมีบุคลากรฝ่ายสนับสนุนงานดำเนินการคัมภีร์ไบเบิลที่ชัดเจนทั้งภายใน

และภายนอกกลุ่มงานที่เป็นบุคลากรฝ่ายสนับสนุนมีความรู้ความสามารถด้าน คอมพิวเตอร์ ถ่ายภาพ งานเทคนิคด้านอื่น ๆ หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นชุมชนมีบุคลากรในด้านการบริหารจัดการและดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณเป็นคนในท้องถิ่นชุมชน วัด ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าอาวาส พระ สามเณร ชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน คณะกรรมการวัด เยาวชน อาสาสมัครที่มีจิตศรัทธา และมีบุคลากรจากหน่วยงานภายนอกเข้ามาช่วยดำเนินการด้านคัมภีร์โบราณ

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณส่วนใหญ่มีบุคลากรในการจัดการคัมภีร์โบราณ 3 ลักษณะ ได้แก่

1.5.1 ผู้บริหารที่มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการคัมภีร์โบราณ เป็นผู้ที่มีความรู้ด้านการบริหารและมีความรู้ด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ

1.5.2 ผู้ปฏิบัติงานประจำสายงานหลักและสายงานสนับสนุนการจัดการคัมภีร์โบราณ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญด้านคัมภีร์โบราณ

1.5.3 ผู้เชี่ยวชาญและเครือข่ายด้านคัมภีร์โบราณ จากหน่วยงานภายในและจากหน่วยงานภายนอกช่วยเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำทางด้านวิชาการเกี่ยวกับคัมภีร์โบราณ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้บริหารที่มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการคัมภีร์โบราณ เป็นผู้ที่มีความรู้ด้านการบริหารและมีความรู้ด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ

เนื่องจากหน่วยงานส่วนใหญ่มีผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านการบริหารและมีความรู้ด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า โดยบางแห่งมีผู้บริหารที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านการบริหารจัดการคัมภีร์โบราณ โดยตรง

“มีผู้บริหารที่มีความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในบริหารจัดการคัมภีร์โบราณ โดยเฉพาะ” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

“มีบุคลากรประจำ คือ รองเจ้าอาวาส วัดมหาชัย เป็นผู้บริหารจัดการคัมภีร์โบราณและพิพิธภัณฑสถานคัมภีร์โบราณ” [ผู้ให้ข้อมูล – วัดมหาชัย จังหวัดมหาสารคาม]

“มีตำแหน่งหัวหน้ากลุ่ม 1 คน ตำแหน่งหัวหน้า เป็นนักภาษาโบราณ มีหน้าที่รับผิดชอบการบริหารจัดการกลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก โดยแบ่งเป็นกลุ่มงานย่อย 3 กลุ่มงานตามภารกิจ ประกอบด้วย 1. กลุ่มภาษาโบราณ มีหน้าที่รับผิดชอบทางด้านวิชาการ คือปริวรรต ถ่ายถอด เรียบเรียงบทความเพื่อทำการเผยแพร่ 2. กลุ่มสำรวจเอกสารโบราณ มีหน้าที่รับผิดชอบสำรวจเอกสารโบราณที่มีอยู่ทั่วภูมิภาคของไทย และ 3. กลุ่ม

ทะเบียนและบริการมีหน้าที่รับผิดชอบให้บริการเอกสารโบราณทุกประเภท” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

2. ผู้ปฏิบัติงานประจำสายงานหลักและสายงานสนับสนุนการจัดการคัมภีร์โบราณ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญด้านคัมภีร์โบราณ

เนื่องจากหน่วยงานส่วนใหญ่มีบุคลากรสายปฏิบัติงานหลักและสายงานสนับสนุนด้านการจัดการคัมภีร์โบราณเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญด้านคัมภีร์โบราณ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“นักภาษาโบราณ 8 คน ประจำอยู่แต่ละกลุ่มงานย่อย 3 กลุ่มงานตามภารกิจ ประกอบด้วย 1) กลุ่มภาษาโบราณ มีหน้าที่รับผิดชอบทางด้านวิชาการ คือ ปริวรรต ถ่ายถอด เรียบเรียงบทความเพื่อทำการเผยแพร่ 2) กลุ่มสำรวจเอกสารโบราณ มีหน้าที่รับผิดชอบสำรวจเอกสารโบราณที่มีอยู่ทั่วภูมิภาคของไทย และ 3) กลุ่มทะเบียนและบริการมีหน้าที่รับผิดชอบให้บริการเอกสารโบราณทุกประเภท” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“มีบุคลากรประจำนักวิชาการภาษาโบราณ 2 คน ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านคัมภีร์โบราณ และมีภารกิจด้านเอกสารโบราณประเภทจารึกและงานในด้านอื่น ๆ ด้วย” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

“บุคลากรปฏิบัติงานมีความรู้ความเชี่ยวชาญภาษาบาลี แบ่งเป็นทีมดำเนินงานตามภารกิจที่ได้มอบหมายจากสถาบัน บุคลากรอื่น ๆ ในทีม จะเป็นฝ่ายสนับสนุนที่มีความรู้ความสามารถด้าน คอมพิวเตอร์ ถ่ายภาพ งานเทคนิคด้านอื่น ๆ” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดธรรมกาย]

“มีบุคลากรองค์กรในการดำเนินงานคัมภีร์โบราณประจำอยู่หนึ่งท่าน คือ อาจารย์เทิม มีเต็ม ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาตะวันออก ผู้ทรงคุณวุฒิกรมศิลปากร เป็นหลักในการดำเนินงาน” [ผู้ให้ข้อมูล - หอสมุด สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์]

“บุคลากรของศูนย์โบราณศึกษามีจำนวนน้อย แต่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์และความชำนาญด้านนี้โดยตรง การทำงานมีความเป็นอิสระในการทำงาน” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันด้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

“มีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในการดำเนินการคัมภีร์โบราณ” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

“บุคลากรอื่น ๆ ในทีม จะเป็นฝ่ายสนับสนุนที่มีความรู้ความ สามารถ ด้าน คอมพิวเตอร์ถ่ายภาพ งานเทคนิคด้านอื่นๆ” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัฒนธรรมกาย]

“มีบุคลากรฝ่ายสนับสนุนงานดำเนินการคัมภีร์ไบเบิลอย่างชัดเจน” [ผู้ให้ ข้อมูล - โครงการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

“ยังมีบุคลากรสนับสนุนภารกิจงานของกลุ่ม แต่จะอยู่ภายใต้กลุ่มอื่น คือ บุคลากรในการอนุรักษ์และซ่อมแซมคัมภีร์ไบเบิลจะอยู่ภายใต้กลุ่มบริการทรัพยากรสารสนเทศซึ่ง จะมีหน้าที่อนุรักษ์ และซ่อมแซมเอกสารทุกประเภทของสำนักหอสมุดแห่งชาติ บุคลากรให้บริการ คัมภีร์ไบเบิลที่อยู่ในรูปแบบไมโครฟิล์มและรูปแบบดิจิทัล จะอยู่ในกลุ่มงานผลิตสารสนเทศ” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“บุคลากรสายสนับสนุนภายในกลุ่มงานและจากกลุ่มงานภายนอกแต่จะ ภายใต้อำนาจเดียวกัน เช่น ด้านการพัฒนาฐานข้อมูล ด้านเครือข่าย” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยา สิริินทร (องค์การมหาชน)]

3. ผู้เชี่ยวชาญและเครือข่ายด้านคัมภีร์ไบเบิลจากหน่วยงานภายในและจาก หน่วยงานภายนอกช่วยเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำทางด้านวิชาการเกี่ยวกับคัมภีร์ไบเบิล ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“นักภาษาโบราณเชี่ยวชาญ 3 คน ที่เป็นตำแหน่งประจำของเรา 1 ท่าน และเป็นตำแหน่งพนักงานราชการ 2 ท่าน ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญและเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้เกษียณราชการไป แล้วมาช่วยให้คำปรึกษา พิจารณาในด้านวิชาการสูงขึ้นที่ต้องอาศัยท่านเหล่านั้น” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“มีบุคลากรผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านคัมภีร์ไบเบิลในการดำเนินงาน คัมภีร์ไบเบิลประจำอยู่ 1 ท่าน” [ผู้ให้ข้อมูล - หอสมุด สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์]

เนื่องจากหน่วยงานหลายแห่งมีผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านคัมภีร์ไบเบิลที่ แต่งตั้งภายในหน่วยงานและจากภายนอกเข้ามาช่วยเป็นที่ปรึกษาสำหรับการให้คำปรึกษาและ แนะนำทางวิชาการขั้นสูงด้านต่าง ๆ ของการจัดการคัมภีร์ไบเบิล

โดยบางแห่งมีผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ทรงคุณวุฒิด้านคัมภีร์ไบเบิลมาจากภายนอกเป็นที่ปรึกษาสำหรับการให้คำปรึกษาและแนะนำด้านคัมภีร์ไบเบิล

“บุคลากรจากหน่วยงานภายนอกที่มีเข้ามาช่วยดำเนินการด้านคัมภีร์ไบเบิลส่วนใหญ่เป็นบุคลากรจากหน่วยงานด้านคัมภีร์ไบเบิลสถาบันการศึกษา” [ผู้ให้ข้อมูล - วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด]

“มีบุคลากรที่เป็นเครือข่ายความร่วมมือทั้งในประเทศ และต่างประเทศมีประมาณ 80 คน” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดธรรมกาย]

“ยังมีบุคลากรสนับสนุนภารกิจงานของกลุ่ม แต่จะอยู่ภายใต้กลุ่มอื่น คือบุคลากรในการอนุรักษ์และซ่อมแซมคัมภีร์ไบเบิลจะอยู่ภายใต้กลุ่มบริการทรัพยากรสารสนเทศซึ่งจะมีหน้าที่อนุรักษ์ และซ่อมแซมเอกสารทุกประเภทของสำนักหอสมุดแห่งชาติ บุคลากรให้บริการคัมภีร์ไบเบิลที่อยู่ในรูปแบบไมโครฟิล์มและรูปแบบดิจิทัล จะอยู่ในกลุ่มงานผลิตโสตทัศนวัสดุ” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“บุคลากรสายสนับสนุนภายในกลุ่มงานและจากกลุ่มงานภายนอกแต่จะภายใต้องค์กรเดียวกัน เช่น ด้านการพัฒนาฐานข้อมูล ด้านเครือข่าย” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

หน่วยงานบางแห่งมีบุคลากรไม่เพียงพอหรือขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านคัมภีร์ไบเบิลและหน่วยงานบางแห่งตั้งอยู่ในท้องถิ่นชุมชน จึงมีบุคลากรจากภายนอกและคนในท้องถิ่นชุมชนเข้ามาช่วยในการบริหารจัดการและช่วยการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิล ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ยังได้รับการสนับสนุนบุคลากรจากภายนอกที่เข้ามาช่วยดำเนินการจากสถาบันการศึกษา” [ผู้ให้ข้อมูล - วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด]

“บุคลากรจากภายนอกหน่วยงานสถาบันการศึกษา คือ จากโครงการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคามมาสนับสนุนด้านบุคลากรช่วยเหลือในการดำเนินการด้านคัมภีร์ไบเบิลในด้านต่าง ๆ เช่น การสำรวจ จัดเก็บ อนุรักษ์ และเผยแพร่” [ผู้ให้ข้อมูล - วัดมหาชัย จังหวัดมหาสารคาม]

“ไม่มีบุคลากรประจำ มีเพียงคนในชุมชน ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าอาวาส พระ สามเณร ชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน คณะกรรมการวัด เขาวงคน และอาสาสมัครที่มีศรัทธา เล็งเห็นความสำคัญและคุณค่าของคัมภีร์ไบเบิลที่จะช่วยกันดำรงรักษามรดกภูมิปัญญาท้องถิ่นของชุมชนให้สืบต่อไปยังลูกหลาน โดยร่วมกันดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิลของวัด” [ผู้ให้ข้อมูล - วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด]

1.6 ด้านงบประมาณ ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า งบประมาณที่ได้รับด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยโดยภาพรวม ส่วนใหญ่หน่วยงานได้รับงบประมาณประจำปี งบประมาณแผ่นดิน งบประมาณจากรายได้ของหน่วยงาน และได้งบประมาณจากการเขียนโครงการของงบประมาณสนับสนุนด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล โดยเฉพาะ ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานของภาครัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลทั้งเป็นหน่วยงานระดับชาติและระดับสถาบัน หน่วยงานบางแห่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจากแหล่งอื่นๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และยังได้งบประมาณจากการขอทุน โดยการเสนอโครงการวิจัยด้านคัมภีร์ไบเบิลเพื่อขอทุนจากแหล่งทุนวิจัยต่าง ๆ เช่น ทุนวิจัยจากมหาวิทยาลัย ทุนวิจัยจากสภาคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และหน่วยงานระดับท้องถิ่นที่อยู่ในท้องถิ่นชุมชนและวัดได้รับงบประมาณจากทางวัด ซึ่งเป็นเงินที่ได้จากการบริจาคและการทำบุญของผู้มีจิตศรัทธาและเลื่อมใสทางพุทธศาสนา และได้งบประมาณบางส่วนจากการสนับสนุนของหน่วยงานจากสถาบันการศึกษาและมูลนิธิ หน่วยงานบางแห่งในระดับชาติได้รับงบประมาณพิเศษหรือเร่งด่วนจากรัฐบาล เช่น งบประมาณในการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลจากการถูกน้ำท่วม

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณสนับสนุน 6 ลักษณะ ได้แก่

1.6.1 งบประมาณประจำปี ได้แก่ งบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานประจำปี งบประมาณของแผ่นดิน งบประมาณจากรายได้ของหน่วยงาน โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ โดยการจัดทำงบประมาณค่าใช้จ่ายไว้ล่วงหน้าในแต่ละปี

1.6.2 งบประมาณการจัดทำโครงการด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ขึ้นมาโดยเฉพาะเพื่อการของบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานตาม โครงการที่จัดทำขึ้นมานอกเหนือจากงบประมาณประจำที่ได้รับในแต่ละปี จากภายในและภายนอกหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน

1.6.3 งบประมาณจากหน่วยงานภายนอก ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรที่ไม่แสวงผลกำไร ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณด้านการส่งเสริม อนุรักษ์ สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมในประเทศและต่างประเทศ

1.6.4 งบประมาณจากการเขียนโครงการวิจัย เพื่อขอทุนจากแหล่งทุนวิจัยภายในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงาน ที่ให้การสนับสนุนทุนการวิจัยด้านจัดการมรดกทางวัฒนธรรม

1.6.5 งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสในพุทธศาสนา ร่วมทำบุญและร่วมบริจาคให้กับหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในท้องถิ่นชุมชนและวัด

1.6.6 ได้รับงบประมาณพิเศษหรือเร่งด่วน เช่น งบประมาณในการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลจากการถูกน้ำท่วม โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. งบประมาณประจำปี ได้แก่ งบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานประจำปี งบประมาณของแผ่นดิน งบประมาณจากรายได้ของหน่วยงาน โดยได้รับการจัดสรรงบประมาณอย่างเพียงพอ โดยการจัดทำงบประมาณค่าใช้จ่ายไว้ล่วงหน้าในแต่ละปี

เนื่องจากหน่วยงานส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานภาครัฐได้รับงบประมาณประจำปีในการดำเนินงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ได้รับงบประมาณด้านการจัดการเอกสาร โบราณประเภท คัมภีร์ไบเบิล จารึกสมุดไทยโดยเฉพาะ แยกออกจากงบประมาณของสำนักหอสมุดแห่งชาติส่วนอื่น ๆ ต่างหากชัดเจน โดยสามารถแบ่งประเภทงบประมาณได้ดังนี้ งบประมาณประจำปี คืองบประมาณทั่วไปตามภารกิจหน้าที่ทำเป็นประจำทุกปี” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“ได้รับจากงบแผ่นดินผ่านกระทรวงวัฒนธรรม โดยการทำเป็น โครงการเพื่อนำเสนอของงบประมาณแต่ละปี โดยไม่มีงบจากแหล่งอื่น ๆ” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

“งบประมาณของหน่วยงาน โดยได้รับจัดสรรให้ตามการของงบประมาณมาจากงานที่รับผิดชอบ ส่วนงบประมาณการพัฒนานุเคราะห์เป็นงบประมาณของแผนพัฒนานุเคราะห์” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“ได้รับงบประมาณในการดำเนินการคัมภีร์ไบเบิล เป็นงบประมาณแผ่นดินที่ได้รับจากทางมหาวิทยาลัยเชียงใหม่” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“ได้รับงบประมาณในการดำเนินการคัมภีร์ไบเบิลหลัก จากงบประมาณแผ่นดิน งบประมาณรายได้ของมหาวิทยาลัย สำหรับงบประมาณที่สำนักได้มาในแต่ละปีนั้น ได้ตามแผนที่ขอเสนอไป จะมีเรื่องของการจัดการไบเบิล โดยเฉพาะ ซึ่งแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การพัฒนาระบบและพัฒนานุเคราะห์” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา]

2. งบประมาณการจัดทำโครงการด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลขึ้นมา โดยเฉพาะเพื่อการของงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานตาม โครงการที่จัดทำขึ้นมาออกเหนือจากงบประมาณประจำปีที่ได้รับในแต่ละปี จากภายในและภายนอกหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน

เนื่องจากหน่วยงานส่วนใหญ่ได้จัดทำโครงการด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลขึ้นมา โดยเฉพาะ เพื่อของงบประมาณออกเหนือจากงบประมาณประจำปีจากภายในและภายนอกหน่วยงาน ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“งบประมาณที่ได้รับจากการเขียนโครงการเพื่อของบประมาณ เช่น โครงการสำรวจเอกสาร โครงการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“ทำเป็นโครงการหรือชิ้นงานพิเศษ จะได้รับงบประมาณจากคณะกรรมการสมาคม” [ผู้ให้ข้อมูล - หอสมุด สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์]

“ได้รับงบประมาณในการดำเนินการคัมภีร์โบราณหลักในส่วนของงบประมาณจากโครงการ” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ]

“ได้รับงบประมาณจากงบโครงการและการขอทุนจากมหาวิทยาลัยมหาสารคาม” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

“ผ่านแผนงานโครงการที่ต้องเสนอของบในแต่ละปี ซึ่งจำนวนงบประมาณที่ได้รับจะขึ้นอยู่กับแผนงานหรือกิจกรรมในแต่ละปี” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

โดยหลายแห่งจัดทำโครงการด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ เพื่อของบประมาณจากหน่วยงานภายนอกที่ให้การสนับสนุน

“งบประมาณได้รับการสนับสนุนจากแหล่งอื่น ๆ เช่น งบประมาณจากหน่วยงานเอกชน หรือจากวัดที่ให้ใช้ในการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณที่ครอบครองอยู่” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“ได้รับงบประมาณทุนจากมูลนิธิ สุทธิประภาที่ตั้งเป็นกองทุนและดอกเบี้ยจากการกู้ยืมเงินมูลนิธิ” [ผู้ให้ข้อมูล - วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด]

“สยามสมาคมจะได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิจิม ทอมสัน” [ผู้ให้ข้อมูล - หอสมุด สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์]

“ได้รับงบประมาณในการดำเนินการคัมภีร์โบราณหลักจากทุนจากต่างประเทศ” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

3. งบประมาณจากหน่วยงานภายนอก ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรที่ไม่แสวงผลกำไร ที่ให้การสนับสนุนงบประมาณด้านการส่งเสริม อนุรักษ์ สืบทอด มรดกทางวัฒนธรรมในประเทศและต่างประเทศ

เนื่องจากหน่วยงานส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากแหล่งที่ให้ทุนหรืองบประมาณด้านการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมจากภายในประเทศและต่างประเทศ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“งบประมาณได้รับการสนับสนุนจากแหล่งอื่น ๆ เช่น งบประมาณจากหน่วยงานเอกชน หรือจากวัดที่ให้อำนาจในการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลที่ครอบครองอยู่” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“ได้รับงบประมาณทุนจากมูลนิธิ สุทธิประภาที่ตั้งเป็นกองทุนและดอกเบี้ยจากการกู้ยืมเงินมูลนิธิ” [ผู้ให้ข้อมูล - วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด]

“ได้รับงบประมาณในการดำเนินการคัมภีร์ไบเบิลจากการสนับสนุนของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม” [ผู้ให้ข้อมูล - วัดมหาชัย จังหวัดมหาสารคาม]

โดยหลายแห่งได้รับงบประมาณสนับสนุนจากมูลนิธิและองค์กรในต่างประเทศ

“สยามสมาคมจะได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิจิม ทอมสัน” [ผู้ให้ข้อมูล - หอสมุด สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์]

“ได้รับงบประมาณในการดำเนินการคัมภีร์ไบเบิลหลักจากทุนจากต่างประเทศ” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

4. งบประมาณจากการเขียนโครงการวิจัย เพื่อขอทุนจากแหล่งทุนวิจัยภายในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงาน ที่ให้การสนับสนุนทุนการวิจัยด้านจัดการมรดกทางวัฒนธรรม

เนื่องจากหน่วยงานหลายแห่งมีการเขียนโครงการวิจัย เพื่อการของบประมาณสนับสนุนการทำวิจัยจากแหล่งที่ให้ทุนวิจัยด้านคัมภีร์ไบเบิลภายในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงาน ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“งบสนับสนุนจากสถาบันการศึกษา งบจากการทำโครงการวิจัยจากคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ แต่ส่วนใหญ่ใช้งบมูลนิธิฯ” [ผู้ให้ข้อมูล - วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด]

“ทำเป็นโครงการวิจัยที่เกี่ยวกับคัมภีร์ไบเบิล เพื่อเสนอขอทุนงบประมาณวิจัยไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่สนใจในต่างประเทศ” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดธรรมกาย]

“นอกจากนี้ยังได้รับงบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอกโดยนักวิจัยเขียนโครงการเพื่อของบประมาณสนับสนุนการทำงานจากหน่วยงานภายนอก” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

5. งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสในพุทธศาสนา ร่วมทำบุญและร่วมบริจาคให้กับหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในท้องถิ่นชุมชนและวัด

เนื่องจากหน่วยงานในระดับท้องถิ่นที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นชุมชนและวัด ได้รับ งบประมาณที่มีผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสในพุทธศาสนา ร่วมทำบุญและร่วมบริจาคให้กับหน่วยงาน เพื่อนำไปใช้ในการบำรุงรักษาด้านคัมภีร์ไบเบิล ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“งบประมาณจากเงินบริจาค เงินทำบุญ เงินผ้าป่า กฐินของวัด” [ผู้ให้ข้อมูล – วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด]

“งบประมาณได้จากการบริจาค เช่น การมาท่องเที่ยว มาบูชาผ้าต่าง ๆ” [ผู้ให้ข้อมูล – สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล วัดสูงเม่น จังหวัดแพร่]

6. ได้รับงบประมาณพิเศษหรือเร่งด่วน เช่น งบประมาณในการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลจากการถูกน้ำท่วม

เนื่องจากหน่วยงานบางแห่งเป็นหน่วยงานระดับชาติจะได้รับงบประมาณพิเศษหรือเร่งด่วน ในกรณีที่คัมภีร์ไบเบิลที่จัดเก็บรักษาไว้ตามวัด มีความเสี่ยงหรือเกิดความเสียหายจากการถูกน้ำท่วม เพื่อนำงบประมาณดังกล่าวมาดำเนินการอนุรักษ์และสงวนรักษา ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“งบประมาณพิเศษหรือเร่งด่วนจากกระทรวง เช่น งบประมาณไปอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลที่ถูกน้ำท่วม” [ผู้ให้ข้อมูล – สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

ตอนที่ 2 ข้อค้นพบด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย

จากข้อค้นพบการวิจัยพบว่ากระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย จำแนกออกเป็น 2 กระบวนการหลัก ได้แก่ 1) กระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพ 2) กระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลทางดิจิทัล โดยมีกระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย ดังนี้

2.1 กระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพ มีกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่

2.1.1 การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์ไบเบิล มีข้อค้นพบ ดังนี้

1) การสำรวจคัมภีร์ไบเบิล ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า การสำรวจคัมภีร์ไบเบิลของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยโดยภาพรวม ส่วนใหญ่หน่วยงานมีรูปแบบการสำรวจที่คล้ายคลึงกันดังนี้ หลายหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลมีคู่มือที่เป็นมาตรฐานของหน่วยงานมีวิธีการและขั้นตอนการสำรวจคัมภีร์ไบเบิล และทำการสำรวจตามที่ได้

การรับแจ้งจากชาวบ้าน เจ้าของคัมภีร์ใบลานและจากนักวิจัยที่ออกไปสำรวจพื้นที่ จากนักศึกษาในพื้นที่ชุมชนและจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น วัฒนธรรมจังหวัด กรมศิลปากร เป็นต้น โดยการสำรวจตามแผนงานและโครงการสำรวจที่ได้รับจากงบประมาณประจำปี และมีหน่วยงานหลายแห่งดำเนินการสำรวจตามแหล่งคัมภีร์ใบลานที่ยังไม่เคยสำรวจมาก่อนเป็นการสำรวจโดยการทำอนุรักษ์เบื้องต้นและจัดเก็บข้อมูลเบื้องต้น

การสำรวจคัมภีร์ใบลานตามแหล่งวัดต่าง ๆ หน่วยงานทุกแห่งต้องทำหนังสือขออนุญาตสำรวจไปยังเจ้าคณะอำเภอก่อนเพื่อแจ้งให้ทราบถึงการลงพื้นที่สำรวจตามแหล่งคัมภีร์ใบลานตามวัดที่เจ้าคณะอำเภอรับผิดชอบอยู่ หลังจากนั้นดำเนินการแจ้งไปทางวัดที่จะไปทำการสำรวจอีกครั้งก่อนทำการลงพื้นที่สำรวจจริง เพื่อการได้รับอนุญาตและความร่วมมือจากทางวัดที่ในการดำเนินงานสำรวจ ในการขั้นตอนทำการสำรวจหน่วยงานทำการอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานเบื้องต้นและทำการลงทะเบียนจัดทำบัญชีโดยจัดทำเป็น 2 ชุดให้ทางเจ้าของคัมภีร์ใบลานเก็บไว้ 1 ชุด และนำกลับมาเก็บไว้ในหน่วยงาน 1 ชุด สำหรับคัมภีร์ใบลานจะจัดเก็บไว้ตามแหล่งเดิมที่ได้ทำการสำรวจ และมีหน่วยงานบางแห่งการจัดการคัมภีร์ใบลานที่มีภารกิจเพื่อการอนุรักษ์และเผยแพร่ให้บริการคัมภีร์ใบลานดิจิทัล จะทำการขออนุญาตเจ้าของคัมภีร์ใบลานในการถ่ายภาพดิจิทัลแล้วนำมายังหน่วยงานเพื่อดำเนินงานด้านการพัฒนาคัมภีร์ใบลานดิจิทัล

ประเด็นปัญหาการสำรวจคัมภีร์ใบลานในหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ใบลาน ดังนี้ ในการสำรวจมีชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นบางชุมชนมีทัศนคติไม่ดีกับหน่วยงานจึงไม่ให้ความร่วมมือและหวงคัมภีร์ใบลาน และในการสำรวจยังพบว่าสภาพคัมภีร์ใบลานชำรุดมาก เนื้อความไม่สมบูรณ์ สกปรก มีคราบเชื้อรา ตัวอักษรลบเลือนมาก ห่อคัมภีร์รวมกันหลาย ๆ ผูก ซึ่งทำให้เสียเวลาในการอนุรักษ์ และหน่วยงานหลายแห่งยังประสบปัญหาด้านงบประมาณการสำรวจในแต่ละปีมีจำกัด ได้รับไม่ต่อเนื่องและไม่เพียงพอ และปัญหาความยุ่งยากในการติดต่อประสานงานและกระบวนการขออนุญาตเจ้าของคัมภีร์ใบลานที่มีหลายขั้นตอน

ปัญหาบุคลากรขาดประสบการณ์ในการเจรจา การอธิบายชี้แจงเหตุผลต่าง ๆ เพื่อให้เจ้าของคัมภีร์ใบลานเข้าใจและเห็นความสำคัญของการให้ความร่วมมือในการดูแลอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน และยังพบว่ามีหน่วยงานได้กำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกแหล่งข้อมูลคัมภีร์ใบลานในการสำรวจ โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณาจากประสบการณ์ ความเด่น ความเก่า ความสวยงาม และความแปลกของคัมภีร์ใบลาน เลือจากคนสร้างที่เจ้านาย เลือสำรวจจากวัดที่เห็นว่าสำคัญ เลือสำรวจจากเครือข่ายที่สามารถเข้าไปทำได้ และเลือจากวัดที่มีเจ้าอาวาสมีอำนาจในการตัดสินใจและส่วนใหญ่ในการสำรวจคัมภีร์ใบลานจำเป็นต้องอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวอาศัยคนในพื้นที่

เพื่ออำนวยความสะดวกและรวดเร็ว ได้แก่ สถาบันด้านนศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณส่วนใหญ่มีการสำรวจคัมภีร์โบราณ 4 ลักษณะ ได้แก่

(1) การวางแผนและกำหนดนโยบายด้านการสำรวจคัมภีร์โบราณที่ชัดเจน โดยกำหนดเป็นแผนงานหรือจัดทำโครงการสำรวจระยะสั้นและระยะยาวตามเป้าหมายที่วางแผนไว้ โดยมีการกำหนดขอบเขตพื้นที่การสำรวจ บุคลากร งบประมาณ วัสดุและอุปกรณ์ ขั้นตอนวิธีการสำรวจ เช่น หลักการเจรจาติดต่อประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการสำรวจ

(2) คู่มือที่เป็นมาตรฐานในการสำรวจคัมภีร์โบราณตามหลักวิชาการ โดยจัดทำคู่มือวิธีการและขั้นตอนตามกระบวนการสำรวจคัมภีร์โบราณตั้งแต่เริ่มต้นการวางแผน ดำเนินงานและการลงพื้นที่การสำรวจภาคสนามตามแหล่งคัมภีร์โบราณจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ

(3) การกำหนดนโยบายหลักเกณฑ์การประเมินและคัดเลือกแหล่งคัมภีร์โบราณสำหรับทำการสำรวจ ได้แก่ การประเมินคัดเลือกจาก 1) แหล่งคัมภีร์โบราณที่มีคุณค่าและความสำคัญของชาติ 2) จากสภาพคัมภีร์โบราณ เช่น อายุ ความเก่า ระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญหายและสูญเสียชีวิต

(4) เครือข่ายและความร่วมมือกับท้องถิ่นชุมชนด้านการสำรวจคัมภีร์โบราณตามแหล่งคัมภีร์โบราณ โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับคนในชุมชน เจ้าของคัมภีร์โบราณ ได้แก่ ผู้นำชุมชน พระสังฆาธิการหรือเจ้าอาวาส ปราชญ์ชาวบ้าน ชาวบ้านตามแหล่งคัมภีร์โบราณในท้องถิ่นชุมชน ได้เข้ามีส่วนร่วมในการสำรวจคัมภีร์โบราณ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การวางแผนและกำหนดนโยบายด้านการสำรวจคัมภีร์โบราณที่ชัดเจน โดยกำหนดเป็นแผนงานหรือจัดทำโครงการสำรวจระยะสั้นและระยะยาวตามเป้าหมายที่วางแผนไว้ โดยมีการกำหนดขอบเขตพื้นที่การสำรวจ บุคลากร งบประมาณ วัสดุและอุปกรณ์ ขั้นตอนวิธีการสำรวจเช่น หลักการเจรจาติดต่อประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการสำรวจ

เนื่องจากหน่วยงานที่มีภารกิจด้านการสำรวจคัมภีร์โบราณมีการวางแผนและกำหนดนโยบายด้านการสำรวจคัมภีร์โบราณที่ชัดเจน โดยกำหนดเป็นแผนงานหรือจัดทำโครงการสำรวจระยะสั้นและระยะยาวตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“สำรวจตามโครงการสำรวจคัมภีร์โบราณ เป็นการสำรวจตามแผนงาน/โครงการ ตามงบประมาณประจำปี” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“การสำรวจจะมีการเขียนแผนงานเพื่อดำเนินงานด้านการสำรวจเป็นประจำทุกปี โดยสำรวจคัมภีร์ไบเบิลในพื้นที่ภาคเหนือ และประเทศใกล้เคียง เช่น ประเทศพม่า ลาว จีน เป็นต้น โดยมีแผนการสำรวจคัมภีร์ไบเบิลต่างประเทศ ปีละ 1 ครั้ง ใช้เวลาสำรวจจำนวน 7 วัน สำรวจคัมภีร์ไบเบิลในพื้นที่ภาคเหนือ ปีละ 3 ครั้ง ใช้เวลาสำรวจ 1 ครั้ง/จำนวน 12 วัน” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์ไบเบิลศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

“สำรวจตามแหล่งคัมภีร์ไบเบิลที่ยังไม่เคยสำรวจ เป็นการสำรวจเก็บข้อมูลเบื้องต้น โดยการดำเนินการเบื้องต้น ได้แก่ บันทึกข้อมูลแหล่งคัมภีร์ไบเบิล ดูแลและอนุรักษ์เบื้องต้น โดยการทำความสะดวก บัดฝุ่น และจัดเก็บในที่ที่เหมาะสม ให้คำแนะนำในการดูแลอนุรักษ์ พร้อมคู่มือการปฏิบัติงานเกี่ยวกับคัมภีร์ไบเบิลเบื้องต้น ถ้าเจ้าของไม่สามารถดูแลรักษาได้ และส่งมอบให้ทางสำนักหอสมุดแห่งชาติให้เป็นสมบัติของชาติ สำนักหอสมุดแห่งชาตินำมาอนุรักษ์ ลงทะเบียน เก็บรักษาและให้บริการศึกษาค้นคว้าแก่ประชาชน” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“วิธีการสำรวจ จะมีการหาแหล่งข้อมูลก่อนว่าคัมภีร์ไบเบิลมีอยู่ในภูมิภาคใดบ้าง ก่อนลงพื้นที่ที่จะทำการตรวจสอบก่อนว่าวัดใดมีการทำบัญชีไบเบิลหรือไม่ หรือ มีใคร/หน่วยงานใดเคยทำบ้างแล้ว” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดธรรมกาย]

“ทำหนังสือขออนุญาตสำรวจไปยังเจ้าคณะอำเภอก่อน แจ้งให้ท่านทราบว่าเราจะมี การสำรวจที่ไหน จากนั้นดำเนินการแจ้งไปทางวัดอีกครั้ง หลังจากนั้น 1 สัปดาห์จึงจะลงพื้นที่สำรวจ” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์ไบเบิลศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

2) คู่มือที่เป็นมาตรฐานในการสำรวจคัมภีร์ไบเบิลตามหลักวิชาการ โดยจัดทำคู่มือวิธีการและขั้นตอนตามกระบวนการสำรวจคัมภีร์ไบเบิลตั้งแต่เริ่มต้นการวางแผนดำเนินงานและการลงพื้นที่การสำรวจภาคสนามตามแหล่งคัมภีร์ไบเบิลจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ

เนื่องจากหน่วยงานที่มีภารกิจด้านการสำรวจคัมภีร์ไบเบิลมีคู่มือที่เป็นมาตรฐานในการดำเนินการสำรวจคัมภีร์ไบเบิลตามหลักวิชาการ โดยจัดทำคู่มือวิธีการและขั้นตอนตามกระบวนการสำรวจคัมภีร์ไบเบิล ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“การดำเนินการสำรวจคัมภีร์ไบเบิลทั่วทุกภูมิภาคของไทยที่มีคัมภีร์ไบเบิลอยู่ โดยมีคู่มือวิธีการสำรวจเป็นลำดับขั้นตอนและมีมาตรฐาน” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“วิธีการสำรวจคัมภีร์โบราณ จะดำเนินงานตามลำดับขั้นตอนที่กำหนดไว้ คือ 1) สำรวจ 2) จัดทำทะเบียน 3) ถ่ายภาพ โดยจะคัดเลือกคัมภีร์โบราณที่นำมาลงฐานข้อมูล ไม่ให้ซ้ำกับรายชื่อคัมภีร์โบราณของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และไม่ซ้ำกับรายชื่อคัมภีร์โบราณที่ได้เคยสำรวจแล้ว” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

โดยบางแห่งไม่มีคู่มือการสำรวจ แต่มีเอกสารเป็นแนวทางการทำงานที่เป็นมาตรฐาน

“ไม่มีคู่มือในการสำรวจ แต่มีเอกสารที่มีมาตรฐานสำหรับงานขององค์กร โดยให้รายละเอียดแต่ละขั้นตอนทำอะไร อย่างไร” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

“การสำรวจมีคู่มือการจัดการที่เป็นมาตรฐานอยู่มีขั้นตอนการสำรวจทุกขั้นตอน” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดธรรมกาย]

3. การกำหนดนโยบายหลักเกณฑ์การประเมินและคัดเลือกแหล่งคัมภีร์โบราณสำหรับการสำรวจ ได้แก่ การประเมินคัดเลือกจาก 1) แหล่งคัมภีร์โบราณที่มีคุณค่าและความสำคัญของชาติ 2) จากสภาพคัมภีร์โบราณ เช่น อายุ ความเก่า ระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญหายและสูญเสียชีวิต

เนื่องจากงบประมาณและบุคลากรที่มีจำกัด หน่วยงานส่วนใหญ่มีการกำหนดนโยบายหลักเกณฑ์การประเมินและคัดเลือกแหล่งคัมภีร์โบราณสำหรับการสำรวจ เพื่อสำรวจคัมภีร์โบราณที่มีคุณค่าและความสำคัญของชาติ มีอายุ ความเก่าแก่ และระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญหายและสูญเสียชีวิต ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“โดยคัดเลือกคัมภีร์โบราณจากประสบการณ์ ความเด่น ความเก่า ความสวยงาม ความแปลก หรือเลือกจากคนสร้าง (เจ้านาย) เพื่อนำข้อมูลมาจัดเก็บในฐานข้อมูล หากเป็นการสำรวจจากทางเชียงตุง พม่า หรือ ลาว จะเน้นที่การถ่ายภาพเอกสาร โบราณประเภทพับสา มากกว่า การเลือกพื้นที่ในการดำเนินงานสำรวจคัมภีร์โบราณจากพื้นที่ที่ผู้สำรวจที่ต้องการไปสำรวจ เลือกสำรวจจากวัดที่เห็นว่าสำคัญ เลือกสำรวจจากเครือข่ายที่สามารถเข้าไปทำได้ และเลือกจากวัดที่มีเจ้าอาวาสมีอำนาจในการตัดสินใจ การสำรวจแต่ละครั้งต้องอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัว อาศัยคนในพื้นที่นำพาเพื่อให้เข้าถึงข้อมูล” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

4. เครือข่ายความร่วมมือกับท้องถิ่นชุมชนด้านการสำรวจคัมภีร์ใบลาน ตามแหล่งคัมภีร์ใบลาน โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับคนในชุมชน เจ้าของคัมภีร์ใบลาน ได้แก่ ผู้นำชุมชน พระสังฆาธิการหรือเจ้าอาวาส ปราชญ์ชาวบ้าน ชาวบ้านตามแหล่งคัมภีร์ใบลานในท้องถิ่นชุมชน ได้เข้ามีส่วนร่วมในการสำรวจคัมภีร์ใบลาน

เนื่องจากการสำรวจคัมภีร์ใบลานเป็นการสำรวจคัมภีร์ใบลานที่อยู่ตามแหล่งท้องถิ่นชุมชนและวัดทั่วภูมิภาคของประเทศไทยหน่วยงานส่วนใหญ่มีเครือข่ายความร่วมมือกับท้องถิ่นชุมชนด้านการสำรวจคัมภีร์ใบลานตามแหล่งคัมภีร์ใบลาน โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับคนในชุมชน เจ้าของคัมภีร์ใบลาน ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“สำรวจตามที่ได้รับแจ้งจากหน่วยงานอื่น ๆ โดยสำนักหอสมุดแห่งชาติได้รับข้อมูลเกี่ยวกับคัมภีร์ใบลานต่าง ๆ ทั้งจากภายในหน่วยงานสังกัดเดียวกัน กรมศิลปากร เช่น สำนักหอสมุดแห่งชาติภูมิภาค 11 แห่ง พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ สำนักโบราณคดี สำนักศิลปากรในภูมิภาค และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“ส่วนใหญ่เป็นนักวิจัยที่ออกไปสำรวจ จัดเก็บข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องที่ทำวิจัยและได้พบคัมภีร์ใบลานในพื้นที่ได้ไปสำรวจ นักวิจัยจะนำข้อมูลคัมภีร์ใบลานมาให้สถาบัน” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ]

“มีวิธีการสำรวจโดยให้นักศึกษาลงพื้นที่ชุมชนของตนเองแล้วทำการสำรวจ” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา]

“การดำเนินการสำรวจคัมภีร์ใบลานของโครงการอนุรักษ์ฯ โดยการลงพื้นที่สำรวจในภาคอีสาน ตามแหล่งเอกสารโบราณต่าง ๆ เช่น วัด บ้านเรือน และอีกวิธีคือ ไม่ลงพื้นที่สำรวจ แต่มีคนแนะนำแจ้งว่าสถานที่ใดมีคัมภีร์ใบลาน ทางโครงการอนุรักษ์ฯ จะส่งเจ้าหน้าที่เข้าไปพูดคุยประสานงาน” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

โดยหน่วยงานบางแห่งที่มีภารกิจการพัฒนาคัมภีร์ใบลานดิจิทัลสำหรับการอนุรักษ์และการเผยแพร่ให้บริการมีการขออนุญาตเจ้าของคัมภีร์ใบลานในการถ่ายภาพดิจิทัลแล้วนำมายังหน่วยงาน

“ถ่ายภาพโดยจะคัดเลือกคัมภีร์ใบลานที่นำมาลงฐานข้อมูล ไม่ให้ซ้ำกับรายชื่อคัมภีร์ใบลานของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และไม่ซ้ำกับรายชื่อคัมภีร์ใบลานที่ได้เคยเห็น” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์ใบลานศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

“เมื่อทำการสำรวจและพบคัมภีร์ไบเบิลที่ต้องถ่ายภาพ จะทำการขออนุญาตทางวัดก่อน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์โดยจะมีการอนุรักษ์เบื้องต้น ลงทะเบียน และทำบัญชีให้ แล้วจึงถ่ายภาพคัมภีร์ไบเบิลเป็นดิจิทัล และถ่ายเป็นสำเนามา ลิขสิทธิ์เป็นของทางวัด” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดธรรมกาย]

2.1.2 การจัดเก็บและการคืนคัมภีร์ไบเบิล มีข้อค้นพบ ดังนี้

1) การลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรม ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า การลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรมของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยโดยภาพรวม ส่วนใหญ่หน่วยงานมีการสร้างรูปแบบการลงทะเบียนและลงรายการคัมภีร์ไบเบิลโดยการคิดค้นขึ้นมาเอง โดยการกำหนดรูปแบบการลงทะเบียนและการลงรายการตามเนื้อหาคัมภีร์ไบเบิลของหน่วยงานตนเอง เนื่องจากลักษณะเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลแต่ละหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลมีความแตกต่างกัน จึงทำให้แต่ละหน่วยงานสร้างรูปแบบการลงทะเบียนและลงรายการขึ้นมาใช้เองเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลของแต่ละหน่วยงานนั้น ๆ หน่วยงานหลายแห่งที่ยังมีขั้นตอนการลงทะเบียนและลงรายการคัมภีร์ไบเบิล

คล้ายคลึงกัน ได้แก่ มีการลงรายการคัมภีร์ไบเบิลในระหว่างการสำรวจและหลังจากการสำรวจคัมภีร์ไบเบิล โดยการจัดทำทะเบียนและลงรายการเบื้องต้นในขั้นตอนการสำรวจคัมภีร์ไบเบิล แล้วนำข้อมูลเบื้องต้นจากการสำรวจจัดทำแยกหมวดหมู่ ลงรายละเอียด เช่น แยกเป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ข้อมูลที่จะบันทึก หมวด ชื่อเรื่อง ตัวอักษร จำนวนผูก และสภาพเอกสาร นำมาบันทึกลงฐานข้อมูลคัมภีร์ไบเบิล หน่วยงานบางแห่งมีการจัดทำรูปแบบการลงรายการคัมภีร์ไบเบิลโดยปรับใช้จากคู่มือของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลอื่น ๆ หน่วยงานที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นชุมชนได้มีหน่วยงานจากสถาบันการศึกษาเข้ามาช่วยในการลงทะเบียนและลงรายการ และบุคลากรในการลงทะเบียนและลงรายการคัมภีร์ไบเบิลระหว่างทำการสำรวจ จำเป็นต้องจัดเป็นคณะทำงานเพื่อสะดวกรวดเร็วต่อการทำงานที่ต้องประสานงานกัน เนื่องจากการลงทะเบียนและการลงรายการมีขั้นตอนหลายขั้นตอนและนักภาษาโบราณจำเป็นต้องมีตามหลักวิชาการความรู้และประสบการณ์การอ่าน วิเคราะห์เนื้อหา เพื่อการหาชื่อเรื่องสำหรับจำแนกหมวดหมู่ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการลงทะเบียนและการลงรายการคัมภีร์ไบเบิล

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลส่วนใหญ่มีการลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรม 3 ลักษณะ ได้แก่

(1) มาตรฐานในการลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรมคัมภีร์ไบเบิลตามหลักวิชาการ โดยการกำหนดวิธีการและขั้นตอนการลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรมให้เป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีเหมาะสม

(2) บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญ อ่านวิเคราะห์เนื้อหา แยกชื่อเรื่อง แบ่งหมวดหมู่ การลงรายการคัมภีร์โบราณ ได้ถูกต้อง แม่นยำ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจหลักสำคัญในการลงทะเบียนคัมภีร์โบราณและประโยชน์ในการจัดเก็บและในการเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์โบราณได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว

(3) การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณด้านการลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรมคัมภีร์โบราณ ในลักษณะรูปแบบความช่วยเหลือด้านการดำเนินงานและด้านบุคลากร โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. มาตรฐานในการลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรมคัมภีร์โบราณตามหลักวิชาการ โดยการกำหนดวิธีการและขั้นตอนการลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรมให้เป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีเหมาะสม

เนื่องจากหน่วยงานส่วนใหญ่มีมาตรฐานการลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรมคัมภีร์โบราณตามหลักวิชาการ โดยการกำหนดวิธีการและขั้นตอนการลงทะเบียนให้เป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีเหมาะสมและเป็นมาตรฐาน ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“จัดทำทะเบียนและบัญชีรายการ มีคู่มือ แบบฟอร์ม มีมาตรฐานขั้นตอนการดำเนินงานตั้งแต่ขั้นตอนการเตรียมลงทะเบียน การทำความสะอาดเบื้องต้น การตรวจสภาพคัดแยกคัมภีร์โบราณ การวิเคราะห์เนื้อหาคัดแยกหมวดหมู่” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“สถาบันได้สร้างรูปแบบการจัดทำบัญชีคิดค้นขึ้นเองโดยกำหนดจากเนื้อหาคัมภีร์โบราณ” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ]

“สยามสมาคมจึงคิดค้นวิธีการขึ้นมาเอง การลงรายการ จัดทำทะเบียนจะจัดทำอย่างละเอียด สยามสมาคมจะเน้นที่ความสะดวกต่อการให้บริการ การสืบค้น เป็นลักษณะการทำบัญชีรายการมีความละเอียดมาก เช่น การบอกขนาด บัญชีเดิมชื่ออะไร แหล่งที่มามาจากไหน นอกจากนี้ยังบอกถึงลักษณะทางกายภาพของเอกสาร โบราณด้วย เช่นชำ รุดก็หน้า หน้าไหนบ้าง” [ห้องสมุด สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์]

2. บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญ ด้านอักษรและภาษาโบราณสามารถอ่านวิเคราะห์เนื้อหา แยกชื่อเรื่อง แบ่งหมวดหมู่ การลงรายการคัมภีร์โบราณ ได้ถูกต้อง แม่นยำ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจหลักสำคัญในการลงทะเบียนและลงรายการคัมภีร์โบราณ ประโยชน์ในการจัดเก็บและในการเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์โบราณได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว

เนื่องจากเนื้อหาบนคัมภีร์ไบเบิลเป็นอักษรและภาษาโบราณ หน่วยงานจำเป็นต้องมีบุคลากรมีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญด้านอักษรและภาษาโบราณ ทำให้สามารถอ่านวิเคราะห์เนื้อหา แยกชื่อเรื่อง แบ่งหมวดหมู่ การลงรายการคัมภีร์ไบเบิล ได้ถูกต้อง แม่นยำ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการจัดเก็บและในการเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์ไบเบิลได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“หลักวิชาการและประสบการณ์การอ่านวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อหาชื่อเรื่อง สำหรับจำแนกหมวดหมู่เป็นหัวใจสำคัญในการลงทะเบียน นักภาษาโบราณจึงจำเป็นต้องมีความรู้ และประสบการณ์สูง จึงทำให้การลงทะเบียนมีความถูกต้องและสมบูรณ์” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

3. การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลด้านการลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรมคัมภีร์ไบเบิล ในลักษณะรูปแบบความช่วยเหลือด้านการดำเนินงานและด้านบุคลากร

เนื่องจากหน่วยงานในท้องถิ่นชุมชนมีเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลด้านการลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรมคัมภีร์ไบเบิล ในรูปแบบความช่วยเหลือด้านการดำเนินงานและด้านบุคลากร ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“การจัดทำบัญชีรายการ การจัดหมวดหมู่ การอนุรักษ์ของวัด โดยมีหน่วยงานด้านคัมภีร์ไบเบิล สถาบันการศึกษาเข้ามาช่วยดำเนินการให้ทั้งการรวบรวม การอนุรักษ์ การลงทะเบียน จัดหมวดหมู่” [ผู้ให้ข้อมูล - วัดมหาชัย จังหวัดมหาสารคาม]

2) การจัดหมวดหมู่เนื้อหาคัมภีร์ไบเบิล ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า การจัดหมวดหมู่คัมภีร์ไบเบิลของหน่วยงานที่มีจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยโดยภาพรวม ส่วนใหญ่หน่วยงานมีการคิดค้นหมวดหมู่เนื้อหาคัมภีร์ไบเบิลขึ้นมาเอง โดยมีการแบ่งหมวดหมู่ตามลักษณะเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลแต่ละหน่วยงาน ซึ่งหน่วยงานแต่ละแห่งจะมีเนื้อหาคัมภีร์ไบเบิลที่แตกต่างกัน ทำให้แต่ละหน่วยงานจำเป็นต้องคิดค้นหมวดหมู่คัมภีร์ไบเบิลขึ้นมาใช้งานเองเพื่อให้สอดคล้องกับเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลของแต่ละหน่วยงานที่มีอยู่ ซึ่งจะช่วยให้สามารถเข้าถึงข้อมูลได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และถูกต้องตรงความต้องการของผู้ใช้บริการ หน่วยงานบางแห่งได้มีการจัดหมวดหมู่เนื้อหาคัมภีร์ไบเบิลตามรูปแบบหมวดหมู่คัมภีร์ไบเบิลของหน่วยงานอื่น ๆ เช่น จัดตามหมวดหมู่ของสำนักหอสมุดแห่งชาติ และตามหมวดหมู่คัมภีร์ไบเบิลของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นต้น บางหน่วยงานยังนำรูปแบบหมวดหมู่คัมภีร์ไบเบิลของหน่วยงานอื่นมาปรับประยุกต์ใช้ให้

เหมาะสมกับหน่วยงานของตนเอง และยังพบว่ามีหน่วยงานหลายแห่งได้แบ่งหมวดหมู่ย่อยทางพุทธศาสนา เนื่องจากเนื้อหาส่วนใหญ่ของคัมภีร์ไบเบิลมีเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนา และบางหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลยังมีปัญหาในการจัดหมวดหมู่เนื้อหาที่ปรากฏในคัมภีร์ไบเบิล ในหนึ่งผู้อาจมีเนื้อหาที่คาบเกี่ยวกันหลายหมวดหมู่ทำให้ยากในการแบ่งหมวดหมู่คัมภีร์ไบเบิล

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลส่วนใหญ่มีการจัดหมวดหมู่คัมภีร์ไบเบิล 4 ลักษณะ ได้แก่

(1) การคิดค้นหมวดหมู่ของคัมภีร์ไบเบิลขึ้นเอง โดยหน่วยงานได้กำหนดหมวดหมู่จากเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิล

(2) การจัดหมวดหมู่เนื้อหาคัมภีร์ไบเบิลตามรูปแบบหมวดหมู่คัมภีร์ไบเบิลของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลอื่น เช่น จัดตามหมวดหมู่ของสำนักหอสมุดแห่งชาติ หมวดหมู่ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

(3) การนำหมวดหมู่คัมภีร์ไบเบิลของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลอื่น ๆ มาปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับหน่วยงานของตนเอง

(4) การแบ่งหมวดหมู่ย่อยคัมภีร์ไบเบิลทางพุทธศาสนา เนื่องจากเนื้อหาส่วนใหญ่ของคัมภีร์ไบเบิลเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. มีการคิดค้นหมวดหมู่ของคัมภีร์ไบเบิลขึ้นเองโดยหน่วยงานได้กำหนดหมวดหมู่จากเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิล ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

2. การจัดหมวดหมู่เนื้อหาคัมภีร์ไบเบิลตามรูปแบบการจัดการหมวดหมู่คัมภีร์ไบเบิลของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลอื่น เช่น จัดตามรูปแบบหมวดหมู่ของสำนักหอสมุดแห่งชาติ หมวดหมู่ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“การจัดหมวดหมู่สถาบันใช้การแบ่งหมวดหมู่ตามมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในการจัดการกำหนดหมวดหมู่แบ่งตามหมวด กรรม หมวดพระไตรปิฎก ถ้าอันไหนไม่เข้าพวก เราจะจัดให้อยู่ในหมวดทั่วไป” [ผู้ให้ข้อมูล – สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล วัตถุประสงค์ วัดสูงเม่น จังหวัดแพร่]

“การจัดหมวดหมู่อาศัยจัดหมวดหมู่ตามรูปแบบของสำนักหอสมุดแห่งชาติ” [ผู้ให้ข้อมูล – สยามสมาคม]

3. นำรูปแบบหมวดหมู่คำภีร์โบราณของหน่วยงานการจัดการคำภีร์โบราณอื่น ๆ มาปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับหน่วยงานของตน ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“การจัดหมวดหมู่ โดยการอ้างอิงจากหมวดหมู่คำภีร์โบราณ สำนักหอสมุดแห่งชาติ เรานำมาปรับให้เข้ากับลักษณะเนื้อหาคำภีร์โบราณของศูนย์ฯ” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

4. มีการแบ่งหมวดหมู่ย่อยคำภีร์โบราณทางพุทธศาสนา เนื่องจากเนื้อหาส่วนใหญ่ของคำภีร์โบราณเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนา ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“แต่เนื่องจากคำภีร์โบราณมีเนื้อหาส่วนใหญ่เกี่ยวกับพุทธศาสนา สำนักหอสมุดแห่งชาติจึงได้จัดแบ่งหมวดย่อยในหมวดธรรมคดียของหมวดเอกสารโบราณ ที่เป็นเรื่องของหลักคำสอนทางพระพุทธศาสนา ความหมายของธรรมบางหมวดบางข้อ และคำอธิบายที่สลับซับซ้อนบทสวดมนต์และนิทานชาดกต่าง ๆ ซึ่งได้แบ่งหมวดพุทธศาสนา เป็น 14 หมวด เพื่อสะดวกในการจัดเก็บ การค้นหา ที่รวดเร็ว และแต่ละหมวดใหญ่ยังแบ่งหมวดย่อยลงไปอีก” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

3) การปริวรรตคำภีร์โบราณ ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า การปริวรรตคำภีร์โบราณของหน่วยงานการจัดการคำภีร์โบราณในประเทศไทย โดยภาพรวม ส่วนใหญ่หน่วยงานมีวิธีการปริวรรตเนื้อหาในคำภีร์โบราณใช้วิธีการปริวรรต ๆ โดยใช้ระบบปริวรรตแบบเทียบอักษร หลังจากนั้นทำการปรับคำและแปลเนื้อหาเพื่อให้ผู้ใช้ทั่วไปอ่านเข้าใจความหมายในการปรับคำแต่ละครั้งจะมีการเขียนพร้อมทั้งจัดทำคำอธิบายศัพท์ยากเพื่อให้บริการแทนต้นฉบับแก่ผู้ใช้บริการที่ไม่สามารถอ่านภาษาโบราณได้ หน่วยงานหลายแห่งได้นำเนื้อหาของคำภีร์โบราณที่ได้ปริวรรตแล้วทำการรวบรวมเนื้อหาจัดพิมพ์เป็นเล่มเผยแพร่และให้บริการทางออนไลน์ หน่วยงานที่อยู่ในท้องถิ่นชุมชนได้ให้ปราชญ์ชาวบ้านและขอความร่วมมือกับอาจารย์ในสถาบันการศึกษามาทำการสอนเยาวชนในท้องถิ่นชุมชนนั้น ๆ ให้สามารถอ่านเขียนภาษาโบราณได้เพื่อช่วยในการปริวรรต คัดลอก ถ่ายถอด และแปลเนื้อหาในคำภีร์โบราณ และหน่วยงานบางแห่งได้ทำการพัฒนาประดิษฐ์ตัวอักษรโปรแกรมพิมพ์ในคอมพิวเตอร์ให้เหมือนต้นฉบับเพื่อจะได้ปริวรรตฯ ออกมาเหมือนตัวอักษรในโบราณมากที่สุด หน่วยงานบางแห่งยังได้ทำการปริวรรต คัดลอก ถ่ายถอด แปลเนื้อหาเรียบเรียงค้นคว้าเพิ่มเติมจัดพิมพ์เผยแพร่เป็นองค์ความรู้ขององค์กร และพบว่าหน่วยงานหลายแห่งมีประเด็นปัญหาในการปริวรรตคำภีร์โบราณดังนี้ ได้แก่ ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะสาขา เช่น ภาษาสันสกฤต ภาษาบาลีโบราณ ภาษาเขมรโบราณ ภาษาพม่า ทำให้ภาษา

เหล่านั้นยังไม่ได้ทำการปริวรรตฯ สำหรับการเผยแพร่และให้บริการได้ และพบว่าส่วนใหญ่ยังไม่มีเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลมาทำการปริวรรตสำหรับเผยแพร่และให้บริการ ส่วนใหญ่คัดลอกจากเนื้อหาที่กำลังทำวิจัย คัดเลือกเนื้อหาที่เป็นประเด็นสนใจของสังคม ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของนักภาษาโบราณที่จะพิจารณาคัดเลือกจากเนื้อหาที่น่าสนใจเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้า เป็นประเด็นที่สังคมสนใจติดตามและเนื้อหาไม่กระทบต่อความมั่นคงของชาติไม่พาดพิงถึงบุคคลอื่น สำหรับหน่วยงานในท้องถิ่นชุมชนวัด คัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลตามเทศกาลต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดให้พระเทศน์ในเทศกาลต่าง ๆ

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลส่วนใหญ่มีการปริวรรตคัมภีร์ไบเบิล 4 ลักษณะ ได้แก่

(1) แบบแผนและคู่มือการปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลเป็นมาตรฐานเดียวกัน ได้แก่ การถ่ายทอดอักษรนิครักขารูปแบบอักษรวิจิ การถ่ายทอดเป็นอักษรไทยปัจจุบัน และการถ่ายทอดอักษรด้วยวิธีผสม

(2) หลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลสำหรับการปริวรรต โดยพิจารณาคัดเลือกจากเนื้อหาที่มีคุณค่าและมีความสำคัญของชาติ เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา การค้นคว้า การวิจัย และเนื้อหาที่ไม่กระทบหรือพาดพิงบุคคลใดหรือสร้างความขัดแย้งทางด้านสังคม

(3) บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญด้านอักษรและภาษาโบราณ สามารถปริวรรตคัมภีร์ไบเบิลได้ครอบคลุมทุกอักษรและภาษาโบราณ

(4) การส่งเสริมสนับสนุนมีการเรียนการสอนและการฝึกอบรมให้ความรู้อักษรและภาษาโบราณในคัมภีร์ไบเบิลในทุกระดับ เช่น พระสงฆ์ เยาวชนในท้องถิ่นชุมชน นักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ ให้สามารถปริวรรต คัดลอก ถ่ายทอด และ แปลเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบแผนและคู่มือการปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลเป็นมาตรฐานเดียวกัน ได้แก่ การถ่ายทอดอักษรนิครักขารูปแบบอักษรวิจิ การถ่ายทอดเป็นอักษรไทยปัจจุบัน และการถ่ายทอดอักษรด้วยวิธีผสม

เนื่องจากหน่วยงานส่วนใหญ่ยังไม่มีแบบแผนและคู่มือการปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลเป็นมาตรฐานเดียวกัน ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“สำนักหอสมุดแห่งชาติมีกลุ่มงานภาษาโบราณ ซึ่งเป็นกลุ่มงานย่อยของกลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก ทำหน้าที่ในการปริวรรต คัดลอก ถ่ายถอด และการแปล ซึ่งการปริวรรต คัดลอก และการแปล พร้อมทั้งจัดทำคำอธิบายศัพท์ยากในภาษาต่างๆ เพื่อให้บริการแทนต้นฉบับแก่ผู้ใช้บริการที่ไม่สามารถอ่านภาษาโบราณได้” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“ทั้งการปริวรรต ถ่ายถอด และแปลเนื้อหา เพื่อความสะดวกในการให้บริการ การปริวรรตจะจัดทำเป็นอักษรไทยปัจจุบันมีการทำสัญลักษณ์ไว้ว่าปริวรรตจากอักษรใด” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

2. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลสำหรับการปริวรรต โดยพิจารณาคัดเลือกจากเนื้อหาที่มีคุณค่าและมีความสำคัญของชาติ เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา การค้นคว้า การวิจัย และเนื้อหาที่ไม่กระทบหรือพาดพิงบุคคลใดหรือสร้างความขัดแย้งเนื่องจากหน่วยงานส่วนใหญ่ยังไม่มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลสำหรับการปริวรรต ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ยังไม่มีมาตรฐานในการพิจารณาคัดเลือกความรู้ในคัมภีร์ไบเบิลมาทำการปริวรรต คัดลอก ถ่ายถอด และแปลเนื้อหา ทั้งนี้ในการพิจารณาคัด เลือกขึ้นอยู่กับความเชี่ยวชาญและประสบการณ์ของนักภาษาโบราณ” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“การปริวรรต ถ่ายถอด และแปลเนื้อหาโครงการ มีการถอดออกมาเป็นภาษาปัจจุบัน แล้วทำการแปลเนื้อหาอีกครั้ง” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

3. บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญด้านอักษรและภาษาโบราณ สามารถปริวรรตคัมภีร์ไบเบิลได้ครอบคลุมทุกอักษรและภาษาโบราณ

เนื่องจากหน่วยงานหลายแห่งยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญด้านอักษรและภาษาโบราณในการปริวรรตคัมภีร์ไบเบิล ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ขาดบุคลากร ที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะสาขา เช่น ภาษาสันสกฤต ภาษาบาลีโบราณ ภาษาเขมรโบราณ ทำให้สามารถปริวรรต คัดลอก ถ่ายถอด และแปลเนื้อหาคัมภีร์ไบเบิลที่เป็นภาษาเหล่านั้นได้” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“สำนักฯยังขาดบุคลากรที่เป็นผู้เชี่ยวชาญทางการอ่านเอกสารโบราณ จึงจำเป็นต้องขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญภายนอก ซึ่งทำให้เกิดปัญหาหลายอย่าง คือ ปัญหาเรื่องความอันตรายของเนื้อหาที่อยู่ในคัมภีร์ไบเบิล ที่บางอย่างเผยแพร่ได้ แต่บางอย่างห้ามเผยแพร่” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

4. การส่งเสริมสนับสนุนมีการเรียนการสอนและการฝึกอบรมให้ความรู้ทางด้านอักษรและภาษาโบราณในคัมภีร์ใบลานในทุกระดับ เช่น พระสงฆ์ เยาวชนในท้องถิ่น ชุมชน นักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ ให้สามารถปริวรรต คัดลอก ถ่ายถอด และ แปลเนื้อหาในคัมภีร์ใบลาน ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ในการปริวรรต ถ่ายถอด และแปลเนื้อหา จะมีเยาวชนในท้องถิ่น ชุมชนที่มีความรู้ภาษาโบราณเข้ามาช่วยปริวรรต ถ่ายถอด และแปลเนื้อหา โดยเยาวชนเหล่านั้นได้เรียนการอ่านภาษาโบราณจากปราชญ์ชาวบ้าน และอาจารย์จากสถาบันการศึกษาที่เข้ามาช่วยสอน”
[ผู้ให้ข้อมูล – วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด]

4) การพัฒนาเครื่องมือช่วยสืบค้น ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า การพัฒนาเครื่องมือช่วยสืบค้นของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทยโดยภาพรวม ส่วนใหญ่หน่วยงานหลายแห่งมีการพัฒนาฐานข้อมูลจัดเก็บและการสืบค้นรายการบรรณานุกรมคัมภีร์ใบลานทางกายภาพภายในหน่วยงานและภายนอกผ่านทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน และหน่วยงานบางแห่งได้ใช้มาตรฐานสากล Metadata ในการลงรายการคัมภีร์ใบลาน

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ใบลานส่วนใหญ่มีการพัฒนาเครื่องมือช่วยสืบค้น 2 ลักษณะ ได้แก่

(1) พัฒนาฐานข้อมูลรายการคัมภีร์ใบลาน โดยเฉพาะสำหรับเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บและการสืบค้นทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานทางออนไลน์ ได้แก่ ฐานข้อมูลแสดงเนื้อหาข้อมูลทางบรรณานุกรม ฐานข้อมูลสาระสังเขป วรรณคดี เนื้อหาปริวรรต คำอธิบายศัพท์ยาก

(2) จัดระบบและการลงรายการบรรณานุกรมหรือเมตาดาตา (Metadata) ที่เป็นมาตรฐานการลงรายละเอียดข้อมูลทางกายภาพและทางเนื้อหาในคัมภีร์ใบลานอย่างครบถ้วน และเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. พัฒนาฐานข้อมูลรายการคัมภีร์ใบลาน โดยเฉพาะสำหรับเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บและการสืบค้นทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กรทางออนไลน์ ได้แก่ ฐานข้อมูลแสดงเนื้อหาข้อมูลทางบรรณานุกรม ฐานข้อมูลสาระสังเขป วรรณคดี เนื้อหาปริวรรต คำอธิบายศัพท์ยาก

เนื่องจากหน่วยงานส่วนใหญ่มีการพัฒนาฐานข้อมูลรายการคัมภีร์ใบลาน โดยเฉพาะสำหรับเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บและการสืบค้นทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานทางออนไลน์ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“เข้าถึงข้อมูลคัมภีร์โบราณ โดยดูจากบัญชีรายการที่ให้บริการที่ศูนย์โบราณศึกษาหรืออาจจะเข้าถึงจากฐานข้อมูลออนไลน์คัมภีร์โบราณ พับสา และเอกสาร อักษรตระกูลไท” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันด้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

“สำหรับข้อมูลที่โครงสร้างทั้งหมด จะนำมาลงในฐานข้อมูลสืบค้นได้ทั้งหมดในระบบ GIS” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

“ทางเราได้พัฒนาฐานข้อมูลเอกสารโบราณ แต่ตอนนี้เราให้บริการสืบค้นภายในหน่วยงานแต่ในอนาคตเราจะให้บริการบนเว็บไซต์” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

2. จัดระบบและการลงรายการบรรณานุกรมหรือเมตาดาตา (Metadata) ที่เป็นมาตรฐานการลงรายละเอียดข้อมูลทางกายภาพและทางเนื้อหาในคัมภีร์โบราณอย่างครบถ้วนและเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

เนื่องจากหน่วยงานบางแห่งมีการลงรายการบรรณานุกรมหรือเมตาดาตา (Metadata) ที่เป็นมาตรฐานการลงรายละเอียดข้อมูลทางกายภาพและทางเนื้อหาในคัมภีร์โบราณ เพื่อการเชื่อมโยงข้อมูลในอนาคต ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ฐานข้อมูลเอกสารโบราณ ที่ให้บริการทางเว็บไซต์มีการใส่รหัสมาตรฐาน Metadata เพื่อการสืบค้นและการเชื่อมโยงข้อมูลกับฐานข้อมูลอื่น ๆ ในอนาคตที่มีมาตรฐานเหมือนกัน” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

2.1.3 การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ มีข้อค้นพบ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยโดยภาพรวม ส่วนใหญ่หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณได้ทำการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณในเบื้องต้น โดยการอนุรักษ์ต้นฉบับคัมภีร์โบราณในระหว่างทำการสำรวจแล้วจัดเก็บไว้ที่เดิม หน่วยงานบางแห่งการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณจะเลือกทำการอนุรักษ์เฉพาะคัมภีร์โบราณฉบับที่มีคุณค่ามีความสำคัญเท่านั้น เนื่องจากงบประมาณและกำลังคนไม่เพียงพอในการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณทั้งหมดที่ได้ทำการสำรวจ ในส่วนของคัมภีร์โบราณที่อยู่ในหน่วยงาน พบว่าหน่วยงานหลายแห่งได้ทำการอนุรักษ์ต้นฉบับมีมาตรฐานการจัดเก็บพร้อมกับการดูแลรักษาคัมภีร์โบราณ โดยใช้การบูร อบเชย ไว้ในตู้ที่จัดเก็บเพื่อป้องกันไม่ให้แมลงกัด จัดเก็บรักษาไว้ตามอุณหภูมิห้องที่เหมาะสม และมีหลายหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณมีคู่มือที่เป็นมาตรฐานการดำเนินการอนุรักษ์เบื้องต้นอีกด้วย หน่วยงานบางแห่งขอความร่วมมือจากหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์มาช่วยดูแล อนุรักษ์ ให้คำปรึกษา

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลส่วนใหญ่มีการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิล 4 ลักษณะ ได้แก่

1) มาตรฐานการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพตามหลักวิชาการ โดยการสร้างคู่มือการดำเนินการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิล

2) เกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาคัดเลือกคัมภีร์ไบเบิลสำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษา โดยการพิจารณาคัดเลือกจากคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ไบเบิล ระดับอายุ ความเก่า ระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญเสีและการสูญหาย และมีประโยชน์ในการนำไปใช้ด้านการศึกษา การวิจัยและพัฒนาต่อยอดเป็นองค์ความรู้

3) การนำเทคโนโลยีและอุปกรณ์สมัยใหม่ที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเทคนิควิธีที่ทันสมัยมาใช้ในปฏิบัติการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพ เพื่อยืดอายุการใช้งานและคงสภาพต้นฉบับให้อยู่คงทนถาวร

4) การเพิ่มพูนความรู้ด้านการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพ โดยการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการฝึกอบรมเทคนิคทันสมัยเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิลต้นฉบับ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. มาตรฐานการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพตามหลักวิชาการ โดยการสร้างคู่มือการดำเนินการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิล

เนื่องจากส่วนใหญ่มีมาตรฐานการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพตามหลักวิชาการ เพื่อช่วยอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิลต้นฉบับให้มีสภาพคงทนถาวร ยืดอายุให้ยืนยาว ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ขั้นตอนการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล ดำเนินการตามหลักวิชาการทางวิทยาศาสตร์จากบรรณารักษ์ผู้เชี่ยวชาญด้านการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลของสำนักหอสมุด” [ผู้ให้ข้อมูล – สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“เพื่ออนุรักษ์ ให้เก็บไว้ได้นาน ๆ โดยกระบวนการอนุรักษ์จะใช้แอลกอฮอล์ในการเช็ดทำความสะอาด โดยการทำความสะอาดต่าง ๆ จะเป็นไปตามคู่มือมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ที่ได้ทำไว้” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่]

“ในการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณของสำนักหอสมุดแห่งชาติมีหลักการอนุรักษ์อยู่ด้วยกัน 2 วิธี ดังนี้ 1) การป้องกัน เป็นการกระทำที่มุ่งเน้นการหยุดยั้งหรือชะลอการชำรุดเสื่อมสภาพที่จะเกิดขึ้น 2) การปฏิบัติการอนุรักษ์ เป็นวิธีการแก้ไขจัดปัญหาที่เกิดขึ้นให้หมดไป แล้วทำการซ่อมแซมเสริมสร้างความมั่นคงแข็งแรงให้กลับคืนสู่สภาพเดิม” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

2. เกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาคัดเลือกคัมภีร์โบราณสำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษา โดยการพิจารณาคัดเลือกจากคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณ ระดับอายุ ความเก่า ระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญเสียชีวิตและการสูญหาย และมีประโยชน์ในการนำไปใช้ด้านการศึกษา การวิจัยและพัฒนาต่อยอดเป็นองค์ความรู้

เนื่องจากมีหน่วยงานบางแห่งเท่านั้นที่มีเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาคัดเลือกคัมภีร์โบราณสำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษา เพื่อพิจารณาคัดเลือกจากคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณ ระดับอายุ ความเก่า ระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญเสียชีวิตและการสูญหาย ซึ่งมีหลายหน่วยงานไม่มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐาน อาจก่อให้เกิดความเสียหายหรือสูญเสียชีวิตคัมภีร์โบราณ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ศูนย์จะทำการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณแบบเบื้องต้นเท่าที่ทำได้ โดยจะเลือกอนุรักษ์เฉพาะคัมภีร์โบราณฉบับที่มีความสำคัญ การอนุรักษ์ส่วนใหญ่จะเริ่มจากการเข้าไปสำรวจคัมภีร์โบราณในวัด” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

3. การนำเทคโนโลยีและอุปกรณ์สมัยใหม่ที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเทคนิควิธีที่ทันสมัยมาใช้ในปฏิบัติการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพ เพื่อยืดอายุการใช้งานและคงสภาพต้นฉบับให้อยู่คงทนถาวร

เนื่องจากส่วนใหญ่ประสบปัญหาการขาดอุปกรณ์ในการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณทำให้ไม่สามารถอนุรักษ์ได้ตามมาตรฐานขั้นตอนของกระบวนการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ ซึ่งอาจส่งผลคัมภีร์โบราณชำรุดเสียหายได้ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ปัญหาการอนุรักษ์ที่พบ คือ มีวัดหลายแห่งอยากให้ศูนย์โบราณศึกษาเข้าไปช่วยในการจัดการคัมภีร์โบราณที่มีอยู่ แต่ทางศูนย์โบราณศึกษาไม่สามารถดำเนินการได้หมดทุกวัด เนื่องจากขาดอุปกรณ์ ขาดบุคลากร และต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานด้านนี้อย่างมาก” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

4. การเพิ่มพูนความรู้ด้านการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพ โดยการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการฝึกอบรมเทคนิคสมัยใหม่เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณต้นฉบับ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“การอนุรักษ์จะมีผู้เชี่ยวชาญในการอนุรักษ์หน่วยงานด้านคัมภีร์โบราณ สถาบันการศึกษาดำเนินงานอนุรักษ์ให้และอบรมการอนุรักษ์ในเบื้องต้น” [ผู้ให้ข้อมูล - วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด]

2.1.4 การเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์โบราณ มีข้อค้นพบ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า การเผยแพร่และการให้บริการคัมภีร์โบราณของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยโดยภาพรวม ส่วนใหญ่หน่วยงานมีการเผยแพร่และให้บริการเนื้อหาคัมภีร์โบราณที่ได้ถูกปริวรรต ถ่ายถอด แปลเนื้อหา โดยรวบรวมเนื้อหาจัดพิมพ์เป็นเล่ม หน่วยงานหลายแห่งให้บริการคัมภีร์โบราณที่เป็นต้นฉบับให้บริการสำเนาจากคัมภีร์โบราณต้นฉบับ หน่วยงานบางแห่งมีระเบียบกฎเกณฑ์การขอใช้บริการอย่างเคร่งครัดโดยใช้ระเบียบเดียวกับเอกสารโบราณประเภทอื่น โดยผู้ใช้จำเป็นต้องมีหลักฐานประกอบการขออนุญาต รู้วิธีปฏิบัติการขออนุญาต และรู้ถึงหลักการใช้คัมภีร์โบราณ หลายแห่งมีการเผยแพร่และให้บริการบนฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณบรรณานุกรมออนไลน์

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณส่วนใหญ่มีการเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์โบราณ 4 ลักษณะ ได้แก่

1) การเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์โบราณในรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ รายการบรรณานุกรม บัญชีรายการ สารสังเขป อภิธานศัพท์หรือเชิงอรรถคัมภีร์โบราณ เนื้อหาปริวรรต จัดพิมพ์รวบรวมผลงานทางวิชาการ บทความวิชาการ งานวิจัย การจัดนิทรรศการ สาธิต การจารโบราณ การเสวนาและการบรรยายวิชาการ

2) ระบบการเผยแพร่และการเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์โบราณกายภาพที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว และครอบคลุมการให้บริการจากภายในและภายนอกหน่วยงานรูปแบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์หน่วยงาน ได้แก่ ฐานข้อมูลสืบค้นบรรณานุกรม วรรณคดี สารสังเขป เนื้อหาปริวรรต เนื้อหารวบรวมจัดพิมพ์เป็นหนังสือ บทความวิชาการ งานวิจัย

3) การกำหนดนโยบายการให้บริการคัมภีร์โบราณทางกายภาพ โดยการออกกฎระเบียบว่าด้วยการให้บริการคัมภีร์โบราณทางกายภาพให้ชัดเจน ได้แก่ การให้บริการภายใต้การดูแลและมีเงื่อนไขการใช้งานพิเศษ เพื่อเป็นการช่วยอนุรักษ์คัมภีร์โบราณต้นฉบับไม่ให้เกิดการชำรุดเสียหายหรือสูญหาย

4) มีบริการแนะนำการใช้บริการคัมภีร์โบราณ โดยการจัดบริการแนะนำการใช้คัมภีร์โบราณเพื่อให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงคัมภีร์โบราณได้สะดวก มีความเข้าใจเกี่ยวกับคัมภีร์โบราณ และรู้ถึงหลักวิธีการใช้คัมภีร์โบราณต้นฉบับได้อย่างถูกต้อง ช่วยป้องกันรักษาคัมภีร์โบราณคัมภีร์โบราณต้นฉบับไม่ให้เกิดการชำรุดเสียหายได้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การเผยแพร่คัมภีร์โบราณในรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ รายการบรรณานุกรม บัญชีรายการ สารบัญแบบ อภิธานศัพท์หรือเชิงอรรถคัมภีร์โบราณ เนื้อหาปริวรรต จัดพิมพ์รวบรวม ผลงานทางวิชาการ บทความวิชาการ งานวิจัย การจัดนิทรรศการ สาธิตการจารโบราณ การเสวนาและการบรรยายวิชาการ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ให้บริการตัวเล่มที่จัดพิมพ์รวมเป็นเล่มจากเนื้อหาในคัมภีร์โบราณและให้บริการเนื้อหาคัมภีร์โบราณที่ได้ถูกปริวรรต ถ่ายถอด แปลเนื้อหาแล้ว” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“ทางสถาบันให้บริการทั้งต้นฉบับและตัวสำเนาที่มีการปริวรรตแล้วแต่ยังไม่มีให้บริการทางออนไลน์ ซึ่งการให้บริการออนไลน์ ถือเป็นแนวทางที่สถาบันจะดำเนินต่อไปในอนาคต” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา]

“ให้บริการต้นฉบับจริง แต่ผู้ใช้จะต้องมาขออนุญาตก่อนใช้..ถ้าศึกษาจากต้นฉบับแล้วไม่รู้เข้าใจในเนื้อหา ก็สามารถขอลูกจากที่สยามสมาคมได้ถ่ายถอดไว้เป็นลายมือได้” [ห้องสมุด สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์]

2. ระบบการเผยแพร่และการเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์โบราณกายภาพที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว และครอบคลุมการให้บริการจากภายในและภายนอกหน่วยงานผ่านเว็บไซต์ หน่วยงาน ได้แก่ ฐานข้อมูลสืบค้นบรรณานุกรม วรรณคดี สารบัญแบบ เนื้อหาปริวรรต เนื้อหารวบรวมจัดพิมพ์เป็นหนังสือ บทความวิชาการและงานวิจัย ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“การเผยแพร่และให้บริการในฐานข้อมูลออนไลน์ แต่ศูนย์มีนโยบายในการนำไปใช้ในลักษณะสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ (Creative Commons License: CC) โดยมีระเบียบวิธีการใช้ไว้บนหน้าหลักของระบบฐานข้อมูล” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

“ได้ดำเนินการบันทึกภาพดิจิทัลคัมภีร์โบราณให้อยู่ในระบบจัดทำเป็นฐานข้อมูลไว้บริการให้กับผู้ที่สนใจเข้าถึงข้อมูลผ่านเครือข่ายเว็บไซต์” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

“เข้าถึงข้อมูลคัมภีร์โบราณโดยคุณกัญชารายการที่ให้บริการที่ศูนย์โบราณศึกษาหรืออาจจะเข้าถึงจากฐานข้อมูลออนไลน์คัมภีร์โบราณ พับสา และเอกสารอักษรตระกูลไท” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันด้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

3. การกำหนดนโยบายการให้บริการคัมภีร์โบราณทางกายภาพ โดยการออกกฎระเบียบว่าด้วยการให้บริการคัมภีร์โบราณทางกายภาพให้ชัดเจน ได้แก่ การให้บริการภายใต้การดูแลและมีเงื่อนไขการใช้งานพิเศษ เพื่อเป็นการช่วยอนุรักษ์คัมภีร์โบราณต้นฉบับ ไม่ให้เกิดการชำรุดเสียหายหรือสูญหาย ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“เนื่องจากคัมภีร์โบราณเป็นมรดกวัฒนธรรมทางภูมิปัญญาของชาติที่มีคุณค่ายิ่ง ตกทอดมาถึงปัจจุบัน สำนักหอสมุดแห่งชาติจึงมีระเบียบ กฎเกณฑ์การให้บริการอย่างเคร่งครัด โดยใช้ระเบียบเดียวกับเอกสารโบราณประเภทอื่น เพื่อเป็นการอนุรักษ์ไว้เป็นสมบัติของชาติสืบไป โดยผู้ใช้งานจำเป็นต้องมีหลักฐานประกอบการขออนุญาต รู้วิธีปฏิบัติขออนุญาต และรู้ถึงหลักการใช้คัมภีร์โบราณ” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

4. การบริการแนะนำการใช้บริการคัมภีร์โบราณต้นฉบับ โดยการจัดบริการแนะนำการใช้คัมภีร์โบราณเพื่อให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงคัมภีร์โบราณได้สะดวก มีความเข้าใจเกี่ยวกับคัมภีร์โบราณ และรู้ถึงหลักวิธีการใช้คัมภีร์โบราณต้นฉบับได้อย่างถูกต้อง ช่วยป้องกันรักษา คัมภีร์โบราณต้นฉบับ ไม่ให้เกิดการชำรุดเสียหาย ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“การใช้บริการคัมภีร์โบราณต้นฉบับ สำนักหอสมุดแห่งชาติจะมีบริการแนะนำการใช้คัมภีร์โบราณอย่างถูกวิธีเพื่อช่วยในการอนุรักษ์ และรู้ถึงหลักการใช้คัมภีร์โบราณ ไม่ให้เกิดการชำรุดเสียหาย” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

2.2 กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล มีกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่

2.2.1 การสร้างการผลิตคัมภีร์โบราณดิจิทัล ข้อค้นพบ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า การสร้างการผลิตคัมภีร์โบราณดิจิทัลของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยโดยภาพรวม หน่วยงานส่วนใหญ่ที่มีการพัฒนา คัมภีร์โบราณให้เป็นดิจิทัลเพื่อการอนุรักษ์และเผยแพร่ให้บริการคัมภีร์โบราณดิจิทัล มีการวางแผนงานเพื่อทำการขออนุญาตเจ้าของคัมภีร์โบราณในการถ่ายภาพดิจิทัล และขออนุญาตนำไฟล์ดิจิทัล มาที่หน่วยงานเพื่อการดำเนินงานด้านการพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัล หน่วยงานหลายแห่ง ทำการดิจิทัลคัมภีร์โบราณให้อยู่ในรูปดิจิทัลได้ดำเนินการตามมาตรฐานสากล ด้วยกล้องดิจิทัล และเครื่องสแกนเนอร์ มีการกำหนดเกณฑ์คุณภาพความคมชัด การปรับขนาดให้เหมาะสม และการกำหนดชื่อรหัสเอกสารดิจิทัล โดยใช้มาตรฐานการกำหนดชื่อแฟ้มเอกสาร มีการกำหนดมาตรฐานการลง

รายการ Metadata หน่วยงานบางแห่งมีการดำเนินการตามหลักวิชาการด้านการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณต้นฉบับก่อนทำการดิจิทัลิ์คัมภีร์โบราณ และหน่วยงานบางแห่งได้สร้างคู่มือการจัดทำข้อมูลดิจิทัลเอกสารโบราณตามหลักมาตรฐานสากลโดยการนำแนวคิดวงจรชีวิตการจัดการข้อมูลดิจิทัลมาปรับประยุกต์ใช้ หน่วยงานบางแห่งได้จัดหาเทคโนโลยีและอุปกรณ์ในการสร้างคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่มีประสิทธิภาพและสมรรถนะสูงช่วยการสร้างไฟล์ดิจิทัลที่มีคุณภาพสูงนำไปใช้ในการจัดเก็บและการเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์โบราณดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและช่วยการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณต้นฉบับ

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณส่วนใหญ่มีการสร้างการผลิตคัมภีร์โบราณดิจิทัล 4 ลักษณะ ได้แก่

1) การกำหนดแบบแผนและขั้นตอนกระบวนการถ่ายภาพดิจิทัลคัมภีร์โบราณในขั้นตอนการสำรวจ โดยมีการวางแผนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ ได้แก่ การขออนุญาตถ่ายภาพคัมภีร์โบราณ การถ่ายภาพ การขออนุญาตนำไฟล์ดิจิทัลไปเผยแพร่และให้บริการ

2) การวางแผนขั้นตอนการสร้างและการผลิตคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ โดยการจัดทำคู่มือและแนวทางการปฏิบัติ

3) มาตรฐานตามหลักวิชาการในกระบวนการสร้างและการผลิตไฟล์ดิจิทัลคัมภีร์โบราณที่ช่วยในการป้องกันและอนุรักษ์ไม่ให้คัมภีร์โบราณต้นฉบับถูกทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหาย ได้แก่ มีมาตรฐานการควบคุมระดับแสงไฟ ความร้อนในการถ่ายภาพหรือการสแกนดิจิทัล

4) เทคโนโลยีและอุปกรณ์ในการสร้างคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพและสมรรถนะสูงช่วยสร้างไฟล์ดิจิทัลที่มีคุณภาพนำไปใช้ในการจัดเก็บ อนุรักษ์ และการเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์โบราณดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม และช่วยการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณต้นฉบับ ได้แก่ อุปกรณ์กล้องถ่ายภาพดิจิทัล สแกนเนอร์ เครื่องแปลงไมโครฟิล์มเป็นดิจิทัล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การกำหนดแบบแผนและขั้นตอนกระบวนการถ่ายภาพดิจิทัลคัมภีร์โบราณในขั้นตอนการสำรวจ โดยมีการวางแผนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ ได้แก่ การขออนุญาตถ่ายภาพคัมภีร์โบราณ การถ่ายภาพ การขออนุญาตนำไฟล์ดิจิทัลไปเผยแพร่และให้บริการ ฯ

เนื่องจากหน่วยงานส่วนใหญ่ที่มีการพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัลต้องมีการกำหนดแบบแผนและขั้นตอนกระบวนการถ่ายภาพดิจิทัลคัมภีร์โบราณในขั้นตอนการสำรวจ ดังความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“หลังจากเราทำการอนุรักษ์แล้ว เราก็ขออนุญาตเจ้าของคัมภีร์โบราณในการถ่ายภาพดิจิทัลแล้วนำมายังหน่วยงานเพื่อดำเนินงานด้านการพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัล ในการถ่ายภาพจะคัดเลือกคัมภีร์โบราณที่นำมาลงฐานข้อมูล ไม่ให้ซ้ำกับรายชื่อคัมภีร์โบราณของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

“เมื่อทำการสำรวจและพบคัมภีร์โบราณที่ต้องถ่ายภาพ จะทำการขออนุญาตทางวัดก่อน เพื่อนำไปใช้ประโยชน์และจะมีการอนุรักษ์เบื้องต้น ลงทะเบียน และทำบัญชีให้ แล้วจึงถ่ายภาพคัมภีร์โบราณเป็นดิจิทัล และถ่ายเป็นสำเนามา ลิขสิทธิ์เป็นของทางวัด” [ผู้ให้ข้อมูล – โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดธรรมกาย]

2. การวางแผนขั้นตอนการสร้างและการผลิตคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ โดยการจัดทำคู่มือและแนวทางการปฏิบัติ

เนื่องจากหน่วยงานส่วนใหญ่มีการวางแผนขั้นตอนในการสร้างและการผลิตคัมภีร์โบราณดิจิทัลตามหลักวิชาการ โดยการจัดทำเป็นคู่มือและแนวทางการปฏิบัติงาน ดังจะเห็นได้จาก

“เรามีคู่มือการถ่ายภาพโบราณดิจิทัลและเรายังมีการกำหนดมาตรฐาน การกำหนดชื่อไฟล์ ชื่อวัด ชื่อสถานที่ มีการกำหนดรหัสไว้ เพื่อการจัดเก็บ จัดเรียง รวมถึงคุณภาพไฟล์” [ผู้ให้ข้อมูล – โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดธรรมกาย]

“ดำเนินการตามมาตรฐานสากลด้านคุณภาพความคมชัด การปรับขนาดให้เหมาะสม และการกำหนดชื่อเอกสารดิจิทัล โดยใช้มาตรฐานการแปลงข้อมูลให้อยู่ในรูปเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และมาตรฐานการกำหนดชื่อแฟ้มเอกสาร ” [ผู้ให้ข้อมูล – สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“เราได้สร้างคู่มือการจัดทำข้อมูลดิจิทัลเอกสาร โบราณตามหลักมาตรฐานสากลโดยการนำแนวคิดวงจรชีวิตการจัดการข้อมูลดิจิทัลของหอสมุดแห่งชาตินิวซีแลนด์ มาปรับประยุกต์ใช้ [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

3. มาตรฐานตามหลักวิชาการในกระบวนการสร้างและการผลิตไฟล์ดิจิทัลคัมภีร์โบราณที่ช่วยในการป้องกันและอนุรักษ์ไม่ให้คัมภีร์โบราณต้นฉบับถูกทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหาย ได้แก่ มาตรฐานการควบคุมระดับแสงไฟ ความร้อนในการถ่ายภาพหรือการสแกนดิจิทัล

เนื่องจากหน่วยงานส่วนใหญ่มีมาตรฐานตามหลักวิชาการในกระบวนการสร้างและการผลิตไฟล์ดิจิทัลคัมภีร์โบราณ เพื่อเป็นการป้องกันและอนุรักษ์ไม่ให้คัมภีร์โบราณต้นฉบับถูกทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหาย ดังจะเห็นได้จาก

“ดำเนินการตามมาตรฐานสากลด้านคุณภาพความคมชัด การปรับขนาดให้เหมาะสม และการกำหนดชื่อเอกสารดิจิทัล โดยใช้มาตรฐานการแปลงข้อมูลให้อยู่ในรูปเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ และมาตรฐานการกำหนดชื่อแฟ้มเอกสาร” [ผู้ให้ข้อมูล –สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“มีการดิจิทัลคัมภีร์โบราณให้อยู่ในรูปดิจิทัลดำเนินการตามมาตรฐานสากลด้วยกล้องดิจิทัลและเครื่องสแกนเนอร์ มีการกำหนดเกณฑ์คุณภาพความคมชัด การปรับขนาดให้เหมาะสม” [ผู้ให้ข้อมูล -ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

4. เทคโนโลยีและอุปกรณ์ในการสร้างคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพและสมรรถนะสูงช่วยการสร้างไฟล์ดิจิทัลที่มีคุณภาพนำไปใช้ในการจัดเก็บ อนุรักษ์ และการเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์โบราณดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม และช่วยการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณต้นฉบับ ได้แก่ อุปกรณ์กล้องถ่ายภาพดิจิทัล สแกนเนอร์ เครื่องแปลงไมโครฟิล์มเป็นดิจิทัล

เนื่องจากเทคโนโลยีและอุปกรณ์ในการสร้างคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพและสมรรถนะสูง ช่วยให้ได้ไฟล์ดิจิทัลที่คุณภาพและช่วยป้องกันและอนุรักษ์ไม่ให้คัมภีร์โบราณต้นฉบับถูกทำลาย ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“กล้องดิจิทัล เครื่องสแกนที่มีคุณภาพ ประสิทธิภาพสูง จะช่วยให้ได้ไฟล์ดิจิทัลที่มีคุณภาพ รวมทั้งเรื่องคุณภาพของแสงช่วยถนอมรักษาตัวต้นฉบับด้วย” [ผู้ให้ข้อมูล -โครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

2.2.2 การจัดเก็บและการค้นคืนคัมภีร์โบราณดิจิทัล ข้อค้นพบ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า การจัดเก็บและการค้นคืนคัมภีร์โบราณดิจิทัลของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยโดยภาพรวม หน่วยงานส่วนใหญ่มีรูปการจัดเก็บและการค้นคืนที่คล้ายคลึงกัน ได้แก่ การจัดเก็บไฟล์ดิจิทัลออกเป็นชุด ๆ คือ ไฟล์ดิจิทัลที่เป็นมาสเตอร์ ไฟล์ดิจิทัลสำรอง และไฟล์ดิจิทัลที่ให้บริการ จัดเก็บไว้ในเครื่องคอมพิวเตอร์ลูกข่าย เครื่องคอมพิวเตอร์แม่ข่าย และจัดเก็บบันทึกไว้ในแผ่นซีดีรอม และมีคู่มือที่เป็นมาตรฐานการจัดเก็บคัมภีร์โบราณในรูปดิจิทัล เช่น การกำหนดรหัสเอกสารดิจิทัลคัมภีร์โบราณ มีหลักการจัดเก็บการสำรองข้อมูลดิจิทัล เป็นไฟล์เอกสารมาสเตอร์ และไฟล์เอกสารสำหรับการบริการ มีมาตรฐาน Metadata ในการลงรายการคัมภีร์โบราณดิจิทัลสำหรับการเผยแพร่ให้บริการบนฐานข้อมูล มีหน่วยงานหลายแห่งได้พัฒนาฐานข้อมูลในการจัดเก็บและการพัฒนาเครื่องมือ

ช่วยค้นคัมภีร์โบราณในรูปแบบดิจิทัลที่ง่าย สะดวกและเหมาะสมในการจัดเก็บ สงวนรักษา การค้นหา และเข้าถึงข้อมูล หน่วยงานบางแห่งให้ความสำคัญด้านเทคโนโลยีและเครื่องมืออุปกรณ์ในการจัดเก็บและพัฒนาเครื่องมือช่วยค้น โดยการจัดหาเครื่องมืออุปกรณ์และเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ในจัดเก็บข้อมูลคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสม เป็นมาตรฐาน มีประสิทธิภาพและสมรรถนะสูง

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณส่วนใหญ่มีการจัดเก็บและการค้นคืนคัมภีร์โบราณดิจิทัล 5 ลักษณะได้แก่

1) การกำหนดมาตรฐานไฟล์คัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บ การเข้าถึง การนำไปใช้ และการอนุรักษ์ สงวนรักษา โดยการกำหนดมาตรฐานขนาด รายละเอียดและประเภทหรือรูปแบบไฟล์ดิจิทัล เช่น กำหนดมาตรฐานไฟล์ดิจิทัลเป็นต้นฉบับสำหรับการอนุรักษ์และ สงวนรักษา มาตรฐานไฟล์ดิจิทัลสำหรับการจัดเก็บในฐานข้อมูล และมาตรฐานไฟล์ดิจิทัลการเผยแพร่และแสดงผลบนเว็บไซต์

2) การกำหนดมาตรฐานการลงทะเบียนคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ เพื่อสะดวกและง่ายต่อการจัดเก็บ การเข้าถึงและการนำข้อมูลกลับมาใช้ใหม่ เช่น การสร้างชื่อไฟล์หรือรหัสเอกสาร (Naming) ชื่อแฟ้มข้อมูล (Folder) เป็นไฟล์เอกสารดิจิทัล เป็นต้น เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บและการค้นคืนข้อมูลที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว ในการนำมาใช้งานใหม่

3) การกำหนดมาตรฐานเมทาดาทาการลงรายการคัมภีร์โบราณดิจิทัลตามหลักมาตรฐานสากล เพื่อเป็นมาตรฐานในการแลกเปลี่ยน เชื่อมโยงข้อมูล และการใช้ข้อมูลร่วมกันในอนาคตได้

4) เครื่องมืออุปกรณ์และเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ในจัดเก็บข้อมูลคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสม เป็นมาตรฐาน มีประสิทธิภาพและสมรรถนะสูง เช่น สามารถ สงวนรักษาข้อมูลระยะยาว สามารถปรับสภาพหรือถ่ายโอนข้อมูลได้ในอนาคต

5) การพัฒนาฐานข้อมูลหรือจัดหาซอฟต์แวร์ในการจัดเก็บและการพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นคัมภีร์โบราณในรูปแบบดิจิทัลที่ง่าย สะดวก และเหมาะสมในการจัดเก็บ สงวนรักษา การค้นหา และการเปิดให้เข้าถึงได้ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การกำหนดมาตรฐานไฟล์คัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บ การเข้าถึง การนำไปใช้ และการอนุรักษ์ สงวนรักษา โดยการกำหนดมาตรฐานขนาด รายละเอียดและประเภทหรือรูปแบบไฟล์ดิจิทัล เช่น กำหนดมาตรฐานไฟล์ดิจิทัลเป็นต้นฉบับ

สำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษา มาตรฐานไฟล์ดิจิทัลสำหรับการจัดเก็บในฐานข้อมูล และ มาตรฐานไฟล์ดิจิทัลการเผยแพร่และแสดงผลบนเว็บไซต์

หน่วยงานส่วนใหญ่มีการพัฒนาคัมภีร์โบลานให้เป็นดิจิทัลเพื่อการอนุรักษ์และเผยแพร่ให้บริการคัมภีร์โบลานดิจิทัลมีการกำหนดมาตรฐานไฟล์ดิจิทัลคัมภีร์โบลานที่เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บ การเข้าถึง การนำไปใช้ และการอนุรักษ์สงวนรักษา ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“จัดเก็บเอกสารดิจิทัลคัมภีร์โบลานจะเก็บบนเครื่องแม่ข่าย มีการสำรองข้อมูลดิจิทัลไว้ทั้งหมด 3 ชุด ชุดที่ 1 เป็นข้อมูลเมตาเตอร์ ชุดที่ 2 เป็นชุดที่มีการใส่รหัส Metadata เพื่อการสืบค้น และชุดที่ 3 คือ ชุดที่มีการใส่ลายน้ำและมีการย่อไฟล์ให้มีขนาดน้อยกว่า 1 เมกะไบต์เพื่อให้บริการบนเว็บไซต์” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

“หลังจากการถ่ายภาพดิจิทัล จะนำมาจัดเรียงข้อมูล มีการกำหนดมาตรฐานการกำหนดชื่อไฟล์ ชื่อวัด ชื่อสถานที่ มีการกำหนดรหัสไว้เพื่อการจัดเก็บ จัดเรียง รวมถึงคุณภาพไฟล์ และการจัดเก็บบนแม่ข่าย” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดธรรมกาย]

2. การกำหนดมาตรฐานการลงทะเบียนคัมภีร์โบลานดิจิทัลที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ เพื่อสะดวกและง่ายต่อการจัดเก็บ การเข้าถึงและการนำข้อมูลกลับมาใช้ใหม่ เช่น มาตรฐานเช่นการสร้างชื่อไฟล์หรือรหัสเอกสาร (Naming) ชื่อแฟ้มข้อมูล (Folder) เป็นไฟล์เอกสารดิจิทัล เป็นต้น เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บและการค้นคืนข้อมูลที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว ในการนำมาใช้งานใหม่ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

เนื่องจากความสะดวกและง่ายต่อการจัดเก็บ การเข้าถึงและการนำข้อมูลคัมภีร์โบลานดิจิทัลกลับมาใช้ใหม่ หน่วยงานส่วนใหญ่มีมาตรฐานการลงทะเบียนคัมภีร์โบลานดิจิทัลที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“การจัดทำเป็นดิจิทัลมีการกำหนดคู่มือมาตรฐานให้รหัสชื่อเอกสารดิจิทัล โดยให้รหัสเอกสารตามที่มีอยู่ในคู่มือ เช่น NPT คือ จังหวัดนครปฐม 02 วัดดอนขนาน ซึ่งเป็นรหัสที่บ่งชี้ว่ามาจากไหน วัดอะไร ไฟล์จากวัดนี้เรื่องที่เท่าไร ซึ่งเป็นระบบที่เราคิดค้นเอง” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

“มีการกำหนดมาตรฐานการกำหนดชื่อไฟล์ ชื่อวัด ชื่อสถานที่ มีการกำหนดรหัสไว้เพื่อการจัดเก็บ จัดเรียง รวมถึงคุณภาพไฟล์” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดธรรมกาย]

3. การกำหนดมาตรฐานเมทาดาตาการลงรายการคัมภีร์โบราณดิจิทัลตามหลักมาตรฐานสากล เพื่อเป็นมาตรฐานในการแลกเปลี่ยน เชื่อมโยงข้อมูลและการใช้ข้อมูลร่วมกันในอนาคตได้ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“มีการ Back up ข้อมูลดิจิทัลไว้ทั้งหมด 3 ชุด ชุดที่ 1 เป็นข้อมูลดิบ มาสเตอร์ ชุดที่ 2 เป็นชุดที่มีการใส่รหัส Metadata เพื่อการสืบค้น” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

4. เครื่องมืออุปกรณ์และเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ในจัดเก็บข้อมูลคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสม เป็นมาตรฐาน มีประสิทธิภาพและสมรรถนะสูง เช่น สามารถสงวนรักษาข้อมูลระยะยาว สามารถปรับสภาพหรือถ่ายโอนข้อมูลได้ในอนาคต ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือที่สำคัญต้องมีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพสูง และสนับสนุนการเป็นศูนย์ข้อมูลเทคโนโลยี เช่น ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ สแกนเนอร์ เครื่องแม่ข่าย ระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล เทคโนโลยีเพื่อการอนุรักษ์ต้นฉบับ และเผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบออนไลน์” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยา สิรินธร (องค์การมหาชน)]

5. การพัฒนาฐานข้อมูลหรือจัดหาซอฟต์แวร์ในการจัดเก็บและการพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นคัมภีร์โบราณในรูปแบบดิจิทัลที่ง่าย สะดวก และเหมาะสมในการจัดเก็บ สงวนรักษา การค้นหา และการเปิดให้เข้าถึงได้

เนื่องจากหน่วยงานส่วนใหญ่มีการพัฒนาคัมภีร์โบราณให้เป็นดิจิทัลเพื่อการอนุรักษ์ เผยแพร่และให้บริการ จึงมีการพัฒนาฐานข้อมูลหรือจัดหาซอฟต์แวร์ในการจัดเก็บ และการพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นคัมภีร์โบราณในรูปแบบดิจิทัล ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ได้ดำเนินการบันทึกภาพดิจิทัลคัมภีร์โบราณให้อยู่ในระบบจัดทำเป็นฐานข้อมูลไว้บริการให้กับผู้ที่สนใจเข้าถึงข้อมูลผ่านเครือข่ายเว็บไซต์” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

“ผู้สนใจสามารถเข้าไปสืบค้นข้อมูลได้ โดยข้อมูลคัมภีร์โบราณที่อยู่ในฐานข้อมูล ทางศูนย์โบราณศึกษาไม่ได้บันทึกข้อมูลของคัมภีร์โบราณไว้ทั้งหมด แต่จะให้ผู้สนใจสามารถเข้ามาขอรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยการกรอกแบบฟอร์มการขอใช้บริการข้อมูลดิจิทัล” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันด้านนาสิกศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

2.2.3 การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณดิจิทัล ข้อค้นพบ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณดิจิทัลของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยโดยภาพรวม หน่วยงานหลายแห่งทำการดิจิทัลคัมภีร์โบราณให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลดำเนินการตามมาตรฐานสากล ด้วยกล้องดิจิทัล และเครื่องสแกนเนอร์ มีการกำหนดเกณฑ์คุณภาพความคมชัด การปรับขนาดให้เหมาะสม และการกำหนดชื่อ รหัสเอกสารดิจิทัล โดยใช้มาตรฐานการกำหนดชื่อแฟ้มเอกสาร มีการกำหนดมาตรฐานการลงรายการ Metadata และมีบางหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณมีการดำเนินการตามหลักวิชาการด้านการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณต้นฉบับก่อนทำการดิจิทัลคัมภีร์โบราณ หน่วยงานบางแห่งสำเนาถ่ายบันทึกลงเป็นไมโครฟิล์มและแปลงไมโครฟิล์มให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลเก็บไว้ในแผ่นซีดีรอม หลายหน่วยงานมีประเด็นปัญหาการอนุรักษ์ คือ ขาดบุคลากรด้านการอนุรักษ์และบุคลากรขาดฝีมือเทคนิคใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์และปัญหาการขาดอุปกรณ์ในการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณดิจิทัลทำให้ไม่สามารถอนุรักษ์ได้ตามมาตรฐานขั้นตอนของกระบวนการอนุรักษ์

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณส่วนใหญ่มีการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณดิจิทัล 2 ลักษณะ ได้แก่

1) มาตรฐานตามหลักวิชาการในการอนุรักษ์สงวนรักษาคัมภีร์โบราณในรูปแบบดิจิทัลในระยะยาว โดยการจัดทำคู่มือและแนวทางปฏิบัติการอนุรักษ์สงวนรักษาคัมภีร์โบราณ

2) บุคลากรและทีมงานรับผิดชอบในการอนุรักษ์สงวนรักษาคัมภีร์โบราณดิจิทัล โดยเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในการอนุรักษ์และบำรุงรักษาคัมภีร์โบราณในรูปแบบดิจิทัล เพื่อให้การดูแลบำรุงรักษาข้อมูลดิจิทัลมีอายุการใช้งานยาวนาน และคงสภาพในการนำไปใช้งานต่อไปในอนาคตได้โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. การกำหนดมาตรฐานตามหลักวิชาการในการอนุรักษ์สงวนรักษาคัมภีร์โบราณในรูปแบบดิจิทัลในระยะยาว โดยการจัดทำเป็นคู่มือและแนวทางปฏิบัติการอนุรักษ์สงวนรักษาคัมภีร์โบราณ

เนื่องจากหน่วยงานส่วนใหญ่มีการวางแผนการอนุรักษ์สงวนรักษาคัมภีร์โบราณในรูปแบบดิจิทัลในระยะยาวโดยมีการกำหนดมาตรฐานตามหลักวิชาการในการอนุรักษ์สงวนรักษาคัมภีร์โบราณในรูปแบบดิจิทัล โดยการจัดทำเป็นคู่มือและแนวทางปฏิบัติ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“การอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ โดยการจัดทำเป็นดิจิทัลมีการกำหนดคู่มือมาตรฐานให้รหัสชื่อเอกสารดิจิทัล โดยให้รหัสเอกสารตามที่มีอยู่ในคู่มือ เช่น NPT คือ จังหวัดนครปฐม 02 วัดดอนขนาน ซึ่งเป็นรหัสที่บ่งชี้ว่ามาจากไหน วัดอะไร ไฟล์จากวัดนี้เรื่องที่ทำให้อะไร ซึ่งเป็นระบบที่เราคิดค้นเอง” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

“นอกจากนี้สำนักหอสมุดแห่งชาติยังอนุรักษ์คัมภีร์โบราณเป็นดิจิทัลโดยการสำเนาถ่ายบันทึกเป็นไมโครฟิล์ม และแปลงไมโครฟิล์มให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลเก็บไว้ในแผ่นซีดี” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

2. บุคลากรและทีมงานรับผิดชอบในการอนุรักษ์สงวนรักษาคัมภีร์โบราณดิจิทัล โดยเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในการอนุรักษ์และบำรุงรักษาคัมภีร์โบราณในรูปแบบดิจิทัล เพื่อให้การดูแลบำรุงรักษาข้อมูลดิจิทัลมีอายุการใช้งานยาวนาน และคงสภาพในการนำไปใช้งานต่อไปในอนาคตได้ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“บุคลากรขาดการเรียนรู้ ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน เทคนิคใหม่ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“การอนุรักษ์คัมภีร์โบราณแบบเต็มรูปแบบไม่ได้ เนื่องจากขาดอุปกรณ์ ขาดบุคลากร และต้องใช้ระยะเวลาในการดำเนินงานด้านนี้อย่างมาก” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์โบราณคดีศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

2.2.4 การเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์โบราณดิจิทัล ข้อค้นพบ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า การเผยแพร่และการให้บริการคัมภีร์โบราณหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยโดยภาพรวม หน่วยงานส่วนใหญ่มีการเผยแพร่และให้บริการเนื้อหาคัมภีร์โบราณดิจิทัลบนฐานข้อมูลให้บริการเข้าถึงรายการเนื้อหาดิจิทัลจากภายในและจากภายนอกหน่วยงานผ่านทางเว็บไซต์ โดยมีการใช้งานที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว หน่วยงานหลายแห่งได้กำหนดนโยบายและเงื่อนไขการเข้าใช้บริการโดยการกำหนดวิธีการใช้งาน สิทธิการเข้าใช้งานคัมภีร์โบราณดิจิทัลจากภายในและจากภายนอกหน่วยงาน เช่น สามารถเข้าถึงเนื้อหาฉบับเต็มหรือสามารถเข้าถึงรายการเข้าถึงเนื้อหาบางส่วน เข้าถึงเนื้อหาปริวรรต จากสาระสังเขป ผู้ใช้บริการต้องปฏิบัติตามนโยบายหรือตามระเบียบในการเข้าถึงข้อมูลตามระบบหรือฐานข้อมูลที่กำหนดไว้ต้องลงทะเบียนใช้งานและมีการกำหนดระดับการเข้าใช้งาน หน่วยงานบางแห่งได้จัดตั้งคณะกรรมการขึ้นมาพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์โบราณในการเผยแพร่และให้บริการบนฐานข้อมูลออนไลน์ เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับตำรายาจะไม่มีเผยแพร่

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณส่วนใหญ่มีการเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์โบราณดิจิทัล 2 ด้าน ได้แก่

1) ฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณดิจิทัลการเผยแพร่และให้บริการการเข้าถึงรายการเนื้อหาดิจิทัลจากภายในและจากภายนอกหน่วยงานผ่านทางเว็บไซต์ โดยมีใช้งานที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว

2) การกำหนดนโยบายการให้บริการคัมภีร์โบราณดิจิทัลภายในและภายนอกหน่วยงานผ่านทางเว็บไซต์ โดยการกำหนดวิธีการใช้ กำหนดสิทธิการเข้าใช้งานคัมภีร์โบราณดิจิทัลจากภายในและจากภายนอกหน่วยงาน เช่น การกำหนดสิทธิให้สามารถเข้าถึงเนื้อหาฉบับเต็มหรือสามารถเข้าถึงรายการเข้าถึงเนื้อหาบางส่วน เข้าถึงเนื้อหาปริวรรต จากสาระสังเขปผ่านเว็บไซต์ ผู้ใช้บริการต้องปฏิบัติตามนโยบายหรือตามระเบียบในเข้าถึงข้อมูลตามระบบหรือฐานข้อมูลที่กำหนดไว้

3) นโยบายการสร้างหลักเกณฑ์การประเมินและการคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์โบราณและเนื้อหาปริวรรตที่เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่และให้บริการทางออนไลน์เช่น การพิจารณาด้านคุณค่าและความสำคัญของเนื้อหาและการนำไปใช้ประโยชน์ต่อยอดได้ และพิจารณาด้านลิขสิทธิ์ ความเป็นเจ้าของเพื่อไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านการละเมิดลิขสิทธิ์ในอนาคต โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณดิจิทัลการเผยแพร่และให้บริการการเข้าถึงรายการเนื้อหาดิจิทัลจากภายในและจากภายนอกหน่วยงานผ่านทางเว็บไซต์ โดยมีใช้งานที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว

เนื่องจากหน่วยงานส่วนใหญ่มีนโยบายในการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบดิจิทัลไว้ในฐานข้อมูลและให้บริการผู้ใช้ จึงได้มีการพัฒนาฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณดิจิทัลการเผยแพร่และให้บริการการเข้าถึงรายการเนื้อหาดิจิทัลจากภายในและจากภายนอกหน่วยงานผ่านทางเว็บไซต์ ดังความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ในปัจจุบันทางศูนย์สนเทศภาคเหนือ ได้มีการแปลงเอกสารคัมภีร์โบราณให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัล และมีการให้บริการในรูปแบบฐานข้อมูล ดังนั้นจึงไม่มีนโยบายในการให้บริการคัมภีร์โบราณต้นฉบับจริงอีกต่อไป แต่จะให้บริการเฉพาะฐานข้อมูล CMUL Digital Heritage Collection เท่านั้น” [ผู้ให้ข้อมูล – สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“คัมภีร์โบราณที่ได้แปลงเป็นดิจิทัลให้บริการบนฐานข้อมูลออนไลน์ ซึ่งสามารถดูได้อย่างเดียว หากต้องการสำเนาเอกสารสามารถมาขอให้บริการที่สถาบันเท่านั้น” [ผู้ให้ข้อมูล – สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“การเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์โบราณของศูนย์สนเทศภาคเหนือ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้โดยเข้าไปที่ฐานข้อมูลออนไลน์ CMUL Digital Heritage Collection”
[ผู้ให้ข้อมูล – สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“มีฐานข้อมูลให้บริการแต่ยังไม่มีบริการออนไลน์” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ วัดสูงเม่น จังหวัดแพร่]

2. การกำหนดนโยบายการให้บริการคัมภีร์โบราณดิจิทัลภายในและภายนอกหน่วยงานผ่านทางเว็บไซต์ โดยการกำหนดวิธีการใช้ กำหนดลิขสิทธิ์การเข้าใช้งานคัมภีร์โบราณดิจิทัลจากภายในและภายนอกหน่วยงาน เช่น การกำหนดสิทธิ์ให้สามารถเข้าถึงเนื้อหาฉบับเต็มหรือสามารถเข้าถึงรายการเข้าถึงเนื้อหาบางส่วน เข้าถึงเนื้อหาปริวรรต จากสาระสังเขปผ่านเว็บไซต์ ผู้ใช้บริการต้องปฏิบัติตามนโยบายหรือตามระเบียบในเข้าถึงข้อมูลตามระบบหรือฐานข้อมูลที่กำหนดไว้

เนื่องจากหน่วยงานส่วนใหญ่มีการกำหนดสิทธิ์การเข้าใช้งานคัมภีร์โบราณดิจิทัลจากภายในและภายนอกหน่วยงาน เพื่อป้องกันปัญหาด้านลิขสิทธิ์ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ให้บริการคัมภีร์โบราณเป็นไฟล์ดิจิทัล เมื่อมีผู้ใช้มาขอใช้บริการ แนวคิดในอนาคตของสถาบัน อาจมีการทำในรูปแบบของการลงทะเบียนการใช้งานแบบออนไลน์ เมื่อผู้ใช้ทำตามกระบวนการลงทะเบียนเสร็จเรียบร้อยแล้ว สถาบันก็จะส่ง username /password เข้าใช้งานในระบบได้ อีกทั้งข้อมูลเหล่านี้ที่ให้บริการเผยแพร่ต่อระมัดระวังในเรื่องของลิขสิทธิ์ เราจึงต้องมีการกั้นกรองผู้ใช้ก่อน และสามารถระบุตัวตนผู้ใช้ได้ ก่อนที่จะเข้าถึงข้อมูลว่าเขาจะนำไปทำอะไร”
[ผู้ให้ข้อมูล – โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดธรรมกาย]

“ผู้สนใจสามารถเข้าไปสืบค้นข้อมูลได้ โดยข้อมูลคัมภีร์โบราณที่อยู่ในฐานข้อมูล ทางศูนย์โบราณศึกษาไม่ได้บันทึกข้อมูลของคัมภีร์โบราณไว้ทั้งหมด แต่ให้ผู้สนใจเข้ามาขอรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยการกรอกแบบฟอร์มการขอใช้บริการข้อมูลดิจิทัลจากฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณ พับสา และเอกสารอักษรตระกูลไท เพื่อมาติดต่อใช้บริการที่ศูนย์โบราณศึกษา” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

“ฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณตามคำร้องขอ สำหรับผู้ที่สนใจ ในระดับต่าง ๆ เช่น ต้องการดู หรือต้องการดูคัมภีร์โบราณบางหน้า ต้องการได้ข้อมูลฉบับเต็ม หรือเฉพาะหน้าแรก”
[ผู้ให้ข้อมูล – โครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

“ศูนย์มีนโยบายในการนำไปใช้ในลักษณะสัญญาอนุญาตครีเอทีฟคอมมอนส์ (Creative Commons License: CC)” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

3. นโยบายการสร้างหลักเกณฑ์การพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิล และเนื้อหาที่ได้ปริวรรตที่เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่และให้บริการทางออนไลน์ ได้แก่ การพิจารณาด้านคุณค่าและความสำคัญของเนื้อหาและการนำไปใช้ประโยชน์ต่อยอดได้ และพิจารณาด้านลิขสิทธิ์ ความเป็นเจ้าของเพื่อไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านการละเมิดลิขสิทธิ์ในอนาคต ดังจะเห็นได้จาก

“ในการจัดทำฐานข้อมูลนั้นจะมีคณะกรรมการฯ พิจารณาเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลว่าเนื้อหาเรื่องใดที่ควรเผยแพร่และไม่ควรเผยแพร่ เช่น เนื้อหาเกี่ยวกับตำรายาจะไม่มีเผยแพร่” [ผู้ให้ข้อมูล – สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

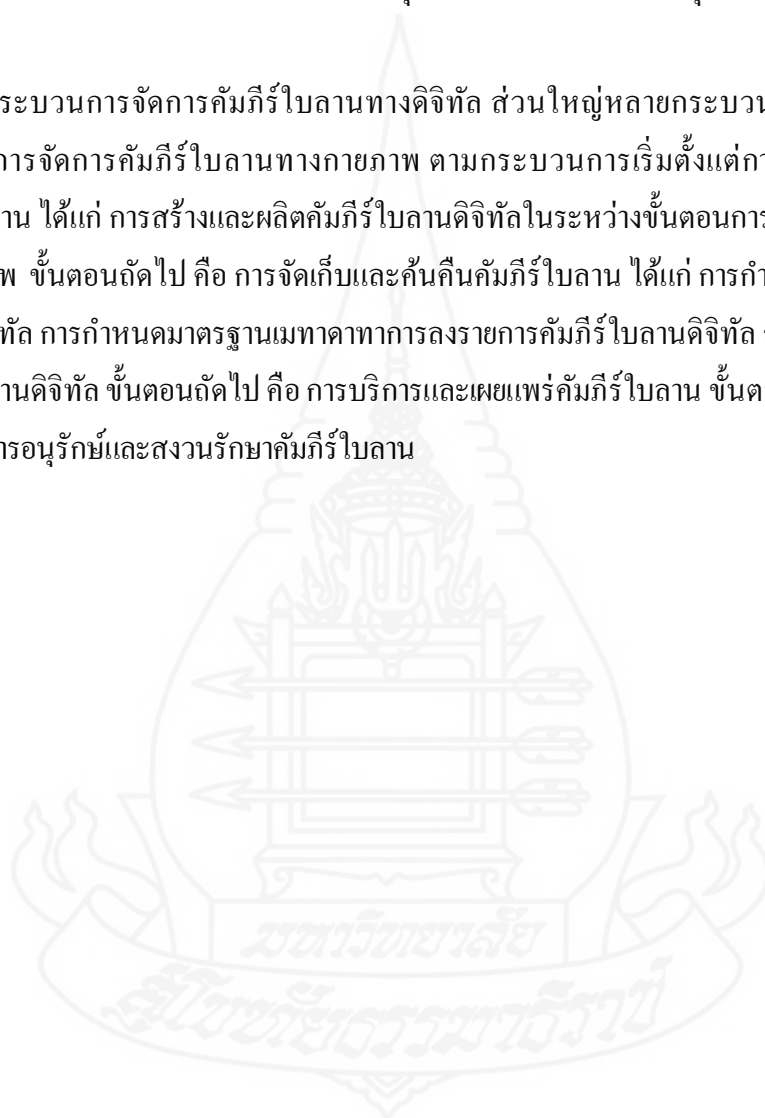
สรุปได้ว่า กระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยมีสภาพการบริหารจัดการและกระบวนการจัดการอย่างมีขั้นตอนทั้งทางกายภาพและดิจิทัล

สภาพการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย ด้านนโยบาย ส่วนใหญ่หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลมีนโยบายการพัฒนาคัมภีร์ไบเบิลให้เป็นดิจิทัลเพื่อการอนุรักษ์และการให้บริการ และนโยบายการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาด้านคัมภีร์ไบเบิล ด้านกลยุทธ์ มีการกำหนดกลยุทธ์ระดับองค์กร กลยุทธ์ระดับกิจการและระดับระดับหน้าที่ โครงสร้างองค์กรมีโครงสร้างที่ความชัดเจน จัดตั้งเป็นหน่วยงาน สถาบัน ศูนย์และจัดตั้งเป็นโครงการขึ้นมา และโครงสร้างองค์กรมีผู้นำชุมชน ชาวบ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการและดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิล ด้านระบบการทำงานมีระบบการทำงานเป็นทีม และระบบการทำงานมีผู้นำชุมชน ชาวบ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิล ด้านบุคลากรส่วนใหญ่ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านการบริหารและมีความรู้ด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล มีบุคลากรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญด้านคัมภีร์ไบเบิล และบุคลากรจากภายนอกหน่วยงานและคนในท้องถิ่นชุมชนที่หน่วยงานตั้งอยู่เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและช่วยการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิล ด้านงบประมาณส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณประจำปี งบประมาณการจัดทำโครงการและการทำงานวิจัย งบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภายนอก และงบประมาณที่ผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสในพุทธศาสนา

กระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย พบว่าส่วนใหญ่หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลมีกระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิล 2 กระบวนการหลัก ได้แก่ 1) กระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพ และ 2) กระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลทางดิจิทัล โดยกระบวนการทั้ง 2 กระบวนการดังกล่าวมีลักษณะกระบวนการทำงานที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กัน และมีความต่อเนื่องกันดังนี้

กระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพมีขบวนการตามขั้นตอนตั้งแต่ มีตั้งแต่การ จัดหาและรวบรวมคัมภีร์ไบเบิล ได้แก่ การสำรวจคัมภีร์ไบเบิล ขั้นตอนถัดไป คือ การจัดเก็บและคั่น คัมภีร์ไบเบิล ได้แก่ การลงทะเบียนคัมภีร์ไบเบิล การจัดโครงสร้างสารสนเทศโดยการกำหนด หมวดหมู่จากเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิล และการพัฒนาเครื่องมือช่วยสืบค้น ขั้นตอนถัดไป คือ การ บริการและเผยแพร่คัมภีร์ไบเบิล ขั้นตอนลำดับสุดท้าย คือ กระบวนการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ ไบเบิล

กระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลทางดิจิทัล ส่วนใหญ่หลายกระบวนการต่อเนื่องมาจาก กระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพ ตามกระบวนการเริ่มตั้งแต่การจัดหาและรวบรวม คัมภีร์ไบเบิล ได้แก่ การสร้างและผลิตคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัลในระหว่างขั้นตอนการสำรวจคัมภีร์ไบเบิล ทางกายภาพ ขั้นตอนถัดไป คือ การจัดเก็บและคั่นคัมภีร์ไบเบิล ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานคัมภีร์ ไบเบิลดิจิทัล การกำหนดมาตรฐานเมทาตาทาการลงรายการคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัล การพัฒนาฐานข้อมูล คัมภีร์ไบเบิลดิจิทัล ขั้นตอนถัดไป คือ การบริการและเผยแพร่คัมภีร์ไบเบิล ขั้นตอนลำดับสุดท้าย คือ กระบวนการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิล

บทที่ 5

ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จและปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณ ในประเทศไทย

ข้อค้นพบจากการวิจัยด้านปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จและปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ส่วนใหญ่ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดการคัมภีร์โบราณ ได้แก่ การกำหนดให้การจัดการคัมภีร์โบราณเป็นนโยบายหลักขององค์กร การมีโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนและมีบุคลากรรับผิดชอบ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และเครือข่ายความร่วมมือระหว่างบุคคล ด้านปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ได้แก่ โครงสร้างองค์กรไม่ชัดเจนและขาดบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรง ความไม่ต่อเนื่องของงบประมาณสนับสนุน และเทคโนโลยีสารสนเทศไม่ทันสมัย ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

ตอนที่ 2 ปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

ตอนที่ 3 การพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

ตอนที่ 1 ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่าปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ได้แก่ โครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนสอดคล้องกับการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณ กำหนดด้านการจัดการคัมภีร์โบราณเป็นนโยบายหลักและนโยบายต้องมีความชัดเจน มีกลยุทธ์ที่เน้นความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในท้องถิ่น

เมื่อจำแนกออกเป็นปัจจัยหลัก ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 4) ด้านบุคลากร และ 5) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ มีข้อค้นพบปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ ดังนี้

1.1 ด้านการบริหารจัดการ จำแนกออกเป็นปัจจัยย่อย ได้แก่

1.1.1 ด้านโครงสร้างองค์กร การจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยมีข้อค้นพบ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า ปัจจัยโครงสร้างองค์กรที่เอื้อต่อความสำเร็จ การจัดการคัมภีร์โบราณ ได้แก่ โครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนสอดคล้องกับการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณ หลายหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยได้ปรับโครงสร้างองค์กรโดยการ จัดตั้งเป็นสถาบัน โครงการ ศูนย์ และพิพิธภัณฑสถานขึ้นมาโดยเฉพาะสำหรับดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณโดยตรง ได้แก่ สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์โบราณวัดสูงเม่น สถาบันธรรมชัย วัดพระธรรมกาย โครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โครงการสำรวจ รวบรวม และศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวชิราวุธวิทยาลัยราชนิกุล (องค์การมหาชน) ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นท่าม่วงวัดท่าม่วง และพิพิธภัณฑสถานโบราณ วัดมหาชัย จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ การจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยควรมีโครงสร้างองค์กร 2 ปัจจัย ได้แก่

- 1) มีโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนสอดคล้องกับการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณ
- 2) มีการจัดตั้งเป็นสถาบัน โครงการ ศูนย์ และพิพิธภัณฑสถานขึ้นมาโดยเฉพาะ สำหรับดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณโดยตรง

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) โครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนสอดคล้องกับการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“โครงสร้างถือเป็นปัจจัยที่สำคัญ การวางแผน จัดโครงสร้างเหมาะสม กับงานและภาระของบุคลากรก็จะทำให้งานดำเนินไปด้วย” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“การปรับโครงสร้างทุกปีเพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดธรรมกาย]

“ด้าน โครงสร้างที่ดีและเอื้อต่อความสำเร็จควรมีโครงสร้างการทำงานแบบเบ็ดเสร็จที่งานศูนย์สนเทศภาคเหนือ ไม่แบ่งย่อยหน่วยงานมากเกินไป” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“สำหรับโครงสร้างภายในมีความชัดเจนดี ระบบงานค่อนข้างอิสระ มีความคิดสร้างสรรค์ มีการพัฒนางานเสมอ” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“โครงสร้างองค์กรมีส่วนเอื้อต่อความสำเร็จนั้นตามโครงสร้างสถาบันอยู่ในงานวิจัย เนื่องจากเป็นภารกิจที่ชัดเจนในการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม โครงสร้างจึงถือว่าเอื้อต่อความสำเร็จ เพราะแสดงให้เห็นงานแต่ละงานชัดเจน” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา]

(2) มีการจัดตั้งเป็นสถาบัน โครงการ ศูนย์ และพิพิธภัณฑสถานมาโดยเฉพาะสำหรับดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลโดยตรง ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“การพัฒนาโครงสร้างให้เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ไบเบิลต้องมีความชัดเจนทั้งในด้านของภาระงาน พันธกิจ ภารกิจ รวมถึงความเหมาะสมของบุคลากรในการปฏิบัติงาน” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

1.1.2 ด้านนโยบาย การจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยมีข้อค้นพบ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า ปัจจัยนโยบายที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ได้แก่ หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลต้องกำหนดด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลเป็นนโยบายหลักและนโยบายต้องมีความชัดเจน กำหนดนโยบายที่เน้นการจัดการข้อมูลเนื้อในคัมภีร์ไบเบิลมากกว่าตัวต้นฉบับคัมภีร์ไบเบิล กำหนดนโยบายเน้นการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ให้เห็นถึงคุณค่าของคัมภีร์ไบเบิลเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นชุมชนและของชาติและเผยแพร่ให้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ กำหนดนโยบายด้านการพัฒนาบุคลากรเพิ่มความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล และการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมของท้องถิ่นชุมชน

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยควรมีนโยบาย 2 ปัจจัย ได้แก่

1) กำหนดนโยบายด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลให้เป็นนโยบายหลักขององค์กร ได้แก่ กำหนดเป็นนโยบายหลักในแผนยุทธศาสตร์ กำหนดเป็นวิสัยทัศน์กำหนดเป็นเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ และกำหนดเป็นภารกิจหลักขององค์กร

2) กำหนดนโยบายการสร้างคุณค่าและสร้างความตระหนักรู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ไบเบิลในฐานะเป็นมรดกภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ได้แก่ นโยบายการทะนุบำรุง อนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบทอดคัมภีร์ไบเบิล นโยบายการจัดตั้งเป็นสถาบัน ศูนย์ โครงการ หรือพิพิธภัณฑสถานด้านคัมภีร์ไบเบิล นโยบายการพัฒนาคัมภีร์ไบเบิลเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวด้านมรดกภูมิปัญญาของท้องถิ่นและของชาติ และนโยบายสร้างความศรัทธาทางพุทธศาสนาในคัมภีร์ไบเบิล

โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) กำหนดนโยบายด้านการจัดการคัมภีร์โบราณให้เป็นนโยบายหลักขององค์กร ได้แก่ กำหนดเป็นนโยบายหลักในแผนยุทธศาสตร์ กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ กำหนดเป็นเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ และกำหนดเป็นภารกิจหลักขององค์กร ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“นโยบายของมหาวิทยาลัยที่ต้องการชูให้ศูนย์โบราณ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เป็นหน่วยงานด้านโบราณระดับประเทศจึงได้ให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งมีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน...นโยบายขององค์กรมีความชัดเจนได้รับการสนับสนุนมหาวิทยาลัยเป็นอย่างดี เนื่องจากมหาวิทยาลัยมีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ทางด้านล้านนาคดี” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

“ซึ่งควรมีการกำหนดนโยบายหลักขององค์กรที่ชัดเจนเป็นบรรทัดฐานในแต่ละสมัย” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัย เชียงใหม่]

“มีการกำหนดนโยบายที่มุ่งให้ความสำคัญกับภาระงานด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ เป็นภารกิจหลักและควรให้การสนับสนุน” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ]

“การให้ความสำคัญกับนโยบายการจัดการคัมภีร์โบราณ ให้เป็นนโยบายหลักและเน้นการจัดการกับข้อมูลในคัมภีร์โบราณมากกว่าตัวคัมภีร์โบราณ ซึ่งนโยบายดังกล่าวทำให้การทำโครงการย่อยที่สนับสนุนการจัดการคัมภีร์โบราณได้รับการตอบรับ อีกทั้งยังเป็นนโยบายที่การจัดการคัมภีร์โบราณได้รับการตอบรับ อีกทั้งยังเป็นนโยบายที่สนับสนุน และรองรับการพัฒนาในอนาคต” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

(2) กำหนดนโยบายการสร้างคุณค่าและสร้างความตระหนักรู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณในฐานะเป็นมรดกภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ได้แก่ นโยบายการทะนุบำรุง อนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบทอดคัมภีร์โบราณ นโยบายการจัดตั้งเป็นสถาบัน ศูนย์ โครงการ หรือพิพิธภัณฑสถานด้านคัมภีร์โบราณ นโยบายการพัฒนาคัมภีร์โบราณเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวด้านมรดกภูมิปัญญาของท้องถิ่นและของชาติ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“เน้นการอนุรักษ์และฟื้นฟูคัมภีร์โบราณที่มีอยู่ในชุมชนให้คงอยู่ได้รับการศึกษาสืบค้นและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ พร้อมถึงเผยแพร่” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

“นโยบายเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนให้รู้สึกถึงความหวงแหนสมบัติชุมชน” [ผู้ให้ข้อมูล – สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน วัดสูงเม่น จังหวัดแพร่]

“เน้นการอนุรักษ์และฟื้นฟูคัมภีร์ใบลานที่มีอยู่ในชุมชนให้คงอยู่ได้รับการศึกษาสืบค้น และนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ พร้อมถึงเผยแพร่องค์ความรู้ในคัมภีร์ใบลาน” [ผู้ให้ข้อมูล – โครงการอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

“นโยบายการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรม จึงมีหน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุน” [ผู้ให้ข้อมูล – สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน วัดสูงเม่น จังหวัดแพร่]

1.1.3 ด้านกลยุทธ์ การจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทยมีข้อค้นพบ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า ปัจจัยกลยุทธ์ที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ใบลาน ได้แก่ การกำหนดกลยุทธ์เน้นการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องท้องถิ่นชุมชน วัด สถาบันการศึกษา กำหนดกลยุทธ์การสร้างควมศรัทธาในคัมภีร์ใบลาน ซึ่งพบว่า หลายหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทย ได้แก่ สำนักหอสมุดแห่งชาติ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ศูนย์ใบลานศึกษา สถาบันด้านการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ โครงการอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ที่มีการดำเนินงานด้านสำรวจคัมภีร์ใบลานตามแหล่งต่าง ๆ ที่มีคัมภีร์ใบลานอยู่ทั่วภูมิภาคของประเทศไทย

ได้กำหนดกลยุทธ์เน้นการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องท้องถิ่นชุมชน วัด สถาบันการศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานการสำรวจได้ง่าย รวดเร็ว และยังมีงานหน่วยสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานวัดสูงเม่น โครงการพระไตรปิฎก วัดพระธรรมกาย ได้กำหนดกลยุทธ์การสร้างควมศรัทธาในคัมภีร์ใบลานด้านพุทธศาสนาทำให้มีเครือข่ายความร่วมมือเข้ามาช่วยดำเนินงานด้านคัมภีร์ใบลาน

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทยควรมีกลยุทธ์ 2 ปัจจัยได้แก่

1) กำหนดกลยุทธ์เน้นการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องท้องถิ่นชุมชน วัด สถาบันการศึกษา

2) กำหนดกลยุทธ์การสร้างควมศรัทธาในคัมภีร์ใบลาน

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) กำหนดกลยุทธ์เน้นการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องท้องถิ่นชุมชน วัด สถาบันการศึกษา ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“เน้นการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ในการบริหารจัดการ การเก็บรักษา และมีการทำเป็นหลักสูตรเสริมในโรงเรียน” [ผู้ให้ข้อมูล – วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด]

(2) กำหนดกลยุทธ์การสร้างความสำเร็จในคัมภีร์ไบเบิล ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ตอนนี้ได้มีการจัดทำกลยุทธ์ วินัยการรักษาคัมภีร์ โดยเริ่มจาก ศรัทธา ศีล สมาธิปัญญา และเมตตา ศรัทธา คือ ทำอย่างไรให้ชาวบ้านมาศรัทธาเรื่องคัมภีร์รวมถึงจะทำอย่างไรให้กลุ่มคนภายนอกเขามาที่วัดเรา ซึ่งจะต้องทำให้เขาเห็นถึงความสำคัญของเราก่อนนั่นก็คือ แรงศรัทธาในคัมภีร์ไบเบิล” [ผู้ให้ข้อมูล – สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่]

1.1.4 ด้านระบบการทำงาน การจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยมีข้อค้นพบดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า ปัจจัยระบบการทำงานที่เอื้อต่อความสำเร็จ การจัดการคัมภีร์ไบเบิล ได้แก่ มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนให้การดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิล สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ปัจจุบัน และระบบการทำงานต้องมีการวางแผนให้การทำงานสอดคล้องกันและส่งเสริมกัน ซึ่งพบว่าหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลที่มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มงานหลักในหน่วยงานหรือจัดตั้งเป็นสถาบัน โครงการและศูนย์สำหรับดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิล โดยเฉพาะ จะมีระบบการทำงานที่ดีและชัดเจนเอื้อต่อการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิล

ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ไบเบิลของประเทศไทยควรมีระบบการทำงาน 2 ปัจจัยได้แก่

1) ระบบการทำงานมีการกำหนดเป้าหมายชัดเจนให้การดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิล

2) ระบบการทำงานต้องมีการวางแผนให้การทำงานสอดคล้องกันและส่งเสริมกัน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) ระบบการทำงานมีการกำหนดเป้าหมายชัดเจนให้การดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ระบบการทำงานสถาบันให้อิสระในการคิดสร้างสรรค์พัฒนางาน ซึ่งเหมาะสมสำหรับการทำงานด้านคัมภีร์ไบเบิล” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบัน วิจัย สังคมมหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“มีการแยกส่วนงานที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนและมีผู้อำนวยการสำนัก ศิลปะและวัฒนธรรมเป็นผู้ดูแลงานด้านบริหารของศูนย์ไบเบิลศึกษา ส่วนการทำงานจะมีการมอบหมายให้ผู้ดูแลศูนย์ไบเบิลศึกษาทำงานอย่างชัดเจน” [ผู้ให้ข้อมูล – ศูนย์ไบเบิลศึกษา สถาบัน ล้านนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่เชียงใหม่]

(2) ระบบการทำงานต้องมีการวางแผนให้การทำงานสอดคล้องกันและส่งเสริมกัน ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ระบบการทำงานมีการวางแผน ปรึกษาหารือกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้งานในแต่ละส่วน มีการดำเนินงานที่ความสอดคล้องกันส่งเสริมกัน” [ผู้ให้ข้อมูล – โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัฒนธรรมกาย]

“มีการกำหนดนโยบายองค์กรและระบบการทำงานองค์กร ที่ชัดเจนที่มีความสอดคล้องสนับสนุนกันทุกส่วนงาน” [ผู้ให้ข้อมูล – สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัย เชียงใหม่]

1.2 ด้านบุคลากร มีข้อค้นพบปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย จำแนกออกเป็น 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) ผู้บริหาร และ 2) ผู้ปฏิบัติงาน

1.2.1 ด้านผู้บริหาร การจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยมีข้อค้นพบ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า ปัจจัยผู้บริหารที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย ได้แก่ ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำและให้ความสำคัญเห็นคุณค่าของคัมภีร์ไบเบิล มีความเข้าใจและมองภาพรวมของการจัดการคัมภีร์ไบเบิลได้ และสามารถนำในการกำหนดทิศทางขององค์กรไปในทิศทางเดียวกัน ให้การสนับสนุนด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในทุกด้าน ได้แก่ สนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านบุคลากรและด้านเทคโนโลยีและอุปกรณ์เครื่องมือ ซึ่งพบว่า หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยที่จัดตั้งสถาบัน โครงการ ศูนย์ และพิพิธภัณฑสถานขึ้นมาโดยเฉพาะสำหรับดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลโดยตรง ส่วนใหญ่มีผู้บริหารให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของคัมภีร์ไบเบิลและการสนับสนุนด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยควรมีผู้บริหาร 3 ปัจจัย ได้แก่

1) ผู้บริหารหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของคัมภีร์ไบเบิลเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางขององค์กรไปในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ การวางแผนกลยุทธ์ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม ทิศทาง และสามารถบริหารกลยุทธ์ได้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกองค์กร

2) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถและเข้าใจหลักการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิล มีทักษะการบริหารจัดการ ได้แก่ ทักษะในการวางแผน การประสานงาน การควบคุมงาน และสามารถนำมาประยุกต์ใช้การบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ผู้บริหารให้การสนับสนุนในการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในทุกด้าน ได้แก่ สนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านบุคลากรและด้านเทคโนโลยีและอุปกรณ์เครื่องมือในการดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิล เป็นต้น

โดยมีรายละเอียดดังนี้

(1) ผู้บริหารหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของคัมภีร์โบราณเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางขององค์กรไปในทิศทางเดียวกัน ได้แก่การวางแผนกลยุทธ์ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม ทิศทาง และสามารถบริหารกลยุทธ์ได้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกองค์กร ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ผู้บริหารมีความเข้าใจและเห็นคุณค่าของคัมภีร์โบราณให้การสนับสนุนการจัดการคัมภีร์โบราณ มีการแบ่งโครงสร้างด้านการจัดการคัมภีร์โบราณด้านนี้โดยเฉพาะ”
[ผู้ให้ข้อมูล – สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“อธิการบดีจึงให้การสนับสนุนให้จัดตั้งโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณขึ้นเพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมล้านนาและเอกสารโบราณ และสนับสนุนภารกิจด้านการเผยแพร่ล้านนา” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

(2) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ เป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถและเข้าใจหลักการบริหารจัดการคัมภีร์โบราณ มีทักษะการบริหารจัดการ ได้แก่ ทักษะในการวางแผน การประสานงาน การควบคุมงาน และสามารถนำมาประยุกต์ใช้การบริหารจัดการคัมภีร์โบราณได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ผู้บริหารต้องมองในภาพรวมของงานทั้งหมด มีภาวะผู้นำ มีความรู้และให้ความสำคัญด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“ผู้บริหารให้การสนับสนุน มีความเป็นผู้นำ มีการพัฒนาความสามารถ”
[ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

(3) ผู้บริหารให้การสนับสนุนในการจัดการคัมภีร์โบราณในทุกด้าน ได้แก่ สนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านบุคลากรและด้านเทคโนโลยีและอุปกรณ์เครื่องมือในการดำเนินงานคัมภีร์โบราณ เป็นต้น ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ถือเป็นปัจจัยสำคัญผู้บริหารต้องเข้าใจในบริบท และเห็นถึงคุณค่าของคัมภีร์โบราณซึ่งจะส่งผลต่อการได้มารับการสนับสนุนทุกด้านในการจัดการคัมภีร์โบราณ”
[ผู้ให้ข้อมูล – สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“เป็นปัจจัยสำคัญ โดยเฉพาะด้านผู้บริหารจะเอื้อต่อความสำเร็จได้หากผู้บริหารให้ความสำคัญกับภารกิจด้านนี้เป็นภารกิจหลัก และให้การสนับสนุนในด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการทำงาน” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ]

1.2.2 ด้านผู้ปฏิบัติงาน การจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยมีข้อค้นพบ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า ปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงานที่เอื้อต่อความสำเร็จ การจัดการคัมภีร์ไบเบิล ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญด้านคัมภีร์ไบเบิลสามารถปริวรรต คัดลอก ถ่ายถอดและแปลเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลได้ และมีความรู้ด้านเทคโนโลยี มีหลักการเจรจาโน้มน้าว มีหลักการติดต่อประสานงานที่ดีในการ สร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งจะมีผลดีต่อการดำเนินการสำรวจคัมภีร์ไบเบิล และประการสำคัญ ที่เป็นปัจจัยเอื้อต่อความสำเร็จ คือ บุคลากรต้องมีใจรัก ศรัทธา อุดมการณ์ เสียสละ มุ่งมั่น ความอดทน มีจิตอาสา และมีการทำงานเป็นทีม เนื่องจากบางกระบวนการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลมีลำดับ หลายขั้นตอนที่ต้องดำเนินงานไปพร้อม ๆ กัน จึงต้องอาศัยการทำงานเป็นทีมอย่างมาก

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยควรมีผู้ปฏิบัติงาน 6 ปัจจัย ดังนี้

- 1) กระบวนการทำงานที่สนับสนุนบุคลากรในการทำงานเต็มตามศักยภาพ
- 2) การส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน
- 3) บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบและมีความรู้ด้านเทคโนโลยีควบคู่ไปด้วย
- 4) บุคลากรมีใจรัก ศรัทธา เสียสละ มุ่งมั่น ความอดทน และมีจิตอาสา
- 5) บุคลากรมีค่านิยม วิสัยทัศน์ร่วมกันและอุดมการณ์มุ่งมั่นจะทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้
- 6) บุคลากรมีทักษะการเจรจาต่อรอง โน้มน้าว การติดต่อประสานงานที่ดี และความสัมพันธ์อันดีกับเครือข่าย

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

(1) กระบวนการทำงานที่ส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรในการทำงานเต็มตาม ศักยภาพ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ผู้บริหารเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์ ไบเบิลศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ศูนย์ไบเบิลศึกษาคิดกิจกรรมเพื่อเขียนแผน โครงการและสนับสนุน ให้งบประมาณในการดำเนินงาน” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์ไบเบิลศึกษา สถาบันด้านนาศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงใหม่]

“ปัจจัยด้านบุคลากรถือเป็นปัจจัยที่เอื้อให้การดำเนินงานเดินต่อไปได้ อย่างราบรื่นโดยผู้บริหารต้องให้การสนับสนุนและมีความเป็นผู้นำ” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

“ผู้บริหารเห็นความสำคัญและให้การสนับสนุนการดำเนินงานของศูนย์
โบลานศึกษา โดยเปิดโอกาสให้ศูนย์โบลานศึกษาคิดกิจกรรมเพื่อเขียนแผน โครงการและสนับสนุน
ให้งบประมาณในการดำเนินงาน” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์โบลานศึกษา สถาบันด้านนศึกษา มหาวิทยาลัย
ราชภัฏเชียงใหม่]

“ปัจจัยด้านบุคลากรถือเป็นปัจจัยที่เอื้อให้การดำเนินงานเดินต่อไปได้
อย่างราบรื่น โดยผู้บริหารต้องให้การสนับสนุนและมีความเป็นผู้นำ” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร
(องค์การมหาชน)]

(2) การส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ
ด้าน ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“บุคลากรต้องมีใจรัก เสียสละ ตั้งใจทำงาน มีความรู้ความเชี่ยวชาญ
ทางด้านภาษาและเทคโนโลยีควบคู่กันไป” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“บุคลากรถือว่าเอื้อต่อความสำเร็จมาก บุคลากรต้องทำงานร่วมกัน
ให้ความสำคัญกับการทำงานเป็นทีม และที่สำคัญต้องมีความรู้ทางด้านการจัดการคัมภีร์โบลาน
ควบคู่กับการใช้เทคโนโลยี” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา]

“อีกทั้งต้องมีความรู้เชี่ยวชาญทางด้านเอกสาร โบราณควบคู่กับความ
ทางด้าน ไอที ซึ่งปัจจุบันบุคลากรที่มีความรู้ดังกล่าวยังคงขาดแคลน” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันวิจัย
สังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

(3) บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญในงานที่
รับผิดชอบและมีความรู้ด้านเทคโนโลยีควบคู่ไปด้วย ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“บุคลากรนักภาษาโบราณต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีใจรัก มุ่งมั่น
ทำงานเป็นทีม” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“ในการจัดการคัมภีร์โบลานบุคลากรที่ดำเนินงานด้านคัมภีร์โบลาน
ต้องมีใจรักมีความอดทน มีความเชี่ยวชาญด้านคัมภีร์โบลาน และมีความรู้ด้านเทคโนโลยี
และอุปกรณ์ที่นำมาใช้” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

(4) บุคลากรมีใจรัก ศรัทธา เสียสละ มุ่งมั่น ความอดทน และมีจิตอาสา ดัง
ความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“บุคลากร ถือเป็นปัจจัยสำคัญอันดับแรกบุคลากร มีอยู่ 2 ประเภท
คือ บุคลากรผู้บริหารและบุคลากรผู้ปฏิบัติงาน ซึ่งผู้บริหารต้องมองให้ออก มองให้รอบด้าน
ของงานทั้งหมด มองว่าไหนใครทำ มองให้ครอบคลุม มีภาวะผู้นำด้วย ทำให้ผู้ตามทำงานได้อย่าง

สบายใจ ทำงานกันอย่างเป็นทีม บุคลากรต้องมีใจรัก เสียสละ ตั้งใจทำงาน” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“บุคลากรส่วนใหญ่เป็นอาสาสมัคร การจะทำให้การดำเนินงานราบรื่นที่สำคัญจึงอาศัยอาสาสมัครมีความรู้ความสามารถในการจัดการคัมภีร์โบราณ” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัฒนธรรมกาย]

“นอกจากจะมีความรู้ความสามารถแล้ว ยังต้องมีใจรัก รับผิดชอบในงานของตนและที่สำคัญจะต้องมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ]

“ลักษณะของบุคลากรที่เอื้อต่อความสำเร็จคือ บุคลากรที่จะต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญ และที่สำคัญคือมีใจรัก เสียสละเพื่องาน” [ผู้ให้ข้อมูล - สยามสมาคม]

“ปัจจัยด้านบุคลากรถือได้ว่ามีความสำคัญ ซึ่งทางวัดอาศัยความร่วมมือในชุมชนชาวบ้านที่มีจิตอาสา มีศรัทธา มีใจรัก เสียสละ มาช่วยในการดำเนินงานคัมภีร์โบราณ” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ วัดสูงเม่น จังหวัดแพร่]

(5) บุคลากรมีค่านิยม วิสัยทัศน์ร่วมกันและอุดมการณ์มุ่งมั่นจะทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังจะเห็นได้จาก

“สำหรับบุคลากร มีการทำงานเป็นทีม มีการเลือกบุคลากรมาจากสายงานเฉพาะทางด้านนี้คือจบทางสาขาสังคมและวัฒนธรรมศึกษา มีประสบการณ์ มีความรู้ ความสนใจในด้านนี้ ทำให้การทำงานตรงสายงาน” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

“ลักษณะของบุคลากรที่เอื้อต่อความสำเร็จ จะต้องมีความรู้ความเชี่ยวชาญแล้วจะต้องมีใจรัก ทำงานเป็นทีม มีอุดมการณ์” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

(6) บุคลากรมีทักษะการเจรจาต่อรอง โน้มน้าว การติดต่อประสานงานที่ดีและความสัมพันธ์อันดีกับเครือข่ายดังจะเห็นได้จาก

“ถือเป็นปัจจัยสำคัญ ซึ่งทางสำนักศิลปะและวัฒนธรรมมีการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอก เช่น วัด มหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษาใกล้เคียงทำให้บุคลากรมีเครือข่าย และความสัมพันธ์อันดี กับบุคลากรท่านอื่น ๆ จึงทำให้การดำเนินการขั้นตอนต่าง ๆ เป็นไปอย่างสะดวก” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

1.3 ด้านงบประมาณ การจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยมีข้อค้นพบ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า ปัจจัยด้านงบประมาณที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดการคัมภีร์โบราณ ได้แก่ "ได้รับงบประมาณสนับสนุนประจำปีอย่างต่อเนื่องและได้งบประมาณที่เพิ่มขึ้นสอดคล้องกับภารกิจงานด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ ได้รับงบประมาณที่ได้รับจากสนับสนุนจากแหล่งอื่น ๆ ได้รับงบประมาณจากการขอทุนวิจัยสนับสนุนการวิจัยด้านคัมภีร์โบราณจากภายในและจากแหล่งภายนอกหน่วยงาน และได้รับงบประมาณจากการบริจาคและการทำบุญของผู้มีจิตศรัทธา ซึ่งส่วนใหญ่พบว่า หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยได้รับงบประมาณจากสนับสนุนประจำปีอย่างต่อเนื่อง จากการเขียน โครงการขึ้นมาเพื่อของบประมาณ และการขอทุนวิจัยจากแหล่งทุนภายในและภายนอกที่ให้การสนับสนุนด้านมรดกทางวัฒนธรรม

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดการคัมภีร์โบราณของประเทศไทยควรมีงบประมาณ 4 ปัจจัย ดังนี้

1.3.1 งบประมาณประจำ โดยผู้บริหารให้การสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอและอย่างต่อเนื่องเหมาะสมกับการดำเนินงานการจัดการคัมภีร์โบราณ

1.3.2 งบประมาณจากแหล่งอื่น ๆ ที่ให้การสนับสนุนด้านการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมจากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน หรือองค์กรไม่แสวงหากำไรทั้งในประเทศและในต่างประเทศ

1.3.3 งบประมาณจากแหล่งสนับสนุนทุนวิจัยจากภายในและจากแหล่งภายนอก ที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมการทำวิจัยด้านมรดกทางวัฒนธรรม

1.3.4 งบประมาณจากการบริจาค การทำบุญ การสวดมนต์มาทนะนุ บำรุงรักษาฟื้นฟู สืบทอดคัมภีร์โบราณ

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) งบประมาณประจำ โดยผู้บริหารให้การสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอและอย่างต่อเนื่องเหมาะสมกับการดำเนินงานการจัดการคัมภีร์โบราณ

เนื่องจากงบประมาณประจำที่หน่วยงานส่วนใหญ่ได้รับขึ้นอยู่กับผู้บริหารที่ช่วยสนับสนุนหรือจัดหางบประมาณให้เพียงพอเหมาะสมกับการดำเนินงานการจัดการคัมภีร์โบราณ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“เป็นปัจจัยที่สำคัญมาก เนื่องจากคัมภีร์โบราณมีอยู่ทั่วภูมิภาคของประเทศไทย การดำเนินการคัมภีร์โบราณให้บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่วางไว้ จำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนงบประมาณทุกปี ตามโครงการที่เสนอไปและงบประมาณเพิ่มขึ้นให้สอดคล้องกับงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“เป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อความสำเร็จ เพราะงบประมาณเป็นปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ซึ่งทางสำนักหอสมุดได้รับการสนับสนุนทุกปีอย่างต่อเนื่อง โดยมีแหล่งงบประมาณ แหล่งใหญ่ 2 แหล่งคือ งบประมาณประจำปี และงบประมาณที่ได้รับจากสนับสนุนจากแหล่งอื่น ๆ” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“ปัจจัยด้านงบประมาณจึงถือเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จเพราะใช้สำหรับการดำเนินการต่าง ๆ งบประมาณที่เอื้อจึงต้องได้รับอย่างเพียงพอ สม่่าเสมอ จึงจะทำให้การดำเนินงานดำเนินไปได้อย่างราบรื่น” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

2) งบประมาณจากแหล่งอื่น ๆ ที่ให้การสนับสนุนด้านการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมจากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน หรือองค์กรไม่แสวงหากำไรทั้งในประเทศและในต่างประเทศ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“งบประมาณจากมหาวิทยาลัยไม่เพียงพอ แต่ได้รับทุนสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ และขอความร่วมมือจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมของโครงการอนุรักษ์เอกสารโบราณ ฯ” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

“งบประมาณเป็นปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินงานด้านต่าง ๆ งบประมาณของสำนักได้จากการขอสนับสนุนส่งเสริมจากหน่วยงาน ภายนอก ซึ่งหากได้รับการสนับสนุนที่เพียงพอต่อเนื่อง จะทำให้การดำเนินงานสะดวกยิ่งขึ้น” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา]

3) งบประมาณจากแหล่งสนับสนุนทุนวิจัยจากภายในและจากแหล่งภายนอก ที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมการทำวิจัยด้านมรดกทางวัฒนธรรม ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ได้รับงบประมาณสนับสนุนที่เพียงพอขอทุนจากหน่วยงานภายนอกที่สนับสนุนทุนด้านนี้เขียนงบประมาณเป็นโครงการวิจัย ซึ่งโอกาสที่จะได้รับงบประมาณค่อนข้างแน่นอน” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัย เชียงใหม่]

“งบประมาณอีกส่วนที่ได้รับ คือ มาจากทางผู้บริหาร บุคลากรได้เสนอขอทุนวิจัยจากหน่วยงานอื่น (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม) เพื่อดำเนินการวิจัยย่อยอันเป็นประโยชน์ต่อการจัดการคัมภีร์โบราณ” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์โบราณศึกษาสถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

4) งบประมาณจากการบริจาค การทำบุญ การสทบทุนมาทะนุ บำรุงรักษา พื้นฟู สืบทอดคัมภีร์ไบเบิล ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“งบประมาณเป็นปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำเนินการต่าง ๆ ตั้งแต่การจัดหาอุปกรณ์ ในการอนุรักษ์ จัดเก็บ ตลอดจน ค่าใช้จ่ายในการเดินทางลงพื้นที่สำรวจ ซึ่งงบประมาณที่ได้มา จากการบริจาค และได้รับการสนับสนุนจากมูลนิธิศุภนิมิตแห่งประเทศไทยและจากสภา” [ผู้ให้ข้อมูล - วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด]

1.4 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยมีข้อค้นพบ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อความสำเร็จ การจัดการคัมภีร์ไบเบิล ได้แก่ ต้องมีเทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่ทันสมัย เหมาะสม มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ มีเทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยทำให้การดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลที่สะดวก รวดเร็ว ลดความซ้ำซ้อนและขั้นตอนการทำงานระบบเครือข่าย ฐานข้อมูลออนไลน์ต้องมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว มีความเสถียร มีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล มีผู้ดูแลระบบ และมีการบำรุงรักษา และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และปัจจัยเทคโนโลยีและเครือข่ายช่วยให้การเผยแพร่ การให้บริการ และเข้าถึงคัมภีร์ไบเบิลได้สะดวก รวดเร็ว ปัจจัยเทคโนโลยีเอื้อต่อการอนุรักษ์ต้นฉบับคัมภีร์ไบเบิล โดยการใช้คัมภีร์ไบเบิลที่ทำการดิจิทัลเป็นดิจิทัลแทนการใช้ต้นฉบับจริง และจำเป็นต้องมีการ พัฒนาโปรแกรมฐานข้อมูลคัมภีร์ไบเบิล โดยเฉพาะ

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการ คัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยควรมีปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 4 ปัจจัย ดังนี้

1.4.1 มีเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

1.4.2 มีเทคโนโลยีที่ใช้ในการดำเนินการอย่างพอเพียง

1.4.3 ระบบเครือข่ายครอบคลุมการใช้งานอย่างทั่วถึง

1.4.4 ซอฟต์แวร์ ระบบฐานข้อมูลมีเหมาะสมกับลักษณะงาน สะดวกต่อการใช้งาน มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว มีความเสถียร มีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล มีผู้ดูแลระบบ และมีการบำรุงรักษาและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) มีเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ดังความเห็น ของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“เทคโนโลยี อาทิ กล้องดิจิทัล เครื่องสแกน คอมพิวเตอร์ การสร้างฐานข้อมูล ถือเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จมาก การมีเทคโนโลยีที่พร้อม และทันสมัยจะช่วยให้การดำเนินงาน

รวดเร็วยิ่งขึ้น ลดความซ้ำซ้อนในการทำงาน มีประสิทธิภาพในการทำงานและการให้บริการเพิ่มขึ้น” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

“เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการจัดการ การดำเนินการ การให้บริการ จำเป็นต้องนำเทคโนโลยีสมัยใหม่ ช่วยลดขั้นตอนการทำงาน จัดเป็นฐานข้อมูลให้บริการในรูปแบบดิจิทัล โดยต้องมีเทคโนโลยีและเครื่องมือที่เหมาะสม มีระบบเครือข่ายที่รวดเร็วทำให้สะดวกต่อการเข้าถึงถึงคัมภีร์โบราณ เทคโนโลยีเอื้อต่อการอนุรักษ์คัมภีร์ฉบับ” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

2) มีเทคโนโลยีที่ใช้ในการดำเนินการอย่างพอเพียง ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“จะต้องมีฮาร์ดแวร์ที่มีมาตรฐาน ร่วมกับโปรแกรมที่มีความเฉพาะปัจจุบัน ทางสถาบันได้นำต้นแบบของลาวมาปรับให้เหมาะสมกับของสถาบัน สำหรับอุปกรณ์อื่น ๆ ที่ช่วยให้คุณภาพของงานดีขึ้น เช่น กล้องถ่ายภาพ จะต้องมีความทันสมัย พร้อมกับการใช้งาน” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา]

“เทคโนโลยีถือว่าสำคัญที่เป็นเครื่องมือในการจัดการ การดำเนินงาน ทั้งคอมพิวเตอร์ และอุปกรณ์เครื่องมือที่เกี่ยวข้องนั้นมีประสิทธิภาพรองรับการดำเนินงาน มีความพร้อมทางด้านเทคโนโลยี และมีผลงานด้านไอทีคอยให้การสนับสนุนอยู่เสมอ” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“เทคโนโลยีอุปกรณ์ที่ทันสมัย ความพร้อมของระบบและฐานข้อมูล จะช่วยให้การจัดการอนุรักษ์ข้อมูล รวมถึงต้นฉบับ และการเผยแพร่มีประสิทธิภาพมากขึ้น” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ]

3) ระบบเครือข่ายครอบคลุมการใช้งานอย่างทั่วถึง ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“เทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนให้การจัดการคัมภีร์โบราณสะดวก รวดเร็วขึ้น และทำให้การเผยแพร่ข้อมูล สารต่าง ๆ ขยายวงกว้างขึ้น” [ผู้ให้ ข้อมูล - วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด]

“เทคโนโลยีเป็นปัจจัยเอื้อสำคัญที่ทำให้การบริการ สืบค้นข้อมูลทำได้สะดวก รวดเร็ว สำหรับอุปกรณ์อื่น ๆ เช่น เครื่องสแกน คอมพิวเตอร์ ถือได้ว่าสำคัญเช่นกัน เพราะจะช่วยให้คุณภาพของไฟล์ที่จัดเก็บมีความคมชัด อนุรักษ์เก็บรักษาได้นานรวมถึงการเผยแพร่ข้อมูลก็สามารถเผยแพร่ได้ในวงกว้าง ผู้ใช้เข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว สะดวก” [ผู้ให้ข้อมูล - หอสมุดสยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์]

4) ซอฟต์แวร์ ระบบฐานข้อมูลมีเหมาะสมกับลักษณะงาน สะดวกต่อการใช้งาน มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว มีความเสถียร มีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล มีผู้ดูแลระบบ และมีการบำรุงรักษาและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการสนับสนุนการเป็นศูนย์กลางข้อมูลทั้งเทคโนโลยี เช่น ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ สแกนเนอร์ เครื่องแม่ข่าย เทคโนโลยีเพื่อการอนุรักษ์ต้นฉบับ และเผยแพร่ข้อมูลในรูปแบบออนไลน์” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

“ด้านเทคโนโลยีช่วยสนับสนุนทั้งเทคโนโลยี เช่น ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ สแกนเนอร์ ระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล บุคลากรด้าน IT เพื่อการพัฒนาเป็นศูนย์กลางข้อมูลออนไลน์สำหรับฐานข้อมูลเอกสาร โบราณ โดยมีการประสานงานและการทำงานร่วมกัน” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

“การสแกน ทำดิจิทัลฐานข้อมูล หากมีจะช่วยเอื้อต่อความสำเร็จการจัดการ คัมภีร์ไบเบิลมาก เพราะจะช่วยรักษาต้นฉบับเอาไว้ได้เป็นอย่างดี” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา]

“เทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญในการอนุรักษ์ และพัฒนาการให้บริการมีประสิทธิภาพ โดยทางศูนย์ฯ ได้รับการสนับสนุนทั้งเทคโนโลยี เช่น ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ สแกนเนอร์ ระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล บุคลากร โดยเฉพาะฐานเอกสาร โบราณมีการจัดทำขึ้นโดยเฉพาะเพื่อการเป็นศูนย์กลางข้อมูลออนไลน์” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

“เทคโนโลยีเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ โดยจะต้องมีฮาร์ดแวร์ที่มีมาตรฐานร่วมกับโปรแกรมที่มีความเฉพาะ ปัจจุบันทางสถาบันได้นำต้นแบบของลาวมาปรับให้เหมาะสมกับของสถาบัน” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัฒนธรรมกาย]

1.5 ด้านเครือข่ายและความร่วมมือ การจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยมีข้อค้นพบ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า ปัจจัยด้านเครือข่ายและความร่วมมือที่เอื้อต่อความสำเร็จ การจัดการคัมภีร์ไบเบิล ได้แก่ เครือข่ายและความร่วมมือแบบไม่เป็นทางการทำให้สามารถดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลได้สะดวก รวดเร็ว มีขั้นตอนไม่ยุ่งยากทำให้การติดต่อประสานงานง่ายโดยความสัมพันธ์ส่วนตัว สำหรับเครือข่ายและความร่วมมือแบบเป็นทางการเป็นปัจจัยที่เอื้อประโยชน์ในการทำกิจกรรมอบรม สัมมนา แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ด้านคัมภีร์ไบเบิลร่วมกัน เครือข่ายและความร่วมมือระดับหน่วยงานหรือองค์กรช่วยเหลือ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ประสบการณ์ การทำงาน และวิธีการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการจัดการคัมภีร์ไบเบิล สำหรับเครือข่ายและความร่วมมือระดับท้องถิ่นเป็นปัจจัยเอื้อในลักษณะการลงพื้นที่สำรวจคัมภีร์ไบเบิล โดยชุมชนให้การช่วยเหลือประสานงาน

ในการดำเนินงานสำรวจคัมภีร์ใบลานที่อยู่ตามท้องถิ่นชุมชน วัด และเครือข่ายและความร่วมมือระดับนานาชาติส่วนช่วยสนับสนุนเรื่องงบประมาณและเทคนิคใหม่ ๆ เทคโนโลยีอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการดำเนินงานด้านคัมภีร์ใบลาน

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทยควรมีปัจจัยด้านเครือข่ายและความร่วมมือ 5 ปัจจัย ดังนี้

1.5.1 เครือข่ายและความร่วมมือแบบเป็นทางการ มีแบบแผนข้อตกลงการร่วมมือกันและการวัดประเมินผลการทำงานร่วมกันในด้านต่าง ๆ ในการจัดการคัมภีร์ใบลานที่ชัดเจน

1.5.2 เครือข่ายและความร่วมมือระหว่างบุคคล ช่วยให้การดำเนินงานด้านคัมภีร์ใบลานได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และไม่มีขั้นตอนที่ยุ่งยากในการติดต่อประสานงาน

1.5.3 เครือข่ายและความร่วมมือภายในองค์กร ช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานด้านคัมภีร์ใบลาน

1.5.4 เครือข่ายและความร่วมมือภายนอกองค์กร/สถาบันการจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทยและต่างประเทศ ช่วยเหลือในด้านบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยีอุปกรณ์ การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ประสบการณ์ เทคนิควิธีการ เทคโนโลยีสมัยใหม่

1.5.5 เครือข่ายและความร่วมมือกับประชาชนในท้องถิ่นชุมชนที่มีแหล่งคัมภีร์ใบลาน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) เครือข่ายและความร่วมมือแบบเป็นทางการ มีแบบแผนข้อตกลงการร่วมมือกันและการวัดประเมินผลการทำงานร่วมกันในด้านต่าง ๆ ในการจัดการคัมภีร์ใบลานที่ชัดเจน ดังความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“โดยในการสร้างเครือข่ายในรูปแบบทางการ (MOU) จะช่วยให้กระบวนการทำงานนั้นง่ายขึ้น ช่วยอำนวยความสะดวกในการติดต่อกันในเวลาราชการ และในเรื่องของการเบิกจ่ายงบประมาณ” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา]

2) เครือข่ายและความร่วมมือระหว่างบุคคล ช่วยให้การดำเนินงานด้านคัมภีร์ใบลานได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และไม่มีขั้นตอนที่ยุ่งยากในการติดต่อประสานงาน ดังความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“เป็นปัจจัยสำคัญส่วนหนึ่ง ซึ่งเครือข่ายแบบไม่เป็นทางการถือว่าดี คือทำงานสะดวก รวดเร็ว ขั้นตอนตอนไม่ยุ่งยาก หน่วยงานเห็นความสำคัญเหมือนกัน” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“เครือข่ายแบบไม่เป็นทางการ ลักษณะเครือข่าย คือ เป็นความร่วมมือที่ช่วยให้เราสามารถดำเนินงานได้เร็วขึ้น ลดการทำงานซ้ำซ้อน แต่มีข้อเสียของความร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ คือความร่วมมือจะยุติเมื่อหน่วยงานนั้นล้มเลิก” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัฒนธรรมกาย]

3) เครือข่ายและความร่วมมือภายในองค์กร ช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิล ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“มีเครือข่ายทั้งภายในองค์กร โดยเอื้อในลักษณะของการช่วยเหลือ อนุรักษ์ เผยแพร่ให้บริการข้อมูล” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา]

“เครือข่ายที่เป็นทางการทั้งภายใน และภายนอกประเทศ ซึ่งเครือข่ายนี้ เอื้อประโยชน์ในการทำกิจกรรมร่วมกัน อบรม สัมมนา แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ เผยแพร่ และการให้บริการคัมภีร์ไบเบิล” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์ไบเบิลศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

4) เครือข่ายและความร่วมมือภายนอกองค์กร/สถาบันการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยและต่างประเทศ ช่วยเหลือในด้านบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยีอุปกรณ์ การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ประสบการณ์ เทคนิควิธีการ เทคโนโลยีสมัยใหม่

“เครือข่ายความร่วมมือจากหลายหน่วยงานที่เชื่อมต่อฐานข้อมูลเพื่อใช้งานร่วมกันระบบมีมาตรฐาน สามารถสืบค้นได้ เพื่อการถ่ายทอดและเผยแพร่องค์ความรู้ด้านนาดี ทำให้มีองค์ความรู้เพิ่มขึ้น ผู้ใช้ได้รับความรู้ในวงกว้างสามารถนำไปพัฒนาให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมต่อไป” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“มีเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานที่ดำเนินการคัมภีร์ไบเบิลเหมือนกันเพื่อช่วยเหลือ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ ประสบการณ์ การทำงาน และวิธีการ เทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการจัดการคัมภีร์ไบเบิล” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ]

“มีเครือข่ายที่ร่วมกับสถาบันฝรั่งเศส ซึ่งสถาบันเอื้อให้งานของสมาคมสู่ความเป็นสากล” [ผู้ให้ข้อมูล - หอสมุด สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์]

“มีเครือข่ายที่เป็นทางการทั้งภายในและภายนอกประเทศ ซึ่งเครือข่ายนี้ เอื้อประโยชน์ในการทำกิจกรรมร่วมกัน อบรม สัมมนา แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ เผยแพร่ และการให้บริการคัมภีร์ไบเบิล” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์ไบเบิลศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

5) การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับประชาชนในท้องถิ่นชุมชนที่มีแหล่งคัมภีร์โบราณ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ในระดับท้องถิ่นเอื้อในส่วนของข้อมูล คือ หากใครมีข้อมูล แจกมาทางศูนย์ จะเข้าไปจัดการ รวมถึงเครือข่ายนักวิชาการด้านภาษา เครือข่ายนักวิชาการชุมชนของจากศูนย์ มนุษย์ มีหลายวิชา หลายแขนง จึงมีนักวิชาการหลายแขนงร่วมมือในการลงพื้นที่” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)]

“เครือข่ายระดับท้องถิ่น เอื้อในลักษณะการลงพื้นที่สำรวจ ชุมชนให้การช่วยเหลือ ในการดำเนินงาน ระดับมหาวิทยาลัย มีส่วนช่วยในลักษณะของการแชร์ความรู้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

ตอนที่ 2 ปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

ข้อค้นพบจากการวิจัยพบว่า ส่วนใหญ่ปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ได้แก่ โครงสร้างองค์กรไม่ชัดเจนและขาดบุคลากรที่รับผิดชอบโดยตรง ความไม่ต่อเนื่องของงบประมาณสนับสนุน และเทคโนโลยีสารสนเทศไม่ทันสมัย เป็นต้น

เมื่อจำแนกออกเป็นปัญหาหลัก 5 ด้านของการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ได้แก่ 1) ด้านการบริหารจัดการ 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 4) ด้านบุคลากร และ 5) ด้านเครือข่ายความร่วมมือ มีข้อค้นพบปัญหาการจัดการ ดังนี้

2.1 ด้านการบริหารจัดการ การจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยมีข้อค้นพบ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาด้านการบริหารจัดการของหน่วยงาน การจัดการคัมภีร์โบราณ ได้แก่ ปัญหาด้านโครงสร้างองค์กร ซึ่งมีหน่วยงานเพียง 3 แห่งเท่านั้นที่มีการกำหนดโครงสร้างองค์กรด้านการจัดการคัมภีร์โบราณที่เป็นรูปธรรมชัดเจน หน่วยงานที่เหลืออีก 9 แห่งส่วนใหญ่ไม่ได้กำหนดโครงสร้างด้านการจัดการคัมภีร์โบราณโดยตรงเพียงจัดทำเป็นโครงการขึ้นมาและเป็นแค่ส่วนหนึ่งของภารกิจหรืองานหนึ่งในกลุ่มงานที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานบางแห่งงานด้านคัมภีร์โบราณถูกกระจายไปอยู่ในกลุ่มงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องภายใต้โครงสร้างองค์กร ส่วนหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในท้องถิ่นชุมชน วัดไม่มีการแบ่งโครงสร้างเป็นรูปธรรมชัดเจน มีเพียงผู้นำท้องถิ่นชุมชน วัด และหน่วยงานจากภายนอกมาช่วยเหลือดูแลการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณให้เท่านั้น

ปัญหาด้านนโยบายการจัดการคัมภีร์โบราณ ส่วนใหญ่พบว่าหน่วยงานยังไม่มีนโยบายที่ชัดเจนด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ เนื่องจากหน่วยงานหลายแห่งไม่ได้กำหนดด้านการจัดการคัมภีร์โบราณเป็นภารกิจหน้าที่หลักของหน่วยงาน ดังนั้นในการกำหนดนโยบายด้านการจัดการคัมภีร์โบราณจึงไม่ได้ถูกกำหนดเป็นนโยบายหลักของหน่วยงานด้วย ซึ่งอาจจะส่งผลโดยตรงต่อการไม่ได้รับการสนับสนุนด้านต่าง ๆ เช่น ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยีเท่าที่ควร

การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารองค์กรทำให้นโยบายเปลี่ยน นโยบายด้านการจัดการคัมภีร์โบราณอาจจะไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นปัญหาความไม่ต่อเนื่องในการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณด้วย และเนื่องจากปัญหาด้านโครงสร้างและนโยบายไม่เอื้อต่อการจัดการคัมภีร์โบราณย่อมส่งผลให้การดำเนินงานคัมภีร์โบราณถูกจำกัดด้วยกรอบและแผนดำเนินงานคัมภีร์โบราณ

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า ปัญหาด้านการบริหารจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยมีปัญหา 5 ด้าน ได้แก่

2.1.1 ปัญหาโครงสร้างองค์กรไม่สอดคล้องและไม่เอื้อต่อการดำเนินการจัดการคัมภีร์โบราณ

2.1.2 ปัญหาด้านนโยบายการจัดการคัมภีร์โบราณไม่ได้ถูกกำหนดเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน

2.1.3 ปัญหาความไม่ต่อเนื่องในการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณเนื่องจากการเปลี่ยนผู้บริหารองค์กรอาจทำให้นโยบายด้านการจัดการคัมภีร์โบราณไม่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุน

2.1.4 ปัญหาการดำเนินงานคัมภีร์โบราณถูกจำกัดด้วยกรอบและแผนดำเนินงาน

2.1.5 ปัญหาด้านการเมืองท้องถิ่นเข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินงานคัมภีร์โบราณ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) ปัญหาโครงสร้างองค์กรไม่สอดคล้องและไม่เอื้อต่อการดำเนินการจัดการคัมภีร์โบราณ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“เนื่องจากเราเป็นหน่วยงานสนับสนุนที่จัดในเรื่องของการศึกษา ปัญหา คือตัวโครงสร้างที่ไม่ได้มุ่งที่การจัดการคัมภีร์โบราณ จึงทำให้การดำเนินงานต่าง ๆ ขึ้นอยู่กับหน่วยงานใหญ่ นโยบายโดยตรงเกี่ยวกับการจัดการคัมภีร์โบราณ จึงไม่ถูกกำหนด” [ผู้ให้ข้อมูล –สำนักศิลปและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา]

“เนื่องจากการเป็นหน่วยงานย่อยภายใต้เครือข่ายใหญ่ ตามโครงสร้างองค์กร ทำให้ศูนย์โบลานศึกษามีภาระงานในการดำเนินงานมากขึ้น ทำให้บุคลากรไม่สามารถดำเนินงานในด้านนี้ได้เต็มที่” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์โบลานศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

“โครงสร้างขององค์กรเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบลาน โดยเฉพาะ โครงสร้างขององค์กรที่มีการแยกย่อยหลายหน่วยงานในการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบลาน” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

2) ปัญหาด้านนโยบายการจัดการคัมภีร์โบลานไม่ได้ถูกกำหนดเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ด้านการบริหารจัดการ เช่น นโยบายไม่มีความชัดเจน ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย เช่น นโยบายหอธรรม แต่ปรากฏธรรมหาย” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์โบลานวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่]

“นโยบายของผู้บริหารนโยบายงานการจัดการที่มีอยู่นั้นอยู่ในโครงการใหญ่ ไม่ได้มีการระบุอย่างชัดเจน จึงทำให้งานไม่ได้รับการสนับสนุน” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา]

3) ปัญหาความไม่ต่อเนื่องในการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบลานเนื่องจากการเปลี่ยนผู้บริหารองค์กรอาจทำให้เห็นนโยบายด้านการจัดการคัมภีร์โบลานไม่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุน ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“นโยบายด้านการจัดการคัมภีร์โบลานไม่มีความต่อเนื่อง เนื่องจากการเปลี่ยนผู้บริหารองค์กร...ปัญหาจากนโยบายผู้บริหารแต่ละท่านแต่ละสมัยมีความแตกต่างกันทำให้มีการปรับนโยบาย” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

4) ปัญหาการดำเนินงานคัมภีร์โบลานถูกจำกัดด้วยกรอบและแผนดำเนินงาน ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“เนื่องจากสำนัก ฯ เป็นหน่วยงานสนับสนุน การดำเนินงานต่าง ๆ ถูกจำกัดด้วยกรอบและแผนการดำเนินงาน ทำให้การดำเนินงานมีขั้นตอนหลายขั้นตอน” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์โบลานศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

“ปัญหาของโครงสร้างองค์กรที่ลักษณะเป็นบล็อก หรือเป็น โครงสร้างที่กำหนดให้แต่ละคนมีหน้าที่จัดการงานเฉพาะของตน ทำให้การทำงาน ไม่มีลักษณะของการเป็นทีม” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ]

5) ปัญหาด้านการเมืองท้องถิ่นเข้ามาเกี่ยวข้องในการดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิล ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“การบริหารจัดการได้รับผลกระทบจากปัญหาทางการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง เนื่องจากการดำเนินงานส่วนใหญ่ อาศัยคนในชุมชนซึ่งชุมชนมีกลุ่มคนหลายกลุ่ม ทำให้การบริหารจัดการค่อนข้างยาก” [ผู้ให้ข้อมูล – สถาบันอนุรักษคัมภีร์ไบเบิล วัตถุประสงค์แห่งเมือง จังหวัดแพร่]

2.2 ด้านบุคลากร การจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยมีข้อค้นพบ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาด้านบุคลากรของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ได้แก่ ในกระบวนการดำเนินการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ตั้งแต่การสำรวจ การรวบรวม จัดเก็บ การลงทะเบียนและจัดทำบัญชีรายการ จัดหมวดหมู่ การอนุรักษ์ และการปริวรรต คัดลอก ถ่ายถอด แปลเนื้อหาคัมภีร์ไบเบิล จำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญด้านคัมภีร์ไบเบิลสามารถปริวรรต คัดลอก ถ่ายถอด และแปลเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลที่เป็นภาษาและอักษรโบราณต่าง ๆ ได้ เช่น ภาษาสันสกฤต ภาษาเขมรโบราณ ภาษาบาลีโบราณ ภาษาพม่า อักษรธรรมอีสาน อักษรธรรมล้านนา เป็นต้น ซึ่งพบว่าหน่วยงานหลายแห่งยังขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ด้านนี้ ทำให้เนื้อหาคัมภีร์ไบเบิลที่เป็นภาษาโบราณหรืออักษรเหล่านี้ยังไม่ได้รับการลงทะเบียนการจัดทำบัญชีรายการ จัดหมวดหมู่ การปริวรรตฯ และการเผยแพร่ให้บริการได้

การดำเนินงานการสำรวจคัมภีร์ไบเบิล บุคลากรต้องมีหลักการเจรจาโน้มน้าวมีหลักการติดต่อประสานงานที่ดีในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับคนในท้องถิ่นชุมชนเพื่อให้การดำเนินการสำรวจมีความราบรื่น สะดวกในการทำงานสำรวจคัมภีร์ไบเบิลในพื้นที่ดังกล่าว ซึ่งพบว่า มีหลายหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิล บุคลากรยังขาดประสบการณ์หลักการเจรจาที่ดีซึ่งเป็นสิ่งที่สำคัญมากในขั้นตอนการสำรวจคัมภีร์ไบเบิล

ขั้นตอนการสำรวจพบว่า มีหลายขั้นตอนในการทำงานบุคลากรต้องมีใจรัก ศรัทธา เสียสละ มุ่งมั่น ความอดทน มีจิตอาสา และประการสำคัญคือการทำงานเป็นทีม เนื่องจากบางกระบวนการดำเนินงานสำรวจคัมภีร์ไบเบิลมีหลายขั้นตอนที่ต้องดำเนินงานไปพร้อม ๆ กัน จำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และมีเพียงพอ จึงต้องอาศัยการทำงานเป็นทีมอย่างมาก ตั้งแต่ขั้นตอนการสำรวจตั้งแต่การอนุรักษ์เบื้องต้น การทำบัญชีรายการ การแยกชื่อเรื่อง วิเคราะห์หมวดหมู่เนื้อหา การถ่ายภาพคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัล เป็นต้น ซึ่งพบว่าหน่วยงานหลายแห่งที่มีกระบวนการดำเนินงานด้านการสำรวจมีบุคลากรไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานการสำรวจดังกล่าว ซึ่งไม่อาจทันการณ์ส่งผลต่อการสูญเสียมรดกวัฒนธรรมของชาติประเภทคัมภีร์ไบเบิล

หน่วยงานอีกหลายแห่งการจัดคัมภีร์ไบเบิลบุคลากรการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลส่วนใหญ่ยังมีภาระงานด้านอื่น ๆ นอกจากงานด้านคัมภีร์ไบเบิลด้วย เนื่องจากโครงสร้างขององค์กรไม่ได้กำหนดการจัดการคัมภีร์ไบเบิลเป็นภารกิจหน้าที่หลักของหน่วยงาน ดังนั้นบุคลากรจึงต้องทำงานด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากงานด้านคัมภีร์ไบเบิลด้วย หน่วยงานบางแห่งบุคลากรทำงานด้านคัมภีร์ไบเบิลมีรายได้ ค่าตอบแทน และความมั่นคงในอาชีพน้อย ทำให้บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญด้านนี้ขาดแรงจูงใจในการทำงานและลาออกไปทำงานด้านอื่นที่ค่าตอบแทน และความมั่นคงในอาชีพที่ดีกว่า

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า ปัญหาด้านบุคลากรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยมีปัญหา 6 ด้าน ได้แก่

2.2.1 ปัญหาขาดบุคลากรที่มีความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล

2.2.2 ปัญหาบุคลากรสายงานหลักและสายงานสนับสนุนด้านการดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิลไม่เพียงพอ

2.2.3 ปัญหาการขาดการทำงานเป็นทีม

2.2.4 ปัญหาขาดบุคลากรทำงานประจำ

2.2.5 ปัญหาบุคลากรขององค์กรมีภาระงานด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากงานด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล

2.2.6 ปัญหาค่าตอบแทน รายได้ และความมั่นคงมีน้อย

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) ปัญหาขาดบุคลากรที่มีความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ขาดบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ ปัจจุบันอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการอนุรักษ์จากมมส. ไม่มีบุคลากรประจำ การปริวรรตถ่ายถอดอาศัยคนในชุมชนร่วมมือกัน แต่ก็มีจำนวนไม่มาก เนื่องจากเยาวชนรุ่นใหม่ ไม่ค่อยให้ความสนใจในเรื่องนี้” [ผู้ให้ข้อมูล – วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด]

“ขาดความรู้ด้านการอ่านเขียนภาษาโบราณ ทำให้สามารถปริวรรต ถอด และแปลเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลและเผยแพร่ได้บางส่วน” [ผู้ให้ข้อมูล – สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดำเนินงาน เนื่องจากการเป็นหน่วยงานสนับสนุน จึงทำให้ไม่สามารถขอเพิ่มจำนวนบุคลากรได้” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์ไบเบิลศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

“ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดำเนินงาน รวมถึงการขาดทักษะของการทำงานเป็นทีม ดังนั้นวิธีแก้ไขจุดนี้ คือการขยายภาระงาน มีการขึ้นเงินเดือน และปลูกจิตสำนึกสำหรับลักษณะภาวะผู้นำ” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักศิลปและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา]

2) ปัญหาบุคลากรสายงานหลักและสายงานสนับสนุนด้านการดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิลไม่เพียงพอ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ขาดบุคลากรผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาโบราณ ภาษาสันสกฤต ภาษาบาลีโบราณ ภาษาเขมร ทำให้ไม่สามารถปริวรรต คัดลอก ถ่ายถอด และแปลเนื้อหาคัมภีร์ไบเบิลในภาษาเหล่านั้นได้” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“ขาดแคลนบุคลากรทั้งจำนวนที่ไม่เพียงพอ และบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะทางในการจัดการคัมภีร์ไบเบิล โดยเฉพาะการปริวรรต ถ่ายถอด” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

“ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถเฉพาะสาขา เช่น ภาษาสันสกฤต บาลีโบราณ เขมรโบราณ รวมถึงบุคลากรในสายงานสนับสนุน เช่น งานโสตฯ” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“ต้องมีความรู้เชี่ยวชาญทางด้านเอกสาร โบราณควบคู่กับความรู้ทางด้านไอที ซึ่งปัจจุบันบุคลากรที่มีความรู้ดังกล่าวยังคงขาดแคลน” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

3) ปัญหาการขาดการทำงานเป็นทีม ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถในการทำงาน รวมถึงการแบ่งงานด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลมีการแบ่งเป็นหลายส่วนงาน ทำให้บุคลากรขาดการทำงานเป็นทีม” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และขาดลักษณะของการทำงานเป็นทีม” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดธรรมกาย]

4) ปัญหาขาดบุคลากรทำงานประจำ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ปัจจุบันอาศัยผู้เชี่ยวชาญในการอนุรักษ์จากมมส ไม่มีบุคลากรประจำการปริวรรต ถ่ายถอดอาศัยคนในชุมชนร่วมมือกัน” [ผู้ให้ข้อมูล - วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด]

5) ปัญหาบุคลากรขององค์กรมีภาระงานด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากงานด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ขาดแคลนบุคลากร ที่มีความรู้ทางด้านคัมภีร์ไบเบิล ภาษา และเทคโนโลยี อันเนื่องมาจากภาระงานที่มาก ต่างคนต่างมีภาระงานของตน” [ผู้ให้ข้อมูล - โครงการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

6) ปัญหาค่าตอบแทน รายได้ และความมั่นคงมีน้อย ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“รายได้ของตำแหน่งด้านการจัดการคัมภีร์โบราณได้น้อยกว่าคุณวุฒิทางการศึกษา ทำให้บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถขาดแรงจูงใจในการทำงานและลาออกไปทำงานที่อื่นที่รายได้ดีกว่า” [ผู้ให้ข้อมูล – สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

2.3 ด้านงบประมาณ การจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยมีข้อค้นพบ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาด้านงบประมาณของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณ ได้แก่ หน่วยงานส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง หน่วยงานภาครัฐเท่านั้นที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ส่วนหน่วยงานหลายแห่งจัดการคัมภีร์โบราณได้รับงบประมาณจากการเขียน โครงการเสนอของบประมาณด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ โดยเฉพาะเขียนโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านคัมภีร์โบราณเพื่อขอทุนสนับสนุนการทำวิจัย ซึ่งพบว่าไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง อาจเนื่องมาจากไม่ใช้งบประมาณประจำปี และปัญหาผู้บริหารในระดับสูงขึ้นไปไม่เห็นความสำคัญและคุณค่าของคัมภีร์โบราณ โดยมุ่งเน้นให้การสนับสนุนกับโครงการเชิงพาณิชย์มากกว่า หน่วยงานบางแห่งมีปัญหาด้านข้อจำกัดด้านการเบิกจ่ายงบประมาณ ที่มีการทำงานล่าช้าไม่คล่องตัวเท่าที่ควร หน่วยงานในท้องถิ่นชุมชนไม่ได้เป็นหน่วยงานภาครัฐในการของบประมาณจากภาครัฐโดยตรงไม่สามารถของบประมาณได้ จึงจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือให้หน่วยงานภาครัฐช่วยของบประมาณให้ซึ่งมีหลายขั้นตอนและความยุ่งยากพอสมควร

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า ปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยด้านงบประมาณมีปัญหา 5 ด้านได้แก่

2.3.1 ปัญหางบประมาณที่ได้รับไม่แน่นอนไม่มีความต่อเนื่องสม่ำเสมอและไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณ

2.3.2 ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของคัมภีร์โบราณส่งผลต่อการไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอ

2.3.3 ปัญหาด้านข้อจำกัดด้านการเบิกจ่ายงบประมาณ

2.3.4 ปัญหาองค์กรให้การสนับสนุนงบประมาณการเขียนโครงการลักษณะเชิงพาณิชย์มากกว่าการเขียนโครงการงบประมาณด้านคัมภีร์โบราณจึงไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณเท่าที่ควร

2.3.5 ปัญหาหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในท้องถิ่นชุมชนไม่สามารถของบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐได้โดยตรง

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) ปัญหางบประมาณที่ได้รับไม่แน่นอนไม่มีความต่อเนื่องสม่ำเสมอและไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิล ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“งบประมาณไม่เพียงพอ ทำให้การดำเนินการต่าง ๆ ล่าช้า เช่น การจัดหาเทคโนโลยีที่ทันสมัย รวมถึงการพัฒนาบุคลากร” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

“งบประมาณยังไม่เพียงพอ เนื่องจากงบที่ได้รับถูกนำไปใช้ในหน่วยอื่น อีกทั้งเทคโนโลยีมีราคาค่อนข้างสูง จึงทำให้งบประมาณที่ได้รับก็ยังถือว่าไม่เพียงพอ” [ผู้ให้ข้อมูล – โครงการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

“งบประมาณที่ได้รับยังไม่เพียงพอต่อการดำเนินงาน เพราะงบประมาณที่ได้ส่วนใหญ่นำไปใช้กับการทำนุบำรุงค่อนข้างมาก และงบที่ได้มาก็ต้องมีการแบ่งทำในด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากงานเกี่ยวกับการจัดการคัมภีร์ไบเบิล” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ]

2) ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของคัมภีร์ไบเบิลส่งผลต่อการไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“การเขียนกรอบงาน หรือแผนงานระดับนานาชาติ เพื่อการเป็นศูนย์ไบเบิล แม้จะมีแผนงาน แต่ก็ยังไม่ได้รับงบประมาณสนับสนุน” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์ไบเบิลศึกษา สถาบันสันนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

“ความไม่แน่นอน สม่ำเสมอของงบประมาณ การจัดทำเป็นโครงการเสนอขอไปอาจไม่ได้รับการสนับสนุนก็ได้ ต้องขึ้นอยู่กับสำนัก” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ]

3) ปัญหาด้านข้อจำกัดด้านการเบิกจ่ายงบประมาณ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ปัญหาที่พบส่วนใหญ่อยู่ที่การจัดสรรงบประมาณ การเบิกจ่ายงบประมาณ เนื่องจากการเบิกจ่ายบางอย่างต้องใช้หลักฐานการเงินประกอบเสมอ ซึ่งบางครั้งการออกภาคสนามหลักฐานเอกสารการเงินบางอย่างไม่มี ไม่สามารถขอใบเสร็จได้” [ผู้ให้ข้อมูล - ศูนย์ไบเบิลศึกษา สถาบันสันนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

4) ปัญหาองค์กรให้การสนับสนุนงบประมาณการเขียนโครงการลักษณะเชิงพาณิชย์มากกว่าการเขียนโครงการงบประมาณด้านคัมภีร์ไบเบิลจึงไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณเท่าที่ควร ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“สถาบันเน้นให้เขียน โครงการเชิงพาณิชย์ และเชิงวิชาการที่เพิ่มคุณค่าและเพิ่มมูลค่าต่อยอดเป็นนวัตกรรมจึงจะได้รับงบประมาณ ซึ่งการเขียน โครงการการจัดการคัมภีร์โบราณ ไม่สามารถเขียนในลักษณะนี้ได้ทั้งหมด” [ผู้ให้ข้อมูล – สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

5) ปัญหาหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในท้องถิ่นชุมชนไม่สามารถของบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐได้โดยตรง

“การของบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ ทางวัดไม่สามารถขอด้วยตัวเองได้ ต้องขอผ่านหน่วยงานอื่น ๆ ซึ่งบางครั้งไม่ได้รับงบประมาณ และงบประมาณได้มალ่าช้า งบประมาณด้านการบริจาคไม่เพียงพอ” [ผู้ให้ข้อมูล – สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ วัดสูงเม่น จังหวัดแพร่]

2.4 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยมีข้อค้นพบ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า ปัญหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณ ได้แก่ หน่วยงานส่วนใหญ่อยู่ในช่วงการเริ่มต้นนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณ จึงมีปัญหาด้านขาดเทคโนโลยีและอุปกรณ์เครื่องมือไม่เพียงพอ ไม่ทันสมัยและไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเทคโนโลยีและอุปกรณ์เครื่องมือดังกล่าวมีราคาค่อนข้างสูง จึงเป็นเรื่องยากที่จะได้รับงบประมาณสนับสนุน หน่วยงานหลายแห่งจึงได้ดำเนินการนำเทคโนโลยีมาใช้เท่าที่สามารถดำเนินการได้

การนำมาเทคโนโลยีมาใช้พบว่ายังไม่มีการวางแผนแนวทางที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานคัมภีร์โบราณได้ และปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ บุคลากรของหน่วยงานยังไม่พร้อมในการใช้เทคโนโลยี และเครื่องมืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานคัมภีร์โบราณ เนื่องจากยังไม่ได้รับการฝึกอบรมหรือเรียนรู้เทคโนโลยีดังกล่าว ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ย่อมจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานที่ล่าช้าหรือสร้างความยุ่งยากในการดำเนินงานคัมภีร์โบราณได้

ประเด็นปัญหาด้านโครงสร้างองค์กรของหน่วยงานหลายแห่งการจัดการคัมภีร์โบราณไม่เอื้อต่อการนำเทคโนโลยีและอุปกรณ์เครื่องมือมาใช้ เนื่องจากหน่วยงานหรือกลุ่มงานด้านจัดการคัมภีร์โบราณไม่สามารถบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีได้ด้วยตนเองต้องขึ้นอยู่กับหน่วยงานอื่นที่มีหน้าที่โดยตรง เช่น ศูนย์คอมพิวเตอร์ สำนักเทคโนโลยี เป็นต้น

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า ปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศมีปัญหา 4 ด้านได้แก่

2.4.1 ปัญหาการขาดเทคโนโลยีและอุปกรณ์เครื่องมือไม่เพียงพอ ไม่ทันสมัย ไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินการคัมภีร์โบราณ

2.4.2 ปัญหาบุคลากรไม่พร้อมในการใช้เทคโนโลยีและเครื่องมืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานคัมภีร์โบราณ

2.4.3 ปัญหาหน่วยงานหรือกลุ่มงานหลักด้านจัดการคัมภีร์โบราณไม่สามารถบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับหน่วยงานอื่นที่มีหน้าที่โดยตรง

2.4.4 ปัญหาการขาดการฝึกอบรมการใช้งานเทคโนโลยีและอุปกรณ์เครื่องมือด้านการจัดการคัมภีร์โบราณที่ถูกต้องตามหลักวิธีการใช้งาน

โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1) ปัญหาการขาดเทคโนโลยีและอุปกรณ์เครื่องมือไม่เพียงพอ ไม่ทันสมัย ไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินการคัมภีร์โบราณ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“ความพร้อมของเทคโนโลยี ทั้งอุปกรณ์ล่าสมัยไม่มีประสิทธิภาพมากพอ โปรแกรมฐานข้อมูลต่าง ๆ ยังไม่สอดคล้องกับการจัดเก็บข้อมูลในคัมภีร์โบราณ ทำให้ยังต้องอาศัยจากมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่มาช่วย” [ผู้ให้ข้อมูล – สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ วัดสูงเม่น จังหวัดแพร่]

“เทคโนโลยีและอุปกรณ์ไม่เพียงพอและไม่ทันสมัยการเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์โบราณมีความยาก เนื่องจากในระบบฐานข้อมูลสามารถเข้าเนื้อหาได้บางส่วนเท่านั้น” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“เทคโนโลยีมีความล่าสมัย และ ไม่เพียงพอ อีกทั้งยังมีประสิทธิภาพการทำงานที่ต่ำ ทำให้การจัดการข้อมูลได้ข้อมูลที่ไม่สามารถใช้ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ หรือ ไม่สามารถพัฒนาต่อยอดได้ อีกทั้งเทคโนโลยีดังกล่าว ยังส่งกระทบต่อต้นฉบับ” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ]

2) ปัญหาบุคลากรไม่พร้อมในการใช้เทคโนโลยีและเครื่องมืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานคัมภีร์โบราณ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“นักวิชาการคอมพิวเตอร์และบุคลากรยังขาดความเข้าใจในการพัฒนาระบบโปรแกรมด้านคัมภีร์โบราณ” [ผู้ให้ข้อมูล – สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่]

“ยังขาดโปรแกรม และฐานข้อมูลที่จะจัดการ รวมถึงการเซทระบบ ต่าง ๆ มีปัญหาด้านความสอดคล้องของเทคโนโลยีกับบุคคลผู้ปฏิบัติงาน” [ผู้ให้ข้อมูล – โครงการอนุรักษ์ คัมภีร์โบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]

3) ปัญหาหน่วยงานหรือกลุ่มงานหลักด้านจัดการคัมภีร์โบราณไม่สามารถบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับหน่วยงานอื่นที่มีหน้าที่โดยตรง ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“นอกจากนี้ยังมีปัญหาด้านความเสี่ยงต่อข้อมูลสูญหาย เนื่องจากทางสถาบันไม่ได้รับฝึคชอบทางด้านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์โดยตรง” [ผู้ให้ข้อมูล - สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ]

“ทางสำนักไม่มีฐานข้อมูลต้องขอทางสำนักคอมฯ ดูจัดการให้ ทำให้การบริหารจัดการไม่สามารถบริหารจัดการต่าง ๆ ได้เอง ต้องขึ้นอยู่กับส่วนกลาง เช่น การให้บริการ ถ้าระบบส่วนกลางล่ม ก็จะทำให้บริการไม่ได้” [ผู้ให้ข้อมูล - สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมา]

4) ปัญหาการขาดการฝึกอบรมการใช้งานเทคโนโลยีและอุปกรณ์เครื่องมือด้านการจัดการคัมภีร์โบราณที่ถูกต้องตามหลักวิธีการใช้งาน ดังจะเห็นได้จาก

“บุคลากรยังขาดความรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีและอุปกรณ์สมัยใหม่ด้านการจัดการคัมภีร์โบราณเนื่องจากขาดการฝึกอบรม” [ผู้ให้ข้อมูล – หอสมุดแห่งชาติ]

2.5 ด้านมาตรฐานการดำเนินงาน การจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยมีข้อค้นพบ ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูลหลักส่วนใหญ่เห็นว่า หน่วยงานส่วนใหญ่มีปัญหาขาดมาตรฐานการดำเนินงานด้านอนุรักษ์และจัดเก็บคัมภีร์โบราณที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้แก่ ปัญหาบุคลากรด้านการอนุรักษ์การขาดฝึกอบรมเทคนิคใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ และปัญหาการขาดอุปกรณ์ในการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณทำให้ไม่สามารถอนุรักษ์ได้ตามมาตรฐาน

จากความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักสรุปได้ว่า ปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยด้านเครือข่ายและความร่วมมือมีปัญหา 2 ด้าน ได้แก่

2.5.1 ปัญหาบุคลากรด้านการอนุรักษ์การขาดฝึกอบรมเทคนิคใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์

2.5.2 ปัญหาการขาดอุปกรณ์ในการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณทำให้ไม่สามารถอนุรักษ์ได้ตามมาตรฐาน

1) ปัญหาบุคลากรด้านการอนุรักษ์การขาดฝึกอบรมเทคนิคใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ ดังความเห็นของผู้ให้ข้อมูลหลักที่ระบุว่า

“การขาดการเรียนรู้ ฝึกอบรม ศึกษาดูงานเทคนิคใหม่ ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์” [ผู้ให้ข้อมูล – สำนักหอสมุดแห่งชาติ]

2) ปัญหาการขาดอุปกรณ์ในการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณทำให้ไม่สามารถอนุรักษ์ได้ตามมาตรฐาน

“ศูนย์จะทำการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณแบบเบื้องต้นเท่าที่ทำได้ โดยจะเลือกเฉพาะคัมภีร์โบราณฉบับที่มีความสำคัญ การอนุรักษ์ส่วนใหญ่จะเริ่มจากการเข้าไปสำรวจคัมภีร์โบราณในวัด” [ผู้ให้ข้อมูล – ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่]

ตอนที่ 3 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย มีผลการพัฒนารูปแบบ ดังนี้

3.1 ผลการร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย โดยการนำข้อค้นพบด้านสภาพการจัดการ ด้านปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จและด้านปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณมาประมวลเป็นร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ได้ส่วนประกอบและรายละเอียดของร่างรูปแบบ จำแนกได้เป็น 2 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการบริหารองค์การการจัดการคัมภีร์โบราณของประเทศไทย
- 2) ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณของประเทศไทย

3.1.1 ด้านการบริหารองค์การการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย มีรายละเอียดการร่างรูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 5.1 ข้อค้นพบด้านการบริหารองค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย

การบริหาร องค์กร	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา	ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ
1. นโยบาย	<p>1. นโยบายการพัฒนาคัมภีร์ไบเบิลให้เป็นดิจิทัลเพื่อการอนุรักษ์และการให้บริการการทะนุบำรุงฟื้นฟู และสืบทอดคัมภีร์ไบเบิลให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นชุมชนและของชาติ โดยจัดให้เป็นนโยบายหลักขององค์กร</p> <p>2. นโยบายการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาด้านคัมภีร์ไบเบิล โดยการจัดตั้งเป็นสถาบัน ศูนย์ โครงการ และพิพิธภัณฑ์ด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล เพื่อสร้างความตระหนักในการเห็นถึงความสำคัญและรู้ถึงคุณค่าของคัมภีร์ไบเบิล ส่งเสริมการเรียนการสอนด้านการอ่านเขียนเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิล เพื่อสร้างแรงศรัทธาทางพุทธศาสนาในคัมภีร์ไบเบิล</p>	<p>1. ปัญหาด้านนโยบายการจัดการคัมภีร์ไบเบิลไม่ได้ถูกกำหนดเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน</p> <p>2. ไม่เป็นนโยบายสายงานหลัก</p> <p>3. นโยบายไม่ชัดเจน</p>	<p>1. กำหนดนโยบายด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลให้เป็นนโยบายหลักขององค์กร ได้แก่ กำหนดเป็นนโยบายหลักในแผนยุทธศาสตร์ กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ กำหนดเป็นเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์และกำหนดเป็นภารกิจหลักขององค์กร</p> <p>2. กำหนดนโยบายการสร้างความค่าและสร้างความตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ไบเบิลในฐานะเป็นมรดกภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ได้แก่ นโยบายการทะนุบำรุงอนุรักษ์ฟื้นฟู และสืบทอดคัมภีร์ไบเบิล นโยบายการจัดตั้งเป็นสถาบัน ศูนย์ โครงการ หรือพิพิธภัณฑ์ด้านคัมภีร์ไบเบิล นโยบายการพัฒนาคัมภีร์ไบเบิลเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวด้านมรดกภูมิปัญญาของท้องถิ่นและของชาติ และนโยบายสร้างความศรัทธาทางพุทธศาสนา</p>

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

การบริหาร องค์กร	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา	ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ
2. กลยุทธ์	<p>1. กลยุทธ์ระดับองค์กร ได้แก่ กำหนดกลยุทธ์ให้เป็นแผนยุทธศาสตร์องค์กร กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือการจัดการ คัมภีร์ไบเบิลในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ และระดับนานาชาติ</p> <p>2. กลยุทธ์ระดับกิจการ ได้แก่ กลยุทธ์การเผยแพร่และบริการคัมภีร์ไบเบิลในรูปแบบดิจิทัล กลยุทธ์การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดเก็บ อนุรักษ์ และเผยแพร่คัมภีร์ไบเบิล</p> <p>3. กำหนดกลยุทธ์ระดับหน้าที่ ได้แก่ กลยุทธ์ส่งเสริมความรู้ให้กับประชาชนได้มีความตระหนักเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ไบเบิล</p> <p>4. กลยุทธ์ให้บุคลากรมีความเป็นอิสระในการทำงานด้านคัมภีร์ไบเบิล</p>	- กลยุทธ์ไม่สอดคล้อง ไม่เหมาะสมกับนโยบาย	<p>1. กำหนดกลยุทธ์เน้นการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องท้องถิ่นชุมชน วัด สถาบันการศึกษา</p> <p>2. กำหนดกลยุทธ์การสร้าง ความศรัทธาในคัมภีร์ไบเบิล</p>

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

การบริหาร องค์กร	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา	ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ
3. โครงสร้าง องค์กร	<p>1. โครงสร้างองค์กรมีความชัดเจน จัดตั้งเป็นหน่วยงาน สถาบัน ศูนย์ และจัดตั้งเป็นโครงการขึ้นมาโดยเฉพาะสำหรับการจัดการคัมภีร์ไบเบิล โดยตรง จัดตั้งเป็นหน่วยงาน หรือ กลุ่ม หลักภายใต้โครงสร้างขององค์กร มีการแบ่งโครงสร้างองค์กรเป็นกลุ่มงานหลักด้านคัมภีร์ไบเบิลและกลุ่มงานย่อย เพื่อมีหน้าที่รับผิดชอบตามภารกิจงานด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล มีการแบ่งโครงสร้างองค์กรกลุ่มงานสายสนับสนุนภารกิจด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลที่ชัดเจน</p> <p>2. โครงสร้างองค์กรมีผู้นำชุมชนชาวบ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการและดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิล</p>	<p>1. ปัญหาโครงสร้างองค์กรไม่สอดคล้องและไม่เอื้อต่อการดำเนินการจัดการคัมภีร์ไบเบิล</p>	<p>1. มีโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน สอดคล้องกับการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิล</p> <p>2. มีการจัดตั้งเป็นสถาบันโครงการ ศูนย์ และพิพิธภัณฑสถานขึ้นมาโดยเฉพาะสำหรับการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลโดยตรง</p>

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

การบริหาร องค์กร	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา	ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ
4. ระบบการทำงาน	<p>1. ระบบการทำงานมีความชัดเจน มีการมอบหมายหน้าที่งานตามภารกิจของหน่วยงาน ภารกิจกลุ่มงานหลัก กลุ่มงานย่อยหรือกลุ่มงานสนับสนุนที่ชัดเจนและเหมาะสม มีสายบังคับบัญชา ระหว่างกลุ่มหรือกลุ่มงาน แผนก ฝ่ายที่ชัดเจนเหมาะสม การประสานงานของหน่วยงานได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ระบบการทำงานกระจายอยู่กลุ่มงานต่าง ๆ ตามภารกิจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง โดยมีลักษณะการทำงานที่ส่งเสริมประสานงานร่วมมือกันทำงานอย่างเป็นระบบ</p> <p>2. ระบบการทำงานเป็นทีมหรือคณะทำงาน มีการแบ่งการทำงานร่วมกันเป็นทีมงานมีการประสานการทำงานตามลำดับขั้นตอนตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย</p> <p>3. ระบบการทำงานมีผู้นำชุมชน ชาวบ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิล</p>	<p>1. ปัญหาความไม่ต่อเนื่องในการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลเนื่องจากการเปลี่ยนผู้บริหารองค์กรอาจทำให้ นโยบายด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลไม่ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุน</p> <p>2. ปัญหาการดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิลถูกจำกัดด้วยกรอบและแผนดำเนินงาน</p>	<p>1. ระบบการทำงานมีการกำหนดเป้าหมายชัดเจนให้การดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิล</p> <p>2. ระบบการทำงานต้องมีการวางแผนให้การทำงานสอดคล้องกันและส่งเสริมกัน</p>

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

การบริหารองค์กร	ปัญหา	ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ
5. บุคลากร		
5.1 ผู้บริหาร	1. ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของ คัมภีร์ไบเบิลส่งผลต่อการไม่ได้รับการ สนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอ	1. ผู้บริหารหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของ คัมภีร์ไบเบิลเข้าไปมีส่วนร่วมในการ กำหนดทิศทางขององค์กรไปในทิศทาง เดียวกัน ได้แก่การวางแผนกลยุทธ์ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม ทิศทาง และสามารถบริหารกลยุทธ์ได้สอดคล้อง กับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและ ภายนอกองค์กร 2. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ เป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถและเข้าใจ หลักการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิล มีทักษะการบริหารจัดการ ได้แก่ ทักษะ ในการวางแผน การประสานงาน การ ควบคุมงาน และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ การบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิลได้อย่างมี ประสิทธิภาพ 3. ผู้บริหารให้การสนับสนุนในการ จัดการคัมภีร์ไบเบิลในทุกด้าน ได้แก่ สนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร และด้านเทคโนโลยีและอุปกรณ์เครื่องมือ ในการดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิล เป็นต้น

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

การบริหารองค์กร	ปัญหา	ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ
5. บุคลากร		
5.2 ผู้ปฏิบัติงาน	<ol style="list-style-type: none"> ขาดบุคลากรที่มีความรู้ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญด้านการจัดการ คัมภีร์ไบเบิล บุคลากรด้านการดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิลไม่เพียงพอ ขาดการทำงานเป็นทีม ขาดบุคลากรทำงานประจำ บุคลากรขององค์กรมีภาระงานด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากงานด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ค่าตอบแทน รายได้ และความมั่นคงมีน้อย 	<ol style="list-style-type: none"> กระบวนการทำงานที่สนับสนุนบุคลากรในการทำงานเต็มตามศักยภาพ การส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาบุคลากรให้เป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบและมีความรู้ด้านเทคโนโลยี ควบคู่ไปด้วย บุคลากรมีใจรัก ศรัทธา เสียสละ มุ่งมั่น ความอดทน และมีจิตอาสา บุคลากรมีค่านิยม วิสัยทัศน์ร่วมกัน และอุดมการณ์มุ่งมั่นจะทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ บุคลากรมีทักษะการเจรจาต่อรอง โน้มน้าว การติดต่อประสานงานที่ดี และความสัมพันธ์อันดีกับเครือข่าย

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

การบริหารองค์กร	ปัญหา	ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ
6. งบประมาณ	<p>1. งบประมาณที่ได้รับไม่แน่นอน ไม่มี ความต่อเนื่องสม่ำเสมอและไม่เพียงพอ ต่อการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิล</p> <p>2. ผู้บริหารไม่เห็นความสำคัญของ คัมภีร์ไบเบิลส่งผลต่อการไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณที่เพียงพอ</p> <p>3. มีข้อจำกัดด้านการเบิกจ่ายงบประมาณ</p> <p>4. องค์กรให้การสนับสนุนงบประมาณ การเขียนโครงการลักษณะเชิงพาณิชย์ มากกว่าการเขียนโครงการงบประมาณ ด้านคัมภีร์ไบเบิลจึงไม่ได้รับการ สนับสนุนงบประมาณเท่าที่ควร</p> <p>5. หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ในท้องถิ่นชุมชนไม่สามารถของบประมาณ สนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐได้ โดยตรง</p>	<p>1. ผู้บริหารให้การสนับสนุนงบประมาณ ประจำอย่างเพียงพอและอย่างต่อเนื่อง เหมาะสมกับการดำเนินงานการจัดการ คัมภีร์ไบเบิล</p> <p>2. การสนับสนุนในการจัดหาแหล่ง สนับสนุนงบประมาณจากแหล่งอื่น ๆ ที่ให้การสนับสนุนด้านการจัดการมรดก ทางวัฒนธรรมจากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน หรือองค์กร ไม่แสวงหากำไรทั้งในประเทศและ ในต่างประเทศ</p> <p>3. การสนับสนุนความร่วมมือในการ จัดหาจากแหล่งสนับสนุนทุนวิจัย จากภายในและจากแหล่งภายนอกที่ให้การ สนับสนุนส่งเสริมการทำวิจัยด้าน มรดกทางวัฒนธรรม</p> <p>4. การสร้างความศรัทธาและสร้างคุณค่า ของคัมภีร์ไบเบิลความรู้สึกร่วมกัน ความเป็นเจ้าของในฐานะเป็นตัวแทนการ สืบทอดพุทธศาสนาที่จะเอื้อต่อการได้รับ เงินจากการบริจาค การทำบุญ การสวด ทนมาทะนุ บำรุงรักษา ฟื้นฟู สืบทอด คัมภีร์ไบเบิล</p>

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

การบริหารองค์กร	ปัญหา	ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ
7. เครือข่ายและความร่วมมือ		<ol style="list-style-type: none"> 1. เครือข่ายและความร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ ช่วยให้การดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และไม่มีขั้นตอนที่ยุ่งยากในการติดต่อประสานงาน 2. เครือข่ายและความร่วมมือระดับองค์กร/สถาบันการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ช่วยเหลือในด้านบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยี อุปกรณ์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ เทคนิควิธีการ เทคโนโลยีสมัยใหม่ 3. การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับประชาชนในท้องถิ่นชุมชนที่มีแหล่งคัมภีร์ไบเบิล 4. เครือข่ายและความร่วมมือแบบเป็นทางการ มีแบบแผนข้อตกลงความร่วมมือกันและการวัดประเมินผลการทำงานร่วมกันในด้านต่าง ๆ ในการจัดการคัมภีร์ไบเบิลที่ชัดเจน 5. สร้างเครือข่ายและความร่วมมือภายในองค์กร ช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิล 6. เครือข่ายและความร่วมมือในระดับนานาชาติ ช่วยสนับสนุนเรื่องงบประมาณ เทคโนโลยีและอุปกรณ์สมัยใหม่ และด้านเทคนิควิธีการใหม่ๆ ด้านการดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิล

ตารางที่ 5.1 (ต่อ)

การบริหารองค์กร	ปัญหา	ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จ
8. เทคโนโลยี สารสนเทศ	<p>1. ปัญหาการขาดเทคโนโลยีและอุปกรณ์เครื่องมือไม่เพียงพอ ไม่ทันสมัย ไม่มีประสิทธิภาพในการดำเนินการคัมภีร์ไบเบิลาน</p> <p>2. ปัญหาบุคลากรไม่พร้อมในการใช้เทคโนโลยีและเครื่องมืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิลาน</p> <p>3. ปัญหาหน่วยงานหรือกลุ่มงานหลักด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลานไม่สามารถบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ต้องขึ้นอยู่กับหน่วยงานอื่นที่มีหน้าที่โดยตรง</p> <p>4. ปัญหาการขาดการฝึกอบรมการใช้งานเทคโนโลยีและอุปกรณ์เครื่องมือด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลานที่ถูกต้องตามหลักวิธีการใช้งาน</p>	<p>1. ความทันสมัยของเทคโนโลยี</p> <p>2. ความเพียงพอของเทคโนโลยีที่ใช้ในการดำเนินการ</p> <p>3. ระบบเครือข่ายครอบคลุมการใช้งานอย่างทั่วถึง</p> <p>4. ระบบฐานข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว มีความเสถียร มีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล มีผู้ดูแลระบบและมีการบำรุงรักษาและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง</p> <p>5. การพัฒนาซอฟต์แวร์ที่เหมาะสมกับลักษณะงาน โดยการออกแบบฐานข้อมูลและพัฒนาเครื่องมือฟังก์ชันการทำงานต่าง ๆ ง่าย สะดวกต่อการใช้งาน</p>

จากตารางที่ 5.1 ข้อค้นพบด้านการบริหารองค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลานในประเทศไทย ทำให้สามารถประมวลผลเป็นร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลานในประเทศไทย ได้ 2 ส่วนประกอบ ได้แก่ 1) การบริหารองค์กรจัดการคัมภีร์ไบเบิลานคัมภีร์ไบเบิลานในประเทศไทย และ 2) ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จด้านการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิลานในประเทศไทย ดังนี้

1) การบริหารองค์กรจัดการคัมภีร์ไบเบิลานในประเทศไทย มีส่วนประกอบ ได้แก่

(1) นโยบาย มีรายละเอียด ดังนี้

ก. นโยบายการพัฒนาคัมภีร์ไบเบิลานให้เป็นดิจิทัล เพื่อการอนุรักษ์และการให้บริการการทะนุ บำรุง ฟื้นฟู และสืบทอดคัมภีร์ไบเบิลานให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นชุมชนและของชาติ โดยจัดให้เป็นนโยบายหลักขององค์กร

ข. นโยบายการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาด้านคัมภีร์ไบเบิลาน โดยการจัดตั้งเป็นสถาบัน ศูนย์ โครงการ และพิพิธภัณฑ์ด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลาน เพื่อสร้างความตระหนัก

ในการเห็นถึงความสำคัญและรู้ถึงคุณค่าคัมภีร์ไบเบิล ส่งเสริมการเรียนรู้การสอนด้านการอ่านเขียน เนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิล เพื่อสร้างแรงศรัทธาทางพุทธศาสนาในคัมภีร์ไบเบิล

(2) กลยุทธ์ มีรายละเอียด ดังนี้

ก. กำหนดกลยุทธ์ให้เป็นแผนยุทธศาสตร์องค์กร

ข. กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับประเทศและระดับนานาชาติ

ค. กลยุทธ์การเผยแพร่และบริการคัมภีร์ไบเบิลในรูปแบบดิจิทัล

ง. กลยุทธ์การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดเก็บ อนุรักษ์ และเผยแพร่คัมภีร์ไบเบิล

จ. กลยุทธ์ส่งเสริมความรู้ให้กับประชาชน ได้มีความตระหนักเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ไบเบิล

ฉ. กลยุทธ์ให้บุคลากรมีความเป็นอิสระในการทำงานด้านคัมภีร์ไบเบิล

(3) โครงสร้างองค์กร มีรายละเอียด ดังนี้

ก. โครงสร้างองค์กรมีความชัดเจน โดยการจัดตั้งเป็นหน่วยงาน สถาบัน ศูนย์ หรือจัดตั้งเป็นโครงการขึ้นมาโดยเฉพาะสำหรับการจัดการคัมภีร์ไบเบิล โดยตรง จัดตั้งเป็นหน่วยงานหรือกลุ่มหลักภายใต้โครงสร้างขององค์กร มีการแบ่งโครงสร้างองค์กรเป็นกลุ่มงานหลักด้านคัมภีร์ไบเบิลและกลุ่มงานย่อยเพื่อมีหน้าที่รับผิดชอบตามภารกิจงานด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล มีการแบ่งโครงสร้างองค์กรกลุ่มงานสายสนับสนุนภารกิจด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลที่ชัดเจน

ข. โครงสร้างองค์กรมีผู้นำชุมชน ชาวบ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการและดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิล

(4) ระบบการทำงาน มีรายละเอียด ดังนี้

ก. ระบบการทำงานมีความชัดเจน มีการมอบหมายหน้าที่งานตามภารกิจของหน่วยงาน ภารกิจกลุ่มงานหลัก กลุ่มงานย่อยหรือกลุ่มงานสนับสนุนที่ชัดเจนและเหมาะสมด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล และมีสายบังคับบัญชาระหว่างกลุ่มหรือกลุ่มงาน แขนง ฝ่ายที่ชัดเจนเหมาะสม การประสานงานของหน่วยงานได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ระบบการทำงานกระจายอยู่กลุ่มงานต่าง ๆ ตามภารกิจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยมีลักษณะการทำงานที่ส่งเสริมประสานงานร่วมมือกันทำงานอย่างเป็นระบบ

ข. ระบบการทำงานเป็นทีมหรือคณะทำงาน มีการแบ่งการทำงานร่วมกันเป็นทีมงานมีการประสานการทำงานตามลำดับขั้นตอนตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

ค. ระบบทำงานมีผู้นำชุมชน ชาวบ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิล

(5) บุคลากร ประกอบด้วย 1) ผู้บริหาร 2) ผู้ปฏิบัติงาน

ก. ผู้บริหาร มีรายละเอียด ดังนี้

ก) ผู้บริหารให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของคัมภีร์ไบเบิลเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางขององค์กรไปในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ การวางแผนกลยุทธ์ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม ทิศทาง และสามารถบริหารกลยุทธ์ได้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกองค์กร

ข) ผู้บริหารมีภาวะผู้นำเป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถและเข้าใจหลักการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิล มีทักษะการบริหารจัดการ ได้แก่ ทักษะในการวางแผน การประสานงาน การควบคุมงาน และสามารถนำมาประยุกต์ใช้การบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ค) ผู้บริหารให้การสนับสนุนในการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในทุกด้าน ได้แก่ สนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านบุคลากรและด้านเทคโนโลยีและอุปกรณ์เครื่องมือในการดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิล เป็นต้น

ข. ผู้ปฏิบัติงาน มีรายละเอียด ดังนี้

ก) บุคลากรประจำสายงานหลัก เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์และความเชี่ยวชาญด้านคัมภีร์ไบเบิล มีความรู้ด้านเทคโนโลยีควบคู่ไปด้วย โดยกำหนดคุณลักษณะและทักษะด้านการปฏิบัติงานไว้อย่างชัดเจนและเหมาะสม ได้แก่ เป็นผู้มีความรู้และความเข้าใจด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล มีความสามารถอ่านอักษรหรือภาษาโบราณได้

ข) บุคลากรประจำสายงานสนับสนุนการจัดการคัมภีร์ไบเบิล โดยกำหนดคุณลักษณะและทักษะที่เหมาะสมกับงาน และเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถในสายงานแต่ละด้านของงานสนับสนุนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลที่เกี่ยวข้องและมีความรู้ด้านเทคโนโลยีควบคู่ไปด้วย ได้แก่ ด้านเทคโนโลยีและเครือข่าย ด้านการถ่ายภาพและการสแกนดิจิทัล ด้านการอนุรักษ์ด้านการเงินและธุรการ และด้านงานเทคนิคอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ค) บุคลากรจากท้องถิ่นชุมชนและจากหน่วยงานภายนอก เข้ามาช่วยด้านการบริหารจัดการและกระบวนการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิล ได้แก่ ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าอาวาส พระ สามเณร ชาวบ้าน ประชาชนชาวบ้าน คณะกรรมการวัด เยาวชน อาสาสมัครตามแหล่งที่ตั้งหน่วยงานหรือตามแหล่งที่มีคัมภีร์ไบเบิล

ง) บุคลากรมีการทำงานร่วมกันเป็นทีมงานทั้งสายงานหลักและสายสนับสนุน ประสานการทำงานตามลำดับขั้นตอนหรือกระบวนการตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายและมีความเป็นอิสระในการทำงาน

(6) งบประมาณ มีรายละเอียด ดังนี้

ก. งบประมาณสนับสนุนประจำปี ได้รับจากการจัดสรรงบประมาณประจำปี หรือการทำงานงบประมาณค่าใช้จ่ายไว้ล่วงหน้าในแต่ละปีอย่างเพียงพอ

ข. งบประมาณจากการจัดทำโครงการด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ โดยเฉพาะ เพื่อของบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการที่จัดทำขึ้นมานอกเหนือจากงบประมาณประจำที่ได้รับในแต่ละปี

ค. งบประมาณจากหน่วยงานภาครัฐ เอกชน องค์กรที่ไม่แสวงผลกำไร ที่ให้ทุนสนับสนุนด้านการส่งเสริม อนุรักษ์ สืบต่อมรดกทางวัฒนธรรมทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ง. งบประมาณจากการขอทุนการทำวิจัยจากแหล่งทุนวิจัยภายในหน่วยงาน และจากแหล่งทุนวิจัยภายนอกหน่วยงาน ที่ให้ทุนการวิจัยด้านการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมหรือ การวิจัยด้านเนื้อหาทางมรดกภูมิปัญญาของชาติ

ค. งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้มีจิตศรัทธาเลื่อมใสในพุทธศาสนา ร่วมทำบุญและร่วมบริจาคให้กับหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในท้องถิ่นชุมชนและวัด

(7) เครือข่ายและความร่วมมือ มีรายละเอียด ดังนี้

ก. เครือข่ายและความร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ ช่วยให้การดำเนินงานด้าน คัมภีร์โบราณ ได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และไม่มีขั้นตอนที่ยุ่งยากในการติดต่อประสานงาน

ข. เครือข่ายและความร่วมมือระดับองค์กร/สถาบันการจัดการคัมภีร์โบราณ ช่วยเหลือในด้านบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยีอุปกรณ์ การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ประสบการณ์ เทคนิควิธีการ เทคโนโลยีสมัยใหม่

ค. การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับประชาชนในท้องถิ่นชุมชนที่มีแหล่ง คัมภีร์โบราณ

ง. เครือข่ายและความร่วมมือแบบเป็นทางการ มีแบบแผนข้อตกลงความร่วมมือกันและการวัดประเมินผลการทำงานร่วมกันในด้านต่าง ๆ ในการจัดการคัมภีร์โบราณที่ชัดเจน

จ. เครือข่ายและความร่วมมือภายในองค์กร ช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงาน ด้านคัมภีร์โบราณ

ฉ. เครือข่ายและความร่วมมือในระดับนานาชาติ ช่วยสนับสนุนเรื่องงบประมาณ เทคโนโลยีและอุปกรณ์สมัยใหม่ และด้านเทคนิควิธีการใหม่ ๆ ด้านการดำเนินงานคัมภีร์โบราณ

(8) เทคโนโลยีสารสนเทศ มีรายละเอียด ดังนี้

ก. ความทันสมัยของเทคโนโลยี

ข. ความเพียงพอของเทคโนโลยีที่ใช้ในการดำเนินการ

ค. ระบบเครือข่ายครอบคลุมการใช้งานอย่างทั่วถึง

ง. ระบบฐานข้อมูลที่มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว มีความเสถียร มีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล มีผู้ดูแลระบบ และมีการบำรุงรักษาและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

จ. การพัฒนาซอฟต์แวร์ที่เหมาะสมกับลักษณะงาน โดยการออกแบบฐานข้อมูลและพัฒนาเครื่องมือฟังก์ชันการทำงานต่าง ๆ ง่าย สะดวกต่อการใช้งาน

2) ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ดังนี้

(1) นโยบาย มีรายละเอียด ดังนี้

ก. กำหนดนโยบายด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ เป็นนโยบายหลักขององค์กร ได้แก่ กำหนดเป็นนโยบายหลักในแผนยุทธศาสตร์ กำหนดเป็นวิสัยทัศน์ กำหนดเป็นเป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์และกำหนดเป็นภารกิจหลักขององค์กร

ข. กำหนดนโยบายการสร้างคุณค่าและสร้างความตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณในฐานะเป็นมรดกภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ได้แก่ นโยบายการทะนุบำรุง อนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบทอดคัมภีร์โบราณ นโยบายการจัดตั้งเป็นสถาบัน ศูนย์ โครงการ หรือพิพิธภัณฑสถานด้านคัมภีร์โบราณ นโยบายการจัดตั้งเป็นสถาบัน และแหล่งท่องเที่ยวด้านมรดกภูมิปัญญาของท้องถิ่นและของชาติ และนโยบายสร้างความศรัทธาทางพุทธศาสนา

(2) กลยุทธ์ มีรายละเอียด ดังนี้

ก. กำหนดกลยุทธ์เน้นการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องของท้องถิ่น ชุมชน วัด สถาบันการศึกษา

ข. กำหนดกลยุทธ์การสร้างศรัทธาในคัมภีร์โบราณ

(3) โครงสร้างองค์กร มีรายละเอียด ดังนี้

ก. มีโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนสอดคล้องกับการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณ

(4) ระบบการทำงาน มีรายละเอียด ดังนี้

ก. ระบบการทำงานมีการกำหนดเป้าหมายชัดเจนให้การดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณ

ข. ระบบการทำงานต้องมีการวางแผนให้การทำงานสอดคล้องกันและส่งเสริมกัน

(5) ผู้บริหาร มีรายละเอียด ดังนี้

ก. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ เป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถและเข้าใจหลักการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิล มีทักษะการบริหารจัดการและความรู้ด้านเทคโนโลยีและสามารถนำมาประยุกต์ใช้การบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข. ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของคัมภีร์ไบเบิลและให้การสนับสนุนด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล

ค. ผู้บริหารต้องมีความเข้าใจมองในภาพรวมของกระบวนการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิล

ง. กำหนดคุณสมบัติตำแหน่งผู้บริหารเป็นมีภาวะผู้นำ มีประสบการณ์ มีความรู้ความสามารถ มีความเข้าใจถึงหลักการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิล

(6) ผู้ปฏิบัติงาน มีรายละเอียด ดังนี้

ก. บุคลากรต้องมีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญด้านคัมภีร์ไบเบิล อักษรและภาษาโบราณ มีความรู้ด้านเทคโนโลยีสำหรับนำมาใช้จัดการคัมภีร์ไบเบิลควบคู่ไปด้วย

ข. บุคลากรต้องมีใจรัก ศรัทธาเสียสละ มุ่งมั่น ความอดทน และมีจิตอาสา

ค. บุคลากรต้องมีการทำงานเป็นทีม โดยรวมกันดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลเป็นลำดับขั้นตอนและต้องดำเนินการพร้อม ๆ กัน

ง. บุคลากรทำงานประจำสายงานหลักและสายสนับสนุน

จ. บุคลากรมีทักษะการเจรจาต่อรอง โน้มน้าว การติดต่อประสานงานที่ดี และความสัมพันธ์อันดีกับเครือข่าย

(7) งบประมาณ มีรายละเอียด ดังนี้

ก. งบประมาณประจำอย่างเพียงพอและอย่างต่อเนื่องเหมาะสมกับการดำเนินงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิล

ข. ผู้บริหารให้การสนับสนุนในการจัดหางบประมาณจากการเขียนโครงการจากการทำวิจัย และจากแหล่งสนับสนุนงบประมาณจากภายในองค์กรและจากแหล่งอื่น ๆ ภายนอกที่ให้การสนับสนุนด้านการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมจากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชนหรือองค์กรไม่แสวงหากำไรทั้งในประเทศและในต่างประเทศ

ค. งบประมาณสนับสนุนได้รับเงินจากการบริจาค การทำบุญ การสมทบทุนมาทะนุบำรุงรักษา ฟื้นฟู สืบทอดคัมภีร์ไบเบิล จากการสร้างความศรัทธาและสร้างคุณค่าของคัมภีร์ไบเบิลฐานะเป็นตัวแทนการสืบทอดพุทธศาสนา

(8) เครื่องช่วยและความร่วมมือ มีรายละเอียด ดังนี้

ก. เครื่องช่วยและความร่วมมือกับหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อความช่วยเหลือในด้านบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยีอุปกรณ์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ เทคนิควิธีการ เทคโนโลยีสมัยใหม่

ข. เครื่องช่วยและความร่วมมือกับท้องถิ่นชุมชนที่มีแหล่งคัมภีร์โบราณ

ค. เครื่องช่วยความร่วมมือแบบไม่เป็นทางการ ช่วยให้การดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณได้ง่าย สะดวก รวดเร็ว และไม่มีขั้นตอนที่ยุ่งยากในการติดต่อประสานงาน

(9) เทคโนโลยีสารสนเทศ มีรายละเอียด ดังนี้

ก. เทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ มีสมรรถนะสูง และมีความเหมาะสมในการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณ ช่วยทำให้การดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณที่สะดวก รวดเร็ว ลดความซ้ำซ้อนและขั้นตอนการทำงาน

ข. เทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดเก็บและพัฒนาระบบการเผยแพร่และเข้าถึงคัมภีร์โบราณทางกายและทางดิจิทัล ได้อย่างสะดวกรวดเร็ว และครอบคลุมการใช้งานได้ทุกที่ทุกเวลาทางบริการออนไลน์

ค. เทคโนโลยีเอื้อต่อการอนุรักษ์ต้นฉบับคัมภีร์โบราณ โดยการใช้คัมภีร์โบราณที่ทำการดิจิทัลเป็นดิจิทัลแทนการใช้ต้นฉบับจริง

ง. พัฒนาโปรแกรมฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณ โดยเฉพาะ จะทำให้มีการออกแบบฐานข้อมูล และพัฒนาเครื่องมือฟังก์ชันการทำงานต่าง ๆ การเข้าถึง การสืบค้นและการแสดงผลข้อมูลที่เหมาะสม

3.1.2 ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ประกอบด้วย 2 กระบวนการ ได้แก่ 1) กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณทางกายภาพ และ 2) กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล

1) กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณทางกายภาพ รายละเอียดการร่างรูปแบบ

ดังนี้

ตารางที่ 5.2 ข้อค้นพบด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณทางกายภาพ

กระบวนการ	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา
1. การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ 1.1 ด้านการสำรวจ	<p>1. การวางแผนและกำหนดนโยบายด้านการสำรวจคัมภีร์โบราณที่ชัดเจน โดยกำหนดเป็นแผนงานหรือจัดทำโครงการสำรวจระยะสั้นและระยะยาวตามเป้าหมายที่วางแผนไว้ โดยมีกำหนดขอบเขตพื้นที่การสำรวจ บุคลากร งบประมาณ วัสดุและอุปกรณ์ ขั้นตอนวิธีการสำรวจเช่น หลักการเจรจาติดต่อประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการสำรวจ</p> <p>2. คู่มือที่เป็นมาตรฐานในการสำรวจคัมภีร์โบราณตามหลักวิชาการ โดยจัดทำคู่มือวิธีการและขั้นตอนตามกระบวนการสำรวจคัมภีร์โบราณ ตั้งแต่เริ่มต้นการวางแผนดำเนินงานและการลงพื้นที่การสำรวจภาคสนามตามแหล่งคัมภีร์โบราณจนสิ้นสุดกระบวนการ</p> <p>3. การกำหนดนโยบายหลักเกณฑ์การประเมินคัดเลือกแหล่งคัมภีร์โบราณสำหรับการสำรวจ ได้แก่ การประเมินคัดเลือกจาก 1) แหล่งคัมภีร์โบราณที่มีคุณค่าและความสำคัญของชาติ 2) จากสภาพคัมภีร์โบราณ เช่น อายุ ความเก่า ระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญหายและสูญเสียชีวิต</p> <p>4. เครือข่ายและความร่วมมือกับท้องถิ่นชุมชนด้านการสำรวจคัมภีร์โบราณตามแหล่งคัมภีร์โบราณ โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับคนในชุมชน เจ้าของคัมภีร์โบราณได้แก่ ผู้นำชุมชน พระสังฆาธิการหรือเจ้าอาวาส ปราชญ์ชาวบ้าน ชาวบ้านตามแหล่งคัมภีร์โบราณในท้องถิ่นชุมชน ได้เข้ามีส่วนร่วมในการสำรวจคัมภีร์โบราณ</p>	<p>1. ชาวบ้านในชุมชนท้องถิ่นบางชุมชน มีทัศนคติไม่ดีกับหน่วยงานจึงไม่ให้ความร่วมมือและหวงคัมภีร์โบราณ</p> <p>2. งบประมาณการสำรวจในแต่ละปีมีจำกัดได้รับไม่ต่อเนื่องและไม่เพียงพอ</p> <p>3. ปัญหาความยุ่งยากในการติดต่อประสานงานและกระบวนการขออนุญาตเจ้าของคัมภีร์โบราณ</p> <p>4. ปัญหาค่าตอบแทนการเจรจา การอธิบายชี้แจงเหตุผลต่าง ๆ เพื่อให้เจ้าของคัมภีร์โบราณเข้าใจและเห็นความสำคัญของการที่จะร่วมมือกันดูแลอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ</p>

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

กระบวนการ	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา
2. การจัดเก็บและการคืนคัมภีร์โบราณ		
2.1 การลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรม	<p>1. มาตรฐานในการลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรมคัมภีร์โบราณตามหลักวิชาการ โดยการกำหนดวิธีการและขั้นตอนการลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรมให้เป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีเหมาะสม</p> <p>2. บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญอ่านวิเคราะห์เนื้อหาแยกชื่อเรื่อง แบ่งหมวดหมู่การลงรายการคัมภีร์โบราณ ได้ถูกต้องแม่นยำ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจหลักสำคัญในการลงทะเบียนคัมภีร์โบราณและประโยชน์ในการจัดเก็บและการเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์โบราณได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว</p> <p>3. การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานจัดการคัมภีร์โบราณด้านการลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรมคัมภีร์โบราณ ในลักษณะรูปแบบความช่วยเหลือด้านการดำเนินงานและด้านบุคลากร</p>	<p>1. ยังไม่มีรูปแบบมาตรฐานการลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรม</p> <p>2. บุคลากรผู้มีความรู้ในการอ่านวิเคราะห์เนื้อหาจัดหมวดหมู่มีไม่เพียงพอ</p> <p>3. คัมภีร์โบราณจำนวนมากยังไม่มีการสำรวจและจัดทำทะเบียน</p>

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

กระบวนการ	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา
2. การจัดเก็บและการคืนคัมภีร์โบราณ (ต่อ)	<ol style="list-style-type: none"> 1. การคิดค้นหมวดหมู่ของคัมภีร์โบราณขึ้นเอง โดยหน่วยงานได้กำหนดหมวดหมู่จากเนื้อหาในคัมภีร์โบราณ 2. การจัดหมวดหมู่เนื้อหาคัมภีร์โบราณตามรูปแบบหมวดหมู่คัมภีร์โบราณของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณอื่น เช่น จัดตามหมวดหมู่ของสำนักหอสมุดแห่งชาติ หมวดหมู่ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 3. การนำหมวดหมู่คัมภีร์โบราณของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณอื่น ๆ มาปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับหน่วยงานของตนเอง 4. การแบ่งหมวดหมู่ย่อยคัมภีร์โบราณทางพุทธศาสนา เนื่องจากเนื้อหาส่วนใหญ่ของคัมภีร์โบราณเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนา 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ปัญหาที่พบ ในการจัดหมวดหมู่เนื้อหาที่ปรากฏในคัมภีร์โบราณหนึ่งผู้อาจมีเนื้อหาที่คาบเกี่ยวกันหลายหมวดหมู่ ทำให้ยากในการแบ่งหมวดหมู่เนื้อหา 2. การแบ่งหมวดหมู่คัมภีร์โบราณยังไม่เป็นเอกภาพ
2.3 การปริวรรตคัมภีร์โบราณ	<ol style="list-style-type: none"> 1. แบบแผนและคู่มือการปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์โบราณเป็นมาตรฐานเดียวกัน ได้แก่ การถ่ายถอดอักษรชนิดรักษารูปแบบ อักษรวิธี การถ่ายถอดเป็นอักษรไทยปัจจุบัน และการถ่ายถอดอักษรด้วยวิธีผสม 2. หลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์โบราณสำหรับทำการปริวรรต โดยพิจารณาคัดเลือกจากเนื้อหาที่มีคุณค่าและมีความสำคัญของชาติ เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา การค้นคว้า การวิจัย และเนื้อหาที่ไม่กระทบหรือพาดพิงบุคคลใดหรือสร้างความขัดแย้งทางด้านสังคม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ เฉพาะสาขา เช่น ภาษาสันสกฤต ภาษาบาลีโบราณ ภาษาเขมรโบราณ ภาษาพม่า ทำให้ภาษาเหล่านั้นไม่ได้ทำการปริวรรตๆ สำหรับการเผยแพร่และให้บริการได้ 2. ไม่มีเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์โบราณมาทำการปริวรรตสำหรับเผยแพร่และให้บริการ 3. ขาดการเชื่อมโยงความรู้จากคัมภีร์โบราณที่ได้ปริวรรตแล้ว

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

ทางกายภาพ	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา
2.3 การปริวรรต คัมภีร์โบราณ (ต่อ)	<p>3. บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญด้านอักษรและภาษาโบราณ สามารถปริวรรตคัมภีร์โบราณได้ครอบคลุมทุกอักษรและภาษาโบราณ</p> <p>4. การส่งเสริมสนับสนุนมีการเรียนการสอนและการฝึกอบรมให้ความรู้อักษรและภาษาโบราณในคัมภีร์โบราณในทุกระดับ เช่น พระสงฆ์ เยาวชนในท้องถิ่น ชุมชน นักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ ให้สามารถปริวรรต คัดลอก ถ่ายถอด และ แปลเนื้อหาในคัมภีร์โบราณ</p>	
2.4 การพัฒนา เครื่องมือช่วย สืบค้น	<p>1. พัฒนารฐานข้อมูลรายการคัมภีร์โบราณ โดยเฉพาะสำหรับเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บและการสืบค้นทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานทางออนไลน์ ได้แก่ ฐานข้อมูลแสดงเนื้อหาข้อมูลทางบรรณานุกรม ฐานข้อมูลสาระสังเขป ครรชนี เนื้อหาปริวรรต คำอธิบายศัพท์ยาก</p> <p>2. จัดระบบและการลงรายการบรรณานุกรมหรือเมตาดาตา (Metadata) ที่เป็นมาตรฐานการลงรายละเอียดข้อมูลทางกายภาพและทางเนื้อหาในคัมภีร์โบราณอย่างครบถ้วน และเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง</p>	<p>1. ยังไม่มีมาตรฐานในการจัดการฐานข้อมูล</p> <p>2. บางหน่วยงานขาดเครื่องมือ และอุปกรณ์ที่เหมาะสมในการสืบค้นข้อมูล</p>

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

กระบวนการ	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา
3. การบริการ และเผยแพร่ คัมภีร์ไบเบิล	<p>1. การเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์ไบเบิลในรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ รายการบรรณานุกรม บัญชีรายการ สารสังเขป อภิธานศัพท์หรือเชิงอรรถคัมภีร์ไบเบิล เนื้อหาปริวรรต จัดพิมพ์รวบรวมผลงานทางวิชาการ บทความวิชาการ งานวิจัย การจัดนิทรรศการ สาธิตการจารไบเบิล การเสวนาและการบรรยายวิชาการ</p> <p>2. ระบบการเผยแพร่และการเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์ไบเบิลกายภาพที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว และครอบคลุมการให้บริการจากภายในและภายนอกหน่วยงาน รูปแบบออนไลน์ผ่านเว็บไซต์หน่วยงาน ได้แก่ ฐานข้อมูลสืบค้นบรรณานุกรม วรรณคดี สารสังเขป เนื้อหาปริวรรต เนื้อหารวบรวมจัดพิมพ์เป็นหนังสือ บทความวิชาการ งานวิจัย</p> <p>4. มีการบริการแนะนำการใช้บริการคัมภีร์ไบเบิล โดยการจัดบริการแนะนำการใช้คัมภีร์ไบเบิลเพื่อให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงคัมภีร์ไบเบิลได้สะดวก มีความเข้าใจเกี่ยวกับคัมภีร์ไบเบิล และรู้ถึงหลักวิธีการใช้คัมภีร์ไบเบิลต้นฉบับได้อย่างถูกต้อง ช่วยป้องกันรักษาคัมภีร์ไบเบิลต้นฉบับไม่ให้เกิดการชำรุดเสียหายได้</p>	

ตารางที่ 5.2 (ต่อ)

กระบวนการ	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา
4. การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ	<p>1. มาตรฐานการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพตามหลักวิชาการ โดยการสร้างคู่มือการดำเนินการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ</p> <p>2. เกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาคัดเลือกคัมภีร์โบราณสำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษา โดยการพิจารณาคัดเลือกจากคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณ ระดับอายุ ความเก่า ระดับความเสี่ยงต่อการสูญเสีและการสูญหาย และมีประโยชน์ในการนำไปใช้ด้านการศึกษา การวิจัยและพัฒนาต่อยอดเป็นองค์ความรู้</p> <p>3. การนำเทคโนโลยีและอุปกรณ์สมัยใหม่ที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเทคนิควิธีที่ทันสมัยมาใช้ในปฏิบัติการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพ เพื่อยืดอายุการใช้งานและคงสภาพต้นฉบับให้อยู่คงทนถาวร</p> <p>4. การเพิ่มพูนความรู้ด้านการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ โดยการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการฝึกอบรมเทคนิคสมัยใหม่เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณต้นฉบับ</p>	<p>1. ปัญหา ด้านบุคลากร ไม่เพียงพอ เนื่องจากคัมภีร์โบราณที่ชำรุดมีจำนวนมาก จำนวนบุคลากรในการอนุรักษ์จึงไม่เพียงพอ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อคัมภีร์โบราณบางส่วนเสื่อมสลายไป</p> <p>2. ปัญหาคาดการณ์ด้านการอนุรักษ์ การขาดฝึกอบรมเทคนิคใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์</p> <p>3. ปัญหาการขาดอุปกรณ์ในการอนุรักษ์ คัมภีร์โบราณทำให้ไม่สามารถอนุรักษ์ได้ตามมาตรฐานขั้นตอนของกระบวนการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ</p>

จากตารางที่ 5.2 ข้อค้นพบด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณทางกายภาพ ทำให้สามารถประมวลผลเป็นร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ด้านการกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณทางกายภาพ ดังนี้

(1) การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ

ก. การสำรวจคัมภีร์โบราณ มีรายละเอียด ดังนี้

ก) การวางแผนและกำหนดนโยบายด้านการสำรวจคัมภีร์โบราณที่ชัดเจน โดยกำหนดเป็นแผนงานหรือจัดทำโครงการสำรวจระยะสั้นและระยะยาวตามเป้าหมายที่วางแผนไว้ โดยมีการกำหนดขอบเขตพื้นที่การสำรวจ บุคลากร งบประมาณ วัสดุและอุปกรณ์ ขั้นตอนวิธีการสำรวจ เช่น หลักการเจรจาติดต่อประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการสำรวจ

ข) คู่มือมาตรฐานในการสำรวจคัมภีร์โบราณตามหลักวิชาการ โดยจัดทำคู่มือวิธีการและขั้นตอนตามกระบวนการสำรวจคัมภีร์โบราณตั้งแต่เริ่มต้นการวางแผนดำเนินงานและการลงพื้นที่การสำรวจภาคสนามตามแหล่งคัมภีร์โบราณจนถึงสิ้นสุดกระบวนการสำรวจ

ค) การกำหนดนโยบายหลักเกณฑ์การประเมินและคัดเลือกแหล่งคัมภีร์โบราณสำหรับทำการสำรวจได้แก่ การประเมินคัดเลือกจาก 1) แหล่งคัมภีร์โบราณที่มีคุณค่าและความสำคัญของชาติ 2) จากสภาพคัมภีร์โบราณ เช่น อายุ ความเก่า ระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญหายและสูญเสียชีวิต

ง) เครือข่ายและความร่วมมือกับท้องถิ่นชุมชนด้านการสำรวจคัมภีร์โบราณตามแหล่งคัมภีร์โบราณ โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับคนในชุมชน เจ้าของคัมภีร์โบราณ ได้แก่ ผู้นำชุมชน พระสงฆ์หรือเจ้าอาวาส ปราชญ์ชาวบ้าน ชาวบ้านตามแหล่งคัมภีร์โบราณในท้องถิ่นชุมชน ได้เข้ามีส่วนร่วมในการสำรวจคัมภีร์โบราณ

(2) การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์โบราณ

ก. ด้านการลงทะเบียนคัมภีร์โบราณ มีรายละเอียด ดังนี้

ก) มาตรฐานในการดำเนินการลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรมคัมภีร์โบราณตามหลักวิชาการ โดยการกำหนดวิธีการและขั้นตอนการลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรมให้เป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีเหมาะสม

ข) บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญอ่านวิเคราะห์เนื้อหาอักษรและภาษาโบราณ ได้ โดยสามารถแยกชื่อเรื่อง แบ่งหมวดหมู่ การลงรายการคัมภีร์โบราณได้ถูกต้อง แม่นยำ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจหลักสำคัญในการลงทะเบียนคัมภีร์โบราณและประโยชน์ในการจัดเก็บและในการเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์โบราณได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว

ค) การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณด้านการลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรมคัมภีร์โบราณ

ข. การจัดหมวดหมู่คัมภีร์โบราณ มีรายละเอียด ดังนี้

ก) การคิดค้นหมวดหมู่ของคัมภีร์โบราณขึ้นเอง โดยหน่วยงานได้กำหนดหมวดหมู่จากเนื้อหาในคัมภีร์โบราณ

ข) การจัดหมวดหมู่เนื้อหาแคมป์เก็บใบลานตามรูปแบบหมวดหมู่แคมป์เก็บใบลานของหน่วยงานการจัดการแคมป์เก็บใบลานอื่น เช่น จัดตามหมวดหมู่ของสำนักหอสมุดแห่งชาติ หมวดหมู่ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ค) การนำหมวดหมู่แคมป์เก็บใบลานของหน่วยงานการจัดการแคมป์เก็บใบลานอื่น ๆ มาปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับหน่วยงานของตนเอง

ง) การแบ่งหมวดหมู่ย่อยแคมป์เก็บใบลานทางพุทธศาสนา เนื่องจากเนื้อหาส่วนใหญ่ของแคมป์เก็บใบลานเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนา

ค. ด้านการปริวรรตแคมป์เก็บใบลาน มีรายละเอียด ดังนี้

ก) แบบแผนและคู่มือการปริวรรตเนื้อหาในแคมป์เก็บใบลานเป็นมาตรฐานเดียวกัน ได้แก่ การถ่ายถอดอักษรชนิดอักษรรูปแบบอักษรวิธี การถ่ายถอดเป็นอักษรไทยปัจจุบัน และการถ่ายถอดอักษรด้วยวิธีผสม

ข) หลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาในแคมป์เก็บใบลานสำหรับการปริวรรต โดยพิจารณาคัดเลือกจากเนื้อหาที่มีคุณค่าและมีความสำคัญของชาติ เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้า การวิจัย และเนื้อหาที่ไม่กระทบหรือพาดพิงบุคคลใดหรือสร้างความขัดแย้งทางด้านสังคม

ง. การพัฒนาเครื่องมือช่วยสืบค้น มีรายละเอียด ดังนี้

ก) การพัฒนาฐานข้อมูลรายการแคมป์เก็บใบลาน โดยเฉพาะสำหรับเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บและการสืบค้นทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กรทางออนไลน์ ได้แก่ ฐานข้อมูลแสดงเนื้อหาข้อมูลทางบรรณานุกรม ข้อมูลบรรยายเนื้อหาทางเมทาดาทา (Metadata) ฐานข้อมูลสาระสังเขปพรรณานี้ เนื้อหาปริวรรต คำอธิบายศัพท์ยาก

ข) การจัดระบบและการลงรายการบรรณานุกรมหรือเมทาดาทา (Metadata) ที่เป็นมาตรฐานการลงรายละเอียดข้อมูลทางกายภาพและทางเนื้อหาในแคมป์เก็บใบลานอย่างครบถ้วนและเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้อง

(3) การบริการและเผยแพร่แคมป์เก็บใบลาน มีรายละเอียด ดังนี้

ก. การบริการและเผยแพร่แคมป์เก็บใบลานในรูปแบบที่หลากหลาย ได้แก่ รายการบรรณานุกรม บัญชีรายการ สาระสังเขป อภิธานศัพท์หรือเชิงอรรถแคมป์เก็บใบลาน เนื้อหาปริวรรตจัดพิมพ์รวบรวมผลงานทางวิชาการ บทความวิชาการ งานวิจัย การจัดนิทรรศการ สาธิตการจารใบลาน การเสวนาและการบรรยายวิชาการ

ข. ระบบการเผยแพร่และการเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์โบราณทางกายภาพที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว และครอบคลุมการให้บริการจากภายในและภายนอกหน่วยงานรูปแบบออนไลน์ผ่าน เว็บไซต์หน่วยงาน ได้แก่ ฐานข้อมูลสืบค้นบรรณานุกรม วรรณคดี สารระสังเขป เนื้อหาปริวรรต เนื้อหารวบรวมจัดพิมพ์เป็นหนังสือ บทความวิชาการ งานวิจัย

ค. การกำหนดนโยบายการให้บริการคัมภีร์โบราณทางกายภาพ โดยการออก กฎระเบียบว่าด้วยการให้บริการคัมภีร์โบราณทางกายภาพให้ชัดเจน ได้แก่ การให้บริการภายใต้ การดูแลและมีเงื่อนไขการใช้งานพิเศษ เพื่อเป็นการช่วยอนุรักษ์คัมภีร์โบราณต้นฉบับไม่ให้เกิดการ ชำรุดเสียหายหรือสูญหาย

ง. มีการบริการแนะนำการใช้บริการคัมภีร์โบราณ โดยการจัดบริการแนะนำการ ใช้คัมภีร์โบราณเพื่อให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงคัมภีร์โบราณได้สะดวก มีความเข้าใจเกี่ยวกับคัมภีร์โบราณ และรู้ถึงหลักวิธีการใช้คัมภีร์โบราณต้นฉบับได้อย่างถูกต้อง ช่วยป้องกันรักษาคัมภีร์โบราณคัมภีร์ โบราณต้นฉบับไม่ให้เกิดการชำรุดเสียหายได้

(4) การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ มีรายละเอียด ดังนี้

ก. มาตรฐานการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพตามหลักวิชาการ โดยการสร้างคู่มือการดำเนินการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ

ข. เกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาคัดเลือกคัมภีร์โบราณสำหรับการอนุรักษ์ และสงวนรักษา โดยการพิจารณาคัดเลือกจากคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณ ระดับอายุ ความเก่า ระดับความเลื่องที่มีผลต่อการสูญเสียและการสูญหาย และมีประโยชน์ในการนำไปใช้ ด้านการศึกษา การวิจัยและพัฒนาต่อยอดเป็นองค์ความรู้

ค. การนำเทคโนโลยีและอุปกรณ์สมัยใหม่ที่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งเทคนิควิธี ที่ทันสมัยมาใช้ในปฏิบัติการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพ เพื่อยืดอายุการใช้งานและคงสภาพต้นฉบับให้อยู่คงทนถาวร

2) กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล มีรายละเอียดการร่าง รูปแบบ ดังนี้

ตารางที่ 5.3 ข้อค้นพบด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล

กระบวนการ	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา
1. การสร้างคัมภีร์โบราณดิจิทัล	<p>1. การกำหนดแบบแผนและขั้นตอนกระบวนการถ่ายภาพดิจิทัลคัมภีร์โบราณในขั้นตอนการสำรวจ โดยมีการวางแผนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ ได้แก่ การขออนุญาตถ่ายภาพคัมภีร์โบราณ การถ่ายภาพ การขออนุญาตนำไฟล์ดิจิทัลไปเผยแพร่และให้บริการ</p> <p>2. การวางแผนขั้นตอนการสร้างและการผลิตคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ โดยการจัดทำคู่มือและแนวทางการปฏิบัติ</p> <p>3. มาตรฐานตามหลักวิชาการในกระบวนการสร้างและการผลิตไฟล์ดิจิทัลคัมภีร์โบราณ ที่ช่วยในการป้องกันและอนุรักษ์ไม่ให้คัมภีร์โบราณ ต้นฉบับ ถูกทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหาย ได้แก่ มีมาตรฐานการควบคุมระดับแสงไฟ ความร้อนในการถ่ายภาพหรือการสแกนดิจิทัล</p> <p>4. เทคโนโลยีและอุปกรณ์ในการสร้างคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพ และสมรรถนะสูงช่วยการสร้างไฟล์ดิจิทัลที่มีคุณภาพนำไปใช้ในการจัดเก็บ อนุรักษ์ และการเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์โบราณดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม และช่วยการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ ต้นฉบับ ได้แก่ อุปกรณ์กล้องถ่ายภาพดิจิทัล สแกนเนอร์ เครื่องแปลงไมโครฟิล์มเป็นดิจิทัล</p>	<p>1. การสร้างการสร้างคัมภีร์โบราณดิจิทัล ยังไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน</p> <p>2. เทคโนโลยีและอุปกรณ์ในการสร้างคัมภีร์โบราณดิจิทัลยังไม่มีคุณภาพและเพียงพอ</p>

ตารางที่ 5.3 (ต่อ)

กระบวนการ	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา
2. การจัดเก็บและการค้นคืนคัมภีร์โบราณดิจิทัล	<p>1. การกำหนดมาตรฐานไฟล์คัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บ การเข้าถึง การนำไปใช้และการอนุรักษ์สงวนรักษา โดยการกำหนดมาตรฐานขนาด รายละเอียดและประเภทหรือรูปแบบไฟล์ดิจิทัล เช่นกำหนดมาตรฐานไฟล์ดิจิทัล เป็นต้นฉบับสำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษา มาตรฐานไฟล์ดิจิทัลสำหรับการจัดเก็บในฐานข้อมูล และมาตรฐานไฟล์ดิจิทัลการเผยแพร่และแสดงผลบนเว็บไซต์</p> <p>2. การกำหนดมาตรฐานการลงทะเบียนคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ เพื่อสะดวกและง่ายต่อการจัดเก็บ การเข้าถึงและการนำข้อมูลกลับมาใช้ใหม่ เช่น มาตรฐานการสร้างชื่อไฟล์หรือรหัสเอกสาร (Naming) ชื่อแฟ้มข้อมูล (Folder) เป็นไฟล์เอกสารดิจิทัล เป็นต้น เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บและการค้นคืนข้อมูลที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว ในการนำมาใช้งานใหม่</p> <p>3. การกำหนดมาตรฐานเมทาดาทาการลงรายการคัมภีร์โบราณดิจิทัลตามหลักมาตรฐานสากล เพื่อเป็นมาตรฐานในการแลกเปลี่ยน เชื่อมโยงข้อมูล และการใช้ข้อมูลร่วมกันในอนาคตได้</p>	1. ยังไม่มีมาตรฐานไฟล์คัมภีร์โบราณดิจิทัลเดียวกัน

ตารางที่ 5.3 (ต่อ)

กระบวนการ	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา
2. การจัดเก็บและ การค้นคืนคัมภีร์ โบราณดิจิทัล (ต่อ)	4. เครื่องมืออุปกรณ์และเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ในจัดเก็บข้อมูลคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสมเป็นมาตรฐาน มีประสิทธิภาพและสมรรถนะสูง เช่น สามารถสงวนรักษาข้อมูลระยะยาว สามารถปรับสภาพหรือการถ่ายโอนข้อมูลได้ในอนาคต 5. การพัฒนาฐานข้อมูลหรือจัดหาซอฟต์แวร์ในการจัดเก็บและการพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นคืนคัมภีร์โบราณในรูปแบบดิจิทัลที่ง่าย สะดวก และเหมาะสมในการจัดเก็บ สงวนรักษา การค้นหา และการเปิดให้เข้าถึงได้	
3 การบริการและ เผยแพร่คัมภีร์โบราณดิจิทัล	1. ฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณดิจิทัลสำหรับการเผยแพร่และให้บริการ การเข้าถึงรายการเนื้อหาดิจิทัลจากภายในและจากภายนอกหน่วยงานผ่านทางเว็บไซต์ โดยมีการใช้งานที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว 2. การกำหนดนโยบายการให้บริการคัมภีร์โบราณดิจิทัลภายในและภายนอกหน่วยงานผ่านทางเว็บไซต์ โดยการกำหนดวิธีการใช้ กำหนดสิทธิ์การเข้าใช้งานคัมภีร์โบราณดิจิทัลจากภายในและภายนอกหน่วยงาน เช่น การกำหนดสิทธิ์ให้สามารถเข้าถึงเนื้อหาฉบับเต็มหรือสามารถเข้าถึงรายการเข้าถึงเนื้อหาบางส่วน เข้าถึงเนื้อหาปริวรรตจากสาระสังเขปผ่านเว็บไซต์ ผู้ให้บริการต้องปฏิบัติตามนโยบายหรือตามระเบียบในเข้าถึงข้อมูลตามระบบหรือฐานข้อมูลที่กำหนดไว้	

ตารางที่ 5.3 (ต่อ)

ทางกายภาพ	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา
3 การบริการและเผยแพร่คัมภีร์ไบเบิลทางดิจิทัล (ต่อ)	3. นโยบายการสร้างหลักเกณฑ์การประเมินและการคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลและเนื้อหาปริวรรตที่เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่และให้บริการทางออนไลน์เช่น การพิจารณาคุณค่าและความสำคัญของเนื้อหาและการนำไปใช้ประโยชน์ต่อยอดได้ และพิจารณาด้านลิขสิทธิ์ ความเป็นเจ้าของเพื่อไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านการละเมิดลิขสิทธิ์ในอนาคต	
4. การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิลทางดิจิทัล	1. มาตรฐานตามหลักวิชาการในการอนุรักษ์สงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิลทางดิจิทัลในระยะยาว โดยการจัดทำคู่มือและแนวทางปฏิบัติการอนุรักษ์สงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิล 2. บุคลากรและทีมงานรับผิดชอบในการอนุรักษ์สงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิลทางดิจิทัล โดยเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในการอนุรักษ์และบำรุงรักษาคัมภีร์ไบเบิลทางดิจิทัล เพื่อให้การดูแลบำรุงรักษาข้อมูลดิจิทัลมีอายุการใช้งานยาวนาน และคงสภาพในการนำไปใช้งานต่อไปในอนาคตได้	1. ขาดบุคลากรด้านการอนุรักษ์และบุคลากรขาดฝึกอบรมเทคนิคใหม่ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ 2. ขาดอุปกรณ์ เครื่องมือในการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลทางดิจิทัลทำให้ไม่สามารถอนุรักษ์ได้ตามมาตรฐานขั้นตอนของกระบวนการอนุรักษ์

จากตารางที่ 5.3 ข้อค้นพบด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลทางดิจิทัล ทำให้สามารถประมวลผลเป็นร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย ด้านการกระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลทางดิจิทัล

1) การสร้างการผลิตคัมภีร์ไบเบิลทางดิจิทัล มีรายละเอียด ดังนี้

(1) การกำหนดแบบแผนและขั้นตอนกระบวนการถ่ายภาพดิจิทัลคัมภีร์ไบเบิลในขั้นตอนการสำรวจ โดยมีการวางแผนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ ได้แก่ การขออนุญาตถ่ายภาพคัมภีร์ไบเบิล การถ่ายภาพ การขออนุญาตนำไฟล์ดิจิทัลไปเผยแพร่และให้บริการ

(2) การวางแผนขั้นตอนการสร้างและการผลิตคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัลที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ โดยการจัดทำคู่มือและแนวทางการปฏิบัติ

(3) มาตรฐานตามหลักวิชาการ ในกระบวนการสร้างและการผลิตไฟล์ดิจิทัลคัมภีร์ไบเบิลที่ช่วยในการป้องกันและอนุรักษ์ไม่ให้คัมภีร์ไบเบิลต้นฉบับถูกทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหาย ได้แก่ มีมาตรฐานการควบคุมระดับแสงไฟ ความร้อนในการถ่ายภาพหรือการสแกนดิจิทัล

(4) เทคโนโลยีและอุปกรณ์ ในการสร้างคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัลที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพและสมรรถนะสูงช่วยการสร้างไฟล์ดิจิทัลที่มีคุณภาพนำไปใช้ในการจัดเก็บ อนุรักษ์ และการเผยแพร่ และให้บริการคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งช่วยในการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลต้นฉบับ ได้แก่ อุปกรณ์กล้องถ่ายภาพดิจิทัล สแกนเนอร์ เครื่องแปลงไมโครฟิล์มเป็นดิจิทัล

2) การจัดเก็บและการค้นคืนคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัล มีรายละเอียด ดังนี้

(1) การกำหนดมาตรฐานไฟล์คัมภีร์ไบเบิลดิจิทัลที่เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บ การเข้าถึง การนำไปใช้และการอนุรักษ์สงวนรักษาข้อมูล โดยการกำหนดมาตรฐานขนาดรายละเอียด ประเภทและรูปแบบไฟล์ดิจิทัล เช่น กำหนดมาตรฐานไฟล์ดิจิทัลเป็นต้นฉบับสำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษา มาตรฐานไฟล์ดิจิทัลสำหรับการจัดเก็บ ในฐานะข้อมูลและมาตรฐานไฟล์ดิจิทัล การเผยแพร่และแสดงผลบนเว็บไซต์

(2) การกำหนดมาตรฐานการลงทะเบียนคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัลที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ เพื่อสะดวกและง่ายต่อการจัดเก็บ การเข้าถึงและการนำข้อมูลกลับมาใช้ใหม่ เช่น มาตรฐานการสร้างชื่อไฟล์หรือรหัสเอกสาร (Naming) ชื่อเพิ่มข้อมูล (Folder) เป็นไฟล์เอกสารดิจิทัล เป็นต้น

(3) การกำหนดมาตรฐานเมทาตาทาการลงรายการคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัลตามหลักมาตรฐานสากล เพื่อเป็นมาตรฐานในการแลกเปลี่ยน เชื่อมโยงข้อมูล และการใช้ข้อมูลร่วมกันในอนาคตได้

(4) เครื่องมืออุปกรณ์และเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ในจัดเก็บข้อมูลดิจิทัลที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ สมรรถนะสูงและมาตรฐาน เช่น สามารถสงวนรักษาข้อมูลดิจิทัลระยะยาว สามารถปรับสภาพหรือถ่ายโอนข้อมูลได้ในอนาคต

(5) การพัฒนาฐานข้อมูลหรือจัดหาซอฟต์แวร์ ในการจัดเก็บและการพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นคัมภีร์ไบเบิลในรูปแบบดิจิทัลที่ง่าย สะดวกและเหมาะสมในการจัดเก็บ อนุรักษ์สงวนรักษา

3) การบริการและเผยแพร่คัมภีร์ไบเบิลดิจิทัล มีรายละเอียด ดังนี้

(1) ฐานข้อมูลคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัลสำหรับการเผยแพร่และให้บริการเข้าถึงรายการเนื้อหาดิจิทัลจากภายในและจากภายนอกหน่วยงานผ่านทางเว็บไซต์ โดยมีการใช้งานที่ง่าย สะดวกและรวดเร็ว

(2) การกำหนดนโยบายการให้บริการคัมภีร์โบราณดิจิทัลภายในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงานผ่านทางเว็บไซต์ โดยการกำหนดวิธีการใช้งาน กำหนดสิทธิ์การเข้าใช้งาน คัมภีร์โบราณดิจิทัล เช่น การกำหนดสิทธิ์ให้สามารถเข้าถึงเนื้อหาฉบับเต็มหรือสามารถเข้าถึงเนื้อหาบางส่วน เข้าถึงเนื้อหาปริวรรต จากสาระสังเขปผ่านเว็บไซต์ ผู้ใช้บริการต้องปฏิบัติตามนโยบายหรือตามระเบียบในเข้าถึงข้อมูลตามระบบหรือฐานข้อมูลที่กำหนดไว้

(3) นโยบายการสร้างหลักเกณฑ์การประเมินและการคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์โบราณและเนื้อหาปริวรรตที่เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่และให้บริการทางออนไลน์ เช่น การพิจารณา ด้านคุณค่าและความสำคัญของเนื้อหาและการนำไปใช้ประโยชน์ต่อยอดได้ และพิจารณาด้านลิขสิทธิ์ ความเป็นเจ้าของเพื่อไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านการละเมิดลิขสิทธิ์ในอนาคต

(4) นโยบายการสร้างหลักเกณฑ์การประเมินและการคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์โบราณและเนื้อหาปริวรรตที่เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่และให้บริการเนื้อหาดิจิทัลทางออนไลน์ ได้แก่ การพิจารณาด้านคุณค่าและความสำคัญของเนื้อหาและการนำไปใช้ประโยชน์ต่อยอดได้ และพิจารณาด้านลิขสิทธิ์ ความเป็นเจ้าของเพื่อไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านการละเมิดลิขสิทธิ์ในอนาคต

4) การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณดิจิทัล มีรายละเอียด ดังนี้

(1) มาตรฐานตามหลักวิชาการในการอนุรักษ์สงวนรักษาคัมภีร์โบราณในรูปแบบดิจิทัลในระยะยาว โดยการจัดทำคู่มือและแนวทางปฏิบัติการอนุรักษ์สงวนรักษาคัมภีร์โบราณ

(2) บุคลากรและทีมงานรับผิดชอบในการอนุรักษ์สงวนรักษาคัมภีร์โบราณดิจิทัล โดยเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในการอนุรักษ์และบำรุงรักษาคัมภีร์โบราณในรูปแบบดิจิทัล เพื่อให้การดูแลบำรุงรักษาข้อมูลดิจิทัลมีอายุการใช้งานยาวนาน และคงสภาพในการนำไปใช้งานต่อไปในอนาคตได้

3.2 ผลการตรวจสอบความถูกต้องของร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

หลังจากได้ร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยแล้ว จึงให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบความถูกต้องของร่างรูปแบบที่ร่างขึ้นมา โดยการสนทนากลุ่ม ซึ่งได้ผลการตรวจสอบความถูกต้องของร่างรูปแบบ ดังนี้

3.2.1 ด้านการบริหารองค์กรของร่างการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย
มีผลการตรวจสอบความถูกต้อง ดังนี้

ตารางที่ 5.4 ผลการตรวจสอบความถูกต้องด้านการบริหารองค์กรของร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์
โบราณ

ส่วนประกอบของร่างรูปแบบ	ผลการตรวจสอบความถูกต้อง ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ
<p>1. ด้านนโยบาย</p>	<p>ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบในส่วนประกอบด้านนโยบายและให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ ควรปรับส่วนประกอบให้ชัดเจนขึ้น ดังนี้ 1) ควรกำหนดนโยบายด้านการ จัดการคัมภีร์โบราณให้เป็นนโยบายหลักขององค์กร 2) นโยบายส่งเสริมการ เรียนการสอน การฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับตัวอักษรที่ปรากฏในคัมภีร์โบ ราณกับให้คนรุ่นปัจจุบัน สามารถเข้าใจเนื้อหาในคัมภีร์โบราณได้เพื่อนำ เนื้อหาความรู้ไปถ่ายทอดและใช้ประโยชน์ได้ 3) นโยบายการสร้างคุณค่า และสร้างความตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณใน ฐานะเป็นมรดกภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ได้แก่ นโยบาย การทะนุบำรุง อนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบทอดคัมภีร์โบราณ นโยบายการจัดตั้ง เป็นสถาบัน ศูนย์ โครงการ หรือพิพิธภัณฑสถานคัมภีร์โบราณ นโยบายการ พัฒนาคัมภีร์โบราณเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวด้านมรดกภูมิปัญญา ของท้องถิ่นและของชาติ และนโยบายสร้างความศรัทธาทางพุทธศาสนาใน คัมภีร์โบราณ 4) นโยบายพัฒนาคัมภีร์โบราณเป็นดิจิทัลเพื่อการอนุรักษ์ การเผยแพร่และให้บริการสมัยใหม่ ได้แก่ นโยบายการแปลงคัมภีร์โบราณ ในรูปดิจิทัลเพื่อการอนุรักษ์ตัวต้นฉบับ นโยบายพัฒนาฐานข้อมูลคัมภีร์โบ ราณดิจิทัลเพื่อให้บริการทางออนไลน์</p>
<p>2. กลยุทธ์</p>	<p>ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบในส่วนประกอบด้านกลยุทธ์ และให้ข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ควรปรับส่วนประกอบ ดังนี้ 1) ควรกำหนดกลยุทธ์ให้เป็น ระดับ เพื่อให้กลยุทธ์มีความชัดเจนสามารถนำไปปฏิบัติในแต่ละระดับได้ จริง ดังนี้ 1) กำหนดกลยุทธ์ระดับองค์กร ได้แก่ กลยุทธ์เป็นแผนยุทธศาสตร์ องค์กร กลยุทธ์จัดตั้งหน่วยงานขึ้นมาโดยตรง เช่น การจัดตั้งเป็นสถาบัน ศูนย์ โครงการ พิพิธภัณฑสถานหรือหอธรรมเพื่อทำภารกิจหน้าที่ด้านการจัดการ คัมภีร์โบราณโดยตรง กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านการจัดการ คัมภีร์โบราณในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับประเทศและระดับ นานาชาติ 2) กำหนดกลยุทธ์ระดับกิจการ ได้แก่ กำหนดกลยุทธ์การเผยแพร่ และบริการคัมภีร์โบราณในรูปดิจิทัล กำหนดกลยุทธ์การนำเทคโนโลยี สมัยใหม่มาใช้ในการจัดเก็บ อนุรักษ์ และเผยแพร่คัมภีร์โบราณ 3) กำหนด กลยุทธ์ระดับหน้าที่ ได้แก่ กลยุทธ์ส่งเสริมความรู้ให้กับประชาชนได้มี ความตระหนักเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณ กลยุทธ์ให้ บุคลากรมีความเป็นอิสระในการทำงานด้านคัมภีร์โบราณ</p>

ตารางที่ 5.4 (ต่อ)

ส่วนประกอบของร่างรูปแบบ	ผลการตรวจสอบความถูกต้อง ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ
3. โครงสร้างองค์กร	ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบในส่วนประกอบด้านโครงสร้างองค์กร และให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ ควรปรับส่วนประกอบ ดังนี้ 1) โครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนเหมาะสมสอดคล้องกับการจัดการคัมภีร์คัมภีร์ไบเบิล 2) โครงสร้างองค์กรไม่ควรใหญ่มากจะทำให้การบริหารล่าช้า จึงควรมีการแบ่งโครงสร้างองค์กรที่ความคล่องตัวและกะทัดรัด คล่องตัว การประสานการทำงานร่วมกัน เพื่อเอื้ออำนวยให้เกิดความอิสระในการทำงานด้านคัมภีร์ไบเบิลได้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) ควรมีการแบ่งโครงสร้างตามลักษณะและวัตถุประสงค์ขององค์กรจัดตั้งเพื่อภารกิจจัดการคัมภีร์ไบเบิลโดยตรง ได้แก่ การจัดตั้งเป็นสถาบัน ศูนย์ พิพิธภัณฑสถาน และจัดทำเป็นโครงการ
4. ระบบการทำงาน	ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบในส่วนประกอบด้านระบบการทำงานและให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ ควรเพิ่มส่วนประกอบ ดังนี้ ระบบการทำงานมีความเชื่อมโยงกัน ประสานงานกัน สอดคล้องกัน และส่งเสริมกันระหว่างกลุ่มงานหรือภายในองค์กร
5. บุคลากร	ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบในส่วนประกอบด้านบุคลากรและให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ ควรปรับส่วนประกอบ ดังนี้ 1) คำว่า “ผู้บริหาร” ให้เปลี่ยนเป็น “ภาวะผู้นำ” 2) ควรกำหนดคุณสมบัติตำแหน่งผู้บริหารเป็นมีภาวะผู้นำ มีความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถและเข้าใจหลักการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิล 3) ด้านบุคลากร ผู้ปฏิบัติงาน เปลี่ยนคำว่า “บุคลากรผู้ปฏิบัติงาน” ให้เปลี่ยนเป็น “บุคลากร” และควรเพิ่มประเด็นบุคลากรมีใจรัก ศรัทธา เสียสละ มุ่งมั่น ความอดทน และมีจิตอาสา 4) บุคลากรมีค่านิยม วิสัยทัศน์ร่วมกันและอุดมการณ์มุ่งมั่นจะทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และบุคลากรมีทักษะการเจรจาต่อรอง โน้มน้าว การติดต่อประสานงานที่ดี และความสัมพันธ์อันดีกับเครือข่าย
6. งบประมาณ	ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบในส่วนประกอบด้านงบประมาณทุกประเด็น
7. เครือข่ายและความร่วมมือ	ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบในส่วนประกอบด้านเครือข่ายและความร่วมมือ และให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ ดังนี้ควรปรับรายละเอียดส่วนประกอบ การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือภายในองค์กร ช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลต้องให้ชัดเจน ถ้าเป็นองค์กรจัดการคัมภีร์ไบเบิลโดยตรงไม่ได้ อยู่ภายใต้หน่วยงานอื่น หรือมีการบริหารที่เป็นอิสระ มีโครงสร้างองค์กรเอื้อต่อการทำงานอยู่แล้ว แต่ถ้ามีอยู่ภายใต้หน่วยงานอื่น จำเป็นต้องสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ
8. เทคโนโลยีสารสนเทศ	ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบในส่วนประกอบด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทุกประเด็น

3.2.2 ด้านกระบวนการของร่างการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ประกอบด้วย

1) กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยทางกายภาพ และ 2) กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยทางดิจิทัล

1) กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยทางกายภาพ มีผลการตรวจสอบความถูกต้องส่วนประกอบ ดังนี้

ตารางที่ 5.5 ผลการตรวจสอบความถูกต้องส่วนประกอบด้านกระบวนการของร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณทางกายภาพ

ส่วนประกอบของร่างรูปแบบ	ผลการตรวจสอบความถูกต้อง ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ
1. การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ	ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบในส่วนประกอบด้านการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ และให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ นอกจากการสำรวจคัมภีร์โบราณ ควรเพิ่มวิธีการจัดหารวบรวมคัมภีร์โบราณ ดังนี้ มีการกำหนดนโยบายด้านจัดหา รวบรวมคัมภีร์โบราณที่ชัดเจน ได้แก่ กำหนดวิธีการได้มา/ได้รับของคัมภีร์โบราณ เช่น การขอ/ได้รับบริจาค วิธีการจัดซื้อ และการจัดทำสำเนา และมีการกำหนดนโยบายหลักเกณฑ์การประเมินและคัดเลือกสำหรับจัดหา รวบรวมคัมภีร์โบราณจากขอบเขตทางกายภาพ ได้แก่ รูปทรง ความโดดเด่น สวยงาม อายุ ความเก่าแก่ ระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญหายและสูญเสีย และขอบเขตด้านเนื้อหาที่มีคุณค่าและความสำคัญต่อชาติ
2. การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์โบราณ	2.1 การลงทะเบียนคัมภีร์โบราณ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบในส่วนประกอบและให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ ควรเพิ่มประเด็นดังนี้ 1) มาตรฐานการลงรายการข้อมูลบรรณานุกรมคัมภีร์โบราณตามหลักวิชาการทางด้านกายภาพ และทางด้านเนื้อหาในคัมภีร์โบราณเช่น มาตรฐานบรรณานุกรมคัมภีร์โบราณ การจัดทำบัญชีรายการ การทำอภิธานศัพท์ เชิงอรรถคัมภีร์โบราณ มาตรฐานเมตาทาดา 2) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณด้านการลงทะเบียนคัมภีร์โบราณ ในลักษณะรูปแบบความช่วยเหลือด้านการดำเนินงาน และด้านบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการลงทะเบียนคัมภีร์โบราณ

ตารางที่ 5.5 (ต่อ)

ส่วนประกอบของร่างรูปแบบ	ผลการตรวจสอบความถูกต้อง ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ
<p>2. การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์ไบเบิล (ต่อ)</p>	<p>2.2 การจัดหมวดหมู่เนื้อหาคัมภีร์ไบเบิล ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบในส่วนประกอบ และให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ ควรปรับการจัดหมวดหมู่ ดังนี้ 1) หลักเกณฑ์การจัดหมวดหมู่เนื้อหาคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยให้เป็นมาตรฐานรูปแบบเดียวกัน โดยมีการแบ่งหมวดหมู่ในระดับหมวดหมู่ใหญ่ หมวดหมู่ย่อย เพื่อสะดวกให้แต่ละหน่วยงานนำไปใช้ตามความเหมาะสม เป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยน ใช้ข้อมูลร่วมกัน ประโยชน์การสืบค้นมองเห็นภาพรวมของเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลของไทย 2) มีเกณฑ์การแบ่งหมวดหมู่ย่อยเนื้อหาทางพุทธศาสนาในคัมภีร์ไบเบิล เช่น การกำหนดหมวดหมู่ย่อยตามสายพระไตรปิฎก เช่น การแบ่งโดยชั้นคัมภีร์ ตั้งแต่ชั้นบาลี อรรถกถา ฎีกา อнуฎีกา เป็นต้น ทำให้ง่ายในการจัดเก็บและการเข้าถึงเนื้อหาทางพุทธศาสนา ซึ่งส่วนใหญ่เนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยเป็นเนื้อหาทางด้านพุทธศาสนา</p> <p>2.3 การปริวรรตคัมภีร์ไบเบิล ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบในส่วนประกอบ และให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ ควรเพิ่มเติม ดังนี้ 1) มีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญด้านอักษรและภาษาโบราณ สามารถปริวรรตคัมภีร์ไบเบิลได้ครอบคลุมทุกอักษรและภาษาโบราณ 2) การส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเรียนการสอนและการฝึกอบรมให้ความรู้อักษรและภาษาโบราณในคัมภีร์ไบเบิลในทุกระดับ เช่น พระสงฆ์เยาวชนในท้องถิ่นชุมชน นักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ ให้สามารถปริวรรต คัดลอก ถ่ายถอด และ แปลเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิล</p> <p>2.4 การพัฒนาเครื่องมือช่วยสืบค้น ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบในส่วนประกอบ และให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ ควรเพิ่มเติมดังนี้ ฐานข้อมูลคัมภีร์ไบเบิลควรมีมาตรฐานกลางในการลงรายการคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพของประเทศไทย เพื่อประโยชน์ในการรองรับการแลกเปลี่ยนข้อมูล การใช้ข้อมูลร่วมกัน และการเชื่อมโยงข้อมูลคัมภีร์ไบเบิลของหน่วยงาน</p>

ตารางที่ 5.5 (ต่อ)

ส่วนประกอบของร่างรูปแบบ	ผลการตรวจสอบความถูกต้อง ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ
3. การบริการและเผยแพร่คัมภีร์ไบเบิล	ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบในส่วนประกอบด้านการเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์ไบเบิล และให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะควรเพิ่มเติม ดังนี้ 1) มีนโยบายการกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินและคัดเลือกเนื้อหาคัมภีร์ไบเบิลสำหรับการเผยแพร่ ได้แก่ พิจารณาจากเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลที่มีคุณค่าและมีความสำคัญของท้องถิ่นชุมชนและของชาติเหมาะสมในการนำไปใช้ประโยชน์ เรื่องลิขสิทธิ์และสิทธิ์ความเป็นเจ้าของคัมภีร์ไบเบิล เป็นต้น
4. การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิล	ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบในส่วนประกอบด้านการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิล และให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะควรเพิ่มเติม ดังนี้ 1) มีสถานที่จัดเก็บคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพที่เหมาะสมและเพียงพอมีมาตรฐานตามหลักวิชาการ ได้แก่ การจัดสถานที่จัดเก็บ จัดการสภาพแวดล้อม การควบคุมอุณหภูมิ ความชื้น แสงสว่าง ขจัดฝุ่นละออง การลดมลภาวะภายในสถานที่จัดเก็บ และป้องกันอันตรายจากสัตว์และแมลงต่าง ๆ ที่ทำลายคัมภีร์ไบเบิล 2) มีการเพิ่มพูนความรู้ด้านการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพ โดยการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการฝึกอบรมความรู้เทคนิคสมัยใหม่เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิลต้นฉบับ

2) กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยทางดิจิทัล มีผลการตรวจสอบความถูกต้องส่วนประกอบ ดังนี้

ตารางที่ 5.6 ผลการตรวจสอบความถูกต้องด้านกระบวนการของร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล

ส่วนประกอบของร่างรูปแบบ	ผลการตรวจสอบความถูกต้อง ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ
1. การสร้างการผลิตคัมภีร์โบราณดิจิทัล	ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบในส่วนประกอบด้านการสร้างการผลิตคัมภีร์โบราณดิจิทัล และให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะควรเพิ่มประเด็นดังนี้ มีนโยบายหลักเกณฑ์การประเมินและการคัดเลือกคัมภีร์โบราณในการสร้างคัมภีร์โบราณดิจิทัล โดยการพิจารณาจากเนื้อหาคัมภีร์โบราณที่มีคุณค่าและความสำคัญของท้องถิ่นและของชาติ มีประโยชน์ในการนำไปใช้ต่อยอดด้านการศึกษา ค้นคว้า และการวิจัย การพิจารณาจากสภาพคัมภีร์โบราณต้นฉบับที่ต้องอนุรักษ์ โดยเร่งด่วน เช่น อายุ ความเก่า ความสวยงาม และระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญเสียชีวิตและการสูญหาย
2. การจัดเก็บและการค้นคืนคัมภีร์โบราณดิจิทัล	ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบในส่วนประกอบด้านการจัดเก็บและการค้นคืนคัมภีร์โบราณดิจิทัล และให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ ควรปรับการใช้คำ ดังนี้ 1) ปรับการใช้คำที่กำหนดมาตรฐานการลงทะเบียนคัมภีร์โบราณ ๑ เป็นมาตรฐานการสร้างคำอธิบายข้อมูลไฟล์ดิจิทัล ในการลงทะเบียนคัมภีร์โบราณ ได้อย่างเหมาะสม เพื่อสะดวกและง่ายต่อการจัดเก็บ การเข้าถึงและการนำข้อมูลกลับมาใช้ใหม่ ได้แก่ มาตรฐานการสร้างชื่อไฟล์ หรือเอกสารชื่อเพิ่มข้อมูล เป็นต้น เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บและการค้นคืนข้อมูลที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว ในการนำมาใช้งานใหม่ และ 2) ควรปรับการใช้คำ การพัฒนาฐานข้อมูลหรือจัดหาซอฟต์แวร์ในการจัดเก็บ ๑ เป็นระบบฐานข้อมูลหรือซอฟต์แวร์ในการจัดเก็บและจัดการระบบคัมภีร์โบราณดิจิทัลมีมาตรฐานสากล โดยสามารถเข้าถึงแลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลหน่วยงานต่าง ๆ ในอนาคตกันได้หรือการพัฒนาเป็นฐานข้อมูลกลางคัมภีร์โบราณดิจิทัลของประเทศไทย

ตารางที่ 5.6 (ต่อ)

ส่วนประกอบของร่างรูปแบบ	ผลการตรวจสอบความถูกต้อง ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ
2. การจัดเก็บและการค้นคืนคัมภีร์โบราณดิจิทัล (ต่อ)	3) ควรเพิ่มเติมดังนี้ มีนโยบายการวางแผนการจัดเก็บและจัดการระบบคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่ชัดเจน ได้แก่ การกำหนดผู้รับผิดชอบ การกำหนดขอบเขตและประเภทของข้อมูลที่จะจัดเก็บ การออกแบบระบบการจัดการให้สอดคล้องกับข้อมูลที่จัดเก็บการเข้าถึง และการนำออกมาใช้
3. การบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณดิจิทัล	ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบในส่วนประกอบด้านการเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์โบราณดิจิทัลและให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ ควรเพิ่มเติมดังนี้ 1) ปรับฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณดิจิทัลเป็นแบบบูรณาการให้บริการสืบค้นรายการบรรณานุกรมและการเข้าถึงคัมภีร์โบราณดิจิทัลจากภายในและจากภายนอกหน่วยงานผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน โดยมีระบบการเข้าถึง การใช้งานที่ง่าย สะดวก รวดเร็วและระบบสืบค้นค้นเคยกับผู้ใช้ 2) ควรกำหนดนโยบายการให้บริการอย่างชัดเจน ได้แก่ ด้านลิขสิทธิ์ เคารพสิทธิความเป็นเจ้าของและสิทธิในการใช้งานอย่างชัดเจน ผู้ใช้บริการต้องปฏิบัติตามนโยบายหรือตามระเบียบในเข้าถึงข้อมูลตามระบบหรือฐานข้อมูลที่กำหนดไว้ 3) เครือข่ายความร่วมมือกันในการเผยแพร่และให้บริการเนื้อหาคัมภีร์โบราณดิจิทัล โดยมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานในการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูล หรือการใช้ข้อมูลและให้บริการร่วมกัน
4. การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณดิจิทัล	ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นชอบในส่วนประกอบด้านการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณดิจิทัล และให้ข้อคิดเห็นข้อเสนอแนะ ควรเพิ่มเติมดังนี้ 1) มีการวางแผนเตรียมความพร้อมด้านเทคโนโลยีและอุปกรณ์ในการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณดิจิทัล และ 2) มีเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ในการบริหารจัดการในการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสม เป็นมาตรฐานและมีสมรรถนะสูง

บทที่ 6

การพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

การพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยได้จากข้อค้นพบของการวิจัยในบทที่ 4 และบทที่ 5 นำมาสังเคราะห์รูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยที่เหมาะสมสำหรับหน่วยงานที่มีการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับชาติ ระดับหน่วยงานและระดับท้องถิ่น จำแนกได้เป็น 2 ด้านและผล ดังนี้

1. ด้านการบริหารองค์การการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย
2. ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย
3. ผลการยืนยันรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

1. ด้านการบริหารองค์การการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

จากรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ตามภาพที่ 6.1 ในการบริหารองค์การการจัดการคัมภีร์โบราณ ได้แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับชาติ ระดับหน่วยงานและระดับท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้มีความเหมาะสมกับรูปแบบการบริหารองค์การการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยในแต่ละระดับมีการบริหารองค์การที่แตกต่างกัน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ระดับชาติ

1.1.1 ด้านนโยบาย กำหนดด้านการจัดการคัมภีร์โบราณเป็นนโยบายหลักขององค์กรและเป็นนโยบายระดับชาติ โดยการกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย แผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับภารกิจหน้าที่การจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติ และมีการกำหนดนโยบายพัฒนาในรูปแบบดิจิทัลให้สอดคล้องกับสภาวะปัจจุบัน

องค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติจำเป็นต้องกำหนดเป็นนโยบายหลักขององค์กรและนโยบายระดับชาติ ดังนี้

- 1) นโยบายการสำรวจคัมภีร์โบราณระดับชาติ
- 2) นโยบายการจัดหารวบรวมคัมภีร์โบราณระดับชาติ

3) นโยบายพัฒนาคัมภีร์โบราณเป็นดิจิทัลระดับชาติเพื่อการอนุรักษ์ การบริการ และเผยแพร่สมัยใหม่

4) นโยบายปรึวรรตโบราณระดับชาติ

5) นโยบายการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณระดับชาติ

6) นโยบายการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือองค์กรการจัดการ คัมภีร์โบราณระดับชาติ

1.1.2 ด้านภาวะผู้นำ ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์ ทักษะที่ดี ต่องาน มีใจรักและทุ่มเท มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ประสิทธิภาพ และการบริหารจัดการ ที่ดีในงานด้านการจัดการคัมภีร์โบราณและงานด้านมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ

องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติจำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีความเป็นผู้นำ ดังนี้

1) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์ ทักษะที่ดีต่องาน มีใจรักและทุ่มเท มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ประสิทธิภาพ และการบริหารจัดการที่ดีในงานด้านการจัดการคัมภีร์โบราณและงานด้านวัฒนธรรมในระดับชาติ

2) ให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของคัมภีร์โบราณในระดับชาติเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางขององค์กรไปในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ การวางแผนกลยุทธ์ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม ทิศทาง และสามารถบริหารกลยุทธ์ได้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ทั้งภายในและภายนอกองค์กร

3) ผู้บริหารมีทักษะในการวางแผน การประสานงาน การควบคุมงาน และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาประยุกต์ใช้การบริหารจัดการคัมภีร์โบราณในระดับชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.1.3 ด้านบุคลากร มีทัศนคติที่ดี มีประสิทธิภาพ มีทักษะการทำงานและการประสานงานที่ดี มีใจรัก อดทน มุ่งมั่น และมีการทำงานเป็นทีม ซึ่งจะส่งผลให้การสำรวจคัมภีร์โบราณมีความราบรื่น ประสพผลสำเร็จ และมีบุคลากรอ่านอักษรภาษาโบราณได้ ซึ่งเป็นหัวใจของการดำเนินงาน วิเคราะห์หมวดหมู่ การลงรายการ และการปรึวรรตตามกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณ

องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีคุณลักษณะ ดังนี้

1) เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสิทธิภาพ อ่านอักษรภาษาโบราณได้ มีความรู้ด้านเทคโนโลยีควบคู่ด้วย ได้แก่ บุคลากรที่สามารถอ่านวิเคราะห์เนื้อหาภาษาโบราณ

ในคัมภีร์ไบเบิลได้ สามารถแยกชื่อเรื่อง แบ่งหมวดหมู่ การลงรายการคัมภีร์ไบเบิลได้ถูกต้อง เป็นประโยชน์ในการจัดเก็บและในการเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์ไบเบิลได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว

2) มีทักษะการทำงานเป็นทีมและการประสานงานที่ดีและสัมพันธ์อันดีกับเครือข่าย เป็นประโยชน์ที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานภารกิจด้านการสำรวจคัมภีร์ไบเบิลที่สะดวก รวดเร็วในการติดต่อประสานงานกับคนในท้องถิ่นชุมชนและส่วนที่เกี่ยวข้อง

3) มีทัศนคติที่ดี มีใจรัก ศรัทธา เสียสละ มุ่งมั่น ความอดทน และมีจิตอาสา เนื่องจากงานด้านการจัดการจัดการคัมภีร์ไบเบิลเป็นงานลักษณะเฉพาะด้านการดำเนินงานจะประสบความสำเร็จต้องอาศัยบุคคลที่มีลักษณะดังกล่าว

1.1.4 ด้านงบประมาณ จำเป็นต้องได้รับงบประมาณอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเหมาะสม และสอดคล้องกับการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติ โดยเฉพาะงบประมาณตามแผนงานระดับชาติ เป็นงบประมาณด้านการบริหาร งบประมาณดำเนินการ และงบประมาณลงทุน รวมทั้งงบประมาณสนับสนุนจากภายนอกหน่วยงาน เช่น งบประมาณเร่งด่วน งบประมาณสนับสนุนจากแหล่งอื่นๆ และงบประมาณการบริจาค เป็นต้น

องค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติจำเป็นต้องจัดทำงบประมาณและการจัดการด้านงบประมาณ ดังนี้

1) จัดทำงบประมาณประจำปีตามแผนงานระดับชาติ ให้เพียงพอในการดำเนินงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติ ได้แก่ งบประมาณด้านการบริหาร งบประมาณดำเนินการและงบประมาณลงทุน

2) ของงบประมาณสนับสนุนจากภายนอกหน่วยงาน เช่น งบประมาณเร่งด่วนจากรัฐบาล งบประมาณสนับสนุนจากแหล่งอื่นๆ และงบประมาณการบริจาค เป็นต้น

1.1.5 ด้านเครือข่ายและความร่วมมือ เป็นผู้นำและเป็นศูนย์กลางเครือข่ายและความร่วมมือองค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับชาติ รวมทั้งเครือข่ายและความร่วมมือระดับนานาชาติ เช่น การสร้างมาตรฐานการจัดการคัมภีร์ไบเบิล การเชื่อมโยงข้อมูลในฐานข้อมูลคัมภีร์ไบเบิลของแต่ละองค์กร เพื่อเป็นประโยชน์ในการใช้ข้อมูลและการให้บริการร่วมกัน

องค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติจำเป็นต้องมีลักษณะเครือข่ายและความร่วมมือ ดังนี้

1) เป็นองค์กรหลักในการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือระดับชาติกับองค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลทุกระดับ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับชาติ เครือข่ายและความร่วมมือระดับนานาชาติ ในด้านต่าง ๆ ของการจัดการคัมภีร์ไบเบิล

2) ทำหน้าที่การเชื่อมโยงฐานข้อมูลคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติ โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือสำหรับการเชื่อมโยงฐานข้อมูลคัมภีร์ไบเบิลระหว่างองค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยด้วยกัน เพื่อประโยชน์ในการแลกเปลี่ยน การใช้ข้อมูลร่วมกันและการให้บริการ

3) มีเครือข่ายและความร่วมมือกับท้องถิ่นชุมชนทุกภูมิภาคที่มีแหล่งคัมภีร์ไบเบิล เอื้อประโยชน์ต่อภารกิจด้านการสำรวจคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติให้การดำเนินการสำเร็จ มีความสะดวก รวดเร็วและราบรื่น

1.1.6 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีคุณภาพ เพียงพอและมีความเหมาะสม และเอื้อต่อการอนุรักษ์ต้นฉบับ เนื่องจากใช้คัมภีร์ไบเบิลดิจิทัลแทนการใช้ต้นฉบับจริง และในการพัฒนาคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัลจำเป็นต้องมีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหายและสามารถนำไปใช้ในระยะเวลายาวได้

องค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติจำเป็นต้องมีคุณลักษณะของเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนี้

1) เทคโนโลยีมีคุณภาพ เพียงพอและมีความเหมาะสมต่อการดำเนินงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติ

2) เทคโนโลยีเอื้อต่อการอนุรักษ์ต้นฉบับคัมภีร์ไบเบิล ได้แก่ การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาพัฒนาคัมภีร์ไบเบิลในรูปแบบดิจิทัลสำหรับการเผยแพร่และให้บริการแทนการใช้ต้นฉบับจริง เป็นรักษาและการอนุรักษ์ต้นฉบับคัมภีร์ไบเบิล

3) มีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล ได้แก่ ระบบฐานข้อมูลมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว มีความเสถียร มีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล มีผู้ดูแลระบบ และมีการบำรุงรักษา และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4) เทคโนโลยีมีมาตรฐานการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูลใช้ร่วมกัน และมีมาตรฐานรองรับการปรับสภาพและการโอนย้ายข้อมูล

1.2 ระดับหน่วยงาน

1.2.1 ด้านนโยบาย กำหนดด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลเป็นนโยบายหลักของหน่วยงานสอดคล้องกับนโยบายทางด้านวัฒนธรรมขององค์กรที่หน่วยงานได้สังกัดอยู่

องค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับหน่วยงานจำเป็นต้องกำหนดเป็นนโยบายหลักขององค์กร ดังนี้

1) นโยบายส่งเสริมการเรียนการสอนและการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาและอักษรโบราณที่ปรากฏในคัมภีร์ไบเบิล โดยเฉพาะภาษาและอักษรโบราณในท้องถิ่นให้กับคนรุ่นปัจจุบัน

2) นโยบายการกำหนดโครงสร้างองค์กรหรือจัดตั้งเป็นหน่วยงานหรือกลุ่มงานหลัก สถาบัน ศูนย์ โครงการ หรือพิพิธภัณฑสถานด้านคัมภีร์ไบเบิลขึ้นมาโดยตรง

1.2.2 ด้านภาวะผู้นำ องค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับหน่วยงานจำเป็นต้องมีผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ ดังนี้

- 1) เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถ และเข้าใจหลักการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิลในหน่วยงานและในระดับภูมิภาคที่หน่วยงานตั้งอยู่
- 2) มีทักษะในการวางแผน การประสานงาน การควบคุมงาน และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาประยุกต์ใช้การบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิลในหน่วยงานและในระดับภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) ให้ความสำคัญ เห็นคุณค่าของคัมภีร์ไบเบิล สามารถบริหารจัดการด้านคัมภีร์ไบเบิลสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกองค์กร
- 4) เข้าไปมีส่วนร่วมและสนับสนุนการทำงานเป็นทีม

1.2.3 ด้านบุคลิกภาพ องค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับหน่วยงานจำเป็นต้องมีบุคลิกภาพที่มีคุณลักษณะ ดังนี้

- 1) เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ อ่านอักษรภาษาโบราณได้
- 2) มีใจรัก ศรัทธา เสียสละ มุ่งมั่น ความอดทน และมีจิตอาสา มีทัศนคติที่ดี
- 3) มีทักษะการทำงาน การประสานงานที่ดีและความสัมพันธ์อันดีกับเครือข่าย
- 4) มีความรู้ด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง
- 5) มีทักษะการทำงานเป็นทีม

1.2.4 ด้านงบประมาณ องค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับหน่วยงานจำเป็นต้องจัดทำงบประมาณและการจัดการด้านงบประมาณ ดังนี้

- 1) จัดทำงบประมาณประจำสนับสนุนอย่างเพียงพอและต่อเนื่องสอดคล้องกับการดำเนินงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิล
- 2) ขอกำหนดสนับสนุนงบประมาณอื่น ๆ นอกเหนือจากงบประมาณประจำ เช่น งบประมาณจากการจัดทำโครงการ การทำวิจัย เป็นต้น
- 3) ขอกำหนดสนับสนุนจากแหล่งอื่น ๆ จากภายในองค์กรและจากภายนอก ที่ให้การสนับสนุนด้านการจัดการมรดกทางวัฒนธรรม

1.2.5 ด้านเครือข่ายและความร่วมมือ องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงาน จำเป็นต้องมีลักษณะเครือข่ายและความร่วมมือ ดังนี้

1) เครือข่ายและความร่วมมือภายในกับหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กรที่หน่วยงาน ได้สังกัดอยู่

2) เครือข่ายและความร่วมมือภายนอกเป็นองค์กรในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบหรือในภูมิภาคที่หน่วยงานตั้งอยู่ที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ ได้แก่ เครือข่ายและความร่วมมือกับองค์กรด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ การช่วยเหลือในด้านบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยีอุปกรณ์ การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ประสบการณ์ เทคนิค วิธีการ เทคโนโลยีสมัยใหม่

3) เครือข่ายและความร่วมมือกับท้องถิ่นชุมชนที่มีแหล่งคัมภีร์โบราณ

4) เครือข่ายและความร่วมมือระดับชาติในการร่วมกันสร้างมาตรฐานในการจัดการคัมภีร์โบราณให้เป็นมาตรฐานเดียวกันในประเทศเพื่อการแลกเปลี่ยนและใช้ข้อมูลร่วมกันได้

1.2.6 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงาน จำเป็นต้องมีคุณลักษณะของเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนี้

1) มีความทันสมัย มีคุณภาพ เพียงพอและมีความเหมาะสมกับการจัดการคัมภีร์โบราณ

2) เทคโนโลยีเอื้อต่อการอนุรักษ์ต้นฉบับ เนื่องจากใช้คัมภีร์โบราณดิจิทัล แทนการใช้ต้นฉบับจริง

3) การพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัลจำเป็นต้องมีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหายและสามารถนำไปใช้ในระยะเวลาได้

4) เป็นผู้นำให้การช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีอุปกรณ์ ถ่ายทอดเทคนิค วิธีการ เทคโนโลยีสมัยใหม่ด้านการจัดการคัมภีร์โบราณกับหน่วยงานในระดับท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.3 ระดับท้องถิ่น

1.3.1 ด้านนโยบาย องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับท้องถิ่นจำเป็นต้องกำหนดเป็นนโยบายหลักขององค์กร ดังนี้

1) นโยบายส่งเสริมการเรียนการสอนและการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาและอักษรคัมภีร์โบราณ และกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณเบื้องต้นกับให้คนและเยาวชนในท้องถิ่นชุมชน

2) นโยบายการสร้างคุณค่า สร้างความตระหนักให้กับเยาวชนในท้องถิ่น ชุมชน ได้รู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ไบเบิล นโยบายการทะนุ บำรุง อนุรักษ์ พื้นฟู และสืบทอดคัมภีร์ไบเบิลในฐานะเป็นมรดกภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นชุมชน

3) นโยบายการจัดตั้งเป็นสถาบัน ศูนย์ โครงการ หรือพิพิธภัณฑ์ด้านคัมภีร์ไบเบิลในท้องถิ่นชุมชน

4) นโยบายการพัฒนาคัมภีร์ไบเบิลเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยว ด้านมรดกภูมิปัญญาของท้องถิ่นชุมชน

5) นโยบายสร้างความศรัทธาทางพุทธศาสนาในคัมภีร์ไบเบิลกับท้องถิ่นชุมชน

1.3.2 ด้านภาวะผู้นำ องค์การการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับท้องถิ่นจำเป็นต้องมีผู้บริหารมีความเป็นผู้นำ ดังนี้

- 1) มีภาวะผู้นำ เป็นที่ศรัทธา ยอมรับในท้องถิ่นและชุมชน
- 2) มีใจรัก ศรัทธา เสียสละ มุ่งมั่น อุตุน มีจิตอาสา และมีทัศนคติที่ดี
- 3) ให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของคัมภีร์ไบเบิลในท้องถิ่นชุมชน
- 4) เป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถ และเข้าใจหลักการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิลในท้องถิ่นชุมชน
- 5) มีทักษะการประสานงานที่ดีและความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล

1.3.3 ด้านบุคลากร องค์การการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับท้องถิ่นจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีคุณลักษณะ ดังนี้

- 1) เป็นบุคลากรในท้องถิ่นชุมชนที่มีความรู้ ความสามารถอ่านอักษรภาษาโบราณได้และกระบวนกรจัดการคัมภีร์ไบเบิลในเบื้องต้น เช่น การลงทะเบียนและการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลเบื้องต้น
- 2) เป็นบุคลากรหรืออาสาสมัครที่มีใจรัก ศรัทธา เสียสละ มุ่งมั่น อุตุน มีจิตอาสา และมีทัศนคติที่ดีกับการทำงานด้านคัมภีร์ไบเบิล

1.3.4 ด้านงบประมาณ องค์การการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับท้องถิ่นจำเป็นต้องจัดทำงบประมาณและการจัดการด้านงบประมาณ ดังนี้

- 1) งบประมาณสนับสนุนจากการบริจาค การทำบุญของผู้มีจิตศรัทธา
- 2) งบประมาณสนับสนุนจากแหล่งอื่น ๆ จากหน่วยงานในพื้นที่ท้องถิ่นชุมชนและภายนอกหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนด้านมรดกทางวัฒนธรรม

1.3.5 ด้านเครือข่ายและความร่วมมือ องค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับท้องถิ่นจำเป็นต้องมีเครือข่ายและความร่วมมือ ดังนี้

- 1) เครือข่ายและความร่วมมือในท้องถิ่นชุมชน
- 2) เครือข่ายและความร่วมมือขององค์กรหรือหน่วยงานด้านการจัดการคัมภีร์โบราณระดับภูมิภาคที่องค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับท้องถิ่นตั้งอยู่ ได้ให้การช่วยเหลือในด้านบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยีอุปกรณ์ การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ประสบการณ์ เทคนิควิธีการ เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการจัดการคัมภีร์โบราณ

1.3.6 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ องค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับท้องถิ่นจำเป็นต้องมีคุณลักษณะของเทคโนโลยีสารสนเทศ ดังนี้

- 1) ขอความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีอุปกรณ์ และการถ่ายทอดเทคนิควิธีการ เทคโนโลยีสมัยใหม่ด้านการจัดการคัมภีร์โบราณจากหน่วยงานระดับชาติ ระดับหน่วยงาน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีความพร้อม

2. ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

จากรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ตามภาพที่ 6.2 ในกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย มีกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัล ประกอบด้วย การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ การจัดโครงสร้างสารสนเทศโดยการกำหนดหมวดหมู่จากเนื้อหาในคัมภีร์โบราณ การจัดเก็บและค้นคืน การปริวรรตโบราณ การบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณ และการสงวนรักษาและการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ โดยได้แบ่งกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับชาติ ระดับหน่วยงานและระดับท้องถิ่น เพื่อให้องค์การการจัดการคัมภีร์โบราณในแต่ละระดับสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ในแต่ละระดับยังแบ่งกระบวนการเป็นแต่ละขั้นตอน มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ ภายในกระบวนการมีการสำรวจคัมภีร์โบราณ ได้แก่ การวางแผนและกำหนดนโยบายด้านการสำรวจคัมภีร์โบราณที่ชัดเจน มีการกำหนดนโยบายด้านการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณทางกายภาพและการวางแผนการพัฒนาคัมภีร์โบราณเป็นดิจิทัล และการกำหนดนโยบายหลักเกณฑ์การประเมินและคัดเลือกสำหรับจัดหารวบรวมคัมภีร์โบราณทางกายภาพและดิจิทัลจากขอบเขตทางกายภาพและขอบเขตด้านเนื้อหา มีหลักเกณฑ์มาตรฐานตามหลักวิชาการ ในกระบวนการสร้างและการผลิตไฟล์ดิจิทัลคัมภีร์โบราณที่ช่วยในการป้องกันและอนุรักษ์ไม่ให้คัมภีร์โบราณต้นฉบับถูกทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหาย

2.2 การจัดโครงสร้างสารสนเทศ โดยการกำหนดหมวดหมู่จากเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิล มีมาตรฐานหลักเกณฑ์การจัดหมวดหมู่เนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลของประเทศไทยให้เป็นมาตรฐานรูปแบบเดียวกัน โดยมีการแบ่งหมวดหมู่ในระดับหมวดหมู่ใหญ่ หมวดหมู่ย่อย เพื่อให้หน่วยงานแต่ละระดับนำไปใช้ตามความเหมาะสม เป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยน ใช้ข้อมูลร่วมกัน

2.3 การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์ไบเบิล มีหลักเกณฑ์มาตรฐานการจัดเก็บและค้นคืน ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพและทางดิจิทัลที่เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บ การเข้าถึง การนำไปใช้ เช่น กำหนดมาตรฐานเมทาดาตาการลงรายการคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัลตามหลักมาตรฐานสากล เพื่อเป็นมาตรฐานในการแลกเปลี่ยน เชื่อมโยงข้อมูล และ การใช้ข้อมูลร่วมกันในอนาคตได้ มีมาตรฐานการพัฒนาเครื่องมือช่วยสืบค้น จำเป็นต้องมีกระบวนการที่ดีและเหมาะสม มีการวางแผนวิธีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ในจัดเก็บข้อมูลที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ สมรรถนะสูงและมีมาตรฐาน มีการพัฒนาฐานข้อมูลหรือจัดหาซอฟต์แวร์ในการจัดเก็บ การพัฒนาเครื่องมือช่วยสืบค้นคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพและทางดิจิทัลที่ง่าย สะดวก และเหมาะสม

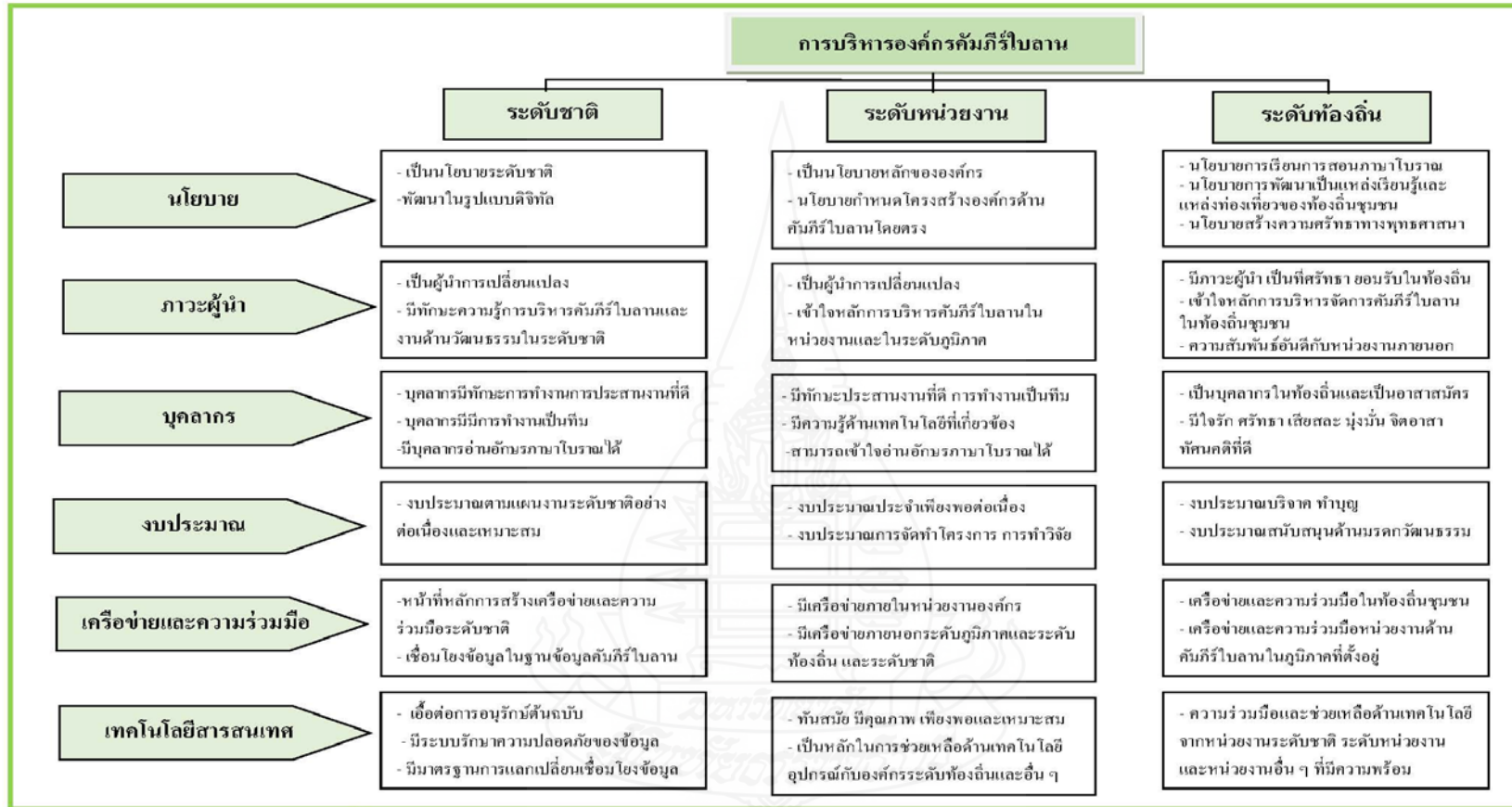
2.4 การปริวรรตไบเบิล มีเกณฑ์มาตรฐานวิธีการปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิล เป็นมาตรฐานเดียวกัน ได้แก่ การถ่ายถอดอักษรชนิดกรกฎรูปแบบอักษรวิธี การถ่ายถอดเป็นอักษรไทย ปัจจุบัน การถ่ายถอดอักษรด้วยวิธีผสมและมีหลักการแปลและวิเคราะห์เนื้อหา มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลสำหรับการปริวรรต โดยหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกจากเนื้อหาที่ปริวรรต มีการส่งเสริมสนับสนุนมีการเรียนการสอนและการฝึกอบรมให้ความรู้อักษรและภาษาโบราณในคัมภีร์ไบเบิลในทุกๆระดับเช่น พระสงฆ์ เยาวชนในท้องถิ่นชุมชน นักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ ควรมีการขึ้นทะเบียนหรือฐานข้อมูลรายชื่อคัมภีร์ไบเบิลที่ได้ทำการปริวรรตแล้วในประเทศไทย

2.5 การบริการและเผยแพร่คัมภีร์ไบเบิล จำเป็นต้องมีกระบวนการที่ดีและเหมาะสม โดยการกำหนดนโยบายการให้บริการคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพและทางดิจิทัลด้วยการออกกฎระเบียบว่าด้วยการให้บริการคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพให้ชัดเจน มีการสร้างหลักเกณฑ์การประเมินและการคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลและเนื้อหาปริวรรตสำหรับการบริการและเผยแพร่ ได้แก่ พิจารณาจากเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลที่มีคุณค่าและมีความสำคัญของท้องถิ่นชุมชนและของชาติที่เหมาะสมในการนำไปใช้ประโยชน์ คำนึงถึงเรื่องลิขสิทธิ์และสิทธิ์ความเป็นเจ้าของคัมภีร์ไบเบิล มีระเบียบการให้บริการข้อมูลเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพและทางดิจิทัลบนระบบออนไลน์ที่ชัดเจน และมีการแลกเปลี่ยน เชื่อมโยงข้อมูลใช้ร่วมกัน

2.6 การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ เป็นกระบวนการช่วยอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพให้คงทนถาวรและยืดอายุการใช้งาน และคัมภีร์โบราณทางดิจิทัลให้ใช้งานได้ในระยะยาว การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพจำเป็นต้องมีเครื่องมืออุปกรณ์สถานที่จัดเก็บคัมภีร์โบราณทางกายภาพที่เหมาะสมและเพียงพอ มีหลักเกณฑ์วิธีการอนุรักษ์และสงวนรักษาเป็นมาตรฐานที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และมีเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาคัดเลือกคัมภีร์โบราณสำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษา โดยการพิจารณาคัดเลือกจากคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณ ระดับอายุ ความเก่า ระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญเสียชีวิตและการสูญหาย การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล มีการวางแผนการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณดิจิทัล มีเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ในการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่รองรับการปรับสภาพและการโอนย้ายข้อมูล และมีระบบการสำรองข้อมูลและระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี ช่วยป้องกันการสูญหายของข้อมูลดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูง ดังภาพที่ 6.1

รูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

ภาพที่ 6.1 ด้านการบริหารองค์กรคัมภีร์โบราณของรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

รูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

ภาพที่ 6.2 ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณของรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

ด้านการบริหารองค์กรจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

ประกอบด้วยด้านการบริหารองค์กรคัมภีร์โบราณแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับชาติ ระดับหน่วยงานและระดับท้องถิ่นมีส่วนประกอบของรูปแบบ ได้แก่

ระดับชาติ

ส่วนที่ 1 นโยบาย

การกำหนดนโยบายการจัดการคัมภีร์โบราณในองค์กรระดับชาติ มีความสำคัญและมีผลต่อการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย การกำหนดนโยบายจึงจำเป็นต้องกำหนดให้เป็นนโยบายของชาติ รายละเอียด ดังนี้

1) กำหนดด้านการจัดการคัมภีร์โบราณเป็นนโยบายหลักขององค์กรและกำหนดเป็นนโยบายระดับชาติ โดยการกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย แผนยุทธศาสตร์ และกลยุทธ์ ให้สอดคล้องกับภารกิจหน้าที่การจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติ ได้แก่

- (1) นโยบายการสำรวจคัมภีร์โบราณระดับชาติ
- (2) นโยบายการจัดหารวบรวมคัมภีร์โบราณระดับชาติ
- (3) นโยบายปริวรรตโบราณระดับชาติ
- (4) นโยบายการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณระดับชาติ
- (5) นโยบายการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือองค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติ

ระดับชาติ

2) นโยบายพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัลของประเทศไทยเพื่อการอนุรักษ์ การเผยแพร่ และให้บริการสมัยใหม่ ได้แก่ นโยบายการแปลงคัมภีร์โบราณในรูปดิจิทัลเพื่อการอนุรักษ์ตัวต้นฉบับ นโยบายพัฒนาฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณดิจิทัลเพื่อให้บริการทางออนไลน์

ส่วนที่ 2 ภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติ มีความสำคัญอย่างมากที่มีผลต่อการขับเคลื่อนด้านการบริหารองค์กรจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยให้ประสบความสำเร็จ มีรายละเอียด ดังนี้

1) ผู้บริหารองค์กรต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์ ทักษะที่ดีต่องาน มีใจรักและทุ่มเท มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ประสบการณ์ และการบริหารจัดการที่ดีในงานด้านการจัดการคัมภีร์โบราณและงานด้านวัฒนธรรมในระดับชาติ

2) ผู้บริหารให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของคัมภีร์ไบเบิลในระดับชาติเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางขององค์กรไปในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ การวางแผนกลยุทธ์ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม ทิศทาง และสามารถบริหารกลยุทธ์ได้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกองค์กร

3) ผู้บริหารมีทักษะในการวางแผน การประสานงาน การควบคุมงาน และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาประยุกต์ใช้การบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิลในระดับชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ส่วนที่ 3 บุคลากร

บุคลากร เป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการนำเอานโยบายของผู้บริหารที่ได้กำหนดไว้สู่การลงมือปฏิบัติจริง องค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลจะประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องมีบุคลากร มีรายละเอียด ดังนี้

1) บุคลากรผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ อ่านอักษรภาษาโบราณได้ มีความรู้ด้านเทคโนโลยีควบคู่ด้วย ได้แก่ บุคลากรที่สามารถอ่านวิเคราะห์เนื้อหาภาษาโบราณในคัมภีร์ไบเบิลได้ สามารถแยกชื่อเรื่อง แบ่งหมวดหมู่ การลงรายการคัมภีร์ไบเบิลได้ถูกต้อง เป็นประโยชน์ในการจัดเก็บและในการเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์ไบเบิลได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว

2) บุคลากรมีทักษะการทำงานเป็นทีมและการประสานงานที่ดีและสัมพันธ์อันดีกับเครือข่าย เป็นประโยชน์ที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานภารกิจด้านการสำรวจคัมภีร์ไบเบิลที่สะดวก รวดเร็ว และรวดเร็วในการติดต่อประสานงานกับคนในท้องถิ่นชุมชนและส่วนที่เกี่ยวข้อง

3) บุคลากรมีทัศนคติที่ดี มีใจรัก ศรัทธา เสียสละ มุ่งมั่น อดทน และมีจิตอาสา เนื่องจากงานด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลเป็นงานลักษณะเฉพาะด้านการดำเนินงานจะประสบความสำเร็จต้องอาศัยบุคคลที่มีลักษณะดังกล่าว

ส่วนที่ 4 งบประมาณ

งบประมาณ เป็นส่วนประกอบสำคัญที่เอื้อต่อความสำเร็จของการจัดการคัมภีร์ไบเบิลเป็นอย่างมาก จากการที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในทุก ๆ ด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

1) ได้รับงบประมาณสนับสนุนอย่างเพียงพอต่อเนื้อและเหมาะสม สอดคล้องกับการดำเนินงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติ โดยเฉพาะได้รับงบประมาณประจำภายในองค์กร เป็นงบประมาณด้านการบริหาร งบประมาณดำเนินการและงบประมาณลงทุน

2) ได้รับการสนับสนุนเงินงบประมาณจากภายนอกหน่วยงาน เช่น งบประมาณเร่งด่วน งบประมาณสนับสนุนจากแหล่งอื่นๆ และงบประมาณการบริจาค เป็นต้น

ส่วนที่ 5 เครือข่ายและความร่วมมือ

เครือข่ายและความร่วมมือ เป็นส่วนประกอบสำคัญที่องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณ องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติ จึงควรเป็นองค์กรหลักในการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือในระดับชาติหรือในระดับประเทศ เพื่อความร่วมมือและการช่วยเหลือกันในการดำเนินงานการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยให้ประสบผลสำเร็จ มีรายละเอียด ดังนี้

1) เป็นองค์กรหลักการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือขององค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยทุกระดับ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับชาติ รวมทั้งเครือข่ายและความร่วมมือระดับนานาชาติ ในด้านต่าง ๆ เช่น เป็นองค์กรหลักในการประสานงานความร่วมมือกันระหว่างองค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณในการสร้างมาตรฐานกลางในการจัดการคัมภีร์โบราณและการใช้มาตรฐานเดียวกัน

2) ทำหน้าที่เชื่อมโยงฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณ โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือสำหรับการเชื่อมโยงฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณระหว่างองค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยด้วยกัน เพื่อประโยชน์ในการแลกเปลี่ยน การใช้ข้อมูลร่วมกันและการให้บริการ

3) มีเครือข่ายและความร่วมมือกับท้องถิ่นชุมชนทุกภูมิภาคที่มีแหล่งคัมภีร์โบราณ เอื้อประโยชน์ต่อภารกิจด้านการสำรวจให้การดำเนินการสำเร็จมีความสะดวก รวดเร็วและราบรื่น

ส่วนที่ 6 เทคโนโลยีสารสนเทศ

เทคโนโลยีสารสนเทศ เทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยให้การพัฒนาคัมภีร์โบราณทางกายภาพ และทางดิจิทัลสำหรับการเผยแพร่และการให้บริการได้สะดวก รวดเร็ว ช่วยในการรักษาคัมภีร์โบราณต้นฉบับ มีรายละเอียด ดังนี้

1) เทคโนโลยีมีคุณภาพ เพียงพอและมีความเหมาะสมต่อการดำเนินงานการจัดการคัมภีร์โบราณ

2) เทคโนโลยีเอื้อต่อการอนุรักษ์ต้นฉบับคัมภีร์โบราณ ได้แก่ การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาพัฒนาคัมภีร์โบราณในรูปแบบดิจิทัลสำหรับการเผยแพร่และให้บริการแทนการใช้ต้นฉบับจริงเป็นรักษาและการอนุรักษ์ต้นฉบับคัมภีร์โบราณ

3) มีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล ได้แก่ ระบบฐานข้อมูลมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว มีความเสถียร มีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล มีผู้ดูแลระบบ และมีการบำรุงรักษา และมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4) เทคโนโลยีมีมาตรฐานรองรับการปรับสภาพและการโอนย้ายข้อมูล และแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูลใช้ร่วมกัน

ระดับหน่วยงาน

ส่วนที่ 1 นโยบาย

การกำหนดนโยบายการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในองค์กรระดับหน่วยงาน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานภายใต้กำกับดูแลขององค์กรที่เป็นสถาบันการศึกษา จำเป็นต้องกำหนดนโยบาย มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) กำหนดด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลเป็นนโยบายหลักของหน่วยงานและสอดคล้องกับนโยบายทางด้านวัฒนธรรมขององค์กรที่ได้สังกัดอยู่
- 2) นโยบายส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนและการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาและอักษรที่ปรากฏในคัมภีร์ไบเบิลกับให้คนรุ่นปัจจุบัน สามารถเข้าใจเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลได้นำเนื้อหาความรู้ไปถ่ายทอดและใช้ประโยชน์ได้
- 3) นโยบายการกำหนดโครงสร้างองค์กรหรือจัดตั้งเป็นหน่วยงานหรือกลุ่มงานหลักสถาบัน ศูนย์ โครงการ หรือพิพิธภัณฑสถานด้านคัมภีร์ไบเบิลขึ้นมาโดยตรง

ส่วนที่ 2 ภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับหน่วยงาน มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) ผู้บริหารเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถและเข้าใจหลักการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิล
- 2) ผู้บริหารมีทักษะในการวางแผน การประสานงาน การควบคุมงาน และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาประยุกต์ใช้การบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิลได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 3) ผู้บริหารให้ความสำคัญ เห็นคุณค่าของคัมภีร์ไบเบิล สามารถบริหารจัดการด้านคัมภีร์ไบเบิลสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกองค์กร
- 4) ผู้บริหารเข้าไปมีส่วนร่วมและสนับสนุนการทำงานเป็นทีม

ส่วนที่ 3 บุคลากร

บุคลากรขององค์กรจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับหน่วยงาน จะประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องมีบุคลากร มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) บุคลากรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ อ่านอักษรภาษาโบราณได้ มีใจรัก ศรัทธา เสียสละ มุ่งมั่น อดทน และมีจิตอาสา มีทัศนคติที่ดี มีประสบการณ์
- 2) บุคลากรมีทักษะการทำงานและการประสานงานที่ดี มีความสัมพันธ์อันดีกับเครือข่าย มีความรู้ด้านเทคโนโลยีควบคู่กัน
- 3) บุคลากรมีการทำงานเป็นทีม มีการประสานงานร่วมมือตามลำดับขั้นตอนและกระบวนการตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายและมีความเป็นอิสระในการทำงาน

ส่วนที่ 4 งบประมาณ

งบประมาณขององค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงาน ได้รับการสนับสนุนจากหลายประเภทด้วยกัน มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) ได้รับงบประมาณประจำสนับสนุนอย่างเพียงพอและต่อเนื่องสอดคล้องกับการดำเนินงานการจัดการคัมภีร์โบราณ
- 2) ได้รับการสนับสนุนงบประมาณอื่น ๆ นอกเหนือจากงบประมาณประจำ เช่น งบประมาณจากการจัดทำโครงการ การทำวิจัย เป็นต้น
- 3) ได้รับการสนับสนุนจากแหล่งอื่น ๆ จากภายในองค์กรและจากภายนอกที่ให้การสนับสนุนด้านการจัดการมรดกทางวัฒนธรรม

ส่วนที่ 5 เครือข่ายและความร่วมมือ

เครือข่ายและความร่วมมือขององค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงาน มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) มีเครือข่ายและความร่วมมือกับองค์กรในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นพื้นที่รับผิดชอบหรือในภูมิภาคที่หน่วยงานตั้งอยู่ที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ ได้แก่ เครือข่ายและความร่วมมือกับองค์กรด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ เพื่อให้การช่วยเหลือในด้านบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยีอุปกรณ์ การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ประสบการณ์ เทคนิควิธีการ เทคโนโลยีสมัยใหม่
- 2) เครือข่ายและความร่วมมือกับท้องถิ่นชุมชนที่มีแหล่งคัมภีร์โบราณ มีเครือข่ายและความร่วมมือระดับชาติในการร่วมกันสร้างมาตรฐานในการจัดการคัมภีร์โบราณให้เป็นมาตรฐานเดียวกันในประเทศเพื่อการแลกเปลี่ยนและใช้ข้อมูลร่วมกันได้

ส่วนที่ 6 เทคโนโลยีสารสนเทศ

เทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงาน มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) เทคโนโลยีมีความทันสมัย มีคุณภาพ เพียงพอ มีความเหมาะสม และเอื้อต่อการอนุรักษ์ต้นฉบับ เนื่องจากใช้คัมภีร์โบราณดิจิทัลแทนการใช้ต้นฉบับจริง
- 2) เทคโนโลยีในการพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัลจำเป็นต้องมีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหายและสามารถนำไปใช้ในระยะเวลาได้
- 3) ให้การช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีอุปกรณ์ ให้การถ่ายทอดเทคนิค วิธีการ เทคโนโลยีสมัยใหม่ด้านการจัดการคัมภีร์โบราณกับหน่วยงานในระดับท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ระดับท้องถิ่น

ส่วนที่ 1 นโยบาย

การกำหนดนโยบายการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในองค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับท้องถิ่น จำเป็นต้องกำหนดนโยบาย มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) นโยบายส่งเสริมการเรียนการสอนและการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาและอักษรคัมภีร์ไบเบิลและกระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลเบื้องต้นให้กับเยาวชนในท้องถิ่นชุมชน
- 2) กำหนดนโยบายการสร้างคุณค่าและสร้างความตระหนักให้กับเยาวชนในท้องถิ่นชุมชนได้รู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ไบเบิล
- 3) นโยบายการทะนุบำรุง อนุรักษ์ พัฒนา และสืบทอดคัมภีร์ไบเบิลในฐานะเป็นมรดกภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น
- 4) นโยบายการจัดตั้งเป็นสถาบัน ศูนย์ โครงการ หรือพิพิธภัณฑสถานคัมภีร์ไบเบิลในท้องถิ่นชุมชน
- 5) นโยบายการพัฒนาคัมภีร์ไบเบิลเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวด้านมรดกภูมิปัญญาของท้องถิ่นชุมชน
- 6) นโยบายสร้างความศรัทธาทางพุทธศาสนาในคัมภีร์ไบเบิล

ส่วนที่ 2 ภาวะผู้นำ

ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับท้องถิ่น มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) เป็นผู้มีภาวะผู้นำ เป็นที่ศรัทธาและยอมรับในท้องถิ่นและชุมชน มีใจรัก ศรัทธา เสียสละ มุ่งมั่น อดทน มีจิตอาสา และมีทัศนคติที่ดี ให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของคัมภีร์ไบเบิล
- 2) เป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถ มีเข้าใจหลักการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิลในท้องถิ่นชุมชน มีทักษะการประสานงานที่ดีและความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในการช่วยเหลือการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลขององค์กรจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับท้องถิ่น

ส่วนที่ 3 บุคลากร

บุคลากรขององค์กรจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับท้องถิ่น จะประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องมีบุคลากร มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) เป็นบุคลากรในท้องถิ่นชุมชนที่มีความรู้ ความสามารถอ่านอักษรภาษาโบราณได้ และกระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในเบื้องต้น เช่น การลงทะเบียนและการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลเบื้องต้น

2) เป็นบุคลากรหรืออาสาสมัครที่มีใจรัก ศรัทธา เสียสละ มุ่งมั่น อดทน มีจิตอาสา และมีทัศนคติที่ดี การทำงานด้านคัมภีร์โบราณ

ส่วนที่ 4 งบประมาณ

งบประมาณขององค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับท้องถิ่น ได้รับการสนับสนุน มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) ได้รับงบประมาณจากการบริจาคและการทำบุญของผู้มีจิตศรัทธา
- 2) ได้รับงบประมาณจากแหล่งอื่น ๆ จากหน่วยงานในพื้นที่ท้องถิ่นชุมชนและภายนอกหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนด้านมรดกทางวัฒนธรรม

ส่วนที่ 5 เครือข่ายและความร่วมมือ

เครือข่ายและความร่วมมือขององค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับท้องถิ่น มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) มีเครือข่ายและความร่วมมือในท้องถิ่นชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชนในท้องถิ่นชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าอาวาส และชาวบ้าน ประชาชนชาวบ้าน เยาวชน เข้ามาช่วยเหลือดำเนินงาน
- 2) มีเครือข่ายและความร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานด้านการจัดการคัมภีร์โบราณระดับภูมิภาคให้การช่วยเหลือในด้านบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยีอุปกรณ์ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ประสบการณ์ เทคนิควิธีการ เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการจัดการคัมภีร์โบราณ

ส่วนที่ 6 เทคโนโลยีสารสนเทศ

เทคโนโลยีสารสนเทศขององค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับท้องถิ่น มีรายละเอียด ดังนี้

- 1) จำเป็นได้รับความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีอุปกรณ์ และการถ่ายทอดเทคนิค วิธีการเทคโนโลยีสมัยใหม่ด้านการจัดการคัมภีร์โบราณจากหน่วยงานระดับชาติ ระดับหน่วยงานหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีความพร้อม

ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

มีกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัล แบ่งกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณออกเป็น 3 ระดับได้แก่ ระดับชาติ ระดับหน่วยงานและระดับท้องถิ่น ในแต่ละระดับมีกระบวนการเป็นขั้นตอน มีรายละเอียด ดังนี้

ระดับชาติ

การค้นหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ

กระบวนการค้นหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัล องค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติ มีภารกิจหน้าที่ที่สำคัญระดับชาติ จำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการที่ดี มีรายละเอียด ดังนี้

1) การสำรวจคัมภีร์โบราณ ได้แก่ มีการวางแผนและกำหนดนโยบายด้านการสำรวจคัมภีร์โบราณในระดับชาติที่ชัดเจน กำหนดเป็นแผนงานหรือจัดทำโครงการสำรวจระยะสั้นและระยะยาว โดยมีการกำหนดขอบเขตพื้นที่การสำรวจ บุคลากร งบประมาณ วัสดุและอุปกรณ์ ขั้นตอนวิธีการสำรวจ มีคู่มือมาตรฐานในการสำรวจคัมภีร์โบราณตามหลักวิชาการ และมีการกำหนดนโยบายหลักเกณฑ์การประเมินและคัดเลือกแหล่งคัมภีร์โบราณสำหรับทำการสำรวจ ได้แก่ การประเมินคัดเลือกจาก 1) แหล่งคัมภีร์โบราณที่มีคุณค่าและความสำคัญของชาติ 2) จากสภาพคัมภีร์โบราณ เช่น อายุ ความเก่า ระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญหายและสูญเสีย โดยมีขั้นตอนการสำรวจคัมภีร์โบราณ ได้แก่

- (1) กำหนดเป้าหมาย พื้นที่ ขอบเขต ที่จะลงสำรวจ
- (2) ลงพื้นที่สำรวจเบื้องต้นเพื่อประเมินสภาพ จำนวน และลักษณะพื้นที่
- (3) จัดเตรียม วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือ ที่จำเป็นต้องใช้
- (4) ลงพื้นที่สำรวจ ทำความสะอาด จัดหมวดหมู่ บันทึกข้อมูลในแบบฟอร์ม มัด ห่อ จัดเก็บ
- (5) ดิจิทัลคัมภีร์โบราณ ถ่ายภาพ ตกแต่งภาพ ใส่รหัสภาพ จัดเก็บลงระบบโปรแกรม
- (6) จัดทำฐานข้อมูลเพื่อจัดเก็บและสืบค้นข้อมูล

2) มีการกำหนดนโยบายด้านการค้นหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณระดับชาติที่ชัดเจน ได้แก่ การวางแผนดำเนินงานด้านจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัล มีขั้นตอนกำหนดนโยบายด้านการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณระดับชาติ ดังนี้

(1) กำหนดแผนงานการค้นหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณทางกายภาพระดับชาติ ได้แก่ กำหนดวัตถุประสงค์การค้นหาและรวบรวม กำหนดขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล เนื้อหาข้อมูล ทางกายภาพ และด้านบุคลากร งบประมาณ เครื่องมือและอุปกรณ์ กำหนดวิธีการการค้นหาและรวบรวม เช่น การขอรับบริจาค วิธีการจัดซื้อและการจัดทำสำเนา การสร้างขึ้นมาใหม่ เป็นต้น

(2) กำหนดแผนงานการจัดการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณทางดิจิทัลระดับชาติ
ได้แก่

ก. การวางแผนการพัฒนาคัมภีร์โบราณทางดิจิทัลระดับชาติ ได้แก่ ด้านบุคลากร
ด้านงบประมาณ ด้านเทคโนโลยีและอุปกรณ์

ข. การคัดเลือกคัมภีร์โบราณสำหรับการพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัล

ค. การวางแผนขั้นตอนกระบวนการสร้างและการผลิตคัมภีร์โบราณ
ดิจิทัลที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ

ง. กำหนดมาตรฐานตามหลักวิชาการในกระบวนการสร้างและการผลิต
ไฟล์ดิจิทัลคัมภีร์โบราณ

จ. จัดเตรียมเทคโนโลยีและอุปกรณ์ในการสร้างคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่
เหมาะสมมีประสิทธิภาพและสมรรถนะสูงช่วยสร้างไฟล์ดิจิทัลที่มีคุณภาพนำไปใช้ในการจัดเก็บ
อนุรักษ์ การเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์โบราณดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม และช่วยการอนุรักษ์คัมภีร์
โบราณต้นฉบับ ได้แก่ อุปกรณ์กล้องถ่ายภาพดิจิทัล สแกนเนอร์ เครื่องแปลงไมโครฟิล์มเป็นดิจิทัล

3) การกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานการประเมินและคัดเลือกสำหรับจัดหารวบรวม
คัมภีร์โบราณทางกายภาพและดิจิทัลจากขอบเขตทางกายภาพและขอบเขตด้านเนื้อหาตามหลัก
วิชาการ โดยมีหลักเกณฑ์มาตรฐานการประเมินและคัดเลือก ดังนี้

(1) แหล่งคัมภีร์โบราณที่มีคุณค่าและความสำคัญของชาติ

(2) จากสภาพคัมภีร์โบราณ เช่น อายุ ความเก่า ความสวยงาม ความโดดเด่น การตกแต่ง
ที่มีคุณค่าทางด้านศิลปกรรม หัตถกรรมของชาติ และระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญหายและสูญเสีย

(3) เนื้อหาทุกแขนงวิชาที่มีความสำคัญของชาติ ด้านประวัติศาสตร์ บุคคลสำคัญ
ในชาติ วรรณกรรม วรรณคดีของชาติ ศาสนา ตำรา เป็นต้น

4) มีหลักเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการพัฒนาดิจิทัลคัมภีร์โบราณที่ช่วยในการป้องกัน
และอนุรักษ์ไม่ให้คัมภีร์โบราณต้นฉบับถูกทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหาย มี หลักเกณฑ์มาตรฐาน
กระบวนการพัฒนาดิจิทัลคัมภีร์โบราณ ดังนี้

(1) เทคโนโลยีและอุปกรณ์ในการสร้างคัมภีร์โบราณดิจิทัลมีมาตรฐานตามหลัก
วิชาการที่ช่วยในการป้องกันและอนุรักษ์ไม่ให้คัมภีร์โบราณต้นฉบับถูกทำลายหรือก่อให้เกิด
ความเสียหาย ได้แก่ อุปกรณ์กล้องถ่ายภาพดิจิทัล สแกนเนอร์ เครื่องแปลงไมโครฟิล์มเป็นดิจิทัล

(2) มาตรฐานการถ่ายภาพดิจิทัล ได้แก่ กำหนดมาตรฐานการควบคุมระดับแสงไฟ
ความร้อนในการถ่ายภาพหรือการสแกนดิจิทัล ในเกณฑ์มาตรฐานสากล ที่ช่วยในการป้องกันและ
อนุรักษ์ไม่ให้คัมภีร์โบราณต้นฉบับถูกทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหาย

การจัดโครงสร้างสารสนเทศ

การจัด โครงสร้างสารสนเทศเป็นการกำหนดหมวดหมู่จากเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิล องค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติ จำเป็นต้องเป็นหลักในการกำหนดหมวดหมู่เนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลของประเทศไทย มีรายละเอียด ดังนี้

1) มีมาตรฐานหลักเกณฑ์การจัดหมวดหมู่เนื้อหาคัมภีร์ไบเบิลของประเทศไทยให้เป็นมาตรฐานรูปแบบเดียวกัน โดยมีการแบ่งหมวดหมู่ในระดับหมวดหมู่ใหญ่ หมวดหมู่ย่อย และหมวดหมู่ทางพุทธศาสนา เพื่อให้หน่วยงานแต่ละระดับนำไปใช้ตามความเหมาะสม เป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนใช้ข้อมูลร่วมกัน

มีหลักเกณฑ์การจัดหมวดหมู่เนื้อหาคัมภีร์ไบเบิลเป็นภาพรวมเนื้อหาของประเทศไทย ดังนี้

(1) จัดหมวดหมู่ความรู้เป็นหมวดใหญ่ เช่น หมวดกฎหมาย หมวดจดหมายเหตุ หมวดพงศาวดาร หมวดตำรา หมวดตำนาน เป็นต้น

(2) จัดหมวดหมู่ความรู้เป็นหมวดย่อยภายใต้หมวดหมู่ใหญ่ เช่น หมวดตำรา แบ่งย่อยเป็น ตำราโหราศาสตร์ ตำราเวชศาสตร์ ตำราดาราศาสตร์ เป็นต้น

(3) จัดหมวดหมู่ทางพุทธศาสนา เช่น หมวดหมู่บาลีพระไตรปิฎก หมวดหมู่อรรถกถา หมวดหมู่ฎีกา เป็นต้น

การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์ไบเบิล

การจัดเก็บและการค้นคืนคัมภีร์ไบเบิล องค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติ เป็นกระบวนการที่สำคัญในการจัดการคัมภีร์ไบเบิลที่ช่วยให้การจัดเก็บ การเข้าถึง ค้นคืน และการนำข้อมูลเอาไปใช้งานอย่างเป็นระบบแบบแผนและมีมาตรฐานของประเทศไทยในการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูลกัน และเป็นแนวทางที่องค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลอื่นๆ นำไปใช้ จำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการ มีรายละเอียด ดังนี้

1) มีหลักเกณฑ์มาตรฐานในการจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติ ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพและทางดิจิทัลที่เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บ การเข้าถึง การนำไปใช้ เช่น กำหนดมาตรฐานเมตาดาตาการลงรายการคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัลตามหลักมาตรฐานสากล เพื่อเป็นมาตรฐานในการแลกเปลี่ยน เชื่อมโยงข้อมูล และการใช้ข้อมูลร่วมกันในอนาคตของประเทศไทยได้

มีหลักเกณฑ์มาตรฐานในการจัดเก็บและค้นคืน ดังนี้

(1) มีมาตรฐานการลงรายการบรรณานุกรมคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพ โดยมีข้อมูลรายละเอียดด้านกายภาพ ประกอบด้วย จำนวนเรื่อง (ในผูก) ภาษา เส้น ขนาด (กว้าง x ยาว) ไม้ประทับฉบับ (ขอบ) จำนวนบรรทัดต่อหน้า จำนวนหน้า หรือจำนวนผูก ฉลากห่อคัมภีร์ ผ้าห่อคัมภีร์

ขนาดคัมภีร์ เป็นต้น และทางด้านเนื้อหาในคัมภีร์โบราณ เช่น ชื่อเรื่อง หมวดหมู่เนื้อหา ผู้ที่ ชื่อผู้แต่ง วันที่เขียน สถานที่เขียน เลขทะเบียนเอกสารโบราณ เป็นต้น และมาตรฐานทำอภิธานศัพท์หรือเชิงอรรถ คัมภีร์โบราณ หรือมาตรฐานเมตาดาตา (Metadata) เป็นตัวแทนอธิบายเนื้อหาข้อมูลคัมภีร์โบราณ ครบถ้วนเหมาะสมและเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ จะช่วยให้การจัดทำระบบจัดเก็บและการพัฒนา เครื่องมือช่วยค้นคัมภีร์โบราณที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

(2) มีมาตรฐานการลงรายการคัมภีร์โบราณดิจิทัล ได้แก่

ก. การลงทะเบียนไฟล์เอกสารคัมภีร์โบราณดิจิทัล เมื่อมีคัมภีร์โบราณดิจิทัล เป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องมีการจัดการไฟล์ดิจิทัลเพื่อให้เกิดระเบียบในการจัดเก็บและการเข้าถึง และสามารถค้นนำกลับมาใช้ได้ โดยต้องมีมาตรฐานการกำหนดตั้งชื่อไฟล์ กำหนดรหัสเอกสาร หรือการเพิ่มรหัสส่วนอื่น ๆ เช่น ผู้ที่ ฉบับที่ เล่มที่ เป็นต้น

ข. กำหนดชุดมาตรฐานเมตาดาตาการลงรายการคัมภีร์โบราณดิจิทัลตามหลัก มาตรฐานสากล โดยการนำชุดมาตรฐานเมตาดาตาสากล เช่น มาตรฐานสากล Dublin Core หรือมาตรฐานสากล ด้านจดหมายเหตุตามระบบ ISAD มาปรับปรุงให้เป็นชุด metadata ของการลงรายการคัมภีร์โบราณดิจิทัล และพัฒนาเป็นมาตรฐานเดียวกันของประเทศไทย

ค. กำหนดมาตรฐานไฟล์คัมภีร์โบราณดิจิทัล วัตถุประสงค์การสร้างหรือการนำ ไฟล์ดิจิทัลไปใช้งานมีความแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานไฟล์คัมภีร์โบราณดิจิทัลให้เหมาะสม สำหรับการนำไปใช้ตามแต่ละวัตถุประสงค์ ดังนี้

ก) จัดเก็บเป็นไฟล์ต้นฉบับหรือเป็นการอนุรักษ์ข้อมูลดิจิทัล โดยการกำหนด เป็นไฟล์ที่มีรายละเอียดสูงจากการถ่ายภาพดิจิทัลและการสแกนที่ไม่มีการแก้ไขหรือตัดแปลงภาพต้นฉบับ ส่วนใหญ่กำหนดเป็นไฟล์ประเภท TIFF มีความละเอียดของไฟล์ภาพระหว่าง 72- 300 ppi โหมดสี RGB ขนาดของไฟล์ภาพมีขนาด 872x2592 pixel (10 MP) ขึ้นไป

ข) เป็นไฟล์สำหรับให้บริการในฐานะข้อมูลและทางเว็บไซต์และการนำไปใช้ งาน เช่น การทำสำเนา การพิมพ์ ส่วนใหญ่กำหนดเป็นไฟล์ประเภท JPG ความละเอียดของไฟล์ภาพ ระหว่าง 72 ppi โหมดสี RGB ขนาดของไฟล์ภาพมีขนาด 1240x720 pixel (0.9 MP) ขึ้นไป

2) มีมาตรฐานการพัฒนาเครื่องมือช่วยสืบค้น จำเป็นต้องมีกระบวนการที่ดีและเหมาะสม มีการวางแผนวิธีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ในจัดเก็บข้อมูล ที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ สมรรถนะสูงและมาตรฐาน

มาตรฐานการพัฒนาเครื่องมือช่วยสืบค้น ดังนี้

(1) มีการวางแผนวิธีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ในจัดเก็บข้อมูลที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ สมรรถนะสูงและมาตรฐาน

(2) พัฒนาเครื่องมือช่วยค้นคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลที่ง่าย สะดวก และเหมาะสม และมีมาตรฐานตามหลักสากล เพื่อประโยชน์ในการรองรับการแลกเปลี่ยนข้อมูล การใช้ข้อมูลร่วมกัน และการเชื่อมโยงข้อมูลคัมภีร์โบราณของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณต่าง ๆ ในอนาคต หรือรวมเป็นฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณในประเทศไทยได้

3) มีการพัฒนาฐานข้อมูลหรือจัดหาซอฟต์แวร์ในการจัดเก็บและการพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลที่ง่าย สะดวก เหมาะสมและมีมาตรฐานตามหลักสากล เพื่อประโยชน์ในการรองรับการแลกเปลี่ยนข้อมูล การใช้ข้อมูลร่วมกัน และการเชื่อมโยงข้อมูลคัมภีร์โบราณของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณต่าง ๆ ในอนาคตหรือรวมเป็นฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณในประเทศไทยได้

(1) พัฒนาฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณทางกายและดิจิทัลหรือจัดหาซอฟต์แวร์ที่มีมาตรฐานสากลในการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูล เช่น มาตรฐานการลงรายการเมตาทาดา มาตรฐานภาษา XML เป็นต้น

(2) นำซอฟต์แวร์ประเภทโอเพ่นซอร์สมาประยุกต์ใช้ ซึ่งซอฟต์แวร์ประเภทนี้ส่วนใหญ่มีมาตรฐานสากลในการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูล

(3) พัฒนาฐานข้อมูลรายการคัมภีร์โบราณในลักษณะการผสมผสานแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลเชื่อมโยงกัน เป็นประโยชน์สำหรับการให้บริการที่ง่าย สะดวกในคราวเดียวกัน

การปริวรรตโบราณ

การปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์โบราณ องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติ จำเป็นต้องเป็นหลักในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์โบราณของประเทศไทย เพื่อให้หน่วยงานแต่ละระดับนำไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสม มีรายละเอียด ดังนี้

1) มีเกณฑ์มาตรฐานวิธีการปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์โบราณเป็นมาตรฐานเดียวกันของประเทศไทย ตามขั้นตอน ได้แก่ การถ่ายถอดอักษรชนิดอักษรรูปแบบอักษรวิธี การถ่ายถอดเป็นอักษรไทยปัจจุบัน การถ่ายถอดอักษรด้วยวิธีผสมและมีหลักการแปลและวิเคราะห์เนื้อหา

2) มีหลักเกณฑ์ในพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์โบราณสำหรับทำการปริวรรต มีรายละเอียด ดังนี้

(1) เนื้อหาที่มีคุณค่าและมีความสำคัญของชาติ เช่น ประวัติศาสตร์ จดหมายเหตุ บุคคลสำคัญในชาติ วรรณกรรม วรรณคดีของชาติ ศาสนา เป็นต้น

(2) เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา การค้นคว้า การวิจัย ต่อยอดองค์ความรู้ใหม่ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติ

(3) เนื้อหาที่ไม่กระทบหรือพาดพิงบุคคลใดหรือสร้างความขัดแย้งทางด้านสังคม

3) เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำกรขึ้นทะเบียนรายชื่อคัมภีร์โบราณที่ได้ทำการปริวรรตแล้วของประเทศไทยหรือจัดทำเป็นฐานข้อมูลทะเบียนรายชื่อคัมภีร์โบราณที่ทำการปริวรรตเรียบร้อยแล้วเพื่อประโยชน์ในการลดความซ้ำซ้อนในการปริวรรต ความสะดวกในการนำไปใช้และช่วยเปิดโอกาสให้คัมภีร์โบราณอื่นได้ถูกนำมาปริวรรต มีรายละเอียด ดังนี้

(1) จัดตั้งเป็นหน่วยงานหรือศูนย์กลางให้บริการกรขึ้นทะเบียนรายชื่อคัมภีร์โบราณที่ได้ทำการปริวรรตของประเทศไทย

(2) จัดทำเป็นฐานข้อมูลกลางข้อมูลเนื้อหาคัมภีร์โบราณได้ทำการปริวรรตของประเทศไทย

การบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณ

การบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณ องค์กรกรจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติ จำเป็นต้องมีการวางแผนการให้บริการคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลที่เหมาะสมในระดับชาติ มีรายละเอียด ดังนี้

1) กำหนดนโยบายการให้บริการคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลด้วยการออกกฎระเบียบว่าด้วยการให้บริการคัมภีร์โบราณในระดับชาติที่ชัดเจน เช่น การให้บริการภายใต้การดูแลและมีเงื่อนไขการใช้งานพิเศษ เพื่อเป็นการช่วยอนุรักษ์คัมภีร์โบราณต้นฉบับไม่ให้เกิดการชำรุดเสียหายหรือสูญหาย มีรายละเอียด ดังนี้

(1) กำหนดกฎระเบียบว่าด้วยการให้บริการคัมภีร์โบราณทางกายภาพให้ชัดเจน โดยมีการให้บริการภายใต้การดูแลและมีเงื่อนไขการใช้งานพิเศษ

(2) มีบริการอบรมแนะนำการให้บริการคัมภีร์โบราณทางกายภาพ โดยการจัดบริการแนะนำการใช้คัมภีร์โบราณเพื่อให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงคัมภีร์โบราณได้สะดวก มีความเข้าใจเกี่ยวกับคัมภีร์โบราณ และรู้ถึงหลักวิธีการใช้คัมภีร์โบราณต้นฉบับได้อย่างถูกต้อง

(3) จัดทำนโยบายการบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณดิจิทัลอย่างชัดเจน เช่น ข้อกำหนดและกฎระเบียบและวิธีการนำไปใช้ที่ถูกต้อง

2) มีการสร้างหลักเกณฑ์การประเมินและการคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลและเนื้อหาปริวรรตสำหรับการบริการและเผยแพร่ มีรายละเอียด ดังนี้

(1) การพิจารณาด้านคุณค่าและความสำคัญของเนื้อหาและการนำไปใช้ประโยชน์ต่อยอดของประเทศไทยได้

(2) พิจารณาด้านลิขสิทธิ์ ความเป็นเจ้าของเพื่อไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านการละเมิดลิขสิทธิ์ในอนาคต

3) มีนโยบายเรื่องลิขสิทธิ์และสิทธิ์ความเป็นเจ้าของคัมภีร์โบราณ มีระเบียบการให้บริการข้อมูลเนื้อหาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลบนออนไลน์ที่ชัดเจน และมีการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูลใช้ร่วมกัน

(1) กำหนดด้านลิขสิทธิ์ เคารพสิทธิ์ความเป็นเจ้าของและกำหนดสิทธิ์ในการใช้งานอย่างชัดเจน

(2) ประกาศนโยบายที่ชัดเจนให้ผู้ให้บริการต้องปฏิบัติตามนโยบายหรือตามระเบียบในเข้าถึงข้อมูลตามทีระบบหรือฐานข้อมูลได้แจ้งและกำหนดไว้

การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ

การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ เป็นกระบวนการช่วยอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ ซึ่งเป็นมรดกภูมิปัญญาของชาติที่สำคัญของชาติให้คงทนถาวรและยืดอายุการใช้งานได้ในระยะยาว องค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติ จำเป็นต้องมีกระบวนการที่เหมาะสม มีรายละเอียดดังนี้

1) มีนโยบายและการวางแผนการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลระดับชาติที่ชัดเจนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

(1) การวางแผนการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลระดับชาติประกอบด้วย ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านเทคโนโลยีการคัดเลือกรูปแบบของเทคโนโลยีในการสงวนและรักษา การปรับสภาพและการ โอนย้ายข้อมูล ไปยังฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่ดีกว่า และมาตรการรักษาความปลอดภัยและการสำรองข้อมูล

2) มีการกำหนดหลักเกณฑ์การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลเป็นมาตรฐานที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ดังนี้

(1) การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพ

ก. จัดสถานที่จัดเก็บอย่างเหมาะสมตามหลักวิชาการ โดยการจัดการสภาพแวดล้อม การควบคุมอุณหภูมิ ความชื้น แสงสว่าง ขจัดฝุ่นละอองการลดภาวะภายในสถานที่จัดเก็บ และป้องกันอันตรายจากสัตว์และแมลงต่าง ๆ ที่ทำลายคัมภีร์โบราณ

ข. มีเครื่องมืออุปกรณ์และเทคโนโลยีในการอนุรักษ์และสงวนคัมภีร์โบราณทางกายภาพตามหลักวิชาการที่เหมาะสมและเพียงพอ

ค. มีเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาคัดเลือกคัมภีร์โบราณสำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษา โดยการพิจารณาคัดเลือกจากคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณ ดังนี้

ก) จากสภาพคัมภีร์โบราณ เช่น อายุ ความเก่า ความสวยงาม ความโดดเด่น การตกแต่งที่มีคุณค่าทางด้านศิลปกรรม ทัศนกรรมของชาติ

ข) เนื้อหาทุกแขนงวิชาที่มีความสำคัญของชาติ ด้านประวัติศาสตร์ บุคคล สำคัญในชาติ วรรณกรรม วรรณคดีของชาติ ศาสนา ตำรา เป็นต้น

ค) ระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญเสียชีวิตและการสูญหาย

(2) การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล

ก. จัดสถานที่จัดเก็บข้อมูลดิจิทัลที่มีปลอดภัยสูง ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องข่ายที่มีประสิทธิภาพและสมรรถนะสูง มีมาตรฐานในการโอนย้ายข้อมูลดิจิทัลในอนาคต ห้องจัดเก็บเครื่องคอมพิวเตอร์เครื่องข่ายและอุปกรณ์มีความเหมาะสม มีการควบคุมอุณหภูมิที่เหมาะสม มีระบบรักษาความปลอดภัยสูงในกรณีเกิดอัคคีภัย อุทกภัย เป็นต้น

ข. มีเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ในการอนุรักษ์และสงวนคัมภีร์โบราณทางดิจิทัลตามมาตรฐานที่เหมาะสมและเพียงพอ เช่น การรองรับการปรับสภาพและการโอนย้ายข้อมูลไปยังฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่ดีกว่าและทันสมัยกว่าได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว ในอนาคตได้ มีระบบการสำรองข้อมูลและระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี ช่วยป้องกันการสูญหายของข้อมูลดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูง

ค. มีการวางแผนสำรองข้อมูลทั้งหมด โดยการนำข้อมูลไปเก็บแหล่งอื่น ๆ ที่เหมาะสม และปลอดภัย เพื่อสำรองไว้กรณีฉุกเฉินที่ข้อมูลดิจิทัลทั้งหมดสูญหายหรือข้อมูลเสียหายไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้

ง. มีเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาคัดเลือกคัมภีร์โบราณสำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล โดยพิจารณาคัดเลือกจากคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณ ดังนี้

ก) จากสภาพคัมภีร์โบราณ เช่น อายุ ความเก่า ความสวยงาม ความโดดเด่น การตกแต่งที่มีคุณค่าทางด้านศิลปกรรม ทัศนกรรมของชาติ

ข) เนื้อหาทุกแขนงวิชาที่มีความสำคัญของชาติ ด้านประวัติศาสตร์ บุคคล สำคัญในชาติ วรรณกรรม วรรณคดีของชาติ ศาสนา ตำรา เป็นต้น

ค) ระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญเสียชีวิตและการสูญหาย

ระดับหน่วยงาน

การจัดการและรวบรวมคัมภีร์โบราณ

กระบวนการจัดการและรวบรวมคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัล องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงาน ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานภายใต้กำกับดูแลขององค์กรที่เป็นสถาบันการศึกษา จำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการที่ดี มีรายละเอียด ดังนี้

1) การสำรวจคัมภีร์โบราณ ได้แก่ มีการวางแผนและกำหนดนโยบายด้านการสำรวจคัมภีร์โบราณที่ชัดเจนในภูมิภาคและระดับท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบหรือในภูมิภาคที่หน่วยงานตั้งอยู่ กำหนดเป็นแผนงานหรือจัดทำโครงการสำรวจระยะสั้นและระยะยาว โดยมีการกำหนดขอบเขตพื้นที่การสำรวจ บุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ ขั้นตอนวิธีการสำรวจ มีคู่มือมาตรฐานในการสำรวจคัมภีร์โบราณตามหลักวิชาการ และมีการกำหนดนโยบายหลักเกณฑ์การประเมินและคัดเลือกแหล่งคัมภีร์โบราณสำหรับการสำรวจได้แก่ การประเมินคัดเลือกจาก 1) แหล่งคัมภีร์โบราณที่มีคุณค่าและความสำคัญในภูมิภาคและท้องถิ่นชุมชน 2) จากสภาพคัมภีร์โบราณ เช่น อายุ ความเก่า ระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญหายและสูญเสีย โดยมีขั้นตอนการสำรวจคัมภีร์โบราณ ได้แก่

- (1) กำหนดเป้าหมาย พื้นที่ ขอบเขต ที่จะลงสำรวจ
- (2) ลงพื้นที่สำรวจเบื้องต้นเพื่อประเมินสภาพ จำนวน และลักษณะพื้นที่
- (3) จัดเตรียม วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือ ที่จำเป็นต้องใช้
- (4) ลงพื้นที่สำรวจ ทำความสะอาด จัดหมวดหมู่ บันทึกข้อมูลในแบบฟอร์ม มัด ห่อ จัดเก็บ
- (5) ดิจิทัลคัมภีร์โบราณ ถ่ายภาพ ตกแต่งภาพ ใส่รหัสภาพ จัดเก็บลงระบบโปรแกรม
- (6) จัดทำฐานข้อมูลเพื่อจัดเก็บและสืบค้นข้อมูล

2) มีการกำหนดนโยบายด้านการจัดการและรวบรวมคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงานที่ชัดเจน ได้แก่ การวางแผนดำเนินงานด้านจัดการและรวบรวมคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลในภูมิภาคและระดับท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบหรือในภูมิภาคที่หน่วยงานตั้งอยู่ มีขั้นตอนกำหนดนโยบายด้านการจัดการและรวบรวมคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงาน ดังนี้

(1) กำหนดแผนงานการจัดการและรวบรวมคัมภีร์โบราณทางกายภาพในภูมิภาคและระดับท้องถิ่น ได้แก่ กำหนดวัตถุประสงค์การจัดการและรวบรวม กำหนดขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล เนื้อหาข้อมูล ทางกายภาพ และด้านบุคลากร งบประมาณ เครื่องมือและอุปกรณ์ กำหนดวิธีการจัดการและรวบรวม เช่น การขอรับบริจาค วิธีการจัดซื้อและการจัดทำสำเนา การสร้างขึ้นมาใหม่ เป็นต้น

(2) กำหนดแผนงานการจัดการและรวบรวมคัมภีร์โบราณทางดิจิทัลระดับหน่วยงาน ได้แก่

ก. การวางแผนการพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัล ได้แก่ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านเทคโนโลยีและอุปกรณ์

ข. การคัดเลือกคัมภีร์โบราณสำหรับการพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัล

ค. การวางแผนขั้นตอนกระบวนการสร้างและการผลิตคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ

ง. กำหนดมาตรฐานตามหลักวิชาการในกระบวนการสร้างและการผลิตไฟล์ดิจิทัลคัมภีร์โบราณ

จ. จัดเตรียมเทคโนโลยีและอุปกรณ์ในการสร้างคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพและสมรรถนะสูงช่วยสร้างไฟล์ดิจิทัลที่มีคุณภาพนำไปใช้ในการจัดเก็บ อนุรักษ์ และการเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์โบราณดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม และช่วยการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณต้นฉบับ ได้แก่ อุปกรณ์กล้องถ่ายภาพดิจิทัล สแกนเนอร์ เครื่องแปลงไมโครฟิล์มเป็นดิจิทัล

3) การกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานการประเมินและคัดเลือกสำหรับจัดการรวบรวมคัมภีร์โบราณทางกายภาพและดิจิทัลจากขอบเขตทางกายภาพและขอบเขตด้านเนื้อหาตามหลักวิชาการ โดยมีหลักเกณฑ์มาตรฐานการประเมินและคัดเลือก ดังนี้

(1) แหล่งคัมภีร์โบราณที่มีคุณค่าและความสำคัญของภูมิภาคและท้องถิ่น

(2) จากสภาพคัมภีร์โบราณ เช่น อายุ ความเก่า ความสวยงาม ความโดดเด่น การตกแต่งที่มีคุณค่าทางด้านศิลปกรรม ทัศนกรรมของชาติ และระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญหายและสูญเสีย

(3) เนื้อหาทุกแขนงวิชาที่มีความสำคัญของของภูมิภาคและท้องถิ่น ด้านประวัติศาสตร์ บุคคลสำคัญในชาติ วรรณกรรม วรรณคดี ศาสนา ตำรา เป็นต้น

4) มีหลักเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการพัฒนาดิจิทัลคัมภีร์โบราณที่ช่วยในการป้องกันและอนุรักษ์ไม่ให้คัมภีร์โบราณต้นฉบับถูกทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหาย มี หลักเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการพัฒนาดิจิทัลคัมภีร์โบราณ ดังนี้

(1) เทคโนโลยีและอุปกรณ์ในการสร้างคัมภีร์โบราณดิจิทัลมีมาตรฐานตามหลักวิชาการที่ช่วยในการป้องกันและอนุรักษ์ไม่ให้คัมภีร์โบราณต้นฉบับถูกทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหาย ได้แก่ อุปกรณ์กล้องถ่ายภาพดิจิทัล สแกนเนอร์ เครื่องแปลงไมโครฟิล์มเป็นดิจิทัล

(2) มาตรฐานการถ่ายภาพดิจิทัล ได้แก่ กำหนดมาตรฐานการควบคุมระดับแสงไฟ ความร้อนในการถ่ายภาพหรือการสแกนดิจิทัล ในเกณฑ์มาตรฐานสากล ที่ช่วยในการป้องกันและอนุรักษ์ไม่ให้คัมภีร์โบราณต้นฉบับถูกทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหาย

การจัดโครงสร้างสารสนเทศ

การจัดโครงสร้างสารสนเทศเป็นการกำหนดหมวดหมู่จากเนื้อหาในคัมภีร์โบราณ องค์การจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงาน จำเป็นต้องกำหนดหมวดหมู่เนื้อหาในคัมภีร์โบราณตามมาตรฐาน

ของประเทศไทย อาจจำเป็นต้องกำหนดหมวดหมู่ย่อยของเนื้อหาที่เป็นเนื้อหาของภูมิภาคและท้องถิ่นขึ้นมาใช้เพื่อความเหมาะสมในการจัดเก็บและการค้นหาที่ง่าย มีรายละเอียด ดังนี้

1) มีการใช้มาตรฐานหลักเกณฑ์การจัดหมวดหมู่เนื้อหา คัมภีร์ไบเบิลของประเทศไทย โดยมีการแบ่งหมวดหมู่ในระดับหมวดหมู่ใหญ่ หมวดหมู่ย่อย และหมวดหมู่ทางพุทธศาสนา เพื่อให้หน่วยงานแต่ละระดับนำไปใช้ตามความเหมาะสม เป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยน ใช้ข้อมูลร่วมกัน

มีหลักเกณฑ์การจัดหมวดหมู่เนื้อหา คัมภีร์ไบเบิลเป็นภาพรวมเนื้อหาของประเทศไทย ดังนี้

(1) จัดหมวดหมู่ความรู้เป็นหมวดใหญ่ เช่น หมวดกฎหมาย หมวดจดหมายเหตุ หมวดพงศาวดาร หมวดตำรา หมวดตำนาน เป็นต้น

(2) จัดหมวดหมู่ความรู้เป็นหมวดย่อยภายใต้หมวดหมู่ใหญ่ เช่น หมวดตำรา แบ่งย่อยเป็น ตำราโหราศาสตร์ ตำราเวชศาสตร์ ตำราดาราศาสตร์ เป็นต้น

(3) จัดหมวดหมู่ทางพุทธศาสนา เช่น หมวดหมู่บาลีพระไตรปิฎก หมวดหมู่อรรถกถา หมวดหมู่ฎีกา เป็นต้น

2) กำหนดหมวดหมู่ย่อยของเนื้อหาที่เป็นเนื้อหาภูมิภาคและท้องถิ่นขึ้นมาใช้เพื่อความเหมาะสมในการจัดเก็บและการค้นหาที่ง่าย เช่น ตำนาน ประเพณี คติธรรมของล้านนา ของภาคอีสาน เป็นต้น

การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์ไบเบิล

การจัดเก็บและการค้นคืนคัมภีร์ไบเบิล องค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับหน่วยงาน เป็นกระบวนการที่สำคัญในการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในภูมิภาคและระดับท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบ หรือในภูมิภาคที่หน่วยงานตั้งอยู่ ที่ช่วยให้การจัดเก็บ การเข้าถึง ค้นคืน และการนำข้อมูลเอาไปใช้งาน อย่างเป็นระบบแบบแผนและมีมาตรฐาน จำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการ มีรายละเอียด ดังนี้

1) มีหลักเกณฑ์มาตรฐานในการจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์ไบเบิลระดับหน่วยงาน ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพและทางดิจิทัลที่เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บ การเข้าถึง การนำไปใช้ เช่น กำหนดมาตรฐานเมตาตาการลงรายการคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัลตามหลักมาตรฐานสากล เพื่อเป็นมาตรฐานในการแลกเปลี่ยน เชื่อมโยงข้อมูล และการใช้ข้อมูลร่วมกันในอนาคตของประเทศไทยได้

มีหลักเกณฑ์มาตรฐานในการจัดเก็บและค้นคืน ดังนี้

(1) มีมาตรฐานการลงรายการบรรณานุกรมคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพ โดยมีข้อมูลรายละเอียดด้านกายภาพ ประกอบด้วย จำนวนเรื่อง (ในผูก) ภาษา เส้น ขนาด (กว้าง x ยาว) ไม้ประดับ ฉบับ (ขอบ) จำนวนบรรทัดต่อหน้า จำนวนหน้า หรือจำนวนผูก ฉลากห่อคัมภีร์ ฝาห่อคัมภีร์ ขนาดคัมภีร์ เป็นต้น และทางด้านเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิล เช่น ชื่อเรื่อง หมวดหมู่เนื้อหา ผูกที่ ชื่อผู้แต่ง

วันที่เขียน สถานที่เขียน เลขทะเบียนเอกสารโบราณ เป็นต้น และมาตรฐานทำอภิธานศัพท์หรือเชิงอรรถ คัมภีร์โบราณ หรือมาตรฐานเมตาดาตา (Metadata) เป็นตัวแทนอธิบายเนื้อหาข้อมูลคัมภีร์โบราณ ครบถ้วนเหมาะสมและเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ จะช่วยให้การจัดทำระบบจัดเก็บและการพัฒนา เครื่องมือช่วยค้นคัมภีร์โบราณที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

(2) มีมาตรฐานการลงรายการคัมภีร์โบราณดิจิทัล ได้แก่

ก. การลงทะเบียนไฟล์เอกสารคัมภีร์โบราณดิจิทัล เมื่อมีคัมภีร์โบราณดิจิทัล เป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องมีการจัดการไฟล์ดิจิทัลเพื่อให้เกิดระเบียบในการจัดเก็บและการเข้าถึง และสามารถค้นนำกลับมาใช้ได้ โดยต้องมีมาตรฐานการกำหนดตั้งชื่อไฟล์ กำหนดรหัสเอกสาร หรือการเพิ่มรหัสส่วนอื่น ๆ เช่น ผูกที่ ฉบับที่ เล่มที่ เป็นต้น

ข. กำหนดชุดมาตรฐานเมตาดาตารายการคัมภีร์โบราณดิจิทัลตามหลัก มาตรฐานสากล โดยการนำชุดมาตรฐานเมตาดาตาสากล เช่น มาตรฐานสากล Dublin Core หรือ มาตรฐานสากลด้านจดหมายเหตุตามระบบ ISAD มาปรับปรุงให้เป็นชุด metadata ของการลงรายการ คัมภีร์โบราณดิจิทัล และพัฒนาเป็นมาตรฐานเดียวกันของประเทศไทย

ค. กำหนดมาตรฐานไฟล์คัมภีร์โบราณดิจิทัล วัตถุประสงค์การสร้างหรือการนำ ไฟล์ดิจิทัลไปใช้งานมีความแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานไฟล์คัมภีร์โบราณดิจิทัล ให้เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ตามแต่ละวัตถุประสงค์ ดังนี้

ก) จัดเก็บเป็นไฟล์ต้นฉบับหรือเป็นการอนุรักษ์ข้อมูลดิจิทัล โดยการกำหนด เป็นไฟล์ที่มีรายละเอียดสูงจากการถ่ายภาพดิจิทัลและการสแกนที่ไม่มีการแก้ไขหรือตัดแปลงภาพต้นฉบับ ส่วนใหญ่กำหนดเป็นไฟล์ประเภท TIFF มีความละเอียดของไฟล์ภาพระหว่าง 72- 300 ppi โหมดสี RGB ขนาดของไฟล์ภาพมีขนาด 872x2592 pixel (10 MP) ขึ้นไป

ข) เป็นไฟล์สำหรับให้บริการในฐานข้อมูลและทางเว็บไซต์และการนำไปใช้งาน เช่น การทำสำเนา การพิมพ์ ส่วนใหญ่กำหนดเป็นไฟล์ประเภท JPG ความละเอียดของไฟล์ภาพระหว่าง 72 ppi โหมดสี RGB ขนาดของไฟล์ภาพมีขนาด 1240x720 pixel (0.9 MP) ขึ้นไป

2) มีมาตรฐานการพัฒนาเครื่องมือช่วยสืบค้น จำเป็นต้องมีกระบวนการที่ดีและเหมาะสม มีการวางแผนวิธีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ในจัดเก็บข้อมูล ที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ สมรรถนะสูงและมาตรฐาน

มาตรฐานการพัฒนาเครื่องมือช่วยสืบค้น ดังนี้

(1) มีการวางแผนวิธีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ในจัดเก็บข้อมูลที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ สมรรถนะสูงและมาตรฐาน

(2) พัฒนาเครื่องมือช่วยค้นคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลที่ง่าย สะดวก และเหมาะสม และมีมาตรฐานตามหลักสากล เพื่อประโยชน์ในการรองรับการแลกเปลี่ยนข้อมูล การใช้ข้อมูลร่วมกัน และการเชื่อมโยงข้อมูลคัมภีร์โบราณของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณต่าง ๆ ในอนาคต หรือรวมเป็นฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณในประเทศไทยได้

3) มีการพัฒนาฐานข้อมูลหรือจัดหาซอฟต์แวร์ในการจัดเก็บและการพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลที่ง่าย สะดวก เหมาะสมและมีมาตรฐานตามหลักสากล เพื่อประโยชน์ในการรองรับการแลกเปลี่ยนข้อมูล การใช้ข้อมูลร่วมกัน และการเชื่อมโยงข้อมูลคัมภีร์โบราณของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณต่าง ๆ ในอนาคตหรือรวมเป็นฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณในประเทศไทยได้

(1) พัฒนาฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณทางกายและดิจิทัลหรือจัดหาซอฟต์แวร์ที่มีมาตรฐานสากลในการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูล เช่น มาตรฐานการลงรายการเมตาทาดา มาตรฐานภาษา XML เป็นต้น

(2) นำซอฟต์แวร์ประเภทโอเพ่นซอร์สมาประยุกต์ใช้ ซึ่งซอฟต์แวร์ประเภทนี้ส่วนใหญ่เป็นมาตรฐานสากลในการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูล

(3) พัฒนาฐานข้อมูลรายการคัมภีร์โบราณในลักษณะการผสมผสานแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างคัมภีร์โบราณทางกายภาพและดิจิทัลเชื่อมโยงกัน เป็นประโยชน์สำหรับการให้บริการที่ง่าย สะดวกในคราวเดียวกัน

การปริวรรตโบราณ

การปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์โบราณ องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงาน ส่วนใหญ่เนื้อหาในคัมภีร์โบราณจะเป็นเนื้อหาเกี่ยวข้องกับภูมิภาคหรือท้องถิ่นและภาษาอักษรในคัมภีร์โบราณเป็นภาษาอักษรโบราณในท้องถิ่นนั้น ๆ การปริวรรตจึงจำเป็นต้องมีแบบแผนการปริวรรตให้เหมาะสม มีรายละเอียด ดังนี้

1) ใช้เกณฑ์มาตรฐานวิธีการปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์โบราณเป็นมาตรฐานเดียวกันของประเทศไทย ตามขั้นตอน ได้แก่ การถ่ายถอดอักษรชนิดอักษรรูปแบบอักษรวิธีการถ่ายถอดเป็นอักษรไทยปัจจุบัน การถ่ายถอดอักษรดด้วยวิธีผสมและมีหลักการแปลและวิเคราะห์เนื้อหา

2) กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิธีการปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์โบราณเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบหรือในภูมิภาคที่หน่วยงานตั้งอยู่ ได้แก่ แบบแผนวิธีการปริวรรตภาษาอักษรโบราณของท้องถิ่น เช่น ภาษาอักษรธรรมล้าน ภาษาอักษรธรรมอีสาน เป็นต้น

3) มีหลักเกณฑ์ในพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์โบราณสำหรับการปริวรรต มีรายละเอียด ดังนี้

(1) เนื้อหาที่มีคุณค่าและมีความสำคัญของภูมิภาคและท้องถิ่น เช่น ประวัติศาสตร์ จดหมายเหตุ บุคคลสำคัญ วรรณกรรม วรรณคดี ศาสนา เป็นต้น

(2) เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา การค้นคว้า การวิจัย ต่อยอดองค์ความรู้ใหม่ ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาของภูมิภาคและท้องถิ่น

(3) เนื้อหาที่ไม่กระทบหรือพาดพิงบุคคลใดหรือสร้างความขัดแย้งทางด้านสังคม

การบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณ

การบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณ องค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงาน จำเป็นต้องมีการวางแผนการให้บริการคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลที่เหมาะสม มีรายละเอียด ดังนี้

1) กำหนดนโยบายการให้บริการคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลด้วยการออกกฎระเบียบว่าด้วยการให้บริการคัมภีร์โบราณที่ชัดเจน เช่น การให้บริการภายใต้การดูแลและมีเงื่อนไขการใช้งานพิเศษ เพื่อเป็นการช่วยอนุรักษ์คัมภีร์โบราณต้นฉบับไม่ให้เกิดการชำรุดเสียหายหรือสูญหาย มีรายละเอียด ดังนี้

(1) กำหนดกฎระเบียบว่าด้วยการให้บริการคัมภีร์โบราณทางกายภาพให้ชัดเจน โดยมีการให้บริการภายใต้การดูแลและมีเงื่อนไขการใช้งานพิเศษ

(2) มีบริการอบรมแนะนำการใช้บริการคัมภีร์โบราณทางกายภาพ โดยการจัดบริการแนะนำการใช้คัมภีร์โบราณเพื่อให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงคัมภีร์โบราณได้สะดวก มีความเข้าใจเกี่ยวกับคัมภีร์โบราณ และรู้ถึงหลักวิธีการใช้คัมภีร์โบราณต้นฉบับได้อย่างถูกต้อง

(3) จัดทำนโยบายการบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณดิจิทัลอย่างชัดเจน เช่น ข้อกำหนดและกฎระเบียบและวิธีการนำไปใช้ที่ถูกต้อง

2) มีการสร้างหลักเกณฑ์การประเมินและการคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลและเนื้อหาปริวรรตสำหรับการบริการและเผยแพร่ มีรายละเอียด ดังนี้

(1) การพิจารณาด้านคุณค่าและความสำคัญของเนื้อหาและการนำไปใช้ประโยชน์ ต่อยอดของประเทศไทยได้

(2) พิจารณาด้านลิขสิทธิ์ ความเป็นเจ้าของเพื่อไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านการละเมิดลิขสิทธิ์ ในอนาคต

3) มีนโยบายเรื่องลิขสิทธิ์และสิทธิความเป็นเจ้าของคัมภีร์โบราณ มีระเบียบการให้บริการข้อมูลเนื้อหาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลบนออนไลน์ที่ชัดเจน และมีการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูลใช้ร่วมกัน

(1) กำหนดด้านลิขสิทธิ์ เคารพสิทธิ์ความเป็นเจ้าของและกำหนดสิทธิ์ในการใช้งานอย่างชัดเจน

(2) ประกาศนโยบายที่ชัดเจนให้ผู้ใช้บริการต้องปฏิบัติตามนโยบายหรือตามระเบียบในเข้าถึงข้อมูลตามที่ระบบหรือฐานข้อมูลได้แจ้งและกำหนดไว้

การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ

การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ เป็นกระบวนการช่วยอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ ให้คงทนถาวรและยืดอายุการใช้งานได้ในระยะยาว องค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงาน จำเป็นต้องมีกระบวนการที่เหมาะสม มีรายละเอียด ดังนี้

1) มีนโยบายและการวางแผนการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลระดับหน่วยงานที่ชัดเจนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

(1) การวางแผนการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลประกอบด้วย ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านเทคโนโลยีการคัดเลือกรูปแบบของเทคโนโลยีในการสงวนและรักษา การปรับสภาพและการโอนย้ายข้อมูลไปยังฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่ดีกว่าและมาตรการรักษาความปลอดภัยและการสำรองข้อมูล

2) มีการกำหนดหลักเกณฑ์การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลเป็นมาตรฐานที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ดังนี้

(1) การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพ

ก. จัดสถานที่จัดเก็บอย่างเหมาะสมตามหลักวิชาการ โดยการจัดการสภาพแวดล้อม การควบคุมอุณหภูมิ ความชื้น แสงสว่าง ขจัดฝุ่นละอองการลดภาวะภายในสถานที่จัดเก็บ และป้องกันอันตรายจากสัตว์และแมลงต่าง ๆ ที่ทำลายคัมภีร์โบราณ

ข. มีเครื่องมืออุปกรณ์และเทคโนโลยีในการอนุรักษ์และสงวนคัมภีร์โบราณทางกายภาพตามหลักวิชาการที่เหมาะสมและเพียงพอ

ค. มีเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาคัดเลือกคัมภีร์โบราณสำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษา โดยการพิจารณาคัดเลือกจากคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณ ดังนี้

ก) จากสภาพคัมภีร์โบราณ เช่น อายุ ความเก่า ความสวยงาม ความโดดเด่น การตกแต่งที่มีคุณค่าทางด้านศิลปกรรม หัตถกรรมของภูมิภาคและท้องถิ่น

ข) เนื้อหาทุกแขนงวิชาที่มีความสำคัญของภูมิภาคและท้องถิ่น ด้านประวัติศาสตร์ บุคคลสำคัญ วรรณกรรม วรรณคดี ศาสนา ตำรา เป็นต้น

ค) ระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญเสียชีวิตและการสูญหาย

(2) การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล

ก. จัดสถานที่จัดเก็บข้อมูลดิจิทัลที่มีปลอดภัยสูง ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์เครือข่ายที่มีประสิทธิภาพและสมรรถนะสูง มีมาตรฐานในการโอนย้ายข้อมูลดิจิทัลในอนาคต ห้องจัดเก็บเครื่องคอมพิวเตอร์เครือข่ายและอุปกรณ์มีความเหมาะสม มีการควบคุมอุณหภูมิที่เหมาะสม มีระบบรักษาความปลอดภัยสูงในการกรณีเกิดอัคคีภัย อุทกภัย เป็นต้น

ข. มีเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ในการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางดิจิทัลตามมาตรฐานที่เหมาะสมและเพียงพอ เช่น การรองรับการปรับสภาพและการโอนย้ายข้อมูลไปยังฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่ดีกว่าและทันสมัยกว่าได้ง่าย สะดวกและรวดเร็วในอนาคตได้ มีระบบการสำรองข้อมูลและระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี ช่วยป้องกันการสูญหายของข้อมูลดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูง

ค. มีการวางแผนสำรองข้อมูลทั้งหมด โดยการนำข้อมูลไปเก็บแหล่งอื่น ๆ ที่เหมาะสมและปลอดภัย เพื่อสำรองไว้กรณีฉุกเฉินที่ข้อมูลดิจิทัลทั้งหมดสูญหายหรือข้อมูลเสียหายไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้

ง. มีเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาคัดเลือกคัมภีร์โบราณสำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล โดยพิจารณาคัดเลือกจากคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณ ดังนี้

ก) จากสภาพคัมภีร์โบราณ เช่น อายุ ความเก่า ความสวยงาม ความโดดเด่น การตกแต่งที่มีคุณค่าทางด้านศิลปกรรม หัตถกรรมของของภูมิภาคและท้องถิ่น

ข) เนื้อหาทุกแขนงวิชาที่มีความสำคัญของของภูมิภาคและท้องถิ่น ด้านประวัติศาสตร์ บุคคลสำคัญ วรรณกรรม วรรณคดี ศาสนา ตำรา เป็นต้น

ค) ระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญเสียชีวิตและการสูญหาย

ระดับท้องถิ่น**การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ**

กระบวนการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัล องค์การจัดการคัมภีร์โบราณระดับท้องถิ่น มีข้อจำกัดในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยี เป็นต้น ทำให้ไม่สามารถดำเนินการกระบวนการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณได้ครบตามกระบวนการที่ควรจะเป็นเท่ากับองค์การจัดการคัมภีร์โบราณที่มีความพร้อมระดับหน่วยงานและระดับชาติ จำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการที่สามารถทำได้ มีรายละเอียด ดังนี้

1) มีความร่วมมือและความช่วยเหลือจากองค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงาน และระดับชาติที่มีความพร้อมให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการจัดการและรวบรวมคัมภีร์โบราณ เช่น การช่วยเหลือด้านการวางแผนดำเนินการพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัล

การจัดโครงสร้างสารสนเทศ

การจัดโครงสร้างสารสนเทศเป็นการกำหนดหมวดหมู่จากเนื้อหาในคัมภีร์โบราณ องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับท้องถิ่น จำเป็นต้องกำหนดหมวดหมู่เนื้อหาในคัมภีร์โบราณ ตามมาตรฐานของประเทศไทย อาจจำเป็นต้องกำหนดหมวดหมู่ย่อยของเนื้อหาที่เป็นเนื้อหาของท้องถิ่น ขึ้นมาใช้เพื่อความเหมาะสมในการจัดเก็บและการค้นหาที่ง่าย มีรายละเอียด ดังนี้

1) มีการใช้มาตรฐานหลักเกณฑ์การจัดหมวดหมู่เนื้อหาคัมภีร์โบราณของประเทศไทย โดยมีการแบ่งหมวดหมู่ในระดับหมวดหมู่ใหญ่ หมวดหมู่ย่อย และหมวดหมู่ทางพุทธศาสนา ดังนี้

(1) จัดหมวดหมู่ความรู้เป็นหมวดใหญ่ เช่น หมวดกฎหมาย หมวดจดหมายเหตุ หมวดพงศาวดาร หมวดตำรา หมวดตำนาน เป็นต้น

(2) จัดหมวดหมู่ความรู้เป็นหมวดย่อยภายใต้หมวดหมู่ใหญ่ เช่น หมวดตำรา แบ่งย่อยเป็น ตำราโหราศาสตร์ ตำราเวชศาสตร์ ตำราดาราศาสตร์ เป็นต้น

(3) จัดหมวดหมู่ทางพุทธศาสนา เช่น หมวดหมู่บาลีพระไตรปิฎก หมวดหมู่อรรถกถา หมวดหมู่ฎีกา เป็นต้น

(4) กำหนดหมวดหมู่ย่อยของเนื้อหาที่เป็นเนื้อหาของท้องถิ่นขึ้นมาใช้เพื่อความเหมาะสม ในการจัดเก็บและการค้นหาที่ง่าย เช่น ตำนาน ประเพณี คติธรรม ความเชื่อของคนในท้องถิ่น เป็นต้น

การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์โบราณ

การจัดเก็บและการค้นคืนคัมภีร์โบราณ องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับท้องถิ่น มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยี การดำเนินการกระบวนการจัดหาและรวบรวม คัมภีร์โบราณจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือกับองค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณที่มีความพร้อมระดับ หน่วยงานและระดับชาติมาช่วยเหลือการจัดเก็บและการค้นคืนคัมภีร์โบราณ มีรายละเอียด ดังนี้

1) มีความร่วมมือกับองค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงานและระดับชาติในการ ช่วยเหลือด้านการจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์โบราณตั้งแต่การวางแผนดำเนินการ สนับสนุนด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยี เช่น การฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้ด้านกระบวนการการจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์โบราณ การสนับสนุนด้านอุปกรณ์ เทคโนโลยี การพัฒนาเครื่องมือช่วยสืบค้น เป็นต้น

การปริวรรตโบราณ

การปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์โบราณ องค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับท้องถิ่น มีบุคลากรส่วนใหญ่เป็นคนในท้องถิ่นชุมชนนั้น ๆ บุคลากรเหล่านั้นจำเป็นต้องทำการปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์โบราณได้ เพื่อให้สามารถวิเคราะห์เนื้อหาจัดหมวดหมู่ ลงทะเบียน การลงรายการคัมภีร์โบราณ มีรายละเอียด ดังนี้

1) ใช้เกณฑ์มาตรฐานวิธีการปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์โบราณเป็นมาตรฐานเดียวกันของประเทศไทย ตามขั้นตอน ได้แก่ การถ่ายถอดอักษรชนิดอักษรรูปแบบอักษรวิธี การถ่ายถอดเป็นอักษรไทยปัจจุบัน การถ่ายถอดอักษรด้วยวิธีผสมและมีหลักการแปลและวิเคราะห์เนื้อหา

2) ใช้เกณฑ์มาตรฐานวิธีการปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์โบราณของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงานที่มีการกำหนดหมวดหมู่ย่อยเนื้อหาเพิ่มเติมเหมือนกันที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคและท้องถิ่นเดียวกัน

3) มีการเรียนการสอนและการฝึกอบรมด้านการอ่านเขียนเนื้อหาอักษรโบราณในคัมภีร์โบราณให้กับเยาวชนในท้องถิ่นชุมชน เพื่อให้สามารถปริวรรต ถ่ายถอดและแปลเนื้อหาคัมภีร์โบราณเป็นภาษาไทยปัจจุบันสำหรับการเผยแพร่และให้บริการคนทั่วไปสามารถเข้าใจเนื้อหาได้

4) ใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์โบราณสำหรับทำการปริวรรตที่เป็นมาตรฐานขององค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติและระดับหน่วยงาน โดยการพิจารณาคัดเลือกจากเนื้อหาที่มีคุณค่าและมีความสำคัญของท้องถิ่นชุมชน เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา การค้นคว้า การวิจัย และเนื้อหาที่ไม่กระทบหรือพาดพิงบุคคลใดหรือสร้างความขัดแย้งทางด้านสังคม

การบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณ

การบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณ องค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับท้องถิ่น จำเป็นต้องใช้รูปแบบและมาตรฐานการบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณขององค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติหรือระดับหน่วยงาน มีรายละเอียด ดังนี้

1) นำหลักเกณฑ์มาตรฐานการบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณขององค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติหรือระดับหน่วยงานมาใช้เป็นแนวทางการกำหนดนโยบายการให้บริการคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลด้วยการออกกฎระเบียบว่าด้วยการให้บริการคัมภีร์โบราณให้ชัดเจน เช่น การให้บริการภายใต้การดูแลและมีเงื่อนไขการใช้งานพิเศษ เพื่อเป็นการช่วยอนุรักษ์คัมภีร์โบราณต้นฉบับไม่ให้เกิดการชำรุดเสียหายหรือสูญหาย

2) นำหลักเกณฑ์การประเมินและการคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพและทางดิจิทัลและเนื้อหาปริวรรตขององค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติหรือระดับหน่วยงานมาใช้เป็นแนวทางการบริการและเผยแพร่ ได้แก่ พิจารณาจากเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลที่มีคุณค่าและมีความสำคัญที่เหมาะสมในการนำไปใช้ประโยชน์

3) นำนโยบายเรื่องลิขสิทธิ์และสิทธิความเป็นเจ้าของคัมภีร์ไบเบิลและระเบียบการให้บริการข้อมูลเนื้อหาคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพและทางดิจิทัลขององค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติหรือระดับหน่วยงานมาใช้เป็นแนวทาง

การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิล

การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิล เป็นกระบวนการช่วยอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิล ให้คงทนถาวรและยืดอายุการใช้งานได้ในระยะยาว องค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับท้องถิ่นจำเป็นต้องมีกระบวนการที่เหมาะสม มีรายละเอียด ดังนี้

1) มีการอบรมและถ่ายทอดความรู้ด้านการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพตามหลักวิชาการ ให้บุคลากรสามารถทำการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิลในเบื้องต้นได้

2) มีความร่วมมือกับองค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับหน่วยงานและระดับชาติในการช่วยเหลือสนับสนุนด้านการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิล เช่น ช่วยเหลือสนับสนุนการจัดสถานที่จัดเก็บคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพที่เหมาะสมมีมาตรฐานตามหลักวิชาการ ได้แก่ การจัดสถานที่จัดเก็บ จัดการสภาพแวดล้อม การควบคุมอุณหภูมิ ความชื้น แสงสว่าง ขจัดฝุ่นละออง การลดภาวะภายในสถานที่จัดเก็บ และป้องกันอันตรายจากสัตว์และแมลงต่าง ๆ ที่ทำลายคัมภีร์ไบเบิล และสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ เทคโนโลยีด้านการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิล เป็นต้น

3) นำเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาคัดเลือกคัมภีร์ไบเบิลสำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษาองค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับหน่วยงานและระดับชาติมาใช้เป็นแนวทาง โดยการพิจารณาคัดเลือกจากคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ไบเบิล ระดับอายุ ความเก่า ระดับความถี่ที่มีผลต่อการสูญเสียและการสูญหาย และมีประโยชน์ในการนำไปใช้ด้านการศึกษา การวิจัยและพัฒนาต่อ ยอดเป็นองค์ความรู้

3. ผลการยืนยันรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

หลังจากได้รูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยแล้ว ผู้วิจัยนำรูปแบบมาทำการประเมินความเหมาะสมรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน เพื่อยืนยันและรับรองรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ซึ่งมีผลการประเมินความเหมาะสมรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารองค์การจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย มีผลการประเมินความเหมาะสมของด้านการบริหารองค์การของรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณ มีรายละเอียด ดังนี้

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินความเหมาะสมด้านการบริหารองค์การของรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยระดับชาติ ระดับหน่วยงานและระดับท้องถิ่น ส่วนประกอบด้านนโยบาย ด้านภาวะ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านเครือข่ายและความร่วมมือ และด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ส่วนใหญ่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ยืนยันรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยในทุกส่วนประกอบแต่ละด้านการบริหารองค์การของรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณมีความเหมาะสม และข้อคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิต่อรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยด้านการบริหารองค์การการจัดการคัมภีร์โบราณ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นข้อคิดเห็นในลักษณะของการเสริมและสนับสนุนส่วนประกอบแต่ละด้านของรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ที่ได้เห็นว่าส่วนประกอบแต่ละด้านการบริหารองค์การของรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณของรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยประสบความสำเร็จ

3.2 ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย มีผลการประเมินความเหมาะสมของด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณของรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย มีรายละเอียด ดังนี้

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินความเหมาะสมด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณของรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยระดับชาติ ระดับหน่วยงานและระดับท้องถิ่น ประกอบด้วย กระบวนการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัล การจัดโครงสร้างสารสนเทศโดยการกำหนดหมวดหมู่จากเนื้อหาในคัมภีร์โบราณ การจัดเก็บและค้นคืน การปริวรรตโบราณ การบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณ และการสงวนรักษา และการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัล ส่วนใหญ่ผู้ทรงคุณวุฒิได้ยืนยันรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยในทุกกระบวนการการจัดการคัมภีร์โบราณของรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยมีความเหมาะสม และผู้ทรงคุณวุฒิมีข้อคิดเห็นต่อกระบวนการ

การจัดการคัมภีร์ไบเบิลของรูปแบบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย พบว่า ส่วนใหญ่เป็นข้อคิดเห็นในลักษณะของการเสริมและสนับสนุนกระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลทุกกระบวนการของรูปแบบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย ที่ได้เห็นว่าทุกกระบวนการของรูปแบบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลของรูปแบบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยมีความสำคัญเป็นอย่างมาก ซึ่งจะส่งผลให้การจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยประสบความสำเร็จ

บทที่ 7

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย” ผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยมีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย เพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย และเพื่อพัฒนาแบบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาวิจัยที่ได้สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1.1 สภาพการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย สามารถสรุปข้อค้นพบโดยจำแนกเป็น 2 ข้อได้ดังนี้

1.1.1 ด้านสภาพการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิล จำแนกออกเป็น 6 ด้าน ได้แก่

1) ด้านนโยบาย 2) ด้านกลยุทธ์ 3) ด้านโครงสร้างองค์กร 4) ด้านระบบการทำงาน 5) ด้านบุคลากร และ 6) ด้านงบประมาณ มีข้อค้นพบสภาพการบริหารจัดการ ดังนี้

1) นโยบาย นโยบายของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย โดยภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลมีนโยบายการพัฒนาคัมภีร์ไบเบิลให้เป็นดิจิทัลเพื่อการอนุรักษ์และการให้บริการ การทะนุ บำรุง พื้นฟู และสืบทอดคัมภีร์ไบเบิลให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นชุมชนและของชาติ โดยจัดให้เป็นนโยบายหลักขององค์กร และนโยบายการพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาด้านคัมภีร์ไบเบิล โดยการจัดตั้งเป็นสถาบัน ศูนย์ โครงการ และพิพิธภัณฑ์ด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล เพื่อสร้างความตระหนักการเห็นถึงความสำคัญและรู้ถึงคุณค่าคัมภีร์ไบเบิล ส่งเสริมการเรียนการสอนด้านการอ่านเขียนเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิล เพื่อสร้างแรงศรัทธาทางพุทธศาสนาในคัมภีร์ไบเบิล

2) กลยุทธ์ กลยุทธ์ของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย โดยภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่หน่วยงานได้กำหนดกลยุทธ์ระดับองค์กร ได้แก่ กำหนดกลยุทธ์ให้เป็นแผนยุทธศาสตร์องค์กร กลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือการจัดการคัมภีร์ไบเบิล

ในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับประเทศและระดับนานาชาติ กลยุทธ์ระดับกิจการ ได้แก่ กลยุทธ์การเผยแพร่และบริการคัมภีร์ไบเบิลในรูปแบบดิจิทัล กลยุทธ์การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้ในการจัดเก็บ อนุรักษ์ และเผยแพร่คัมภีร์ไบเบิล และกำหนดกลยุทธ์ระดับหน้าที่ ได้แก่ กลยุทธ์ส่งเสริมความรู้ให้กับประชาชน ได้มีความตระหนักเห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ไบเบิล กลยุทธ์ให้บุคลากรมีความเป็นอิสระในการทำงานด้านคัมภีร์ไบเบิล

3) *โครงสร้างองค์กร* โครงสร้างของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยโดยภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่โครงสร้างองค์กรในการจัดการคัมภีร์ไบเบิลมีโครงสร้างองค์กรมีความชัดเจน จัดตั้งเป็นหน่วยงาน สถาบัน ศูนย์ และจัดตั้งเป็นโครงการขึ้นมาโดยเฉพาะสำหรับการจัดการคัมภีร์ไบเบิลโดยตรง จัดตั้งเป็นหน่วยงานหรือกลุ่มหลักภายใต้โครงสร้างขององค์กร มีการแบ่งโครงสร้างองค์กรเป็นกลุ่มงานหลักด้านคัมภีร์ไบเบิลและกลุ่มงานย่อยเพื่อมีหน้าที่รับผิดชอบตามภารกิจงานด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล มีการแบ่งโครงสร้างองค์กรกลุ่มงานสายสนับสนุนภารกิจด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลที่ชัดเจน และโครงสร้างองค์กรมีผู้นำชุมชน ชาวบ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการและดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิล

4) *ระบบการทำงาน* ระบบการทำงานของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยโดยภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่มีระบบการทำงานที่มีความชัดเจน มีการมอบหมายหน้าที่งานตามภารกิจของหน่วยงาน ภารกิจกลุ่มงานหลัก กลุ่มงานย่อยหรือกลุ่มงานสนับสนุนที่ชัดเจนและเหมาะสม มีสายบังคับบัญชาระหว่างกลุ่มหรือกลุ่มงาน แผนก ฝ่ายที่ชัดเจนเหมาะสม การประสานงานของหน่วยงานได้อย่างสะดวก รวดเร็ว ระบบการทำงานกระจายอยู่กลุ่มงานต่าง ๆ ตามภารกิจหน้าที่ที่เกี่ยวข้องโดยมีลักษณะการทำงานที่ส่งเสริมประสานงานร่วมมือกันทำงานอย่างเป็นระบบ ระบบการทำงานเป็นทีมหรือคณะทำงาน มีการแบ่งการทำงานร่วมกันเป็นทีมงานมีการประสานการทำงานตามลำดับขั้นตอนตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย และระบบการทำงานมีผู้นำชุมชน ชาวบ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิล

5) *บุคลากร* บุคลากรของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยโดยภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่บุคลากรองค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลมีบุคลากรประจำสายงานหลักด้านการบริหารจัดการและด้านการปฏิบัติงานเป็นนักภาษาโบราณเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านคัมภีร์ไบเบิล โดยเฉพาะ มีความเป็นอิสระในการทำงาน หน่วยงานหลายแห่งมีบุคลากรผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านภาษาโบราณช่วยให้คำแนะนำปรึกษาในด้านต่าง ๆ คัมภีร์ไบเบิลและมีบุคลากรฝ่ายสนับสนุนงานดำเนินการคัมภีร์ไบเบิลที่ชัดเจนทั้งภายในและภายนอกกลุ่มงานที่เป็นบุคลากรฝ่ายสนับสนุนมีความรู้ความสามารถด้าน คอมพิวเตอร์ ถ่ายภาพ งานเทคนิคด้านอื่นๆ

หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นชุมชนมีบุคลากรในด้านการบริหารจัดการ และดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลเป็นคนในท้องถิ่นชุมชน วัด ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าอาวาส พระ สามเณร ชาวบ้าน ปราชญ์ชาวบ้าน คณะกรรมการวัด เยาวชน อาสาสมัครที่มีจิตศรัทธา และมีบุคลากรจากหน่วยงานภายนอกเข้ามาช่วยดำเนินการด้านคัมภีร์ไบเบิล

๖) *งบประมาณ* งบประมาณของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย โดยภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่หน่วยงานได้รับงบประมาณประจำปี งบประมาณแผ่นดิน งบประมาณจากรายได้ของหน่วยงาน และได้งบประมาณจากการเขียน โครงการของงบประมาณ สนับสนุนด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล โดยเฉพาะ ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานของภาครัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลทั้งเป็นหน่วยงานระดับชาติและระดับสถาบัน หน่วยงานบางแห่ง ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากแหล่งอื่น ๆ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ และยังได้งบประมาณ จากการขอทุน โดยการเสนอโครงการวิจัยด้านคัมภีร์ไบเบิลเพื่อขอทุนจากแหล่งทุนวิจัยต่าง ๆ เช่น ทุนวิจัยจากมหาวิทยาลัย ทุนวิจัยจากสภาคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และหน่วยงานระดับท้องถิ่น ที่อยู่ในท้องถิ่นชุมชนและวัด ได้รับงบประมาณจากทางวัด ซึ่งเป็นเงินที่ได้จากการบริจาคและ การทำบุญของผู้มีจิตศรัทธาและเลื่อมใสทางพุทธศาสนาและได้รับงบประมาณบางส่วนจากการ สนับสนุนของหน่วยงานจากสถาบันการศึกษาและมูลนิธิ หน่วยงานบางแห่งในระดับชาติได้รับ งบประมาณพิเศษหรือเร่งด่วนจากรัฐบาล เช่น งบประมาณในการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลจากการ ถูกน้ำท่วม

1.1.2 ด้านสภาพกระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิล จำแนกออกเป็น 2 กระบวนการหลัก ได้แก่ 1) กระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพ 2) กระบวนการจัดการ คัมภีร์ไบเบิลทางดิจิทัล มีข้อค้นพบสภาพกระบวนการจัดการ ดังนี้

1) *กระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพ* มีกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่

(1) *การค้นหาและรวบรวมคัมภีร์ไบเบิล* มีข้อค้นพบ ดังนี้

ก. *การสำรวจคัมภีร์ไบเบิล* การสำรวจคัมภีร์ไบเบิลของหน่วยงาน การจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยโดยภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่มีการวางแผนและกำหนด นโยบายด้านการสำรวจคัมภีร์ไบเบิลที่ชัดเจน โดยกำหนดเป็นแผนงานหรือจัดทำโครงการสำรวจ ระยะสั้นและระยะยาวตามเป้าหมายที่วางแผนไว้ โดยมีการกำหนดขอบเขตพื้นที่การสำรวจ บุคลากร งบประมาณ วัสดุและอุปกรณ์ ขั้นตอนวิธีการสำรวจเช่น หลักการเจรจาติดต่อ ประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการสำรวจ มีคู่มือที่เป็นมาตรฐานในการสำรวจคัมภีร์ไบเบิลตามหลัก วิชาการ โดยจัดทำคู่มือวิธีการและขั้นตอนตามกระบวนการสำรวจคัมภีร์ไบเบิลตั้งแต่เริ่มต้น

การวางแผนดำเนินงานและการลงพื้นที่การสำรวจภาคสนามตามแหล่งคัมภีร์โบราณจนสิ้นสุดกระบวนการ มีการกำหนดนโยบายหลักเกณฑ์การประเมินและคัดเลือกแหล่งคัมภีร์โบราณสำหรับทำการสำรวจได้แก่ การประเมินคัดเลือกจาก 1) แหล่งคัมภีร์โบราณที่มีคุณค่าและความสำคัญของชาติ 2) จากสภาพคัมภีร์โบราณ เช่น อายุ ความเก่า ระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญหายและสูญเสียชีวิต และมีเครือข่ายและความร่วมมือกับท้องถิ่นชุมชนด้านการสำรวจคัมภีร์โบราณตามแหล่งคัมภีร์โบราณ โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับคนในชุมชน เจ้าของคัมภีร์โบราณได้แก่ ผู้นำชุมชน พระสงฆ์หรือเจ้าอาวาส ประชาชนชาวบ้าน ชาวบ้านตามแหล่งคัมภีร์โบราณในท้องถิ่นชุมชนได้เข้ามีส่วนร่วมในการสำรวจคัมภีร์โบราณ

(2) การจัดเก็บและการคืนคัมภีร์โบราณ มีข้อค้นพบ ดังนี้

ก. การลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรม การลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรมของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยโดยภาพรวมพบว่า มีมาตรฐานในการลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรมคัมภีร์โบราณตามหลักวิชาการ โดยการกำหนดวิธีการและขั้นตอนการลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรมให้เป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีเหมาะสม มีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญอ่านวิเคราะห์เนื้อหา แยกชื่อเรื่อง แบ่งหมวดหมู่ การลงรายการคัมภีร์โบราณได้ถูกต้องแม่นยำ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจหลักสำคัญในการลงทะเบียนคัมภีร์โบราณและประโยชน์ในการจัดเก็บและการเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์โบราณได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว และการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณด้านการลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรมคัมภีร์โบราณ ในลักษณะรูปแบบความช่วยเหลือด้านการดำเนินงานและด้านบุคลากร

ข. การจัดหมวดหมู่เนื้อหาคัมภีร์โบราณ การจัดหมวดหมู่ของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยโดยภาพรวมพบว่า มีการคิดค้นหมวดหมู่ของคัมภีร์โบราณขึ้นเอง โดยหน่วยงานได้กำหนดหมวดหมู่จากเนื้อหาในคัมภีร์โบราณ มีการจัดหมวดหมู่เนื้อหาคัมภีร์โบราณตามรูปแบบหมวดหมู่คัมภีร์โบราณ ของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณอื่น เช่น จัดตามหมวดหมู่ของสำนักหอสมุดแห่งชาติ หมวดหมู่ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีการนำหมวดหมู่คัมภีร์โบราณของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณอื่น ๆ มาปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับหน่วยงานของตนเอง มีการแบ่งหมวดหมู่ย่อยคัมภีร์โบราณทางพุทธศาสนา เนื่องจากเนื้อหาส่วนใหญ่ของคัมภีร์โบราณเป็นเนื้อหาเกี่ยวกับพุทธศาสนา และมีปัญหาที่พบในการจัดหมวดหมู่เนื้อหาที่ปรากฏในคัมภีร์โบราณหนึ่งผูกอาจมีเนื้อหาที่คาบเกี่ยวกันหลายหมวดหมู่ทำให้ยากในการแบ่งหมวดหมู่เนื้อหา

ค. การปริวรรตคัมภีร์โบราณ การปริวรรตคัมภีร์โบราณของหน่วยงาน การจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยโดยภาพรวมพบว่า มีแบบแผนและคู่มือการปริวรรตเนื้อหา ในคัมภีร์โบราณเป็นมาตรฐานเดียวกันได้แก่ การถ่ายถอดอักษรขรรค์ชัยภูมิ รูปแบบอักษรวิธี การถ่ายถอด เป็นอักษรไทยปัจจุบัน และการถ่ายถอดอักษรด้วยวิธีผสม มีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกเนื้อหา ในคัมภีร์โบราณสำหรับการปริวรรต โดยพิจารณาคัดเลือกจากเนื้อหาที่มีคุณค่าและมีความสำคัญ ของชาติ เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา การค้นคว้า การวิจัย และเนื้อหาที่ไม่กระทบหรือพาดพิง บุคคลใดหรือสร้างความขัดแย้งทางด้านสังคม มีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญด้านอักษรและภาษาโบราณ สามารถปริวรรตคัมภีร์โบราณได้ครอบคลุม ทุกอักษรและภาษาโบราณ และมีการส่งเสริมสนับสนุนมีการเรียนการสอนและการฝึกอบรม ให้ความรู้อักษรและภาษาโบราณในคัมภีร์โบราณในทุกระดับ เช่น พระสงฆ์ เยาวชนในท้องถิ่น ชุมชน นักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ ให้สามารถปริวรรต คัดลอก ถ่ายถอด และ แปลเนื้อหา ในคัมภีร์โบราณ

ง. การพัฒนาเครื่องมือช่วยสืบค้น การพัฒนาเครื่องมือช่วยสืบค้น ของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยโดยภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่หน่วยงานหลาย แห่งมีการพัฒนาฐานข้อมูลจัดเก็บและการสืบค้นรายการบรรณานุกรมคัมภีร์โบราณทางกายภาพ ภายในหน่วยงานและภายนอกผ่านทางหน้าเว็บไซต์ของหน่วยงาน และหน่วยงานบางแห่งได้ใช้ มาตรฐานสากล Metadata ในการลงรายการคัมภีร์โบราณ

(3) การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ มีข้อค้นพบ ดังนี้

การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณของหน่วยงานการจัดการ คัมภีร์โบราณในประเทศไทยโดยภาพรวมพบว่า มีมาตรฐานการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ โบราณทางกายภาพตามหลักวิชาการ โดยการสร้างคู่มือการดำเนินการอนุรักษ์และสงวนรักษา คัมภีร์โบราณ มีการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาคัดเลือกคัมภีร์โบราณสำหรับการ อนุรักษ์และสงวนรักษาโดยการพิจารณาคัดเลือกจากคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณ ระดับ อายุ ความเก่า ระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญเสยและการสูญหายและมีประโยชน์ในการนำไปใช้ ด้านการศึกษาการวิจัยและพัฒนาต่อยอดเป็นองค์ความรู้ มีการนำเทคโนโลยีและอุปกรณ์สมัยใหม่ ที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งเทคนิควิธีที่ทันสมัยมาใช้ในปฏิบัติการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ ทางกายภาพเพื่อยืดอายุการใช้งานและคงสภาพต้นฉบับให้อยู่คงทนถาวร และมีการเพิ่มพูนความรู้ ด้านการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพ โดยการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการ ฝึกอบรมเทคนิคสมัยใหม่เป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ในการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณต้นฉบับ

(4) การเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์ไบเบิล มีข้อค้นพบ ดังนี้

การเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์ไบเบิลของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยโดยภาพรวมพบว่า ส่วนใหญ่หน่วยงานมีการเผยแพร่และให้บริการเนื้อหาคัมภีร์ไบเบิลที่ได้ถูกปริวรรต ถ่ายถอด แปลเนื้อหาโดยรวมเนื้อหาจัดพิมพ์เป็นเล่ม หน่วยงานหลายแห่งให้บริการคัมภีร์ไบเบิลที่เป็นต้นฉบับให้บริการสำเนาจากคัมภีร์ไบเบิลต้นฉบับ หน่วยงานบางแห่งมีระเบียบกฎเกณฑ์การขอใช้บริการอย่างเคร่งครัดโดยใช้ระเบียบเดียวกับเอกสารโบราณประเภทอื่น โดยผู้ใช้งานจำเป็นต้องมีหลักฐานประกอบการขออนุญาต วัฏปฏิบัติขออนุญาต และรู้ถึงหลักการใช้คัมภีร์ไบเบิล หลายแห่งมีการเผยแพร่และให้บริการบนฐานข้อมูลคัมภีร์ไบเบิลบรรณานุกรมออนไลน์

2) กระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลทางดิจิทัล มีกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่

(1) การสร้างการผลิตคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัล ข้อค้นพบ ดังนี้

การสร้างการผลิตคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัลของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยโดยภาพรวมพบว่า มีการกำหนดแบบแผนและขั้นตอนกระบวนการถ่ายภาพดิจิทัลคัมภีร์ไบเบิลในขั้นตอนการสำรวจโดยมีการวางแผนตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงสิ้นสุดกระบวนการ ได้แก่ การขออนุญาตถ่ายภาพคัมภีร์ไบเบิล การถ่ายภาพ การขออนุญาตนำไฟล์ดิจิทัลไปเผยแพร่และให้บริการ มีการวางแผนขั้นตอนการสร้างและการผลิตคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัลที่เหมาะสมตามหลักวิชาการโดยการจัดทำคู่มือและแนวทางการปฏิบัติ มีมาตรฐานตามหลักวิชาการในกระบวนการสร้างและการผลิตไฟล์ดิจิทัลคัมภีร์ไบเบิลที่ช่วยในการป้องกันและอนุรักษ์ไม่ให้คัมภีร์ไบเบิลต้นฉบับถูกทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหาย ได้แก่ มีมาตรฐานการควบคุมระดับแสงไฟ ความร้อนในการถ่ายภาพหรือการสแกนดิจิทัล เทคโนโลยีและอุปกรณ์ในการสร้างคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัลที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพและสมรรถนะสูงช่วยการสร้างไฟล์ดิจิทัลที่มีคุณภาพนำไปใช้ในการจัดเก็บ อนุรักษ์ และการเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม และช่วยการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลต้นฉบับ ได้แก่ อุปกรณ์กล้องถ่ายรูปดิจิทัล สแกนเนอร์ เครื่องแปลงไมโครฟิล์มเป็นดิจิทัล

(2) การจัดเก็บและการค้นคืนคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัล ข้อค้นพบ ดังนี้

การจัดเก็บและการค้นคืนคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัลของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยโดยภาพรวมพบว่า มีการกำหนดมาตรฐานไฟล์คัมภีร์ไบเบิลดิจิทัลที่เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บ การเข้าถึง การนำไปใช้ และการอนุรักษ์สงวนรักษา โดยการกำหนดมาตรฐานขนาดรายละเอียดและประเภทหรือรูปแบบไฟล์ดิจิทัล เช่น กำหนดมาตรฐานไฟล์ดิจิทัล

เป็นต้นฉบับสำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษา มาตรฐานไฟล์ดิจิทัลสำหรับการจัดเก็บในฐานข้อมูล และมาตรฐานไฟล์ดิจิทัลการเผยแพร่และแสดงผลบนเว็บไซต์ การกำหนดมาตรฐานการลงทะเบียน คัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ เพื่อสะดวกและง่ายต่อการจัดเก็บ การเข้าถึงและการนำข้อมูลกลับมาใช้ใหม่ เช่น มาตรฐานการสร้างชื่อไฟล์หรือรหัสเอกสาร (Naming) ชื่อแฟ้มข้อมูล (Folder) เป็นไฟล์เอกสารดิจิทัล เป็นต้น เพื่อประโยชน์ในการจัดเก็บและการค้นคืนข้อมูลที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว ในการนำมาใช้งานใหม่ การกำหนดมาตรฐานเมทาดาตาการลงรายการคัมภีร์โบราณดิจิทัลตามหลักมาตรฐานสากล เพื่อเป็นมาตรฐานในการแลกเปลี่ยน เชื่อมโยงข้อมูล และการใช้ข้อมูลร่วมกันในอนาคตได้ มีเครื่องมืออุปกรณ์และเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ในจัดเก็บ ข้อมูลคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสม เป็นมาตรฐาน มีประสิทธิภาพและสมรรถนะสูง เช่น สามารถ สงวนรักษาข้อมูลระยะยาว สามารถปรับสภาพหรือถ่ายโอนข้อมูลได้ในอนาคต และมีการพัฒนา ฐานข้อมูลหรือจัดหาซอฟต์แวร์ในการจัดเก็บและการพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นคัมภีร์โบราณในรูป ดิจิทัลที่ง่าย สะดวก และเหมาะสมในการจัดเก็บ สงวนรักษา การค้นหา และการเปิดให้เข้าถึงได้

(3) การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณดิจิทัล ข้อค้นพบ ดังนี้

การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณดิจิทัลของหน่วยงานการ จัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยโดยภาพรวมพบว่า มีมาตรฐานตามหลักวิชาการในการอนุรักษ์ สงวนรักษาคัมภีร์โบราณในรูปดิจิทัลในระยะยาว โดยการจัดทำคู่มือและแนวทางปฏิบัติการอนุรักษ์ สงวนรักษาคัมภีร์โบราณ และมีบุคลากรและทีมงานรับผิดชอบในการอนุรักษ์สงวนรักษาคัมภีร์ โบราณดิจิทัล โดยเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในการอนุรักษ์และบำรุงรักษาคัมภีร์ โบราณในรูปดิจิทัล เพื่อให้การดูแลบำรุงรักษาข้อมูลดิจิทัลมีอายุการใช้งานยาวนาน และคงสภาพ ในการนำไปใช้งานต่อไปในอนาคตได้

(4) การเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์โบราณดิจิทัล ข้อค้นพบ ดังนี้

การเผยแพร่และการให้บริการคัมภีร์โบราณคัมภีร์โบราณหน่วยงาน การจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยโดยภาพรวมพบว่า มีฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณดิจิทัลการเผยแพร่ และให้บริการการเข้าถึงรายการเนื้อหาดิจิทัลจากภายในและจากภายนอกหน่วยงานผ่านทางเว็บไซต์ โดยมีใช้งานที่ง่าย สะดวก รวดเร็ว มีการกำหนดนโยบายการให้บริการคัมภีร์โบราณดิจิทัลภายใน และภายนอกหน่วยงานผ่านทางเว็บไซต์ โดยการกำหนดวิธีการใช้ กำหนดสิทธิ์การเข้าใช้งานคัมภีร์ โบราณดิจิทัลจากภายในและภายนอกหน่วยงาน เช่น การกำหนดสิทธิ์ให้สามารถเข้าถึงเนื้อหา ฉบับเต็มหรือสามารถเข้าถึงรายการเข้าถึงเนื้อหาบางส่วน เข้าถึงเนื้อหาปริวรรต จากสาระสังเขป ผ่านเว็บไซต์ ผู้ใช้บริการต้องปฏิบัติตามนโยบายหรือตามระเบียบในเข้าถึงข้อมูลตามระบบหรือ ฐานข้อมูลที่กำหนดไว้ และมีนโยบายการสร้างหลักเกณฑ์การประเมินและการคัดเลือกเนื้อหา

ในคัมภีร์ไบเบิลและเนื้อหาปริวรรตที่เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่และให้บริการทางออนไลน์เช่น การพิจารณาด้านคุณค่าและความสำคัญของเนื้อหาและการนำไปใช้ประโยชน์ต่อยอดได้ และพิจารณาด้านลิขสิทธิ์ ความเป็นเจ้าของเพื่อไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านการละเมิดลิขสิทธิ์ในอนาคต

1.2 ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย สามารถสรุปข้อค้นพบได้ดังนี้

1.2.1 ด้านการบริหารจัดการ จำแนกออกเป็นปัจจัยย่อย ได้แก่

1) **ด้านโครงสร้างองค์กร** การจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยมีข้อค้นพบ ดังนี้

ปัจจัยโครงสร้างองค์กรที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ได้แก่ โครงสร้างองค์กรที่ชัดเจนสอดคล้องกับการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิล หลายหน่วยงาน การจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยได้ปรับโครงสร้างองค์กรโดยการจัดตั้งเป็นสถาบัน โครงการ ศูนย์ และพิพิธภัณฑสถานขึ้นมาโดยเฉพาะสำหรับดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลโดยตรง ได้แก่ สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลวัดสูงเม่น สถาบันธรรมชัย วัดพระธรรมกาย โครงการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โครงการสำรวจ รวบรวม และศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นภาคตะวันตกศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่นท่าม่วงวัดท่าม่วง และพิพิธภัณฑสถานวัดมหาชัย

2) **ด้านนโยบาย** การจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยมีข้อค้นพบ ดังนี้

ปัจจัยนโยบายที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ได้แก่ หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลต้องกำหนดด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลเป็นนโยบายหลักและนโยบายต้องมีความชัดเจน กำหนดนโยบายที่เน้นการจัดการข้อมูลเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลมากกว่าตัวต้นฉบับคัมภีร์ไบเบิล กำหนดนโยบายเน้นการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ให้เห็นถึงคุณค่าของคัมภีร์ไบเบิลเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นชุมชนและของชาติและเผยแพร่ให้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ กำหนดนโยบายด้านการพัฒนาบุคลากรเพิ่มความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล และการกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมของท้องถิ่นชุมชน

3) **ด้านกลยุทธ์** การจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยมีข้อค้นพบ ดังนี้

ปัจจัยกลยุทธ์ที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ได้แก่ การกำหนดกลยุทธ์เน้นการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องท้องถิ่นชุมชน วัด สถาบันการศึกษา กำหนดกลยุทธ์สร้างความรู้ความศรัทธาในคัมภีร์ไบเบิล ซึ่งพบว่าหลายหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย ได้แก่ สำนักหอสมุดแห่งชาติ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ศูนย์ไบเบิลศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่โครงการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ที่มีการดำเนินงานด้านสำรวจคัมภีร์ใบลานตามแหล่งต่าง ๆ ที่มีคัมภีร์ใบลานอยู่ทั่วภูมิภาคของประเทศไทย ได้กำหนดกลยุทธ์เน้นการมีส่วนร่วมในทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องท้องถิ่นชุมชน วัด สถาบันการศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานการสำรวจได้ง่าย รวดเร็ว สะดวก และรวดเร็ว และยังมีงานหน่วยสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานวัดสูงเม่นโครงการพระไตรปิฎก วัดพระธรรมกาย ได้กำหนดกลยุทธ์การสร้างควมศรัทธาในคัมภีร์ใบลานด้านพุทธศาสนาให้มีเครือข่ายความร่วมมือเข้ามาช่วยดำเนินงานด้านคัมภีร์ใบลาน

4) *ด้านระบบการทำงาน* การจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทยมีข้อค้นพบดังนี้

ปัจจัยระบบการทำงานที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ใบลาน ได้แก่ มีการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนให้การดำเนินงานด้านคัมภีร์ใบลานสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ปัจจุบัน และระบบการทำงานต้องมีการวางแผนให้การทำงานสอดคล้องกัน และส่งเสริมกัน ซึ่งพบว่าหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ใบลานที่มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มงานหลักในหน่วยงานหรือจัดตั้งเป็นสถาบัน โครงการและศูนย์สำหรับดำเนินงานด้านคัมภีร์ใบลาน โดยเฉพาะ จะมีระบบการทำงานที่ดีและชัดเจนเอื้อต่อการดำเนินงานด้านคัมภีร์ใบลาน

1.2.2 ด้านบุคลากร มีข้อค้นพบปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทย จำแนกออกเป็น 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) ผู้บริหาร และ 2) ผู้ปฏิบัติงาน

1) *ด้านผู้บริหาร* การจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทยมีข้อค้นพบ ดังนี้

ปัจจัยผู้บริหารที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทย ได้แก่ ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำและให้ความสำคัญเห็นคุณค่าของคัมภีร์ใบลาน มีความเข้าใจและมองภาพรวมของการจัดการคัมภีร์ใบลานได้ และสามารถนำในการกำหนดทิศทางขององค์กรไปในทิศทางเดียวกัน ให้การสนับสนุนด้านการจัดการคัมภีร์ใบลานในทุกด้าน ได้แก่ สนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านบุคลากรและด้านเทคโนโลยีและอุปกรณ์เครื่องมือ ซึ่งพบว่า หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทยที่จัดตั้งสถาบัน โครงการ ศูนย์ และพิพิธภัณฑ์ขึ้นมาโดยเฉพาะสำหรับดำเนินงานด้านคัมภีร์ใบลานโดยตรง ส่วนใหญ่มีผู้บริหารให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของคัมภีร์ใบลานและการสนับสนุนด้านการจัดการคัมภีร์ใบลาน

2) *ด้านผู้ปฏิบัติงาน* การจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทยมีข้อค้นพบ ดังนี้

ปัจจัยด้านผู้ปฏิบัติงานที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ใบลาน ได้แก่ ผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญด้านคัมภีร์ใบลาน สามารถปฎิวัติ คัดลอก ถ่ายถอดและแปลเนื้อหาในคัมภีร์ใบลานได้ และมีความรู้ด้านเทคโนโลยี มีหลักการเจรจาโน้มน้าว มีหลักการติดต่อประสานงานที่ดีในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ซึ่งจะ

มีผลดีต่อการดำเนินการสำรวจคัมภีร์โบราณ และประการสำคัญที่เป็นปัจจัยเอื้อต่อความสำเร็จ คือ บุคลากรต้องมีความรัก ศรัทธา อุดมการณ์ เสียสละ มุ่งมั่น ความอดทน มีจิตอาสา และมีการทำงานเป็น ทีม เนื่องจากบางกระบวนการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณมีลำดับหลายขั้นตอนที่ต้องดำเนินงานไปพร้อม ๆ กัน จึงต้องอาศัยการทำงานเป็นทีมอย่างมาก

1.2.3 ด้านงบประมาณ การจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยมีข้อค้นพบ ดังนี้

ปัจจัยด้านงบประมาณที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์โบราณ ได้แก่ ได้รับงบประมาณสนับสนุนประจำปีอย่างต่อเนื่องและได้งบประมาณที่เพิ่มขึ้นสอดคล้องกับภารกิจงานด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ ได้รับงบประมาณที่ได้รับจากสนับสนุนจากแหล่งอื่น ๆ ได้รับงบประมาณจากการขอทุนวิจัยสนับสนุนการวิจัยด้านคัมภีร์โบราณจากภายในและจากแหล่งภายนอกหน่วยงาน และได้รับงบประมาณจากการบริจาคและการทำบุญของผู้มีจิตศรัทธา ซึ่งส่วนใหญ่พบว่า หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยได้รับงบประมาณจากสนับสนุนประจำปีอย่างต่อเนื่อง จากการเขียนโครงการขึ้นมาเพื่อของบประมาณ และการขอทุนวิจัยจากแหล่งทุนภายในและภายนอกที่ให้การสนับสนุนด้านมรดกทางวัฒนธรรม

1.2.4 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยมีข้อค้นพบ ดังนี้

ปัจจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์โบราณ ได้แก่ ต้องมีเทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่ทันสมัยเหมาะสม มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ มีเทคโนโลยีสมัยใหม่ช่วยทำให้การดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณที่สะดวก รวดเร็ว ลดความซ้ำซ้อนและขั้นตอนการทำงานระบบเครือข่าย ฐานข้อมูลออนไลน์ต้องมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว มีความเสถียร มีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล มีผู้ดูแลระบบ และมีการบำรุงรักษาและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และปัจจัยเทคโนโลยีและเครือข่ายช่วยให้การเผยแพร่ การให้บริการและเข้าถึงคัมภีร์โบราณได้สะดวก รวดเร็ว ปัจจัยเทคโนโลยีเอื้อต่อการอนุรักษ์ต้นฉบับคัมภีร์โบราณ โดยการใช้คัมภีร์โบราณที่ทำการดิจิทัลเป็นดิจิทัลแทนการใช้ต้นฉบับจริง และจำเป็นต้องมีการพัฒนาโปรแกรมฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณโดยเฉพาะ

1.2.5 ด้านเครือข่ายและความร่วมมือ การจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยมีข้อค้นพบ ดังนี้

ปัจจัยด้านเครือข่ายและความร่วมมือที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์โบราณ ได้แก่ เครือข่ายและความร่วมมือแบบไม่เป็นทางการทำให้สามารถดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณได้สะดวก รวดเร็ว มีขั้นตอนไม่ยุ่งยากทำให้การติดต่อประสานงานง่ายโดยความสัมพันธ์ส่วนตัวสำหรับเครือข่ายและความร่วมมือแบบเป็นทางการเป็นปัจจัยที่เอื้อประโยชน์ในการทำกิจกรรม

อบรม สัมมนา แลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ด้านคัมภีร์ไบเบิลร่วมกัน เครือข่ายและความร่วมมือระดับหน่วยงานหรือองค์กรช่วยเหลือ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ประสบการณ์ การทำงาน และวิธีการนำเทคโนโลยีใหม่มาใช้ในการจัดการคัมภีร์ไบเบิล สำหรับเครือข่ายและความร่วมมือระดับท้องถิ่น เป็นปัจจัยเอื้อในลักษณะการลงพื้นที่สำรวจคัมภีร์ไบเบิล โดยชุมชนให้การช่วยเหลือประสานงานในการดำเนินงานสำรวจคัมภีร์ไบเบิลที่อยู่ตามท้องถิ่นชุมชน วัด และเครือข่ายและความร่วมมือระดับนานาชาติส่วนช่วยสนับสนุนเรื่องงบประมาณและเทคนิคใหม่ ๆ เทคโนโลยีอุปกรณ์ที่ทันสมัยในการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิล

1.3 ปัญหาการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย

1.3.1 ด้านการบริหารจัดการ การจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยมีข้อค้นพบ ดังนี้

ปัญหาด้านการบริหารจัดการของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ได้แก่ ปัญหาด้านโครงสร้างองค์กร ซึ่งมีหน่วยงาน 3 แห่งเท่านั้นที่มีการกำหนดโครงสร้างองค์กรด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลที่เป็นรูปธรรมชัดเจน หน่วยงานที่เหลืออีก 9 แห่งส่วนใหญ่ไม่ได้กำหนดโครงสร้างด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลโดยตรงเพียงจัดทำเป็นโครงการขึ้นมาและเป็นแค่ส่วนหนึ่งของภารกิจหรืองานหนึ่งในกลุ่มงานที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานบางแห่งงานด้านคัมภีร์ไบเบิลถูกกระจายไปอยู่ในกลุ่มงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องภายใต้โครงสร้างองค์กร ส่วนหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในท้องถิ่นชุมชน วัด ไม่มีการแบ่งโครงสร้างเป็นรูปธรรมชัดเจน มีเพียงผู้นำท้องถิ่นชุมชน วัด และหน่วยงานจากภายนอกมาช่วยเหลือดูแลดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลให้เท่านั้น ปัญหาด้านนโยบายการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ส่วนใหญ่พบว่าหน่วยงานยังไม่มีนโยบายที่ชัดเจนด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล เนื่องจากหน่วยงานหลายแห่งไม่ได้กำหนดด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลเป็นภารกิจหน้าที่หลักของหน่วยงาน ดังนั้นในการกำหนดนโยบายด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลจึงไม่ได้ถูกกำหนดเป็นนโยบายหลักของหน่วยงานด้วย ซึ่งอาจจะส่งผลโดยตรงต่อการไม่ได้รับการสนับสนุนด้านต่าง ๆ เช่น ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยีเท่าที่ควร การเปลี่ยนแปลงผู้บริหารองค์กรทำให้ นโยบายเปลี่ยน นโยบายด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลอาจจะไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นปัญหาความไม่ต่อเนื่องในการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลด้วย และเนื่องจากปัญหาด้านโครงสร้างและนโยบายไม่เอื้อต่อการจัดการคัมภีร์ไบเบิลย่อมส่งผลให้การดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิลถูกจำกัดด้วยกรอบและแผนดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิล

1.3.2 ด้านบุคลากร การจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยมีข้อค้นพบ ดังนี้

ปัญหาด้านบุคลากรของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ได้แก่ ในกระบวนการดำเนินการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ตั้งแต่การสำรวจ การรวบรวม จัดเก็บ การลงทะเบียนและจัดทำ

บัญชีรายการ จัดหมวดหมู่ การอนุรักษ์ และการปริวรรต คัดลอก ถ่ายถอด แปลเนื้อหา คัมภีร์โบราณ จำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญด้าน คัมภีร์โบราณ สามารถปริวรรต คัดลอก ถ่ายถอด และแปลเนื้อหาใน คัมภีร์โบราณที่เป็นภาษาและอักษรโบราณต่าง ๆ ได้ เช่น ภาษาสันสกฤต ภาษาเขมรโบราณ ภาษาบาลีโบราณ ภาษาพม่า อักษรธรรมอีสาน อักษรธรรมล้านนา เป็นต้น ซึ่งพบว่าหน่วยงานหลายแห่งยังขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ด้านนี้ ทำให้เนื้อหา คัมภีร์โบราณที่เป็นภาษาโบราณหรืออักษรเหล่านี้ยังไม่ได้รับการลงทะเบียนการจัดทำบัญชีรายการ จัดหมวดหมู่ การปริวรรตฯ และการเผยแพร่ให้บริการได้ หน่วยงานหลายแห่งที่มีกระบวนการดำเนินงานด้านการสำรวจมีบุคลากรไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานการสำรวจดังกล่าว ซึ่งไม่อาจทันการณ์ส่งผลต่อการสูญเสียมรดกวัฒนธรรมของชาติประเภท คัมภีร์โบราณ หน่วยงานอีกหลายแห่งการจัด คัมภีร์โบราณบุคลากรการดำเนินงานด้าน คัมภีร์โบราณส่วนใหญ่ยังมีภาระงานด้านอื่น ๆ นอกจากงานด้าน คัมภีร์โบราณด้วย เนื่องจากโครงสร้างขององค์กรไม่ได้กำหนดการจัดการ คัมภีร์โบราณเป็นภารกิจหน้าที่หลักของหน่วยงาน ดังนั้นบุคลากรจึงต้องทำงานด้านอื่น ๆ นอกเหนือจากงานด้าน คัมภีร์โบราณด้วย หน่วยงานบางแห่งบุคลากรทำงานด้าน คัมภีร์โบราณมีรายได้ ค่าตอบแทน และความมั่นคงในอาชีพน้อย ทำให้บุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญด้านนี้ขาดแรงจูงใจในการทำงานและลาออกไปทำงานด้านอื่นที่มีค่าตอบแทน และความมั่นคงในอาชีพที่ดีกว่า

1.3.3 ด้านงบประมาณ การจัดการ คัมภีร์โบราณในประเทศไทยมีข้อค้นพบ ดังนี้

ปัญหาด้านงบประมาณของหน่วยงานการจัดการ คัมภีร์โบราณ ได้แก่ หน่วยงานส่วนใหญ่ได้รับงบประมาณไม่เพียงพอและไม่ต่อเนื่อง หน่วยงานภาครัฐเท่านั้นที่ได้รับงบประมาณสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ส่วนหน่วยงานหลายแห่งจัดการ คัมภีร์โบราณได้รับงบประมาณจากการเขียนโครงการเสนอของบประมาณด้านการจัดการ คัมภีร์โบราณ โดยเฉพาะ และเขียนโครงการวิจัยที่เกี่ยวข้องด้าน คัมภีร์โบราณเพื่อขอทุนสนับสนุนการทำวิจัย ซึ่งพบว่าไม่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่อง อาจเนื่องมาจากไม่ใช่งบประมาณประจำปี และปัญหาผู้บริหารในระดับสูงขึ้นไปไม่เห็นความสำคัญและคุณค่าของ คัมภีร์โบราณ โดยมุ่งเน้นให้การสนับสนุนกับโครงการเชิงพาณิชย์มากกว่า หน่วยงานบางแห่งมีปัญหาด้านข้อจำกัดด้านการเบิกจ่ายงบประมาณ ที่มีการทำงานล่าช้า ไม่คล่องตัวเท่าที่ควร หน่วยงานในท้องถิ่นชุมชนไม่ได้เป็นหน่วยงานภาครัฐในการของบประมาณจากภาครัฐ โดยตรงไม่สามารถของบประมาณได้ จึงจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือให้หน่วยงานภาครัฐช่วยของบประมาณให้ซึ่งมีหลายขั้นตอนและความยุ่งยากพอสมควร

1.3.4 ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ การจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยมีข้อค้นพบ ดังนี้

ปัญหาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณ ได้แก่ หน่วยงานส่วนใหญ่อยู่ในช่วงการเริ่มต้นนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณ จึงมีปัญหาด้านขาดเทคโนโลยีและอุปกรณ์เครื่องมือไม่เพียงพอ ไม่ทันสมัยและไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเทคโนโลยีและอุปกรณ์เครื่องมือดังกล่าวมีราคาค่อนข้างสูง จึงเป็นเรื่องยากที่จะได้รับงบประมาณสนับสนุน หน่วยงานหลายแห่งจึงได้ดำเนินการนำเทคโนโลยีมาใช้เท่าที่สามารถดำเนินการได้ การนำมาเทคโนโลยีมาใช้พบว่ายังไม่มีความรู้หรือการวางแผนแนวทางที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานคัมภีร์โบราณได้ และปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ บุคลากรของหน่วยงานยังไม่พร้อมในการใช้เทคโนโลยีและเครื่องมืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานคัมภีร์โบราณ เนื่องจากยังไม่ได้รับการฝึกอบรมหรือเรียนรู้เทคโนโลยีดังกล่าว ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ย่อมจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานที่ล่าช้าหรือสร้างความยุ่งยากในการดำเนินงานคัมภีร์โบราณได้ ประเด็นปัญหาด้านโครงสร้างองค์กรของหน่วยงานหลายแห่งการจัดการคัมภีร์โบราณไม่เอื้อต่อการนำเทคโนโลยีและอุปกรณ์เครื่องมือมาใช้ เนื่องจากหน่วยงานหรือกลุ่มงานด้านจัดการคัมภีร์โบราณไม่สามารถบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีได้ด้วยตนเองต้องขึ้นอยู่กับหน่วยงานอื่นที่มีหน้าที่โดยตรง เช่น ศูนย์คอมพิวเตอร์สำนักเทคโนโลยี เป็นต้น

1.3.5 ด้านมาตรฐานการดำเนินงาน การจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยมีข้อค้นพบ ดังนี้

หน่วยงานส่วนใหญ่มีปัญหาขาดมาตรฐานการดำเนินงานด้านอนุรักษ์และจัดเก็บคัมภีร์โบราณที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้แก่ ปัญหาบุคลากรด้านการอนุรักษ์การขาดฝึกอบรมเทคนิคใหม่ ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ และปัญหาการขาดอุปกรณ์ในการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณทำให้ไม่สามารถอนุรักษ์ได้ตามมาตรฐาน

1.4 ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

รูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยที่ได้จากข้อค้นพบของการวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับชาติ ระดับหน่วยงานและระดับท้องถิ่น และจำแนกได้เป็น 2 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านการบริหารองค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย
- 2) ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

1.4.1 ด้านการบริหารองค์การการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย มีรายละเอียด ดังนี้

1) ระดับชาติ

(1) **ด้านนโยบาย** กำหนดด้านการจัดการคัมภีร์โบราณเป็นนโยบายหลักขององค์กรและเป็นนโยบายระดับชาติ โดยการกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย แผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับภารกิจหน้าที่การจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติ และมีการกำหนดนโยบายพัฒนาในรูปแบบดิจิทัลให้สอดคล้องกับสภาวะปัจจุบัน

(2) **ด้านภาวะผู้นำ** ผู้บริหารต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์ทัศนคติที่ดีต่องาน มีใจรักและทุ่มเท มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ประสิทธิภาพ และการบริหารจัดการที่ดีในงานด้านการจัดการคัมภีร์โบราณและงานด้านมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ

(3) **ด้านบุคลากร** มีทัศนคติที่ดี มีประสิทธิภาพ มีทักษะการทำงานและการประสานงานที่ดี มีใจรัก อดทน มุ่งมั่น และมีการทำงานเป็นทีม ซึ่งจะส่งผลให้การสำรวจคัมภีร์โบราณมีความราบรื่นประสบผลสำเร็จ และมีบุคลากรอ่านอักษรภาษาโบราณได้ ซึ่งเป็นหัวใจของการดำเนินงานวิเคราะห์หมวดหมู่ การลงรายการ และการปริวรรตของกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณ

(4) **ด้านงบประมาณ** จำเป็นต้องได้รับงบประมาณอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ เหมาะสม และสอดคล้องกับการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณระดับชาติ โดยเฉพาะงบประมาณประจำปีภายในองค์กร เป็นงบประมาณด้านการบริหาร งบประมาณดำเนินการ และงบประมาณลงทุน รวมทั้งงบประมาณสนับสนุนจากภายนอกหน่วยงาน เช่น งบประมาณเร่งด่วน งบประมาณสนับสนุนจากแหล่งอื่นๆ และงบประมาณการบริจาค เป็นต้น

(5) **ด้านเครือข่ายและความร่วมมือ** เป็นผู้นำและเป็นศูนย์กลางเครือข่ายและความร่วมมือองค์การการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับชาติ รวมทั้งเครือข่ายและความร่วมมือระดับนานาชาติ เช่น การสร้างมาตรฐานการจัดการคัมภีร์โบราณ การเชื่อมโยงข้อมูลในฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณของแต่ละองค์กร เพื่อเป็นประโยชน์ในการใช้ข้อมูลและการให้บริการร่วมกัน

(6) **ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ** มีคุณภาพ เพียงพอและมีความเหมาะสมและเอื้อต่อการอนุรักษ์ต้นฉบับ เนื่องจากใช้คัมภีร์โบราณดิจิทัลแทนการใช้ต้นฉบับจริง และในการพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัลจำเป็นต้องมีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหายและสามารถนำไปใช้ในระยะเวลาได้

2) รับผิดชอบหน่วยงาน

(1) *ด้านนโยบาย* กำหนดด้านการจัดการคัมภีร์โบราณเป็นนโยบายหลักของหน่วยงานสอดคล้องกับนโยบายทางด้านวัฒนธรรมขององค์กรที่หน่วยงานได้สังกัดอยู่ มีนโยบายส่งเสริมการเรียนการสอนและการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาและอักษรที่ปรากฏในคัมภีร์โบราณให้กับคนรุ่นปัจจุบัน นโยบายการกำหนดโครงสร้างองค์กรหรือจัดตั้งเป็นหน่วยงานหรือกลุ่มงานหลัก สถาบัน ศูนย์ โครงการ หรือพิพิธภัณฑ์ด้านคัมภีร์โบราณขึ้นมาโดยตรง

(2) *ด้านภาวะผู้นำ* ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถและเข้าใจหลักการบริหารจัดการคัมภีร์โบราณ มีทักษะในการวางแผน การประสานงาน การควบคุมงาน และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาประยุกต์ใช้การบริหารจัดการคัมภีร์โบราณได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของคัมภีร์โบราณ สามารถบริหารจัดการด้านคัมภีร์โบราณสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกองค์กร

(3) *ด้านบุคลากร* เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ อ่าน อักษรภาษาโบราณได้ มีใจรัก ศรัทธา เสียสละ มุ่งมั่น ความอดทน และมีจิตอาสา มีทัศนคติที่ดี มีประสบการณ์ มีทักษะการทำงาน การประสานงานที่ดีและความสัมพันธ์อันดีกับเครือข่าย มีความรู้ ด้านเทคโนโลยีควบคู่ด้วย มีการทำงานเป็นทีม

(4) *ด้านงบประมาณ* ได้รับงบประมาณประจำสนับสนุนอย่างเพียงพอ และต่อเนื่องสอดคล้องกับการดำเนินงานการจัดการคัมภีร์โบราณ ได้รับการสนับสนุนงบประมาณอื่น ๆ นอกเหนือจากงบประมาณประจำ เช่น งบประมาณจากการจัดทำโครงการ การทำวิจัยและจากแหล่งอื่น ๆ จากภายในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนด้านการจัดการมรดกทางวัฒนธรรม

(5) *ด้านเครือข่ายและความร่วมมือ* มีเครือข่ายและความร่วมมือภายใน กับหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กรที่หน่วยงานได้สังกัดอยู่ เครือข่ายและความร่วมมือภายนอก เป็นองค์กรในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบหรือในภูมิภาคที่หน่วยงาน ตั้งอยู่ที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ ได้แก่ เครือข่ายและความร่วมมือกับองค์กรด้านการจัดการคัมภีร์โบราณช่วยเหลือในด้านบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยีอุปกรณ์ การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ประสบการณ์ เทคนิควิธีการ เทคโนโลยีสมัยใหม่ เครือข่ายและความร่วมมือกับท้องถิ่นชุมชน ที่มีแหล่งคัมภีร์โบราณ และมีเครือข่ายและความร่วมมือระดับชาติในการร่วมกันสร้างมาตรฐานในการจัดการคัมภีร์โบราณให้เป็นมาตรฐานเดียวกันในประเทศเพื่อการแลกเปลี่ยนและใช้ข้อมูลร่วมกันได้

(6) *ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ* มีความทันสมัย มีคุณภาพ เพียงพอ และมีความเหมาะสม และเอื้อต่อการอนุรักษ์ต้นฉบับ เนื่องจากใช้คัมภีร์โบราณดิจิทัลแทนการใช้ต้นฉบับจริง และในการพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัลจำเป็นต้องมีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล

เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหายและสามารถนำไปใช้ในระยะเวลายาวได้ และเป็นผู้ให้การช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีอุปกรณ์ ให้การถ่ายทอดเทคนิค วิธีการ เทคโนโลยีสมัยใหม่ด้านการจัดการคัมภีร์โบราณกับหน่วยงานในระดับท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3) ระเบียบท้องถิ่น

(1) **ด้านนโยบาย** นโยบายส่งเสริมการเรียนการสอนและการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาและอักษรคัมภีร์โบราณ และกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณเบื้องต้นกับให้คนและเยาวชนในท้องถิ่นชุมชน กำหนดนโยบายการสร้างคุณค่า สร้างความตระหนักให้คนและเยาวชนในท้องถิ่นชุมชน ได้รู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณ นโยบายการทะนุ บำรุงอนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบทอดคัมภีร์โบราณในฐานะเป็นมรดกภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นชุมชน นโยบายการจัดตั้งเป็นสถาบัน ศูนย์ โครงการ หรือพิพิธภัณฑ์ด้านคัมภีร์โบราณในท้องถิ่นชุมชน นโยบายการพัฒนาคัมภีร์โบราณเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวด้านมรดกภูมิปัญญาของท้องถิ่นชุมชน และนโยบายสร้างความศรัทธาทางพุทธศาสนาในคัมภีร์โบราณ

(2) **ด้านภาวะผู้นำ** เป็นผู้บริหารมีภาวะผู้นำเป็นที่ศรัทธา ยอมรับในท้องถิ่นและชุมชน มีใจรัก ศรัทธา เสียสละ มุ่งมั่น ความอดทน และมีจิตอาสา มีทัศนคติที่ดี ให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของคัมภีร์โบราณ เป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถ และเข้าใจหลักการบริหารจัดการคัมภีร์โบราณ มีทักษะการประสานงานที่ดีและความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ

(3) **ด้านบุคลากร** เป็นบุคลากรในท้องถิ่นชุมชนหรืออาสาสมัครที่มีความรู้ ความสามารถอ่านอักษรภาษาโบราณได้และกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณในเบื้องต้น เช่น การลงทะเบียนและการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณเบื้องต้น มีใจรัก ศรัทธา เสียสละ มุ่งมั่น ความอดทน และมีจิตอาสา มีทัศนคติที่ดี

(4) **ด้านงบประมาณ** ได้รับงบประมาณจากการบริจาค การทำบุญของผู้มีจิตศรัทธา และงบประมาณจากแหล่งอื่น ๆ จากหน่วยงานในพื้นที่ท้องถิ่นชุมชนและภายนอกหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนด้านมรดกทางวัฒนธรรม

(5) **ด้านเครือข่ายและความร่วมมือ** มีเครือข่ายและความร่วมมือในท้องถิ่นชุมชน และองค์กรหรือหน่วยงานด้านการจัดการคัมภีร์โบราณระดับภูมิภาคที่องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับท้องถิ่นตั้งอยู่ ได้ให้การช่วยเหลือในด้านบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยี อุปกรณ์ การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ประสบการณ์ เทคนิควิธีการ เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการจัดการคัมภีร์โบราณ

(6) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ จำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีอุปกรณ์ และการถ่ายทอดเทคนิค วิธีการ เทคโนโลยีสมัยใหม่ด้านการจัดการคัมภีร์โบราณจากหน่วยงานระดับชาติ ระดับหน่วยงานและหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีความพร้อม

1.4.2 ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย มีรายละเอียด ดังนี้

1) การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ ภายในกระบวนการมีการสำรวจคัมภีร์โบราณ ได้แก่ การวางแผนและกำหนดนโยบายด้านการสำรวจคัมภีร์โบราณที่ชัดเจน มีการกำหนดนโยบายด้านการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณกายภาพและการวางแผนการพัฒนาคัมภีร์โบราณเป็นดิจิทัล และการกำหนดนโยบายหลักเกณฑ์การประเมินและคัดเลือกสำหรับจัดหารวบรวมคัมภีร์โบราณทางกายภาพและดิจิทัลจากขอบเขตทางกายภาพและขอบเขตด้านเนื้อหา มีหลักเกณฑ์มาตรฐานตามหลักวิชาการในกระบวนการสร้างและการผลิตไฟล์ดิจิทัลคัมภีร์โบราณที่ช่วยในการป้องกันและอนุรักษ์ไม่ให้คัมภีร์โบราณต้นฉบับถูกทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหาย

2) การจัดโครงสร้างสารสนเทศ โดยการกำหนดหมวดหมู่จากเนื้อหาในคัมภีร์โบราณ มีมาตรฐานหลักเกณฑ์การจัดหมวดหมู่เนื้อหาในคัมภีร์โบราณของประเทศไทยให้เป็นมาตรฐานรูปแบบเดียวกัน โดยมีการแบ่งหมวดหมู่ในระดับหมวดหมู่ใหญ่ หมวดหมู่ย่อย เพื่อให้หน่วยงานแต่ละระดับนำไปใช้ตามความเหมาะสม เป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยน ใช้ข้อมูลร่วมกัน

3) การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์โบราณ มีหลักเกณฑ์มาตรฐานการจัดเก็บและค้นคืน ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลที่เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บ การเข้าถึง การนำไปใช้ เช่น กำหนดมาตรฐานเมตาดาตาการลงรายการคัมภีร์โบราณดิจิทัลตามหลักมาตรฐานสากล เพื่อเป็นมาตรฐานในการแลกเปลี่ยน เชื่อมโยงข้อมูล และการใช้ข้อมูลร่วมกันในอนาคตได้ มีมาตรฐานการพัฒนาเครื่องมือช่วยสืบค้น จำเป็นต้องมีกระบวนการที่ดีและเหมาะสม มีการวางแผนวิธีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ในจัดเก็บข้อมูลที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ สมรรถนะสูงและมีมาตรฐาน มีการพัฒนาฐานข้อมูลหรือจัดหาซอฟต์แวร์ในการจัดเก็บ การพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลที่ง่าย สะดวกและเหมาะสม

4) การปริวรรตโบราณ มีเกณฑ์มาตรฐานวิธีการปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์โบราณเป็นมาตรฐานเดียวกัน ได้แก่ การถ่ายถอดอักษรชนิดอักษรรูปแบบอักษรวิธี การถ่ายถอดเป็นอักษรไทยปัจจุบัน การถ่ายถอดอักษรด้วยวิธีผสมและมีหลักการแปลและวิเคราะห์เนื้อหา มีหลักเกณฑ์ในพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์โบราณสำหรับการปริวรรต โดยหลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกจากเนื้อหาที่ปริวรรต มีการส่งเสริมสนับสนุนมีการเรียนการสอนและการฝึกอบรมให้ความรู้อักษรและภาษาโบราณในคัมภีร์โบราณในทุกๆระดับเช่น พระสงฆ์ เยาวชนในท้องถิ่นชุมชน

นักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ ควรมีการขึ้นทะเบียนหรือฐานข้อมูลรายชื่อคัมภีร์โบราณที่ได้ทำการปริวรรตแล้วในประเทศไทย

5) การบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณ จำเป็นต้องมีกระบวนการที่ดีและเหมาะสม โดยการกำหนดนโยบายการให้บริการคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลด้วยการออกกฎระเบียบว่าด้วยการให้บริการคัมภีร์โบราณทางกายภาพให้ชัดเจน มีการสร้างหลักเกณฑ์การประเมินและการคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์โบราณและเนื้อหาปริวรรตสำหรับการบริการและเผยแพร่ได้แก่ พิจารณาจากเนื้อหาในคัมภีร์โบราณที่มีคุณค่าและมีความสำคัญของท้องถิ่นชุมชนและของชาติที่เหมาะสมในการนำไปใช้ประโยชน์ คำนี้ถึงเรื่องลิขสิทธิ์และสิทธิความเป็นเจ้าของคัมภีร์โบราณ มีระเบียบการให้บริการข้อมูลเนื้อหาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลบนระบบออนไลน์ที่ชัดเจน และมีการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูลใช้ร่วมกัน

6) การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ เป็นกระบวนการช่วยอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพให้คงทนถาวรและยืดอายุการใช้งาน และคัมภีร์โบราณทางดิจิทัลให้ใช้งานได้ในระยะยาว การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพจำเป็นต้องมีเครื่องมืออุปกรณ์ สถานที่จัดเก็บคัมภีร์โบราณทางกายภาพที่เหมาะสมและเพียงพอ มีหลักเกณฑ์วิธีการอนุรักษ์และสงวนรักษาเป็นมาตรฐานที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และมีเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาคัดเลือกคัมภีร์โบราณสำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษา โดยการพิจารณาคัดเลือกจากคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณ ระดับอายุ ความเก่า ระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญเสียชีวิตและการสูญหาย การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล มีการวางแผนการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณดิจิทัล มีเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ในการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่รองรับการปรับสภาพและการโอนย้ายข้อมูล และมีระบบการสำรองข้อมูลและระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี ช่วยป้องกันการสูญหายของข้อมูลดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูง

2. อภิปรายผลการวิจัย

2.1 สภาพการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

2.1.1 การบริหารจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย อภิปรายผลได้ ดังนี้

นโยบายองค์กร หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยส่วนใหญ่มีนโยบายการพัฒนาคัมภีร์โบราณให้เป็นดิจิทัล โดยจัดให้เป็นนโยบายหลักขององค์กร และมีนโยบายพัฒนาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาด้านคัมภีร์โบราณ ซึ่งพบว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ

ณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์ (2553) ได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาคัมภีร์ไบเบิล โดยกำหนดนโยบายการส่งเสริม ทำการทะนุบำรุงรักษา การสืบทอด คัมภีร์ไบเบิล เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น ชุมชน โครงการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โครงการสำรวจ รวบรวม และศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) มีนโยบายส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ให้เห็นถึงคุณค่าของคัมภีร์ไบเบิล เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นชุมชน และสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล วัดสูงเม่นที่มีนโยบายการอนุรักษ์ สงวนรักษา การฟื้นฟู สืบทอด และการเผยแพร่วัฒนธรรมท้องถิ่นภาคเหนือที่เกี่ยวข้องกับคัมภีร์ไบเบิล และนโยบายส่งเสริมสถาบันให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น

โครงสร้างองค์กร ส่วนใหญ่โครงสร้างจัดตั้งเป็นหน่วยงาน สถาบัน ศูนย์ และจัดตั้งเป็น โครงการขึ้นมาโดยเฉพาะสำหรับการจัดการคัมภีร์ไบเบิล โดยตรง จัดตั้งเป็น หน่วยงานหรือกลุ่มหลักภายใต้โครงสร้างขององค์กร มีการแบ่งโครงสร้างองค์กรเป็นกลุ่มงานหลัก ด้านคัมภีร์ไบเบิลและกลุ่มงานย่อยเพื่อมีหน้าที่รับผิดชอบตามภารกิจงานด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล มีการแบ่งโครงสร้างองค์กรกลุ่มงานสายสนับสนุนภารกิจด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ที่ชัดเจน หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลมีโครงสร้างองค์กร โดยผู้นำชุมชน ชาวบ้านและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการและดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิลซึ่งพบว่า สอดคล้องกับงานวิจัยของ Alahakoon, C.N.K. (2003) ได้เสนอแนวทางในการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล จำเป็นต้องมีการจัดหน่วยงานด้านการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลเพื่อรับผิดชอบด้านการอนุรักษ์โดยตรง และ สอดคล้องกับหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยที่จัดตั้งเป็นสถาบัน โครงการ ศูนย์ และพิพิธภัณฑสถานขึ้นมาโดยเฉพาะสำหรับดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิล โดยตรง เช่น สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล วัดสูงเม่น โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดพระธรรมกาย โครงการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โครงการสำรวจ รวบรวม และศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นท่าม่วง วัดท่าม่วง และพิพิธภัณฑสถานคัมภีร์ไบเบิล วัดมหาชัย เพื่อการได้รับการสนับสนุนเรื่องงบประมาณ บุคลากร และทำให้ทำให้ผู้บริหารเห็นความสำคัญด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล

2.1.2 กระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทย อภิปรายผลได้ ดังนี้

การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์ไบเบิล หน่วยงานมีภารกิจด้านการสำรวจ คัมภีร์ไบเบิล มีการวางแผนและกำหนดนโยบายด้านการสำรวจคัมภีร์ไบเบิลที่ชัดเจน โดยกำหนดเป็นแผนงานหรือจัดทำโครงการสำรวจระยะสั้นและระยะยาวตามเป้าหมายที่วางแผนไว้ โดยมีการกำหนดขอบเขตพื้นที่การสำรวจ บุคลากร งบประมาณ วัสดุและอุปกรณ์ ขั้นตอนวิธีการสำรวจ เช่น

หลักการเจรจาติดต่อบริษัทงานผู้ที่เกี่ยวข้องด้านการสำรวจ คู่มือที่เป็นมาตรฐานในการสำรวจ คัมภีร์โบลานตามหลักวิชาการ โดยจัดทำคู่มือวิธีการและขั้นตอนตามกระบวนการสำรวจคัมภีร์โบลาน ตั้งแต่เริ่มต้นการวางแผนดำเนินงานและการลงพื้นที่การสำรวจภาคสนามตามแหล่งคัมภีร์โบลาน จนถึงสิ้นสุดกระบวนการ การกำหนดนโยบายหลักเกณฑ์การประเมินและคัดเลือกแหล่งคัมภีร์โบลาน สำหรับทำการสำรวจ ได้แก่ การประเมินคัดเลือกจากแหล่งคัมภีร์โบลานที่มีคุณค่าและความสำคัญของชาติ จากสภาพคัมภีร์โบลาน เช่น อายุ ความเก่า ระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญหายและสูญเสียชีวิต เครือข่ายและความร่วมมือกับท้องถิ่นชุมชนด้านการสำรวจคัมภีร์โบลานตามแหล่งคัมภีร์โบลาน โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับคนในชุมชน เจ้าของคัมภีร์โบลาน ได้แก่ ผู้นำชุมชน พระสงฆ์หรือเจ้าอาวาส ปราชญ์ชาวบ้าน ชาวบ้านตามแหล่งคัมภีร์โบลานในท้องถิ่นชุมชน ได้เข้ามีส่วนร่วมในการสำรวจคัมภีร์โบลาน ซึ่งพบว่า การสำรวจคัมภีร์โบลานเป็นงานที่เกี่ยวข้อง ในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านงบประมาณ บุคลากร งานเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการวางแผนหรือจัดทำโครงการการสำรวจคัมภีร์โบลานในระยะสั้นและระยะยาว จึงมีความสำคัญสำหรับการของงบประมาณการสำรวจที่เพียงพอ สามารถกำหนดขอบเขตพื้นที่ทำการสำรวจได้ และสามารถวางแผนจัดตั้งเป็นคณะทำงานและทีมงานในการสำรวจ เนื่องจากงานด้านการสำรวจมีหลายขั้นตอนและแต่ละขั้นตอนต้องดำเนินงานไปพร้อม ๆ กัน มีการประสานงาน ร่วมกันทำงานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการดำเนินการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้นำชุมชนและชาวบ้านตามแหล่งชุมชนวัดที่มีคัมภีร์โบลานและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องก่อนลงไปสำรวจพื้นที่จริง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเนื่องจาก บุคคลหรือหน่วยงานเหล่านั้นจะช่วยอำนวยความสะดวกในการสำรวจคัมภีร์โบลานได้อย่าง สะดวกราบรื่น (สำนักหอสมุดแห่งชาติ 2552; สุรสิทธิ์ ไทยรัตน์ 2556) และการสร้างหลักเกณฑ์ ในการประเมินและคัดเลือกแหล่งและข้อมูลคัมภีร์โบลานในการสำรวจเป็นสิ่งที่จำเป็นเนื่องจาก ด้วยเรื่องข้อจำกัดด้านงบประมาณ บุคลากร จึงไม่สามารถสำรวจได้ทุกแหล่งที่มีคัมภีร์โบลาน จึงต้องมีการประเมินเลือกแหล่งที่มีความสำคัญก่อน (เจษฎา อินคำ 2556) ในการสำรวจคัมภีร์โบลานจำเป็นต้องมีคู่มือและเอกสารในการสำรวจที่เป็นมาตรฐานตามหลักทางวิชาการ โดยมีวิธีการ และขั้นตอนการดำเนินการสำรวจ ซึ่งจะส่งผลให้งานด้านการสำรวจมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ ตามเป้าหมายที่วางไว้ (สำนักหอสมุดแห่งชาติ 2552)

การจัดการคัมภีร์โบลานทางดิจิทัล พบว่าเป็นกระบวนการต่อเนื่องจากงานด้านการสำรวจและกระบวนการจัดการคัมภีร์โบลานทางกายภาพ ซึ่งปัจจัยหนึ่งที่เอื้อต่อการอนุรักษ์ คัมภีร์โบลานทางกายภาพหรือต้นฉบับ จากการใช้คัมภีร์โบลานดิจิทัลแทนต้นฉบับจริงและเอื้อ ประโยชน์ต่อการเข้าถึง การค้นคืนและการนำไปใช้ได้สะดวก รวดเร็ว ได้ทุกที่ ทุกเวลา สามารถ

นำข้อมูลเนื้อหาไปใช้ประโยชน์ได้อย่างง่าย (Corrado & Moulaison, 2014) หน่วยงานการจัดการ คัมภีร์โบราณมีพัฒนาการคัมภีร์โบราณคัมภีร์โบราณดิจิทัล มีการกำหนดแบบแผนและขั้นตอน กระบวนการถ่ายภาพดิจิทัลคัมภีร์โบราณในขั้นตอนการสำรวจ โดยมีการวางแผนตั้งแต่เริ่มต้น จนถึงสิ้นสุดกระบวนการ ได้แก่ การขออนุญาตถ่ายภาพคัมภีร์โบราณ การถ่ายภาพ การขออนุญาต นำไฟล์ดิจิทัลไปเผยแพร่และให้บริการ การวางแผนขั้นตอนการสร้างและการผลิตคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ โดยการจัดทำคู่มือและแนวทางการปฏิบัติ มาตรฐานตามหลัก วิชาการในกระบวนการสร้างและการผลิตไฟล์ดิจิทัลคัมภีร์โบราณที่ช่วยในการป้องกันและอนุรักษ์ ไม่ให้คัมภีร์โบราณต้นฉบับถูกทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหาย ได้แก่ มีมาตรฐานการควบคุม ระดับแสงไฟ ความร้อนในการถ่ายภาพหรือการสแกนดิจิทัล มีเทคโนโลยีและอุปกรณ์ในการสร้าง คัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพและสมรรถนะสูงช่วยการสร้างไฟล์ดิจิทัลที่มี คุณภาพนำไปใช้ในการจัดเก็บ อนุรักษ์ และการเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์โบราณดิจิทัล ได้ อย่างเหมาะสม และช่วยการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณต้นฉบับ ได้แก่ อุปกรณ์กล้องถ่ายภาพดิจิทัล สแกนเนอร์ เครื่องแปลงไมโครฟิล์มเป็นดิจิทัล มีนโยบายหลักเกณฑ์การประเมินและการคัดเลือก คัมภีร์โบราณในการสร้างคัมภีร์โบราณดิจิทัล โดยพิจารณาจากเนื้อหาคัมภีร์โบราณที่มีคุณค่า และความสำคัญของท้องถิ่นและของชาติ มีประโยชน์นำไปใช้ต่อยอดด้านการศึกษา ค้นคว้า และ การวิจัย การพิจารณาจากสภาพคัมภีร์โบราณต้นฉบับที่ต้องอนุรักษ์โดยเร่งด่วน เช่น อายุ ความเก่า ความสวยงาม และระดับความเสียหายที่มีผลต่อการสูญเสยและการสูญหาย ซึ่งพบว่าหน่วยงานมีการ ดำเนินการพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัล ได้แก่ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) โครงการ พระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดพระธรรมกาย ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัย ราชภัฏเชียงใหม่ และสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ได้มีการกำหนดนโยบาย การวางแผน การดำเนินงานชัดเจน มีคู่มือที่เป็นมาตรฐานกระบวนการทำงานทางดิจิทัล เช่น มาตรฐานการถ่ายภาพ ดิจิทัล มาตรฐานการสร้างดิจิทัล โดยการกำหนดเกณฑ์คุณภาพความคมชัด การปรับขนาดให้เหมาะสม เพื่อช่วยในการป้องกันและอนุรักษ์ไม่ให้คัมภีร์โบราณต้นฉบับถูกทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหายและชำรุด และมีการใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์ในการสร้างคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพช่วยในการสร้างไฟล์ดิจิทัลที่มีคุณภาพนำไปใช้ในการจัดเก็บ อนุรักษ์ และการ เผยแพร่และให้บริการคัมภีร์โบราณดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม และยังพบศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดพระธรรมกาย ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนา ศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้กำหนดมาตรฐานแบบแผนและขั้นตอนกระบวนการถ่ายภาพ คัมภีร์โบราณดิจิทัลในระหว่างการสำรวจตามหลักวิชาการ โดยมีการกำหนดแบบแผนตั้งแต่ กระบวนการขออนุญาตถ่ายภาพคัมภีร์โบราณ การถ่ายภาพ การขออนุญาตนำไฟล์ดิจิทัลไปเผยแพร่

และให้บริการ และยังพบว่าหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณดังกล่าวยังได้กำหนดเกณฑ์การประเมินคัดเลือกคัมภีร์โบราณสำหรับการทำการสำเนาดิจิทัล โดยเกณฑ์การประเมินคัดเลือกจากฉบับ/ผู้ที่มีความสมบูรณ์ คัดเลือกจากความสำคัญของเนื้อหาทั้งชาติ เช่น ประวัติศาสตร์ บุคคลสำคัญของชาติ วรรณคดีและศาสนา เนื้อหาที่มีความสำคัญกับท้องถิ่น เช่น ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น บุคคลสำคัญท้องถิ่น เป็นต้น คัดเลือกจากคัมภีร์โบราณความเก่าแก่มียุมากกว่า 200 ปี และมีเนื้อหาเกี่ยวกับตำนาน พิธีกรรม กฎหมาย ประเพณี ตำรายา วรรณกรรมต่างๆ และคัดเลือกตามวัตถุประสงค์ของโครงการ เช่น คัดเลือกคัมภีร์โบราณที่เป็นพระไตรปิฎก ภาษาบาลีทุกสายจารีต ไทย พม่า ศรีลังกา ขอม สำหรับการสำเนาถ่ายภาพดิจิทัลเพื่อพัฒนาฐานข้อมูลพระไตรปิฎกของโครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดพระธรรมกาย แต่อย่างไรก็ตามยังพบว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ได้นำหลักการแนวการจัดการจัดการวงจรชีวิตของข้อมูลดิจิทัลของ National Library of New Zealand, (2009) มาปรับใช้เป็นมาตรฐานในการสร้างและการผลิตคัมภีร์โบราณดิจิทัล (เจษฎา อินคำ 2555 ; ดอกรัก พยัคศรี 2556)

การจัดเก็บและการค้นคืนคัมภีร์โบราณ เป็นกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณต่อเนื่องจากกระบวนการจัดหาและรวบรวม จำเป็นการจัดทำระบบในการจัดเก็บและการพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลในการเข้าถึงและนำเอาออกมาใช้ จึงจำเป็นต้องจัดทำระบบให้มีความเหมาะสมและง่าย สะดวกต่อการเข้าถึงและการใช้งานหรือการให้บริการ หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณหลายแห่งการจัดเก็บและการค้นคืนคัมภีร์โบราณทางกายภาพ มีการลงรายการคัมภีร์โบราณทางกายภาพมีมาตรฐานในการลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรมคัมภีร์โบราณตามหลักวิชาการ โดยการกำหนดวิธีการและขั้นตอนการลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรมให้เป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีเหมาะสม มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญอ่านวิเคราะห์เนื้อหา แยกชื่อเรื่อง แบ่งหมวดหมู่การลงรายการคัมภีร์โบราณได้ถูกต้อง แม่นยำ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจหลักสำคัญในการลงทะเบียนคัมภีร์โบราณและประโยชน์ในการจัดเก็บและการเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์โบราณได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว การสร้างเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณด้านการลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรมคัมภีร์โบราณ ในลักษณะรูปแบบความช่วยเหลือด้านการดำเนินงานและด้านบุคลากร ซึ่งพบว่า หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณที่มีมาตรฐานในการลงทะเบียนคัมภีร์โบราณตามหลักวิชาการ โดยการกำหนดวิธีการและขั้นตอนการลงทะเบียนให้เป็นแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสมและเป็นมาตรฐาน เช่น ขั้นตอนการประเมินวิเคราะห์เอกสาร ขั้นตอนการเตรียมลงทะเบียน และขั้นปฏิบัติการลงทะเบียนคัมภีร์โบราณ และการมีมาตรฐานการลงรายการบรรณานุกรมคัมภีร์โบราณข้อมูลรายละเอียดบรรณานุกรมทางด้านกายภาพและทางด้าน

เนื้อหาในคัมภีร์โบราณ เช่น มาตรฐานการลงรายการบรรณานุกรม การจัดทำบัญชีรายการ การทำอภิธานศัพท์หรือเชิงอรรถคัมภีร์โบราณ หรือมาตรฐานเมตาดาตา (Metadata) เป็นตัวแทนอธิบายเนื้อหาข้อมูลคัมภีร์โบราณครบถ้วนเหมาะสมและเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ จะช่วยให้การจัดทำระบบจัดเก็บและการพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นคัมภีร์โบราณที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และในการลงทะเบียนคัมภีร์โบราณจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญในอักษรภาษาโบราณในคัมภีร์โบราณที่สามารถอ่านวิเคราะห์เนื้อหา แยกชื่อเรื่อง แบ่งหมวดหมู่การลงรายการคัมภีร์โบราณได้ถูกต้อง แม่นยำ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจหลักสำคัญในการลงทะเบียนคัมภีร์โบราณและประโยชน์ในการจัดเก็บและการเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์โบราณได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว และหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในระดับท้องถิ่นได้สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณที่มีความพร้อมด้านบุคลากรด้านการลงทะเบียนคัมภีร์โบราณ ในลักษณะรูปแบบความช่วยเหลือด้านการดำเนินงานและด้านบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการลงทะเบียนคัมภีร์โบราณ

หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณที่มีการพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัล ได้มีนโยบายการวางแผนในการจัดเก็บและจัดการระบบคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่มีความชัดเจน การกำหนดมาตรฐานไฟล์ดิจิทัลคัมภีร์โบราณที่เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บ การเข้าถึง การนำไปใช้ และการอนุรักษ์สงวนรักษา มีมาตรฐานการสร้างคำอธิบายข้อมูลไฟล์ดิจิทัลทะเบียนคัมภีร์โบราณได้อย่างเหมาะสม เพื่อสะดวกและง่ายต่อการจัดเก็บ การเข้าถึงและการนำข้อมูลกลับมาใช้ใหม่ มีการบันทึกข้อมูลเมตาดาตา (metadata) ที่บรรยายละเอียดเชิงโครงสร้างและเนื้อหาข้อมูลคัมภีร์โบราณดิจิทัลได้อย่างครบถ้วนตามมาตรฐานสากล มีรูปแบบมาตรฐานเมตาดาตากรองรายการคัมภีร์โบราณดิจิทัลตามหลักมาตรฐานสากล เพื่อเป็นมาตรฐานในการแลกเปลี่ยน เชื่อมโยงข้อมูลและการใช้ข้อมูลร่วมกันในอนาคตได้ มีเครื่องมืออุปกรณ์และเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ ในจัดเก็บข้อมูลคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสมเป็นมาตรฐานมีประสิทธิภาพและสมรรถนะสูงเช่นสามารถสงวนรักษาข้อมูลระยะยาว สามารถปรับสภาพหรือถ่ายโอนข้อมูลได้ในอนาคต มีการพัฒนาฐานข้อมูลหรือจัดหาซอฟต์แวร์ในการจัดเก็บและการพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นคัมภีร์โบราณในรูปแบบดิจิทัลที่ง่าย สะดวก และเหมาะสมในการจัดเก็บ สงวนรักษา การค้นหา และการเปิดให้เข้าถึงได้ มีระบบฐานข้อมูลหรือซอฟต์แวร์ในการจัดเก็บและจัดการระบบคัมภีร์โบราณดิจิทัลมีมาตรฐานสากลสามารถเข้าถึง แลกเปลี่ยนและเชื่อมโยงข้อมูลหน่วยงานต่าง ๆ ได้ในอนาคตหรือการพัฒนาเป็นฐานข้อมูลกลางคัมภีร์โบราณดิจิทัลของประเทศไทย ซึ่งพบว่าส่วนประกอบของการจัดเก็บและการค้นคืนคัมภีร์โบราณดิจิทัลดังกล่าวยังสอดคล้องกับองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการวงจรชีวิตดิจิทัลของ National Library of New Zealand (2009) และ The Digital Curation Centre (2005) และ

ยังพบว่า มีหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณหลายแห่งได้พัฒนาเครื่องมือช่วยสืบค้นและพัฒนาฐานข้อมูลรายการคัมภีร์โบราณ โดยเฉพาะสำหรับเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บและการสืบค้นทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานทางออนไลน์ในลักษณะการผสมผสานแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างคัมภีร์โบราณทางกายและดิจิทัลเชื่อมโยงกัน ซึ่งพบว่า หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณเกือบทุกแห่งที่ได้พัฒนาฐานข้อมูลรายการคัมภีร์โบราณขึ้นมา โดยเฉพาะการผสมผสานแบบบูรณาการ เช่น ฐานข้อมูลงานปริวรรตเอกสารโบราณล้านนา ของสถาบันวิจัยสังคม ฐานข้อมูลเอกสารโบราณภูมิภาคตะวันตกในประเทศไทย ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ฐานข้อมูล CMUL Digital Heritage Collection ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณ พับสา และเอกสารอักษรตระกูลไทของศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา และควรมีมาตรฐานกลางในการลงรายการคัมภีร์โบราณของประเทศไทย เพื่อประโยชน์ในการรองรับการแลกเปลี่ยนข้อมูล การใช้ข้อมูลร่วมกัน และการเชื่อมโยงข้อมูลคัมภีร์โบราณหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณต่าง ๆ ในอนาคต หรือรวมเป็นฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิสาชล จ่านงศรี (2552) ได้พัฒนาเค้าร่างเมทาตาสำหรับการจัดการเอกสารโบราณที่อยู่ในรูปดิจิทัลเพื่อใช้เป็นต้นแบบและปรับใช้ในการลงรายการและอธิบายเนื้อหาของคัมภีร์โบราณดิจิทัลของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณของประเทศไทย และมีการพัฒนาฐานข้อมูลรายการคัมภีร์โบราณ โดยเฉพาะสำหรับเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บและการช่วยค้นทั้งาย สะดวก สอดคล้องและตรงกับความต้องการในการเข้าถึง การใช้ และการนำกลับมาใช้ใหม่จากภายในและภายนอกทางออนไลน์

2.2 ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

2.2.1 ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ อภิปรายผลได้ ดังนี้

1) *ค่านโยบาย* การกำหนดนโยบายด้านการจัดการคัมภีร์โบราณเป็นนโยบายหลักขององค์กร ซึ่งหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณมองว่าการกำหนดนโยบายด้านการจัดการคัมภีร์โบราณให้เป็นนโยบายหลักขององค์กร ทำให้การดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณมีโอกาสที่จะประสบความสำเร็จสูง มีการนำนโยบายกำหนดเป็นแผนยุทธศาสตร์ แผนกลยุทธ์ และกำหนดเป็นวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กร การกำหนดนโยบายการสร้างคุณค่าและสร้างความตระหนักรู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณในฐานะเป็นมรดกภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมของชาติ ได้แก่ นโยบายการทะนุบำรุง อนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบทอดคัมภีร์โบราณ นโยบายการจัดตั้งเป็นสถาบัน ศูนย์ โครงการ หรือพิพิธภัณฑ์ด้านคัมภีร์โบราณ นโยบายการพัฒนาคัมภีร์โบราณเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวด้านมรดกภูมิปัญญาของท้องถิ่นและของชาติและนโยบายสร้างความศรัทธาทางพุทธศาสนา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ศักดิ์ ราชรินทร์ (2553) ได้เสนอแนะ

แนวทาง การพัฒนาคัมภีร์ใบลาน โดยการส่งเสริม ทำการทะนุบำรุงรักษา การสืบทอด คัมภีร์ใบลาน เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นชุมชน เช่นเดียวกับโครงการอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โครงการสำรวจ รวบรวม และศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นภาคตะวันตก ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ที่มีนโยบายส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ให้เห็นถึงคุณค่าของคัมภีร์ใบลานเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นชุมชน และสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน วัดสูงเม่นที่มีนโยบายส่งเสริมสถาบันให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นชุมชน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Agrawal (2006) ได้นำเสนอแนวทางปฏิบัติ คือ 1) สร้างความตระหนักให้ประชาชนในท้องถิ่นชุมชนได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ใบลาน โดยการอบรมให้ความรู้และจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจรวมทั้งการทำโครงการพิเศษขึ้นมา 2) การจัดโปรแกรมฝึกอบรมการอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน 3) สร้างกลยุทธ์ในการอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานในแต่ละประเทศ 4) มีการวางแผนเป้าหมายในการศึกษาของวรรณกรรมดั้งเดิมในคัมภีร์ใบลานที่เป็นรูปธรรมชัดเจน 5) สร้างคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ใบลานให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่ไม่ใช่รัฐบาลสนใจที่จะให้งบประมาณในการดำเนินการจัดการคัมภีร์ใบลาน

2) ด้านโครงสร้างองค์กร มีโครงสร้างองค์กรที่เป็นรูปธรรมชัดเจนสอดคล้องกับการดำเนินงานด้านคัมภีร์ใบลาน มีโครงสร้างองค์กรมีสายงานการบังคับบัญชาที่กะทัดรัดเหมาะสมเอื้ออำนวยให้เกิดความอิสระในการทำงานและเกิดความคล่องตัวในการประสานงานข้ามสายงานหรือฝ่ายกลุ่มต่าง ๆ ในองค์กรมากขึ้น และโครงสร้างองค์กรมีความยืดหยุ่นสามารถปรับตัวได้ง่ายหรือปรับเปลี่ยนให้ทันตามการเปลี่ยนแปลง ซึ่งพบว่าหลายหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทยได้ปรับโครงสร้างองค์กร โดยการจัดตั้งเป็นสถาบัน โครงการ ศูนย์และพิพิธภัณฑสถานขึ้นมาโดยเฉพาะสำหรับดำเนินงานด้านคัมภีร์ใบลานโดยตรง เช่น สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน วัดสูงเม่น โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดพระธรรมกาย โครงการอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โครงการสำรวจ รวบรวม และศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นภาคตะวันตก ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ศูนย์เรียนรู้วัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นท่าม่วงวัดท่าม่วง และพิพิธภัณฑสถานพิพิธภัณฑสถานคัมภีร์ใบลาน วัดมหาชัย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Alahakoon, C.N.K. (2003) ได้เสนอแนวทางในการอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานจำเป็นต้องมีการจัดหน่วยงานด้านการอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานเพื่อรับผิดชอบด้านการอนุรักษ์โดยตรง และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sahoo, et al. (2013) พบว่าภารกิจด้านเอกสารโบราณของชาติโครงการ National Mission for Manuscripts ได้ดำเนินการตามภารกิจของชาติครอบคลุมต่อการเก็บรักษาของต้นฉบับผ่านการทำงานศูนย์อนุรักษ์เอกสารโบราณที่มีการจัดตั้งอยู่ทั่วประเทศ และผ่านการ

ทำงานของศูนย์แหล่งเอกสารโบราณที่จัดตั้ง 5 โชนของประเทศอินเดีย เช่น ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ตะวันตก และโชนภาคกลาง

2.2.2 ปัจจัยด้านบุคลากร อภิปรายผลได้ ดังนี้

1) **ผู้บริหาร** เป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถและเข้าใจหลักการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิล มีทักษะการบริหารจัดการและความรู้ด้านเทคโนโลยี ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของคัมภีร์ไบเบิลและให้การสนับสนุนด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล มีการกำหนดคุณสมบัติตำแหน่งผู้บริหารเป็นมีภาวะความเป็นผู้นำ มีประสบการณ์ มีความรู้ ความสามารถ มีความเข้าใจถึงหลักการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิล ผู้บริหารมีศักยภาพเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มองการณ์ไกลสามารถคาดการณ์เหตุการณ์ล่วงหน้าในอนาคตได้ดี สามารถปรับเปลี่ยนกำหนดทิศทางองค์กรเพื่อให้เท่าทันสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่ดีกว่าในอนาคต ผู้บริหารมีความสามารถในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานและชุมชนที่เกี่ยวข้องด้านคัมภีร์ไบเบิล ผู้บริหารให้การสนับสนุนและเป็นผู้นำในการสร้างการทำงานเป็นทีมในองค์กร และผู้บริหารมีความยืดหยุ่นในการกระจายอำนาจการตัดสินใจและให้ความเป็นอิสระทางความคิดการทำงานของบุคลากร ผู้ปฏิบัติงานในบางเรื่องที่ต้องการความรวดเร็วในการตัดสินใจ ซึ่งพบว่าปัจจัยแห่งความสำเร็จของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลทุกแห่ง คือ ผู้บริหารที่ให้การสนับสนุนในการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในทุกด้าน สนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านบุคลากรและด้านเทคโนโลยีและอุปกรณ์เครื่องมือ ผู้บริหารต้องเห็นความเห็นสำคัญและคุณค่าของคัมภีร์ไบเบิลและเข้าใจสามารถมองภาพรวมของการจัดการคัมภีร์ไบเบิล คัมภีร์ไบเบิล องค์กรจำเป็นต้องกำหนดคุณสมบัติตำแหน่งผู้บริหารเป็นมีภาวะผู้นำ มีความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถและเข้าใจหลักการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิล และผู้บริหารเป็นผู้ที่คอยดูแลให้คำแนะนำ กำหนดทิศทาง ควบคุม และติดตามการดำเนินงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลให้เป็นไปตามแผนงานที่กำหนดขึ้น เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กร สอดคล้องกับKaser & Brooks (2005) และBridges & Roquemore (2004) ที่ได้เสนอแนวทางผู้บริหาร ดังนี้ ผู้บริหารต้องดำเนินการสร้างการจูงใจ การชักนำ สั่งการ โน้มน้าว หรือกระตุ้นให้บุคลากรในองค์กรปฏิบัติและทำงานร่วมกันโดยสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร การนำไปปฏิบัติจึงเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหาร ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้นำแสดงออกถึงภาวะผู้นำ เช่น การสร้างแรงจูงใจ การสร้างช่องทางการติดต่อสื่อสาร การตัดสินใจและการแก้ปัญหาความขัดแย้ง การสร้างค่านิยม สร้างวัฒนธรรมองค์กร เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรมีศักยภาพสูงทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมายตามที่ผู้บริหารต้องการ

2) *ผู้ปฏิบัติงาน* บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญด้านคัมภีร์ไบเบิล อักษรและภาษาโบราณ มีความรู้ด้านเทคโนโลยีควบคู่กัน สำหรับนำมาใช้จัดการคัมภีร์ไบเบิลควบคู่ไปด้วย บุคลากรต้องมีใจรัก ศรัทธาเสียสละ มุ่งมั่น ความอดทน และมีจิตอาสา บุคลากรมีค่านิยมมุ่งเน้นการทำงานเป็นทีม โดยร่วมกันดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลเป็นลำดับขั้นตอนและต้องดำเนินการพร้อม ๆ กัน บุคลากรประจำสายงานหลักและสายสนับสนุน ปฏิบัติงานด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล บุคลากรมีทักษะการติดต่อประสานงานที่ดี และความสัมพันธ์อันดีกับเครือข่าย บุคลากรมีวัฒนธรรมและอุดมการณ์มุ่งมั่นจะทำงานร่วมกันเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ และบุคลากรมีความพร้อมและมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องมีการศึกษา เรียนรู้ และการฝึกอบรมด้านเทคนิควิธีการใหม่ ๆ และความรู้ด้านเทคโนโลยีนำมาใช้ในการทำงานด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ซึ่งพบว่าบุคลากรจำเป็นต้องมีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และความเชี่ยวชาญด้านคัมภีร์ไบเบิลสามารถปรีวรรต ถ่ายถอด และแปลเนื้อหาบทคัมภีร์ไบเบิลได้ เป็นผลดีต่อการดำเนินการสำรวจคัมภีร์ไบเบิล บุคลากรมีการทำงานเป็นทีม เนื่องจากบางกระบวนการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลมีหลายขั้นตอนต้องดำเนินงานไปพร้อม ๆ กัน มีเครือข่ายความร่วมมือระดับหน่วยงานหรือองค์กร เพื่อการช่วยเหลือ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ การทำงาน และวิธีการ เทคโนโลยีใหม่ มีเครือข่ายความร่วมมือระดับท้องถิ่นชุมชน เพื่อช่วยเหลือประสานงานในการดำเนินงานสำรวจคัมภีร์ไบเบิลที่อยู่ตามชุมชน วัดและเครือข่ายเครือข่ายความร่วมมือระดับนานาชาติส่วนช่วยสนับสนุนเรื่องงบประมาณ และประการสำคัญที่เป็นปัจจัยเอื้อต่อความสำเร็จ คือ บุคลากรต้องมีใจรัก ศรัทธา เสียสละ มุ่งมั่น ความอดทน มีจิตอาสาและมีการทำงานเป็นทีมเนื่องจากบางกระบวนการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลมีลำดับขั้นตอนหลายขั้นตอนและต้องดำเนินงานไปพร้อม ๆ กัน จึงต้องอาศัยการทำงานเป็นทีมอย่างมาก เช่น ขั้นตอนการสำรวจตั้งแต่การอนุรักษ์เบื้องต้น การทำรายการบัญชี การแยกชื่อเรื่อง หมวดหมู่ การถ่ายภาพคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัล สอดคล้องกับงานวิจัยของไข่มุก อุทยาวลี (2550) พบว่าการขาดบุคลากรผู้รับผิดชอบด้านการอนุรักษ์โดยตรงและบุคลากรยังขาดความรู้ทางด้านการอนุรักษ์และการเก็บรักษาเอกสารที่ถูกต้อง และปัญหาด้านการปรีวรรตที่นักวิจัยขาดความชำนาญในการปรีวรรต ถ่ายถอด และแปลเนื้อหาอักษรภาษาโบราณทำให้การดำเนินงานด้านเอกสารโบราณไม่มีประสิทธิภาพหรือไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของAlahakoon (2003) และRanasinghe & tharanga Diruk Ranasinghe (2013) ที่พบว่าปัญหาดังกล่าวที่สำคัญในการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลคือ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการปรีวรรต ถ่ายทอด และแปลเนื้อหาอักษรภาษาโบราณในคัมภีร์ไบเบิล

2.3 ปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

2.3.1 ปัญหาด้านการบริหารจัดการ อภิปรายผลได้ ดังนี้

ปัญหาด้านการบริหารจัดการ พบว่า ส่วนใหญ่หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณไม่ได้กำหนดโครงสร้างด้านการจัดการคัมภีร์โบราณโดยตรง เพียงจัดตั้งเป็นโครงการขึ้นมาและเป็นเพียงแค่ภารกิจหรืองานหนึ่งในกลุ่มงานและบางหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณงานด้านคัมภีร์โบราณยังถูกกระจายไปอยู่ในกลุ่มงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องภายใต้โครงสร้างองค์กร ส่วนหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในท้องถิ่นชุมชน วัด ไม่มีการแบ่ง โครงสร้างเป็นรูปธรรมชัดเจน มีเพียงผู้นำท้องถิ่นชุมชน วัด และหน่วยงานจากภายนอกมาช่วยเหลือดูแลให้เท่านั้น สำหรับปัญหาด้านนโยบายการจัดการคัมภีร์โบราณส่วนใหญ่หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณไม่มีนโยบายที่ชัดเจนเนื่องจากหลายหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณไม่ได้กำหนดด้านการจัดการคัมภีร์โบราณเป็นภารกิจหน้าที่หลักของหน่วยงาน ดังนั้นการกำหนดนโยบายด้านการจัดการคัมภีร์โบราณจึงไม่ได้ถูกกำหนดเป็นนโยบายหลักของหน่วยงานด้วย ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อ การไม่ได้รับการสนับสนุนด้านต่าง ๆ เช่น ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยีเท่าที่ควร และจากการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารองค์กรทำให้ นโยบายเปลี่ยนบางหน่วยงานนโยบายด้านการจัดการคัมภีร์โบราณไม่ได้รับการส่งเสริมสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจึงเป็นปัญหาความไม่ต่อเนื่องในการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณด้วย และเนื่องจากปัญหาด้าน โครงสร้างและนโยบายไม่เอื้อต่อการจัดการคัมภีร์โบราณย่อมส่งผลให้การดำเนินงานคัมภีร์โบราณถูกจำกัดด้วยกรอบและแผนดำเนินงานคัมภีร์โบราณ

2.3.2 ปัญหาเทคโนโลยีสารสนเทศ

ปัญหาเทคโนโลยีสารสนเทศ พบว่า ส่วนใหญ่หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณอยู่ในช่วงการเริ่มต้นการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณ จึงมีปัญหาด้านขาดเทคโนโลยีและอุปกรณ์เครื่องมือไม่เพียงพอ ไม่ทันสมัย ไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากเทคโนโลยีและอุปกรณ์เครื่องมือดังกล่าวมีราคาค่อนข้างสูง จึงเป็นเรื่องยากที่จะได้รับงบประมาณสนับสนุน หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณหลายแห่งจึงได้ดำเนินการนำเทคโนโลยีมาใช้เท่าที่สามารถดำเนินการได้เท่านั้น และการนำมาเทคโนโลยีมาใช้ยังไม่มีการวางแผนแนวทางที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานคัมภีร์โบราณได้ และปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือบุคลากรของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณยังไม่พร้อมในการใช้เทคโนโลยีและเครื่องมืออุปกรณ์ที่เกี่ยวข้องการดำเนินงานคัมภีร์โบราณ เนื่องจากยังไม่ได้รับการฝึกอบรมหรือเรียนรู้เทคโนโลยีดังกล่าว ในการนำเทคโนโลยีมาใช้ย่อมส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการทำงานที่ล่าช้าหรือสร้างความยุ่งยากในการดำเนินงานคัมภีร์โบราณได้ และประเด็นปัญหาสุดท้ายคือ โครงสร้างองค์กรของหลายหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณไม่เอื้อต่อการนำเทคโนโลยีและอุปกรณ์

เครื่องมือมาใช้ เนื่องจากหน่วยงานหรือกลุ่มงานด้านจัดการคัมภีร์โบราณไม่สามารถบริหารจัดการด้านเทคโนโลยีได้ด้วยตนเองต้องขึ้นอยู่กับหน่วยงานอื่นที่มีหน้าที่โดยตรง เช่น ศูนย์คอมพิวเตอร์ สำนักเทคโนโลยี เป็นต้น (ไข่มุก อุทยาวดี 2550; นิสาชล จ้างงศรี 2552; สำนักหอสมุดแห่งชาติ 2552; ลินีนาฏ สมบูรณ์อ่อน 2555)

2.4 รูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

จากการศึกษาและการพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยพบว่า รูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยที่เหมาะสมสำหรับหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับชาติ ระดับหน่วยงานและระดับท้องถิ่น และจำแนกได้เป็น 2 ด้าน นำมาอภิปรายผล ดังนี้

2.4.1 การบริหารองค์การการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย อภิปรายผลได้ ดังนี้

ด้านการบริหารองค์การการจัดการคัมภีร์โบราณของรูปแบบการจัดการจัดการคัมภีร์โบราณ เพื่อให้มีความเหมาะสมกับรูปแบบการบริหารองค์การการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยในแต่ละระดับที่มีการบริหารองค์การที่มีความแตกต่างกัน จำเป็นต้องแบ่งการบริหารองค์การคัมภีร์โบราณออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับชาติ ระดับหน่วยงานและระดับท้องถิ่น ดังนี้

1) ด้านนโยบาย

หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับชาติ ระดับหน่วยงานและระดับท้องถิ่น ด้านนโยบายของรูปแบบการบริหารองค์การการจัดการคัมภีร์โบราณในแต่ละระดับ ดังนี้

ระดับชาติ องค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติ ได้แก่ หอสมุดแห่งชาติ มีภารกิจด้านการจัดการคัมภีร์โบราณของชาติ จึงจำเป็นต้องกำหนดด้านการจัดการคัมภีร์โบราณเป็นนโยบายในระดับชาติ โดยการกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย แผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับภารกิจหน้าที่การจัดการคัมภีร์โบราณของชาติ ซึ่งจะส่งผลการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณของชาติประสบความสำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sahoo, et al. (2013) พบว่าภารกิจด้านเอกสารโบราณของชาติโครงการ National Mission for Manuscripts ได้ดำเนินการตามภารกิจของชาติครอบคลุมต่อการเก็บรักษาของต้นฉบับผ่านการทำงานศูนย์อนุรักษ์เอกสารโบราณที่มีการจัดตั้งอยู่ทั่วประเทศ และผ่านการทำงานของศูนย์แหล่งเอกสารโบราณที่จัดตั้ง 5 โชนของประเทศอินเดีย เช่น ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคตะวันออก ตะวันตก และโชนภาคกลาง และองค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติจำเป็นต้องมีการกำหนดนโยบายพัฒนาคัมภีร์โบราณในรูปแบบ

ดิจิทัลให้สอดคล้องกับสภาวะปัจจุบัน เนื่องจากเป็นหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณหลักของชาติ จึงจำเป็นต้องกำหนดนโยบายพัฒนาคัมภีร์โบราณในรูปแบบดิจิทัลของชาติให้ชัดเจน เพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณระดับอื่น ๆ นำไปใช้ จะส่งผลให้การพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัลของประเทศไทยไปทิศทางเดียวกัน มีมาตรฐานเดียวกัน และสามารถแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงและใช้ข้อมูลร่วมกันได้ ซึ่งสอดคล้องกับองค์การยูเนสโก UNESCO (2004) ที่สร้างเครือข่ายความร่วมมือของการเชื่อมโยงข้อมูลในฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณดิจิทัลและการพัฒนาระบบฐานข้อมูลออนไลน์ในการเข้าถึงเนื้อหาความรู้ในคัมภีร์โบราณให้เป็นมรดกความทรงจำของโลก

ระดับหน่วยงาน องค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงาน ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานที่สังกัดในองค์กรที่เป็นสถาบันการศึกษาหรือมหาวิทยาลัย ในการกำหนดนโยบายจำเป็นต้องกำหนดด้านการจัดการคัมภีร์โบราณให้เป็นนโยบายหลักของหน่วยงานและสอดคล้องกับนโยบายทางด้านวัฒนธรรมขององค์กรที่หน่วยงานได้สังกัดอยู่ ซึ่งส่งผลต่อการได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยี และด้านอื่น ๆ จากองค์กร และหน่วยงานที่มีโครงสร้างองค์กรด้านการจัดการคัมภีร์โบราณไม่ชัดเจน จำเป็นต้องมีนโยบายการกำหนดโครงสร้างองค์กรหรือจัดตั้งเป็นหน่วยงานหรือกลุ่มงานหลัก สถาบัน ศูนย์ โครงการ หรือพิพิธภัณฑสถานคัมภีร์โบราณขึ้นมาโดยตรง ดังเช่น ได้ โครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ส่งผลให้สามารถบริหารจัดการคัมภีร์โบราณได้ด้วยตนเอง ด้านงบประมาณ บุคลากร เทคโนโลยีและด้านอื่น ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Alahakoon, C.N.K. (2003) ได้เสนอแนวทางในการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณจำเป็นต้องมีการจัดหน่วยงานด้านการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณเพื่อรับผิดชอบด้านการอนุรักษ์โดยตรง

ระดับท้องถิ่น องค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับท้องถิ่น ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานที่จัดตั้งท้องถิ่นชุมชน วัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการจัดการคัมภีร์โบราณที่อยู่ในท้องถิ่นชุมชนที่ตั้งอยู่ การกำหนดนโยบายจึงต้องกำหนดให้สอดคล้องกับท้องถิ่นชุมชน โดยการกำหนดนโยบายการสร้างคุณค่าและสร้างความตระหนักรู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณในฐานะเป็นมรดกภูมิปัญญาท้องถิ่น นโยบายส่งเสริมการเรียนการสอนและการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาโบราณในคัมภีร์โบราณและกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณเบื้องต้นกับให้คนและเยาวชนในท้องถิ่นชุมชน นโยบายการพัฒนาคัมภีร์โบราณเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยวของท้องถิ่นชุมชน นโยบายสร้างความศรัทธาทงพุทธศาสนาในคัมภีร์โบราณ สอดคล้องกับงานวิจัยของณรงค์ศักดิ์ ราวะรินทร์ (2553) ได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนาคัมภีร์โบราณโดยการส่งเสริม ทำการทะนุบำรุงรักษา การสืบทอด คัมภีร์โบราณเป็นมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่น

ชุมชน เช่นเดียวกับ โครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โครงการสำรวจ รวบรวม และศึกษาวรรณกรรมท้องถิ่นภาคตะวันตกศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ที่มีนโยบายส่งเสริมการอนุรักษ์ ฟื้นฟู ให้เห็นถึงคุณค่าของคัมภีร์โบราณ เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นชุมชน และสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์โบราณวัดสูงเม่นที่มีนโยบาย ส่งเสริมสถาบันให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นชุมชน และยังคงสอดคล้อง กับงานวิจัยของ Agrawal (2006) ได้นำเสนอแนวทางปฏิบัติ คือ 1) สร้างความตระหนักให้ประชาชน ในท้องถิ่นชุมชนได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณ โดยการอบรมให้ความรู้ และจัดกิจกรรมส่งเสริมความรู้ความเข้าใจรวมทั้งการทำโครงการพิเศษขึ้นมา 2) การจัดโปรแกรม ฝึกอบรมการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ 3) สร้างกลยุทธ์ในการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณในแต่ละประเทศ 4) มีการวางแผนเป้าหมายในการศึกษาของวรรณกรรมดั้งเดิมในคัมภีร์โบราณที่เป็นรูปธรรมชัดเจน 5) สร้างคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณให้รัฐบาลหรือหน่วยงานที่ไม่ใช่รัฐบาลสนใจที่จะ ใช้งบประมาณในการดำเนินการจัดการคัมภีร์โบราณ

2) ด้านภาวะผู้นำ

ระดับชาติ ภาวะผู้นำขององค์กรจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติ มีความสำคัญ อย่างมากที่มีผลต่อการขับเคลื่อนด้านการบริหารองค์กรจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยให้ ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารองค์กรต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์ ทักษะที่ดีต่องาน มีใจรัก และทุ่มเท มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ประสบการณ์ และการบริหารจัดการตามแผนการจัดการ คัมภีร์โบราณระดับชาติและงานด้านวัฒนธรรมของชาติด้วย ให้ความสำคัญและเห็นคุณค่า ของคัมภีร์โบราณเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางขององค์กรไปในทิศทางเดียวกันของประเทศไทย ได้แก่ การวางแผนกลยุทธ์ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม ทิศทาง และสามารถบริหารกลยุทธ์ได้ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกองค์กรและการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณ ของชาติ สอดคล้องกับ Kaser & Brooks (2005) และ Bridges & Roquemore (2004) ที่ได้เสนอแนวทาง ไว้ดังนี้ ผู้บริหารต้องดำเนินการสร้างการจูงใจ การชักนำ สั่งการ โน้มน้าว หรือกระตุ้นให้บุคลากร ในองค์กรปฏิบัติและทำงานร่วมกันโดยสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร การนำไปปฏิบัติจึงเป็น หน้าที่สำคัญของผู้บริหาร ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้นำแสดงออกถึงภาวะผู้นำ เช่น การสร้างแรงจูงใจ การสร้างช่องทางการติดต่อสื่อสาร การตัดสินใจและการแก้ปัญหาความขัดแย้ง การสร้างค่านิยม สร้างวัฒนธรรมองค์กร เพื่อกระตุ้นให้บุคลากรมีศักยภาพสูงทำงานได้สำเร็จตามเป้าหมายตามที่ ผู้บริหารต้องการ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะข้อค้นพบผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำและให้ความสำคัญ เห็นคุณค่าของคัมภีร์โบราณ ทั้งนี้เป็นหน่วยงานระดับชาติซึ่งมีภารกิจจัดการคัมภีร์โบราณของชาติ ผู้บริหารจึงต้องมีความเข้าใจและมองภาพรวมของการจัดการคัมภีร์โบราณของประเทศไทย และให้

การสนับสนุนด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในทุกด้าน ได้แก่ สนับสนุนด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยีและอุปกรณ์เครื่องมือ และด้านอื่น ๆ เป็นต้น

ระดับหน่วยงาน ภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรจัดการคัมภีร์ไบเบิล ระดับหน่วยงานมีความสำคัญต่อการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในภูมิภาคที่หน่วยงานได้ตั้งอยู่ ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานที่สังกัดในองค์กรที่เป็นสถาบันการศึกษา ผู้บริหารที่จะมาบริหารด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิล จำต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถและเข้าใจหลักการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิล เห็นคุณค่าของคัมภีร์ไบเบิลและความสำคัญของคัมภีร์ไบเบิล ผู้บริหารมีทักษะในการวางแผน การประสานงาน การควบคุมงาน และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องสามารถนำมาประยุกต์ใช้การบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ระดับท้องถิ่น ผู้บริหารองค์กรจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับท้องถิ่น จำเป็นต้องเป็นผู้นำในชุมชนท้องถิ่นที่องค์กรตั้งอยู่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารจำเป็นต้องเป็นที่ศรัทธาและยอมรับในท้องถิ่นและชุมชน มีใจรัก ศรัทธา เสียสละ มุ่งมั่น ความอดทน และมีจิตอาสา มีทัศนคติที่ดี ให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของคัมภีร์ไบเบิล เป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถ มีเข้าใจหลักการบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิลในท้องถิ่นชุมชน มีทักษะการประสานงานที่ดีและความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในการช่วยเหลือการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลขององค์กรจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับท้องถิ่น ซึ่งพบว่าการที่มีผู้บริหารเป็นบุคลากรในท้องถิ่นชุมชน ย่อมมีผลดีเนื่องจากผู้บริหารมีความเข้าใจในบริบทของท้องถิ่นชุมชน มีความสัมพันธ์อันดีกับท้องถิ่นชุมชนส่งผลให้การบริหารจัดการคัมภีร์ไบเบิลมีความราบรื่น ได้รับความร่วมมือจากคนในท้องถิ่นชุมชนในการสนับสนุนช่วยเหลือด้านการดำเนินงานคัมภีร์ไบเบิล และการที่ผู้บริหารมีการประสานงานที่ดีและความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลย่อมส่งผลได้รับการสนับสนุนจากองค์กรจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติ ระดับหน่วยงาน และหน่วยงานอื่น ๆ ที่ให้การสนับสนุนด้านมรดกทางวัฒนธรรม

3) ด้านบุคลากร

ระดับชาติ องค์กรจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติ มีภารกิจหน้าที่การจัดการคัมภีร์ไบเบิลในระดับชาติ บุคลากรจำเป็นมีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ อ่านอักษรภาษาโบราณได้ มีความรู้ด้านเทคโนโลยี สามารถอ่านวิเคราะห์เนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิล สามารถแยกชื่อเรื่อง แบ่งหมวดหมู่ การลงรายการคัมภีร์ไบเบิลได้ถูกต้อง เป็นประโยชน์ในการจัดเก็บและในการเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์ไบเบิลได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว บุคลากรมีทักษะการทำงานเป็นทีมและการประสานงานที่ดีและสัมพันธ์อันดีกับเครือข่าย เป็นประโยชน์ที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงาน

ภารกิจด้านการสำรวจคัมภีร์ไบเบิลที่สะดวก รวดเร็วและรวดเร็วในการติดต่อประสานงานกับคนในท้องถิ่นชุมชนและส่วนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งงานด้านการสำรวจเป็นภารกิจสำคัญหน่วยงานระดับชาติ

ระดับหน่วยงาน บุคลากรขององค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับหน่วยงาน บุคลากรมีคุณสมบัติเหมือนกับหน่วยงานระดับชาติ เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ อ่านอักษรภาษาโบราณ สามารถวิเคราะห์เนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิล ซึ่งเป็นหัวใจหลักในกระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลที่สามารถดำเนินงานต่อไปได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไข่มุก อุทยาวลี (2550) ที่พบว่าปัญหาด้านการปริวรรตที่นักวิจัยขาดความชำนาญในการปริวรรต ถ่ายถอด และแปลเนื้อหาอักษรภาษาโบราณทำให้การดำเนินงานด้านเอกสารโบราณไม่มีประสิทธิภาพหรือไม่สามารถดำเนินการต่อไปได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของAlahakoon (2003) และRanasinghe & tharanga Diruk Ranasinghe (2013) ที่พบว่าปัญหาหลักที่สำคัญในการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลคือ ขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการปริวรรต ถ่ายถอด และแปลเนื้อหาอักษรภาษาโบราณในคัมภีร์ไบเบิล และบุคลากรต้องมีใจรัก ศรัทธา เสียสละ มุ่งมั่น ความอดทน และมีจิตอาสา มีทัศนคติที่ดี มีประสบการณ์ เป็นบุคลากรมีทักษะการทำงานและการประสานงานที่ดี มีความสัมพันธ์อันดีกับเครือข่าย มีความรู้ด้านเทคโนโลยีควบคู่กัน บุคลากรมีการทำงานเป็นทีม มีการประสานงานร่วมมือตามลำดับขั้นตอนและกระบวนการตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายและมีความเป็นอิสระในการทำงาน เนื่องจากบางกระบวนการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลมีลำดับขั้นตอนหลายขั้นตอนและต้องดำเนินงานไปพร้อม ๆ กัน จึงต้องอาศัยการทำงานเป็นทีมอย่างมาก เช่น ขั้นตอนการสำรวจ ตั้งแต่การอนุรักษ์เบื้องต้น การทำรายการบัญชี การแยกชื่อเรื่อง หมวดหมู่ การถ่ายภาพคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัล

ระดับท้องถิ่น บุคลากรขององค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับท้องถิ่น จะประสบความสำเร็จได้นั้น จำเป็นต้องเป็นบุคลากรในท้องถิ่นชุมชนที่มีความรู้ ความสามารถอ่านอักษรภาษาโบราณได้และกระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในเบื้องต้น เช่น การลงทะเบียนและการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลเบื้องต้น หรืออาสาสมัครที่มีใจรัก ศรัทธา เสียสละ มุ่งมั่น ความอดทน และมีจิตอาสา มีทัศนคติที่ดี การทำงานด้านคัมภีร์ไบเบิล เนื่องจากคนในท้องถิ่นชุมชนย่อมมีความเข้าใจ ความภาคภูมิใจ มีความรู้สึกความเป็นเจ้าของท้องถิ่นชุมชน ส่งผลต่อการทำงานที่ทำด้วยใจ ใจรัก ศรัทธา เสียสละ มุ่งมั่นและต้องการให้ชุมชนท้องถิ่นของตนเจริญก้าวหน้า ทั้งนี้บุคลากรในท้องถิ่นชุมชนจำเป็นต้องได้รับการฝึกอบรมในการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิลและสามารถทำงานได้

4) คำนงบประมาณ

ระดับชาติ องค์การการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติ จำเป็นต้องได้รับงบประมาณอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เหมาะสม และสอดคล้องกับการดำเนินงานด้านคัมภีร์ไบเบิล โดยเฉพาะงบประมาณตามแผนงานระดับชาติ เป็นงบประมาณด้านการบริหาร งบประมาณดำเนินการ และงบประมาณลงทุน

ระดับหน่วยงาน งบประมาณขององค์การการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับหน่วยงาน ได้รับการสนับสนุนจากหลายประเภทด้วยกัน จำเป็นต้องได้รับและได้รับการสนับสนุนงบประมาณอื่น ๆ นอกเหนือจากงบประมาณประจำ ได้แก่ งบประมาณจากการจัดทำโครงการ การทำวิจัยและจากแหล่งอื่น ๆ จากภายในหน่วยงานและภายนอกหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนด้านการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมทั้งจากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชนและองค์กรไม่แสวงหากำไรทั้งในประเทศและต่างประเทศ เนื่องจากผู้บริหารให้การสนับสนุนงบประมาณประจำอย่างเพียงพอและอย่างต่อเนื่องเหมาะสมกับการดำเนินงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ผู้บริหารให้การสนับสนุนในการจัดหาแหล่งสนับสนุนงบประมาณจากแหล่งอื่น ๆ ที่ให้การสนับสนุนด้านการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมจากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน หรือองค์กรไม่แสวงหากำไรทั้งในประเทศและในต่างประเทศ ผู้บริหารมีการส่งเสริมสนับสนุนการเขียน โครงการที่เน้นผลสัมฤทธิ์เป็นสำคัญเพื่อโอกาสได้รับการพิจารณางบประมาณจากภายในและภายนอกหน่วยงาน ผู้บริหารมีการสนับสนุนความร่วมมือในการจัดหาจากแหล่งสนับสนุนทุนวิจัยจากภายในและจากแหล่งภายนอกที่ให้การสนับสนุนส่งเสริมการทำวิจัยด้านมรดกทางวัฒนธรรม

ระดับท้องถิ่น งบประมาณขององค์การการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับท้องถิ่น การสร้างความศรัทธาการสร้างคุณค่าของคัมภีร์ไบเบิลและสร้างความรู้สึกร่วมกันมีส่วนร่วมความเป็นเจ้าของ ในฐานะเป็นตัวแทนการสืบทอดพุทธศาสนาที่จะเอื้อต่อการได้รับเงินจากการบริจาค การทำบุญ การสมทบทุนนำมาทะนุ บำรุงรักษา ฟื้นฟู สืบทอดคัมภีร์ไบเบิล และการของบประมาณจากแหล่งอื่น ๆ จากหน่วยงานในพื้นที่ท้องถิ่นชุมชนและภายนอกหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนด้านมรดกทางวัฒนธรรม ซึ่งพบว่าสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลวัดสูงเม่นจังหวัดแพร่ ได้สร้างกลยุทธ์ความศรัทธา คัมภีร์ไบเบิลเพื่อการสนับสนุนด้านงบประมาณในการทะนุ บำรุง รักษา และอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลของวัด และยังสอดคล้องกับงานวิจัย Agrawal (2006) ที่เสนอแนะการสร้างคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ไบเบิล ให้ให้หน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนสนใจ จะทำให้ได้รับงบประมาณในการดำเนินการจัดการคัมภีร์ไบเบิล

5) ด้านเครือข่ายและความร่วมมือ

ระดับชาติ องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติ เป็นหลักด้านการจัดการคัมภีร์โบราณของประเทศไทย จำเป็นต้องผู้นำและเป็นศูนย์กลางเครือข่ายและความร่วมมือองค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยทุกระดับตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับชาติ รวมทั้งเครือข่ายและความร่วมมือระดับนานาชาติ เช่น การสร้างมาตรฐานการจัดการคัมภีร์โบราณ ทำหน้าที่การเชื่อมโยงฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณ โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือสำหรับการเชื่อมโยงฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณระหว่างองค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยด้วยกัน เพื่อประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนการใช้ข้อมูลร่วมกันและการให้บริการ และเป็นการอำนวยความสะดวกสำหรับผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณช่วยลดความซ้ำซ้อนในการทำงานกับหน่วยงานอื่น ๆ และผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์โบราณครอบคลุมทุกหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณของประเทศไทยได้อย่างง่าย สะดวก และรวดเร็ว และมีเครือข่ายและความร่วมมือกับท้องถิ่นชุมชนทุกภูมิภาคที่มีแหล่งคัมภีร์โบราณ เอื้อประโยชน์ต่อภารกิจด้านการสำรวจให้การดำเนินการสำเร็จ มีความสะดวก รวดเร็วและราบรื่น ซึ่งเหมาะสมสำหรับหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติที่มีภารกิจด้านการสำรวจคัมภีร์โบราณ โดยที่ท้องถิ่นชุมชนให้การช่วยเหลือและช่วยประสานงานในการดำเนินงานสำรวจคัมภีร์โบราณที่อยู่ตามแหล่งท้องถิ่นชุมชน

ระดับหน่วยงาน องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงานอยู่ภายใต้สังกัดสถาบันการศึกษาหรือมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่อยู่ตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย จำเป็นต้องมีเครือข่ายและความร่วมมือภายในกับหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กรที่หน่วยงานได้สังกัดอยู่เพื่อเอื้ออำนวยความสะดวกการดำเนินการคัมภีร์โบราณด้านต่าง ๆ เช่น ด้านบุคลากร เทคโนโลยี งบประมาณ การประสานงาน เป็นต้น และจำเป็นต้องเครือข่ายและความร่วมมือภายนอกเป็นองค์กรในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบหรือในภูมิภาคที่หน่วยงานตั้งอยู่ที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อภารกิจด้านการสำรวจในภูมิภาคและในท้องถิ่น และมีเครือข่ายและความร่วมมือกับองค์กรด้านการจัดการคัมภีร์โบราณการช่วยเหลือในด้านบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยีอุปกรณ์ การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ประสบการณ์ เทคนิควิธีการ เทคโนโลยีสมัยใหม่ เครือข่ายและความร่วมมือกับท้องถิ่นชุมชนที่มีแหล่งคัมภีร์โบราณ เนื่องจากหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณระดับท้องถิ่นไม่มีความพร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยี และด้านอื่น ๆ เป็นต้น และจำเป็นต้องความร่วมมือหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติในการร่วมกันสร้างมาตรฐานในการจัดการคัมภีร์โบราณให้เป็นมาตรฐานเดียวกันในประเทศเพื่อการแลกเปลี่ยนและใช้ข้อมูลร่วมกันได้

ระดับท้องถิ่น องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับท้องถิ่น พบว่ายังขาดแคลน และไม่มีความพร้อมด้านบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยี และด้านอื่นๆ จำเป็นต้องมีเครือข่าย และความร่วมมือในท้องถิ่นชุมชน และองค์กรหรือหน่วยงานด้านการจัดการคัมภีร์โบราณระดับภูมิภาคที่องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับท้องถิ่นตั้งอยู่ และระดับชาติให้การช่วยเหลือในด้านบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยีอุปกรณ์ การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ประสบการณ์ เทคนิควิธีการ เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการจัดการคัมภีร์โบราณ และมีเครือข่ายและความร่วมมือในท้องถิ่นชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชนในท้องถิ่นชุมชน ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้าน เจ้าอาวาส และชาวบ้าน ประชาชนชาวบ้าน ชาวชน เข้ามาช่วยเหลือดำเนินงาน มีเครือข่ายและความร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงานด้านการจัดการคัมภีร์โบราณระดับภูมิภาคให้การช่วยเหลือในด้านบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยีอุปกรณ์ การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ประสบการณ์ เทคนิควิธีการ เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการจัดการคัมภีร์โบราณ

6) ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระดับชาติ องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติ จำเป็นต้องมีเทคโนโลยีสมัยใหม่ มีคุณภาพ เพียงพอและมีความเหมาะสม ช่วยให้การพัฒนาคัมภีร์โบราณทางกายภาพ และทางดิจิทัลสำหรับการเผยแพร่และการให้บริการได้สะดวก รวดเร็ว ได้แก่ ระบบฐานข้อมูล มีประสิทธิภาพ รวดเร็ว มีความเสถียร มีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล มีผู้ดูแลระบบและมีการบำรุงรักษาและมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากการนำเทคโนโลยีมาดำเนินงานการพัฒนาคัมภีร์โบราณในรูปแบบดิจิทัลสำหรับการเผยแพร่และการให้บริการ เอื้อต่อการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณต้นฉบับ โดยการใช้แทนต้นฉบับจริง เอื้อต่อการเข้าถึง การค้นคืนและการนำข้อมูลไปใช้ได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงข้อมูลได้ทุกสถานที่ทุกเวลา สามารถนำข้อมูลเนื้อหาไปทำประโยชน์ได้ อย่างง่าย (Corrado & Moulaison, 2014) ซึ่งสอดคล้องกับองค์การยูเนสโก UNESCO (2004) ได้พัฒนาระบบฐานข้อมูลออนไลน์การเข้าถึงเนื้อหาความรู้ในคัมภีร์โบราณให้เป็นมรดกความทรงจำของโลก และสอดคล้องกับ โครงการห้องสมุดดิจิทัลคัมภีร์โบราณของประเทศลาว Hundius & Wharton (2007) และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mohamed sageer (2014) และ Devika & Vijayakumar (2016) ที่กล่าวว่า การจัดการการแปลงและจัดเก็บข้อมูลดิจิทัลคัมภีร์ไบเป็นแนวทางเก็บรักษาของต้นฉบับ และรักษาเนื้อหาในคัมภีร์โบราณให้ยืนยาวต่อไปในอนาคตได้

ระดับหน่วยงาน องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงาน จำเป็นต้องมีเทคโนโลยีความทันสมัย มีคุณภาพ เพียงพอและมีความเหมาะสม เอื้อต่อการอนุรักษ์ต้นฉบับ เนื่องจากการใช้คัมภีร์โบราณดิจิทัลแทนการใช้ต้นฉบับจริง และในการพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัล จำเป็นมีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหายและสามารถนำไปใช้ในระยะเวลาได้ เช่นเดียวกับองค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงาน และจำเป็นต้องเป็น

ผู้ให้การช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีอุปกรณ์ ให้การถ่ายทอดเทคนิค วิธีการ เทคโนโลยีสมัยใหม่ด้านการจัดการคัมภีร์โบราณกับหน่วยงานในระดับท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณระดับท้องถิ่นยังไม่มีความพร้อมด้านเทคโนโลยี

ระดับท้องถิ่น องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับท้องถิ่นยังไม่มีความพร้อมด้าน เทคโนโลยี จำเป็นได้รับความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีอุปกรณ์ และการถ่ายทอดเทคนิค วิธีการ เทคโนโลยีสมัยใหม่ด้านการจัดการคัมภีร์โบราณจากหน่วยงานระดับชาติ ระดับหน่วยงานหรือหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีความพร้อม

2.4.2 กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย อภิปรายผลได้ ดังนี้

ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณของรูปแบบการจัดการจัดการคัมภีร์โบราณ มีกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัล ประกอบด้วย การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ การจัดโครงสร้างสารสนเทศโดยการกำหนดหมวดหมู่จากเนื้อหาในคัมภีร์โบราณ การจัดเก็บและค้นคืน การปริวรรตโบราณ การบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณ และการสงวนรักษาและการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ โดยได้แบ่งกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับชาติ ระดับหน่วยงานและระดับท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณในแต่ละระดับสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ในแต่ละระดับยังแบ่งกระบวนการเป็นแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1) การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ

ระดับชาติ องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติ มีภารกิจหน้าที่ที่สำคัญระดับชาติ จำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการที่ดี ในกระบวนการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัล องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติ จำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการที่ดี เริ่มต้นงานด้านการสำรวจคัมภีร์โบราณ ต้องมีการกำหนดนโยบายด้านการสำรวจคัมภีร์โบราณที่ชัดเจน โดยการกำหนดเป็นแผนงานระดับชาติและการจัดทำโครงการสำรวจระยะสั้นและระยะยาว โดยมีการกำหนดขอบเขตพื้นที่การสำรวจ บุคลากร งบประมาณ วัสดุและอุปกรณ์ ขั้นตอนวิธีการสำรวจ มีคู่มือมาตรฐานในการสำรวจคัมภีร์โบราณตามหลักวิชาการ เนื่องจากข้อค้นพบจากงานวิจัย พบว่า การสำรวจคัมภีร์โบราณเป็นงานที่เกี่ยวข้องในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านงบประมาณ บุคลากร งานเครือข่ายความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณในระดับชาติควรมีการวางแผนหรือจัดทำโครงการการสำรวจคัมภีร์โบราณในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งมีความสำคัญสำหรับการของบประมาณสนับสนุนด้านการสำรวจคัมภีร์โบราณอย่างเพียงพอ สามารถกำหนดขอบเขตพื้นที่ทำการสำรวจได้ และสามารถวางแผนจัดตั้งเป็นคณะทำงานและทีมงานในการสำรวจ เนื่องจากงานด้านการสำรวจมีหลายขั้นตอนและแต่ละขั้นตอนต้องดำเนินงานไปพร้อม ๆ กัน มีการ

ประสานงานร่วมกันทำงานอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งการดำเนินการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับผู้นำชุมชนและชาวบ้านตามแหล่งชุมชนวัดที่มีคัมภีร์โบราณและการสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานหรือสถาบันที่เกี่ยวข้องก่อนลงไปสำรวจพื้นที่จริง ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากบุคคลหรือหน่วยงานเหล่านั้นจะช่วยเอื้ออำนวยความสะดวกในการสำรวจคัมภีร์โบราณได้อย่างสะดวกราบรื่น (สำนักหอสมุดแห่งชาติ 2552; สุรสิทธิ์ ไทยรัตน์ 2556) องค์การการจัดการคัมภีร์โบราณในระดับชาติต้องมีการกำหนดนโยบายหลักเกณฑ์การประเมินและคัดเลือกแหล่งคัมภีร์โบราณสำหรับการสำรวจ การประเมินคัดเลือกจากแหล่งคัมภีร์โบราณที่มีคุณค่าและความสำคัญของชาติ และจากสภาพคัมภีร์โบราณ เช่น อายุ ความเก่า ระดับความเสียหายที่มีผลต่อการสูญหายและสูญเสีย เนื่องจากด้วยเรื่องข้อจำกัดด้านงบประมาณ บุคลากร จึงไม่สามารถทำการสำรวจได้ทุกแหล่งที่มีคัมภีร์โบราณจึงต้องมีการประเมินเลือกแหล่งที่มีความสำคัญก่อน ในการสำรวจคัมภีร์โบราณจำเป็นต้องมีคู่มือและเอกสารในการสำรวจที่เป็นมาตรฐานตามหลักทางวิชาการโดยมีวิธีการและขั้นตอนการดำเนินการสำรวจ ซึ่งจะส่งผลให้งานด้านการสำรวจมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ (สำนักหอสมุดแห่งชาติ 2552; เจษฎา อินคำ 2556) และนอกจากหลักเกณฑ์การประเมินและคัดเลือกด้านการสำรวจ จำเป็นต้องมีการกำหนดนโยบายด้านการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณของประเทศที่ชัดเจน ได้แก่ การวางแผนดำเนินงานด้านจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณที่ชัดเจน เช่น การกำหนดวิธีการได้มา ได้รับของคัมภีร์โบราณ เช่น การขอรับบริจาค วิธีการจัดซื้อและการจัดทำสำเนา การวางแผนการพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัลซึ่งโดยหลักการทั่วไปของการจัดการสารสนเทศพิเศษประเภทต่าง ๆ เช่น เอกสารจดหมายเหตุ หนังสือหายาก และเอกสารโบราณ ต้องมีการกำหนดนโยบายการจัดการจัดหาและการกำหนดนโยบายเกณฑ์ในการประเมินและคัดเลือกสำหรับการรวบรวมที่ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร (กรรภิรมย์ จารุสวัสดิ์ 2552; สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ 2551; สำนักหอสมุดแห่งชาติ 2556)

กระบวนการการจัดการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล หลายองค์กรได้อยู่ในช่วงการเริ่มต้นการพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัล องค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติเป็นองค์กรหลักของชาติ จำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการที่ดีและเหมาะสม มีมาตรฐาน เป็นต้นแบบหรือผู้นำด้านกระบวนการจัดการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณทางดิจิทัลของชาติ จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนการพัฒนาคัมภีร์โบราณเป็นดิจิทัลในระดับชาติ ได้แก่ มีการกำหนดการวางแผนขั้นตอนกระบวนการพัฒนาคัมภีร์โบราณเป็นรูปดิจิทัลที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ มีคู่มือและแนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรม มีนโยบายหลักเกณฑ์การประเมินและการคัดเลือกคัมภีร์โบราณในการพัฒนาคัมภีร์โบราณเป็นดิจิทัล ได้แก่ การพิจารณาจากเนื้อหาคัมภีร์โบราณที่มีคุณค่าและความสำคัญของท้องถิ่นและของชาติ มีประโยชน์นำไปใช้ต่อยอดด้านการศึกษา ค้นคว้า และการวิจัย การพิจารณา

จากสภาพคัมภีร์โบราณต้นฉบับที่ต้องอนุรักษ์โดยเร่งด่วน เช่น อายุ ความเก่า ความสวยงาม และระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญเสียชีวิตและการสูญหาย มีมาตรฐานตามหลักวิชาการในกระบวนการสร้างและการผลิตไฟล์ดิจิทัลคัมภีร์โบราณที่ช่วยในการป้องกันและอนุรักษ์ไม่ให้คัมภีร์โบราณต้นฉบับถูกทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหาย ได้แก่ มีมาตรฐานการควบคุมระดับแสงไฟ ความร้อนในการถ่ายภาพหรือการสแกนดิจิทัล สอดคล้องตามวงจรกิจการอนุรักษ์ข้อมูลดิจิทัลของ The Digital Curation Centre (2005) และแนวคิดการจัดการวงจรชีวิตของข้อมูลดิจิทัลของ National Library of New Zealand, (2009) ที่มีองค์ประกอบการสร้างหรือกำหนดมาตรฐานในการการสร้างและรับมอบข้อมูลดิจิทัล โดยมีการกำหนดแนวทางและนโยบายเพื่อการสร้างและรับมอบข้อมูล รวมถึงการกำหนดโครงสร้างข้อมูลต่าง ๆ เช่น กำหนดโครงสร้างข้อมูลในการเข้าถึง การนำเอาไปใช้หรือการใช้ซ้ำใหม่ การประเมินและคัดเลือก คือ การสร้างหลักเกณฑ์กระบวนการประเมินและคัดเลือกในการตัดสินใจ

ระดับหน่วยงาน กระบวนการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัล องค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงาน จำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการที่ดี เช่นเดียวกับองค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติ แต่จะมีความแตกต่างกันด้านวัตถุประสงค์ การสำรวจที่องค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติมีภารกิจการสำรวจครอบคลุมทั่วภูมิภาคของประเทศไทย ส่วนองค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติมีการสำรวจในภูมิภาคและระดับท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบหรือในภูมิภาคที่หน่วยงานตั้งอยู่ ในการสำรวจคัมภีร์โบราณ จำเป็นต้องมีการวางแผนและกำหนดนโยบายด้านการสำรวจคัมภีร์โบราณที่ชัดเจนในภูมิภาคและท้องถิ่นที่หน่วยงานตั้งอยู่ กำหนดเป็นแผนงานหรือจัดทำโครงการสำรวจระยะสั้นและระยะยาว โดยการกำหนดขอบเขตพื้นที่การสำรวจ บุคลากร งบประมาณ วัสดุและอุปกรณ์ ขั้นตอนวิธีการสำรวจ มีคู่มือมาตรฐานในการสำรวจคัมภีร์โบราณตามหลักวิชาการ มีการกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินและคัดเลือกแหล่งคัมภีร์โบราณสำหรับการสำรวจ ได้แก่ การประเมินคัดเลือกจาก 1) แหล่งคัมภีร์โบราณที่มีคุณค่าและความสำคัญของในภูมิภาคและท้องถิ่น 2) จากสภาพคัมภีร์โบราณ เช่น อายุ ความเก่า ระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญหายและสูญเสียชีวิต และการกำหนดนโยบายด้านการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณที่ชัดเจนและกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานการประเมินและคัดเลือกสำหรับจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณจากขอบเขตทางกายภาพและขอบเขตด้านเนื้อหาตามหลักวิชาการเช่นเดียวกับองค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติ

กระบวนการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล จำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการที่ดีและเหมาะสม มีมาตรฐาน มีการวางแผนการพัฒนาคัมภีร์โบราณเป็นดิจิทัล เช่นเดียวกับองค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติ ข้อค้นพบจากงานวิจัย พบว่าองค์การ

จัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงานมีการดำเนินการพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัล ได้แก่ ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ และสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้มีการกำหนดนโยบาย การวางแผนการดำเนินงานชัดเจน มีคู่มือที่เป็นมาตรฐานกระบวนการทำงานทางดิจิทัล เช่น มาตรฐานการถ่ายภาพดิจิทัล มาตรฐานการสร้างดิจิทัล โดยการกำหนดเกณฑ์คุณภาพความคมชัด การปรับขนาดให้เหมาะสมเพื่อช่วยในการป้องกันและอนุรักษ์ไม่ให้คัมภีร์โบราณต้นฉบับถูกทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหายและชำรุด และมีการใช้เทคโนโลยีและอุปกรณ์ในการสร้างคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพช่วยในการสร้างไฟล์ดิจิทัลที่มีคุณภาพนำไปใช้ในการจัดเก็บ อนุรักษ์ และการเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์โบราณดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม และยังพบศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้กำหนดมาตรฐานแบบแผนและขั้นตอนกระบวนการถ่ายภาพคัมภีร์โบราณดิจิทัลในระหว่างการสำรวจตามหลักวิชาการ โดยมีการกำหนดแบบแผนตั้งแต่กระบวนการขออนุญาตถ่ายภาพคัมภีร์โบราณ การถ่ายภาพ การขออนุญาตนำไฟล์ดิจิทัลไปเผยแพร่และให้บริการ และยังพบว่าหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณส่วนใหญ่ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินคัดเลือกคัมภีร์โบราณสำหรับการทำการสำเนาดิจิทัล โดยเกณฑ์การประเมินคัดเลือกจากฉบับ/ผูกที่มีความสมบูรณ์ คัดเลือกจากความสำคัญของเนื้อหาภาษา เช่น ประวัติศาสตร์ บุคคลสำคัญของชาติ วรรณคดีและศาสนา เนื้อหาที่มีความสำคัญกับท้องถิ่น เช่น ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น บุคคลสำคัญท้องถิ่น เป็นต้น คัดเลือกจากคัมภีร์โบราณความเก่าแก่มียุมากกว่า 200 ปี และมีเนื้อหาเกี่ยวกับตำนาน พิธีกรรม กฎหมาย ประเพณี ตำรายา วรรณกรรมต่างๆ และคัดเลือกตามวัตถุประสงค์ของโครงการ เช่น คัดเลือกคัมภีร์โบราณที่เป็นพระไตรปิฎกภาษาบาลีทุกสายจารีต ไทย พม่า ศรีลังกา ขอม สำหรับการสำเนาถ่ายภาพดิจิทัล เพื่อพัฒนาฐานข้อมูลพระไตรปิฎกของโครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดพระธรรมกาย

ระดับท้องถิ่น องค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับท้องถิ่น พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีความพร้อมในกระบวนการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัล เนื่องจากมีข้อจำกัดในหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยี เป็นต้น ทำให้ไม่สามารถดำเนินการได้ จึงจำเป็นต้องมีความร่วมมือและความช่วยเหลือจากองค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงานและระดับชาติสำหรับการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ

2) การจัดโครงสร้างสารสนเทศ

การจัดโครงสร้างสารสนเทศโดยการกำหนดหมวดหมู่จากเนื้อหาในคัมภีร์โบราณ มีมาตรฐานหลักเกณฑ์การจัดหมวดหมู่เนื้อหาคัมภีร์โบราณของประเทศไทยให้เป็นมาตรฐานรูปแบบเดียวกัน โดยมีการแบ่งหมวดหมู่ในระดับหมวดหมู่ใหญ่ หมวดหมู่ย่อย และหมวดหมู่เนื้อหา

ทางพุทธศาสนาในคัมภีร์ไบเบิล เพื่อให้องค์กรแต่ละระดับนำไปใช้ตามความเหมาะสม เป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยน ใช้ข้อมูลร่วมกัน

ระดับชาติ เป็นองค์กรที่มีหมวดหมู่เนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลทั่วภูมิภาคในประเทศไทย และมีภารกิจจัดการคัมภีร์ไบเบิลของชาติ จำเป็นต้องเป็นหลักร่วมกับองค์กรจัดการคัมภีร์ไบเบิลอื่นๆ ในการกำหนดหมวดหมู่เนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลของประเทศไทย ให้มีมาตรฐานหลักเกณฑ์การจัดหมวดหมู่เนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลของประเทศไทยให้เป็นมาตรฐานรูปแบบเดียวกัน ครอบคลุมเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลของประเทศไทย โดยมีการแบ่งหมวดหมู่ในระดับหมวดหมู่ใหญ่ หมวดหมู่ย่อย และหมวดหมู่ทางพุทธศาสนา เพื่อให้หน่วยงานแต่ละระดับนำไปใช้ตามความเหมาะสม เป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยน ใช้ข้อมูลร่วมกัน

ระดับหน่วยงาน การกำหนดหมวดหมู่จากเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลขององค์กรจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับหน่วยงาน อาจมีเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิล โดยเฉพาะในภูมิภาค จำเป็นคิดค้นหมวดหมู่ของคัมภีร์ไบเบิลเพิ่มเติมเพื่อสะดวกในการจัดเก็บและการสืบค้น แต่ทั้งนี้ให้อยู่บนหลักมาตรฐานหลักเกณฑ์การจัดหมวดหมู่เนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลของประเทศไทย

ระดับท้องถิ่น การจัดโครงสร้างสารสนเทศเช่นเดียวกับองค์กรจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับหน่วยงาน ซึ่งอาจจะเป็นการกำหนดหมวดหมู่จากเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลเกี่ยวกับท้องถิ่นชุมชนเพิ่มเติม โดยอยู่บนหลัก องค์กรจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับท้องถิ่นบนหลักมาตรฐานหลักเกณฑ์การจัดหมวดหมู่เนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลของประเทศไทย

3) การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์ไบเบิล

การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์ไบเบิล เป็นกระบวนการที่สำคัญในการจัดการคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพและทางดิจิทัลที่ช่วยให้การจัดเก็บ การเข้าถึง ค้นคืน และการนำข้อมูลเอาไปใช้งานอย่างเป็นระบบแบบแผนและมีมาตรฐาน จำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการที่ดี

ระดับชาติ การจัดเก็บและการค้นคืนคัมภีร์ไบเบิลขององค์กรจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติ จำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการที่ดีมีแบบแผน มาตรฐานสำหรับองค์กรจัดการคัมภีร์ไบเบิลอื่น ๆ นำไปใช้เป็นแนวทาง จำเป็นต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานในการจัดเก็บและค้นคืน ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพและทางดิจิทัลที่เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บ การเข้าถึง การนำไปใช้ เช่น กำหนดมาตรฐานเมทาดาตาการลงรายการคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัลตามหลักมาตรฐานสากล เพื่อเป็นมาตรฐานในการแลกเปลี่ยน เชื่อมโยงข้อมูล และการใช้ข้อมูลร่วมกันในอนาคตได้ มีมาตรฐานการพัฒนาเครื่องมือช่วยสืบค้น ในการจัดเก็บและการค้นคืนคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพจำเป็นต้องมีมาตรฐานในการดำเนินการลงทะเบียนและการลงรายการบรรณานุกรมคัมภีร์ไบเบิลตามหลักวิชาการ โดยการกำหนดวิธีการและขั้นตอนการลงทะเบียนและการลงรายการ

บรรณานุกรมให้เป็นแนวทางการปฏิบัติที่ดีเหมาะสม มีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญอ่านวิเคราะห์เนื้อหา แยกชื่อเรื่อง แบ่งหมวดหมู่ การลงรายการคัมภีร์โบราณ ได้ถูกต้อง แม่นยำ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจหลักสำคัญในการลงทะเบียนคัมภีร์โบราณและประโยชน์ในการจัดเก็บและในการเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์โบราณได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว มีการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณด้านการลงทะเบียนและการลงรายการ บรรณานุกรมคัมภีร์โบราณ ในลักษณะรูปแบบความช่วยเหลือด้านการดำเนินงานและด้านบุคลากร เนื่องจากหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณที่มีมาตรฐานในการลงทะเบียนคัมภีร์โบราณตามหลักวิชาการ โดยการกำหนดวิธีการและขั้นตอนการลงทะเบียนให้เป็นแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสม และเป็นมาตรฐาน เช่น ขั้นตอนการประเมินวิเคราะห์เอกสาร ขั้นตอนการเตรียมลงทะเบียน และขั้นปฏิบัติการลงทะเบียนคัมภีร์โบราณ และการมีมาตรฐานการลงรายการบรรณานุกรมคัมภีร์โบราณ ข้อมูลรายละเอียดบรรณานุกรมทางด้านกายภาพและทางด้านเนื้อหาในคัมภีร์โบราณ เช่น มาตรฐานการลงรายการบรรณานุกรม การจัดทำบัญชีรายการ การทำอภิธานศัพท์หรือเชิงอรรถ คัมภีร์โบราณ หรือมาตรฐานเมตาดาตา (Metadata) เป็นตัวแทนอธิบายเนื้อหาข้อมูลคัมภีร์โบราณ ครบถ้วนเหมาะสมและเชื่อมโยงข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้ จะช่วยให้การจัดทำระบบจัดเก็บและการพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นคัมภีร์โบราณที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ และในการลงทะเบียนคัมภีร์โบราณจำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญในอักษร ภาษาโบราณในคัมภีร์โบราณที่สามารถอ่านวิเคราะห์เนื้อหา แยกชื่อเรื่อง แบ่งหมวดหมู่ การลงรายการ คัมภีร์โบราณได้ถูกต้อง แม่นยำ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจหลักสำคัญในการลงทะเบียนคัมภีร์โบราณ และประโยชน์ในการจัดเก็บและในการเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์โบราณได้ง่าย สะดวก และรวดเร็ว และสำหรับหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในระดับท้องถิ่นควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณที่มีความพร้อมด้านบุคลากรด้านการลงทะเบียนคัมภีร์โบราณ ในลักษณะรูปแบบความช่วยเหลือด้านการดำเนินงานและด้านบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการลงทะเบียนคัมภีร์โบราณ

กระบวนการจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์โบราณดิจิทัล เป็นกระบวนการของการนำเทคโนโลยีมาช่วยในการจัดระบบการจัดเก็บ ค้นคืน และการเข้าถึงคัมภีร์โบราณดิจิทัลได้อย่างสะดวก รวดเร็วและตรงความต้องการของผู้ใช้ องค์การการจัดการคัมภีร์โบราณในระดับชาติ จำเป็นต้องมีกระบวนการจัดการที่ดีและเหมาะสม ดังนี้ การกำหนดมาตรฐานคัมภีร์โบราณรูปดิจิทัลที่เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บ การเข้าถึง การนำไปใช้และการอนุรักษ์สงวนรักษาข้อมูล ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานขนาดรายละเอียด ประเภทและรูปแบบไฟล์ดิจิทัล เช่น กำหนดมาตรฐานไฟล์ดิจิทัล เป็นต้นฉบับสำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษา มาตรฐานไฟล์ดิจิทัลสำหรับการจัดเก็บในฐานข้อมูล และมาตรฐานไฟล์ดิจิทัลการเผยแพร่และแสดงผลบนเว็บไซต์ การกำหนดมาตรฐานเมตาดาตา

การลงรายการคัมภีร์โบราณดิจิทัลตามหลักมาตรฐานสากล เพื่อเป็นมาตรฐานในการแลกเปลี่ยน เชื่อมโยงข้อมูล และการใช้ข้อมูลร่วมกันในอนาคตได้ จัดเตรียมอุปกรณ์และเทคโนโลยีด้าน ฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ในจัดเก็บข้อมูลดิจิทัลที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ สมรรถนะสูงและมาตรฐาน เช่น สามารถสงวนรักษาข้อมูลดิจิทัลระยะยาว สามารถการปรับสภาพหรือการถ่ายโอนข้อมูลได้ ในอนาคต มีการพัฒนาฐานข้อมูลหรือจัดหาซอฟต์แวร์ในการจัดเก็บและการพัฒนาเครื่องมือช่วยค้น คัมภีร์โบราณในรูปแบบดิจิทัลที่ง่าย สะดวกและเหมาะสม พบว่าการจัดเก็บและการค้นคืนคัมภีร์โบราณ ดิจิทัลสอดคล้องกับองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการวงจรชีวิตดิจิทัลของ The Digital Curation Centre (2005) และ National Library of New Zealand (2009) และองค์การการจัดการคัมภีร์โบราณ ระดับชาติจำเป็นต้องพัฒนาฐานข้อมูลหรือจัดหาซอฟต์แวร์ในการจัดเก็บและการพัฒนาเครื่องมือ ช่วยค้นคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลที่ง่าย สะดวก เหมาะสมและมีมาตรฐานตามหลัก สากล เพื่อประโยชน์ในการรองรับการแลกเปลี่ยนข้อมูล การใช้ข้อมูลร่วมกัน และการเชื่อมโยงข้อมูล คัมภีร์โบราณของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณต่าง ๆ ในอนาคต หรือรวมเป็นฐานข้อมูล คัมภีร์โบราณในประเทศไทยได้

ระดับหน่วยงาน องค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงานจำเป็นต้องมี กระบวนการจัดเก็บและการค้นคืนคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลเช่นเดียวกับองค์การการจัดการ คัมภีร์โบราณระดับชาติ เนื่องจากเป็นองค์กรที่มีความพร้อมในทุกๆ ด้าน โดยมีหลักเกณฑ์มาตรฐาน ในการจัดเก็บและค้นคืน ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัล ที่เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บ การเข้าถึง การนำไปใช้ เช่น กำหนดมาตรฐานเมทาดาทาการลงรายการ คัมภีร์โบราณดิจิทัลตามหลักมาตรฐานสากล เพื่อเป็นมาตรฐานในการแลกเปลี่ยน เชื่อมโยงข้อมูล และการใช้ข้อมูลร่วมกันในอนาคตได้ มีมาตรฐานการพัฒนาเครื่องมือช่วยสืบค้น จำเป็นต้องมี กระบวนการที่ดีและเหมาะสม มีการวางแผนวิธีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ในจัดเก็บข้อมูลที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ สมรรถนะสูงและมาตรฐาน มีการพัฒนา ฐานข้อมูลหรือจัดหาซอฟต์แวร์ในการจัดเก็บและการพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นคัมภีร์โบราณทางกายภาพ และทางดิจิทัลที่ง่าย สะดวกและเหมาะสม และมีมาตรฐานตามหลักสากล เพื่อประโยชน์ในการรองรับ การแลกเปลี่ยนข้อมูล การใช้ข้อมูลร่วมกัน และการเชื่อมโยงข้อมูลคัมภีร์โบราณของหน่วยงานการ จัดการคัมภีร์โบราณต่าง ๆ ในอนาคต หรือรวมเป็นฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณในประเทศไทยได้

ระดับท้องถิ่น การจัดเก็บและการค้นคืนคัมภีร์โบราณ องค์การการจัดการ คัมภีร์โบราณระดับท้องถิ่น มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยี การดำเนินการ กระบวนการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณจำเป็นต้องมีความร่วมมือกับองค์การการจัดการคัมภีร์โบราณ ระดับหน่วยงานและระดับชาติในการช่วยเหลือด้านการจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์โบราณตั้งแต่การวางแผน

ดำเนินการ สนับสนุนด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยี เช่น การฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้ด้านกระบวนการการจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์โบราณ การสนับสนุนด้านอุปกรณ์ เทคโนโลยี การพัฒนาเครื่องมือช่วยสืบค้น เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม พบว่ามีหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณหลายแห่งได้พัฒนาเครื่องมือช่วยสืบค้นและพัฒนาฐานข้อมูลรายการคัมภีร์โบราณ โดยเฉพาะสำหรับเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บและการสืบค้นทั้งภายในและภายนอกหน่วยงานทางออนไลน์ในลักษณะการผสมผสานแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างคัมภีร์โบราณทางกายและดิจิทัลเชื่อมโยงกัน เช่น ฐานข้อมูลงานปริวรรตเอกสารโบราณล้านนา ของสถาบันวิจัยสังคม ฐานข้อมูลเอกสารโบราณภูมิภาคตะวันตกในประเทศไทย ของศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ฐานข้อมูล CMUL Digital Heritage Collection ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณ พับสา และเอกสารอักษรตระกูลไทของศูนย์โบราณศึกษา สถาบันด้านนาศึกษา และควรมีมาตรฐานกลางในการลงรายการคัมภีร์โบราณของประเทศไทย เพื่อประโยชน์ในการรองรับการแลกเปลี่ยนข้อมูล การใช้ข้อมูลร่วมกัน และการเชื่อมโยงข้อมูลคัมภีร์โบราณหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณต่าง ๆ ในอนาคต หรือรวมเป็นฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณในประเทศไทย ทั้งนี้ในการพัฒนาฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณทางกายและดิจิทัลนอกจากการจัดซื้อซอฟต์แวร์หรือการพัฒนาขึ้นมาใช้งานเอง ยังสามารถนำซอฟต์แวร์ประเภทโอเพ่นซอร์สมาประยุกต์ใช้ ซึ่งซอฟต์แวร์ประเภทนี้มีมาตรฐานสากลในการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูล สอดคล้องกับงานวิจัยของนิสาชล จันทศิริ (2552) ได้พัฒนาเค้าร่างเมทาตาสำหรับจัดการเอกสารโบราณที่อยู่ในรูปดิจิทัลเพื่อใช้เป็นต้นแบบและปรับใช้ในการลงรายการและอธิบายเนื้อหาคัมภีร์โบราณดิจิทัลขององค์การการจัดการคัมภีร์โบราณ และมีการพัฒนาฐานข้อมูลรายการคัมภีร์โบราณ โดยเฉพาะสำหรับเป็นเครื่องมือในการจัดเก็บและการช่วยค้นที่ง่าย สะดวก สอดคล้องและตรงกับความต้องการในการเข้าถึง การใช้ และการนำกลับมาใช้ใหม่จากภายในและภายนอกทางออนไลน์ และสอดคล้องกับมาตรฐานสากลสำหรับการลงรายการเอกสารโบราณที่เป็นดิจิทัลของต่างประเทศได้จัดทำระบบมาตรฐานสากล TEI (The Text Encoding Initiative: an international standard for manuscript cataloguing and description) ซึ่งเป็นมาตรฐานสากลที่ระบบอธิบายข้อความโดยใช้ภาษา XML การลงรายการเอกสารโบราณที่เป็นดิจิทัล สำหรับการสืบค้นและเข้าถึงข้อมูลเอกสารโบราณประเภทต่าง ๆ ได้ง่าย สะดวก ซึ่งมาตรฐานสากล TEI เกิดจากกลุ่มนักวิชาการสายสังคมศาสตร์ ภาษาศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ ที่ต้องการมีระบบมาตรฐานกลางใช้เก็บข้อมูลและรายละเอียดต่างๆ ของเอกสารโบราณ โดยมาตรฐานสากล TEI ใช้สำหรับการอธิบายเนื้อหาที่อยู่บนเหรียญ จารึกและโบราณ เป็นต้น (สมาคมอนุรักษ์เอกสารโบราณ 2559)

4) การปริวรรตไบลาน

การปริวรรตไบลานของประเทศไทย องค์กรการจัดการคัมภีร์ไบลาน ในทุกระดับ จำเป็นต้องมีเกณฑ์มาตรฐานวิธีการปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์ไบลานเป็นมาตรฐานเดียวกัน

ระดับชาติ องค์กรการจัดการคัมภีร์ไบลานระดับชาติ จำเป็นต้องเป็นหลัก ในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิธีการปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์ไบลานเป็นมาตรฐานเดียวกันของ ประเทศไทย เพื่อให้หน่วยงานแต่ละระดับนำไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสม โดยมีวิธีการถ่ายถอด อักษรนิครัตน์กรรูปแบบอักษรวิธี การถ่ายถอดเป็นอักษรไทยปัจจุบัน การถ่ายถอดอักษรด้วยวิธีผสมและ มีหลักการแปลและวิเคราะห์เนื้อหา มีหลักเกณฑ์ในพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์ไบลานสำหรับ ทำการปริวรรต โดยการพิจารณาคัดเลือกจากเนื้อหาที่มีคุณค่าและมีความสำคัญของชาติ เนื้อหาที่เป็น ประโยชน์ต่อการศึกษา การค้นคว้า การวิจัย และเนื้อหาที่ไม่กระทบหรือพาดพิงบุคคลใดหรือสร้างความ ขัดแย้งทางด้านสังคม และจำเป็นต้องเป็นองค์กรหลักในการจัดทำกรขึ้นทะเบียนรายชื่อคัมภีร์ไบลาน ที่ได้ทำการปริวรรตแล้วของประเทศไทยหรือจัดทำเป็นฐานข้อมูลทะเบียนรายชื่อคัมภีร์ไบลานที่ทำการ ปริวรรตเรียบร้อยแล้ว

ระดับหน่วยงาน การปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์ไบลาน องค์กรการจัดการ คัมภีร์ไบลานระดับหน่วยงาน ใช้เกณฑ์มาตรฐานวิธีการปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์ไบลานของประเทศไทย เช่นเดียวกับลาน องค์กรการจัดการคัมภีร์ไบลานระดับชาติ และอาจเพิ่มเติมวิธีการปริวรรตเนื้อหา ในคัมภีร์ไบลานที่เกี่ยวข้องกับภูมิภาคหรือท้องถิ่นและภาษาอักษรในคัมภีร์ไบลานเป็นภาษาอักษร โบราณในท้องถิ่นนั้น ๆ เพื่อการปริวรรตที่เหมาะสมกับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบ หรือในภูมิภาคที่หน่วยงานตั้งอยู่ มีหลักเกณฑ์ในพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์ไบลานสำหรับทำ การปริวรรต โดยการพิจารณาคัดเลือกจากเนื้อหาที่มีคุณค่าและมีความสำคัญของภูมิภาคและท้องถิ่น ที่หน่วยงานตั้งอยู่ เนื้อหาที่เป็น ประโยชน์ต่อการศึกษา การค้นคว้า การวิจัย และเนื้อหาที่ไม่กระทบ หรือพาดพิงบุคคลใดหรือสร้างความขัดแย้งทางด้านสังคม

ระดับท้องถิ่น การปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์ไบลาน องค์กรการจัดการ คัมภีร์ไบลานระดับท้องถิ่น มีบุคลากรส่วนใหญ่เป็นคนในท้องถิ่นชุมชนนั้น ๆ บุคลากรเหล่านั้น จำเป็นต้องทำการปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์ไบลานได้ เพื่อให้สามารถวิเคราะห์เนื้อหาทั้งหมดหุ้ม ลงทะเบียน การลงรายรายการคัมภีร์ไบลาน จำเป็นต้องมีการเรียนการสอนและการฝึกอบรมด้านการ อ่านเขียนเนื้อหาอักษรโบราณ ในคัมภีร์ไบลาน ให้กับเยาวชนในท้องถิ่นชุมชน เพื่อให้สามารถ ปริวรรต ถ่ายถอดและแปลเนื้อหาคัมภีร์ไบลานเป็นภาษาไทยปัจจุบันสำหรับการเผยแพร่และ ให้บริการได้ และใช้หลักเกณฑ์ในพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์ไบลานสำหรับทำการปริวรรตที่เป็น มาตรฐานขององค์กรการจัดการคัมภีร์ไบลานระดับชาติและหน่วยงาน โดยเน้นการพิจารณาคัดเลือก

จากเนื้อหาที่มีคุณค่าและมีความสำคัญของท้องถิ่นชุมชนที่มีเนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา การค้นคว้า การวิจัย และเนื้อหาที่ไม่กระทบหรือพาดพิงบุคคลใดหรือสร้างความขัดแย้งทางด้านสังคม

กล่าวโดยสรุป การปฏิรูตรศนเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลเป็นมาตรฐานเดียวกันของประเทศไทย เช่น การถ่ายถอดอักษรชนิดอักษรรูปแบบอักษรวิธี การถ่ายถอดเป็นอักษรไทย ปัจจุบัน และการถ่ายถอดอักษรด้วยวิธีผสม โดยการจัดทำคู่มือการปฏิรูตรศนคัมภีร์ไบเบิลของประเทศไทย ขึ้นมาเพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติการปฏิรูตรศนคัมภีร์ไบเบิลของแต่หน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยให้เป็นในทิศทางและมาตรฐานเดียวกัน รวมทั้งการมีหลักเกณฑ์ในการประเมินและการคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิลจากเนื้อหาที่มีคุณค่าและมีความสำคัญของชาติ เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา การค้นคว้า การวิจัย และเนื้อหาที่ไม่กระทบหรือพาดพิงบุคคลใดหรือสร้างความขัดแย้งทางด้านสังคม ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ต่อยอดในการพัฒนาประเทศต่อไป และสิ่งที่สำคัญในการปฏิรูตรศนที่ขาดไม่ได้ คือ จำเป็นต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถ มีประสบการณ์ และมีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านอักษรและภาษาโบราณหรือเป็นนักภาษาโบราณ สามารถปฏิรูตรศนคัมภีร์ไบเบิลได้ครอบคลุมทุกอักษรและภาษาโบราณในคัมภีร์ไบเบิลที่หน่วยงานมีอยู่ และควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนการสอนและการฝึกอบรมให้ความรู้อักษรและภาษาโบราณในคัมภีร์ไบเบิลในทุกระดับ เช่น พระสงฆ์ เยาวชนในท้องถิ่นชุมชน นักเรียน นักศึกษา ครู อาจารย์ ให้สามารถปฏิรูตรศนคัดลอก ถ่ายถอด และ แปลเนื้อหาในคัมภีร์ไบเบิล และเพื่อลดความซ้ำซ้อนของการปฏิรูตรศน ประเทศไทย ควรมีการขึ้นทะเบียนรายการคัมภีร์ไบเบิลที่ได้ทำการปฏิรูตรศนของประเทศไทย โดยการจัดทำเป็นรายการขึ้นทะเบียนรายการคัมภีร์ไบเบิลปฏิรูตรศนหรือจัดทำฐานข้อมูลรายการขึ้นทะเบียนคัมภีร์ไบเบิลปฏิรูตรศนของประเทศไทย เพื่อประโยชน์ในการลดความซ้ำซ้อนในการปฏิรูตรศน ความสะดวกในการนำไปใช้ และช่วยเปิดโอกาสให้คัมภีร์ไบเบิลอื่นได้ถูกนำมาปฏิรูตรศน

5) การบริการและเผยแพร่คัมภีร์ไบเบิล

การบริการและเผยแพร่คัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพและทางดิจิทัลเป็นกระบวนการที่สำคัญ การบริการและเผยแพร่คัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพเป็นการใช้งานต้นฉบับจริง ย่อมมีผลโดยตรงต่อความชำรุด เสียหาย สำหรับการเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์ไบเบิลทางดิจิทัล เป็นกระบวนการกำหนดแนวทางวิธีการเผยแพร่และให้บริการกับผู้ใช้บริการ องค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในระดับต่าง ๆ จำเป็นต้องมีกระบวนการที่ดีและเหมาะสม

ระดับชาติ เป็นองค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลที่มีภารกิจหลักการจัดการจัดการคัมภีร์ไบเบิลของชาติ จำเป็นต้องกำหนดนโยบายและการวางแผนระดับชาติในการให้บริการคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพและทางดิจิทัล โดยการออกกฎระเบียบว่าด้วยการให้บริการคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพให้ชัดเจน มีการสร้างหลักเกณฑ์การประเมินและการคัดเลือกเนื้อหา

ในคัมภีร์โบราณและเนื้อหาปริวรรตสำหรับการบริการและเผยแพร่ ได้แก่ พิจารณาจากเนื้อหาในคัมภีร์โบราณที่มีคุณค่าและมีความสำคัญของท้องถิ่นชุมชนและของชาติที่เหมาะสมในการนำไปใช้ประโยชน์ คำนึงถึงเรื่องลิขสิทธิ์และสิทธิความเป็นเจ้าของคัมภีร์โบราณ มีระเบียบการให้บริการข้อมูลเนื้อหา คัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลบนระบบออนไลน์ที่ชัดเจน และมีการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยง ข้อมูลใช้ร่วมกัน ได้แก่ การร่วมมือกันขององค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณในการเผยแพร่และ ให้บริการเนื้อหาคัมภีร์โบราณดิจิทัลร่วมกัน โดยมีการเชื่อมโยงข้อมูลในฐานข้อมูลระหว่างกันในการ ให้บริการผู้ใช้ร่วมกัน เนื่องจากแนวโน้มในอนาคตการพัฒนาฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณจะครอบคลุม การจัดเก็บและการเผยแพร่และให้บริการรายการบรรณานุกรมและรายการเนื้อหาดิจิทัลในคราว เดียวสามารถสืบค้นได้จากภายในหน่วยงานและสืบค้นจากภายนอกผ่านเว็บไซต์ของหน่วยงาน โดยมีระบบการเข้าถึง การใช้งานที่ง่าย สะดวก รวดเร็วและระบบ สืบค้นคุ้นเคยกับผู้ใช้ ซึ่งพบว่า ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) ฐานข้อมูล CMUL Digital Heritage Collection ของสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณ พับสา และเอกสารอักษรตระกูลไท ของศูนย์โบราณศึกษา สถาบันด้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มีการกำหนดสิทธิการเข้าใช้ งานคัมภีร์โบราณดิจิทัลจากภายในและภายนอกหน่วยงาน เช่น การกำหนดสิทธิให้สามารถเข้าถึง เนื้อหาฉบับเต็มหรือสามารถเข้าถึงรายการเข้าถึงเนื้อหาบางส่วน เข้าถึงเนื้อหาปริวรรต จากสาระสังเขป ผ่านเว็บไซต์ และควรมีการกำหนดนโยบายการใช้ การเคารพในลิขสิทธิ์ สิทธิในการใช้งานอย่าง ชัดเจนให้ผู้ใช้ข้อมูลต้องปฏิบัติตามนโยบายหรือตามระเบียบในเข้าถึงข้อมูลตามระบบหรือ ฐานข้อมูลที่กำหนดไว้ ซึ่งสามารถตรวจสอบการเข้าใช้งานได้ และผลวิจัยยังพบว่าการมีนโยบาย การสร้างหลักเกณฑ์การประเมินและการคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์โบราณและเนื้อหาปริวรรต ที่เหมาะสมสำหรับการเผยแพร่และให้บริการทางออนไลน์ โดยการพิจารณาด้านคุณค่าและ ความสำคัญเนื้อหาการนำไปใช้ประโยชน์ ด้านลิขสิทธิ์ เพื่อไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านลิขสิทธิ์ ในอนาคต และมีการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างหน่วยงานกันในการแลกเปลี่ยน เชื่อมโยง ข้อมูล หรือการใช้ข้อมูลและให้บริการร่วมกัน รวมทั้งร่วมกันในการสร้างฐานข้อมูลกลางคัมภีร์ โบราณของประเทศไทยสำหรับการให้บริการด้วย ซึ่งจะเป็นการอำนวยความสะดวกสำหรับ ผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณช่วยลดความซ้ำซ้อนในการทำงานกับหน่วยงานอื่น ๆ และผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์โบราณครอบคลุมทุกหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณ ของประเทศได้อย่างง่าย สะดวก และรวดเร็ว

ระดับหน่วยงาน องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงาน เป็นองค์กร ที่มีความพร้อมด้านการบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัล ในกระบวนการ การบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณ จึงมีกระบวนการเช่นเดียวกับองค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณ

ระดับชาติ โดยการกำหนดนโยบายการให้บริการคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลด้วยการออกกฎระเบียบว่าด้วยการให้บริการคัมภีร์โบราณให้ชัดเจน มีการสร้างหลักเกณฑ์การประเมินและการคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลและเนื้อหาปรรอสำหรับบริการและเผยแพร่ ได้แก่ พิจารณาจากเนื้อหาในคัมภีร์โบราณที่มีคุณค่าและมีความสำคัญที่เหมาะสมในการนำไปใช้ประโยชน์ และมีนโยบายเรื่องลิขสิทธิ์และสิทธิความเป็นเจ้าของคัมภีร์โบราณ มีระเบียบการให้บริการข้อมูลเนื้อหาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลในระบบออนไลน์ที่ชัดเจน และมีการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูลใช้ร่วมกัน ค้นข้อพบวิจัย ระบุว่าด้านลิขสิทธิ์ที่สำคัญขององค์กรจัดการคัมภีร์โบราณที่ควรตระหนักคือ ควรมีนโยบายการกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินและการคัดเลือกเนื้อหาคัมภีร์โบราณที่ต้องการเผยแพร่ โดยมีหลักพิจารณาจากเนื้อหาในคัมภีร์โบราณที่มีคุณค่าและมีความสำคัญของท้องถิ่นชุมชนและของชาติและเหมาะสมในการนำไปใช้ประโยชน์ รวมทั้งนโยบายการพิจารณาด้านลิขสิทธิ์และสิทธิความเป็นเจ้าของคัมภีร์โบราณเพื่อไม่ก่อให้เกิดปัญหาตามมาในภายหลัง

ระดับท้องถิ่น การบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณ องค์กรจัดการคัมภีร์โบราณระดับท้องถิ่น จำเป็นต้องใช้รูปแบบและมาตรฐานการบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณขององค์กรจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติหรือระดับหน่วยงาน โดยหลักเกณฑ์มาตรฐานการบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณขององค์กรจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติหรือระดับหน่วยงานมาใช้ปรับใช้เป็นแนวทางการกำหนดนโยบายการให้บริการ และการออกกฎระเบียบว่าด้วยการให้บริการคัมภีร์โบราณให้ชัดเจนให้สอดคล้องกับท้องถิ่นชุมชน นำหลักเกณฑ์การประเมินและการคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์โบราณขององค์กรจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติหรือระดับหน่วยงานมาใช้เป็นแนวทางการบริการและเผยแพร่ในการพิจารณาจากเนื้อหาในคัมภีร์โบราณที่มีคุณค่าและมีความสำคัญและเหมาะสมในการนำไปใช้ประโยชน์

6) การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ

เป็นกระบวนการช่วยอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพให้คงทนถาวรและยืดอายุการใช้งาน และคัมภีร์โบราณทางดิจิทัลให้ใช้งานได้ในระยะยาว

ระดับชาติ การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลเป็นหน้าที่หลักขององค์กรจัดการคัมภีร์โบราณของชาติ ซึ่งเป็นช่วยอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณที่เป็นมรดกภูมิปัญญาของชาติที่สำคัญของชาติให้คงทนถาวรและยืดอายุการใช้งานได้ในระยะยาว องค์กรจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติ จำเป็นต้องมีกระบวนการที่เหมาะสม มีนโยบายและการวางแผนระดับชาติในการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลที่ชัดเจนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว มีการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการอนุรักษ์และสงวน

รักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลเป็นมาตรฐานที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ได้แก่ การจัดสถานที่จัดเก็บ จัดการสภาพแวดล้อม การควบคุมอุณหภูมิ ความชื้น แสงสว่าง ขจัดฝุ่นละออง การลดภาวะภายในสถานที่จัดเก็บ และป้องกันอันตรายจากสัตว์และแมลงต่าง ๆ ที่ทำลายคัมภีร์โบราณ มีเครื่องมืออุปกรณ์ สถานที่จัดเก็บคัมภีร์โบราณทางกายภาพที่เหมาะสมและเพียงพอ มีเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาคัดเลือกคัมภีร์โบราณสำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษา โดยการพิจารณาคัดเลือกจากคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณ ระยะเวลา ความเก่า ระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญเสียชีวิตและการสูญหาย และมีเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ในการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่รองรับการปรับสภาพและการโอนย้ายข้อมูล และมีระบบการสำรองข้อมูลและระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี ช่วยป้องกันการสูญหายของข้อมูลดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูง สำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพ ผลวิจัยยังพบว่าการสร้างคู่มือการดำเนินการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณต้นฉบับที่เป็นมาตรฐานตามหลักวิชาการ เช่น มาตรฐานการดูแลรักษาคัมภีร์โบราณต้นฉบับครอบคลุมการอนุรักษ์ การควบคุมสภาพแวดล้อม เพื่อเป็นแนวทางในการอนุรักษ์ สงวนรักษาคัมภีร์โบราณต้นฉบับให้คงอยู่ และการนำเทคโนโลยีและอุปกรณ์สมัยใหม่ที่ เทคโนโลยีวิธีที่ทันสมัยมาใช้ในปฏิบัติการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพ จะช่วยยืดอายุการใช้งานและคงสภาพต้นฉบับให้อยู่คงทนถาวร รวมทั้งมีการเพิ่มพูนความรู้ด้านการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพ โดยการส่งเสริมให้บุคลากรได้รับการฝึกอบรมเทคนิคสมัยใหม่ด้านการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพ เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานในการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณต้นฉบับ และพบว่าการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล สอดคล้องกับงานวิจัยของ Mohamed sager (2014) การดำเนินการจัดเก็บข้อมูลดิจิทัลจะเป็นแนวทางในการรักษาเนื้อหาในคัมภีร์โบราณให้ยืนยาวต่อไปในอนาคต และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Devika & Vijayakumar (2016) พบว่าคัมภีร์โบราณต้นฉบับมีปัจจัยการเสื่อมสภาพเนื่องจากปัจจัยต่าง ๆ อาจจะไม่สามารถจัดเก็บรักษาไว้ได้ตลอดไป จึงมีความจำเป็นทำการวิจัยเพื่อการรักษาคัมภีร์โบราณให้คงอยู่ โดยการเก็บรักษาของต้นฉบับที่ผ่านการแปลงคัมภีร์โบราณให้อยู่ในรูปแบบดิจิทัลเป็นหนึ่งในวิธีการที่มีประสิทธิภาพ และส่วนประกอบด้านการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณดิจิทัลสอดคล้องกับรูปแบบการจัดการวงจรชีวิตดิจิทัลของ The Digital Curation Centre (2005) และ National Library of New Zealand (2009)

ระดับหน่วยงาน องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงานเป็นหน่วยงานสังกัดสถาบันอุดมศึกษา ส่วนมากมีความพร้อมด้านการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและดิจิทัล กระบวนการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ จึงมีกระบวนการ

เช่นเดียวกันกับองค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงาน โดยมีการกำหนดนโยบายและการวางแผนการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัล มีการกำหนดหลักเกณฑ์วิธีการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลเป็นมาตรฐานที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีเครื่องมืออุปกรณ์ สถานที่จัดเก็บคัมภีร์โบราณทางกายภาพที่เหมาะสมและเพียงพอ มีเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาคัดเลือกคัมภีร์โบราณสำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษา และมีเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ในการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ

ระดับท้องถิ่น กระบวนการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับท้องถิ่น มีข้อจำกัดด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยี จำเป็นต้องมีการอบรมและถ่ายทอดความรู้ด้านการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพตามหลักวิชาการ ให้อุคลากรสามารถทำการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณในเบื้องต้นได้ มีความร่วมมือกับองค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงานและระดับชาติในการช่วยเหลือสนับสนุนด้านการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ เช่น ช่วยเหลือสนับสนุนการจัดสถานที่จัดเก็บคัมภีร์โบราณทางกายภาพที่เหมาะสมมีมาตรฐานตามหลักวิชาการ ได้แก่ การจัดสถานที่จัดเก็บ จัดการสภาพแวดล้อม การควบคุมอุณหภูมิ ความชื้น แสงสว่าง ขจัดฝุ่นละอองการลดภาวะภายในสถานที่จัดเก็บ และป้องกันอันตรายจากสัตว์และแมลงต่าง ๆ ที่ทำลายคัมภีร์โบราณ และได้รับสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ เทคโนโลยีด้านการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ และนำเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาคัดเลือกคัมภีร์โบราณสำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษาขององค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงานและระดับชาติมาใช้เป็นแนวทาง โดยการพิจารณาคัดเลือกจากคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณ ระดับอายุ ความเก่า ระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญเสียชีวิตและการสูญหาย และมีประโยชน์ในการนำไปใช้ด้านการศึกษา การวิจัยและพัฒนาต่อยอดเป็นองค์ความรู้

3. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัยนี้ประกอบด้วยข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาองค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

จากผลการวิจัยนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาองค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย 3 ระดับ ได้แก่ ระดับชาติ ระดับหน่วยงาน

และระดับท้องถิ่น จำแนกได้เป็น 2 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการบริหารองค์กร โดยมุ่งเน้นด้านนโยบาย การพัฒนาภาวะผู้นำ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ การสร้างด้านเครือข่ายและความร่วมมือ และการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณ โดยให้องค์กรจัดการคัมภีร์โบราณในแต่ละระดับสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ การจัดโครงสร้างสารสนเทศ การจัดเก็บและค้นคืน การปริวรรตโบราณ การบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณ และการสงวนรักษาและการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ ซึ่งมีรายละเอียดข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

3.1.1 ด้านการบริหารองค์กร ข้อเสนอแนะในการพัฒนาองค์กรจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย 3 ระดับ ได้แก่ ระดับชาติ ระดับหน่วยงานและระดับท้องถิ่นเป็นข้อเสนอแนะในด้านนโยบาย การพัฒนาภาวะผู้นำ ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ การสร้างด้านเครือข่ายและความร่วมมือ และการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มีรายละเอียดแต่ละระดับดังนี้

1) องค์กรจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติ

(1) ควรกำหนดด้านการจัดการคัมภีร์โบราณเป็นนโยบายหรือแผนงานระดับชาติ โดยการกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย แผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับภารกิจหน้าที่การจัดการคัมภีร์โบราณของชาติ

(2) ควรเป็นหน่วยงานหลักในการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือกับองค์กรจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงาน ระดับท้องถิ่น เพื่อร่วมมือกันดำเนินงานการจัดการคัมภีร์โบราณในทุกมิติ เช่น การสร้างมาตรฐานการจัดการคัมภีร์โบราณ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือสำหรับการเชื่อมโยงฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณระหว่างองค์กรจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยด้วยกัน เพื่อประโยชน์ในการแลกเปลี่ยน การใช้ข้อมูลร่วมกันและการให้บริการ

2) องค์กรจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงาน

(1) ควรจัดตั้งเป็นหน่วยงาน สถาบัน ศูนย์ หรือจัดตั้งเป็นโครงการขึ้นมา โดยเฉพาะสำหรับการจัดการคัมภีร์โบราณโดยตรง หรือหน่วยงานที่มีภารกิจด้านการจัดการคัมภีร์โบราณเป็นภารกิจด้านหนึ่งของหน่วยงาน

(2) ควรจัดตั้งเป็นหน่วยงานภายในที่ชัดเจนอยู่ภายใต้โครงสร้างขององค์กร หรือมีการแบ่งโครงสร้างองค์กรเป็นกลุ่มงานหลักด้านคัมภีร์โบราณและกลุ่มงานย่อยเพื่อมีหน้าที่รับผิดชอบตามภารกิจงานด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ และควรมีการแบ่ง โครงสร้างองค์กรกลุ่มงานสายสนับสนุนภารกิจด้านการจัดการคัมภีร์โบราณที่ชัดเจน

3) องค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับท้องถิ่น

(1) ควรมีการพัฒนาคัมภีร์ไบเบิลเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยว ด้านมรดกภูมิปัญญาของท้องถิ่นและของชาติ ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนในท้องถิ่นชุมชนได้รู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ไบเบิลและรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของคัมภีร์ไบเบิล ให้ความร่วมมือ และช่วยเหลือการดำเนินงานกิจการด้านคัมภีร์ไบเบิล

3.1.1 ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ข้อเสนอแนะในการพัฒนากระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิล ให้องค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติ ระดับหน่วยงานและระดับท้องถิ่น สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ มีรายละเอียดแต่ละระดับ ดังนี้

1) องค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติ

(1) ควรกำหนดด้านกระบวนการการคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพและทางดิจิทัลให้เป็นนโยบายและกำหนดเป็นแผนงานระดับชาติ ประกอบด้วย กระบวนการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์ไบเบิล การจัดโครงสร้างสารสนเทศ การจัดเก็บและค้นคืน การปริวรรตไบเบิล การบริการและเผยแพร่คัมภีร์ไบเบิล และการสงวนรักษาและการอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิล

(2) ควรเป็นหน่วยงานหลักของชาติในการสร้างมาตรฐานในกระบวนการการคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพและทางดิจิทัลสำหรับเป็นแนวทางให้องค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลนำไปใช้ เช่น มาตรฐานหลักเกณฑ์การประเมินและคัดเลือกคัมภีร์ไบเบิล หลักเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการพัฒนาคัมภีร์ไบเบิลดิจิทัล มาตรฐานกลางการลงรายการคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพและทางดิจิทัลของประเทศไทย การจัดหมวดหมู่เนื้อหาคัมภีร์ไบเบิลของประเทศไทย มาตรฐานวิธีการปริวรรตไบเบิล มาตรฐานการเชื่อมโยงให้บริการข้อมูลร่วมกัน เป็นต้น

2) องค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับหน่วยงาน

(1) ควรมีการวางแผนและกำหนดนโยบายด้านด้านกระบวนการการคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพและทางดิจิทัลให้ครอบคลุมภูมิภาคและท้องถิ่นที่หน่วยงานได้ตั้งอยู่ เช่น ด้านการสำรวจ จำเป็นต้องมีการวางแผนและกำหนดนโยบายด้านการสำรวจคัมภีร์ไบเบิลที่ชัดเจน ในภูมิภาคและท้องถิ่นที่หน่วยงานตั้งอยู่ กำหนดเป็นแผนงานหรือจัดทำโครงการสำรวจระยะสั้นและระยะยาว

(2) ควรนำกระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลทางกายภาพมาใช้ดำเนินงานตามกระบวนการตั้งแต่การกระบวนการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์ไบเบิล การจัดโครงสร้างสารสนเทศ การจัดเก็บและค้นคืน การปริวรรตไบเบิล การบริการและเผยแพร่คัมภีร์ไบเบิล และการสงวนรักษา

และการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณ เพื่อช่วยจัดเก็บ อนุรักษ์และป้องกันการสูญเสียนของคัมภีร์โบราณที่เป็น ภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมของชาติให้คงอยู่สำหรับคนรุ่นหลังต่อไปในอนาคต

(3) ควรนำด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณทางดิจิทัลมาใช้ดำเนินงาน การจัดการคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล เพื่อการเผยแพร่และให้บริการสมัยใหม่และการอนุรักษ์คัมภีร์ โบราณทางกายภาพหรือต้นฉบับ จากการใช้คัมภีร์โบราณดิจิทัลแทนต้นฉบับจริง

3) องค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับท้องถิ่น

(1) ความร่วมมือและความช่วยเหลือจากองค์การการจัดการคัมภีร์โบราณ ระดับหน่วยงานและระดับชาติสำหรับการให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนในกระบวนการจัดการ คัมภีร์โบราณ

(2) ควรมีการเรียนการสอนและการฝึกอบรมด้านการอ่านเขียนเนื้อหา อักษรโบราณในคัมภีร์โบราณให้กับเยาวชนในท้องถิ่นชุมชน เพื่อให้สามารถปริวรรต ถ่ายถอดและ แปลเนื้อหาคัมภีร์โบราณขององค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นหัวใจของการ ดำเนินงานวิเคราะห์หมวดหมู่ การลงรายการ และการปริวรรตของกระบวนการจัดการคัมภีร์ โบราณ

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการศึกษาด้านเอกสารโบราณ ประเภทอื่น ๆ เพิ่มเติม ได้แก่ จารึก สมุดไทย สมุดข่อย และอื่น ๆ รวมไปถึงการศึกษาด้านมรดกภูมิปัญญาของท้องถิ่นและของชาติ ประเภทอื่น ในหน่วยงานหรือองค์กรด้านการจัดการมรดกทางวัฒนธรรมที่สามารถพัฒนาต่อยอด เป็นภูมิปัญญาของชาติเพื่อส่งเสริมทุนทางวัฒนธรรมของชาติ

3.2.3 ควรนำรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยที่ได้จากการศึกษาวิจัย ในครั้งนี้ไปศึกษาและพัฒนาเพิ่มเติมสำหรับองค์กรที่อยู่ในลักษณะของหน่วยงานที่มีการจัดการ มรดกทางวัฒนธรรม เพื่อให้เป็นแนวทางในการพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมในองค์กรประเภทนั้นๆ ต่อไป

3.2.2 ควรมีการศึกษาเฉพาะในส่วนของกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณทางกายภาพ และทางดิจิทัลเพิ่มเติม เพื่อพัฒนาเป็นมาตรฐานการจัดการคัมภีร์โบราณด้านต่าง ๆ ของประเทศไทย เช่น มาตรฐานการเชื่อมโยงข้อมูล มาตรฐานการจัดหมวดหมู่ มาตรฐานการปริวรรต มาตรฐาน การลงรายการคัมภีร์โบราณของประเทศไทย เป็นต้น

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สืบช่วยธรรมมาภิบาล

บรรณานุกรม

- กชพร ศรีพรรณ. (2557). CMUL Digital Heritage Collection: จากเอกสารมรดกสู่สารสนเทศดิจิทัล. *PULINET Journal*, 1(2 May-August), 21-28.
- กรรณิรมย์ จารุสวัสดิ์. (2552). การจัดการหนังสือหายากในห้องสมุดมหาวิทยาลัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- กฤษณพร สวานแสน. (2548). *อักษรขอม/ใบลาน/การศึกษาเปรียบเทียบ*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ก่องแก้ว วีระประจักษ์. (2556). *13411 ทรัพยากรสารสนเทศลักษณะพิเศษ*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2545). *สารนิเทศจากคัมภีร์ใบลานสมัยอยุธยา*. กรุงเทพฯ: กรมศิลปากร.
- ก่องแก้ว วีระประจักษ์ และนิยะดา ทาสุนธุ์. (2541). *เอกสารโบราณ*. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดแห่งชาติ.
- กุลพันธ์ดา จันทรโพธิ์ศรี. (ม.ป.ป.). การอนุรักษ์เอกสารประเภทใบลาน (The conservation of Palm-leaf manuscript). สืบค้นวันที่ 10 มีนาคม 2556, จาก http://www.lib.ubu.ac.th/localinformation/file/bilan_conserv.pdf.
- เกษียร มะปะโม. (ม.ป.ป.). *การอนุรักษ์เอกสารโบราณ*. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดแห่งชาติ.
- โครงการอนุรักษ์ใบลานในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. (ม.ป.ป.). สืบค้นวันที่ 10 มีนาคม 2556, จาก <http://msu.ac.th/BL/bailan/PAG2.ASP>.
- _____. (2548). *คู่มือปฏิบัติงานเกี่ยวกับเอกสารโบราณ*. กรุงเทพฯ: กลุ่มหนังสือตัวเขียน และจารึก สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร.
- _____. (2546). *คู่มือปฏิบัติงานของกลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก*. กรุงเทพฯ: กลุ่มหนังสือตัวเขียน และจารึก สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร.
- ไข่มุก ทวารดี. (ม.ป.ป.). การสำรวจสถานภาพแหล่งข้อมูลสมุดไทยภาคใต้: กรณีศึกษาจังหวัดพัทลุง และสงขลา. *วารสารสงขลานครินทร์ ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*. 13(3), 479-488.
- จรัส พยัคฆราชศักดิ์. (2534). *อีสาน 1 ศาสนาและวรรณกรรมนิยมในท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- เจษฎา อินคำ. (2555). *การจัดการมรดกทางวัฒนธรรมประเภทข้อมูลเอกสารโบราณและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลเอกสารโบราณ*. เชียงใหม่: ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

- เฉลิมพล คำเชื้อ. (2554). ศึกษาวิเคราะห์รูปพเจตพลีที่ปรากฏในคัมภีร์ไบลาน *กรณีศึกษาคัมภีร์
เปตพลี ฉบับวัดหลวงราชสีนฐาน*. (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- ณรงค์ศักดิ์ ราวรินทร์. (2553). *ระบบการจัดการคัมภีร์ไบลานวัดมหาชัย อำเภอเมือง จังหวัด มหาสารคาม*.
(วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- _____. (2554). *เอกสารโบราณ: การอนุรักษ์เพื่อใช้ประโยชน์และ เอกสารสำคัญเอกลักษณ์
ทางภาษาและการฟื้นฟูภูมิปัญญาท้องถิ่น*. มหาสารคาม: โครงการอนุรักษ์ไบลาน
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- ดอกรัก พักศรี. (2556). *คู่มือการปฏิบัติงานประจำฐานข้อมูลเอกสาร โบราณภูมิภาคตะวันตก
ในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มนุษยวิทยาสิรินธร (องค์กรมหาชน).
- _____. (2558). *เอกสารโบราณในฐานะมรดกทางวัฒนธรรม*. สืบค้นวันที่ 20 มกราคม 2559, จาก
[http://www.sac.o.r.th/databases/inscriptions/uploads/file/%E0%B9%80%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%82%E0%B8%9A%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%93%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%90%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%B0%E0%B8%A1%E0%B8%A3%E0%B8%94%E0%B8%81%E0%B8%97%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%92%E0%B8%99%E0%B8%98%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A1%20web\(1\).pdf](http://www.sac.o.r.th/databases/inscriptions/uploads/file/%E0%B9%80%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B9%82%E0%B8%9A%E0%B8%A3%E0%B8%B2%E0%B8%93%E0%B9%83%E0%B8%99%E0%B8%90%E0%B8%B2%E0%B8%99%E0%B8%B0%E0%B8%A1%E0%B8%A3%E0%B8%94%E0%B8%81%E0%B8%97%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B8%A7%E0%B8%B1%E0%B8%92%E0%B8%99%E0%B8%98%E0%B8%A3%E0%B8%A3%E0%B8%A1%20web(1).pdf)
- ดิเรก อินจันทร์. (2555). *คุณค่าของข้อมูลเอกสาร โบราณและการจัดการข้อมูลเอกสาร โบราณ*. เชียงใหม่:
ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- ตุลาภรณ์ แสนปรน. (2555). *การศึกษาวรรณกรรมตำนานจากคัมภีร์ไบลานล้านนา ชุมชนวัดพิชัย
หมู่ 1 ตำบลพิชัย*. ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2540). *หลักการจัดการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- ธนิช เลิศชาญฤทธ์. (2550). *การจัดการทรัพยากรวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยา-สิรินธร
(องค์กรมหาชน).
- นฤมล ปิยวิทย์. (2544). *การศึกษาภาษาวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในคัมภีร์ไบลานเรื่องปฐมมูลี*.
นครราชสีมา: สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- น้ำทิพย์ วิภาวิน. (2559). การศึกษาค้นคว้าอิสระด้านการจัดการทรัพยากรสารสนเทศ. ใน *ประมวลสาระ
ชุดวิชาการศึกษาค้นคว้าอิสระ* (หน่วยที่ 3, น. 3-42). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- นิยะดา ทาสุนธุ์ และก่องแก้ว วีระประจักษ์. (2522). *วิธีอนุรักษ์ พระบฏ กระดาษ หนังสือสมุดไทย หนังสือโบราณ และแผนที่*. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดแห่งชาติ.
- นิตาชล จ่านงศรี. (2552). *การพัฒนาเค้าร่างเมทาตาสำหรับการจัดการเอกสารโบราณที่อยู่ในรูปดิจิทัล*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2546). *การจัดการสมัยใหม่* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: เซ็นทรัลเอ็กซ์เชลส.
- บัวไข เฟื่องพระจันทร์. (2551). *การฟื้นฟูคัมภีร์โบราณในยุคจินตนาการใหม่สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว*. (วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- บานเย็น ภัทรเกียรติเจริญ. (2556). *การวิเคราะห์และจัดระบบความรู้ที่อยู่ในเอกสารโบราณ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- บุญเลิศ เสนานนท์. (2559). *คู่มือการลงทะเบียนบัญชีคัมภีร์โบราณและหนังสือสมุดไทย*. กรุงเทพฯ: สมาคมอนุรักษ์เอกสารโบราณ.
- ปทีป เมธาคณวุฒิ. (2544). *เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถาบันอุดมศึกษา*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พยอม วงศ์สารศรี. (2542). *องค์การและการจัดการ* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สภา.
- พิมพ์พรรณ ไพบูลย์หวังเจริญ. (2552). หอสมุดวชิรญาณกับการรวบรวมต้นฉบับตัวเขียน *วารสารศิลปากร*, 52(5): 58 – 73.
- พิษณุ เข้มพิลา และกฤษฎา ศรีธรรมมา. (2550). *การศึกษาลวดลายผ้าห่อคัมภีร์โบราณ*. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พิสิฏฐ์ โคตรสุโพธิ์. (2559). *กระบวนการอนุรักษ์เอกสารโบราณล้านนา: การสำรวจ การจัดทำหมวดหมู่ และการอนุรักษ์*. เชียงใหม่: สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- _____. (2559). *การสืบค้นและการอนุรักษ์พระธรรมคัมภีร์นครน่าน สมัยเจ้าอนันตวรฤทธิเดช ปี พ.ศ. 2557*. น่าน: วิทยาลัยสงฆ์นครน่าน.
- มยุรี อนุমানราชชน. (2547). *นโยบายสาธารณะแนวคิด กระบวนการและการวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: คณิตการพิมพ์.
- มหาวิทยาลัยมหาสารคามโครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. (2547). *โครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ*. สืบค้นวันที่ 10 มีนาคม 2556, จาก <http://www.bl.msu.ac.th/bailan/ubon/ข้อมูล%20โครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ%2021%2> .

- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาชิราช. (2554). *การจัดการและการพัฒนาสมรรถนะบุคลากร. ในประมวลสาระชุดวิชาการจัดการขั้นสูงสำหรับองค์การสารสนเทศ หน่วยที่ 1-8.* นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาชิราช.
- มาลี ไชยเสนา. (2542). *การจัดเก็บและค้นคืนสารนิเทศ.* อุบลราชธานี: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2548). *ได้พัฒนารูปแบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- วรรณวิทย์ เหลืองประภัสร์. (2547). *คัมภีร์ไบเบิล/สตราอิกธรรมกำเนิด.* กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วลีรัตน์ มั่นทุราษ. (2555). *วัฒนธรรมไบเบิล.* (วิทยานิพนธ์ปรัชญาคณะศึกษาศาสตร์ ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- วิชัย กุลษาบาล. (2543). *การศึกษาเชิงวิเคราะห์คัมภีร์ไบเบิลในชลบุรี.* ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา
- วิตรี ประชาณุกุล. (2556). *การศึกษาคัมภีร์ไบเบิลสู่การออกแบบสถานลานธรรม.* (วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศิลปากร, กรุงเทพฯ.
- วีรภัทร ภัทรกุล. (2549). *การพัฒนารูปแบบการวางแผนทรัพยากรบุคคลของมหาวิทยาลัยราชภัฏ.* (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรคุณวุฒิปบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคณะ. (2540). *การบริหารเชิงกลยุทธ์และกรณีศึกษา.* กรุงเทพฯ : พัฒนาศึกษา
- สมคิด บางโม. (2545). *องค์การและการจัดการ.* กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- _____. (2558). *องค์การและการจัดการ (พิมพ์ครั้งที่ 6).* กรุงเทพฯ: วิทยพัฒน์.
- สมชัย พักสุวรรณ. (2544). *บรรณนิทัศน์เอกสาร โบราณ.* นครราชสีมา: สถาบันราชภัฏนครราชสีมา.
- สมชาย นิลอาธิ. (2544). *โลกทัศน์จากคัมภีร์ไบเบิล: คติชนและวิถีชีวิต เอกสารประกอบการประชุมทางวิชาการ, การสำรวจสถานภาพองค์ความรู้จากคัมภีร์ไบเบิลภาคตะวันออกเฉียงเหนือประเทศไทย.* มหาสารคาม: โครงการอนุรักษ์ไบเบิลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- สมชาย ลำควน. (2554). *วัฒนธรรมไบเบิล.* มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมพงษ์ เกษมสิน. (2526). *การบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 7).* กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- สมัย วรรณอุตร. (2551). *มิติทางวัฒนธรรมจากคัมภีร์ไบเบิลภาคอีสาน ศึกษากรณีจังหวัดมหาสารคาม.* มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมาคมอนุรักษ์เอกสาร โบราณ. (2559). *ฐานข้อมูล TEL : การจัดทำฐานข้อมูลตามมาตรฐานสากลในงานสัมมนาวิชาการ เรื่อง เอกสาร โบราณ ในโลกยุคปัจจุบัน : งานด้านการอนุรักษ์และความท้าทายในเชิงเทคนิค วันที่ 14-15 กรกฎาคม 2559 ณ หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยศิลปากร*

- สมาน ริงสิโยกฤษฎ์. (2541). *ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการบริหารบุคคล*. กรุงเทพฯ: สวัสดิการสำนักงาน ก.พ. สวาท เหล่าอูด และสุรสิทธิ์ ไทรัตน์. (ม.ป.ป.). การลงทะเบียนและทำบัตรรายการหนังสือโบราณ. *วารสารห้องสมุด*, 56(1), 22-32.
- สำนักฝรั่งเศสแห่งปลายบูรพทิศ. (2556). *Lanna Manuscripts – คัมภีร์ล้านนา*. สืบค้นวันที่ 3 เมษายน 2559, จาก http://www.efeo.fr/lanna_manuscripts/node/50
- สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ. (2550). *คู่มือการจัดเก็บเอกสารจดหมายเหตุของสำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ*. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.
- _____. (2551). *คู่มือการจัดเก็บเอกสารจดหมายเหตุ: การทำสำเนาภาพถ่าย โดยการแปลงรูปแบบข้อมูลเข้าสู่ระบบดิจิทัล*. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.
- สำนักหอสมุดแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *การอนุรักษ์เอกสารโบราณ*. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดแห่งชาติ.
- _____. (2556). *คัมภีร์โบราณฉบับหลวงในสมัยรัตนโกสินทร์*. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดแห่งชาติ
- _____. (2552). *คู่มือสำรวจ จัดกา รวบรวมทรัพยากรสารสนเทศ เอกสารโบราณ*. กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดแห่งชาติ.
- ลินินาญ สมบูรณ์อ่อนก. (2555). การดิจิทัลเอกสารโบราณของสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กรณีศึกษาคัมภีร์โบราณ. *วารสารห้องสมุด*, 56(1), 22-32.
- สุรสิทธิ์ ไทรัตน์. (2556). *คัมภีร์โบราณในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: มหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย.
- อธิปัตย์ คลี่สุนทร. (2547). *ยุทธศาสตร์การบริหารยุคโลกาภิวัตน์*. สืบค้นวันที่ 3 เมษายน 2559, จาก http://www.moe.go.th/main2/article/article_atipat/cyber_manage.htm.
- อนาโตล เป็ลติเยร์ และสุพิน ฤทธิ์เพ็ญ. (2555). *การจัดการมรดกทางวัฒนธรรมประเภทข้อมูลเอกสารโบราณและการใช้ประโยชน์จากข้อมูลเอกสารโบราณ*. เชียงใหม่: ศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรม สถาบันภาษา ศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- อนุสรณ์ กิตติวณ โฉ. (2556). *ความเชื่อและคตินิยมที่ปรากฏในคัมภีร์อานิสงส์ปีใหม่ล้านนา (วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์มหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์)*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- อภิวันท์ พันธุ์สุข. (2551). *การเปลี่ยนแปลงฐานะและบทบาทภาษาล้านนา*. (วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- อมรลักษณ์ ตระการพันธุ์. (2555). *เมทาตาตาด้านแบบสำหรับเอกสารโบราณ โครงการ Digitisation Initiative for Traditional Manuscripts of Northern Thailand*. เชียงใหม่: สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรุณรัตน์ วิเชียรเขียว. (2556). คัมภีร์โบราณล้านนา. *วารสารราชบัณฑิตยสถาน*, 38(2), 105-132.

- อาพัทธ์ เตียวตระกูล. (2548). *การวิเคราะห์สัมฤทธิ์ผลของการบริหารองค์การกีฬาของมหาวิทยาลัยของรัฐและเอกชนในกรุงเทพมหานคร*. (วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- อุทุมพร จามรมาน. (2541). โม่เคิล. *วารสารวิชาการ*, 1(2), 22-26.
- Abhakorn, Rujaya. (1996). "Lu Rediscovered" In Phaasaa lae phaasaasart. *Journal of language and linguistics*.
- Alahakoon, C.N.K. (n.d.). Development of policies for access, management and preservation of the Palm-leaf manuscript collection of the University of Peradeniya library Sri Lanka. *Journal of Librarianship & Information Management* 1(1), 42-58.
- Bass, Bernard M. & Avolio, Bruce J. (1994). *Improving Organizational Effectiveness Through Transformational Leadership*. Thousand Oaks, Calif: Sage.
- Bridges, F. J., & Roquemore, L. L. (2004). *Management for athletic/ sport administration: Theory and practice* (4th ed.). Decatur, Georgia: ESM Book. Corrado, E. M., & Moulaison
- Dessler, G. (1998). *Management*. New Jersey: Prentice Hall.
- The Digital Curation Centre. (2005). *DCC Curation Lifecycle Model*. Retrieved from <http://www.dcc.ac.uk/resources/curation-lifecycle-model>.
- Certo, S. C. (2000). *Modern management* (8th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Eisner, E. (1976). Educational connoisseurship and criticism: Their form and functions in education evaluation. *Journal of Aesthetic Education*, 39(2), 192-193.
- Good, C. V. (1973). *Dictionary of education*. New York: McGraw Hill.
- Gregory G. Dess & Alex Miller. (1993). *A Strategic Management*. New York McGraw-Hill.
- Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2005). *Educational Administration Theory-Research-practice*. (7th ed). Boston: McGraw-Hill, Inc.
- Hundius, H. & Wharton, D. (2007). Digital Library of Lao Manuscripts. *Journal of Lao Studies*. 2(2), 67-74.
- Keeves, P. J. (1988). *Educational research, methodology and measurement: An international handbook*. Oxford: Pergamum Press.
- Martin, R. A. & Olson, C. (2005). *The Collection of Palm-leaf Manuscripts at Northern Illinois University Libraries*. Retrieved from https://www.cyberdriveillinois.com/publications/pdf_publications/lda104.pdf

- Mohamed Sageer, T. K. (2014). Palm Leaves Manuscripts in Kerala and its Preservation: Factors necessitating digital archiving. *International Journal of Scientific and Research Publications (IJSRP)* 4(2 February).
- National Library of New Zealand. (2009). *Getting Started with Digitization*. Retrieved from <http://www.digitalnz.org/make-it-digital/getting-started-with-digitisation>.
- National Mission for Manuscripts. *National Mission for Manuscripts*. (2005). Retrieved June 24, 2014, from <http://www.namami.org>
- Samuel C. Certo & Paul Peter. *Strategic Management: A Focus on Process*. New York: McGraw- Hill
- Schermerhorn, J. R. (1999). *Management* (5th ed.). NJ: John Wiley and Sons.
- S. Devika, s. & Vijayakumar K. (2016). DIGITIZATION OF PALM LEAF MANUSCRIPTS IN TAMIL NADU (INDIA): A STUDY. *Journal of Library Science and Research (JLSR)* 2(1 January), 1-10.
- Samual, S. C., & Trevis, C. S. (2006). *Modern management: International edition* (10th ed.). USA: Pearson.
- Stoner, James A.F., & Charles Wankel, (1986). *Management* (3 rd ed.). New Jersey: Prentice-Hall International, Inc.
- UNESCO. (2004). *Memory of the world registers*. Retrieved June 24, 2014, from <http://www.unesco.org/webworld/mdm/regi>.
- Willer, D. (1986). *Scientific sociology: Theory and method*. New Jersey: Prentice-Hall.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาเครื่องมือวิจัย

ที่ ศษ 0522.15(1)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
 ตำบลบางพลู อำเภอปากเกร็ด
 จังหวัดนนทบุรี 11120

กันยายน 2557

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิยื่นต้นพิจารณาเรื่องมีผลการวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ศิมพรวิภา โปรมลสิทธิ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย - โครงการคุณวุฒิพิเศษ จำนวน 1 ชุด

- แบบสัมภาษณ์ จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายประสิทธิ์ชัย เติร์ตคนเดหกลาศ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์) สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้รับอนุมัติให้ทำคุณวุฒิพิเศษ เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิศาสตราจารย์ ดร. น้ำทิพย์ วิภาวิน อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาคุณวุฒิพิเศษหลัก รองศาสตราจารย์ ดร. จุฬารัตน์ นามสกุล ตรีวณิชวงศ์ อาจารย์ประจำภาควิชานิเทศศาสตร์และสาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ราชันย์ นิสวรธมาภา อาจารย์ประจำสาขาภาษาและวรรณกรรม ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาคณะคุณวุฒิพิเศษร่วม

การจัดทำคุณวุฒิพิเศษเรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้จัดทำเรื่องเมื่อที่จะเก็บรวบรวมข้อมูลและได้รับความเห็นชอบเบื้องต้นจากอาจารย์ที่ปรึกษาคณะคุณวุฒิพิเศษแล้ว แต่เพื่อให้เรื่องเมื่อที่จัดทำนั้นมีการตรวจสอบคุณภาพให้ด้านความครอบคลุมเนื้อหา การใช้ภาษา และสอดคล้องกับกระบวนการวิจัย สาขาวิชาศิลปศาสตร์ จึงได้ขอความอนุเคราะห์จากท่านผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านสารวิจัย ได้โปรดพิจารณาตรวจสอบคุณภาพและให้ความคิดเห็นเพื่อการปรับปรุงเรื่องมีผลการวิจัยของนักศึกษาดังกล่าวด้วย สำหรับรายละเอียดอื่นๆ นักศึกษาจะนำเรียนด้วยตนเอง และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. น้ำทิพย์ วิภาวิน)

ภาคผนวก ข

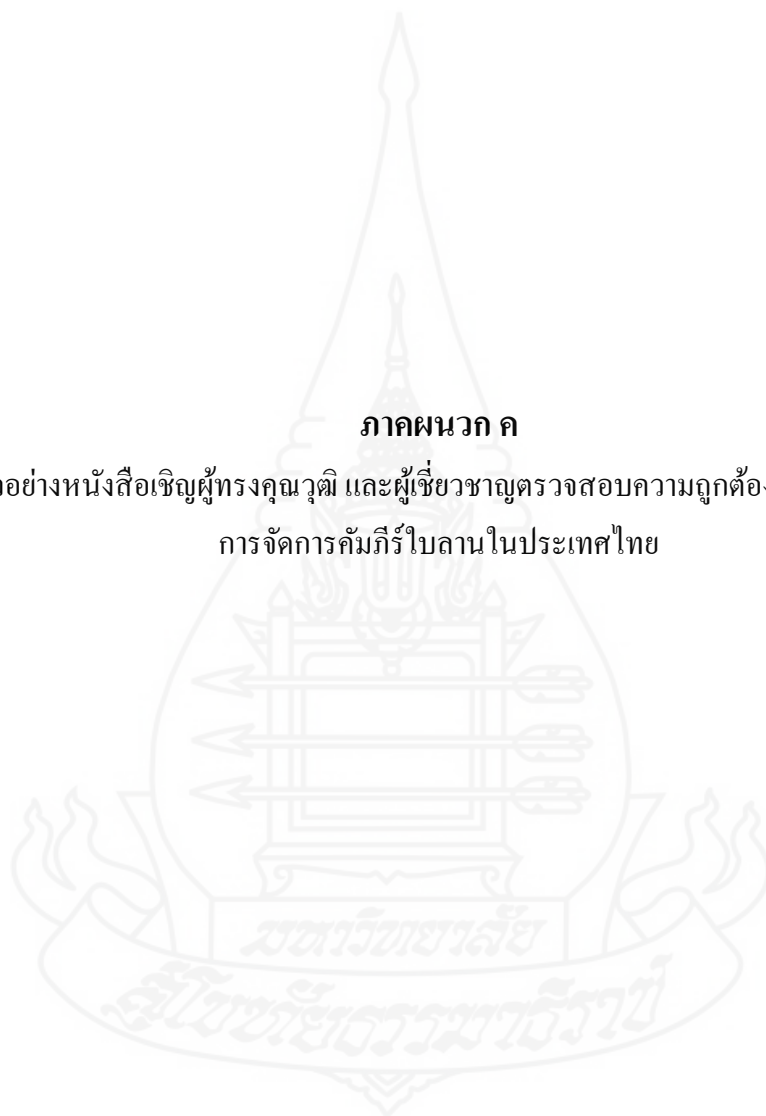
ตัวอย่างหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

ภาคผนวก ก

ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องร่างรูปแบบ
การจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทย

ที่ ศษ (ท) 0522.15/ว 4

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์
ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

6 มิถุนายน 2559

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน คุณวิวัฒนา ชูชื่น

สิ่งที่ส่งมาด้วย กำหนดการการจัดกิจกรรม

ด้วยนายประสิทธิ์ชัย เตศิริคนเคทกลาง นักศึกษาศึกษาหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต แผนกวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์ กำหนดประชุมสนทนากลุ่ม เรื่อง รูปแบบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลสถานของประเทศไทย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเพื่อการพัฒนา รูปแบบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลสถานในประเทศไทย ในวันที่พฤหัสบดี 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 เวลา 13.30 – 16.30 น ณ หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยศิลปากร (วังท่าพระ) กรุงเทพมหานคร

จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการประชุมสนทนากลุ่ม รูปแบบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลสถานของประเทศไทย : ศึกษาคัมภีร์ไบเบิลที่ได้จากผลการวิจัย ในวันที่พฤหัสบดี 14 กรกฎาคม พ.ศ. 2559 เวลา 13.30 – 16.30 น ณ หอประชุมใหญ่ มหาวิทยาลัยศิลปากร (วังท่าพระ) กรุงเทพมหานคร

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร. นัยทิพย์ วิลาเวีน)

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์

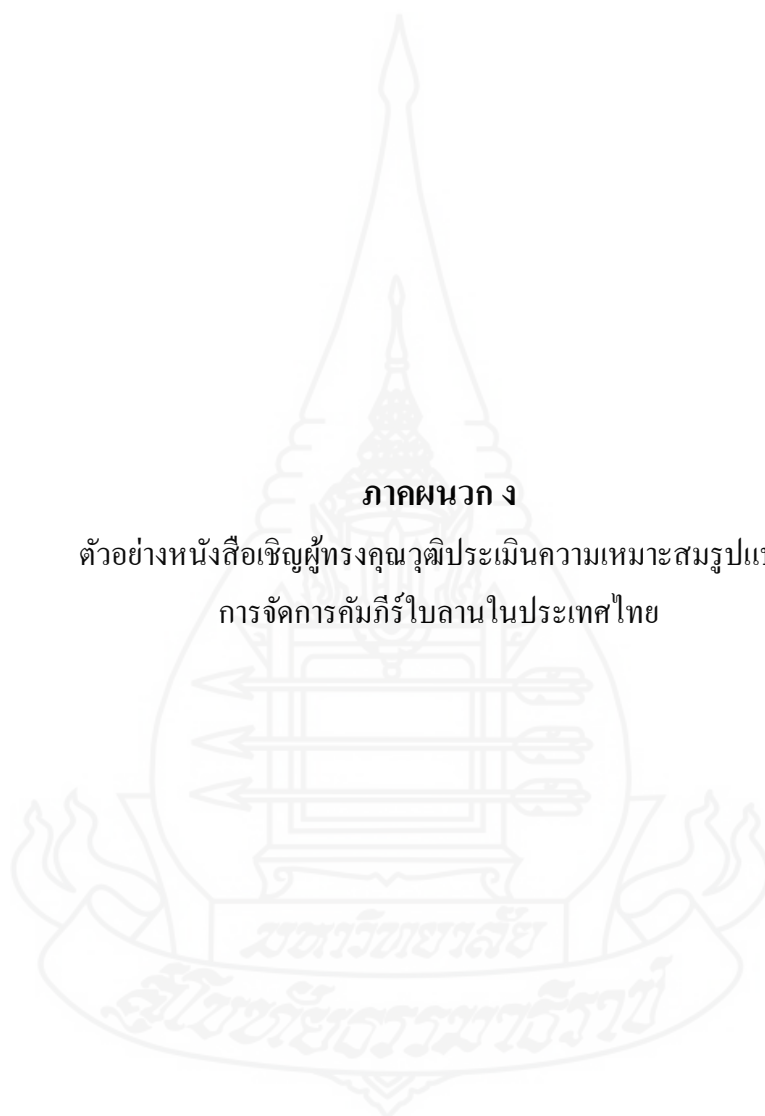
โทรศัพท์ 0-2504-8515-7

โทรสาร 0-2503-3564

ภาคผนวก ง

ตัวอย่างหนังสือเชิญผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมรูปแบบ
การจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

ที่ ศษ 0522.15(1)

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์
ตำบลบางพลู อำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี 11120

ตุลาคม 2559

เรื่อง ขอเรียนเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ
เรียน รองศาสตราจารย์วิภา วิสเทัญ

สิ่งที่ส่งมาด้วย - แบบประเมินความเหมาะสมรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย จำนวน 1 ชุด

ด้วย นายประสิทธิ์ชัย เตศิริคนเดทกลาง นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา (สาขาสานเทศศาสตร) สาขาวิชาศิลปศาสตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์ ได้รับอนุมัติให้ทำคุษฎีนิพนธ์ เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย โดยมีคัมภีร์รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ วิภาจิน อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาสานเทศศาสตร สาขาวิชาศิลปศาสตร มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมศาสตร์ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาคุษฎีนิพนธ์หลัก รองศาสตราจารย์ ดร. จุฬารัตน์ นามสกุล ครอบงวมวงศ์ อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปศาสตรและสาขาสานเทศศาสตร คณะมนุษยศาสตร มหาวิทยาลัยเกษรศาสตร และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ราชันย์ นิสวรรณาภา อาจารย์ประจำสาขาภาษาและวรรณกรรม ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตรและสังคมศาสตร มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาคุษฎีนิพนธ์ร่วม

การจัดทำคุษฎีนิพนธ์เรื่องดังกล่าว นักศึกษาได้พัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยเสร็จเรียบร้อยแล้ว จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่าน ได้ยื่นอันรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย โดยการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยในแบบประเมินความเหมาะสม ซึ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านเป็นอย่างดี จึงขอขอบคุษฎีมา ณ โอกาสนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.น้ำทิพย์ วิภาจิน)

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

บัณฑิตศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร

โทร. 02-5048515-7

โทรสาร. 02-5033564

ภาคผนวก จ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ หรือผู้ให้ข้อมูล

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิมพ์รำไพ เปรมสมิทธิ์
อาจารย์ประจำภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. ดร. นิศาชล จันทงศรี
อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
3. นายเกษียร มะปะโม
ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาโบราณ กรมศิลปากร

รายนามผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องของรูปแบบ

1. นายดิเรก อินจันทร์
นักวิชาการศึกษา ศูนย์โปลานศึกษา สำนักศิลปและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
2. นายบุญเหลือ บุราณสาร
ที่ปรึกษาสมาคมอนุรักษ์เอกสารโบราณ และอดีตผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาโบราณ กรมศิลปากร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุรสิทธิ์ ไทยรัตน์
อาจารย์ภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และอดีตผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาโบราณ กรมศิลปากร
4. ดร. บรรเจิด ขวลิตรื่องฤทธิ์
นักวิจัยและผู้ประสานงานโครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดพระธรรมกาย
5. นายเดวิด วอตัน
ผู้เชี่ยวชาญการพัฒนาแคมป์กร์โปลานดิจิทัล ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มหาวิทยาลัยพัสซาและหอสมุดแห่งชาติลาว
6. พระครูวิมลสรภักดิ์ พุทธชูชาติ
ผู้อำนวยการสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์โปลานวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่
7. ดร. ประจักษ์ วัฒนานุสิทธิ์
กรรมการคณะกรรมการแห่งชาติว่าด้วยความทรงจำโลกของยูเนสโก กระทรวงศึกษาธิการ และที่ปรึกษาสมาคมอนุรักษ์เอกสารโบราณ

8. ดร.นิสาชล จำนงศรี

อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ สำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

9. นายดอกกรัก พยัคศรี นักวิชาการ

ปฏิบัติงานด้านเอกสารโบราณ ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน)

10. นายวัฒนา ชูชื่น

นักภาษาโบราณ กลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก สำนักหอสมุดแห่งชาติ

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมของรูปแบบ

1. ดร. ม.ร.ว. รุจยา อากาศ

ผู้อำนวยการศูนย์ภูมิภาคโบราณคดีและวิจิตรศิลป์ (สปปา) องค์การรัฐมนตรีศึกษาแห่ง
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (ซีโมไอ)

2. นายพีรพน พิสนุพงศ์

รองปลัดกระทรวงวัฒนธรรม

3. นางสาวพิมพ์พรรณ ไพบูลย์หวังเจริญ

นักอักษรศาสตร์ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านอักษรศาสตร์
(ภาษา เอกสาร และหนังสือ) กรมศิลปากร

4. รองศาสตราจารย์วิณา วิสเพ็ญ

ผู้เชี่ยวชาญ สถาบันวิจัยศิลปะและวัฒนธรรมอีสาน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

5. ดร. สุชาดา ศรีเศรษฐวรกุล

หัวหน้าศูนย์การศึกษาเอกสารโบราณ วัดพระธรรมกาย

6. ศาสตราจารย์ ดร. ฟอลเกอร์ กราบอฟสกี

อาจารย์ประจำวิชาภาษาและวัฒนธรรมไทย (ไทยศึกษา) มหาวิทยาลัยฮัมบูร์ก
ประเทศเยอรมนี

รายนามผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้บริหารหน่วยงานวิจัย

1. นายบุญเลิศ เสนานนท์

หัวหน้ากลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก สำนักหอสมุดแห่งชาติ

2. นางสาววรารักษ์ พัฒนเกียรติพงศ์

ผู้อำนวยการสำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ฌักกิตต์ อินทร์สวรรค์

- ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
4. นายโอภาส อีสโม
ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
  5. นางสาวกนิษฐา กสิณอุบล
ผู้จัดการทั่วไป สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์
  6. ดร. กรวรรณ สังขกร
หัวหน้าศูนย์วิจัยและบริการวิชาการ สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
  7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชานาฏ สิตานุรักษ์
ผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
  8. นายอนุสรณ์ กะณะศิริ
รองผู้อำนวยการ สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ
  9. นายทองศักดิ์ เลิศพิพัฒน์วรกุล
หัวหน้ากลุ่มคลังงานข้อมูล ศูนย์มนุษยศาสตร์ (องค์กรมหาชน)
  10. พระครูวิมลสรภัก พุทธชูชาติ
ผู้อำนวยการสถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน วัดสูงเม่น
  11. พระครูอรุณชยานุวัตร
รองเจ้าอาวาส วัดมหาชัย มหาสารคาม
  12. ดร. บรรเจิด ขวลิตเรืองฤทธิ์
ผู้ประสานงาน โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดพระธรรมกาย
  13. นายศักดิ์ชัย บุตรพรม
ผู้บริหารจัดการพิพิธภัณฑ์คัมภีร์ใบลาน วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด
  14. ผศ.ดร. ราชนัย นิลวรรณภา
ประธานศูนย์อนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ผู้ปฏิบัติงานหน่วยงานวิจัย

1. นายวัฒนา พึ่งชื่น
นักภาษาโบราณชำนาญการ กลุ่มหนังสือตัวเขียนและจารึก สำนักหอสมุดแห่งชาติ
2. นางกาญจณี กุศลสวัสดิ์
ผู้ปฏิบัติงานห้องสมุด ศูนย์สนเทศภาคเหนือ สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. นางสาวสมฤทัย ปิยะรัตน์
นักวิชาการศึกษา งานวิจัยและวิชาการ วัฒนธรรม สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

4. นางสาวทนตวรรณ ปานมา
เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป สำนักผู้อำนวยการ สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
5. นายเทิม มีเต็ม
ที่ปรึกษาและดูแลคัมภีร์ใบลาน สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์
6. นางสาวอมรรัตน์ เพ็ญธรรม
พนักงานบริการฝีมือ (ด้านสำนักงาน)- พนักงานแปลอักษรโบราณ สถาบันวิจัย
วิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
7. นายดิเรก อินจันทร์
นักวิชาการศึกษา ศูนย์ใบลานศึกษา สำนักศิลปะและวัฒนธรรม
มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
8. นายอนุสรณ์ กะณะศิริ
นักวิชาการชำนาญการ กลุ่มภารกิจจัดการสารสนเทศ สถาบันทักษิณคดีศึกษา
มหาวิทยาลัยทักษิณ
9. นายดอกกรัก พยัคศรี
นักวิชาการ กลุ่มคลังคลังข้อมูล ศูนย์มโนทัศน์วิจิตร (องค์กรมหาชน)
10. นายกำพล ฟูคำ
นักแปลคัมภีร์ใบลานและครูสอนภาษาล้านนาประจำวัดสูงเม่น
สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน วัดสูงเม่น
11. พระครูอรุณชยานุวัตร
รองเจ้าอาวาส วัดมหาชัย มหาสารคาม
12. พระสุภรณ์ สุภรตโน
ที่ปรึกษาฝ่ายอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานในประเทศไทย วัดพระธรรมกาย
13. นายศักดิ์ชัย บุตรพรม
บริหารจัดการพิพิธภัณฑ์คัมภีร์ใบลาน วัดท่าม่วง จัดหวัดร้อยเอ็ด
14. นายเลอสันต์ ฤทธิจันทร์
พนักงานโสตทัศนูปกรณ์ ศูนย์อนุรักษ์คัมภีร์ใบลาน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างสัมภาระเชิงลึกแบบมีโครงสร้าง

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (ผู้บริหาร)

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทย

วัตถุประสงค์เพื่อการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านคัมภีร์ใบลานของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดการคัมภีร์ใบลานของประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการคัมภีร์ใบลานของประเทศไทย
4. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์ใบลานของประเทศไทย

นิยามศัพท์ในการวิจัย

คัมภีร์ใบลาน หมายถึง มรดกทางวัฒนธรรมของชาติประเภทเอกสาร โบราณที่จดจากรายลักษณ์อักษรบันทึกเรื่องราว สรรพวิชาการหลากหลายสาขา ไว้บนใบลานซึ่งเป็นวัสดุธรรมชาติ ได้มาจากใบของต้นลานที่ผ่านกระบวนการเตรียมใบลานมาแล้ว ซึ่งเรียกโดยทั่วไปว่าหนังสือใบลาน แต่เนื่องจากคนไทยโบราณนิยมจารหรือบันทึกเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาลงในใบลาน จึงนิยมเรียกหนังสือใบลานว่า คัมภีร์ใบลาน คัมภีร์ใบลานเป็นเอกสารวิชาการที่ใช้เป็นข้อมูลศึกษาวิจัยเรื่องต่างๆ เป็นต้นว่า รูปแบบอักษร ภาษาที่ประจำอยู่ตามท้องถิ่นทั่วประเทศ รวมทั้งใช้เป็นหลักฐานทางด้านประวัติศาสตร์ วรรณคดี ศาสนา ศิลปะ และอักษรศาสตร์ โดยส่วนใหญ่นิยมบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธศาสนา

การจัดการคัมภีร์ใบลาน หมายถึง การดำเนินการสำรวจ จัดหา รวบรวม จัดเก็บ อนุรักษ์ จัดทำทะเบียน เผยแพร่ และการให้บริการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทย

แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์
- ตอนที่ 2 การบริหารงานองค์กรในการจัดการคัมภีร์ใบลาน
- ตอนที่ 3 ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ใบลาน
- ตอนที่ 4 ปัญหาการจัดการคัมภีร์ใบลาน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....นายสกุล.....

หน่วยงาน.....

ตำแหน่ง.....ระดับ.....

อายุ

- 20-30 ปี
- 31-40 ปี
- 41-50 ปี
- 51-59 ปี
- 60 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษาสูงสุด

- ต่ำกว่าปริญญาตรี สาขา.....
- ปริญญาตรี สาขา.....
- ปริญญาโท สาขา.....
- ปริญญาเอก สาขา.....

ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง

- 1-5 ปี
- 6-10 ปี
- 11-15 ปี
- 15 ปีขึ้นไป

ตำแหน่งก่อนหน้ามาดำรงตำแหน่งนี้.....

ส่วนที่ 2 การบริหารงานองค์กร

<p>2.1 นโยบายและกลยุทธ์องค์กรในการดำเนินการคัมภีร์โบลาน</p>	<p>2.1.1 มีนโยบาย มีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) มีการปรับเปลี่ยนนโยบายในแต่ละปีอย่างไรบ้าง 2) มีนโยบายด้านการจัดการคัมภีร์โบลานในรูปแบบดิจิทัลอย่างไรบ้าง <p>2.1.2 กลยุทธ์ มีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) มีการปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ในแต่ละปีอย่างไรบ้าง 2) มีกลยุทธ์ด้านการจัดการคัมภีร์โบลานในรูปแบบดิจิทัลอย่างไรบ้าง
<p>2.2 โครงสร้างองค์กรในการดำเนินการคัมภีร์โบลาน</p>	<p>2.2 การแบ่งโครงสร้างองค์กร มีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) องค์กรขึ้นต่อกับหน่วยงานใด 2) การแบ่งสายงานที่ดูแลคัมภีร์โบลานเป็นอย่างไร
<p>2.3 บุคลากรองค์กรในการดำเนินการคัมภีร์โบลาน</p>	<p>2.3.1 จำนวนบุคลากรแบ่งตามกลุ่ม/ฝ่าย/ตำแหน่ง และ ตามภาระหน้าที่ มีดังนี้</p> <p>2.3.2 บุคลากรมีความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญในการดำเนินการคัมภีร์โบลาน มีดังนี้</p> <p>2.3.3 มีการจำแนกความเชี่ยวชาญตามกระบวนการทำงานอย่างไร</p> <p>2.3.4 ความพอเพียงของบุคลากร</p> <p>2.3.5 การพัฒนาบุคลากร</p>
<p>2.4 ระบบการทำงานขององค์กรในการดำเนินการคัมภีร์โบลาน</p>	<p>2.4 การจัดระบบการทำงานขององค์กรในการดำเนินการ (การสำรวจ จัดทำ รวบรวม จัดเก็บ อนุรักษ์ จัดทำทะเบียน เผยแพร่ และการให้บริการ) คัมภีร์โบลาน มีดังนี้</p>
<p>2.5 งบประมาณขององค์กรที่ได้รับในการดำเนินการคัมภีร์โบลาน</p>	<p>2.5 งบประมาณที่ได้รับในการดำเนินการคัมภีร์โบลาน มีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ประเภทของงบประมาณ 2) ที่มาของงบประมาณ 3) ความสม่ำเสมอการได้งบประมาณในแต่ละปี 4) ความพอเพียงต่อการดำเนินการ

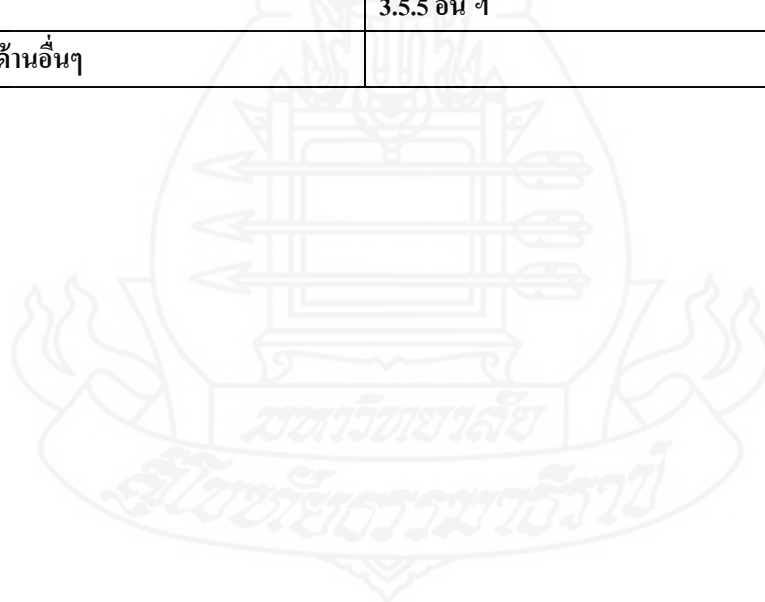
ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์โบราณ

ท่านเห็นว่าหัวข้อปัจจัยใดบ้างที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์โบราณขององค์กรของท่าน ด้วยเหตุใด

หัวข้อปัจจัย	ตัวอย่างเช่น
3.1 การบริหารจัดการ 1) ดำรง/จัดหา 2) รวบรวม/จัดเก็บ 3) อนุรักษ์ 4) เผยแพร่/ให้บริการ	3.1.1 นโยบายองค์กร 3.1.2 กลยุทธ์องค์กร 3.1.3 โครงสร้างองค์กร 3.1.4 ระบบการทำงานขององค์กร 3.1.5 อื่นๆ
3.2 งบประมาณ 1) งบประมาณที่เพียงพอและสม่ำเสมอ 2) ความสะดวก/ความยุ่งยากในการขอ งบประมาณและการใช้จ่ายงบประมาณ	3.2.1 งบประมาณประจำปี 3.2.2 งบประมาณจากการจัดทำเป็นโครงการ 3.2.3 งบประมาณพิเศษ 3.2.4 งบประมาณที่ได้รับจากสนับสนุนจากแหล่งอื่นๆ 3.2.5 อื่นๆ
3.3 เทคโนโลยีสารสนเทศ 1. ความพร้อมด้านเทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่ใช้ ในการดำเนินการจัดการคัมภีร์โบราณ - มี และมีเพียงพอ - ความทันสมัยของอุปกรณ์และเครื่องมือ 2. ความสามารถของบุคลากรในการใช้งาน เทคโนโลยีต่างๆ ที่สนับสนุนการทำงาน 3. มีประสิทธิภาพและความปลอดภัยและมั่นคง 4. ความสามารถตอบสนองการทำงานแต่ละ กระบวนการทำงาน	3.3.1 คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เครื่องมือที่เกี่ยวข้อง เช่น กล้องถ่ายภาพดิจิทัล เครื่องสแกนเนอร์ เครื่องถ่ายไมโครฟิล์ม เครื่องควบคุมความชื้นและอุณหภูมิ อุปกรณ์การสงวนรักษา และอนุรักษ์ ฯลฯ 3.3.2 ระบบเครือข่ายและการสื่อสาร เช่น ระบบเครือข่าย คอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ต ฯลฯ 3.3.3 ซอฟต์แวร์หรือระบบโปรแกรมที่เกี่ยวข้องเช่น ฐานข้อมูล ระบบจัดเก็บ เครื่องมือการค้นหา โปรแกรมการแปลงรูปแบบดิจิทัล ฯลฯ 3.3.4 อื่นๆ
3.4 บุคลากร -การให้การสนับสนุน/ร่วมมือ -ความสามารถในการบริหารจัดการ -ภาวะผู้นำ/ความมีส่วนร่วม -ความสามารถในการปฏิบัติงาน	3.4.1 กลุ่มผู้บริหาร เช่น ผู้อำนวยการสำนัก สถาบันศูนย์ ประชาน โครงการ ผู้นำชุมชน เจ้าอาวาส ฯลฯ 3.4.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน เช่น หัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่ม ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ นักเอกสารโบราณ นักภาษาโบราณ นักสารสนเทศ บรรณารักษ์ ฯลฯ 3.4.3 อื่นๆ

หัวข้อปัจจัย	ตัวอย่างเช่น
<p>3.5 เครือข่ายและความร่วมมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีเครือข่ายหรือไม่/อะไรบ้าง -เป็นทางการ/ไม่เป็นทางการ - เครือข่ายช่วยให้การดำเนินการประสบความสำเร็จอย่างไร 	<p>3.5.1 เครือข่ายและความร่วมมือระดับท้องถิ่น เช่น องค์กรการบริหารส่วนท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ปราชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน วัด ฯลฯ</p> <p>3.5.2 เครือข่ายและความร่วมมือระดับจังหวัดและภูมิภาค เช่น เครือข่ายการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณในระดับ อำเภอ จังหวัดและภูมิภาค เครือข่ายจังหวัดภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคใต้ เป็นต้น</p> <p>3.5.3 เครือข่ายและความร่วมมือระดับประเทศ เช่น เครือข่ายองค์กร หน่วยงาน พิพิธภัณฑ์ ศูนย์วัฒนธรรมต่างๆ ภายในประเทศที่เกี่ยวข้องกับคัมภีร์โบราณ</p> <p>3.5.4 เครือข่ายและความร่วมมือระดับนานาชาติ เช่น การช่วยเหลือ แลกเปลี่ยน และการถ่ายทอดเทคโนโลยีทันสมัยในการอนุรักษ์ เผยแพร่และให้บริการคัมภีร์โบราณระหว่างประเทศ</p> <p>3.5.5 อื่น ๆ</p>
3.6 ปัจจัยด้านอื่นๆ	

ส่วนที่ 4 ปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณ

4.1 ด้านองค์กรและการบริหารจัดการ	<p>4.1.1 โครงสร้างขององค์กรเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณ ดังนี้</p> <p>4.1.2 นโยบายขององค์กรเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณ ดังนี้</p> <p>4.1.3 กลยุทธ์ขององค์กรเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณ ดังนี้</p>
4.2 ด้านงบประมาณ	4.2.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านงบประมาณขององค์กรในการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณ มีดังนี้
<p>4.3 ด้านเทคโนโลยี</p> <p>- ยกตัวอย่างปัญหาที่เคยเกิดขึ้น/และอาจเกิดขึ้น</p> <p>- สาเหตุของปัญหา</p> <p>- แนวทาง/วิธีการแก้ไขปัญหา</p> <p>- การติดตามผล</p> <p>- การดูแลรักษา ปรับปรุงคุณภาพ</p>	<p>4.3.1 เทคโนโลยีและอุปกรณ์เครื่องมือขององค์กร มีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การรวบรวม จัดเก็บ มีปัญหาและอุปสรรคดังนี้ 2) การอนุรักษ์มีปัญหาและอุปสรรคดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 2.1) ทางกายภาพ(ตัวต้นฉบับ) 2.2) รูปแบบดิจิทัล 3) การพัฒนาเครื่องมือสืบค้น มีปัญหาและอุปสรรคดังนี้ 4) การเผยแพร่ และให้บริการมีปัญหาและอุปสรรคดังนี้ <p>4.3.2 อื่นๆ</p>
4.4 ด้านบุคลากร	<p>4.4.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านบุคลากรขององค์กรในการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณ มีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) กำลังคน 2) ความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ 3) การทำงานเป็นทีม 4) ภาวะผู้นำ <p>4.4.2 อื่นๆ</p>
4.5 ด้านเครือข่ายและความร่วมมือ	<p>4.5.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านเครือข่ายและความร่วมมือขององค์กรในการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณ มีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) เครือข่ายและความร่วมมือระดับท้องถิ่น 2) เครือข่ายและความร่วมมือระดับจังหวัดและภูมิภาค 3) เครือข่ายและความร่วมมือระดับประเทศ 4) เครือข่ายและความร่วมมือระดับนานาชาติ <p>4.5.2 อื่น ๆ</p>
4.6 ด้านอื่นๆ	

แบบสัมภาษณ์ (ผู้ปฏิบัติงาน)

เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทย

วัตถุประสงค์เพื่อการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานด้านคัมภีร์ใบลานของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จในการจัดการคัมภีร์ใบลานของประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการคัมภีร์ใบลานของประเทศไทย
4. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์ใบลานของประเทศไทย

นิยามศัพท์ในการวิจัย

คัมภีร์ใบลาน หมายถึง มรดกทางวัฒนธรรมของชาติประเภทเอกสาร โบราณที่จดจารลายลักษณ์อักษรบันทึกเรื่องราว สรรพวิชาการหลากหลายสาขา ไว้บนใบลานซึ่งเป็นวัสดุธรรมชาติ ได้มาจากใบของต้นลานที่ผ่านกระบวนการเตรียมใบลานมาแล้ว ซึ่งเรียกโดยทั่วไปว่าหนังสือใบลาน แต่เนื่องจากคนไทยโบราณนิยมจารหรือบันทึกเกี่ยวกับพระพุทธศาสนาลงในใบลาน จึงนิยมเรียกหนังสือใบลานว่า คัมภีร์ใบลาน คัมภีร์ใบลานเป็นเอกสารวิชาการที่ใช้เป็นข้อมูลศึกษาวิจัยเรื่องต่างๆ เป็นต้นว่า รูปแบบอักษร ภาษาที่ประจำอยู่ตามท้องถิ่นทั่วประเทศ รวมทั้งใช้เป็นหลักฐานทางด้านประวัติศาสตร์ วรรณคดี ศาสนา ศิลปะ และอักษรศาสตร์ โดยส่วนใหญ่นิยมบันทึกเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธศาสนา

การจัดการคัมภีร์ใบลาน หมายถึง การดำเนินการสำรวจ จัดหา รวบรวม จัดเก็บ อนุรักษ์ จัดทำทะเบียน เผยแพร่ และการให้บริการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทย

แบบสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน

- ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ถูกสัมภาษณ์
- ตอนที่ 2 กระบวนการดำเนินการคัมภีร์ใบลาน
- ตอนที่ 3 ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ใบลาน
- ตอนที่ 4 ปัญหาการจัดการคัมภีร์ใบลาน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ.....

ตำแหน่ง.....

หน่วยงาน/แผนก/ฝ่าย.....

ลักษณะงานที่รับผิดชอบปัจจุบัน.....

ลักษณะงานที่รับผิดชอบก่อนหน้านี้.....

อายุ

 20-30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี 51-59 ปี 60 ปีขึ้นไป

ระดับการศึกษาสูงสุด

 ต่ำกว่าปริญญาตรี สาขา..... ปริญญาตรี สาขา..... ปริญญาโท สาขา..... ปริญญาเอก สาขา.....

ระยะเวลาการทำงานที่เกี่ยวข้องกับคัมภีร์ไบเบิล

 1-5 ปี 6-10 ปี 11-15 ปี 15 ปีขึ้นไป

ส่วนที่ 2 กระบวนการดำเนินการคัมภีร์โบลาน

2.1 การสำรวจคัมภีร์โบลาน	1) วิธีการสำรวจ 2) มาตรฐานการสำรวจ 2) ปัญหาและอุปสรรค 3) ข้อเสนอแนะ
2.2 การรวบรวม จัดเก็บคัมภีร์โบลาน	2.2.1 การจัดทำบัญชีรายการ 1) วิธีการ/ขั้นตอน 2) มาตรฐาน/คู่มือปฏิบัติงาน 3) ปัญหาและอุปสรรค 4) ข้อเสนอแนะ 2.2.2 การจัดหมวดหมู่ 1) วิธีการจัดหมวดหมู่ 2) มาตรฐาน/คู่มือปฏิบัติงาน 3) ปัญหาและอุปสรรค 4) ข้อเสนอแนะ 2.2.3 การอนุรักษ์ 1) วิธีการ/ขั้นตอน 2) มาตรฐาน/คู่มือปฏิบัติงาน 3) ปัญหาและอุปสรรค 4) ข้อเสนอแนะ 2.2.4 การปริวรรต ถ่ายถอด และแปลเนื้อหา 1) วิธีการ/ขั้นตอน 2) มาตรฐาน/คู่มือปฏิบัติงาน 3) ปัญหาและอุปสรรค 4) ข้อเสนอแนะ 2.2.5 การจัดเก็บในรูปแบบดิจิทัล 1) วิธีการ/ขั้นตอน 2) มาตรฐาน/คู่มือปฏิบัติงาน 3) ปัญหาและอุปสรรค 4) ข้อเสนอแนะ

2.3 การเผยแพร่ และให้บริการคัมภีร์ไบเบิล	2.3 การเผยแพร่ และให้บริการมีอะไรบ้าง - ต้นฉบับจริง - สำเนา - ไมโครฟิล์ม - ฐานข้อมูลออนไลน์ - อื่นๆ
2.4 การเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์ไบเบิล	2.4 การเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์ไบเบิลด้วยวิธี - บัตรรายการ - บัญชีรายการ - ฐานข้อมูลบรรณานุกรม - อื่นๆ
2.5 การนำไปใช้ประโยชน์	2.5 มีวิธีการนำไปใช้ประโยชน์ดังนี้ - ยืมตัวฉบับ - ถ่ายรูป - สแกน - ดาวน์โฮลด์ - อื่นๆ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ไบเบิล

ท่านเห็นว่าหัวข้อปัจจัยใดบ้างที่เอื้อต่อความสำเร็จการจัดการคัมภีร์ไบเบิลขององค์กรของท่าน ด้วยเหตุใด

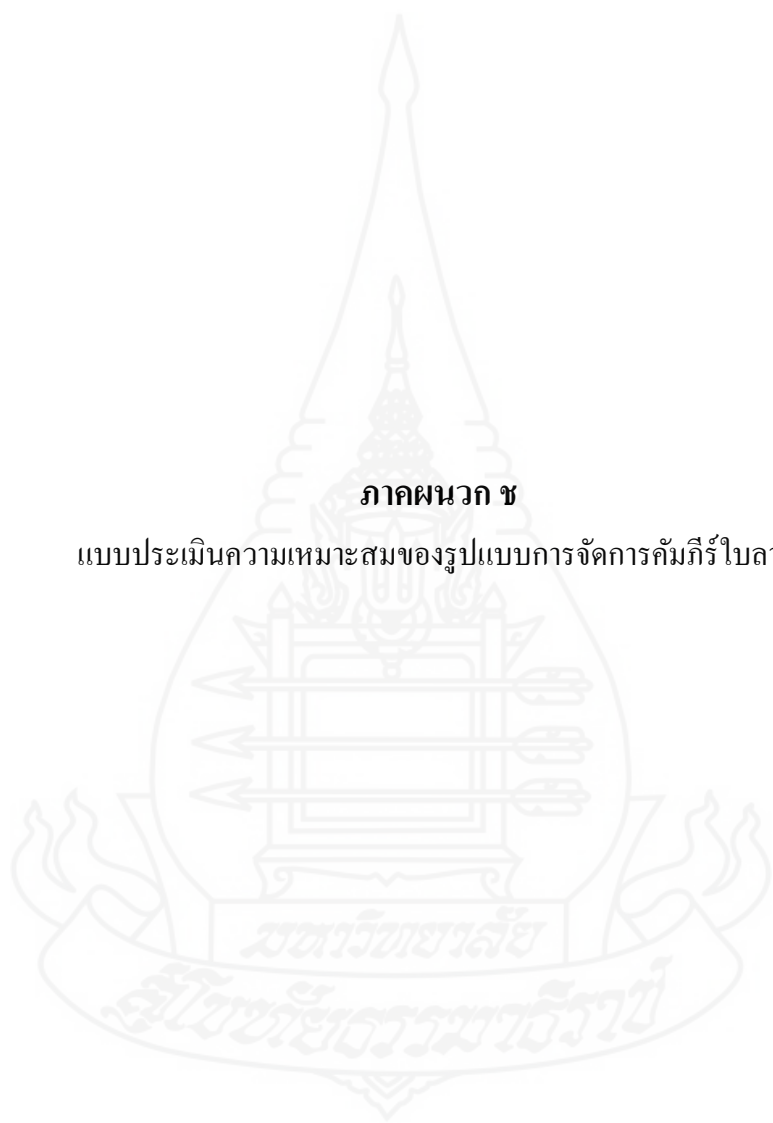
หัวข้อปัจจัย	ตัวอย่างเช่น
3.1 การบริหารจัดการ 1) ดำรง/จัดหา 2) รวบรวม/จัดเก็บ 3) อนุรักษ์ 4) เผยแพร่/ให้บริการ	3.1.1 นโยบายองค์กร 3.1.2 กลยุทธ์องค์กร 3.1.3 โครงสร้างองค์กร 3.1.4 ระบบการทำงานองค์กร 3.1.5 อื่นๆ
3.2 งบประมาณ 1) .งบประมาณที่เพียงพอและสม่ำเสมอ 2) ความสะดวก/ความยุ่งยากในการขอ งบประมาณและการใช้จ่ายงบประมาณ	3.2.1 งบประมาณประจำปี 3.2.2 งบประมาณจากการจัดทำเป็นโครงการ 3.2.3 งบประมาณพิเศษ 3.2.4 งบประมาณที่ได้รับจากสนับสนุนจากแหล่งอื่นๆ

<p>3.3 เทคโนโลยีสารสนเทศ</p> <p>1. ความพร้อมด้านเทคโนโลยีและอุปกรณ์ที่ใช้ในการดำเนินการจัดการคัมภีร์โบราณ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มี และมีเพียงพอ - ความทันสมัยของอุปกรณ์และเครื่องมือ 	<p>3.2.5 อื่นๆ</p> <p>3.3.1 คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์เครื่องมือที่เกี่ยวข้อง เช่น กล้องถ่ายรูปดิจิทัล เครื่องสแกนเนอร์ เครื่องถ่ายไมโครฟิล์ม เครื่องควบคุมความชื้นและอุณหภูมิ อุปกรณ์การสงวน รักษาและอนุรักษ์ ฯลฯ</p> <p>3.3.2 ระบบเครือข่ายและการสื่อสาร เช่น ระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ระบบอินเทอร์เน็ต ฯลฯ</p> <p>3.3.3ซอฟต์แวร์หรือระบบโปรแกรมที่เกี่ยวข้อง เช่น ฐานข้อมูล ระบบจัดเก็บ เครื่องมือการค้นหา โปรแกรมการแปลงรูปแบบดิจิทัล ฯลฯ</p> <p>3.3.4 อื่นๆ</p>
<p>3.4 บุคลากร</p> <ul style="list-style-type: none"> - การให้การสนับสนุน/ร่วมมือ - ความสามารถในการบริหารจัดการ - ภาวะผู้นำ/ความมีส่วนร่วม - ความสามารถในการปฏิบัติงาน 	<p>3.4.1 กลุ่มผู้บริหาร เช่น ผู้อำนวยการสำนัก สถาบัน ศูนย์ ปรชชาน โครงการ ผู้นำชุมชน เจ้าอาวาส ฯลฯ</p> <p>3.4.2 กลุ่มผู้ปฏิบัติงาน เช่น หัวหน้างาน หัวหน้ากลุ่มผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ นักเอกสารโบราณ นักภาษาโบราณ นักสารสนเทศ บรรณารักษ์ ฯลฯ</p> <p>3.4.3 อื่นๆ</p>
<p>3.5 เครือข่ายและความร่วมมือ</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีเครือข่ายหรือไม่/อะไรบ้าง - เป็นทางการ/ไม่เป็นทางการ - เครือข่ายช่วยให้การดำเนินการประสบความสำเร็จอย่างไร 	<p>3.5.1 เครือข่ายและความร่วมมือระดับท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ปรชญ์ชาวบ้าน ผู้นำชุมชน วัด ฯลฯ</p> <p>3.5.2 เครือข่ายและความร่วมมือระดับจังหวัด และภูมิภาค เช่น เครือข่ายการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณในระดับ อำเภอ จังหวัดและภูมิภาค เครือข่ายจังหวัดภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคใต้ เป็นต้น</p> <p>3.5.3 เครือข่ายและความร่วมมือระดับประเทศ เช่น เครือข่ายองค์กร หน่วยงาน พิพิธภัณฑ์ ศูนย์ วัฒนธรรมต่างๆ ภายในประเทศที่เกี่ยวข้องกับคัมภีร์โบราณ</p> <p>3.5.4 เครือข่ายและความร่วมมือระดับนานาชาติ เช่น การช่วยเหลือ แลกเปลี่ยน และการถ่ายทอดเทคโนโลยีทันสมัย ในการอนุรักษ์ เผยแพร่และให้บริการคัมภีร์โบราณระหว่างประเทศ</p> <p>3.5.5 อื่น ๆ</p>
<p>3.6 ปัจจัยด้านอื่นๆ</p>	

ส่วนที่ 4 ปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณ

4.1 ด้านองค์กรและการบริหารจัดการ	<p>4.1.1 โครงสร้างขององค์กรเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณ ดังนี้</p> <p>4.1.2 นโยบายขององค์กรเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณ ดังนี้</p> <p>4.1.3 กลยุทธ์ขององค์กรเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณ ดังนี้</p>
4.2 ด้านงบประมาณ	4.2.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านงบประมาณขององค์กรในการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณ มีดังนี้
<p>4.3 ด้านเทคโนโลยี</p> <ul style="list-style-type: none"> - ยกตัวอย่างปัญหาที่เคยเกิดขึ้น/และอาจเกิดขึ้น - สาเหตุของปัญหา - แนวทาง/วิธีการแก้ไขปัญหา - การติดตามผล - ความทันสมัยตอบสนองการทำงาน - ความพอเพียงต่อการปฏิบัติงาน - การดูแลรักษา ปรับปรุงคุณภาพ 	<p>4.3.1 เทคโนโลยีและอุปกรณ์เครื่องมือขององค์กรเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) การรวบรวม จัดเก็บ มีปัญหาและอุปสรรคดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 2.1) ทางกายภาพ (ตัวต้นฉบับ) 2.2) รูปแบบดิจิทัล 3) การพัฒนาเครื่องมือสืบค้น มีปัญหาและอุปสรรคดังนี้ 4) การเผยแพร่ และให้บริการมีปัญหาและอุปสรรคดังนี้ <p>4.3.2 อื่นๆ</p>
4.4 ด้านบุคลากร	<p>4.4.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านบุคลากรขององค์กรในการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณ มีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) กำลังคน 2) ความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ 3) การทำงานเป็นทีม <p>4.4.2 อื่นๆ</p>
4.5 ด้านเครือข่ายและความร่วมมือ	<p>4.5.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านเครือข่ายและความร่วมมือขององค์กรในการดำเนินงานด้านคัมภีร์โบราณ มีดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) เครือข่ายและความร่วมมือระดับท้องถิ่น 2) เครือข่ายและความร่วมมือระดับจังหวัดและภูมิภาค 3) เครือข่ายและความร่วมมือระดับประเทศ 4) เครือข่ายและความร่วมมือระดับนานาชาติ <p>4.5.2 อื่น ๆ</p>
4.6 ด้านอื่นๆ	

ภาคผนวก ข

แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการคัมภีร์ไบเบิล

แบบประเมินรูปแบบการจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทย

(The Development of Palm-Leaf Manuscript Management Model in Thailand)

คำชี้แจง

แบบประเมินความเหมาะสมของร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทย เพื่อการยืนยันและหาความเหมาะสมรูปแบบการจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทยในการนำไปใช้ของรูปแบบ โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับชาติ ระดับหน่วยงานและระดับท้องถิ่น และจำแนกได้เป็น 2 ด้าน คือ

ส่วนที่ 1 การบริหารจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทย

ส่วนที่ 2 กระบวนการจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทย

โปรดกรณประเมินความเหมาะสมของร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์ใบลานในประเทศไทย ในการนำไปใช้โดยการใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน หรือให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมในช่องว่างที่เว้นไว้ให้ ขอความกรุณาตอบแบบประเมินทุกข้ออย่างครบถ้วนสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณท่านเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ประสิทธิ์ชัย เลิศรัตนเคหกาล

นักศึกษาระดับปริญญาเอก แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์

สาขาวิชาศิลปศาสตร์

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

การพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย

การวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยในครั้งนี้ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ หน่วยวิจัยในการศึกษาได้แก่ หน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณในระดับชาติ ระดับสถาบัน และระดับท้องถิ่น 14 แห่ง คือ 1) สำนักหอสมุดแห่งชาติ 2) ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) 3) สยามสมาคม 4) สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 5) สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 6) ศูนย์โบราณศึกษา สถาบันล้านนาศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ 7) สถาบันทักษิณคดีศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ 8) สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา 9) สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา 10) โครงการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม 11) วัดท่าม่วง จังหวัดร้อยเอ็ด 12) วัดมหาชัย จังหวัดมหาสารคาม 13) โครงการพระไตรปิฎกฉบับวิชาการ วัดพระธรรมกาย 14) สถาบันอนุรักษ์คัมภีร์โบราณวัดสูงเม่น จังหวัดแพร่ กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ได้แก่ ผู้บริหารหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณ แห่งละ 1 คน และผู้ปฏิบัติงานหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณ แห่งละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 28 คน สรุปการออกแบบการวิจัยดังนี้

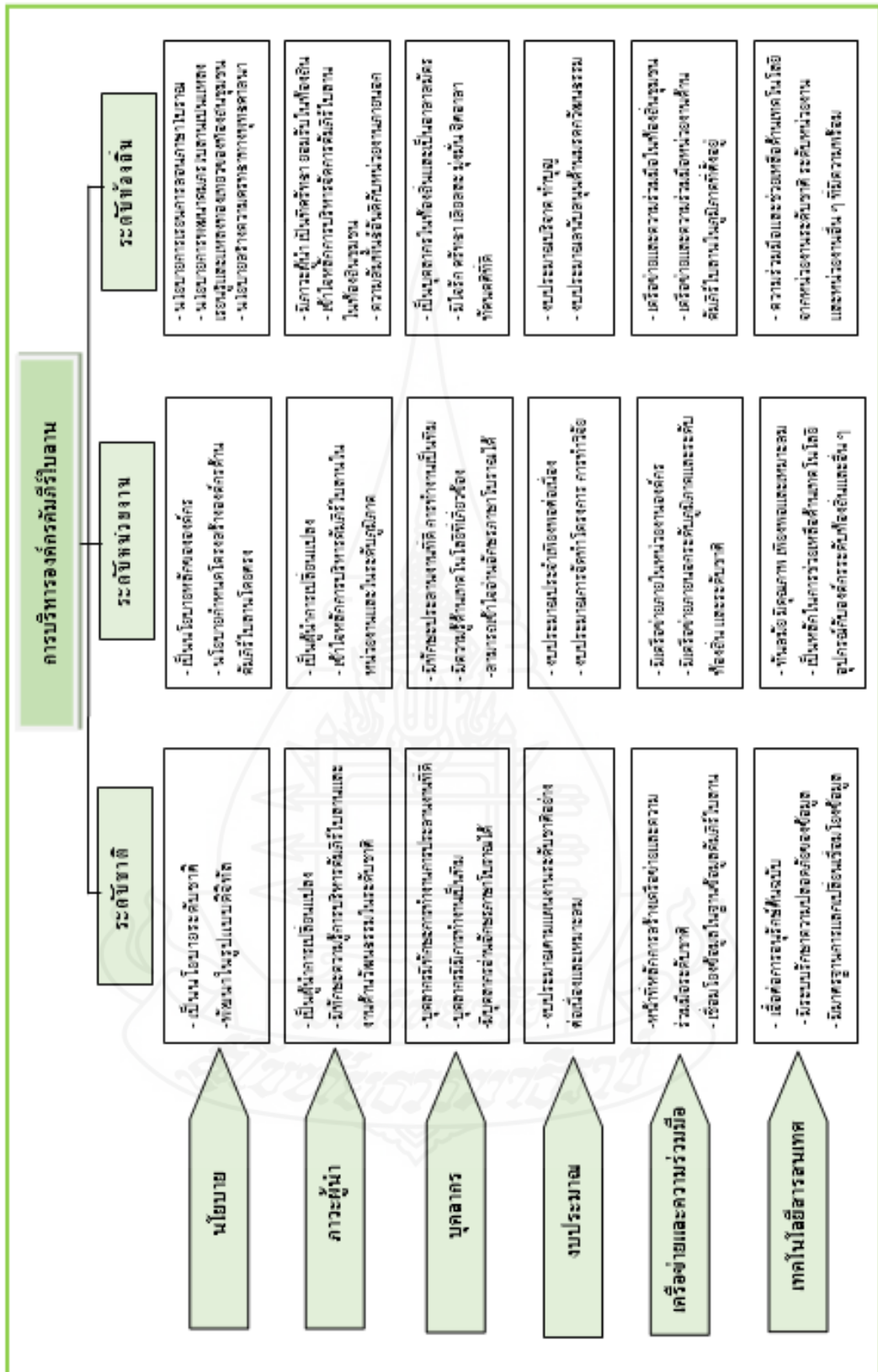
1. สภาพการจัดการ ปัจจัยที่เอื้อต่อความสำเร็จและปัญหาการจัดการคัมภีร์โบราณของประเทศไทย ศึกษาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารและกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน

2. ร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทย นำผลวิเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1 มาประมวลผลพัฒนาและออกแบบร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณของประเทศไทย

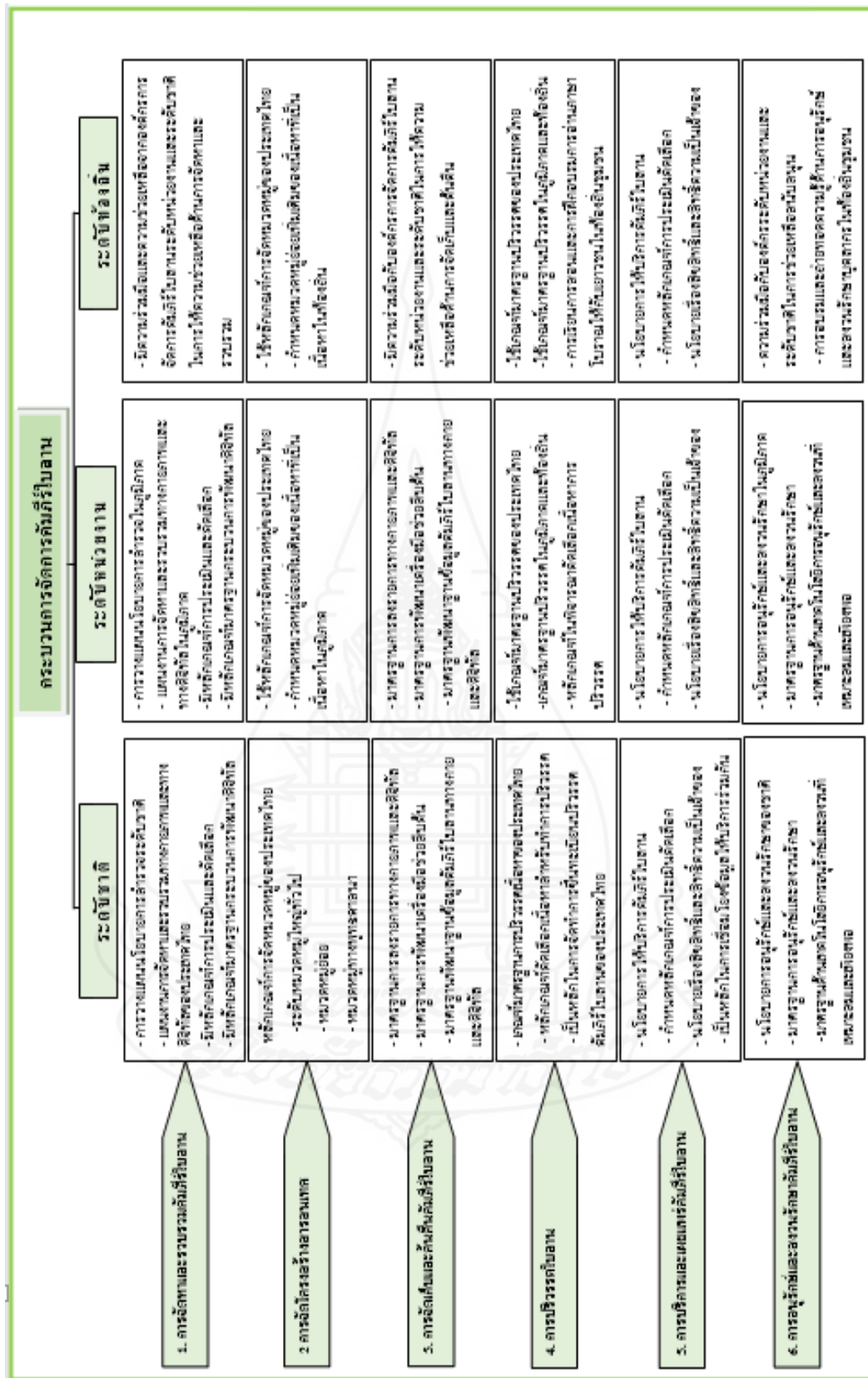
3. การตรวจสอบความถูกต้องของร่างรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณของประเทศไทย โดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญและเกี่ยวข้องด้านการจัดการคัมภีร์โบราณแบบเจาะจง จำนวน 10 คน ในประเด็นข้อวิพากษ์ ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากนั้นนำผลการสนทนากลุ่มมาปรับปรุงเป็นรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณของประเทศไทย โดยการพัฒนาแบบจากแนวคิดและทฤษฎี ดังนี้

3.1 ด้านการบริหารองค์กร ตามแนวคิดของ สมพงษ์ เกษมสิน (2526) สมาน รังสี โยภักดิ์ (2541) ปทีป เมธาคุณวุฒิ (2544) สมคิด บางโม (2545, 2553) ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ (2546) และอธิปไตย คลื่นสุนทร (2547) Certo & Peter (1990) Dess & Miller (1993) Bass & Avolio (1994) Schermerhorn (1999) Gibson (2000) Bridges & Roquemore (2004) Hoy & Miskel (2005)

3.2 กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณ ตามแนวคิดของกรรภิรมย์ จารุสวัสดิ์ (2552) สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ (2550; 2551) สำนักหอสมุดแห่งชาติ (2556) น้าทิพย์ วิภาวิน (2558) National Library of New Zealand (2009) The Digital Curation Centre (DCC) (2005) และ Corrado & Moulaison (2014)

รูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณในประเทศไทยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับชาติ ระดับหน่วยงานและระดับท้องถิ่น และจำแนกได้เป็น 2 ด้าน คือ

1. การบริหารองค์กรจัดการคัมภีร์โบราณของประเทศไทย มีส่วนประกอบของรูปแบบ ได้แก่ 1) นโยบาย 2) ภาวะผู้นำ 3) บุคลากร 4) งบประมาณ 5) เครือข่ายและความร่วมมือ 6) เทคโนโลยีสารสนเทศ

2. กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณของประเทศไทย มีส่วนประกอบ ได้แก่ 1) การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ 2) การจัดโครงสร้างสารสนเทศ 3) การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์โบราณ 4) การปริวรรตโบราณ 5) การบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณ 6) การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ

1. ด้านการบริหารองค์กรของรูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณของประเทศไทย ระดับชาติ

ส่วนประกอบ	เหมาะสมแล้ว	ยังไม่เหมาะสม
1. นโยบาย		
1.1 กำหนดด้านการจัดการคัมภีร์โบราณเป็นนโยบายหลักขององค์กร และกำหนดเป็นนโยบายระดับชาติ โดยการกำหนดปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย แผนยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ ให้สอดคล้องกับภารกิจหน้าที่ การจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติ		
1.2 นโยบายพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัลของประเทศไทยเพื่อการอนุรักษ์ การเผยแพร่และให้บริการสมัยใหม่ ได้แก่ นโยบายการแปลงคัมภีร์โบราณในรูปแบบดิจิทัลเพื่อการอนุรักษ์ตัวต้นฉบับ นโยบายพัฒนาฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณดิจิทัลเพื่อให้บริการทางออนไลน์		
2. ภาวะผู้นำ		
2.1 ผู้บริหารองค์กรต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีวิสัยทัศน์ ทักษะที่ดีต่องาน มีใจรักและทุ่มเท มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถ ประสบการณ์ และการบริหารจัดการที่ดีในงานด้านการจัดการคัมภีร์โบราณและงานด้านวัฒนธรรมในระดับชาติ		
2.2 ผู้บริหารให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของคัมภีร์โบราณในระดับชาติ เข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางขององค์กรไปในทิศทางเดียวกัน ได้แก่ การวางแผนกลยุทธ์ กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ค่านิยม ทิศทาง และสามารถบริหารกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกองค์กร		

ส่วนประกอบ	เหมาะสมแล้ว	ยังไม่เหมาะสม
2.3 ผู้บริหารมีทักษะในการวางแผน การประสานงาน การควบคุมงาน และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาประยุกต์ใช้การบริหารจัดการ คัมภีร์ไบเบิลในระดับชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ		
2.4 มีระบบการทำงานเป็นทีม ได้แก่ ผู้บริหารให้เข้าไปมีส่วนร่วมและ สนับสนุนการทำงานเป็นทีม มีการประสานงานร่วมมือตามลำดับขั้นตอน และกระบวนการตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายและมีความเป็นอิสระ ในการทำงาน		
3. บุคลากร		
3.1 บุคลากรผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ อ่านอักษรภาษา โบราณได้ มีความรู้ด้านเทคโนโลยีควบคู่ด้วย ได้แก่ บุคลากรที่สามารถ อ่านวิเคราะห์เนื้อหาภาษาโบราณในคัมภีร์ไบเบิลได้ สามารถแยกชื่อเรื่อง แบ่งหมวดหมู่ การลงรายการคัมภีร์ไบเบิลได้ถูกต้อง เป็นประโยชน์ในการ จัดเก็บและในการเข้าถึงข้อมูลคัมภีร์ไบเบิลได้ง่าย สะดวกและรวดเร็ว		
3.2 บุคลากรมีทักษะการทำงานเป็นทีมและการประสานงานที่ดีและ สัมพันธ์อันดีกับเครือข่าย เป็นประโยชน์ที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงาน ภารกิจด้านการสำรวจคัมภีร์ไบเบิลที่สะดวก รวดเร็วและรวดเร็วในการ ติดต่อประสานงานกับคนในท้องถิ่นชุมชนและส่วนที่เกี่ยวข้อง		
3.3 บุคลากรมีทัศนคติที่ดี มีใจรัก ศรัทธา เสียสละ มุ่งมั่น อดทน และมี จิตอาสา เนื่องจากงานด้านการจัดการคัมภีร์ไบเบิลเป็นงานลักษณะเฉพาะ ด้านการดำเนินงานจะประสบความสำเร็จต้องอาศัยบุคคลที่มีลักษณะดังกล่าว		
4. งบประมาณ		
4.1 จัดทำงบประมาณประจำปีตามแผนงานระดับชาติ ให้เพียงพอ ในการดำเนินการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติ ได้แก่ งบประมาณ ด้านการบริหาร งบประมาณดำเนินการและงบประมาณลงทุน		
4.2 ของงบประมาณสนับสนุนจากภายนอกหน่วยงาน เช่น งบประมาณ แรงจูงใจจากรัฐบาล งบประมาณสนับสนุนจากแหล่งอื่นๆ และงบประมาณ การบริจาค เป็นต้น		
5. เครือข่ายและความร่วมมือ		
5.1 เป็นองค์กรหลักในการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือระดับชาติกับ องค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลทุกระดับ ทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับภูมิภาค ระดับชาติ เครือข่ายและความร่วมมือระดับนานาชาติ ในด้านต่าง ๆ ของการ จัดการคัมภีร์ไบเบิล		

ส่วนประกอบ	เหมาะสมแล้ว	ยังไม่เหมาะสม
5.2 ทำหน้าที่การเชื่อมโยงฐานข้อมูลคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติ โดยการสร้างเครือข่ายความร่วมมือการเชื่อมโยงฐานข้อมูลคัมภีร์ไบเบิลระหว่างองค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในประเทศไทยด้วยกัน เพื่อประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนการใช้ข้อมูลร่วมกันและการให้บริการ		
5.3 มีเครือข่ายและความร่วมมือกับท้องถิ่นชุมชนทุกภูมิภาคที่มีแหล่งคัมภีร์ไบเบิล เอื้อประโยชน์ต่อภารกิจด้านการสำรวจคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติให้การดำเนินการสำเร็จมีความสะดวก รวดเร็วและราบรื่น		
6. เทคโนโลยีสารสนเทศ		
6.1 เทคโนโลยีมีคุณภาพ เพียงพอและมีความเหมาะสมต่อการดำเนินงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติ		
6.2 เทคโนโลยีเอื้อต่อการอนุรักษ์ต้นฉบับคัมภีร์ไบเบิล ได้แก่ การนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาพัฒนาคัมภีร์ไบเบิลในรูปแบบดิจิทัลสำหรับการเผยแพร่และให้บริการแทนการใช้ต้นฉบับจริง เป็นรักษาและการอนุรักษ์ต้นฉบับคัมภีร์ไบเบิล		
6.3 มีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล ได้แก่ ระบบฐานข้อมูลมีประสิทธิภาพ รวดเร็ว มีความเสถียร มีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล มีผู้ดูแลระบบ และมีการบำรุงรักษาและการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง		
6.4 เทคโนโลยีมีมาตรฐานการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูลใช้ร่วมกัน และมีมาตรฐานรองรับการปรับสภาพและการโอนย้ายข้อมูล		

ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ระดับหน่วยงาน

ส่วนประกอบ	เหมาะสมแล้ว	ยังไม่เหมาะสม
1. นโยบาย		
1.1 กำหนดด้านการจัดการคัมภีร์โบราณเป็นนโยบายหลักของหน่วยงานและสอดคล้องกับนโยบายทางด้านวัฒนธรรมขององค์กรที่ได้สังกัดอยู่		
1.2 นโยบายส่งเสริมให้มีการเรียนการสอนและการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาและอักษรที่ปรากฏในคัมภีร์โบราณกับให้คนรุ่นปัจจุบันสามารถเข้าใจเนื้อหาในคัมภีร์โบราณได้เพื่อนำเนื้อหาความรู้ไปถ่ายทอดและใช้ประโยชน์ได้		
1.3 นโยบายการกำหนดโครงสร้างองค์กรหรือจัดตั้งเป็นหน่วยงานหรือกลุ่มงานหลัก สถาบัน ศูนย์ โครงการ หรือพิพิธภัณฑสถานคัมภีร์โบราณขึ้นมาโดยตรง		
2. ภาวะผู้นำ		
2.1 เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถและเข้าใจหลักการบริหารจัดการคัมภีร์โบราณในหน่วยงานและในระดับภูมิภาคที่หน่วยงานตั้งอยู่		
2.2 มีทักษะในการวางแผน การประสานงาน การควบคุมงาน และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการคัมภีร์โบราณในหน่วยงานและในระดับภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ		
2.3 ให้ความสำคัญเห็นคุณค่าของคัมภีร์โบราณ สามารถบริหารจัดการด้านคัมภีร์โบราณสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกองค์กร		
2.4 เข้าไปมีส่วนร่วมและสนับสนุนการทำงานเป็นทีม		
3. บุคลากร		
3.1 เป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ อ่านอักษรภาษาโบราณ		
3.2 มีใจรัก ศรัทธา เสียสละ มุ่งมั่น ความอดทน และมีจิตอาสา มีทัศนคติที่ดี		
3.3 มีทักษะการทำงาน การประสานงาน ที่ดีและความสัมพันธ์อันดีกับเครือข่าย		
3.4 มีความรู้ด้านเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง		
3.5 มีทักษะการทำงานเป็นทีม		
4. งบประมาณ		
4.1 จัดทำงบประมาณประจำสัปดาห์สนับสนุนอย่างเพียงพอและต่อเนื่องสอดคล้องกับการดำเนินงานการจัดการคัมภีร์โบราณ		

ส่วนประกอบ	เหมาะสมแล้ว	ยังไม่เหมาะสม
4.2 ขอรสนับสนุนงบประมาณอื่น ๆ นอกเหนือจากงบประมาณประจำ เช่น งบประมาณจากการจัดทำโครงการ การทำวิจัย เป็นต้น		
4.3 ขอรสนับสนุนจากแหล่งอื่น ๆ จากภายในองค์กรและจากภายนอก ที่ให้การสนับสนุนด้านการจัดการมรดกทางวัฒนธรรม		
5. เครือข่ายและความร่วมมือ		
5.1 เครือข่ายและความร่วมมือภายในกับหน่วยงานต่าง ๆ ในองค์กร ที่หน่วยงานได้สังกัดอยู่		
5.2 เครือข่ายและความร่วมมือภายนอกเป็นองค์กรในระดับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบหรือในภูมิภาคที่หน่วยงานตั้งอยู่ที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ ได้แก่ เครือข่ายและความร่วมมือกับองค์กรด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ การช่วยเหลือในด้านบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยีอุปกรณ์ การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ประสบการณ์ เทคนิควิธีการ เทคโนโลยีสมัยใหม่		
5.3 เครือข่ายและความร่วมมือกับท้องถิ่นชุมชนที่มีแหล่งคัมภีร์โบราณ		
5.4 เครือข่ายและความร่วมมือระดับชาติในการร่วมกันสร้างมาตรฐานในการจัดการคัมภีร์โบราณให้เป็นมาตรฐานเดียวกันในประเทศเพื่อการแลกเปลี่ยนและใช้ข้อมูลร่วมกันได้		
6. เทคโนโลยีสารสนเทศ		
6.1 มีความทันสมัย มีคุณภาพ เพียงพอและมีความเหมาะสมกับการจัดการคัมภีร์โบราณ		
6.2 เทคโนโลยีเอื้อต่อการอนุรักษ์ต้นฉบับ เนื่องจากใช้คัมภีร์โบราณดิจิทัลแทนการใช้ต้นฉบับจริง		
6.3 การพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัลจำเป็นต้องมีระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูล เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหายและสามารถนำไปใช้ในระยะเวลาได้		
6.4 เป็นผู้นำให้การช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีอุปกรณ์ ถ่ายทอดเทคนิค วิธีการเทคโนโลยีสมัยใหม่ด้านการจัดการคัมภีร์โบราณกับหน่วยงานในระดับท้องถิ่นและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง		

ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ระดับท้องถิ่น

ส่วนประกอบ	เหมาะสมแล้ว	ยังไม่เหมาะสม
1. นโยบาย		
1.1 นโยบายส่งเสริมการเรียนการสอนและการฝึกอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับภาษาและอักษรคัมภีร์โบราณ และกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณเบื้องต้นกับให้คนและเยาวชนในท้องถิ่นชุมชน		
1.2 นโยบายการสร้างคุณค่า สร้างความตระหนักให้กับเยาวชนในท้องถิ่นชุมชน ได้รู้ถึงคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณ นโยบายการทะนุบำรุง อนุรักษ์ ฟื้นฟู และสืบทอดคัมภีร์โบราณ ในฐานะเป็นมรดกภูมิปัญญาและมรดกทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นชุมชน		
1.3 นโยบายการจัดตั้งเป็นสถาบัน ศูนย์ โครงการ หรือพิพิธภัณฑ์ด้านคัมภีร์โบราณในท้องถิ่นชุมชน		
1.4 นโยบายการพัฒนาคัมภีร์โบราณเป็นแหล่งเรียนรู้และแหล่งท่องเที่ยว ด้านมรดกภูมิปัญญาของท้องถิ่นชุมชน		
1.5 นโยบายสร้างความศรัทธาทางพุทธศาสนาในคัมภีร์โบราณกับท้องถิ่นชุมชน		
2. ภาวะผู้นำ		
2.1 มีภาวะผู้นำ เป็นที่ศรัทธา ยอมรับในท้องถิ่นและชุมชน		
2.2 มีใจรัก ศรัทธา เสียสละ มุ่งมั่น อดทน มีจิตอาสา และมีทัศนคติที่ดี		
2.3 ให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าของคัมภีร์โบราณในท้องถิ่นชุมชน		
2.4 เป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ ความสามารถ และเข้าใจหลักการบริหารจัดการคัมภีร์โบราณในท้องถิ่นชุมชน		
2.5 มีทักษะการประสานงานที่ดีและความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องด้านการจัดการคัมภีร์โบราณ		
3. บุคลากร		
3.1 เป็นบุคลากรในท้องถิ่นชุมชนที่มีความรู้ ความสามารถอ่านอักษรภาษาโบราณได้และกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณในเบื้องต้น เช่น การลงทะเบียนและการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณเบื้องต้น		
3.2 เป็นบุคลากรหรืออาสาสมัครที่มีใจรัก ศรัทธา เสียสละ มุ่งมั่น อดทน มีจิตอาสา และมีทัศนคติที่ดีกับการทำงานด้านคัมภีร์โบราณ		

ส่วนประกอบ	เหมาะสมแล้ว	ยังไม่เหมาะสม
4. งบประมาณ		
4.1 ได้รับงบประมาณจากการบริจาคและการทำบุญของผู้มีจิตศรัทธา		
4.2 ได้รับงบประมาณจากแหล่งอื่น ๆ จากหน่วยงานในพื้นที่ท้องถิ่น ชุมชนและภายนอกหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนด้านมรดกทางวัฒนธรรม		
5. เครือข่ายและความร่วมมือ		
5.1 เครือข่ายและความร่วมมือในท้องถิ่นชุมชน		
5.2 เครือข่ายและความร่วมมือองค์กรหรือหน่วยงานด้านการจัดการคัมภีร์ ไบลานระดับภูมิภาคที่องค์กรการจัดการคัมภีร์ไบลานระดับท้องถิ่นตั้งอยู่ได้ให้การช่วยเหลือในด้านบุคลากร งบประมาณ เทคโนโลยีอุปกรณ์ การแลกเปลี่ยน เรียนรู้ ประสบการณ์ เทคนิควิธีการ เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการจัดการคัมภีร์ไบลาน		
6. เทคโนโลยีสารสนเทศ		
6.1 ขอความช่วยเหลือด้านเทคโนโลยีอุปกรณ์ และการถ่ายทอดเทคนิค วิธีการ เทคโนโลยีสมัยใหม่ด้านการจัดการคัมภีร์ไบลานจากหน่วยงาน ระดับชาติ ระดับหน่วยงานและหน่วยงานอื่น ๆ ที่มีความพร้อม		

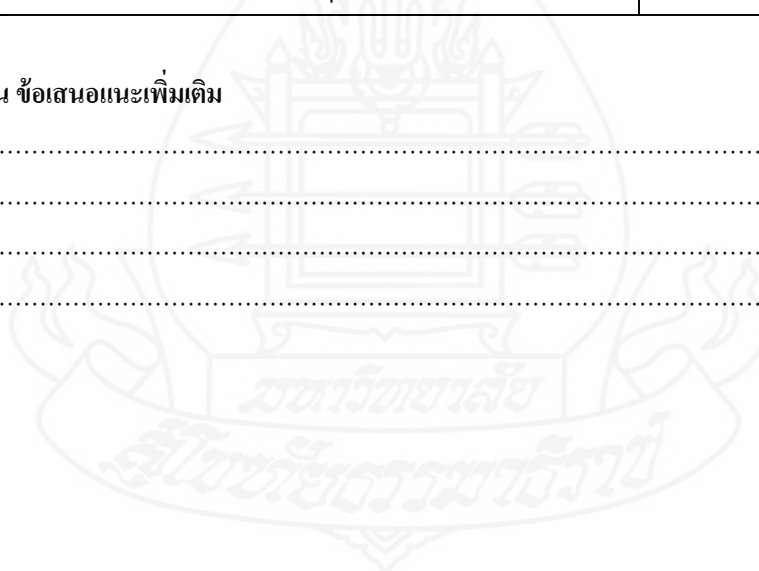
ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

2. ด้านกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณของประเทศไทย

ระดับชาติ

ส่วนประกอบ	เหมาะสมแล้ว	ยังไม่เหมาะสม
1. กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณ		
1.1 การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ		
1.1.1 การสำรวจคัมภีร์โบราณ ได้แก่ มีการวางแผนและกำหนดนโยบายด้านการสำรวจคัมภีร์โบราณในระดับชาติที่ชัดเจน กำหนดเป็นแผนงานหรือจัดทำโครงการสำรวจระยะสั้นและระยะยาว		
1.1.2 มีการกำหนดนโยบายด้านการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณระดับชาติที่ชัดเจน ได้แก่ การวางแผนดำเนินงานด้านจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัล มีขั้นตอนกำหนดนโยบายด้านการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณระดับชาติ		
1.1.3 การกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานการประเมินและคัดเลือกสำหรับจัดการรวบรวมคัมภีร์โบราณทางกายภาพและดิจิทัลจากขอบเขตทางกายภาพและขอบเขตด้านเนื้อหาตามหลักวิชาการ โดยมีหลักเกณฑ์มาตรฐานการประเมินและคัดเลือก		
1.1.4 มีหลักเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการพัฒนาดิจิทัลคัมภีร์โบราณที่ช่วยในการป้องกันและอนุรักษ์ไม่ให้คัมภีร์โบราณต้นฉบับถูกทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหาย มีหลักเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการพัฒนาดิจิทัลคัมภีร์โบราณ		
1.2 การจัดโครงสร้างสารสนเทศ		
1.2.1 มีมาตรฐานหลักเกณฑ์การจัดหมวดหมู่เนื้อหาคัมภีร์โบราณของประเทศไทยให้เป็นมาตรฐานรูปแบบเดียวกัน โดยมีการแบ่งหมวดหมู่ในระดับหมวดหมู่ใหญ่ หมวดหมู่ย่อย และหมวดหมู่ทางพุทธศาสนา เพื่อให้หน่วยงานแต่ละระดับนำไปใช้ตามความเหมาะสม เป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยน ใช้ข้อมูลร่วมกัน		
1.3 การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์โบราณ		
1.3.1 มีหลักเกณฑ์มาตรฐานในการจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์โบราณระดับชาติ ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลที่เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บ การเข้าถึง การนำไปใช้ เช่น กำหนดมาตรฐานเมทาดาทา การลงรายการคัมภีร์โบราณดิจิทัลตามหลักมาตรฐานสากล เพื่อเป็นมาตรฐานในการแลกเปลี่ยน เชื่อมโยงข้อมูล และการใช้ข้อมูลร่วมกัน ในอนาคตของประเทศไทยได้		

ส่วนประกอบ	เหมาะสมแล้ว	ยังไม่เหมาะสม
1.3.2 มีมาตรฐานการพัฒนาเครื่องมือช่วยสืบค้น จำเป็นต้องมีกระบวนการที่ดีและเหมาะสม มีการวางแผนวิธีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ในจัดเก็บข้อมูลที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ สมรรถนะสูงและมาตรฐาน		
1.3.2 มีการพัฒนาฐานข้อมูลหรือจัดหาซอฟต์แวร์ในการจัดเก็บและการพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลที่ง่ายสะดวก เหมาะสมและมีมาตรฐานตามหลักสากล เพื่อประโยชน์ในการรองรับการแลกเปลี่ยนข้อมูล การใช้ข้อมูลร่วมกัน และการเชื่อมโยงข้อมูลคัมภีร์โบราณของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณต่าง ๆ ในอนาคตหรือรวมเป็นฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณในประเทศไทยได้		
1.4 การปริวรรตโบราณ		
1.4.1 มีเกณฑ์มาตรฐานวิธีการปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์โบราณเป็นมาตรฐานเดียวกันของประเทศไทย ตามขั้นตอน ได้แก่ การถ่ายถอดอักษรชนิดอักษรรูปแบบอักษรวิธี การถ่ายถอดเป็นอักษรไทยปัจจุบัน การถ่ายถอดอักษรด้วยวิธีผสมและมีหลักการแปลและวิเคราะห์เนื้อหา		
1.4.2 มีหลักเกณฑ์ในพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์โบราณสำหรับการปริวรรต มีรายละเอียด		
1.4.3 เป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำกรขึ้นทะเบียนรายชื่อคัมภีร์โบราณที่ได้ทำการปริวรรตแล้วของประเทศไทยหรือจัดทำเป็นฐานข้อมูลทะเบียนรายชื่อคัมภีร์โบราณที่ทำการปริวรรตเรียบร้อยแล้ว เพื่อประโยชน์ในการลดความซ้ำซ้อนในการปริวรรต ความสะดวกในการนำไปใช้และช่วยเปิดโอกาสให้คัมภีร์โบราณอื่นได้ถูกนำมาปริวรรต		
1.5 การบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณ		
1.5.1 กำหนดนโยบายการให้บริการคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลด้วยการออกกฎระเบียบว่าด้วยการให้บริการคัมภีร์โบราณในระดับชาติที่ชัดเจน เช่น การให้บริการภายใต้การดูแลและมีเงื่อนไขการใช้งานพิเศษ เพื่อเป็นการช่วยอนุรักษ์คัมภีร์โบราณต้นฉบับไม่ให้เกิดการชำรุดเสียหายหรือสูญหาย		
1.5.2 มีการสร้างหลักเกณฑ์การประเมินและการคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลและเนื้อหาปริวรรตสำหรับการบริการและเผยแพร่		

ส่วนประกอบ	เหมาะสมแล้ว	ยังไม่เหมาะสม
<p>1.5.3 มีนโยบายเรื่องลิขสิทธิ์และสิทธิความเป็นเจ้าของคัมภีร์โบราณ มีระเบียบการให้บริการข้อมูลเนื้อหาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัล บนออนไลน์ที่ชัดเจน และมีการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูลใช้ร่วมกัน</p>		
<p>1.6 การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ</p>		
<p>1.6.1 มีนโยบายและการวางแผนการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลระดับชาติที่ชัดเจนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว</p> <p>1) การวางแผนการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลระดับชาติประกอบด้วย ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านเทคโนโลยีการคัดเลือกรูปแบบของเทคโนโลยีในการสงวนและรักษา การปรับสภาพและการโอนย้ายข้อมูล ไปยังฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่ดีกว่า และมาตรการรักษาความปลอดภัยและการสำรองข้อมูล</p>		
<p>1.6.2 มีการกำหนดหลักเกณฑ์การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลเป็นมาตรฐานที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ</p>		
<p>1) การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพ</p> <p>(1) จัดสถานที่จัดเก็บอย่างเหมาะสมตามหลักวิชาการ โดยการจัดการสภาพแวดล้อม การควบคุมอุณหภูมิ ความชื้น แสงสว่าง ขจัดฝุ่น ละอองการลดภาวะภายในสถานที่จัดเก็บ และป้องกันอันตรายจากสัตว์และแมลงต่าง ๆ ที่ทำลายคัมภีร์โบราณ</p> <p>(2) มีเครื่องมืออุปกรณ์และเทคโนโลยีในการอนุรักษ์และสงวนคัมภีร์โบราณทางกายภาพตามหลักวิชาการที่เหมาะสมและเพียงพอ</p> <p>(3) มีเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาคัดเลือกคัมภีร์โบราณสำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษา โดยการพิจารณาคัดเลือกจากคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณ</p>		
<p>2) การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล</p> <p>(1) จัดสถานที่จัดเก็บข้อมูลดิจิทัลที่มีปลอดภัยสูง ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์เครือข่ายที่มีประสิทธิภาพและสมรรถนะสูง มีมาตรฐานในการโอนย้ายข้อมูลดิจิทัลในอนาคต ห้องจัดเก็บเครื่องคอมพิวเตอร์เครือข่าย และอุปกรณ์มีความเหมาะสม มีการควบคุมอุณหภูมิที่เหมาะสม มีระบบรักษาความปลอดภัยสูงในกรณีเกิดอัคคีภัย อุทกภัย เป็นต้น</p>		

ส่วนประกอบ	เหมาะสมแล้ว	ยังไม่เหมาะสม
<p>2) การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล</p> <p>(1) จัดสถานที่จัดเก็บข้อมูลดิจิทัลที่มีปลอดภัยสูง ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์เครือข่ายที่มีประสิทธิภาพและสมรรถนะสูง มีมาตรฐานในการโอนย้ายข้อมูลดิจิทัลในอนาคต ห้องจัดเก็บเครื่องคอมพิวเตอร์เครือข่ายและอุปกรณ์มีความเหมาะสม มีการควบคุมอุณหภูมิที่เหมาะสม มีระบบรักษาความปลอดภัยสูงในกรณีเกิดอัคคีภัย อุทกภัย เป็นต้น</p> <p>(2) มีเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ในการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางดิจิทัลตามมาตรฐานที่เหมาะสมและเพียงพอ เช่น การรองรับการปรับสภาพและการโอนย้ายข้อมูลไปยังฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่ดีกว่าและทันสมัยกว่าได้ง่าย สะดวกและรวดเร็วในอนาคตได้ มีระบบการสำรองข้อมูลและระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี ช่วยป้องกันการสูญหายของข้อมูลดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูง</p> <p>(3) มีการวางแผนสำรองข้อมูลทั้งหมด โดยการนำข้อมูลไปเก็บแหล่งอื่น ๆ ที่เหมาะสมและปลอดภัย เพื่อสำรองไว้กรณีฉุกเฉินที่ข้อมูลดิจิทัลทั้งหมดสูญหายหรือข้อมูลเสียหายไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้</p> <p>(4) มีเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาคัดเลือกคัมภีร์โบราณสำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล โดยพิจารณาคัดเลือกจากคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณ</p>		

ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ระดับหน่วยงาน

ส่วนประกอบ	เหมาะสมแล้ว	ยังไม่เหมาะสม
1. กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณ		
1.1 การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ		
1.1.1 การสำรวจคัมภีร์โบราณ ได้แก่ มีการวางแผนและกำหนดนโยบายด้านการสำรวจคัมภีร์โบราณที่ชัดเจนในภูมิภาคและระดับท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบหรือในภูมิภาคที่หน่วยงานตั้งอยู่ กำหนดเป็นแผนงานหรือจัดทำโครงการสำรวจระยะสั้นและระยะยาว		
1.1.2 มีการกำหนดนโยบายด้านการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงานที่ชัดเจน ได้แก่ การวางแผนดำเนินงานด้านจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลในภูมิภาคและระดับท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบหรือในภูมิภาคที่หน่วยงานตั้งอยู่		
1.1.3 การกำหนดหลักเกณฑ์มาตรฐานการประเมินและคัดเลือกสำหรับจัดหารวบรวมคัมภีร์โบราณทางกายภาพและดิจิทัลจากขอบเขตทางกายภาพและขอบเขตด้านเนื้อหาตามหลักวิชาการ		
1.1.4 มีหลักเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการพัฒนาดิจิทัลคัมภีร์โบราณที่ช่วยในการป้องกันและอนุรักษ์ไม่ให้คัมภีร์โบราณต้นฉบับถูกทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหาย มี หลักเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการพัฒนาดิจิทัลคัมภีร์โบราณ		
1.2 การจัดโครงสร้างสารสนเทศ		
1.2.1 มีการใช้มาตรฐานหลักเกณฑ์การจัดหมวดหมู่เนื้อหาคัมภีร์โบราณของประเทศไทย โดยมีการแบ่งหมวดหมู่ในระดับหมวดหมู่ใหญ่ หมวดหมู่ย่อย และหมวดหมู่ทางพุทธศาสนา เพื่อให้หน่วยงานแต่ละระดับนำไปใช้ตามความเหมาะสม เป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยน ใช้ข้อมูลร่วมกัน		
1.2.2 กำหนดหมวดหมู่ย่อยของเนื้อหาที่เป็นเนื้อหาภูมิภาคและท้องถิ่นขึ้นมาใช้เพื่อความเหมาะสมในการจัดเก็บและการค้นหาที่ง่าย เช่น ตำนาน ประเพณี คติธรรมของล้านนา ของภาคอีสาน เป็นต้น		
1.3 การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์โบราณ		
1.3.1 มีหลักเกณฑ์มาตรฐานในการจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงาน ได้แก่ การกำหนดมาตรฐานคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลที่เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บ การเข้าถึง การนำไปใช้ เช่น กำหนดมาตรฐานเมทาตาการลงรายการคัมภีร์โบราณดิจิทัลตามหลักมาตรฐานสากล เพื่อเป็นมาตรฐานในการแลกเปลี่ยน เชื่อมโยงข้อมูล และการใช้ข้อมูลร่วมกันในอนาคตของประเทศไทยได้		

ส่วนประกอบ	เหมาะสมแล้ว	ยังไม่เหมาะสม
1.3.2 มีมาตรฐานการพัฒนาเครื่องมือช่วยสืบค้น จำเป็นต้องมีกระบวนการที่ดีและเหมาะสม มีการวางแผนวิธีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ในจัดเก็บข้อมูลที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพสมรรถนะสูงและมาตรฐาน		
1.3.3 มีการพัฒนาฐานข้อมูลหรือจัดหาซอฟต์แวร์ในการจัดเก็บและการพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลที่ง่าย สะดวก เหมาะสมและมีมาตรฐานตามหลักสากล เพื่อประโยชน์ในการรองรับการแลกเปลี่ยนข้อมูล การใช้ข้อมูลร่วมกัน และการเชื่อมโยงข้อมูลคัมภีร์โบราณของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณต่าง ๆ ในอนาคตหรือรวมเป็นฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณในประเทศไทยได้		
1.4 การปริวรรตโบราณ		
1.4.1 ใช้เกณฑ์มาตรฐานวิธีการปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์โบราณเป็นมาตรฐานเดียวกันของประเทศไทย ตามขั้นตอน ได้แก่ การถ่ายถอดอักษรชนิดรักษารูปแบบอักษรวิธี การถ่ายถอดเป็นอักษรไทยปัจจุบัน การถ่ายถอดอักษรด้วยวิธีผสมและมีหลักการแปลและวิเคราะห์เนื้อหา		
1.4.2 กำหนดเกณฑ์มาตรฐานวิธีการปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์โบราณเพิ่มเติมให้เหมาะสมกับภูมิภาคและระดับท้องถิ่นในพื้นที่รับผิดชอบหรือในภูมิภาคที่หน่วยงานตั้งอยู่ ได้แก่ แบบแผนวิธีการปริวรรตภาษาอักษรโบราณของท้องถิ่น เช่น ภาษาอักษรธรรมล้านนา ภาษาอักษรธรรมอีสาน เป็นต้น		
1.4.3 มีหลักเกณฑ์ในพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์โบราณสำหรับทำการปริวรรต		
1.5 การบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณ		
1.5.1 กำหนดนโยบายการให้บริการคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลด้วยการออกกฎระเบียบว่าด้วยการให้บริการคัมภีร์โบราณที่ชัดเจน เช่น การให้บริการภายใต้การดูแลและมีเงื่อนไขการใช้งานพิเศษ เพื่อเป็นการช่วยอนุรักษ์คัมภีร์โบราณต้นฉบับไม่ให้เกิดการชำรุดเสียหายหรือสูญหาย		
1.5.2 มีการสร้างหลักเกณฑ์การประเมินและการคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลและเนื้อหาปริวรรตสำหรับการบริการและเผยแพร่		
1.5.3 มีนโยบายเรื่องลิขสิทธิ์และสิทธิ์ความเป็นเจ้าของคัมภีร์โบราณ มีระเบียบการให้บริการข้อมูลเนื้อหาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลบนออนไลน์ที่ชัดเจน และมีการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูลใช้ร่วมกัน		

ส่วนประกอบ	เหมาะสมแล้ว	ยังไม่เหมาะสม
<p>1.6 การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ</p>		
<p>1.6.1 มีนโยบายและการวางแผนการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลระดับชาติที่ชัดเจนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว</p> <p>1) การวางแผนการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลระดับชาติประกอบด้วย ด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านเทคโนโลยีการคัดเลือกรูปแบบของเทคโนโลยีในการสงวนและรักษา การปรับสภาพและการโอนย้ายข้อมูล ไปยังฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่ดีกว่า และมาตรการรักษาความปลอดภัยและการสำรองข้อมูล</p>		
<p>1.6.2 มีการกำหนดหลักเกณฑ์การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลเป็นมาตรฐานที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ</p> <p>1) การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพ</p> <p>(1) จัดสถานที่จัดเก็บอย่างเหมาะสมตามหลักวิชาการ โดยการจัดการสภาพแวดล้อม การควบคุมอุณหภูมิ ความชื้น แสงสว่าง ขจัดฝุ่นละอองการลดภาวะภายในสถานที่จัดเก็บ และป้องกันอันตรายจากสัตว์และแมลงต่าง ๆ ที่ทำลายคัมภีร์โบราณ</p> <p>(2) มีเครื่องมืออุปกรณ์และเทคโนโลยีในการอนุรักษ์และสงวนคัมภีร์โบราณทางกายภาพตามหลักวิชาการที่เหมาะสมและเพียงพอ</p> <p>(3) มีเกณฑ์มาตรฐานการคัดเลือกคัมภีร์โบราณสำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษา จากคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณ</p> <p>2) การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล</p> <p>(1) จัดสถานที่จัดเก็บข้อมูลดิจิทัลที่มีปลอดภัยสูง ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์เครือข่ายที่มีประสิทธิภาพและสมรรถนะสูง มีมาตรฐานในการโอนย้ายข้อมูลดิจิทัลในอนาคต ห้องจัดเก็บเครื่องคอมพิวเตอร์เครือข่าย และอุปกรณ์มีความเหมาะสม มีการควบคุมอุณหภูมิที่เหมาะสม มีระบบรักษาความปลอดภัยสูงในกรณีเกิดอัคคีภัย อุทกภัย เป็นต้น</p> <p>(2) มีเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ในการอนุรักษ์และสงวนคัมภีร์โบราณทางดิจิทัลตามมาตรฐานที่เหมาะสมและเพียงพอ เช่นการรองรับการปรับสภาพและการโอนย้ายข้อมูลไปยังฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่ดีกว่าและทันสมัยกว่าได้ง่าย สะดวกและรวดเร็วในอนาคต ได้ มีระบบการสำรองข้อมูลและระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี ช่วยป้องกันการสูญหายของข้อมูลดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูง</p>		

ส่วนประกอบ	เหมาะสมแล้ว	ยังไม่เหมาะสม
<p>(3) มีการวางแผนสำรองข้อมูลทั้งหมด โดยการนำข้อมูลไปเก็บแหล่งอื่น ๆ ที่เหมาะสมและปลอดภัย เพื่อสำรองไว้กรณีเงินที่ข้อมูลดิจิทัลทั้งหมดสูญหายหรือข้อมูลเสียหายไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้</p> <p>(4) มีเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาคัดเลือกคัมภีร์ไบเบิลสำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิลทางดิจิทัล โดยการพิจารณาคัดเลือกจากคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์ไบเบิล</p>		

ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ระดับท้องถิ่น

ส่วนประกอบ	เหมาะสมแล้ว	ยังไม่เหมาะสม
1. กระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณ		
1.1 การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ		
1.1.1 มีความร่วมมือและความช่วยเหลือจากองค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงานและระดับชาติที่มีความพร้อมให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ เช่น การช่วยเหลือด้านการวางแผนดำเนินการพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัล		
1.2 การจัดโครงสร้างสารสนเทศ		
1.2.1 2.1 มีการใช้มาตรฐานหลักเกณฑ์การจัดหมวดหมู่เนื้อหาคัมภีร์โบราณของประเทศไทย โดยมีการแบ่งหมวดหมู่ในระดับหมวดหมู่ใหญ่ หมวดหมู่ย่อย และหมวดหมู่ทางพุทธศาสนา		
1.2.2 กำหนดหมวดหมู่ย่อยของเนื้อหาที่เป็นเนื้อหาของท้องถิ่นขึ้นมาใช้เพื่อความเหมาะสมในการจัดเก็บและการค้นหาที่ง่าย เช่น ตำนาน ประเพณี คติธรรม ความเชื่อของคนในท้องถิ่น เป็นต้น		
1.3 การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์โบราณ		
1.3.1 มีความร่วมมือกับองค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงานและระดับชาติในการช่วยเหลือด้านการจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์โบราณตั้งแต่การวางแผนดำเนินการ สนับสนุนด้านบุคลากร ด้านเทคโนโลยี เช่น การฝึกอบรมและถ่ายทอดความรู้ด้านกระบวนการการจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์โบราณ การสนับสนุนด้านอุปกรณ์ เทคโนโลยี การพัฒนาเครื่องมือช่วยสืบค้น เป็นต้น		
1.4 การปริวรรตโบราณ		
1.4.1 ใช้เกณฑ์มาตรฐานวิธีการปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์โบราณเป็นมาตรฐานเดียวกันของประเทศไทย ตามขั้นตอน ได้แก่ การถ่ายถอดอักษรชนิดอักษรแบบอักษรวิธี การถ่ายถอดเป็นอักษรไทยปัจจุบัน การถ่ายถอดอักษรด้วยวิธีผสมและมีหลักการแปลและวิเคราะห์เนื้อหา		
1.4.2 ใช้เกณฑ์มาตรฐานวิธีการปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์โบราณของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงานที่มีการกำหนดหมวดหมู่ย่อยเนื้อหาเพิ่มเติมเหมือนกันที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคและท้องถิ่นเดียวกัน		

ส่วนประกอบ	เหมาะสมแล้ว	ยังไม่เหมาะสม
<p>1.4.3 มีการเรียนการสอนและการฝึกอบรมด้านการอ่านเขียนเนื้อหาอักษรโบราณ ในคัมภีร์ใบลานให้กับเยาวชนในท้องถิ่นชุมชน เพื่อให้สามารถปริวรรต ถ่ายถอดและแปลเนื้อหาคัมภีร์ใบลานเป็นภาษาไทยปัจจุบันสำหรับการเผยแพร่และให้บริการคนทั่วไปสามารถเข้าใจเนื้อหาได้</p>		
<p>1.4.4 ใช้หลักเกณฑ์ในการพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์ใบลานสำหรับการปริวรรตที่เป็นมาตรฐานขององค์การจัดการคัมภีร์ใบลานระดับชาติและระดับหน่วยงาน โดยการพิจารณาคัดเลือกจากเนื้อหาที่มีคุณค่าและมีความสำคัญของท้องถิ่นชุมชน เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา การค้นคว้า การวิจัย และเนื้อหาที่ไม่กระทบหรือพาดพิงบุคคลใดหรือสร้างความขัดแย้งทางด้านสังคม</p>		
<p>1.5 การบริการและเผยแพร่คัมภีร์ใบลาน</p>		
<p>1.5.1 นำหลักเกณฑ์มาตรฐานการบริการและเผยแพร่คัมภีร์ใบลานขององค์การจัดการคัมภีร์ใบลานระดับชาติหรือระดับหน่วยงานมาใช้เป็นแนวทางกำหนดนโยบายการให้บริการคัมภีร์ใบลานทางกายภาพและทางดิจิทัล ด้วยการออกกฎระเบียบว่าด้วยการให้บริการคัมภีร์ใบลานให้ชัดเจน เช่น การให้บริการภายใต้การดูแลและมีเงื่อนไขการใช้งานพิเศษ เพื่อเป็นการช่วยอนุรักษ์คัมภีร์ใบลานต้นฉบับไม่ให้เกิดการชำรุดเสียหายหรือสูญหาย</p>		
<p>1.5.2 นำหลักเกณฑ์การประเมินและการคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์ใบลานทางกายภาพและทางดิจิทัลและเนื้อหาปริวรรตขององค์การจัดการคัมภีร์ใบลานระดับชาติหรือระดับหน่วยงานมาใช้เป็นแนวทางบริการและเผยแพร่ ได้แก่ พิจารณาจากเนื้อหาในคัมภีร์ใบลานที่มีคุณค่าและมีความสำคัญที่เหมาะสมในการนำไปใช้ประโยชน์</p>		
<p>1.5.3 นำนโยบายเรื่องลิขสิทธิ์และสิทธิความเป็นเจ้าของคัมภีร์ใบลานและระเบียบการให้บริการข้อมูลเนื้อหาคัมภีร์ใบลานทางกายภาพและทางดิจิทัลขององค์การจัดการคัมภีร์ใบลานระดับชาติหรือระดับหน่วยงานมาใช้เป็นแนวทาง</p>		
<p>1.6 การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ใบลาน</p>		
<p>1.6.1 มีการอบรมและถ่ายทอดความรู้ด้านการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ใบลานทางกายภาพตามหลักวิชาการ ให้นักสามารถทำการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ใบลานในเบื้องต้นได้</p>		

ส่วนประกอบ	เหมาะสมแล้ว	ยังไม่เหมาะสม
<p>1.6.2 มีความร่วมมือกับองค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงานและระดับชาติในการช่วยเหลือสนับสนุนด้านการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ เช่น ช่วยเหลือสนับสนุนการจัดสถานที่จัดเก็บคัมภีร์โบราณทางกายภาพที่เหมาะสมมีมาตรฐานตามหลักวิชาการ ได้แก่ การจัดสถานที่จัดเก็บ จัดการสภาพแวดล้อม การควบคุมอุณหภูมิ ความชื้น แสงสว่าง ขจัดฝุ่นละอองการลดภาวะภายในสถานที่จัดเก็บ และป้องกันอันตรายจากสัตว์และแมลงต่าง ๆ ที่ทำลายคัมภีร์โบราณ และสนับสนุนเครื่องมืออุปกรณ์ เทคโนโลยีด้านการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ เป็นต้น</p>		
<p>1.6.3 นำเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาคัดเลือกคัมภีร์โบราณสำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษาขององค์กรจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงานและระดับชาติมาใช้เป็นแนวทาง โดยการพิจารณาคัดเลือกจากคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณ ระดับอายุ ความเก่า ระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญเสยและการสูญหาย และมีประโยชน์ในการนำไปใช้ด้านการศึกษา การวิจัยและพัฒนาต่อยอดเป็นองค์ความรู้</p>		

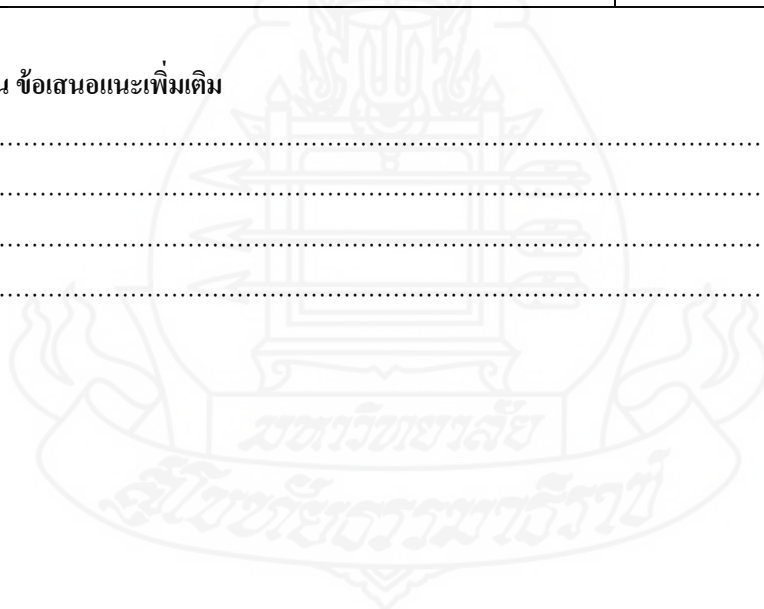
ความคิดเห็น ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ข

คู่มือและแนวปฏิบัติในกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณ

คู่มือและแนวทางปฏิบัติในกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณ

เรียบเรียงโดย ประสิทธิ์ชัย เลิศรัตนเคทกาด
นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาศิลปศาสตร์
แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

เอกสารคู่มือและแนวปฏิบัติการใช้รูปแบบการจัดการคัมภีร์โบราณของประเทศไทย
ในส่วนขององค์ประกอบกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณ

คำนำ

คู่มือและแนวปฏิบัติในกระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลนี้เป็นส่วนหนึ่งของรูปแบบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลของประเทศไทย จากการศึกษาการวิจัยในระดับปริญญาเอก เรื่อง การพัฒนารูปแบบการจัดการคัมภีร์ไบเบิลของประเทศไทย คู่มือและแนวปฏิบัตินี้จะนำส่วนขององค์ประกอบหนึ่งของรูปแบบฯ ดังกล่าว ได้แก่ กระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิล มาจัดทำเป็นคู่มือนี้และแนวปฏิบัติของกระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิล คู่มือและแนวปฏิบัติจะอธิบายถึงลักษณะแนวปฏิบัติงานตามลำดับขั้นตอนของกระบวนการ ตั้งแต่เริ่มต้นคือ จัดหาและรวบรวมคัมภีร์ไบเบิล การจัดโครงสร้างสารสนเทศ การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์ไบเบิล การปริวรรตไบเบิล การบริการและเผยแพร่คัมภีร์ไบเบิล การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์ไบเบิล

เอกสารคู่มือและแนวปฏิบัติในกระบวนการจัดการคัมภีร์ไบเบิลน่าจะเป็นประโยชน์สำหรับองค์กรการจัดการคัมภีร์ไบเบิลระดับชาติ ระดับหน่วยงาน และระดับท้องถิ่นนำไปใช้ในการปฏิบัติงานหรือเป็นแนวทางการทำงาน ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานให้เหมาะสมและสอดคล้องกับหน่วยงานการจัดการคัมภีร์ไบเบิลในแต่ละระดับ และช่วยให้การจัดการคัมภีร์ไบเบิลเป็นระบบยิ่งขึ้น จะส่งผลโดยตรงในการช่วยจัดเก็บ การให้บริการและเผยแพร่ และอนุรักษ์คัมภีร์ไบเบิลให้เป็นมรดกทางวัฒนธรรมของชาติและคงอยู่สำหรับคนรุ่นหลังต่อไปในอนาคต

คู่มือและแนวปฏิบัติในกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติ ระดับหน่วยงาน และระดับท้องถิ่น ประกอบด้วยขั้นตอน ดังนี้

1. การจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ มีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1.1 การสำรวจคัมภีร์โบราณ มีแนวปฏิบัติ ดังนี้

1.1.1 การวางแผนและกำหนดนโยบายด้านการสำรวจคัมภีร์โบราณ กำหนดเป็นแผนงานหรือจัดทำโครงการสำรวจระยะสั้นและระยะยาว มีขั้นตอนการสำรวจคัมภีร์โบราณ ได้แก่

- 1) กำหนดเป้าหมาย พื้นที่ ขอบเขต ที่จะลงสำรวจ
- 2) ลงพื้นที่สำรวจเบื้องต้นเพื่อประเมินสภาพ จำนวน และลักษณะพื้นที่
- 3) จัดเตรียม วัสดุอุปกรณ์ และเครื่องมือ ที่จำเป็นต้องใช้
- 4) ลงพื้นที่สำรวจ ทำความสะอาด จัดหมวดหมู่ บันทึกข้อมูลในแบบฟอร์ม

มัด ห่อ จัดเก็บ

- 5) คิวท์คัมภีร์โบราณ ถ่ายภาพ ตกแต่งภาพ ใส่รหัสภาพ จัดเก็บลงระบบโปรแกรม
- 6) จัดทำฐานข้อมูลเพื่อจัดเก็บและสืบค้นข้อมูล

1.2 การกำหนดนโยบายด้านการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณ ได้แก่ การวางแผนดำเนินงานด้านจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัล มีขั้นตอน ดังนี้

1.2.1 กำหนดแผนงานการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณทางกายภาพ ระดับหน่วยงาน ดังนี้

- 1) กำหนดวัตถุประสงค์การจัดหาและรวบรวม
  - 2) กำหนดขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล เนื้อหาข้อมูล ทางกายภาพ
  - 3) ด้านบุคลากร งบประมาณ เครื่องมือและอุปกรณ์
  - 4) กำหนดวิธีการการจัดหาและรวบรวม โดยมีวิธี ได้แก่ การขอรับบริจาค
- วิธีการจัดซื้อการจัดทำสำเนา การสร้างขึ้นมาใหม่ เป็นต้น

1.2.2 กำหนดแผนงานการจัดหาและรวบรวมคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล ดังนี้

- 1) การวางแผนการพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัล ได้แก่ การวางแผนด้านบุคลากร ด้านงบประมาณ ด้านเทคโนโลยีและอุปกรณ์ และอื่นๆ
- 2) การคัดเลือกคัมภีร์โบราณสำหรับการพัฒนาคัมภีร์โบราณดิจิทัล
- 3) การวางแผนขั้นตอนกระบวนการสร้างและการผลิตคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสมตามหลักวิชาการ
- 4) กำหนดมาตรฐานตามหลักวิชาการในกระบวนการสร้างและการผลิตไฟล์ดิจิทัลคัมภีร์โบราณ

5) จัดเตรียมเทคโนโลยีและอุปกรณ์ในการสร้างคัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เหมาะสมมีประสิทธิภาพและสมรรถนะสูงช่วยสร้างไฟล์ดิจิทัลที่มีคุณภาพนำไปใช้ในการจัดเก็บอนุรักษ์ การเผยแพร่และให้บริการคัมภีร์โบราณดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม และช่วยการอนุรักษ์คัมภีร์โบราณต้นฉบับ ได้แก่ อุปกรณ์กล้องถ่ายภาพดิจิทัล สแกนเนอร์ เครื่องแปลงไมโครฟิล์มเป็นดิจิทัล

1.3 การกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินและคัดเลือกสำหรับจัดหารวบรวมคัมภีร์โบราณทางกายภาพและดิจิทัลจากขอบเขตทางกายภาพและขอบเขตด้านเนื้อหาตามหลักวิชาการ โดยมีหลักเกณฑ์มาตรฐานการประเมินและคัดเลือก ดังนี้

1.3.1 แหล่งคัมภีร์โบราณที่มีคุณค่าและความสำคัญของชาติ ของภูมิภาคและของท้องถิ่น

1.3.2 จากสภาพคัมภีร์โบราณ เช่น อายุ ความเก่า ความสวยงาม ความโดดเด่น การตกแต่งที่มีคุณค่าทางด้านศิลปกรรม ทัศนกรรมของชาติ ของภูมิภาคและของท้องถิ่น และระดับความเสียหายที่มีผลต่อการสูญหายและสูญเสีย

1.3.3 เนื้อหาทุกแขนงวิชาที่มีความสำคัญของชาติ ของภูมิภาคและของท้องถิ่น ด้านประวัติศาสตร์ บุคคลสำคัญ วรรณกรรม วรรณคดีของชาติ ศาสนา ตำรา เป็นต้น

1.4 มีหลักเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการพัฒนาดิจิทัลคัมภีร์โบราณที่ช่วยในการป้องกันและอนุรักษ์ไม่ให้คัมภีร์โบราณต้นฉบับถูกทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหาย มีหลักเกณฑ์มาตรฐานกระบวนการพัฒนาดิจิทัลคัมภีร์โบราณ ได้แก่

1.4.1 จัดหาเทคโนโลยีและอุปกรณ์ ในการสร้างคัมภีร์โบราณดิจิทัลมีมาตรฐานตามหลักวิชาการที่ช่วยในการป้องกันและอนุรักษ์ไม่ให้คัมภีร์โบราณต้นฉบับถูกทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหาย ได้แก่ อุปกรณ์กล้องถ่ายภาพดิจิทัล สแกนเนอร์ เครื่องแปลงไมโครฟิล์มเป็นดิจิทัล

1.4.2 กำหนดมาตรฐานการถ่ายภาพดิจิทัล ได้แก่ กำหนดมาตรฐานการควบคุมระดับแสงไฟ ความร้อนในการถ่ายภาพหรือการสแกนดิจิทัล ในเกณฑ์มาตรฐานสากล ที่ช่วยในการป้องกันและอนุรักษ์ไม่ให้คัมภีร์โบราณต้นฉบับถูกทำลายหรือก่อให้เกิดความเสียหาย

2. การจัดโครงสร้างสารสนเทศ มีแนวปฏิบัติ ดังนี้

การจัดโครงสร้างสารสนเทศเป็นการกำหนดหมวดหมู่จากเนื้อหาในคัมภีร์โบราณ จำเป็นต้องเป็นหลักในการกำหนดหมวดหมู่เนื้อหาในคัมภีร์โบราณของประเทศไทย ดังนี้

2.1 องค์กระระดับชาติเป็นหลักในการจัดทำมาตรฐานหลักเกณฑ์การจัดหมวดหมู่เนื้อหา คัมภีร์โบราณของประเทศไทยให้เป็นมาตรฐานรูปแบบเดียวกันของประเทศไทย เพื่อให้หน่วยงานแต่ละ

ระดับนำไปใช้ตามความเหมาะสม เป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยน ใช้ข้อมูลร่วมกัน โดยมีหลักเกณฑ์การจัดหมวดหมู่เนื้อหา คัมภีร์โบราณของประเทศไทย ดังนี้

2.1.1 จัดหมวดหมู่ความรู้เป็นหมวดใหญ่ เช่น หมวดกฎหมาย หมวดจดหมายเหตุ หมวดพงศาวดาร หมวดตำรา หมวดตำนาน เป็นต้น

2.1.2 จัดหมวดหมู่ความรู้เป็นหมวดย่อยภายใต้หมวดหมู่ใหญ่ เช่น หมวดตำรา แบ่งย่อยเป็น ตำราโหราศาสตร์ ตำราเวชศาสตร์ ตำราดาราศาสตร์ เป็นต้น

2.1.3 จัดหมวดหมู่ทางพุทธศาสนา เช่น หมวดหมู่บาลีพระไตรปิฎก หมวดหมู่อรรถกถา หมวดหมู่ฎีกา เป็นต้น

3. การจัดเก็บและค้นคืนคัมภีร์โบราณ มีแนวปฏิบัติ ดังนี้

3.1 กำหนดมาตรฐานคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัล

เป็นมาตรฐานที่เหมาะสมสำหรับการจัดเก็บ การเข้าถึง การนำไปใช้ เช่น กำหนดมาตรฐานเมทาตาการลงรายการคัมภีร์โบราณดิจิทัลตามหลักมาตรฐานสากล เพื่อเป็นมาตรฐานในการแลกเปลี่ยน เชื่อมโยงข้อมูล และการใช้ข้อมูลร่วมกันในอนาคตของประเทศไทยได้ มีหลักเกณฑ์มาตรฐานในการจัดเก็บและค้นคืน ดังนี้

3.1.1 กำหนดมาตรฐานการลงรายการบรรณานุกรมคัมภีร์โบราณทางกายภาพ ได้แก่

1) ข้อมูลรายละเอียดบรรณานุกรมทางกายภาพ ประกอบด้วย จำนวนเรื่อง (ในผูก) ภาษา เส้น ขนาด (กว้าง x ยาว) ไม้ประทับ ฌับ (ขอบ) จำนวนบรรทัดต่อหน้า จำนวนหน้า หรือจำนวนผูก ฉลากห่อคัมภีร์ ฝาห่อคัมภีร์ ขนาดคัมภีร์ เป็นต้น

2) ข้อมูลรายละเอียดบรรณานุกรมทางด้านเนื้อหา ประกอบด้วย ชื่อเรื่อง หมวดหมู่เนื้อหา ผูกที่ ชื่อผู้แต่ง วันที่เขียน สถานที่เขียน เลขทะเบียนเอกสารโบราณ เป็นต้น

3) มีการจัดทำอภิธานศัพท์หรือเชิงอรรถคัมภีร์โบราณ เพื่อให้สามารถเข้าใจเนื้อหา คัมภีร์โบราณยิ่งขึ้น

3.1.2 มีมาตรฐานการลงรายการคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล ได้แก่

1) การลงทะเบียนไฟล์เอกสารคัมภีร์โบราณดิจิทัล เมื่อมีคัมภีร์โบราณดิจิทัลเป็นจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องมีการจัดการไฟล์ดิจิทัลเพื่อให้เกิดระเบียบในการจัดเก็บและการเข้าถึง และสามารถค้นนำกลับมาใช้ได้ โดยต้องมีมาตรฐานการกำหนดตั้งชื่อไฟล์ กำหนดรหัสเอกสาร หรือการเพิ่มรหัสส่วนอื่น ๆ เช่น ผูกที่ ฌับที่ เล่มที่ เป็นต้น

2) กำหนดชุดมาตรฐานเมทาตาการลงรายการคัมภีร์โบราณดิจิทัลตามหลักมาตรฐานสากล โดยการนำชุดมาตรฐานเมทาตาทาสากล เช่น มาตรฐานสากล Dublin Core

หรือมาตรฐานสากลด้านจดหมายเหตุตามระบบ ISAD มาปรับปรุงให้เป็นชุด metadata ของการลงรายการคัมภีร์โบราณดิจิทัล และพัฒนาเป็นมาตรฐานเดียวกันของประเทศไทย

3) กำหนดมาตรฐานไฟล์คัมภีร์โบราณดิจิทัล วัตถุประสงค์การสร้างหรือการนำไฟล์ดิจิทัลไปใช้งานมีความแตกต่างกัน จึงจำเป็นต้องกำหนดมาตรฐานไฟล์คัมภีร์โบราณดิจิทัลให้เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ตามแต่ละวัตถุประสงค์ ดังนี้

(1) จัดเก็บเป็นไฟล์ต้นฉบับหรือเป็นการอนุรักษ์ข้อมูลดิจิทัล โดยการกำหนดเป็นไฟล์ที่มีรายละเอียดสูงจากการถ่ายภาพดิจิทัลและการสแกนที่ไม่มีการแก้ไขหรือดัดแปลงภาพต้นฉบับ ส่วนใหญ่กำหนดเป็นไฟล์ประเภท TIFF มีความละเอียดของไฟล์ภาพระหว่าง 72-300 ppi โหมดสี RGB ขนาดของไฟล์ภาพมีขนาด 872x2592 pixel (10 MP) ขึ้นไป

(2) เป็นไฟล์สำหรับให้บริการในฐานข้อมูลและทางเว็บไซต์และการนำไปใช้งาน เช่น การทำสำเนา การพิมพ์ ส่วนใหญ่กำหนดเป็นไฟล์ประเภท JPG ความละเอียดของไฟล์ภาพระหว่าง 72 ppi โหมดสี RGB ขนาดของไฟล์ภาพมีขนาด 1240x720 pixel (0.9 MP) ขึ้นไป

3.2 มีมาตรฐานการพัฒนาเครื่องมือช่วยสืบค้น จำเป็นต้องมีกระบวนการที่ดีและเหมาะสม มีการวางแผนวิธีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ในจัดเก็บข้อมูลที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ สมรรถนะสูงและมาตรฐาน มีขั้นตอนตามมาตรฐาน ดังนี้

3.2.1 มีการวางแผนวิธีการจัดเตรียมอุปกรณ์และเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์ ซอฟต์แวร์ในจัดเก็บข้อมูลที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ สมรรถนะสูงและมาตรฐาน

3.2.2 พัฒนาเครื่องมือช่วยค้นคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลที่ง่าย สะดวกและเหมาะสม และมีมาตรฐานตามหลักสากล เพื่อประโยชน์ในการรองรับการแลกเปลี่ยนข้อมูล การใช้ข้อมูลร่วมกัน และการเชื่อมโยงข้อมูลคัมภีร์โบราณของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณต่าง ๆ ในอนาคต หรือรวมเป็นฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณในประเทศไทยได้

3.3 พัฒนฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณ โดยวิธีการพัฒนา จัดหาซอฟต์แวร์ในการจัดเก็บ และการพัฒนาเครื่องมือช่วยค้นคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลที่ง่าย สะดวก เหมาะสม และมีมาตรฐานตามหลักสากล เพื่อประโยชน์ในการรองรับการแลกเปลี่ยนข้อมูล การใช้ข้อมูลร่วมกัน และการเชื่อมโยงข้อมูลคัมภีร์โบราณของหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณต่าง ๆ ในอนาคตหรือรวมเป็นฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณในประเทศไทยได้ มีขั้นตอน ดังนี้

3.3.1 พัฒนฐานข้อมูลคัมภีร์โบราณทางกายและดิจิทัลหรือจัดหาซอฟต์แวร์ที่มีมาตรฐานสากลในการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูล เช่น มาตรฐานการลงรายการเมตาทาดา มาตรฐานภาษา XML เป็นต้น

3.3.2 นำซอฟต์แวร์ประเภทโอเพ่นซอร์สมาประยุกต์ใช้ ซึ่งซอฟต์แวร์ประเภทนี้ส่วนใหญ่มาตรฐานสากลในการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูล

3.2.3 พัฒนาระบบข้อมูลรายการคัมภีร์โบราณในลักษณะการผสมผสานแบบบูรณาการร่วมกันระหว่างคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลเชื่อมโยงกัน เป็นประโยชน์สำหรับการให้บริการที่ง่าย สะดวกในคราวเดียวกัน

4. การปริวรรตโบราณ

องค์กรการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติ จำเป็นต้องเป็นหลักในการกำหนดเกณฑ์มาตรฐานการปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์โบราณของประเทศไทย เพื่อให้หน่วยงานแต่ละระดับนำไปประยุกต์ใช้ตามความเหมาะสม มีขั้นตอน ดังนี้

4.1 มีเกณฑ์มาตรฐานวิธีการปริวรรตเนื้อหาในคัมภีร์โบราณเป็นมาตรฐานเดียวกันของประเทศไทย ตามขั้นตอน ได้แก่

4.1.1 การถ่ายถอดอักษรชนิดอักษรรูปแบบอักษรวิธี

4.1.2 การถ่ายถอดเป็นอักษรไทยปัจจุบัน

4.1.3 การถ่ายถอดอักษรด้วยวิธีผสมและมีหลักการแปลและวิเคราะห์เนื้อหา

4.2 กำหนดหลักเกณฑ์ในพิจารณาคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์โบราณสำหรับการปริวรรต ดังนี้

4.2.1 เนื้อหาที่มีคุณค่าและมีความสำคัญของชาติ ของภูมิภาคและของท้องถิ่น เช่น ประวัติศาสตร์ จดหมายเหตุ บุคคลสำคัญในชาติ วรรณกรรม วรรณคดีของชาติ ศาสนา เป็นต้น

4.2.2 เนื้อหาที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา การค้นคว้า การวิจัย ต่อยอดองค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติ

4.2.3 เนื้อหาที่ไม่กระทบหรือพาดพิงบุคคลใดหรือสร้างความขัดแย้งทางด้านสังคม

4.3 องค์กรระดับชาติเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำกรขึ้นทะเบียนรายชื่อคัมภีร์โบราณที่ได้ทำการปริวรรตแล้วของประเทศไทย หรือจัดทำเป็นฐานข้อมูลทะเบียนรายชื่อคัมภีร์โบราณที่ทำการปริวรรตเรียบร้อยแล้ว เพื่อประโยชน์ในการลดความซ้ำซ้อนในการปริวรรต ความสะดวกในการนำไปใช้และช่วยเปิดโอกาสให้คัมภีร์โบราณอื่นได้ถูกนำมาปริวรรต มีขั้นตอน ดังนี้

4.3.1 จัดตั้งเป็นหน่วยงานหรือศูนย์กลางให้บริการกรขึ้นทะเบียนรายชื่อคัมภีร์โบราณที่ได้ทำการปริวรรตของประเทศไทย

4.3.2 จัดทำเป็นฐานข้อมูลกลางข้อมูลเนื้อหาคัมภีร์โบราณได้ทำการปริวรรตของประเทศไทย

5. การบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณ มีแนวปฏิบัติ ดังนี้

จำเป็นต้องมีการวางแผนการให้บริการคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลที่เหมาะสมในระดับชาติ ระดับหน่วยงานและระดับท้องถิ่น ดังนี้

5.1 กำหนดนโยบายการให้บริการคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัล ได้แก่

5.1.1 กำหนดกฎระเบียบว่าด้วยการให้บริการคัมภีร์โบราณทางกายภาพให้ชัดเจน โดยมีการให้บริการภายใต้การดูแลและมีเงื่อนไขการใช้งานพิเศษ

5.1.2 มีการจัดอบรมแนะนำการให้บริการคัมภีร์โบราณทางกายภาพ โดยการจัดการแนะนำการใช้อุปกรณ์โบราณเพื่อให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงคัมภีร์โบราณได้สะดวก มีความเข้าใจเกี่ยวกับคัมภีร์โบราณ และรู้ถึงหลักวิธีการใช้อุปกรณ์โบราณต้นฉบับได้อย่างถูกต้อง

5.1.3 จัดทำนโยบายการบริการและเผยแพร่คัมภีร์โบราณดิจิทัลที่เป็นลายลักษณ์อักษรและเป็นทางการ

5.2 มีการสร้างหลักเกณฑ์การประเมินและการคัดเลือกเนื้อหาในคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลและเนื้อหาปิวรรตสำหรับการบริการและเผยแพร่ ดังนี้

5.2.1 การพิจารณาด้านคุณค่าและความสำคัญของเนื้อหาและการนำไปใช้ประโยชน์ต่อยอดของประเทศไทยได้

5.2.3 พิจารณาด้านลิขสิทธิ์ ความเป็นเจ้าของเพื่อไม่ก่อให้เกิดปัญหาด้านการละเมิดลิขสิทธิ์ในอนาคต

5.3 มีนโยบายเรื่องลิขสิทธิ์และสิทธิความเป็นเจ้าของคัมภีร์โบราณ มีระเบียบการให้บริการข้อมูลเนื้อหาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลบนออนไลน์ที่ชัดเจน และมีการแลกเปลี่ยนเชื่อมโยงข้อมูลใช้ร่วมกัน ได้แก่

5.3.1 กำหนดด้านลิขสิทธิ์ เคารพสิทธิความเป็นเจ้าของและกำหนดสิทธิในการใช้งานอย่างชัดเจน

5.3.2 ประกาศนโยบายที่ชัดเจนให้ผู้ใช้บริการต้องปฏิบัติตามนโยบายหรือตามระเบียบในเข้าถึงข้อมูลตามที่ระบบหรือฐานข้อมูลได้แจ้งและกำหนดไว้

6. การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ มีแนวปฏิบัติ ดังนี้

การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ เป็นกระบวนการช่วยอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณ ซึ่งเป็นมรดกภูมิปัญญาของชาติที่สำคัญของชาติให้คงทนถาวรและยืดอายุการใช้งานได้ในระยะยาว องค์การการจัดการคัมภีร์โบราณระดับชาติ จำเป็นต้องมีกระบวนการที่เหมาะสม ดังนี้

6.1 มีนโยบายและการวางแผนการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลระดับชาติที่ชัดเจนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ได้แก่

6.1.1 การวางแผนการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลระดับชาติ ประกอบด้วยการวางแผน 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านเทคโนโลยี ในการสงวนและรักษา การปรับสภาพและการโอนย้ายข้อมูลไปยังฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่ดีกว่า และมาตรการรักษาความปลอดภัยและการสำรองข้อมูล

6.2 กำหนดหลักเกณฑ์การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพและทางดิจิทัลเป็นมาตรฐานที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ ดังนี้

6.2.1 การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางกายภาพ

1) จัดสถานที่จัดเก็บอย่างเหมาะสมตามหลักวิชาการ โดยการจัดการสภาพแวดล้อม การควบคุมอุณหภูมิ ความชื้น แสงสว่าง ขจัดฝุ่นละอองการลดภาวะภายในสถานที่จัดเก็บ และป้องกันอันตรายจากสัตว์และแมลงต่าง ๆ ที่ทำลายคัมภีร์โบราณ

2) มีเครื่องมืออุปกรณ์และเทคโนโลยีในการอนุรักษ์และสงวนคัมภีร์โบราณทางกายภาพตามหลักวิชาการที่เหมาะสมและเพียงพอ

3) มีเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาคัดเลือกคัมภีร์โบราณสำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษา โดยการพิจารณาคัดเลือกจากคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณ ดังนี้

(1) จากสภาพคัมภีร์โบราณ เช่น อายุ ความเก่า ความสวยงาม ความโดดเด่น การตกแต่งที่มีคุณค่าทางด้านศิลปกรรม ทัศนกรรมของชาติ ของชาติ ของภูมิภาคและของท้องถิ่น

(2) เนื้อหาทุกแขนงวิชาที่มีความสำคัญของชาติ ด้านประวัติศาสตร์ บุคคลสำคัญในชาติ วรรณกรรม วรรณคดีของชาติ ศาสนา ตำรา เป็นต้น

(3) ระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญเสยและการสูญหาย

6.2.2 การอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล

1) จัดสถานที่จัดเก็บข้อมูลดิจิทัลที่มีปลอดภัยสูง ได้แก่ เครื่องคอมพิวเตอร์เครื่องข่ายที่มีประสิทธิภาพและสมรรถนะสูง มีมาตรฐานในการโอนย้ายข้อมูลดิจิทัลในอนาคต ห้องจัดเก็บเครื่องคอมพิวเตอร์เครื่องข่ายและอุปกรณ์มีความเหมาะสม มีการควบคุมอุณหภูมิที่เหมาะสม มีระบบรักษาความปลอดภัยสูงในกรณีเกิดอัคคีภัย อุทกภัย เป็นต้น

2) มีเทคโนโลยีด้านฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ในการอนุรักษ์และสงวนคัมภีร์โบราณทางดิจิทัลตามมาตรฐานที่เหมาะสมและเพียงพอ เช่นการรองรับการปรับสภาพและการโอนย้ายข้อมูลไปยังฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ที่ดีกว่าและทันสมัยกว่าได้ง่าย สะดวกและรวดเร็วในอนาคตได้ มีระบบการสำรองข้อมูลและระบบรักษาความปลอดภัยที่ดี ช่วยป้องกันการสูญหายของข้อมูลดิจิทัลได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพสูง

3) มีการวางแผนสำรองข้อมูลทั้งหมด โดยการนำข้อมูลไปเก็บแหล่งอื่น ๆ ที่เหมาะสมและปลอดภัย เพื่อสำรองไว้กรณีฉุกเฉินที่ข้อมูลดิจิทัลทั้งหมดสูญหายหรือข้อมูลเสียหาย ไม่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ได้

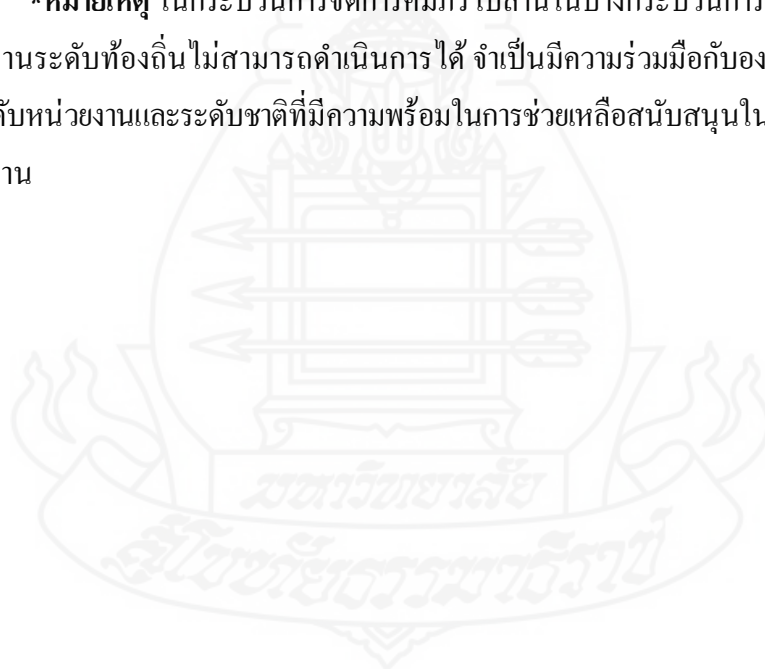
4) มีเกณฑ์มาตรฐานในการพิจารณาคัดเลือกคัมภีร์โบราณสำหรับการอนุรักษ์และสงวนรักษาคัมภีร์โบราณทางดิจิทัล โดยการพิจารณาคัดเลือกจากคุณค่าและความสำคัญของคัมภีร์โบราณ ดังนี้

(1) จากสภาพคัมภีร์โบราณ เช่น อายุ ความเก่า ความสวยงาม ความโดดเด่น การตกแต่งที่มีคุณค่าทางด้านศิลปกรรม หัตถกรรมของชาติ

(2) เนื้อหาทุกแขนงวิชาที่มีความสำคัญของชาติ ด้านประวัติศาสตร์ บุคคลสำคัญในชาติ วรรณกรรม วรรณคดีของชาติ ศาสนา ตำรา เป็นต้น

(3) ระดับความเสี่ยงที่มีผลต่อการสูญเสียและการสูญหาย

*หมายเหตุ ในกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณในบางกระบวนการหน่วยงานการจัดการคัมภีร์โบราณระดับท้องถิ่นไม่สามารถดำเนินการได้ จำเป็นมีความร่วมมือกับองค์กรจัดการคัมภีร์โบราณระดับหน่วยงานและระดับชาติที่มีความพร้อมในการช่วยเหลือสนับสนุนในกระบวนการจัดการคัมภีร์โบราณ

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นายประสิทธิ์ชัย เลิศรัตนเคหกาล
วัน เดือน ปีเกิด	26 กันยายน 2518
สถานที่เกิด	อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์) สถาบันราชภัฏเพชรบุรี พ.ศ. 2542 ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สารสนเทศศึกษา) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. 2552
สถานที่ทำงาน	สำนักหอสมุดแห่งชาติ ถนนสามเสน แขวงวชิรพยาบาล เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
ตำแหน่ง	บรรณารักษ์ชำนาญการ
ที่อยู่	79 หมู่ 6 ต. บ้านทาน อ. บ้านลาด จ.เพชรบุรี 76150 อีเมล eak.pras@hotmail.com
ทุนการศึกษาวิจัย	ทุนอุดหนุนในการทำวิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ทุนอุดหนุนการวิจัย ประเภทบัณฑิตศึกษา สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

